

RAPPORT

PlanMER Omgevingsvisie gemeente Westland

Klant: Gemeente Westland

Referentie: BG8842TPRP2003211057

Status: S3/Definitief

Datum: 11 juni 2020

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX AMERSFOORT
Transport & Planning
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: PlanMER Omgevingsvisie gemeente Westland

Referentie: BG8842TPRP2003211057
Status: Definitief/S3
Datum: 11 juni 2020
Projectnaam: PlanMER Omgevingsvisie gemeente Westland
Projectnummer: BG8842
Auteur(s): Reina Drenth, Véronique Maronier

Opgesteld door: Reina Drenth

Gecontroleerd door: Tijmen van de Poll

Datum/paraaf: 20 maart 2020

Goedgekeurd door: Véronique Maronier

Datum/paraaf: 11 juni 2020

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

Niets uit deze specificaties/drukwerk mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van HaskoningDHV Nederland B.V.; noch mogen zij zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor andere doeleinden dan waarvoor zij zijn vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor deze specificaties/drukwerk ten opzichte van anderen dan de personen door wie zij in opdracht is gegeven en zoals deze zijn vastgesteld in het kader van deze Opdracht. Het geïntegreerde QHSE-managementsysteem van HaskoningDHV Nederland B.V. is gecertificeerd volgens ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 en ISO 45001:2018.

Inhoud

Samenvatting	1
1 Inleiding: waarom een Omgevingsvisie en planMER?	14
1.1 Omgevingsvisie gemeente Westland	14
1.2 Waarom een planMER?	14
1.3 De m.e.r.-procedure	15
1.4 Leeswijzer	16
2 Waar gaat de Omgevingsvisie over?	17
2.1 Integratie beleidsvisie	17
2.2 Proces van totstandkoming Omgevingsvisie Westland	18
2.3 Hoofdlijnen Omgevingsvisie: missie, ambities en opgaven	22
2.4 Samenhang andere kaders	25
3 Hoe is dit planMER gemaakt?	27
3.1 Algemene aanpak	27
3.2 Beoordelingskader	27
3.3 Te beoordelen beleid	29
3.4 Alternatieven	31
3.5 Methodiek effectbeoordeling	32
4 Foto van de leefomgeving: huidige situatie en autonome ontwikkeling	41
4.1 Algemene kenmerken Westland	41
4.2 Algemeen beeld referentiesituatie	42
4.3 Referentiesituatie: People	43
4.4 Referentiesituatie: Planet	45
4.5 Referentiesituatie: Profit	50
5 De Omgevingsvisie 1.0: de alternatieven	54
5.1 De alternatieven	54
5.2 Effecten alternatieven	60
5.3 Mate van doelbereik alternatieven	66
5.4 Conclusies, aandachtspunten en aanbevelingen Omgevingsvisie 2.0	67
6 De Omgevingsvisie 2.0: het voorkeursalternatief	70
6.1 Totstandkoming Omgevingsvisie 2.0	70
6.2 Het voorkeursalternatief	71
6.3 Effecten voorkeursalternatief	86

6.4	Mate van doelbereik voorkeursalternatief	98
6.5	Botsproeven	100
6.6	Conclusies, aandachtspunten en aanbevelingen	102
7	Passende beoordeling Natura 2000-gebieden	109
8	Het vervolg	111
8.1	Omgevingsprogramma en Omgevingsplan	111
8.2	Onzekerheden en monitoring	111
	Referenties	112
	Begrippenlijst	113
	Bijlage 1: Foto van de leefomgeving	115
	Bijlage 2: Passende beoordeling	116
	Bijlage 3: Overzicht beleidsuitspraken	117
	Bijlage 4: Onderbouwing effecten alternatieven en VKA	125
	Bijlage 5: Doelbereik	126

Samenvatting

S.1 Waar gaat de Omgevingsvisie over?

De gemeente Westland moet als lokale overheid de Omgevingswet (wordt ingevoerd op 1 januari 2022) implementeren, waarbij het verplicht is voor gemeenten om als onderdeel van de nieuwe Omgevingswet een Omgevingsvisie op te stellen en die door de gemeenteraad te laten vaststellen. De gemeente Westland beschrijft in de Omgevingsvisie de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving op de lange termijn. De Omgevingsvisie geeft het strategisch beleid weer voor de periode tot 2040. Het is een (wens)beeld voor de toekomst, aangegeven wordt waar Westland naar toe wil. De Omgevingsvisie bevat een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied en de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren beleid. De Omgevingsvisie geeft richting aan het onderliggende omgevingsprogramma en het gebiedsdekkende omgevingsplan.

Gekoppeld aan de Omgevingsvisie Westland moet een plan-m.e.r. procedure worden doorlopen. Ook is een passende beoordeling opgesteld omdat significante effecten op de instandhoudingdoelen van Natura-2000 gebieden niet kunnen worden uitgesloten. De Omgevingsvisie bevat beleid op een hoog abstractieniveau. Het planMER sluit qua abstractieniveau aan bij de Omgevingsvisie.

S.2 Hoe is dit planMER gemaakt?

Middels het planMER wordt inzicht gegeven in:

- De staat van en trends in de leefomgeving van Westland
- De effecten van het nieuwe beleid (inclusief eventuele alternatieven) op de voorziene staat van de leefomgeving in 2030 (en daar waar mogelijk 2040)
- De mate waarin nieuw beleid bijdraagt aan het behalen van de ambities van de Omgevingsvisie ('doelbereik')

De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de Omgevingsvisie zijn in beeld gebracht aan de hand van een beoordelingskader zoals opgenomen in tabel S.0. Het beoordelingskader is gebaseerd op de drie pijlers van People-Planet-Profit en op basis van zienswijzen verder aangescherpt ten opzichte van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Per pijler zijn de thema's aangegeven en de daarbij beschouwde indicatoren.

Op basis van de beschikbare kwantitatieve informatie en een per indicator gedefinieerde schaal is het kwaliteitsniveau toegekend voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Het toegekende kwaliteitsniveau is een gemeentebreed beeld. Daar waar specifieke relevante afwijkingen zijn is dat in de onderbouwende beschrijving benoemd.

Tabel S 0.1 Beoordelingskader zoals opgenomen in het planMER

Laag	Thema	Indicatoren
People	Milieukwaliteit en gezondheid	Luchtkwaliteit
		Geluidhinder
		Gezonde leefstijl en leefomgeving
		Groenbeleving
		Lichtuitstoot
	Sociale samenhang	Sociale verbondenheid
		Mantelzorg
		Eenzaamheid
Planet	Bodem en water	Bodemkwaliteit
		Bodemdaling
		Grond- en oppervlaktewater
	Klimaat	Wateroverlast
		Hitte
		Droogte
		Overstromingen
		Broeikasgassen
	Natuur en biodiversiteit	Biodiversiteit
		Beschermde soorten en leefgebieden
		Natura 2000-gebieden
		Natuurnetwerk Nederland (buiten Natura 2000-gebieden)
	Openbare ruimte en landschap	Kwaliteit openbare ruimte
		Landschap en cultuurhistorisch erfgoed
	Energie en grondstoffen	Energiebesparing
		Duurzame energieopwekking
		Circulariteit
	Veiligheid	Externe veiligheid
		Verkeersveiligheid
		Misdrijven en overlast
	Wonen en verstedelijking	Passend woningaanbod
		Betaalbare huisvesting
		Duurzame woningen
		Adequate voorzieningen
Profit	Economische vitaliteit	Aantrekkelijk vestigingsklimaat
		Werkgelegenheid
		Economische zelfredzaamheid

In het planMER heeft zowel een beoordeling plaatsgevonden van de Omgevingsvisie 1.0 als de Omgevingsvisie 2.0. De beschouwing van een drietal alternatieven heeft tot een aanscherping van beleid geleid in de Omgevingsvisie 2.0. In het planMER is het beleid zoals opgenomen in de Omgevingsvisie 2.0 (het voorkeursalternatief) daaropvolgend beoordeeld. Om tot een beoordeling te komen van de Omgevingsvisie 1.0 zijn met behulp van een beleidsgenerator tool de beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie 1.0 geselecteerd. Ten behoeve van de beoordeling van de effecten van de ontwerp Omgevingsvisie is een categorisering aangebracht in de beleidsuitspraken.

De effecten van de alternatieven zijn in beeld gebracht door middel van twee expertsessies (één voor de beoordeling van de alternatieven, één voor de beoordeling van het voorkeursalternatief). Bij de expertsessies waren divers experts aanwezig waaronder een ecooloog, milieuspecialist en specialist op het gebied van cultuurhistorie en landschap. Op basis van informatie uit de Foto van de leefomgeving en expert judgement is voor elk van de beleidsuitspraken vallende onder een alternatief in beeld gebracht of er sprake is van een kans en risico of geen effect. In bijlage 4 is de betreffende beoordeling (voor alternatieven en het voorkeursalternatief) opgenomen.

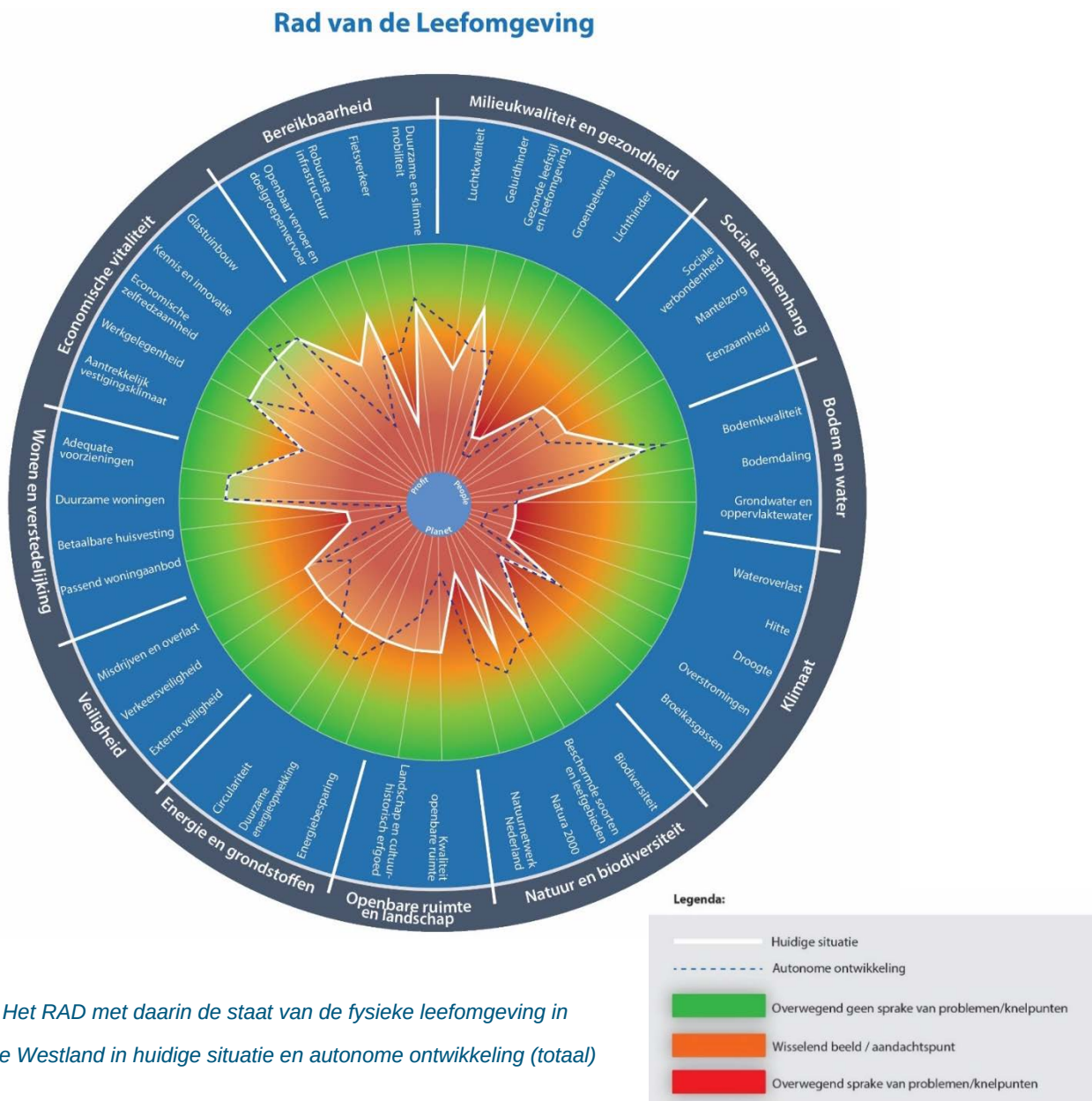
De kansen en risico's van de alternatieven zijn geprojecteerd in het Rad van de Leefomgeving. Met de (autonome) referentiesituatie in 2030 als vertrekpunt, geven de groene pijlen kansen weer voor verbetering van de staat van de fysieke leefomgeving en geven de rode pijlen risico's weer voor verslechtering van de staat van de fysieke leefomgeving. De dikte van de pijlen wordt bepaald door het aantal beleidsuitspraken in de Omgevingsvisie 1.0 dat leidt tot een kans en/of risico voor de specifieke aspecten uit het Rad; hoe dikker een pijl, hoe meer kansen of risico's. De dikte van de pijlen zegt dus niets over de aard of omvang van kansen en risico's of de aannemelijkheid dat deze zich kunnen voordoen; de complexiteit en daarmee samenhangende onzekerheden over de doorwerking en uitvoering van het beleid zijn hiervoor te groot.

In het planMER is beoordeeld in hoeverre de ambities zoals deze nu zijn geformuleerd, haalbaar zijn in 2030 en in welke mate de beleidsuitspraken daaraan bijdragen. Voor de drie alternatieven uit Omgevingsvisie 1.0 is op hoofdlijnen een beschouwing gegeven van het doelbereik. De alternatieven zijn geconfronteerd met de vijf ambities zoals door de gemeente Westland geformuleerd. Hierbij is hoofdzakelijk gekeken naar de verschillen tussen de alternatieven met als doel inzicht te geven voor de keuze van het voorkeursalternatief. In Omgevingsvisie 2.0 heeft de gemeente Westland haar ambities gekoppeld aan de strategische doelen en de daaronder vallende beleidsuitspraken. Bij het voorkeursalternatief is nader ingezoomd op de beoordeling van onderliggende indicatoren die in de Omgevingsvisie gekoppeld zijn aan de beleidsuitspraken en daarmee gelinkt kunnen worden aan de strategische doelen en ambities.

Tot slot zijn ook zogenaamde 'botsproeven' uitgevoerd. Hierin is inzicht gegeven in welke beleidsuitspraken mogelijk onderling strijdig zijn of onderling kansen bieden voor elkaar. De beleidsuitspraken zijn systematisch met elkaar geconfronteerd in een beoordelingstabel.

S.3 Foto van de leefomgeving: huidige situatie en autonome ontwikkeling

De staat van de fysieke leefomgeving van Westland is samengevat weergegeven in het onderstaande figuur, zowel voor de huidige situatie (lichte lijn) als voor de autonome ontwikkeling tot 2030 (donkere stippellijn). De huidige staat van de fysieke leefomgeving laat een wisselend beeld zien.

Figuur S0.1 Het RAD met daarin de staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Westland in huidige situatie en autonome ontwikkeling (totaal)

Voorals qua economische vitaliteit, bodemkwaliteit en voorzieningen staat de fysieke leefomgeving er op dit moment over het algemeen goed voor. Onder druk staan klimaat, groenbeleving, natuur en wonen en verstedelijking (passend en voldoende woningaanbod). De autonome ontwikkeling laat zien dat de staat van de leefomgeving richting 2030 voor de meeste aspecten verslechtert. De gemeente zal richting de toekomst steeds meer te maken krijgen met dominante autonome trends waarop de gemeente geen of weinig invloed kan uitoefenen, waaronder klimaatverandering, (geo)politieke, demografische, technologische en economische ontwikkelingen. Bestaand beleid keert de negatieve trends naar verwachting niet. Kritische kwaliteitsniveaus¹ in de gemeente Westland zijn de groenbeleving, lichtuitstoot, klimaatopgaven (wateroverlast, hittestress en droogte) en een passend en betaalbaar woningaanbod. Een uitzondering vormen de positieve trends ten aanzien van: fietsverkeer (dit hangt samen met bestaand provinciaal beleid), duurzame energieopwekking (door de bestaande actieve inzet op geothermie van het bedrijfsleven en tuinbouwcluster, met een faciliterende rol voor de gemeente), circulariteit (door de inzet van de creatieve kennisindustrie in combinatie met rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid) en biodiversiteit in Natura 2000 gebieden (door het behalen van de instandhoudingsdoelen).

S. 4 Beoordeling Omgevingsvisie 1.0

S.4.1 Alternatieven

Ten behoeve van de totstandkoming van de Omgevingsvisie voor Westland zijn alternatieven ontwikkeld. De alternatieven geven richting aan mogelijke ruimtelijke invullingen van het omgevingsbeleid. De ruimtelijke inrichting zoals uiteindelijk wordt verankerd in de ontwerp Omgevingsvisie 2.0 bestaat uit elementen van een van de alternatieven van Omgevingsvisie 1.0.

De keuzes die in de Omgevingsvisie worden gemaakt voor wat betreft de woningbouwopgave en het accommoderen van de groei van de inwoners heeft gevolgen voor andere ruimtevragers en de leefomgeving als geheel. Er is daarom voor gekozen om alternatieven uit te werken op basis van variatie in omvang/wijze van invulling van de woningbouwopgave in combinatie met daarmee samenhangende opgaven voor klimaatadaptatie en vergroening. De drie beschouwde alternatieven zijn (zie figuur S0.2):

1. Alternatief 'Laag': geen woningbouw realiseren
2. Alternatief 'Midden': inbreiden
3. Alternatief 'Hoog': uitbreiden

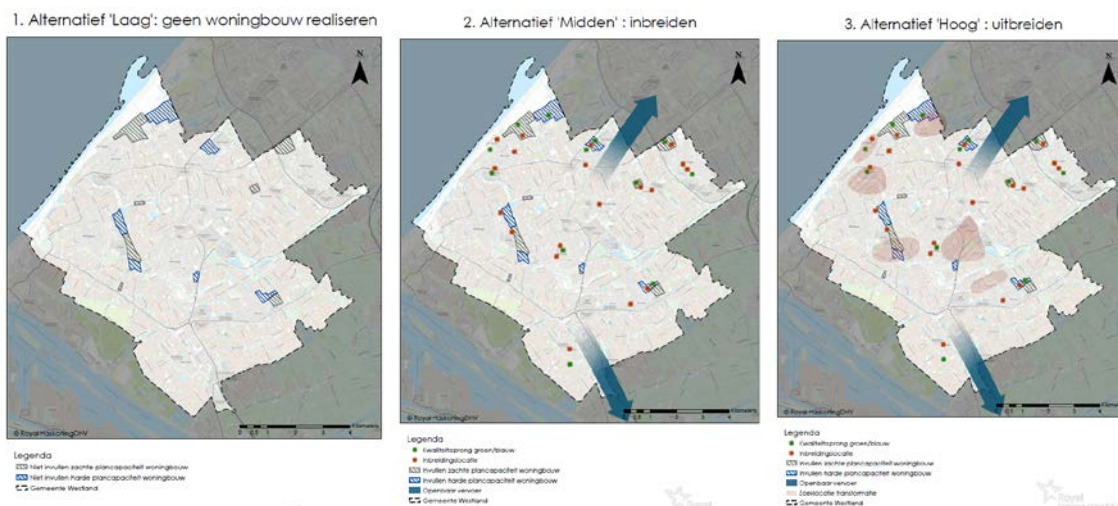
De alternatieven zijn tot stand gekomen door middel van een werksessie met de gemeente Westland. Hierin is gezamenlijk verkend waar ruimtelijk gezien keuzes nog openliggen. De alternatieven zijn weergegeven op kaart. Per alternatief zijn verschillende beleidsuitspraken van toepassing die vallen onder categorie 2 en 3.

S.4.2 Effectbeoordeling

Op basis van de beoordeling van de beleidsuitspraken zijn diverse constatering en gedaan, die kunnen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de Omgevingsvisie 1.0 naar 2.0. Over het algemeen bieden alle alternatieven meer kansen op positieve effecten dan risico's op negatieve effecten voor de

¹ In het rad kun je zien dat deze onderdelen verslechteren, als de gemeente niet ingrijpt en het huidige vastgestelde beleid uitvoert.

leefomgeving. Alternatief 1 biedt de minste kansen, maar ook de minste risico's. Alternatief 3 biedt de meeste kansen, maar ook iets meer risico's dan alternatief 2. De Omgevingsvisie richt zich op belangrijke (vooral ruimtelijke) opgaven ten aanzien van de staat van de fysieke leefomgeving. Alternatieven 2 en 3 leggen daarbij meer de nadruk op klimaat en groen en geven beter invulling aan de woningvraag dan alternatief 1. Alternatief 3 biedt meer ruimte voor de invulling van de woningvraag dan alternatief 2.

S0.2 Alternatieven planMER Westland

De mate van onderscheidenheid tussen de alternatieven is qua oppervlak in te zetten voor woningbouw relatief beperkt (ca. 1,4 km² harde en 1,5 km² zachte plancapaciteit). Ten aanzien van de geïdentificeerde kansen en risico's doen zich lokale verschillen voor, verschillen binnen de dorpen, het kassengebied en het groen. Thema's die (autonoom) onder druk staan, maar waar de drie alternatieven geen of onvoldoende invloed op uitoefenen (omdat de alternatieven uit Omgevingsvisie 1.0 daar geen of onvoldoende concreet nieuw beleid voor bevatten), zijn: robuuste infrastructuur, gezonde leefstijl en leefomgeving, circulaire economie en bodemdaling. Geadviseerd wordt om daar in de Omgevingsvisie 2.0 aandacht aan te besteden. De keuze om in te zetten op inbreiding (alternatief 2) of uitbreiding (alternatief 3) biedt kansen voor de vitaliteit en kwaliteit van de dorpen in de gemeente, maar ook risico's voor milieu, gezondheid en welzijn. Autonome trends en ontwikkelingen zorgen ervoor dat de fysieke leefomgeving over het algemeen genomen richting 2030 (en 2040) steeds meer onder druk komt te staan. De Omgevingsvisie 1.0 bevat geen concrete besluiten die nu al zullen leiden tot uitvoering van maatregelen. Dit betekent ook dat een besluit over de Omgevingsvisie 1.0 nog niet direct zal leiden tot effecten en dat de gevolgen voor de staat van de fysieke leefomgeving op langere termijn nog met onzekerheid is omgeven. Effecten kunnen vaak nog zowel positief als negatief uitpakken.

Voor de drie alternatieven is op hoofdlijnen een beschouwing gegeven van het doelbereik (zie onderstaande tabel). De alternatieven zijn geconfronteerd met de vijf ambities zoals door de gemeente Westland geformuleerd. Hierbij is hoofdzakelijk gekeken naar de verschillen tussen de alternatieven met als doel inzicht te geven voor de keuze van het voorkeursalternatief.

Tabel S0.2 Eerste confrontatie alternatieven met ambities

Ambities	Alternatief 1: geen woningbouw realiseren	Alternatief 2: inbreiden	Alternatief 3: uitbreiden
Westland werkt samen aan vitale, sociaal krachtige, gezonde en duurzame kernen	-	+	++
	Risico voor wonen en voorzieningen (onvoldoende (passend) woningaanbod)	Kans voor wonen en voorzieningen (minder mismatch en kwaliteitsimpuls)	Kans voor wonen en voorzieningen (toename kwantiteit en kwaliteit)
Westland versterkt haar economie en bestendigt haar (economische) toppositie als regio	+	+	-
	Verduurzaming/modernisering glastuinbouwcluster	Verduurzaming/modernisering glastuinbouwcluster	Verduurzaming/modernisering glastuinbouwcluster en afname areaal glastuinbouwcluster
Westland versterkt en benut het menselijk kapitaal van de gemeente	0	0	-
	Er treedt geen verbetering/verslechtering op	Er treedt geen verbetering/verslechtering op	Door afname areaal glastuinbouw bestaat risico voor afname arbeidspotentieel
Westland behoudt en versterkt haar ruimtelijke, cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten	0	+	+
	Er treedt geen verslechtering op als gevolg van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen	Bij ruimtelijke ontwikkelingen treedt er een kwaliteitssprong op ten aanzien van groen/water	Bij ruimtelijke ontwikkelingen treedt er een kwaliteitssprong op ten aanzien van groen/water. Extra ruimte voor kwalitatief woongebied.
Westland is in 2040 klimaatbestendig	0	+	+
	Er treedt geen (of beperkte) verbetering/verslechtering op	Kansen als gevolg van kwaliteitssprong groen/water	Kansen als gevolg van kwaliteitssprong groen/water

S.5 Omgevingsvisie 2.0: het voorkeursalternatief

S.5.1 Toelichting voorkeursalternatief

In de Omgevingsvisie 1.0 heeft Westland een eerste stap gezet richting integrale sturing op kwaliteit van de leefomgeving. In het najaar van 2019 is de Omgevingsvisie verder ontwikkeld. Met een brede groep inwoners, bedrijven en organisaties is het gesprek aangegaan over de dilemma's en keuzes die voortkomen uit de ambities van de visie 1.0. Bij de uitwerking hiervan in de visie 2.0 zijn tevens eerdere uitkomsten van participatie, afgenomen enquêtes en kaderstelling van de raad meegenomen. Daarnaast zijn ook de foto van de leefomgeving en de resultaten van de effectbeoordeling van de alternatieven van het planMER meegenomen bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie 2.0. Mede op basis van de resultaten van het planMER zijn er keuzes gemaakt ten aanzien van de ruimtelijke inrichting van de gemeente Westland. De gemeente Westland heeft gekozen voor alternatief 2 'Midden', waarin de autonome groei van de inwoners geacommodeerd wordt door het invullen van de zachte plannen voor woningbouw (naast de harde plannen die reeds planologisch geregeld zijn (zie middelste kaart figuur S.0.2 en onderstaande overzicht met beleidsuitspraken).

Het alternatief leidt tot meer kansen voor de leefomgeving dan alternatief 'Laag' en tot minder risico's (zoals bijvoorbeeld op glastuinbouw of natuur) dan alternatief 'Hoog'. Door niet veel meer te bouwen of groter te groeien kan het dorpse karakter in Westland zo veel als mogelijk behouden blijven.

Tabel S0.3 Overzicht beleidsuitspraken voorkeursalternatief

categorie	Beleidsuitspraak
	Gezondheid
3	Geluidsoverlast: Westland wil zorgen dat de stille plekken, waar mensen tot rust kunnen komen, blijven bestaan. Zo nemen we langs wegen maatregelen om het verkeerslawaaï te verminderen. Ook zouden alle woningen minimaal één aangename, geluidsluwe zijde moeten hebben.
3	Luchtkwaliteit: We gaan extra aandacht besteden aan de (lucht)kwaliteit van de directe woonomgeving en locaties van scholen. Maar ook het verduurzamen van het verkeer staat op het programma, door het stimuleren van een schonere transportsector en het plaatsen van oplaadpalen. Hierbij wordt als voorwaarde opgenomen dat alleen groene stroom mag worden geleverd.
3	Geur: In Westland willen we geurhinder in de woonomgeving zoveel mogelijk beperken en hanteren daarvoor een minimale afstand tussen bedrijven met geuremissie en woningen. Indien nodig moeten technische maatregelen worden genomen voor verdergaande beperking van geuremissie.
3	Lichtuitstoot: De gemeente Westland wil lichtuitstoot voor mens en natuur acceptabel houden. Daarbij houden we rekening met de tijd van de dag, de tijd in het jaar, de wijze waarop uitstraling (en daarmee hinder) plaats vindt en met het gewenste leefklimaat.
	Voorzieningen
3	Voorzieningen worden zo veel mogelijk gebundeld met detailhandel. Een goed bereikbare locatie heeft de voorkeur. Wijkcentra zetten we effectief in om ontmoetingen tussen verschillende doelgroepen te stimuleren. De gemeente wil scholen, sportcomplexen en buurthuizen multifunctioneel en voor verschillende gebruikers inzetten. Ook stimuleren we woonzorgcombinaties.
	Wonen
3	Passend woningaanbod: Om met het woningbouwprogramma beter aan te sluiten bij de behoefte van onze inwoners, passen we het huidige programma tot 2030 aan. Daarmee zorgen we voor meer levensloopbestendige woningen, gelijkvloerse appartementen, woonzorgconcepten en betaalbare woningen. Ook hopen we op deze manier flexwoningen en creatieve woonvormen voor starters en kleine huishoudens te stimuleren.
3	Passend woningaanbod: Voor senioren onderzoeken we vooral hoe we de huidige woningvoorraad kunnen aanpassen aan hun wensen. Daarnaast willen we nieuw- of verbouw in de centra van de dorpskernen levensloopbestendig maken, bij voorkeur in combinatie met een passend (zorg)voorzieningenaanbod. Maar ook nieuwe woonvormen zijn mogelijk, waardoor mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De gemeente wil niet alléén senioren, maar ook mensen met een beperking en zorgbehoevenden in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. Daarvoor werken we actief samen met bewoners, omliggende gemeenten en andere partijen die een rol kunnen spelen.
	Openbare ruimte
2	Groener Westland: We willen in onze gemeente substantieel meer groen aanleggen, hoewel we ons realiseren dat dit flinke kosten met zich meebrengt. Westland gaat voor de haalbare ambitie om voor 2040 één extra vierkante meter verblijfsruimte per huishouden te realiseren (groen binnen een bebouwde kom en/of binnen 500 meter van een bebouwde kom. Groenblauwe verbindingen binnen deze afstandsmaat worden hierbij meegenomen). In nieuwbouwwijken geven we een norm mee van 50 m ² gebruiksgroen per woning. Hierbij houden we rekening met voldoende ruimte voor bomen in het straatprofiel en gaan vooral voor kwalitatief goed groen. Omdat op sommige plekken niet voldoende ruimte is voor meer bomen en groen op straatniveau, zetten we ook in op innovatieve manieren van groen, zoals groene daken en gevels.

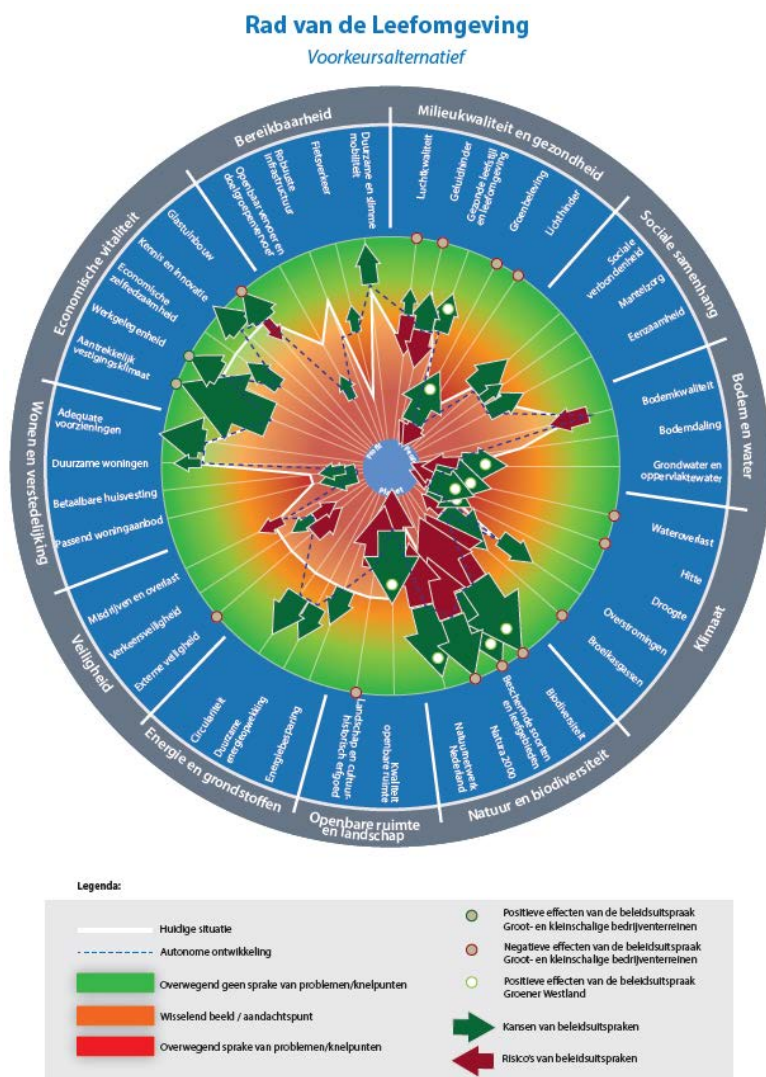
	Duurzaam
3	Uitbreiding warmtenetten: De gemeente neemt maatregelen om energie te besparen en het gebruik van aardgas drastisch te verminderen. Onder andere door de warmtenetten uit te breiden. De Warmterotonde is de verbinding tussen aanbieders en gebruikers van warmte; geschikt om kassen, dorpen en steden te verwarmen. De gemeente pakt voor het realiseren van duurzame warmte voor de glastuinbouw een regierol, om problemen in de drukke ondergrond te voorkomen.
3	Circulairiteit: De grondstoffen in bestaande ketens benutten we efficiënt en hoogwaardig. Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden deze zo veel mogelijk duurzaam geproduceerd, en gebruiken we hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen.
	Natuur, waterkwaliteit en ondergrond
3	Natuur: De gemeente wil het NNN netwerk versterken en ondersteunen door een lokaal natuurnetwerk te realiseren. Dit doen wij door gemeentelijk grondgebied zoveel mogelijk natuurlijk in te richten en te beheren
3	Bodemdaling: Westland anticipeert zo goed mogelijk op toekomstige ontwikkelingen in de bodem, beoordeelt onttrekkingen van grondwater en gaswinning op het aspect bodemdaling en stelt randvoorwaarden aan nieuwe ontwikkelingen in gebieden die gevoelig zijn voor bodemdaling. Zo benutten we de kansen voor ondergronds ruimtegebruik optimaal en voorkomen we schade door onbewust bodemgebruik.
	Klimaatbestendig
3	Waterbeschermingsniveau: Bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij sprake is van een functieverandering, moet het water-beschermingsniveau gehandhaafd worden. Uiteraard blijven we de normen voor klimaatadaptatie actualiseren aan de hand van de meest recente klimaatscenario's.
3	Robuust watersysteem: Om wateroverlast op te vangen, maken we nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingslocaties regenwaterbestendig en richten deze klimaatrobuust in. Allereerst moet hemelwater zoveel mogelijk worden vastgehouden op de plek waar het valt (mits de grondwatersituatie dit toelaat), dus water wordt opgevangen en geborgen in bassins, onder kassen en in de ondergrond. Ook leggen we voor waterbuffering meer oppervlaktewater aan en kwalitatief goed groen in de wijken en op daken. We koppelen het hemelwater zoveel mogelijk af.
3	Overstromingsbestendig: We bouwen niet meer op de laagst gelegen locaties en stimuleren het meer waterbestendig maken van vastgoed en terreinen door (glastuinbouw)bedrijven, particulieren en woningbouwcorporaties.
	Innovatieve tuinbouwgemeente
3	Innovatie glastuinbouw: De gemeente zet in op modernisering van Greenport. Het gaat hierbij om ruimtelijke herstructurering en toepassing van de meest recente kennis en technieken. Verbreding van activiteiten ten behoeve van innovatie in het glastuinbouwcluster is mogelijk, zolang de nadruk blijft liggen op primaire teelt. Voor verdergaande (neven)activiteiten zullen we het nee-tenzij-principe hanteren: alleen mogelijk indien hiervoor zwaarwegende argumenten zijn.
4	Aardwarmtepotentieel: We streven ernaar het grote aardwarmtepotentieel optimaal te benutten en stimuleren initiatieven die hieraan bijdragen. De ambitie is om van de huidige zes aardwarmte-dubbelten te groeien naar 15 tot 20 aardwarmte-dubbelten (ofwel circa 289 MW) in 2030/19. Zo dringen we de CO ₂ -uitstoot terug. Ook staan we open voor duurzame warmte uit het Rotterdamse havencomplex.
3	Beschikbaarheid zoet water: Onder de naam COASTAR gaat ondergrondse waterberging voorzien in een overbrugging tussen watervraag- en aanbod. Zo moet voldoende zoetwater beschikbaar komen voor zowel de drinkwatervoorziening als de gietwatervraag. Door infiltratie van de ondergrond met zoetwater ontstaat een grotere zoetwaterbel die het zoute grondwater terugdringt en zo verzilting tegengaat. Dat geeft tuinders een additionele 'bron' voor gietwater. Westland omarmt dergelijke innovaties.

	Toekomstbestendig bedrijventerrein
2	Bedrijventerreinen zijn bedoeld voor bedrijfsfuncties en ondernemers die zich niet direct op eindconsument richten (B2B). Bij de locatiekeuze voor 30 hectare extra bedrijventerrein hebben grootschalige locaties en grote bedrijfskavels de voorkeur. Deze vraag van circa 30 hectare kan worden opgevangen op twee of drie grootschalige locaties: Bovendijk (4,5 ha), Loswal de Bonnen (Hoek van Holland, circa 18 ha) en Uitbreiding van ABC Westland (17 ha). De ontwikkeling van ABC Westland combineren we met de realisatie van een gedeelte van de ecologische verbinding uit het Natuur Netwerk Nederland, die van Madestein tot aan de Zweth loopt. Langs de Wennetjessloot houden we daar rekening met een groenstrook van 50 meter breed. Daarvoor is een ruimtereservering nodig. De uitbreidingsvraag van kleinschalige bedrijfshuisvesting is op 3 hectare geraamd. Westland verwacht dat deze ruimte beschikbaar komt als (grotere) bedrijven van lokale bedrijventerreinen verhuizen naar grootschalige bedrijventerreinen
	Detailhandel
3	Compact kernwinkelgebied: We streven naar het behoud van een adequaat en aantrekkelijk winkelaanbod in de verschillende dorpen. Compacte, aantrekkelijke centra in Westland kunnen hun bestaansrecht houden, mits ze voldoende divers aanbod hebben en goed bereikbaar zijn. Horeca kan daarbij een drijvende kracht zijn. Een compact kernwinkelgebied betekent strakke regels voor detailhandel buiten die aangewezen gebieden en meer ruimte voor activiteiten binnen deze kerngebieden. De gemeente zorgt voor gewenste ruimtelijke ontwikkelingen en een goede kwaliteit van de openbare ruimte en een prettig verblijfsklimaat.
	Recreatie en toerisme
3	Bebouwing op het strand: Nieuwe bebouwing op het strand is slechts beperkt mogelijk, mits de natuurbelangen niet onevenredig geschaad worden.
	Werken
3	Aansluiting tuinbouwsector: We zetten in op een goede combinatie van werken en scholing, onder andere om arbeidsmobiliteit te vergroten. Het onderwijs zoekt voldoende aansluiting bij de tuinbouwsector en elke Westlandse leerling komt in aanraking met de tuinbouw.
	Bereikbaarheid
3	Fietsverkeer: Het fietsgebruik zal toenemen door het fietsnetwerk binnen en van/naar Westland sterk te verbeteren en uit te breiden. Ook realiseren we, samen met onze partners, vijf metropolitane fietspaden van Westland naar o.a. Den Haag, Rijswijk, Delft en Rotterdam. Door de dorpen onderling met snelle, verkeersveilige en comfortabele fietspaden en voetpaden te verbinden, stimuleert Westland lopen en fietsen binnen de gemeente. We inventariseren daarom waar comfort en veiligheid de komende jaren moeten worden verbeterd.
3	Openbaar vervoer: De gemeente Westland zet in op sneller, frequenter en comfortabeler openbaar vervoer om een goed alternatief voor de auto te bieden. De invulling hiervan gebeurt in nauwe samenwerking met de opdrachtgever voor het openbaar vervoer (de MRDH) en met de vervoerder. De benodigde aanpassingen van wegen, kruispunten en bushaltes worden door de gemeente Westland en door de Provincie Zuid-Holland gerealiseerd.
3	Milieuzonering: Invoering van milieuzones of uitstootvrije gebieden zonder het bieden van een goed alternatief ligt, gezien de bedrijfsvoering in Westland, niet voor de hand
3	Parkeren: Speelplaatsen zullen niet wijken voor parkeervoorzieningen. Dit geldt ook voor groenvoorzieningen in gebieden met weinig openbaar groen

S.5.2 Effecten voorkeursalternatief

Onderstaand figuur bevat een samenvattend beeld van effecten van het voorkeursalternatief, het beleid zoals dat is opgenomen in de Omgevingsvisie 2.0. Over het algemeen zijn er meer kansen dan risico's. Daarnaast is er bij 2 beleidsuitspraken sprake van concrete effecten.

De meeste risico's zitten op het gebied van openbare ruimte en landschap, natuur en biodiversiteit en milieukwaliteit en gezondheid. Echter, deze risico's kunnen worden geminimaliseerd met mitigerende maatregelen.

Figuur S0.3 Rad van de leefomgeving Voorkeursalternatief

S.5.3 Botsproeven

Omdat de ruimtedruk in Westland zeer groot is, kunnen niet alle strategische doelen en ambities optimaal gediend worden (niet alles kan). Om na te gaan welke beleidsuitspraken mogelijk onderling strijdig zijn,

zijn zogenaamde botsproeven uitgevoerd. Hierbij is tevens inzichtelijk gemaakt welke beleidsuitspraken onderling kansen bieden voor elkaar.

Enkele constatering zijn hier opgesomd:

- Er zijn meer kansen voor synergie dan strijdigheden tussen de beleidsuitspraken.
- De inzet op een passend woningaanbod en voldoende (kwalitatief) bedrijventerrein conflicteren met de beleidsuitspraken over de beoogde afname van geluidshinder, een betere luchtkwaliteit en afname van geurhinder.
- De uitspraken passend woningaanbod en bedrijventerrein botsen met de inzet op natuurontwikkeling, een robuuster watersysteem en een groener Westland.
- Het realiseren van een passend woningaanbod en uitbreiding van bedrijventerreinen bieden aan de andere kant ook synergiekansen. Te denken valt aan de koppeling met de uitbreiding van warmtenetten, overstromingsbestendig bouwen, benutten van het aardwarmtepotentieel en de inzet op een compact kernwinkelgebied.
- Het richten op een groener Westland biedt meekoppelkansen voor een robuust watersysteem en de beschikbaarheid voor zoet water. Groene gebieden bieden ruimte voor waterberging en creëren kansen voor natuurontwikkeling.
- De gemeente zet in op modernisering van de Greenport en dit biedt kansen voor een goede combinatie van werken en scholing, onder andere om arbeidsmobiliteit te vergroten. Ruimtelijke herstructurering en toepassing van de meest recente kennis en technieken in de glastuinbouw, zoals het inzetten op waterbesparende teelt, biedt kansen voor het borgen van de beschikbaarheid van zoetwater en het vergroten van de aantrekkelijkheid van bedrijventerreinen.
- Het bundelen van voorzieningen met detailhandel biedt kansen voor synergie met het ontwikkelen van een passend woningaanbod door ontwikkelingen van voorzieningen en woningen met elkaar af te stemmen.

S.5.4 Doelbereik

Er is nagegaan in hoeverre het beleid zoals opgenomen in de Omgevingsvisie 2.0 bijdraagt aan de strategische doelen. Als gevolg van het beleid wordt positief bijgedragen aan alle geformuleerde doelen. Doelen die onder druk staan betreffen 'gelijke kansen op goede gezondheid' en 'iedereen voelt zich veilig'. Hier zijn meer risico's dan kansen benoemd. Het minder bijdragen aan goede gezondheid kan gerelateerd worden aan de lichte afname van de luchtkwaliteit, toename geluidshinder en licht als gevolg van verdere verdichting ten behoeve van woningbouw en bedrijven. De afname van veiligheid hangt samen met de mogelijke toename van misdrijven en overlast, verkeersonveiligheid en externe veiligheidsrisico's. Ook dit kan worden gerelateerd aan de toename van de bevolking en verdere verdichting. Veel risico's, maar ook kansen, hangen samen met 'iedereen leeft in een veilige, gezonde en aantrekkelijke omgeving'. Dit betekent dat het beleid enerzijds behoorlijk bijdraagt aan dit doel, maar dat er ook beleidsuitspraken zijn die dit doel tegenwerken. Omdat er meer kansen dan risico's zijn voor dit strategische doel, draagt het beleid in algemene zin positief bij. Voor veel thema's zijn autonoom verslechterende trends waarneembaar, zoals bijv. klimaatverandering. Het verdient aanbeveling om de ambities/strategische doelen van het omgevingsbeleid aan te scherpen en ze door te vertalen naar concrete, toetsbare deelambities. Ook is het raadzaam om de ambities meer toe te spitsen op wat de gemeente binnen haar beïnvloedingsruimte kan én wil bereiken. Dat biedt dan een goed vertrekpunt om het beleid verder te verrijken met nieuwe onderdelen die bij kunnen dragen aan het halen van de gemeentelijke ambities voor

de leefomgeving. Door ambities concreter te maken kan in de praktijk ook daadwerkelijk op een goede manier gemonitord worden in hoeverre het beleid bijdraagt aan het halen van de gestelde ambities en of de ambities behaald zijn.

S.6 Passende beoordeling Natura2000-gebieden

De effecten van de Omgevingsvisie op natuur zijn beschreven in bijlage 2. Hierin is geconcludeerd dat een aantal beleidskeuzen uit de Omgevingsvisie kunnen leiden tot negatieve effecten op Natura 2000-waarden. Geconcludeerd is dat enkele beleidsuitspraken significante effecten op natura 2000 gebieden kunnen hebben.

Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief effect voorkomen worden. Grondwateronttrekkingen ten behoeve van warmtenetten vinden vaak op een diepte van meerdere kilometers plaats. Het risico op significante negatieve gevolgen door verdroging binnen Natura 2000-gebieden lijkt daarmee niet groot, omdat habitattypen afhankelijk zijn van freatisch grondwater. De infiltratie van zoetwater om de beschikbaarheid van zoetwater te vergroten kan bij een juiste uitvoering leiden tot een verminderde verdroging binnen het Natura 2000-gebied en heeft in dat geval een positief effect.

De Omgevingsvisie, de Omgevingsprogramma's en het Omgevingsplan zijn de juiste instrumenten om tot een goede integrale uitwerking van het beleid te komen. Er zijn mogelijkheden voorhanden om significant negatieve gevolgen binnen de omliggende Natura 2000-gebieden te voorkomen. De Omgevingsvisie 2.0 van de gemeente Westland is daarmee in beginsel uitvoerbaar in het licht van de Wet natuurbescherming (Natura 2000-gebieden).

S.7 Het vervolg

Wanneer de Omgevingsvisie door de gemeenteraad is vastgesteld, worden alle nieuwe ontwikkelingen en maatregelen verder uitgewerkt in een Omgevingsprogramma en een Omgevingsplan. Daarin komen duidelijke beschrijvingen hoe en op welke locatie(s) de ambities concreet uitgevoerd worden. Conclusies, aandachtspunten en aanbevelingen uit dit planMER worden daarin zo veel als mogelijk meegenomen.

De gemeentelijke Omgevingsvisie heeft geen vastgelegde looptijd. De gemeente houdt de visie actueel door deze na een jaar (en vervolgens om het jaar) tegen het licht te houden en zo nodig aan te passen (en waar nodig inclusief planMER). Hierbij wordt ook gekeken naar de uitvoering via het Omgevingsprogramma. Het monitoringprogramma wordt gebaseerd op de beoordeling zoals gedaan is in de Foto van de Leefomgeving en is gepresenteerd in het Rad van de Leefomgeving.

1 Inleiding: waarom een Omgevingsvisie en planMER?

Dit hoofdstuk beschrijft waarom een Omgevingsvisie wordt opgesteld (paragraaf 1.1.) en daaraan gekoppeld een plan-m.e.r. procedure wordt doorlopen (paragraaf 1.2). De stappen van de m.e.r.-procedure worden nader toegelicht (paragraaf 1.3) en het hoofdstuk sluit af met een leeswijzer (paragraaf 1.4).

1.1 Omgevingsvisie gemeente Westland

Op 1 januari 2022 wordt de Omgevingswet ingevoerd. De gemeente Westland moet als lokale overheid de Omgevingswet implementeren. De Omgevingswet voegt 26 wetten over de fysieke leefomgeving samen tot één wet. Het is verplicht voor gemeenten om als onderdeel van de nieuwe Omgevingswet een Omgevingsvisie op te stellen en die door de gemeenteraad te laten vaststellen.

De gemeente Westland beschrijft in de Omgevingsvisie de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving op de lange termijn. De Omgevingsvisie geeft het strategisch beleid weer voor de periode tot 2040. Het is een (wens)beeld voor de toekomst, aangegeven wordt waar Westland naar toe wil. De Omgevingsvisie bevat een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied en de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren beleid. De Omgevingsvisie geeft richting aan het onderliggende omgevingsprogramma en het gebiedsdekkende omgevingsplan.

1.2 Waarom een planMER?

De inhoud van de Omgevingsvisie bepaalt of het verplicht is een m.e.r.-procedure te doorlopen. Dit is het geval wanneer:

- De Omgevingsvisie kaders stelt voor activiteiten die volgens de wet m.e.r.-plichtig of m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn. Denk bijvoorbeeld aan bepaalde stedelijke ontwikkelingsprojecten, de bouw van woningen of de aanleg/wijziging van autowegen;
- Op voorhand niet kan worden uitgesloten dat als gevolg van de strategische keuzes in de Omgevingsvisie significante negatieve effecten optreden op Natura 2000-gebieden.

Onderdelen van de Omgevingsvisie zijn kaderstellend voor toekomstige m.e.r.-plichtige of m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten. Daarnaast kan op voorhand niet worden uitgesloten dat significante negatieve effecten op Natura 2000 gebieden optreden. Het is daarom noodzakelijk om de m.e.r.-procedure te doorlopen en een milieueffectrapport (planMER) op te stellen. Gekoppeld aan het planMER is een passende beoordeling opgesteld.

Bij de uitwerking van de Omgevingsvisie heeft de gemeente ingezet op een geïntegreerd proces met interactie tussen het uitwerken van de Omgevingsvisie en het opstellen van het planMER. De Omgevingsvisie beschrijft het beleid, wat de ambities zijn en wat de gemeente op hoofdlijnen gaat doen. Het planMER beschrijft de kwaliteiten van de leefomgeving, de gevolgen van het beleid op de leefomgeving en of het beleid bijdraagt aan het halen van de gestelde ambities. De interactie tussen beide bestond uit regelmatige wederzijdse terugkoppeling tussen de beleidsontwikkeling aan de ene kant (Omgevingsvisie) en de gevolgen ervan voor de leefomgeving aan de andere kant (m.e.r.).

Aanscherpingen in het beleid hebben plaatsgevonden op basis van de Foto van de leefomgeving, de effectanalyses van de alternatieven en het voorkeursalternatief (zie paragraaf 6.1 en 6.6). Op deze manier is de m.e.r. gebruikt om beleid aan te scherpen en om beleidskeuzes te maken.

Daarnaast wil de gemeente het planMER ook gebruiken als basis voor het monitoren en bijsturen van het beleid tijdens de uitvoering. Daarbij is het begrip 'milieu' breder op te vatten dan meestal gebruikelijk is in milieueffectrapportages. Dit omdat het beleid in de Omgevingsvisie de menselijke leefomgeving als geheel omvat, dus zowel fysiek, economisch als sociaal. Dit alles vraagt om een m.e.r.-aanpak met een breed georiënteerd proces dat de afzonderlijke beleidsterreinen overstijgt.

1.3 De m.e.r.-procedure

Een milieueffectrapportage (m.e.r.) brengt de milieugevolgen van een plan in beeld voordat er een besluit over wordt genomen. M.e.r. is gebaseerd op Europese regelgeving. Het doel van m.e.r. is het bieden van voldoende informatie op basis waarvan gemeente Westland het milieubelang volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming over de Omgevingsvisie kan betrekken. Het planMER voor de Omgevingsvisie gaat niet alleen in op milieuaspecten, maar beschrijft ook breder de effecten op de leefomgevingskwaliteit zoals blijkt uit het beoordelingskader (zie paragraaf 3.2).

De m.e.r.-procedure voor de Omgevingsvisie is verlopen in lijn met de wettelijke vereisten, deze is als volgt:

1. *Openbare kennisgeving van het voornemen door bevoegd gezag.*

De m.e.r.-procedure is gestart met een bekendmaking van het voornemen via een openbare kennisgeving en publicatie van de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD). De bekendmaking heeft plaatsgevonden zoals dat wettelijk is voorgeschreven. Eenieder is in staat gesteld om de NRD te raadplegen. Op de terinzage gelegen NRD zijn vijf zienswijzen binnengekomen van de volgende instanties: Dunea, GGD Haaglanden, Glastuinbouw Nederland, Veiligheidsregio Haaglanden en Port of Rotterdam. Op welke wijze de ontvangen zienswijzen meegenomen gaan worden is één op één teruggekoppeld met de indieners.

2. *Raadplegen betrokken instanties over reikwijdte en detailniveau van het planMER en vaststellen reikwijdte en detailniveau.*

Bij de planvorming betrokken bestuursorganen en organisaties zijn actief geraadpleegd² over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER. Verder heeft eenieder de mogelijkheid gehad schriftelijk te reageren op de terinzage gelegde NRD. De ontvangen opmerkingen/adviezen zijn meegenomen bij het opstellen van het planMER.

² Aan de hand van de notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) heeft het bevoegd gezag de volgende bestuursorganen en instanties geraadpleegd over de inhoud van de NRD: Provincie Zuid-Holland, De aangrenzende gemeenten, Hoogheemraadschap van Rijnland, Omgevingsdienst Haaglanden, GGD Haaglanden, Veiligheidsregio Haaglanden, Evides, Glastuinbouw Nederland, VNO-NCW en MKB Westland.

3. *Opstellen planMER en passende beoordeling.*

Vervolgens is het planMER en de passende beoordeling opgesteld. Het planMER beschrijft de kwaliteiten van de leefomgeving nu en bij autonome ontwikkeling, de effecten daarop van het nieuwe beleid in de ontwerp Omgevingsvisie en in welke mate het nieuwe beleid bijdraagt aan het behalen van de ambities van de Omgevingsvisie. Omdat daarnaast significante negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 gebieden Solleveld & Kapittelduinen op voorhand niet konden worden uitgesloten is een passende beoordeling uitgevoerd voor het voorkeursalternatief (zie hoofdstuk 7 van dit planMER en bijlage 2).

4. *Ter inzage leggen planMER en ontwerp Omgevingsvisie 2.0.*

Het planMER (inclusief passende beoordeling) wordt samen met de ontwerp Omgevingsvisie 2.0 zes weken ter inzage gelegd. Eenieder heeft in deze zes weken de gelegenheid zienswijzen in te dienen. De Commissie voor de m.e.r. toetst in deze periode de kwaliteit van het planMER en beoordeelt of de juiste (milieu)informatie aanwezig is om een besluit over de Omgevingsvisie te kunnen nemen.

5. *Besluit en vervolg [naar verwachting december 2020]*

De Omgevingsvisie en het planMER worden vastgesteld door het bevoegd gezag, de gemeenteraad van de gemeente Westland.

1.4 Leeswijzer

Het voor u liggende planMER is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt een inleiding gegeven over de inhoud van de Omgevingsvisie. Hoofdstuk 3 introduceert de totstandkoming van het planMER. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de huidige staat van de leefomgeving met een blik naar de toekomst op basis van de opgestelde 'foto van de leefomgeving'. Hoofdstuk 5 bespreekt de alternatieven. Op basis hiervan wordt een voorkeursalternatief bepaald waar (hoofdstuk 6). Hoofdstuk 7 omvat de passende beoordeling voor Natura 2000-gebieden gelegen in de gemeente Westland. Tenslotte gaat hoofdstuk 8 in op het vervolg na het planMER.

2 Waar gaat de Omgevingsvisie over?

Dit hoofdstuk gaat nader in op de Omgevingsvisie voor Westland. Het beschrijft welk beleid wordt geïntegreerd (paragraaf 2.1), hoe de visie tot stand is gekomen (paragraaf 2.2) en wat de missie, ambities en opgaven zijn (paragraaf 2.3). Het hoofdstuk sluit af met een toelichting van de samenhang met andere kaders (paragraaf 2.4).

2.1 Integratie beleidsvisie

De nieuwe omgevingswet integreert verschillende wetten. Verscheidene bestaande beleidsnota's gaan op in de Omgevingsvisie. Dit betreft o.a. de Structuurvisie en de Duurzaamheidsagenda (zie figuur 2.1).

Figuur 2.1 Beleid dat een plek krijgt in de Omgevingsvisie.

Het einddoel van de Omgevingsvisie is een optimale kwaliteit van de fysieke leefomgeving van de gemeente Westland te realiseren. Het integrale karakter van de Omgevingsvisie moet leiden tot meer samenhang in beleid. De Omgevingsvisie geeft de mogelijkheid om de verschillende opgaven bij elkaar te brengen. Ingrepen in het beheer van de openbare ruimte, groen en de ontwikkeling van woningbouw worden bijvoorbeeld verbonden met sociale en ruimtelijke onderwerpen als gezondheid, veiligheid,

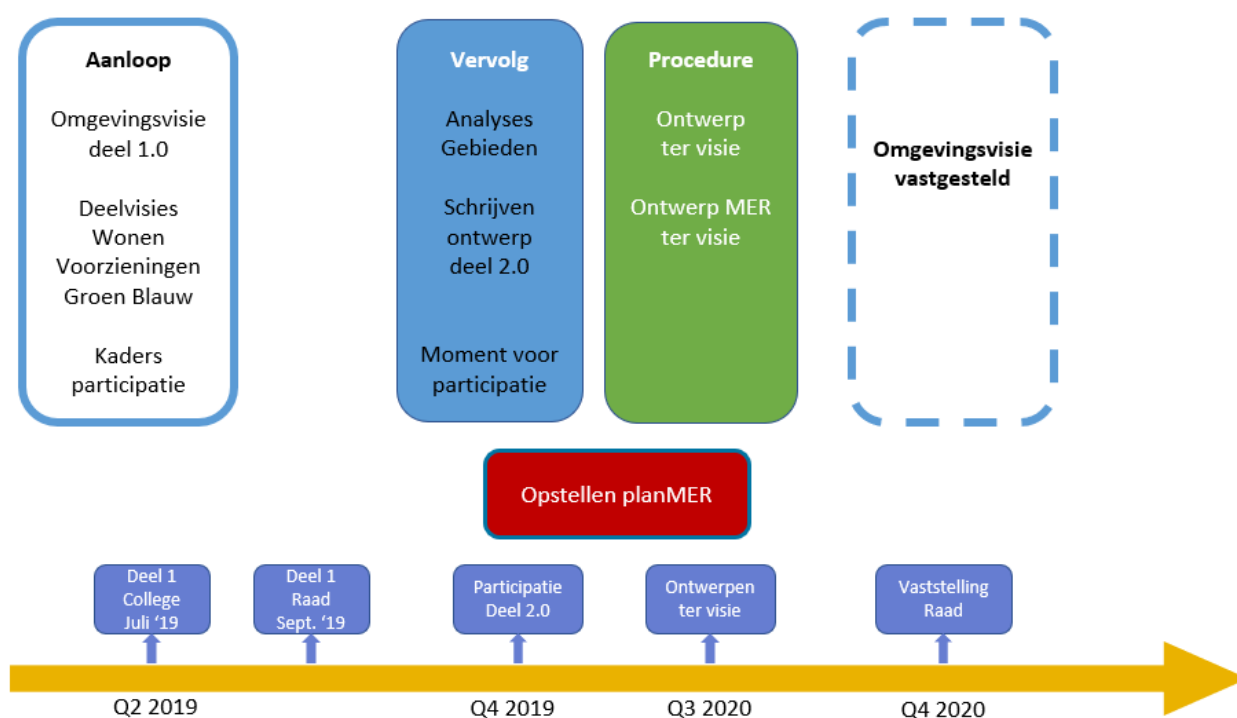
klimaatadaptatie en energietransitie. Gezondheid en veiligheid zijn thema's die in de Omgevingswet een prominenter plek krijgen dan in de nu geldende wetten en regels.

Vanuit het Interbestuurlijk Programma van de VNG zal de komende jaren een extra focus komen op klimaatadaptatie en -mitigatie en circulariteit. Deze onderwerpen zullen dan ook een belangrijke plek krijgen in de Omgevingsvisie. Ook wordt gewerkt aan een landelijk klimaatakkoord. In de Omgevingsvisie wordt rekening gehouden met de afspraken uit het akkoord en de hieruit voortvloeiende verplichtingen en maatregelen.

2.2 Proces van totstandkoming Omgevingsvisie Westland

In 2017 is de gemeente Westland gestart met de voorbereidingen voor de Omgevingsvisie. De verwachting is dat in 2020 de Omgevingsvisie wordt vastgesteld. In het proces met betrekking tot de totstandkoming van de Omgevingsvisie wordt onderscheid gemaakt in drie fasen: 1) de aanloop; 2) het vervolg en 3) de procedure. Het proces is weergegeven in onderstaande figuur 2.2.

Processchema Omgevingsvisie Westland

Figuur 2.2 Processchema Omgevingsvisie Westland

2.2.1 Aanloop

Het coalitieakkoord van het college, Westlands akkoord 2018-2022, vormt een belangrijk uitgangspunt voor de Omgevingsvisie. In het akkoord is opgenomen dat het de ambitie is om Westland met innovatieve oplossingen mooier en toekomstbestendig te maken. Er is geen ruimte om op alle terreinen te groeien, want de ruimtedruk in Westland is groot. In het Westlands akkoord is een aantal urgente opgaven voor nu en de toekomst genoemd. Het gaat hierbij onder andere om wonen, groen/blauwe structuren en voorzieningen. In het akkoord wordt ook aangegeven dat vooral door samenwerking met bedrijven en burgers doelen moeten worden bereikt, waarbij over de rol van de overheid steeds kritisch nagedacht wordt. De gemeente staat voor het algemeen belang van Westland. Het college en de gemeenteraad zullen vanuit dit perspectief de uiteindelijke keuzes moeten maken die een plek krijgen in de Omgevingsvisie.

In de aanloopfase van de Omgevingsvisie lag de focus op het opstellen van de Omgevingsvisie 1.0; het opstellen van de in het Westlands akkoord opgenomen urgente opgave in de deelvisies wonen, voorzieningen, en groen-blauw; en tenslotte het creëren van draagvlak door het stellen van kaders voor de participatie. Deze drie aspecten worden hieronder verder toegelicht.

Omgevingsvisie 1.0

In de Omgevingsvisie 1.0 heeft Westland een eerste stap gezet richting integrale sturing op kwaliteit van de leefomgeving. De Omgevingsvisie deel 1.0 omvat de kern van de visie (de missie), de ambities en kernopgaven. Bij de start van de Omgevingswet in 2016 heeft de gemeenteraad afspraken gemaakt over het ambitieniveau. Hierbij hanteert de gemeente als leidraad: (1) Dingen die al goed gaan, koesteren. De resultaten van de participatie bij het traject Strategische Agenda en de analyse van het bestaande beleid, waar brede interactieve processen aan vooraf zijn gegaan, heeft de gemeente gebruikt als input voor deze visie; (2) Experimenteren en leren op bepaalde onderwerpen. Bij sommige thema's, gebieden en processen, bouwen we ruimte in voor experimenten en leren. Bijvoorbeeld bij het maken van een afwegingsinstrument en op gebied van integraal werken, wat bij deze Omgevingsvisie voor het eerst zo nadrukkelijk gebeurt; (3) Omdenken en vernieuwen waar het kan. We gebruiken vernieuwende tools bij participatie en maken richtinggevende keuzes. In de Omgevingsvisie 1.0 is een beschrijving van het beleid voor de fysieke leefomgeving opgenomen. Hiermee heeft Westland een eerste stap gezet richting integrale sturing op omgevingskwaliteit. De gemeente is gestart met de kern van de visie en de ambities en kernopgaven te formuleren. Bij het opstellen van de visie is input vanuit enquêtes onder de bewoners gebruikt (zie 'kaders participatie' onderstaand), zijn sessies gehouden met leden van de gemeenteraad en is afstemming geweest met diverse experts en ketenpartners. Ook zijn deelvisies opgesteld. Alle input is tijdens het participatietraject met een brede groep inwoners, bedrijven en organisaties besproken. De Omgevingsvisie 1.0 was hierbij het uitgangspunt, waardoor de participatie gericht is ingestoken en voortbouwt op de input vanuit de enquêtes onder de Westlandse bevolking en kaderstelling van de raad.

Met medewerkers van verschillende omliggende gemeenten en ketenpartners heeft de gemeente een verdiepingsslag gemaakt voor verschillende thema's. De gemeenten hebben gezamenlijk bepaald in welke mate en bij welke thema's samenwerking en afstemming zeer gewenst en soms zelfs noodzakelijk is.

Vervolgens hebben de belangrijkste onderwerpen een plek gekregen in de visie. Het college en de gemeenteraad van de gemeente Westland hebben medio 2019 de Omgevingsvisie 1.0 ter kennisgeving aangenomen. Om tot de Omgevingsvisie 2.0 te komen zijn er door de gemeente Westland deelvisies opgesteld en de kaders van participatie afgebakend.

Deelvisies

Om te komen tot keuzes voor nieuw beleid in de Omgevingsvisie is eind 2018 gestart met het opstellen van drie deelvisies: 1) voorzieningen, 2) groen/blauw (natuur, water, klimaat en groen) en 3) wonen [Gemeente Westland, 13 mei 2019]. Deze deelvisies omvatten de meest urgente opgaven zoals vastgesteld door de gemeente Westland en zijn gericht op het creëren van overzicht en inzicht in betreffende onderwerpen. Per deelvisie is voor de gemeente Westland een beeld geschetst van de huidige situatie en de trends en ontwikkelingen tot en met 2040. Ook is een beoordeling toegekend: wat gaat er goed, wat is in ontwikkeling en waar is aanvullende inzet op nodig? Tot slot zijn per deelvisie beschrijvingen gegeven van opties die tegemoetkomen aan knelpunten. Waar mogelijk is ook een onderbouwing gegeven met benodigde financiële middelen. Naast feitelijke informatie uit de gemeentelijke duurzaamheidsmonitor³ is voor de visies gebruik gemaakt van belevingsinformatie van Westlanders vanuit de enquête van het Westlandpanel. De deelvisies vormden input voor de op te stellen Omgevingsvisie 1.0.

Kaders participatie

Participatie is een belangrijke pijler van de Omgevingswet. Om in de fase vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet de Westlandse inwoners alvast kennis te laten maken met de aanstaande veranderingen in de openbare ruimte, heeft de gemeente Westland in november 2017 een online enquête uitgevoerd. Die gaf inzicht in bij onderwerpen waarbij en de manier waarop inwoners betrokken willen worden bij hun leefomgeving. In november 2018 is onder de leden van het digitale Westland Panel een verdiepende enquête gehouden. Meer dan 1.500 inwoners hebben deze online vragenlijst ingevuld. Onderwerpen die aan bod kwamen waren veiligheid, groen en natuur, verkeer en vervoer, wonen en bouwen, energietransitie, klimaatadaptatie, cultuurhistorie, voorzieningen en keuzes maken in ruimtegebruik. De uitkomsten van de enquête zijn gebruikt voor de Omgevingsvisie.

2.2.2 Vervolg

Omgevingsvisie 2.0 analyse gebieden

De Omgevingsvisie 1.0 is in het najaar van 2019 verder uitgewerkt tot een Omgevingsvisie 2.0. Hiertoe is een ruimtelijke uitwerking gemaakt van gebieden, te weten de verschillende dorpen, de glastuinbouw de natuurgebieden, kust en water.

Voor de totstandkoming van de Omgevingsvisie 2.0 is gebruik gemaakt van de resultaten uit het traject van de plan-m.e.r. Er hebben in totaal drie belangrijke reflectiemomenten plaatsgevonden (zie figuur 2.3).

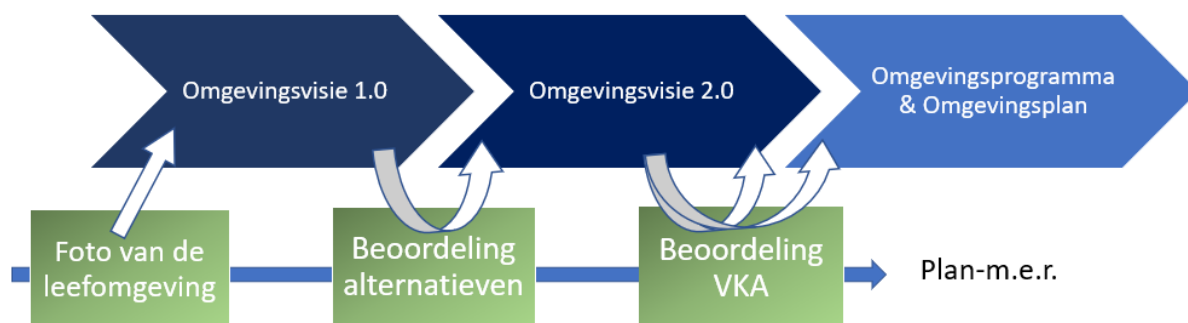
³ Met de duurzaamheidsmonitor brengt de gemeente Westland sinds vijf jaar de balans tussen economie, sociaal en leefomgeving in kaart op basis van meer dan 100 indicatoren. Dit is gebaseerd op de Nationale Monitor Duurzaamheid Gemeenten van bureau Telos.

Als eerste reflectiemoment is een Foto van de leefomgeving opgesteld. Dit betreft de beoordeling van de bestaande en toekomstige leefomgeving van de gemeente Westland. De Foto van de leefomgeving is opgesteld aan de hand van een brede set van indicatoren en is opgenomen in bijlage 1 van dit planMER en nader toegelicht in hoofdstuk 4. De resultaten van deze beoordeling gelden als een nulmeting voor de monitoring van het omgevingsbeleid en voor toekomstige beleidsverbetering. Daarnaast is de Foto van de leefomgeving een hulpmiddel om de Omgevingsvisie en het nieuwe beleid dat daarin opgenomen is aan te scherpen en keuzes te maken (zie paragraaf 6.1). De resultaten van de foto van de leefomgeving zijn in het najaar van 2019 gepresenteerd aan de gemeenteraad en aan B&W.

Als *tweede reflectiemoment* heeft een beoordeling plaatsgevonden van drie alternatieven die gebaseerd waren op de Omgevingsvisie 1.0. Voor elk van de alternatieven zijn de effecten op de leefomgeving in beeld gebracht in termen van kansen en risico's en zijn concrete aandachtspunten meegegeven richting verdere uitwerking in de Omgevingsvisie 2.0. De alternatieven, de effecten van de alternatieven en de meegegeven aanbevelingen/aandachtspunten zijn weergegeven in hoofdstuk 5. De alternatieven, evenals de effecten van de alternatieven zijn gepresenteerd aan de gemeenteraad en B&W begin 2020. In paragraaf 6.1 is toegelicht tot welke aanscherpingen dit heeft geleid in de visie.

Als *derde reflectiemoment* vanuit de plan-m.e.r. heeft een beoordeling plaatsgevonden van het beleid zoals opgenomen in de Omgevingsvisie 2.0, in m.e.r.-termen is dat het voorkeursalternatief. De beschrijving van het beleid en de beoordeling hiervan is weergegeven in hoofdstuk 6. De beoordeling van de Omgevingsvisie 2.0 heeft op enkele punten geleid tot aanscherping van het beleid (zie paragraaf 6.6). Daarnaast zijn randvoorwaarden en aandachtspunten meegegeven voor uitwerking van het beleid in vervolgprogramma's of beleid. Hier wordt in hoofdstuk 8 op ingegaan.

Omgevingsvisie Westland

Figuur 2.3 Reflectiemomenten vanuit plan-m.e.r.

Voor het opstellen van de Omgevingsvisie 2.0 is met een brede groep inwoners, bedrijven en organisaties het gesprek aangegaan over de dilemma's en keuzes die voortkomen uit de ambities in de visie. Wat betekenen de ambities uit de visie voor de woon- en werkomgeving van de inwoners en bedrijven? Wat zijn hun ideeën daarbij? Dit is gedaan aan de hand van de grote ruimtevragers in Westland: de

glastuinbouw, wonen en voorzieningen, mobiliteit, groen en water, energietransitie en klimaatadaptatie. Deze onderwerpen komen in de Omgevingsvisie 2.0 aan de orde in de hoofdstukken over geheel Westland en de uitwerkingen per dorp. Daarbij zijn tevens eerdere uitkomsten van participatie, afgenomen enquêtes en kaderstelling van de raad meegenomen.

2.2.3 Procedure

De ontwerp Omgevingsvisie 2.0 wordt naar verwachting in het derde kwartaal van 2020 gezamenlijk met het planMER ter inzage gelegd. Vervolgens vindt naar verwachting in het vierde kwartaal van 2020 vaststelling van de visie plaats door de gemeenteraad.

2.3 Hoofdpijnen Omgevingsvisie: missie, ambities en opgaven

Een belangrijk onderdeel van de Omgevingsvisie is de visie en daaruitvolgende missie. Vanuit de missie volgen de ambities van de gemeente Westland en daaraan samenhangende opgaven. Deze worden in dit hoofdstuk besproken.

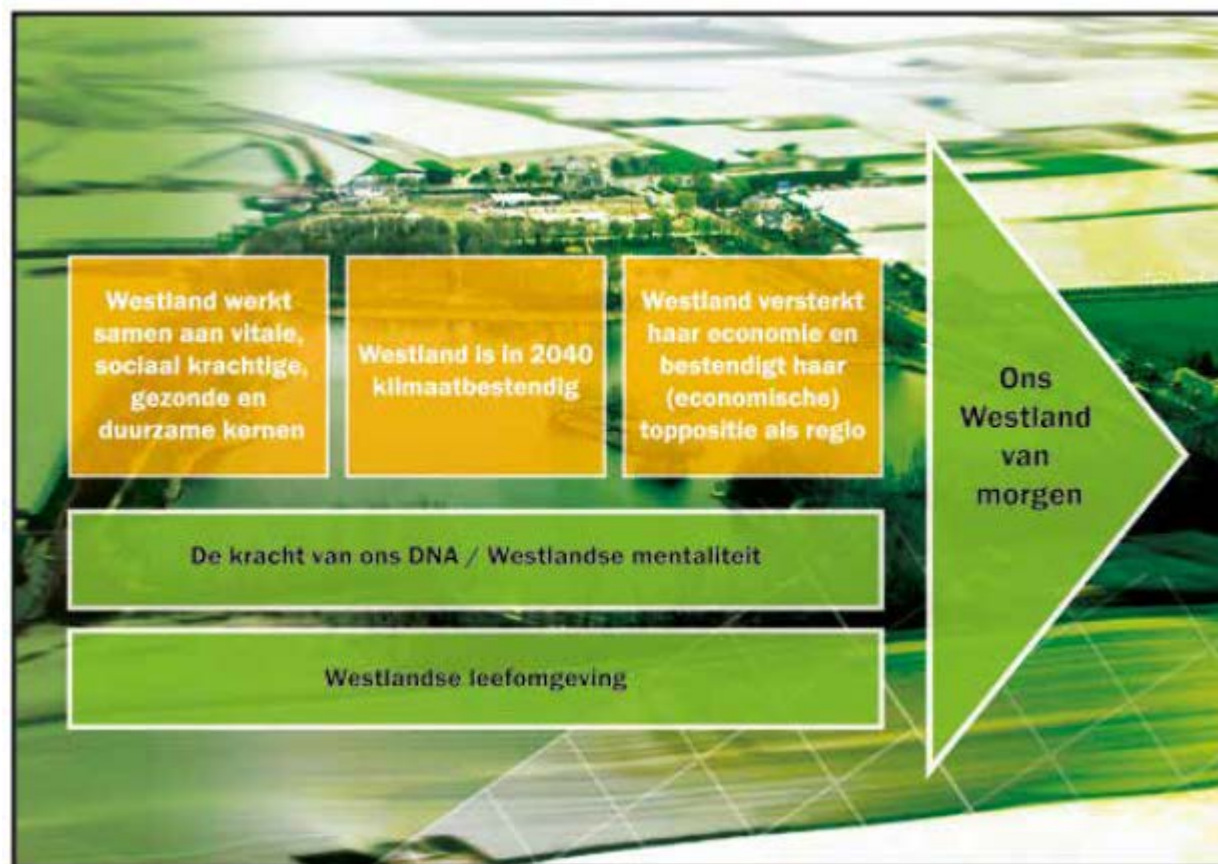
Missie

Door de bevolkingsgroei in Westland komt de kwaliteit van de fysieke leefomgeving steeds meer onder druk te staan. Dat de bevolking dit ook zo ervaart, blijkt uit de twee enquêtes en de onderzoeksgegevens vanuit de duurzaamheidsmonitor⁴. Uit de duurzaamheidsmonitor blijkt dat economie (profit) zeer hoog scoort, de sociale indicatoren (people) vrij goed en leefomgevingsfactoren (planet) onder gemiddeld. In de missie heeft de gemeente Westland daarom ingezet op duurzame ontwikkelingen, zodat 'planet' meer in balans komt met 'people' en 'profit'. Deze missie is in december 2018 door de gemeenteraad vastgesteld. De missie van de Omgevingsvisie houdt in:

"Westland is een gemeente waar het welzijn en de welvaart van onze inwoners voorop staat. We zorgen daarbij goed voor onze leefomgeving en duurzaamheid heeft een prominente plek. We werken samen met onze inwoners en ondernemers aan een optimale balans tussen de ecologische, economische en de sociale belangen binnen onze gemeente. In 2030 hebben we een ideaal evenwicht bereikt tussen deze belangen. De Omgevingsvisie moet ervoor zorgen dat toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen ons dichterbij dit geschetste perspectief brengen. De Omgevingsvisie moet hieraan bijdragen door te zorgen voor een goede mix tussen betrouwbaarheid, continuïteit en flexibiliteit."

De missie benadrukt het streven om te komen tot een optimale balans tussen de ecologische (planet), economische (profit) en sociale belangen (people) binnen de gemeente. De vertaling van de missie naar de Omgevingsvisie leidt tot drie strategische kernopgaven waarin zowel people, planet en profit terugkomen. Deze kernopgaven zijn in figuur 2.4 in het oranje weergegeven.

⁴ Met de Duurzaamheidsmonitor brengt de gemeente sinds vijf jaar de balans tussen economie, sociaal en leefomgeving in kaart op basis van meer dan 100 indicatoren.

Figuur 2.4 Strategische kernopgaven, dragers en de missie van de gemeente Westland

Naast deze strategische kernopgaven heeft de gemeente Westland 'belangrijke dragers' gedefinieerd waarmee zij rekening wil houden met het menselijke kapitaal (de kracht van het DNA van de inwoners en de Westlandse mentaliteit) en de Westlandse leefomgeving (de kwaliteiten van de bestaande ruimte en haar natuurlijke omgeving). Deze 'belangrijke dragers' zijn in het groen weergegeven in figuur 2.4.

Ambities en opgaven

De drie strategische opgaven en twee dragers van de gemeente hebben elk geleid tot een ambitie. Die geven aan waar de gemeente Westland op in wil zetten en wat zij met de Omgevingsvisie nastreeft. De ambities zijn tot stand gekomen in het traject van de strategische agenda⁵, de enquêtes in 2017 en 2018, het coalitieakkoord, en de interactieve processen bij eerder vastgesteld beleid. De gemeenteraad heeft de vijf ambities in december 2018 vastgesteld, dat zijn:

1. Westland werkt samen aan vitale, sociaal krachtige, gezonde en duurzame kernen;
2. Westland versterkt haar economie en bestendigt haar (economische) toppositie als regio;

⁵ Deze agenda was het resultaat van een traject, waarin vanuit de samenleving verschillende toekomstscenario's voor de gemeente Westland zijn geschetst

3. Westland versterkt en benut het menselijk kapitaal van de gemeente (ambitie drager Menselijk Kapitaal / de kracht van ons DNA);
4. Westland behoudt en versterkt haar ruimtelijke, cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten (ambitie drager Fysiek Kapitaal / Westlandse leefomgeving).
5. Westland is in 2040 klimaatbestendig.

Prioritering en balans in omgevingsbeleid

De ambities op het gebied van wonen, werken en leefomgeving staan op gespannen voet met elkaar. Het is daardoor redelijkerwijs niet mogelijk om ambities in gelijke mate halen, zonder dat ze afbreuk doen aan elkaar. Door de hoeveelheid en diversiteit van ambities is de gemeente gedwongen concrete lange termijn keuzes te maken. De focus in Westland ligt vooral op:

- Een ruimtelijke inrichting, waarbij aandacht is voor het karakter van het gebied. Dat kunnen historische landschapsstructuren zijn (zoals de oude zandgronden) maar ook cultuurhistorische elementen;
- Een betere balans tussen people, planet en profit door het toevoegen van extra groen. Vergroening vindt plaats langs de belangrijke groenstructuren en in de wijken;
- Voldoende plek voor de grote ruimtevragers, de kleinere ruimtevragers liften mee;
- Regie vanuit de gemeente bij de inrichting van de beperkte ruimte in Westland;
- Het tuinbouwcluster, met meer aandacht voor verbetering van de leefomgeving;
- Nieuwe initiatieven die bijdragen aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving;
- Groei op economisch en woningbouwgebied, zoveel mogelijk binnen bestaande locaties. We houden groene gebieden groen;
- Groeninclusief bouwen, bijvoorbeeld bestaand groen inpassen in nieuwe bouwprojecten, nieuwe groengebieden aanleggen, groene daken en gevels toepassen of gebruik maken van technische maatregelen om hittestress en wateroverlast tegen te gaan;
- Inpassen van ruimtelijke opgaven bij het draagvermogen, het profiel van het betreffende dorp en de plek in Westland;
- Het enthousiasmeren van niet-werkenden in Westland en de regio om kansen in de tuinbouwsector te pakken.
- Een goede bereikbaarheid en goed openbaar vervoer. Het realiseren van een goede HOV-verbinding met Rotterdam en Den Haag krijgt hoge prioriteit. En we zien kansen voor een goede HOV-verbinding met Delft.

Naast ambities heeft de gemeente ook diverse strategische doelen geformuleerd. In tabel 2.1 is te zien hoe de ambities zich verhouden tot deze strategische doelen.

Tabel 2.1 De ambities uitzet tegen de strategische doelen

Ambities	Vitale, sociaal krachtige, gezonde en duurzame kernen	Sterke economie en bestendige economische toeposities als regio	Versterken en benutten menselijk kapitaal	Behouden en versterken ruimtelijke, cultureel-historische en landschappelijke kwaliteiten	In 2040 klimaatbestendig
Strategische doelen					
Iedereen woont passend en betaalbaar	x		x		x
Iedereen kan gebruik maken van een adequaat voorzieningenniveau in vitale kernen	x		x		
Iedereen voelt zich veilig	x		x	x	
Iedereen leeft in een veilige, gezonde en aantrekkelijke omgeving	x		x	x	x
Mensen, goederen en grondstoffen kunnen zich goed verplaatsen	x	x		x	x
Kansen voor ondernemerschap		x			
Goed ondernemerschap		x	x		x
Kansen op de arbeidsmarkt		x	x		
Jeugd kan zich optimaal ontwikkelen en groeit veilig en gezond op	x	x	x		
Gelijke kansen op goede gezondheid	x		x		
Mensen steunen elkaar / zetten zich in voor hun omgeving	x		x		
Iedereen doet mee of krijgt ondersteuning	x	x	x		
Mensen hebben vertrouwen in het lokale bestuur van Westland	x		x		
Mensen participeren in het besturen van Westland	x		x		

2.4 Samenhang andere kaders

Bij het opstellen van de Omgevingsvisie is rekening gehouden met regelgeving en beleid van andere overheden. Daarbij gaat het om beleid en besluiten die onderdeel zijn van de volgende plannen en programma's:

- *Europese regelgeving:* M.e.r.-richtlijn, Vogel- en Habitatrichtlijn, NEC-richtlijn, Kaderrichtlijn water, Richtlijn luchtkwaliteit, Europese Richtlijn Overstromingsrisico's, Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB), Verdrag van Malta, Richtlijnen trillingen.
- *Nationale regelgeving en beleid:*
 - o *Wetten:* Wet ruimtelijke ordening (Wro), Wet natuurbescherming (Wnb), Wet ammoniak en veehouderij (Wav), Wet geurhinder en veehouderij (Wgv), Wet milieubeheer (Wm), Waterwet,

- Wet geluidhinder (Wgh), Erfgoedwet 2016, Wet archeologische monumentenzorg (Wamz), Wet bodembescherming (Wbb);
- o *Besluiten*: Besluit ruimtelijke ordening (Bro), Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Barro en Rarro), Besluit huisvesting ammoniak en veehouderijen (Amvb Huisvesting), Besluit externe veiligheid inrichtingen milieubeheer (Bevi, Revi), Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb, Revb), Besluit externe veiligheid Transport (Bevt, Revt), Besluit bodemkwaliteit (Bbk), Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water (BKMW);
 - o *Nota's*: Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, Nationaal waterplan 2016-2021, Structuurvisie buisleidingen (2012-2035), Waterbeleid 21e Eeuw, Energieakkoord.
 - *Regionaal*: Programma Zuid-Hollands Groen, Programma Zuid-Hollandse Economie, Provinciaal Fietsplan, Regionale rampenbestrijding en crisisbeheersing beleidsplan 2019-2022, Regionaal risicoprofiel Haaglanden t.b.v. multidisciplinair rampenbestrijding en crisisbeheersing.
 - *Gemeentelijk*: Westlandse Energie Opgave 2019-2022, Sociaal Beleidskader, Plan van aanpak eenzaamheid, Duurzaamheidsagenda 2012-2020, Cultuurkoers 2030, Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs Westland; Een visie op de toekomst 2018-2033, Verkenning van de woningbehoefte in de gemeente Westland tot 2040, Deelvisie Wonen, 2019, Klimaatlas Westland, Woonvisie, Weerbaar Westland, Beleef Westland, Dilemmanotitie Bodem 2019, Waterklimaatplan, Westlands Veiligheidsbeleid 2019-2022, De economische opgave voor Westland 2019-2022, Werkboek Westland, B&Wnota Onderbouwing locaties nieuw bedrijventerrein tot 2030, Duurzaamheidsbenchmark voor Gemeente Westland 2018, Detailhandelstructuurvisie en MKB Westland Visie retailstructuur, Mobiliteitsplan Westland 2040, Visie op Wateringen

Bijlage 3 van de Foto van de Leefomgeving van Westland (zie bijlage 1 bij dit planMER) geeft een nadere toelichting van het relevante beleidskader.

3 Hoe is dit planMER gemaakt?

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van de werkwijze van het plan-m.e.r. In paragraaf 3.1 is een algemene toelichting gegeven van de aanpak, het beoordelingskader volgt in paragraaf 3.2. Deze paragrafen worden opgevolgd door een beschrijving van hoe gekomen is tot bemerbaar beleid (paragraaf 3.3). Paragraaf 3.4 gaat in op de alternatieven die zijn beoordeeld en het hoofdstuk sluit af met een uitgebreidere toelichting van methodiek van effectbeoordeling (paragraaf 3.5).

3.1 Algemene aanpak

Middels het planMER wordt inzicht gegeven in:

- De staat van en trends in de leefomgeving van Westland
Dit wordt gedaan op basis van de opgestelde 'Foto van de leefomgeving' waarin zowel de huidige situatie als de autonome ontwikkeling besproken wordt op basis van bestaand beleid waarover reeds besluiten zijn genomen (zie bijlage 1). De autonome ontwikkeling is de situatie in 2030 bij ongewijzigd voortzetten van het huidige vastgesteld beleid. Daar waar mogelijk wordt een doorkijk gemaakt naar 2040. De analyse laat de kwaliteiten van de leefomgeving op gebiedsniveau zien, waar het 'op orde' is en waar er nu en bij bestaand, ongewijzigd beleid knelpunten of problemen verwacht worden.
- De effecten van het nieuwe beleid (inclusief eventuele alternatieven) op de voorziene staat van de leefomgeving in 2030 (en daar waar mogelijk 2040)
Dit laat zien wat de verwachte gevolgen zijn van het nieuwe beleid van de Omgevingsvisie en in hoeverre dat de autonome trends in kwaliteiten van de leefomgeving beïnvloedt. Om dit te kunnen beoordelen moet de Omgevingsvisie voldoende concrete uitspraken bevatten van nieuw beleid en waar een relatie met de leefomgeving mee gelegd kan worden (in paragraaf 3.2 wordt dit verder toegelicht).
- De mate waarin nieuw beleid bijdraagt aan het behalen van de ambities van de Omgevingsvisie ('doelbereik')
Dit laat zien in hoeverre verwacht wordt dat het nieuwe beleid bijdraagt aan het halen van de ambities die met de Omgevingsvisie nagestreefd worden.

3.2 Beoordelingskader

De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de Omgevingsvisie zijn in beeld gebracht aan de hand van een beoordelingskader zoals opgenomen in tabel 3.1. Het beoordelingskader is gebaseerd op de drie pijlers van People-Planet-Profit en op basis van zienswijzen verder aangescherpt ten opzichte van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Per pijler zijn de thema's aangegeven en de daarbij beschouwde indicatoren.

Tabel 3.1 Beoordelingskader zoals opgenomen in het planMER

Laag	Thema	Indicatoren
People	Milieukwaliteit en gezondheid	Luchtkwaliteit
		Geluidhinder
		Gezonde leefstijl en leefomgeving
		Groenbeleving
		Lichtuitstoot
	Sociale samenhang	Sociale verbondenheid
		Mantelzorg
		Eenzaamheid
Planet	Bodem en water	Bodemkwaliteit
		Bodemdaling
		Grond- en oppervlaktewater
	Klimaat	Wateroverlast
		Hitte
		Droogte
		Overstromingen
		Broeikasgassen
	Natuur en biodiversiteit	Biodiversiteit
		Beschermde soorten en leefgebieden
		Natura 2000-gebieden
		Natuurnetwerk Nederland (buiten Natura 2000-gebieden)
	Openbare ruimte en landschap	Kwaliteit openbare ruimte
		Landschap en cultuurhistorisch erfgoed
	Energie en grondstoffen	Energiebesparing
		Duurzame energieopwekking
		Circulariteit
	Veiligheid	Externe veiligheid
		Verkeersveiligheid
		Misdrijven en overlast
	Wonen en verstedelijking	Passend woningaanbod
		Betaalbare huisvesting
		Duurzame woningen
		Adequate voorzieningen
Profit	Economische vitaliteit	Aantrekkelijk vestigingsklimaat
		Werkgelegenheid
		Economische zelfredzaamheid

Laag	Thema	Indicatoren
	Bereikbaarheid	Kennis en innovatie
		Glastuinbouw
		Openbaar vervoer en doelgroepenvervoer
		Robuuste infrastructuur
		Fietsverkeer
		Duurzame en slimme mobiliteit

3.3 Te beoordelen beleid

Zoals reeds beschreven in paragraaf 2.2.2 heeft er zowel een beoordeling plaatsgevonden van de Omgevingsvisie 1.0 als de Omgevingsvisie 2.0. In het planMER zijn de alternatieven uit Omgevingsvisie 1.0 beschouwd. Dit heeft tot een aanscherping van beleid geleid in de Omgevingsvisie 2.0. In het planMER is het beleid zoals opgenomen in de Omgevingsvisie 2.0 (het voorkeursalternatief) daaropvolgend beoordeeld.

Om tot een beoordeling te komen van de Omgevingsvisie 1.0 zijn met behulp van een beleidsgenerator tool de beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie 1.0 geselecteerd. De uitspraken zijn onderverdeeld in 'people', 'profit' en 'planet'. Ten behoeve van de beoordeling van de effecten van de ontwerp Omgevingsvisie is een categorisering aangebracht in de beleidsuitspraken zoals weergegeven in tabel 3.2. Onderstaand worden deze nader toegelicht.

Tabel 3.2 categorisering beleid

Categorie:	Toelichting:	Methode:
0. Ambitie	Geen beleidskeuze maar een ambitie (wat is de stip op de horizon)	Geen effectbeoordeling. De beleidskeuzes worden wel afgezet tegen de ambities (mate van doelbereik)
1. Voortzetting bestaand beleid	Beleidskeuze die een bestendiging en voortzetting is van bestaand beleid.	Geen effectbeoordeling; de verandering ten opzichte van de referentiesituatie is per definitie gelijk aan '0' (referentie is immers situatie o.b.v. voortzetten bestaand beleid).
2. Concreet besluit	Beleidskeuze die nieuw is en dermate concreet, dat er zicht is op de uitvoering.	Effectbeoordeling; o.b.v. de mate waarin keuzes nu al kunnen leiden tot een verandering in de mate waarin ambities voor indicatoren uit het Rad van de Leefomgeving worden bereikt.
3. Principebesluit	Beleidskeuze die nieuw is en dermate globaal, dat een nadere afweging van keuzes in vervolgbesluiten nodig is voor zicht op uitvoering. Het kader voor de te nemen vervolgbesluiten is in zicht.	Effectbeoordeling; o.b.v. een beschouwing van kansen en risico's die relevant zijn voor vervolgbesluiten, gezien de gevolgen die toekomstige keuzes kunnen hebben voor het bereiken van ambities voor indicatoren uit het Rad van de Leefomgeving.
4. Proces besluit	Beleidskeuze die nieuw is en intentie betreft om een stap te zetten in een proces dat kan leiden tot nieuw beleid.	Geen effectbeoordeling; effecten zijn niet in te schatten omdat de aard van eventuele vervolgbesluiten nog onduidelijk is (bijv. "Westland wil onderzoeken of...").

Categorie:	Toelichting:	Methode:
	Het kader voor eventuele vervolgbesluiten is nog niet in zicht.	

0. Methode bij Ambitie

Dit betreffen geen beleidskeuzen maar ambities (wat is de stip op de horizon). Voor ambities vindt geen effectbeoordeling plaats. Gebruikelijk is om in het planMER ook een beoordeling van het verwachte doelbereik van het voorgestelde beleid op te nemen, zie hiervoor paragraaf 5.3. Een ambitie is bijvoorbeeld 'Westland werkt samen aan vitale, sociaal krachtige, gezonde en duurzame dorpen'.

1. Methode bij voortzetting bestaand beleid

Deze uitspraken leiden niet tot een effect ten opzichte van de referentiesituatie; immers wordt feitelijk bestaand beleid voortgezet. Voortzetting van bestaand beleid zal eventuele negatieve trends niet keren. Een voorbeeld van bestaand beleid: 'In de periode tot 2020 streeft de provincie naar een aandeel zonne-energie van 1,5 PJ. Het liefst realiseren we dat door daken te benutten. Omdat onbebouwde ruimte een schaars en waardevol goed is, zijn we terughoudend met zonnepanelen in die open ruimte.'

2. Methode bij concreet besluit

Voor deze beleidskeuzes wordt ingeschat of deze ten opzichte van de referentiesituatie kunnen leiden tot positieve of negatieve effecten; de uitspraken zijn immers zodanig concreet dat het aannemelijk is dat een besluit nu al kan leiden tot ingrepen met mogelijke effecten. Aansluitend op het strategische karakter en abstractieniveau van de ontwerpvisie van de gemeente Westland, betreft de effectbeoordeling een kwalitatieve beschouwing van mogelijke effecten. In principe worden deze in beeld gebracht voor 2030. Waar relevant en mogelijk wordt in de beschrijving een doorkijk gegeven richting 2040.

Bij de beschouwing van de effecten ten aanzien van de indicatoren kan vervolgens een 'waardering' worden gegeven op basis van een kwalitatieve inschatting van de mate waarin de effecten naar verwachting leiden tot een vooruitgang of achteruitgang ten opzichte van referentiesituatie. Een concreet besluit is bijvoorbeeld: 'We willen in onze gemeente substantieel meer groen aanleggen, hoewel we ons realiseren dat dit flinke kosten met zich meebrengt. Westland gaat voor de haalbare ambitie om voor 2040 één extra vierkante meter verblijfsruimte per huishouden te realiseren (groen binnen een bebouwde kom en/of binnen 500 meter van een bebouwde kom. Groenblauwe verbindingen binnen deze afstandsmaat worden hierbij meegenomen). In nieuwbouwwijken geven we een norm mee van 50 m² gebruiksgroen per woning'.

3. Methode bij principe besluit

Veel van de beleidskeuzes in de Omgevingsvisie van Westland hebben dit karakter. Beleidskeuzes zijn kaderstellend voor vervolgbesluiten waarin de nadere uitwerking nog moet plaatsvinden. Op basis van het nu te nemen besluit kunnen nog geen aannemelijke ingreep-effectrelaties worden ingeschat. Wel kunnen mogelijke kansen en risico's worden geïdentificeerd, die van belang zijn voor de te nemen vervolgbesluiten. Het betreft een kwalitatieve beschouwing van mogelijke kansen en risico's waarvoor de omvang niet wordt bepaald; de variabelen en onzekerheden ten aanzien van het eventueel optreden van effecten in de toekomst is te groot om nu al een zinnige inschatting te kunnen maken van de omvang. Effecten kunnen pas bepaald worden bij toekomstige besluiten. Daarom wordt voor kansen en risico's een

globale bandbreedte aangegeven. Een principe besluit is bijvoorbeeld: 'Er is extra aandacht nodig voor (lucht)kwaliteit van de directe woonomgeving en locaties van scholen en kinderopvang. Westland werkt ook aan het verduurzamen van het verkeer, door het stimuleren van een schonere transportsector en het plaatsen van oplaadpalen. Westland wil het schoner worden van voertuigen zoveel mogelijk faciliteren, onder andere door een goede laadpalen-infrastructuur aan te leggen'.

4. Methode bij proces besluit

Het besluit betreft de intentie om een stap te zetten in een proces dat mogelijk kan leiden tot nieuw beleid. Het kader voor eventuele vervolgbesluiten is nog niet in zicht. Omdat nog onduidelijk is of de uitspraak überhaupt zal leiden tot keuzes die mogelijk gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving is een inschatting van effecten niet aan de orde. Een proces besluit is bijvoorbeeld: 'De gemeente blijft natuur- en milieueducatie ondersteunen, zodat kinderen weer in het groen komen en in contact treden met hun directe omgeving. Daarnaast stimuleren we het vergroenen van tuinen en gezonde voeding, wat bijdraagt aan die bewustwording'.

In het planMER worden alleen de beleidsuitspraken beoordeeld die vallen in categorie 2 en 3. Geconstateerd is dat de Omgevingsvisie 1.0 alleen categorie 3 beleidsuitspraken omvat (principebesluiten). Alle beleidsuitspraken (ook de categorie 0, 1 en 4 uitspraken) zijn opgenomen in bijlage 3.

De input vanuit het m.e.r.-proces heeft geleid tot aanscherping en aanvulling van beleidsuitspraken in Omgevingsvisie 2.0. In het planMER zijn deze uitspraken opnieuw beoordeeld. Aanvullend hierop zijn ook nieuwe uitspraken beoordeeld (die nog niet in de Omgevingsvisie 1.0 opgenomen waren). Geconstateerd is dat Omgevingsvisie 2.0, zowel categorie 2 als categorie 3 uitspraken bevat.

3.4 Alternatieven

Ten behoeve van de totstandkoming van de Omgevingsvisie voor Westland zijn alternatieven ontwikkeld. De alternatieven geven richting aan mogelijke ruimtelijke invullingen van het omgevingsbeleid. De ruimtelijke inrichting zoals uiteindelijk wordt verankerd in de ontwerp Omgevingsvisie 2.0 bestaat uit elementen van een van de alternatieven van Omgevingsvisie 1.0. De wijze waarop de Omgevingsvisie 2.0 tot stand is gekomen wordt omschreven in paragraaf 6.1.

De keuzes die in de Omgevingsvisie worden gemaakt voor wat betreft de woningbouwopgave en het accommoderen van de groei van de inwoners heeft gevolgen voor andere ruimtevragers en de leefomgeving als geheel. Er is daarom voor gekozen om alternatieven uit te werken op basis van variatie in omvang/wijze van invulling van de woningbouwopgave in combinatie met daarmee samenhangende opgaven voor klimaatadaptatie en vergroening. De drie beschouwde alternatieven zijn:

4. Alternatief 'Laag': geen woningbouw realiseren
5. Alternatief 'Midden': inbreiden
6. Alternatief 'Hoog': uitbreiden

De alternatieven zijn tot stand gekomen door middel van een werksessie met de gemeente Westland. Hierin is gezamenlijk verkend waar ruimtelijk gezien keuzes nog open liggen. De alternatieven zijn

weergegeven op kaart. Per alternatief zijn verschillende beleidsuitspraken van toepassing die vallen onder categorie 2 en 3. Een nadere omschrijving van de alternatieven is te vinden in paragraaf 5.1 van dit planMER.

3.5 Methodiek effectbeoordeling

Doel beoordeling

In het kader van het planMER voor de Omgevingsvisie Westland heeft een beoordeling plaatsgevonden van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling Omgevingsvisie. Daarnaast zijn ten opzichte van de autonome ontwikkeling de effecten van de drie alternatieven (voortkomend uit de Omgevingsvisie 1.0) en het voorkeursalternatief (voortkomend uit de Omgevingsvisie 2.0) beoordeeld aan de hand van het beoordelingskader zoals weergegeven in tabel 3.1.

Doel van het in beeld brengen van de huidige en autonome situatie is enerzijds het genereren van een referentiesituatie waartegen de effecten van de Omgevingsvisie kunnen worden afgezet en anderzijds het kunnen aanscherpen van het beleid en de ambities van de gemeente. Op welke thema's wordt een negatieve trend verwacht en is het belangrijk om beleid te formuleren om negatieve trends te keren?

Doel van het in beeld brengen van de effecten van de alternatieven was om tussentijds reflectie te bieden voor de in ontwikkeling zijnde Omgevingsvisie. De conclusies en aandachtspunten zijn meegenomen bij het opstellen van de Omgevingsvisie 2.0.

Doel van het in beeld brengen van de effecten van het voorkeursalternatief is het kunnen aanscherpen van de Omgevingsvisie 2.0 enerzijds, en het meegeven van aandachtspunten voor gebiedsprogramma's en het Omgevingsplan anderzijds.

Definitie beoordelingsaspecten

Belangrijk bij de waardering van de kwaliteit van de leefomgeving aan de hand van de beoordelingsaspecten is de navolgbaarheid en reproduceerbaarheid van leefomgevingskwaliteiten.

De definitie van de beoordelingsaspecten is gebaseerd op de beschikbare informatie in de huidige situatie en autonome ontwikkeling (2030 en waar mogelijk en relevant met een doorkijk naar 2040), de (milieu)wetgeving, het beleid en expert judgement o.b.v. tijdreeksen (ontwikkelingen van de indicator over de afgelopen tijd) en geografische vergelijkingen (cijfers en trends van vergelijkbare gemeenten of de provincie Zuid-Holland)

Per beoordelingsaspect is een beoordelingscriterium gedefinieerd. Voor de invulling van het beoordelingscriterium kunnen meerdere indicatoren gebruikt zijn.

Voorbeeld beoordelingsaspect, -criterium en indicatoren

Binnen het thema 'Gezondheid' is één van de beoordelingsaspecten 'Gezonde leefstijl en leefomgeving'. Het beoordelingscriterium daarbij is de mate van een gezonde leefstijl en de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving. De gebruikte indicatoren bij het beoordelen van dit criterium zijn 1) mate van beweegvriendelijkheid van de leefomgeving en 2) aantal sportfaciliteiten en toegankelijkheid sportfaciliteiten.

Wijze beoordeling referentiesituatie

De beoordeling van de aspecten resulteert per aspect in een kwaliteitsniveau: groen, oranje of rood. Per aspect is een schaalat gedefinieerd voor de toekenning van een kwaliteitsniveau. In zijn algemeenheid geldt: bij kwaliteitsniveau groen is sprake van een overwegend goede kwaliteit, er is geen sprake van overschrijding van wettelijke of beleidsnormen, knelpunten of anderszins. Bij rood is sprake van overwegend slechte kwaliteit, dat wil zeggen: er is sprake van overschrijding van normen of knelpunten. Bij oranje is er in zijn algemeenheid sprake van risico op normoverschrijding of knelpunten, de kwaliteit zit dan tussen groen en rood in. Voor het zo objectief, navolgbaar en reproduceerbaar mogelijk toekennen van kwaliteitsniveaus zijn twee aspecten bepalend:

- a. Beschikbare informatie en de status daarvan;
- b. Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van kwaliteitsniveau groen, oranje, rood.

Bronvermelding

De leefomgevingskwaliteiten voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling zijn in beeld gebracht op basis van beschikbare (cijfermatige en kwalitatieve) informatie bij de gemeente Westland; waarstaatjegemeente.nl, het dashboard 'Hoe is het leven in jouw regio van het Planbureau voor de Leefomgeving in samenwerking met Telos, de Atlas van de leefomgeving, Leefomgevingstoets omgevingsvisie Zuid-Holland, planMER NOVI, CBS Statline, GGD Haaglanden, KIM en het RIVM. Per thema en indicator is in de navolgende hoofdstukken aangegeven welke bronnen specifiek zijn gebruikt. In de beschouwing van de autonome ontwikkeling zijn de gevolgen van verschillende trends en ontwikkelingen voor de verschillende indicatoren meegewogen, zoals technologische ontwikkelingen (zoals in mobiliteit en digitalisering), maatschappelijke ontwikkelingen (zoals ontwikkeling van de economie en het aantal huishoudens) en andere autonome trends die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloeden (zoals klimaatverandering). Ook is meegewogen wat de verwachte invloed is als het bestaande beleid wordt voortgezet. Waar mogelijk worden belangrijke onzekerheden expliciet benoemd (denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van schone, emissieloze voertuigtechnologie).

Per beoordelingsaspect is een schaalat voor de kwaliteitsniveaus gedefinieerd op basis van bovenstaande twee aspecten. De schaalat is gebaseerd op indicatoren die het meest tot de kern van het beoordelingsaspect behoren en waar goede informatie beschikbaar voor is om er een kwaliteitsniveau aan toe te kennen. Het kan voorkomen dat er indicatoren zijn die bij een beoordelingsaspect wel in de beschrijving van de huidige situatie terugkomen, maar niet expliciet in de schaalat voor het kwaliteitsniveau. In dat geval behoort de indicator niet tot de kern van het beoordelingsaspect en/of is de beschikbare informatie niet voldoende geschikt om het te vertalen naar een schaalat.

Beschikbare informatie en status daarvan

Hierbij is onderscheid in:

1. Kwantitatieve informatie: dit betreft cijfermatige informatie, bijvoorbeeld data uit rekenmodellen of meetgegevens.
2. Kwalitatieve informatie: dit betreft niet-cijfermatige informatie, bijvoorbeeld kaartmaterieel met landschapstypen.

3. Expert-judgement: in dit geval is er geen kwantitatieve of kwalitatieve informatie beschikbaar en wordt teruggevallen op het oordeel van een vakexpert.

In zijn algemeenheid geldt dat kwantitatieve informatie het meest objectief, navolgbaar en reproduceerbaar is, en expert-judgement het minst. Kwalitatieve informatie zit er tussenin. Er is daarom gestreefd om de beoordeling zoveel mogelijk op basis van kwantitatieve informatie te baseren. Bij aspecten waar dat niet beschikbaar is, is teruggevallen op kwalitatieve informatie. Daar waar ook geen kwalitatieve informatie beschikbaar is, is teruggevallen op expert-judgement.

Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van groen, oranje, rood

Onder referentiewaarde wordt hier verstaan een waarde waaraan een kwaliteitsniveau wordt gerelateerd. Hierbij is onderscheid gemaakt in:

1. Wettelijke normen;
2. Vastgestelde beleidsnormen of -doelstellingen
3. Advieswaarden van instituten (bijvoorbeeld GGD, RIVM, WHO);
4. Vraag versus aanbod (vanuit maatschappij, markt);
5. Benchmark ten opzichte van landelijk gemiddelde, tijdreeksen (ontwikkelingen van de indicator over de afgelopen tijd) en geografische vergelijkingen (cijfers en trends van vergelijkbare gemeenten of de provincie Zuid-Holland);
6. Expert judgement.

Bovenstaande opsomming moet als rangorde gezien worden qua objectiviteit, navolgbaarheid en reproduceerbaarheid. Per beoordelingsaspect is het afgelopen als een ladder, te beginnen bij 1 en eindigend bij 6. Daar waar er wettelijke normen beschikbaar zijn, zijn die gehanteerd. Bij afwezigheid van wettelijke normen is teruggevallen op vastgestelde beleidsnormen en zo verder. Daar waar geen enkele andere referentie beschikbaar is om een kwaliteitsniveau aan te relateren, is teruggevallen op expert-judgement. In de hoofdstukken met de resultaten van de beoordeling zijn telkens aan het begin de gehanteerde informatie en referentiewaarde gedefinieerd.

Voorbeeld schaallat kwaliteitsniveau: luchtkwaliteit

Binnen het thema 'Milieukwaliteit is één van de beoordelingsaspecten 'Luchtkwaliteit'. Het beoordelingscriterium daarbij is de concentratie van en blootstelling aan fijnstof (PM₁₀, PM_{2,5}) en stikstofdioxide (NO₂).

Beschikbare informatie: kwantitatief, concentratiekaarten op basis van modelberekeningen.

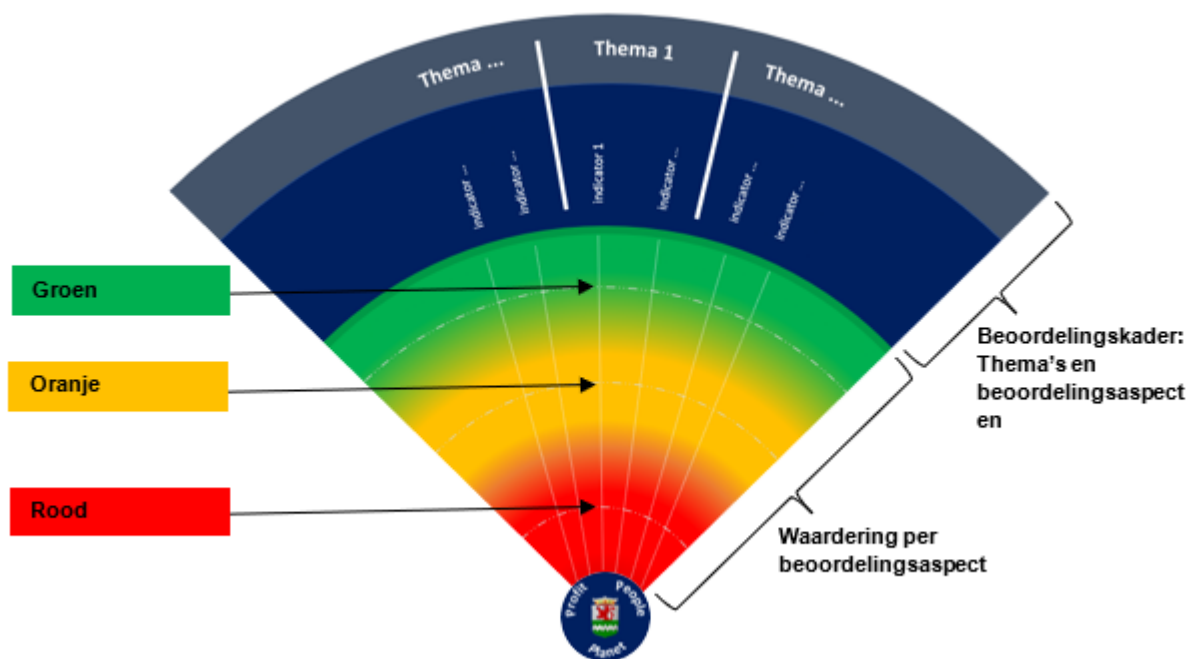
Referentiewaarde: wettelijke normen (grenswaarden Wet milieubeheer) en gezondheidkundige advieswaarden (WHO).

Hiermee is voor dit aspect kwantitatieve informatie beschikbaar en wettelijke normen en gezondheidkundige advieswaarden als referentiewaarden voor de definitie van kwaliteitsniveaus. Op basis hiervan is de onderstaande schaallat voor kwaliteitsniveaus toegekend.

Kwaliteitsniveau	Luchtkwaliteit
Groen	Wettelijke grenswaarden worden overal behaald en WHO-advieswaarden worden (zo goed als) overal behaald
Oranje	Wettelijke grenswaarden worden overal of bijna overal behaald, WHO-advieswaarden worden niet gehaald
Rood	Op meerdere locaties worden wettelijke grenswaarden overschreden

Op basis van de beschikbare kwantitatieve informatie en de gedefinieerde schaal is het kwaliteitsniveau toegekend voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Het toegekende kwaliteitsniveau is een gemeentebreed beeld, daar waar er specifieke relevante afwijkingen zijn van het gemeentebrede beeld wordt dat in de onderbouwende beschrijving benoemd.

De kwaliteitsniveaus zijn voor alle beoordelingsaspecten in het Rad van de leefomgeving toegekend, zoals onderstaand weergegeven.

Figuur 3.1 Algemene schaal van de indicatoren zoals visueel weergegeven in een uitsnede van het Rad van de leefomgeving.

Waardering autonome ontwikkeling

Bij de beschouwing van indicatoren is een 'waardering' gegeven aan de autonome ontwikkeling, op basis van een kwalitatieve inschatting van ontwikkelingen die optreden als gevolg van:

- De mate waarin autonome trends en ontwikkelingen leiden tot een vooruitgang of achteruitgang van de huidige situatie, zoals demografische veranderingen, klimaatveranderingen en veranderingen in de woningmarkt. Bijlage 2 van de 'Foto van de Leefomgeving' gaat hierop in.
- De mate waarin voortzetting van bestaand (gemeentelijk) beleid leidt tot een vooruitgang of achteruitgang (zie ook bijlage 3 van de 'Foto van de Leefomgeving')
- De mate waarin besluiten over plannen, programma's en projecten die worden geïnitieerd door andere partijen zoals Rijkswaterstaat, het Hoogheemraadschap en omliggende gemeenten leiden tot een vooruitgang of achteruitgang

In het Rad van de leefomgeving wordt de autonome ontwikkeling (2030) visueel weergegeven met een gestippelde blauwe lijn.

Per indicator is een schaalat bepaald en wordt uitgegaan van de waardering van de huidige situatie. Ten opzichte van de huidige situatie kan er sprake zijn van een positieve ($\nearrow$), gelijkblijvende (=) of negatieve ($\searrow$) trendontwikkeling.

De autonome ontwikkelingen kunnen per indicator verschillen in impact en onzekerheid. Er kan sprake zijn van:

- Geen impact ten opzichte van de huidige situatie. Er is sprake van een gelijkblijvende waardering. De kleur blijft gelijk. Deze situatie wordt in de onderstaande uitwerking visueel weergegeven met een '='. In het Rad bevindt de gestippelde blauwe lijn zich op dezelfde plek als de huidige situatie.
- Een beperkte impact en/of onzekerheid op de waardering van een indicator. Visueel wordt dit weergegeven met een positieve ($\nearrow$) of negatieve ($\searrow$) pijl. In het rad beweegt de gestippelde blauwe lijn zich binnen dezelfde kleur als de huidige situatie.
- Een grote impact en/of onzekerheid door klimatologische, demografische, economische en/of technologische ontwikkelingen (bijlage 2). Visueel wordt dit weergegeven met een positieve ($\nearrow$) of negatieve ($\searrow$) pijl en een kleurverandering ten opzichte van de huidige situatie. In het rad verplaatst de blauwe stippellijn zich naar een andere kleur ten opzichte van de huidige situatie.

Wijze effectbeoordeling beleid

De impact van de ontwerp-Omgevingsvisie - en de zekerheid waarmee effecten zich daadwerkelijk zullen voordoen - hangt af van de mate van concreetheid van de beleidsuitspraken, van het kader waarin vervolgbesluiten worden genomen en de instrumenten die worden ingezet voor de doorwerking en uitvoering van het beleid. Geconstateerd is dat de Omgevingsvisie 1.0, en daarmee de alternatieven, geen concrete besluiten bevat die nu al zullen leiden tot de uitvoering van maatregelen. Effecten kunnen vaak nog zowel positief als negatief uitpakken, afhankelijk van de verdere concretisering in de uitwerking in de Omgevingsvisie 2.0, programma's, de vervolgbesluiten en van de inzet van het instrumentarium. De beoordeling van de alternatieven is daarom met behulp van kansen en risico's in beeld gebracht.

Geconstateerd is dat de ook de Omgevingsvisie 2.0 grotendeels principebesluiten omvat als bemerkbare uitspraken. De beoordeling hiervan is met behulp van kansen en risico's in beeld gebracht. Twee uitspraken waren echter nieuw en dermate concreet dat zicht is op uitvoering. Dit betreffen de uitspraken over bedrijventerreinen en vergroening. Omdat de uitspraken vallen onder de categorie 2 uitspraken zijn

(in plaats van kansen en risico's) directe effecten toegekend bij de beoordeling. Kansen en risico's worden visueel weergegeven met pijlen. Directe effecten worden met stippen weergegeven.

De effecten van de alternatieven zijn in beeld gebracht door middel van twee expertsessies (één voor de beoordeling van de alternatieven, één voor de beoordeling van het voorkeursalternatief). Bij de expertsessies waren diverse experts aanwezig waaronder een ecooloog, milieuspecialist en specialist op het gebied van cultuurhistorie en landschap. Op basis van informatie uit de Foto van de leefomgeving en expert judgement is voor elk van de beleidsuitspraken vallende onder een alternatief in beeld gebracht of er sprake is van een kans en risico of geen effect. In de bijlagen is de betreffende beoordeling opgenomen voor alternatieven en het voorkeursalternatief.

De kansen en risico's van de alternatieven zijn geprojecteerd in het Rad van de Leefomgeving. Met de (autonome) referentiesituatie in 2030 als vertrekpunt, geven de groene pijlen kansen weer voor verbetering van de staat van de fysieke leefomgeving en geven de rode pijlen risico's weer voor verslechtering van de staat van de fysieke leefomgeving. De dikte van de pijlen wordt bepaald door het aantal beleidsuitspraken in de Omgevingsvisie 1.0 dat leidt tot een kans en/of risico voor de specifieke aspecten uit het Rad; hoe dikker een pijl, hoe meer kansen of risico's. De dikte van de pijlen zegt dus niets over de aard of omvang van kansen en risico's of de aannemelijkheid dat deze zich kunnen voordoen; de complexiteit en daarmee samenhangende onzekerheden over de doorwerking en uitvoering van het beleid zijn hiervoor te groot.

Passende beoordeling

De gemeente Westland legt in haar Omgevingsvisie het ruimtelijk beleid vast. In het planMER wordt bepaald of dit beleid uitvoerbaar is. In dat kader is in de NRD met behulp van een voortoets (bijlage bij de NRD) bepaald of een passende beoordeling uitgevoerd moet worden. De Wet natuurbescherming schrijft namelijk voor dat wanneer een activiteit of plan significant negatieve effecten kan hebben op een Natura 2000-gebied een passende beoordeling moet worden opgesteld. Bij deze beoordeling wordt niet alleen gekeken naar de gevolgen van de activiteit zelf, maar ook naar de gevolgen die de activiteit in combinatie met andere activiteiten of plannen heeft. Het nieuwe plan kan alleen worden vastgesteld, wanneer op grond van de passende beoordeling is vastgesteld dat de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied niet zullen worden aangetast. In de voortoets is geconcludeerd dat met name als gevolg van nieuwe ontwikkelingen die een toename van stikstofdepositie veroorzaken (toename verkeer, woningen en bedrijven) een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 gebieden Solleveld & Kapittelduinen niet kan worden uitgesloten. De duinen zijn (extreem) gevoelig voor een toename van stikstofdepositie en op dit moment worden de kritische depositiewaarden van het gebied al overschreden voor met name de grijze duinen en de duinbossen. Als gevolg van een extra toename kan dan de duurzame instandhouding verder in gevaar komen. Een significant negatief effect is dan op voorhand niet uitgesloten en een passende beoordeling is daarom uitgevoerd voor het voorkeursalternatief (zie hoofdstuk 7 in dit planMER en bijlage 2).

De passende beoordeling is de wettelijke plantoets die hoort bij kaderstellende plannen waarvan een significant negatief effect op voorhand niet uitgesloten kan worden. Het doel van de passende beoordeling is:

- Het in beeld brengen van de risico's op significant negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-netwerk als gevolg van het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie
- Beschrijven van mitigerende maatregelen en/of beleidsaanpassingen die nodig zijn om significante effecten te voorkomen. Het gaat hier met name om aanbevelingen voor de uitwerking van de uitvoeringsbesluiten
- Waar relevant: kansen op positieve effecten

Het detailniveau van de passende beoordeling sluit aan bij het detailniveau van de Omgevingsvisie 2.0 en het voorkeursalternatief. In de passende beoordeling is bepaald welke factoren een knelpunt zijn bij het behalen van de doelen van de gebieden binnen de verschillende Natura 2000-landschappen. Dit geeft handvatten om een risico-inschatting te maken van de nieuwe beleidsuitspraken. Wanneer bijvoorbeeld verstoring een belangrijk knelpunt binnen een Natura 2000-landschap is, dan is er eerder sprake van een risico op een negatief effect bij beleid dat leidt tot een toename van verstoring. Wanneer van het nieuwe beleid de locatie bekend is, kan nauwkeuriger worden aangegeven welke Natura 2000-gebieden beïnvloed kunnen worden. Aan de hand van deze informatie dient de passende beoordeling aannemelijk te maken dat aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden is uit te sluiten en dat het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie uitvoerbaar is. De passende beoordeling sluit aan op de beoordeling die in het planMER is gemaakt.

Doelbereik

In het planMER is beoordeeld in hoeverre de ambities zoals ze nu zijn geformuleerd, haalbaar zijn in 2030 en in welke mate de beleidsuitspraken daaraan bijdragen. Voor de drie alternatieven uit Omgevingsvisie 1.0 is op hoofdlijnen een beschouwing gegeven van het doelbereik (zie paragraaf 5.3). De alternatieven zijn geconfronteerd met de vijf ambities zoals door de gemeente Westland geformuleerd (zie ook paragraaf 2.3). Hierbij is hoofdzakelijk gekeken naar de verschillen tussen de alternatieven met als doel inzicht te geven voor de keuze van het voorkeursalternatief.

In Omgevingsvisie 2.0 heeft de gemeente Westland haar ambities gekoppeld aan de strategische doelen en de daaronder vallende beleidsuitspraken. Bij het voorkeursalternatief is nader ingezoomd op de beoordeling van onderliggende indicatoren die in de Omgevingsvisie gekoppeld zijn aan de beleidsuitspraken en daarmee gelinkt kunnen worden aan de strategische doelen en ambities (zie onderstaande tabel). De resultaten van de analyse van het voorkeursalternatief is beschreven in paragraaf 6.4.

Botsproeven

Omdat de ruimtedruk in Westland zeer groot is, kunnen niet alle strategische doelen en ambities optimaal gediend worden (niet alles kan). Om na te gaan welke beleidsuitspraken mogelijk onderling strijdig zijn, zijn zogenaamde botsproeven uitgevoerd (zie paragraaf 6.5). Hierbij is tevens inzichtelijk gemaakt welke beleidsuitspraken onderling kansen bieden voor elkaar.

Tabel 3.3 Overzicht ambities en strategische doelen (volgend uit Omgevingsvisie 2.0) en relevante indicatoren uit het beoordelingskader van het planMER.

	strategische doelen	Ambities	Vitale sociaal krachtige en gezonde duurzame kernen	Sterke economie en bestendige economische toppositie als regio	Versterken en benutten menselijk kapitaal	Behouden en versterken ruimtelijke, cultuur-historische en landschappelijke kwaliteiten	In 2040 klimaat-bestendig	indicatoren beoordelingskader RHDHV
Goed toeven	Iedereen woont passend en betaalbaar		X		X		X	passend woningaanbod, betaalbare huisvesting
	Iedereen kan gebruik maken van een adequaat voorzieningenniveau in vitale kernen		X		X			adequate voorzieningen
	Iedereen voelt zich veilig		X		X	X		externe veiligheid, verkeersveiligheid, misdrijven en overlast
	Iedereen leeft in een veilige, gezonde en aantrekkelijke omgeving		X		X	X	X	kwaliteit openbare ruimte, landschap en cultuurhistorisch erfgoed, energiebesparing, duurzame energieopwekking, circulariteit, duurzame woningen biodiversiteit, beschermde soorten en leefgebieden, natura2000 gebieden, natuurnetwerk Nederland (buiten natura 2000 gebied) bodemkwaliteit, bodemdaling, grond- en oppervlaktewater, groenbeleving, wateroverlast, hitte, droogte, overstromingen
Welvarend Westland	Mensen, goederen en grondstoffen kunnen zich goed verplaatsen		X	X		X	X	openbaar vervoer en doelgroepenvervoer, robuuste infrastructuur, fietsverkeer, duurzame en slimme mobiliteit
	Kansen voor ondernemerschap			X				broeikasgassen, glastuinbouw, werkgelegenheid, kennis en innovatie, aantrekkelijk vestigingsklimaat
	Goed ondernemerschap			X	X		X	
	Kansen op de arbeidsmarkt			X	X			

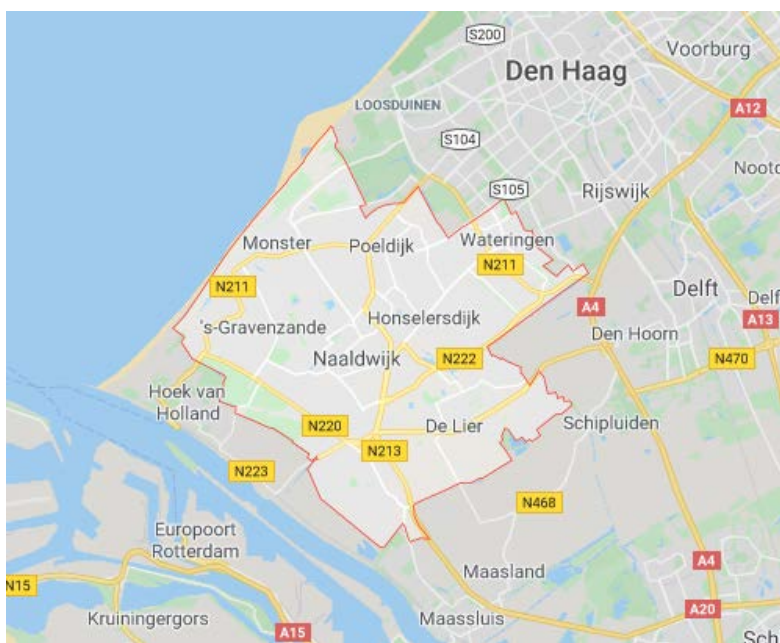
Sterke Samenleving	Jeugd kan zich optimaal ontwikkelen en groeit veilig en gezond op	X	X	X			economische zelfredzaamheid, kennis en innovatie
	Gelijke kansen op goede gezondheid	X		X			luchtkwaliteit, geluidhinder, gezonde leefstijl en leefomgeving, lichtuitstoot
	Mensen steunen elkaar/ zetten zich in voor hun omgeving	X		X			sociale verbondenheid, mantelzorg, eenzaamheid
	Iedereen doet mee of krijgt ondersteuning	X	X	X			
Bevlogen	Mensen hebben vertrouwen in het lokale bestuur van Westland	X		X			Geen relevante indicatoren voor m.e.r.
	Mensen participeren in het besturen van Westland	X		X			Geen relevante indicatoren voor m.e.r.

4 Foto van de leefomgeving: huidige situatie en autonome ontwikkeling

Als onderdeel van het planMER zijn de huidige situatie en autonome ontwikkeling in kaart gebracht. Het resultaat hiervan is opgenomen in de foto van de leefomgeving en opgenomen als bijlage bij dit planMER (bijlage 1). Dit hoofdstuk omvat een samenvatting hiervan. Paragraaf 4.1 gaat in op de algemene kenmerken van de gemeente. Vervolgens wordt in paragraaf 4.2 een algemeen beeld geschetst van de referentiesituatie. Deze wordt in de paragrafen 4.3 t/m 4.5 verder toegelicht aan de hand van people, profit en planet.

4.1 Algemene kenmerken Westland

De gemeente Westland bevindt zich in het westen van de provincie Zuid-Holland en heeft meer dan 100.000 inwoners. De gemeente bestaat uit 11 verschillende dorpskernen en een aantal buurtschappen met weinig hoogbouw. De buitengebieden kennen een hoge bebouwingsdichtheid, voornamelijk ingevuld met glastuinbouwgebieden en weinig natuur (m.u.v. de kuststrook). Er is in de gehele gemeente weinig ruimte voor groei of uitbreiding.

Figuur 4.1 Ligging gemeente Westland [Google Maps]

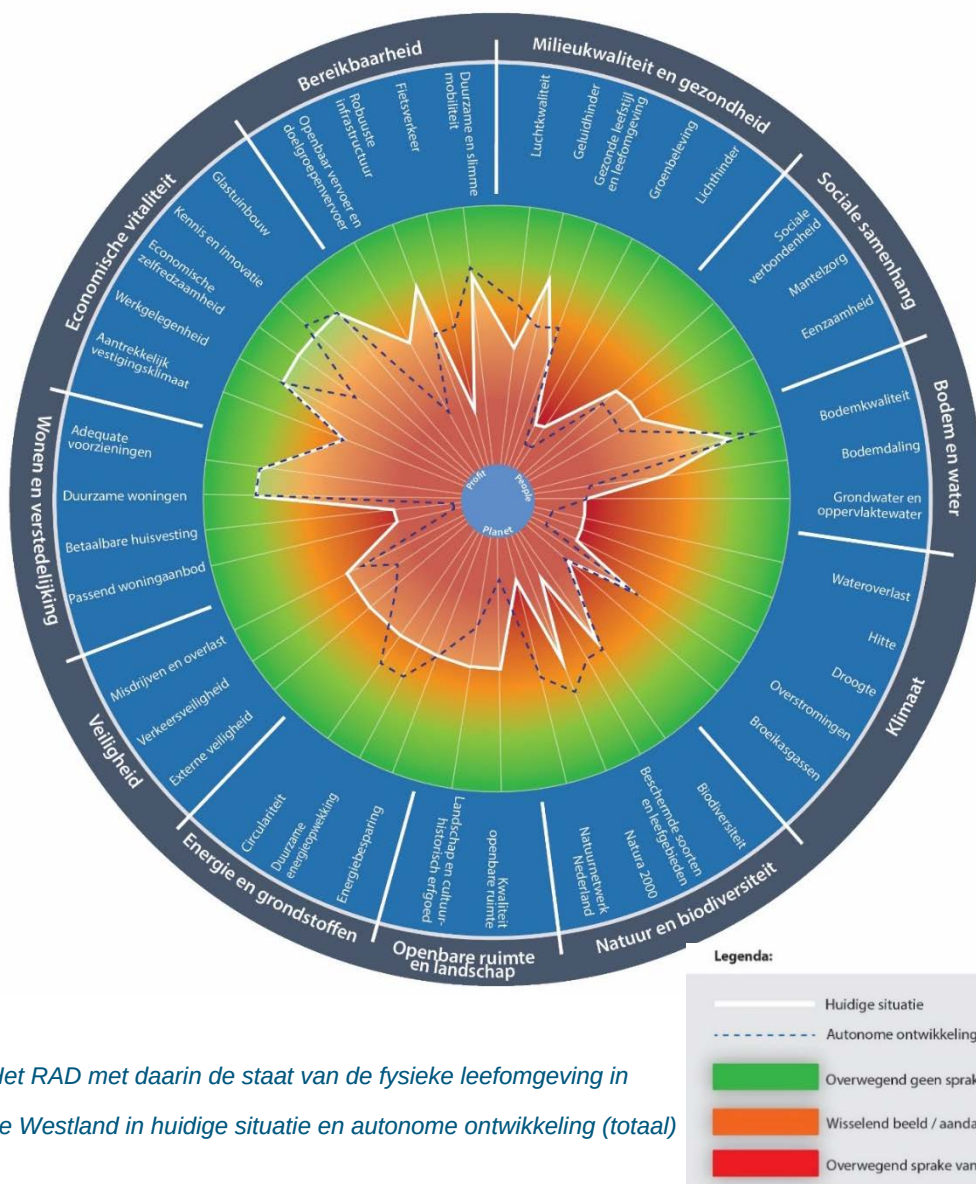
De belangrijkste verbindingen van de gemeente met de omgeving zijn de rijkswegen A4 en A20. Het interne wegennet kent twee prominente assen met een hoge verkeersintensiteit, namelijk de Veilingroute en de N213 - N211. De gemeente heeft geen treinstation, maar wel een OV-verbinding met de omliggende gemeenten. De gemeente wordt omgeven door gebieden met elk hun eigen karakteristiek en dynamiek: in het noorden de stedelijke agglomeratie Den Haag en Delft, in het oosten het groene

landschap Midden-Delfland, in het zuiden de Rotterdamse haven en in het westen het kustgebied met een lengte van 8 kilometer tussen Kijkduin en Hoek van Holland.

4.2 Algemeen beeld referentiesituatie

De staat van de fysieke leefomgeving van Westland is samengevat weergegeven in figuur 4.2, zowel voor de huidige situatie (lichte lijn) als voor de autonome ontwikkeling tot 2030 (donkere stippellijn).

Rad van de Leefomgeving

Figuur 4.2 Het RAD met daarin de staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Westland in huidige situatie en autonome ontwikkeling (totaal)

De huidige staat van de fysieke leefomgeving laat een wisselend beeld zien (zie figuur 4.2). Vooral qua economische vitaliteit, bodemkwaliteit en voorzieningen staat de fysieke leefomgeving er op dit moment over het algemeen goed voor. Onder druk staan klimaat, groenbeleving, natuur en wonen en verstedelijking (passend en voldoende woningaanbod).

De autonome ontwikkeling laat zien dat de staat van de leefomgeving richting 2030 voor de meeste aspecten verslechtert. De gemeente zal richting de toekomst steeds meer te maken krijgen met dominante autonome trends waarop de gemeente geen of weinig invloed kan uitoefenen, waaronder klimaatverandering, (geo)politieke, demografische, technologische en economische ontwikkelingen. Bestaand beleid keert de negatieve trends naar verwachting niet. Kritische kwaliteitsniveaus⁶ in de gemeente Westland zijn de groenbeleving, lichtuitstoot, klimaatopgaven (wateroverlast, hittestress en droogte) en een passend en betaalbaar woningaanbod. Een uitzondering vormen de positieve trends ten aanzien van: de biodiversiteit in Natura 2000 gebieden (door het behalen van de instandhoudingsdoelen), fietsverkeer (dit hangt samen met bestaand provinciaal beleid), duurzame energieopwekking (door de bestaande actieve inzet op geothermie van het bedrijfsleven en tuinbouwcluster, met een faciliterende rol voor de gemeente) en circulariteit (door de inzet van de creatieve kennisindustrie in combinatie met rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid).

4.3 Referentiesituatie: People

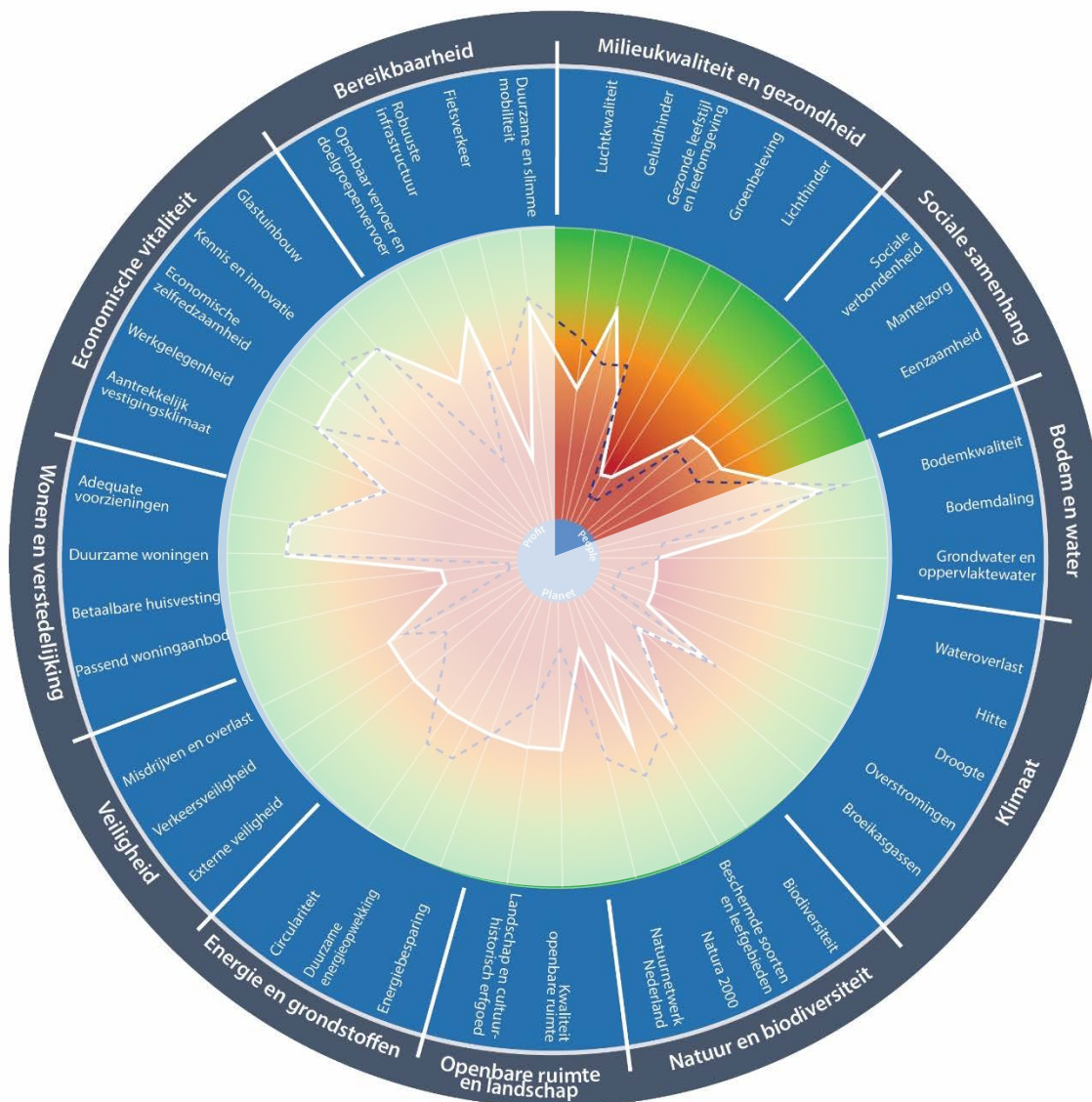
Figuur 4.3 geeft de beoordeling van de huidige en referentiesituatie voor 'people' weer.

Milieukwaliteit en gezondheid

Er wordt nog niet overal in Westland voldaan aan de advieswaarden van de WHO voor de wettelijke grenswaarden voor NO₂ en de concentraties fijnstof (met name PM_{2,5}). Het blijft belangrijk om aan verbetering van de luchtkwaliteit te werken. Ook onder deze luchtkwaliteitsnormen zijn er nog belangrijke gezondheidseffecten. De jaargemiddelde concentraties van NO₂ en fijnstof vertonen in de regio Haaglanden een langzaam dalende trend. Wat betreft geurhinder is geen substantiële afname te verwachten vanwege meer geurgevoelige en geurhinder gevende objecten. Het percentage inwoners dat in de gemeente Westland aangeeft vaak last te hebben van **geluidhinder** in hun buurt is met 37% relatief laag ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Bij autonome ontwikkeling is sprake van een verwachte toename van geluidhinder door meer verkeer, meer woningen, evenementen en industriële activiteiten. Het percentage inwoners dat rookt, alcohol gebruikt, kampt met overgewicht, gezonde voeding, beweegvriendelijke omgeving is ten opzichte van andere gemeenten laag. Voor de **gezonde leefstijl en leefomgeving** zal er sprake zijn van een wisselend beeld. Het aantal rokers zal dalen (richting 2030 dalende trend). De hoeveelheid groen in de gemeente Westland is (buiten het kustgebied) laag. Vooral ter hoogte van de kassen bevindt zich weinig groen. Op wijk- en buurtniveau is niet in iedere kern groen aanwezig binnen een afstand van 500 meter. Autonoom is er sprake van een toename van de ruimtedruk (o.a. door concentratie van woningbouw). Dit leidt naar verwachting tot het vervallen van openbaar groen en daarmee een verslechtering van de **groenbeleving**.

⁶ In het rad kun je zien dat deze onderdelen verslechteren, als de gemeente niet ingrijpt en het huidige vastgestelde beleid uitvoert

Rad van de Leefomgeving

Figuur 4.3: Het RAD met daarin de staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Westland in huidige en autonome situatie (People)

Lichtuitstoot in de gemeente Westland wordt voornamelijk veroorzaakt door assimilatielampen in kassen. Deze belichting beperkt zich niet tot de directe omgeving van de kas, maar is op grote afstand merkbaar. Dit kan invloed hebben op de menselijke gezondheid, door verstoring van het bioritme. Ook kan het negatieve effecten hebben op de natuur. Regelgeving ten aanzien van lichtuitstoot is momenteel

vastgelegd in het Activiteitenbesluit. Door een autonome toename van kassen, woningen en industrie is het niet aannemelijk dat er sprake zal zijn van minder lichtuitstoot. Bij toenemende verstedelijking en stedelijke verdichting is eerder een verslechterende trend aannemelijk met diverse problemen en knelpunten.

Sociale samenhang

Sociale verbondenheid is onderdeel van de leefbaarheid van woonomgevingen. Het percentage inwoners (tussen 19-64 jaar en 65+) dat zich enigszins tot sterk sociaal uitgesloten voelt ligt lager dan in regio Zuid-Holland West, maar er is sprake van een relatief grote toename onder 65+. Een derde van de inwoners (32%) van Westland van 19 jaar en ouder voelt zich matig **eenzaam** en één op de veertien inwoners voelt zich (zeer) ernstig eenzaam (7%). Het aantal inwoners dat eenzaamheid ervaart komt overeen met ongeveer 30.000 inwoners. Een kwart van de inwoners (25%) is emotioneel eenzaam (het gemis van een emotionele band met anderen), vier op de tien inwoners (40%) is sociaal eenzaam (het gemis van sociaal contact met anderen). Op buurtniveau is sprake van een wisselend kwaliteitsniveau. Door vergrijzing, extramuralisering en individualisering kan worden verwacht dat het percentage inwoners (tussen 19-64 jaar en 65+) dat zich enigszins tot sterk sociaal uitgesloten en eenzaam voelt gaat stijgen. Daarnaast is er in de gemeente Westland sprake van een relatief hoog percentage inwoners dat **mantelzorg** verleent ten opzichte van andere gemeenten binnen de regio GGD Haaglanden. Echter, een hoog percentage (19%) van deze mantelzorgers is zwaarbelast. Bestaand beleid lijkt deze vraagstukken onvoldoende te adresseren en daarop in te spelen.

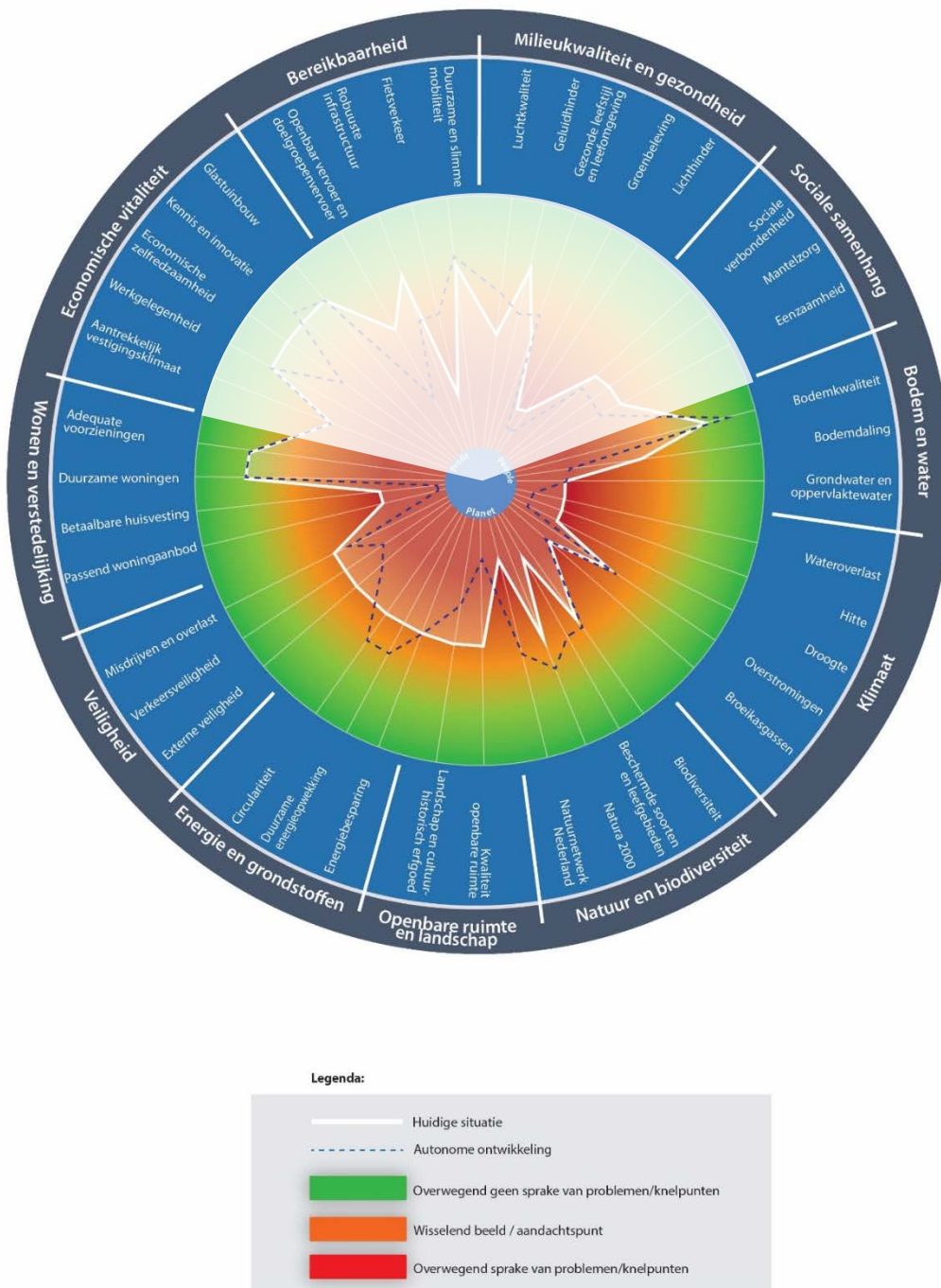
4.4 Referentiesituatie: Planet

Figuur 4.4 geeft de beoordeling van de huidige en referentiesituatie voor 'planet' weer.

Bodem en water

Momenteel is de **bodemkwaliteit** in de gemeente Westland grotendeels op orde. Er zijn geen acute gezondheids- of ecologische aandachtspunten meer, omdat de vervuiling is gesaneerd of wordt beheerst. Wel is er nog één lokale spoedlocatie met risico op het verspreiden van verontreiniging met het grondwater. Verontreinigingen met verspreidingsrisico's worden zo spoedig mogelijk gesaneerd. Hierdoor verbetert de bodemkwaliteit autonoom. Wel zal de druk op benutting van de ondergrond richting de toekomst verder toenemen als bron voor duurzame energie, zoals geothermie. Er is sprake van **bodemdaling** in Westland, bodemdaling neemt autonoom toe. Deze toename van bodemdaling in de veenweidegebieden zal steeds vaker voor problemen zorgen. De kwaliteit van het **oppervlakte- en grondwater** is in de huidige situatie niet goed. Dit is vooral het gevolg van hoge emissies van nutriënten en bestrijdingsmiddelen, veelal afkomstig uit de glastuinbouw. Ook verzilting vormt een aandachtspunt. Er worden autonoom geen verbeteringen verwacht van de grondwaterkwaliteit. Het is de verwachting dat als gevolg van het uitvoeringsprogramma van de Kaderrichtlijn Water de kwaliteit van het grondwater richting 2030 verbetert, hoewel er mogelijk verspreid nog knelpunten kunnen blijven bestaan. Deze ontwikkelingen zullen leiden tot een lichte verbetering van het grond- en oppervlaktewater. Bodemdaling, klimaatverandering en de tuinbouw blijven naar verwachting een negatieve invloed hebben op de kwantiteit en kwaliteit van het oppervlaktewater.

Rad van de Leefomgeving

Figuur 4.4: Het RAD met daarin de staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Westland in huidige en autonome situatie (Planet)

Klimaat, energie en grondstoffen

Landelijk wordt flink geïnvesteerd om op langere termijn om te kunnen gaan met de negatieve gevolgen van klimaatverandering (klimaatadaptatie, droogte, hittestress en wateroverlast). Met name voor de lange termijn (richting 2040) is de verwachting dat het huidige beleid nog onvoldoende antwoord biedt op de grote opgaven waar we in Nederland voor staan. De gemeente kent een hoog percentage aan bebouwd en verhard oppervlak. Als gevolg van de verdere toename van de intensiteit en frequentie van hoosbuien, alsmede risico op bodemdaling neemt de kans op **wateroverlast** autonoom toe. De verdere klimaatverandering draagt autonoom bij aan een toename van de **hittestress** en risico's op **droogte**. Ondanks de (landelijke) inspanningen om de uitstoot van broeikasgassen te beperken en de mogelijkheden voor opslag en vastlegging van broeikasgassen te verbeteren, worden de klimaatambities bij voortzetting van het huidige beleid niet gehaald; namelijk het beperken van de emissie met 49% in 2030 ten opzichte van 1990. Ook in de gemeente Westland is de uitstoot van **broeikasgassen**, zoals CO₂, hoog. De intensieve glastuinbouw draagt daar in belangrijke mate aan bij. Autonoom wordt er geen of in beperkte mate een afname van de emissie van CO₂ verwacht. Als gevolg van de versterking van waterkeringen is de kans op **overstromingen** in de gemeente Westland klein. De gevolgen van overstromingen zijn echter groot door de lage ligging van een groot deel van Westland (incl. de vitale infrastructuur). De meeste waterkeringen voldoen in 2030 aan de vigerende nationale veiligheidsnormen. Door kust- en dijkversterkingen zullen in 2050 alle primaire waterkeringen naar verwachting aan de normen voldoen die zijn vastgesteld. Er wordt een toename van het gebruik van energie verwacht als gevolg van de groei van het aantal bedrijven en woningen. Deze toename zal deels geremd worden door de inspanningen die vallen onder het programma Westland Woont Duurzaam en de verduurzaming van bedrijfsgebouwen.

De groei van de bevolking, welvaart en technologische ontwikkeling leidt tot een groeiende vraag naar grondstoffen. Die voorraden raken steeds verder uitgeput. Denk bijvoorbeeld aan de afnemende beschikbaarheid van fossiele brandstoffen, mineralen en andere grondstoffen. Daarin is landelijk sprake van een negatieve trend en de effecten zullen op de langere termijn (zeker richting 2050) steeds urgenter worden. Huishoudens in de gemeente Westland kennen een vermindering in gas- en elektriciteitsverbruik over de periode 2010-2018. Bedrijven kennen een toename in elektriciteitsverbruik van 42,7% over de periode 2010-2018 en een vermindering in gasverbruik.

Vanwege de toename van elektriciteitsgebruik van 42,7 % is er geen sprake van **energiebesparing**. De gemeente Westland loopt wat betreft **duurzame energieopwekking** op meerdere aspecten achter in vergelijking met de rest van Nederland. De aankomende jaren wordt actief ingezet op geothermie door het bedrijfsleven en het tuinbouwcluster, waarin de rol van de gemeente Westland met name faciliterend is. Door de geografische nabijheid van de Rotterdamse haven ontstaat de mogelijkheid dat de gemeente Westland zich in de toekomst kan aansluiten op het warmtenet van de haven. De gemeente Westland heeft de afgelopen jaren flink ingezet op de transitie naar duurzame energie. Met name in het glastuinbouwcluster en op bedrijventerreinen wordt een groot deel van de energie al duurzaam geproduceerd met behulp van geothermie en zonne-installaties. Woningen in de gemeente Westland lopen nog achter in de transitie naar duurzame energie. Echter moet de totale duurzame energieproductie naar 55% gaan in 2030 en 95% gaan in 2050. Om de klimaatdoelen van de Europese Unie te halen moet er met name in woningen nog ingezet worden op verduurzaming.

Er is in de gemeente nog beperkt sprake van **circulariteit** en het scheiden van afval (PMD, verpakkingsglas, oud papier en karton en GFT). Met name de inzameling van PMD blijft ver achter op het gemiddelde van de Nederlandse gemeenten. Er is een landelijke doelstelling van maximaal 100 kilogram restafval per inwoner in 2020 (met verdere afname van max 30 kilogram in 2025). Er wordt in de gemeente Westland nu gemiddeld ruim 200 kilogram restafval geproduceerd per inwoner, terwijl het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten op ongeveer 170 kilogram ligt. Aangenomen kan worden dat de circulaire economie zal leiden tot verdere grootschalige ruimtebehoefte voor retourlogistiek en het verwerken van restafval. Er ligt een grote opgave waarin product-, proces- en systeeminnovaties nodig zijn voor het herinrichten van (afval)ketens. Hierin zou de lokale kenniseconomie een rol kunnen spelen. Vanwege het ingezette rijks-, provinciale en gemeentelijke beleid mag verwacht worden dat er in 2030 meer kansen benut worden op het vlak van circulaire economie dan nu het geval is.

Natuur en biodiversiteit, openbare ruimte en landschap

Landelijk is er binnen natuurgebieden (inclusief Natura 2000-gebieden) sprake van een verbetering van het areaal en de condities voor de biodiversiteit, maar onvoldoende om de negatieve trend in de biodiversiteit voor Nederland als geheel te keren. Ongeveer een derde van de Nederlandse dier- en plantensoorten is momenteel bedreigd en dit aandeel neemt richting 2030 naar verwachting toe. Schaalvergroting in de landbouw en de druk van verstedelijking en mobiliteit zorgen ervoor dat de negatieve trend in de condities voor beschermde soorten en habitats en in de biodiversiteit doorzet. Dominante trends als bodemdaling en klimaatverandering zorgen op termijn dat er meer knelpunten ontstaan. De gemeente heeft aandacht voor ecologisch groenbeheer. Verder is er aandacht voor groene gebieden buiten het NNN en wordt er gestreefd naar een betere waterkwaliteit wat de biodiversiteit die hiervan afhankelijk is ten goede komt. Ook in de gemeente Westland wordt een groot deel van de instandhoudingsdoelen van **Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen** momenteel niet gehaald. Door de verbetering in de kwaliteit, het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen en het realiseren van meer **Natuurnetwerk Nederland (NNN)** oppervlak is er sprake van een verbetering van de NNN en Natura 2000-gebieden en de daarin levende beschermde soorten in de gemeente Westland. Binnen de gemeente is (buiten het kustgebied) weinig groen aanwezig. Daarmee is er weinig ruimte voor **beschermde soorten en leefgebieden**. Een volledig overzicht van de aanwezigheid en staat van instandhouding van beschermde soorten ontbreekt. De potenties voor biodiversiteit binnen de gemeente zijn groot, maar wordt door beperkt aandeel groen en intensief beheer niet benut.

Landelijk gezien is de kwaliteit van waardevolle landschappen, erfgoed en openbare ruimte redelijk te noemen, maar de kwaliteit van het landschap, erfgoed en de openbare ruimte staat onder druk als gevolg van een toenemende ruimtedruk. De gemeente Westland werkt actief aan de **kwaliteit van de openbare ruimte**. Zo is in 2016 het Nationaal Park Hollandse Duinen gesticht, mede door de gemeente Westland. Naast het groen wordt de openbare ruimte beoordeeld op de technische kwaliteit en beeldkwaliteit. Momenteel scoort de gemeente Westland overwegend voldoende met uitschieters naar goed. Daarnaast kent de gemeente Westland **cultuurhistorisch erfgoed** zoals beschermde monumenten, windmolens en de Atlantikwall. Deze waarden staan momenteel niet onder druk. Het **landschap** wordt gedomineerd door grote bedrijven. Er is weinig openheid. Landschappelijk staat het gebied onder druk. Toenemende ruimtedruk door de inpassing van nieuwe functies en de bevolkingstoename leiden tot druk op de kwaliteit van de openbare ruimte, het landschap en het cultuurhistorisch erfgoed. Daarnaast is er een toename in

recreatie en toerisme, groeit het aantal bedrijven en woningen en vraagt duurzame energie om fysieke ruimte.

Veiligheid, wonen en verstedelijking

Er is landelijk een grote woningvraag en een niet toereikend woningaanbod. Door de toenemende vraag stijgen de woningprijzen, met name voor starters en senioren. Regionaal zijn duidelijke verschillen te zien qua prijzen, maar overal is die ruimte in het stedelijk gebied schaars. Autonomo blijft er naar verwachting landelijk sprake van een groeiende druk op het woningaanbod ondanks dat veel locaties worden (her)ontwikkeld. De druk op de woningmarkt is ook in de gemeente Westland in de afgelopen jaren toegenomen. Dit beïnvloedt het aanbod van **passende woningen**. In verhouding met de rest van Nederland kent de gemeente Westland veel eengezinswoningen. Daarnaast zijn er relatief veel scheefwoningers. Beiden zorgen voor een toegenomen druk op meergezinswoningen en huurwoningen. Procentueel gezien heeft de gemeente Westland een minder passend woningaanbod dan de rest van Nederland. In de toekomst zal de vergrijzing toenemen en de bevolkingssamenstelling veranderen. Hierdoor zijn er andere woonvormen gewenst. Er is sprake van een toenemend aantal knelpunten ten aanzien van het creëren van een divers aanbod aan woningen. Door de druk op de woningmarkt stijgen de huizenprijzen en dit zorgt voor een afname van **betalbare huizen**. De afgelopen jaren zijn de prijzen van koopwoningen met 13,8% gestegen. Wat betreft de huurwoningen groeit de wachtlijst. De wachttijd in 2019 voor een huurwoning in de gemeente Westland bedroeg 3 jaar en 11 maanden. Door een veranderende bevolkingssamenstelling verandert de vraag naar woningen. Daarnaast is de prognose dat de gemeente Westland groeit qua inwoneraantal. De extra te bouwen huurwoningen zullen niet voldoen aan de vraag gebaseerd op deze bevolkingstoename. Hierdoor zal er in de meest optimistische situatie een tekort zijn van 6.200 huurwoningen in 2040. Woningen in de gemeente Westland scoren in de Energie-Index gemiddeld een C, met een gemiddelde van 1,71. De duurzaamheidsambitie van de gemeente Westland betreft het toepassen van ingrepen die duurzaamheid verhogend zijn, zoals isolerende ramen en deuren. Daarnaast stelt de gemeente Westland dat in nieuwbouwprojecten zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van duurzame energie in plaats van fossiele brandstoffen. Er liggen nog veel mogelijkheden voor het verder **verduurzamen van woningen**.

De aanwezigheid, kwaliteit en nabijheid van voorzieningen wordt landelijk over het algemeen als redelijk gewaardeerd. In stedelijke gebieden is het voorzieningenpeil goed op orde. De gemeente Westland heeft de afgelopen jaren **adequate voorzieningen** opgenomen in haar beheerplannen. Daarin ligt de focus op leefbare, aantrekkelijke en bereikbare wijken waar eenieder toegang heeft tot voorzieningen. Door te 'stapelen' waarbij wonen, werken en voorzieningen gecombineerd worden, wil de gemeente Westland de leefkwaliteit van de gemeente vergroten. Dit houdt in dat er zoveel mogelijk inbreiding plaatsvindt waarbij de omringende groengebieden gespaard worden en daarnaast voorzieningen toegankelijk zijn voor alle bewoners. Echter zal door een veranderende bevolkingssamenstelling met onder andere vergrijzing, de druk op voorzieningen toenemen.

Wat betreft externe veiligheid kent Nederland een strenge wet- en regelgeving omtrent economische activiteiten om milieurampen te voorkomen, voorbereid te zijn of te bestrijden. Nederland kent over het algemeen geen hoge risico's voor milieurampen. Lokaal zijn er kleine risico's op milieurampen als gevolg van risico's van economische activiteiten. In de huidige situatie wordt op verschillende plaatsen in de gemeente Westland niet voldaan aan de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico of de

oriëntatiewaarde voor het groepsrisico. Gelet op de bevolkingsprognose neemt het groepsrisico, ondanks de maatregelen op verschillende locaties in de gemeente Westland, in de aankomende jaren toe. Naar verwachting treedt er daarmee een verslechtering van de **externe veiligheid** in de gemeente Westland op.

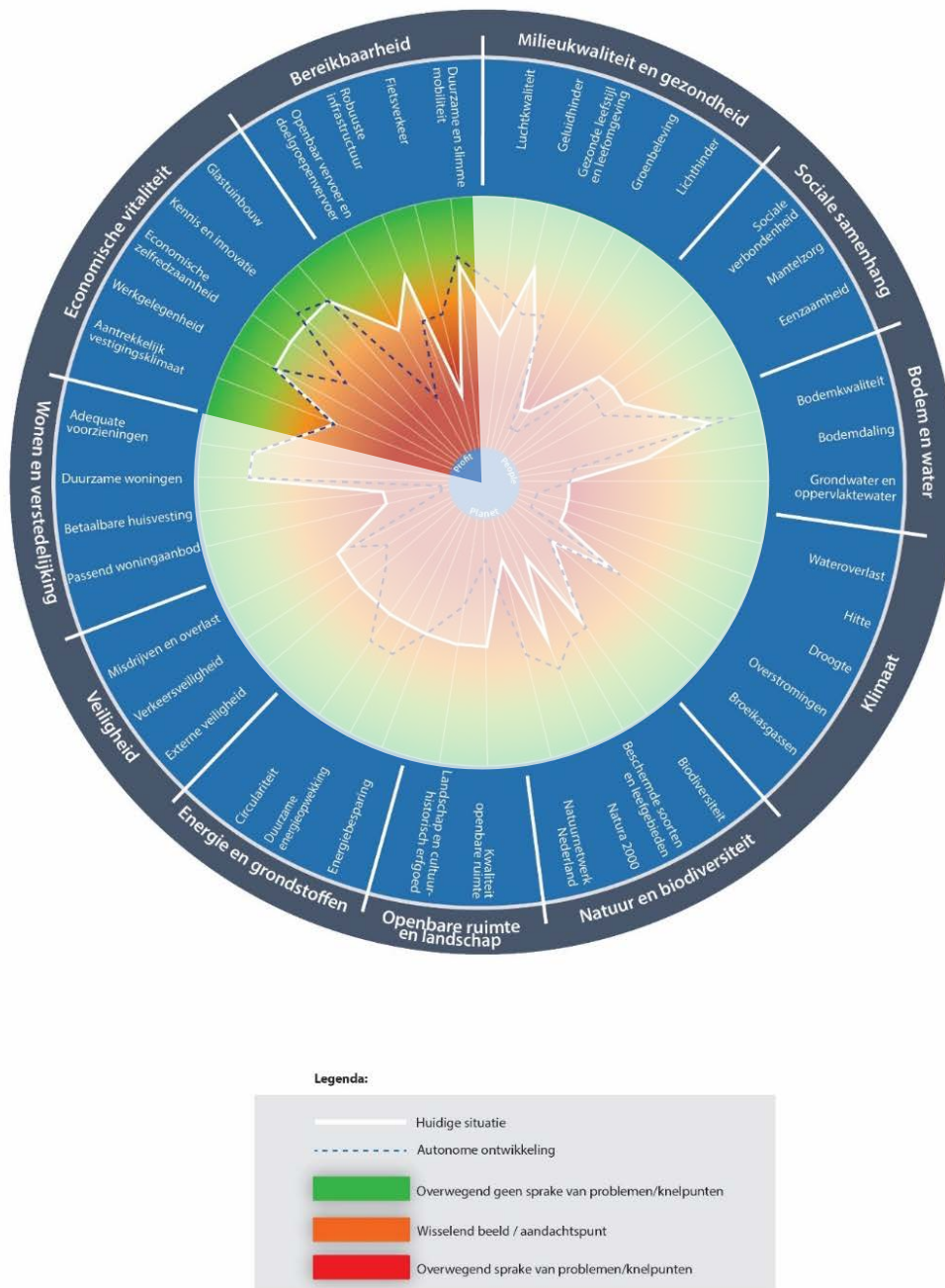
De **verkeersveiligheid** is landelijk over het algemeen overwegend goed te noemen. Er is een daling te zien in het aantal slachtoffers, maar daarentegen een stijging in het aantal dodelijke slachtoffers. De ambitie voor nul verkeersdoden wordt meestal wel gehaald, maar lokaal zijn er nog knelpunten. Ook een toenemende druk op de ruimte, een toename in het aantal vervoersbewegingen en diversifiëring van het verkeer (e-bikes, etc.) zorgen autonoom voor een toename van het aantal verkeersslachtoffers. Ondanks dat de verkeersveiligheid op sommige punten in de gemeente Westland is toegenomen, zijn er ook punten waarop de veiligheid verslechterd is. De verwachte bevolkingsgroei in combinatie met inbreiding leidt tot een multifunctionele samenleving waar verschillende functies zoals wonen, werken en voorzieningen gecombineerd worden. Daarnaast is er ook sprake van technologische ontwikkelingen, zoals een toename van het gebruik van elektrische fietsen en een overgangsfase naar smart mobility. De verschillende verkeersstromen die aan deze functies gerelateerd zijn zullen in de toekomst vaker of meer mengen. Daarnaast zal bij een bevolkingstoename het aantal verkeersdeelnemers toenemen. Deze aspecten leiden tot een verslechtering van het kwaliteitsniveau.

In de huidige situatie wordt in Westland niet voldaan aan het gestelde landelijke aanvaardbaarheidsniveau omtrent de woning- en auto-inbraken. De misdaadcijfers laten een relatief hoge criminaliteitsindex zien. Daarnaast wordt er een hoge mate van overlast ervaren veroorzaakt door zowel de plaatselijke jeugd als de horeca en evenementen. Gezien de bevolkingsprognose van de gemeente Westland is het aannemelijk dat de saamhorigheid af zal nemen in de toekomst. Afname in saamhorigheid kan resulteren in een afname in sociale controle door de omgeving en daaraan gerelateerd een toename in misdaad en overlast. Er moet gekeken worden naar de haalbaarheid van het gestelde aanvaardbaarheidsniveau voor woning- en auto-inbraken. Daarnaast zal een toename van de bevolking leiden tot meer horecagelegenheden en evenementen, wat van invloed is op de mate van **misdrijven en overlast**.

4.5 Referentiesituatie: Profit

Figuur 4.5 geeft de beoordeling van de huidige en referentiesituatie voor 'profit' weer.

Rad van de Leefomgeving

Figuur 4.5: Het RAD met daarin de staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Westland in huidige en autonome situatie (Profil)

Economische vitaliteit

Het vestigingsklimaat in de gemeente Westland komt overeen met het Nederlandse gemiddelde. Echter is het aandeel uitgegeven bedrijventerreinen over de periode 2014-2018 afgenomen. Daarnaast is de groei van het aantal vestigingen in verhouding tot de rest van Nederland laag. Een **aantrekkelijk vestigingsklimaat** vraagt om beschikbaarheid van bedrijfslocaties op bedrijventerreinen. De afgelopen jaren is deze beschikbaarheid afgenomen, wat een knelpunt kan vormen voor toekomstige ontwikkelingen. De gemeente Westland heeft aangegeven bedrijventerreinen te willen uitbreiden.

Glastuinbouw is van groot belang voor de Westlandse economie. Momenteel beslaat het oppervlakte beschikbaar voor glastuinbouw uit 4.400 hectare, hiervan is 2.400 hectare beschikbaar als primair productieareaal. Het huidige beschikbare areaal voor glastuinbouw is voldoende om tot 2030 te voorzien in oppervlakte voor groei en om de vooraanstaande positie binnen de glastuinbouwsector in Nederland te behouden. Modernisering van de glastuinbouwsector is echter wel een aandachtspunt. Kennis en innovatie aanwezig in de Biobased greenport West-Holland zullen een positieve invloed hebben op het vestigingsklimaat in de gemeente Westland. Verwacht mag worden dat de toename in **kennis en innovatie** die hieraan gerelateerd is hoogopgeleiden zal aantrekken. Het aandeel hoogopgeleiden in de gemeente Westland is toegenomen ten opzichte van het aandeel laagopgeleiden. Hierdoor is het opleidingsniveau relatief gezien toegenomen. Wat betreft innovatie biedt de gemeente Westland een subsidieregeling aan om kennis- en innovatieprojecten verder te stimuleren. Dit leidt tot meer initiatieven in de regio en tot meer investeringen in kennis en innovatie. Wat betreft de **werkgelegenheid** overstijgt de gemeente Westland het Nederlands gemiddelde op verschillende punten. Zo liggen zowel de netto arbeidsparticipatie als het aantal banen hoger dan het Nederlands gemiddelde en ligt het werkloosheidscijfer lager. Desondanks is het aantal banen de afgelopen jaren sterker afgenomen in vergelijking met de rest van Nederland. Er is een groei van werkgelegenheid voorzien. Verdere ontwikkelingen in kennis en innovatie kunnen hoogopgeleiden naar de regio trekken en leiden tot een aantrekkelijk vestigingsklimaat en nieuwe banen anderzijds. Technologische ontwikkelingen en digitalisering kunnen leiden tot een andere samenstelling van het aantal banen en negatief effect hebben op de werkgelegenheid in de regio. Het aantal personen in de gemeente Westland dat aanspraak maakt op een bijstandsuitkering is fors lager dan in de rest van Nederland. Door technologische ontwikkelingen en digitalisering zal het aandeel banen voor laagopgeleiden afnemen. Dit kan leiden tot een daling van de **economische zelfredzaamheid**.

Bereikbaarheid

De landelijke druk vanuit de woningmarkt is hoog. Woningbouwopgaven zorgen ervoor dat bedrijfslocaties worden getransformeerd naar locaties voor wonen. Landelijk neemt het aantal verplaatsingen toe en de bereikbaarheid (vooral in en om de steden) komt steeds meer onder druk te staan, terwijl die bereikbaarheid juist een belangrijke kracht is van de ruimtelijk-economische structuur. Tot 2030 wordt daarom flink geïnvesteerd in de bereikbaarheid (MIRT), waarbij er nadrukkelijk aandacht is voor achterlandverbindingen en de metropoolregio's (Amsterdam, Rotterdam - Den Haag, Utrecht en Eindhoven). De **robuuste infrastructuur** is in de afgelopen jaren veranderd in de gemeente Westland. Door bevolkingstoename en daaraan gerelateerde woningbouw zal de afstand tot de oprit van een hoofdverkeersweg hoogstwaarschijnlijk toenemen. Daarnaast neemt de druk op het mobiliteitssysteem toe, vooral in en rond de groeiende steden.

Zowel het aandeel deelauto's als het aandeel elektrische auto's is in de afgelopen jaren fors toegenomen. Het is echter nog een beperkt aandeel. Daarnaast werkt de mobiliteitsmakelaar samen met bedrijven om te kijken hoe de logistieke kant van deze bedrijven kan worden verduurzaamd. Verzoeken tot aanvraag van openbare laadpalen kunnen bij de gemeente Westland worden ingediend om de overstap naar **duurzame en slimme mobiliteit** aantrekkelijk te maken.

Vanuit steden bestaat er een toenemende behoefte om meer te investeren in het **openbaar vervoer** (OV). Het OV-netwerk in de gemeente Westland is gebaseerd op busvervoer. Het dichtstbijzijnde treinstation bevindt zich buiten de gemeentegrenzen, waardoor reistijd met het openbaar vervoer naar grote steden relatief lang is. De gemiddelde afstand tot een bushalte is 330 meter. Daarnaast zijn er binnen de gemeente Westland verscheidene mogelijkheden om toegang te krijgen tot doelgroepenvervoer voor gehandicapten, ouderen en leerlingen. Het ontbreken van een station in combinatie met toenemende druk op de wegen en een toekomstige bevolkingstoename leiden tot toenemende druk op het openbaar vervoersnetwerk van de gemeente Westland. De combinatie van toekomstige onzekerheid en de ontbrekende voornemens omtrent uitbreiding van het openbaar vervoersnetwerk leiden tot potentiële knelpunten.

Een derde van de verplaatsingen in de gemeente Westland op een afstand korter dan 7,5 kilometer wordt gedaan met de fiets. Het fietspadennet in het Westland is onderdeel van het regionale fietsnetwerk. Dat netwerk wordt grotendeels gevormd door paden die parallel lopen aan de drukke doorgaande (vaak provinciale) wegen. De fietspaden zijn overwegend slecht onderhouden en te smal. Het zijn niet altijd de kortste routes voor fietsers, en vanwege de voortdurende confrontatie met autoverkeer ook niet de meest aantrekkelijke (lawaaï, luchtkwaliteit, verkeerslichten bij dwarsaansluitingen etc.). De Provincie Zuid-Holland heeft het 'Fietsplan 2016-2025' ontwikkeld waarin gefocust wordt op het verbeteren van de verkeersveiligheid en het uitbreiden van het fietsnetwerk. Hierin komen zowel kwantitatieve maatregelen (zoals het verbreden van fietspaden) als kwalitatieve maatregelen (zoals het toevoegen van (recreatieve) waarde aan het gebied) aan bod. Naar verwachting zal dit provinciale beleid leiden tot een verbetering van de kwaliteit en de kwantiteit van het **fietsnetwerk**.

5 De Omgevingsvisie 1.0: de alternatieven

5.1 De alternatieven

Ten behoeve van de Omgevingsvisie voor Westland zijn alternatieven ontwikkeld. De alternatieven zijn gebruikt ter verkenning van ruimtelijke invullingsrichtingen van het nieuwe beleid, bij verschillende toename van inwonergroei en de daaraan gerelateerde woningbouwopgave (zie ook tabel 5.1). Dit heeft inzichtelijk gemaakt wat de gevolgen zijn van verschillende woningbouwopgaven, de daarmee samenhangende ruimtelijke invullingen en de gevolgen daarvan voor de leefomgeving als geheel.

De drie beschouwde alternatieven betreffen:

1. Alternatief 'Laag': geen woningbouw realiseren
2. Alternatief 'Midden': inbreiden
3. Alternatief 'Hoog': uitbreiden

Onderstaand worden de alternatieven nader toegelicht.

Tabel 5.1 Verschil in toename inwonergroei

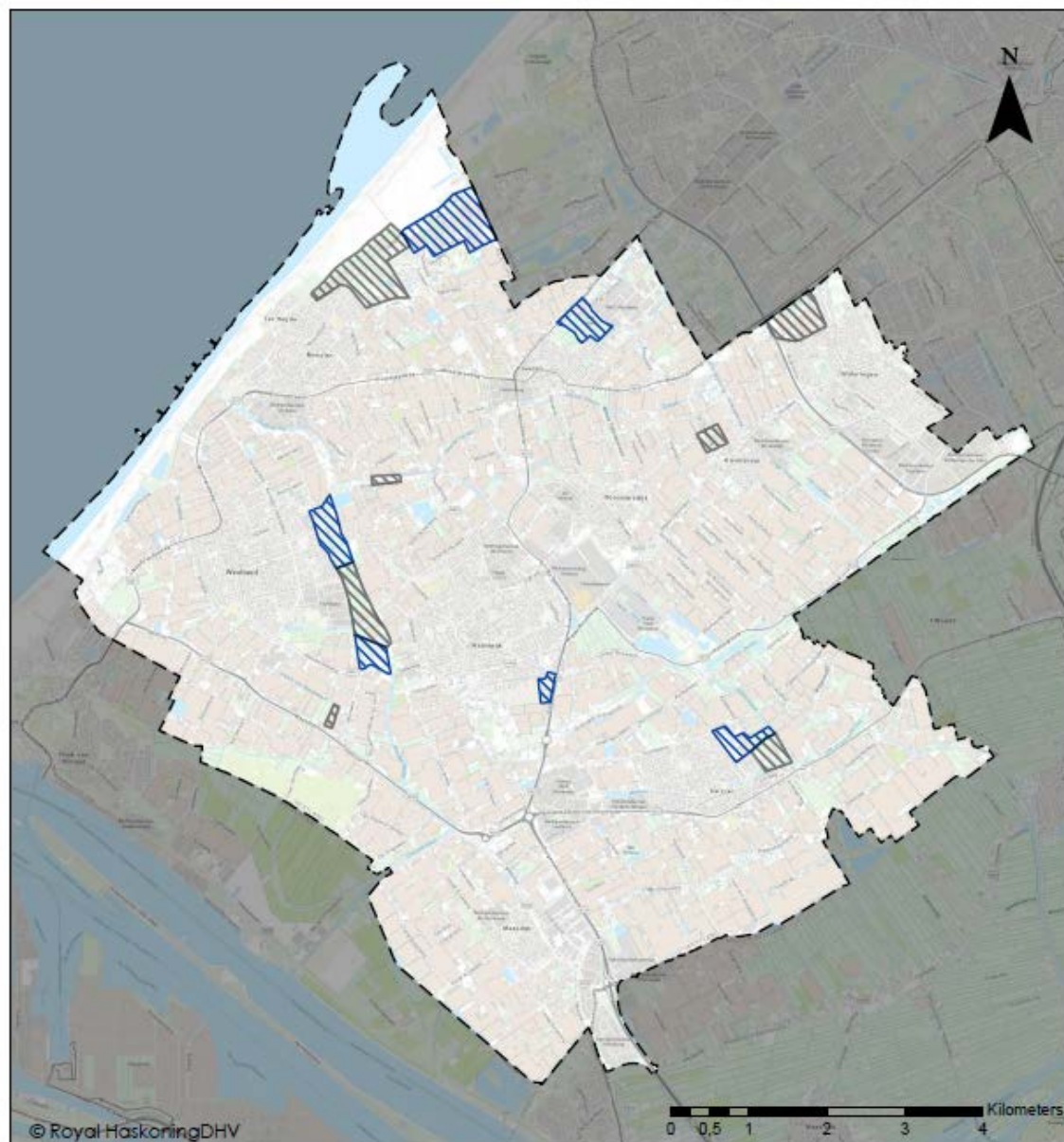
	2018	2030	2040	Toelichting
Alternatief 1: niet bouwen	107.500	111.800	112.900	Niet invullen harde en zachte plancapaciteit
Alternatief 2: inbreiden	107.500	122.600	128.200	Wel invullen harde en zachte plancapaciteit
Alternatief 3: uitbreiden	107.500	125.500	137.400	Wel invullen harde en zachte plancapaciteit + transformatie
Referentiesituatie	107.500	112.700	114.500	Alleen invullen harde plancapaciteit

5.1.1 Alternatief 'Laag': geen woningbouw realiseren

Alternatief Laag is weergegeven in figuur 5.1. Het alternatief gaat uit van het niet verder invullen van de harde én zachte plancapaciteit voor woningbouw. De harde plancapaciteit zijn de woningbouwplannen die reeds planologisch zijn geregeld in het bestemmingsplan (zie figuur 5.1), deze maken onderdeel uit van de referentiesituatie (ca. 3.500 woningen). De zachte plancapaciteit zijn de woningbouwplannen die nog niet planologisch zijn geregeld, maar wel beleidsmatig wel beoogd (zie figuur 5.1), deze maken geen onderdeel uit van de referentiesituatie (ca. 3.000 woningen). Het niet invullen van de harde plancapaciteit biedt kansen voor andere ontwikkelingen, zoals recreatie, groen of water. Alternatief 'Laag' accommodeert een groei van inwoners tot 111.800 in 2030 en 112.900 in 2040. Als gevolg van het niet invullen van de woningbouwlocaties is er een lagere mobiliteitsopgave.

Beleidsuitspraken die van toepassing zijn op alternatief 1 'Laag' zijn weergegeven in bijlage 3.

1. Alternatief 'Laag': geen woningbouw realiseren

Legenda

- Niet invullen zachte plancapaciteit woningbouw
- Niet invullen harde plancapaciteit woningbouw
- Gemeente Westland

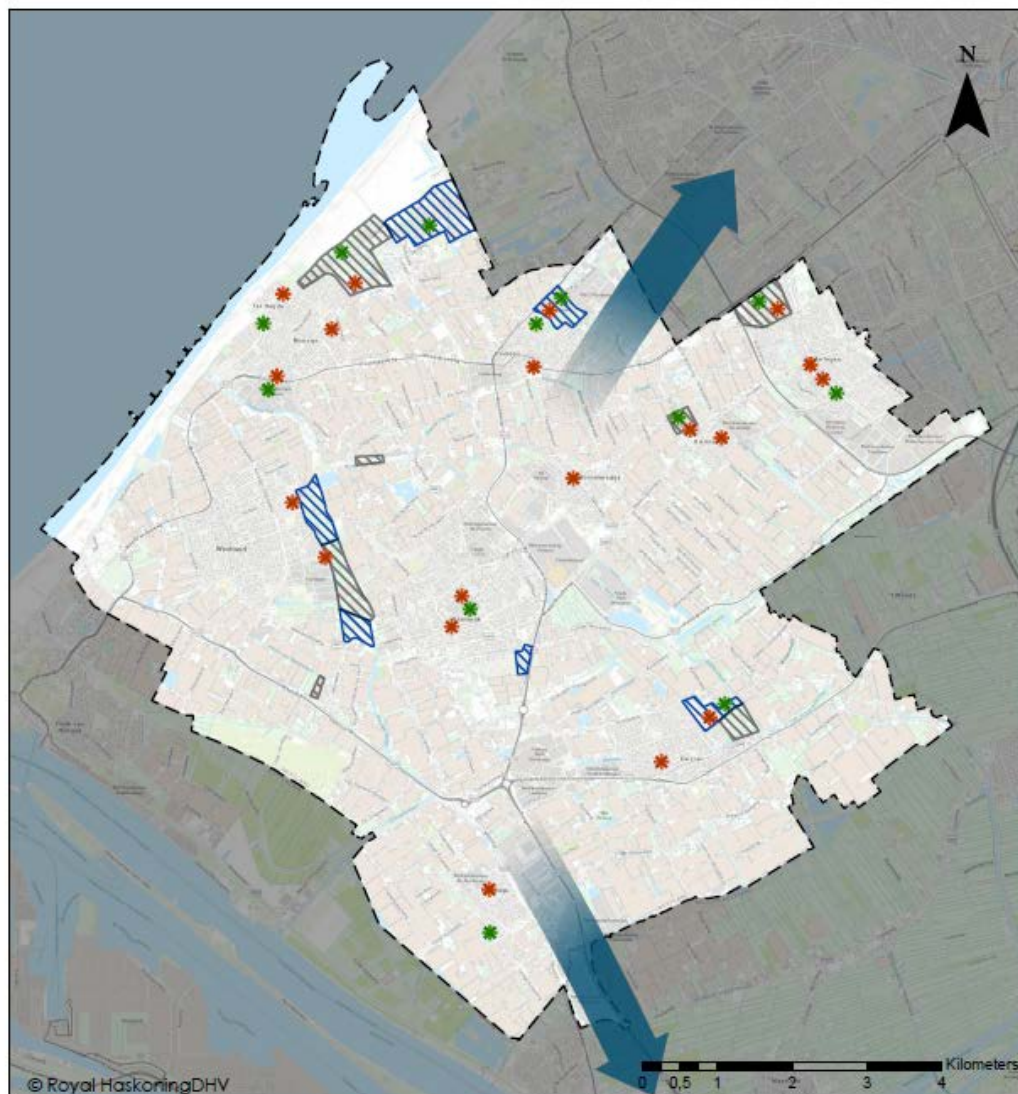
Figuur 5.1. Alternatief 1 'Laag': Geen woningbouw realiseren

5.1.2 Alternatief 'Midden': inbreiden

In alternatief 'Midden' wordt een groei van inwoners geacommodeerd (122.600 in 2030 en 128.00 in 2040) en daarnaast een kwaliteitssprong gemaakt (meer passend woningaanbod voor senioren en starters, maatregelen om wateroverlast te beperken etc.). De groei wordt geacommodeerd door het invullen van de zachte plannen voor woningbouw (naast de harde plannen die reeds planologisch geregeld zijn) (zie figuur 5.2) in combinatie met inbreiding door b.v. te stapelen (zie rode stippen in figuur 5.2). Door in te grijpen in bestaande plannen (zowel hard en zacht) kan de huidige mismatch in type beschikbare woningen afnemen. Daarnaast is de inzet dat de kwaliteit verbeterd door een kwaliteitssprong voor wat betreft de groene/blauwe inrichting, zoals met de aanleg van groene daken, beleefbaar groen, opslag voor water (zie groene stippen figuur 5.2). Ook is in dit alternatief een hoogwaardig openbaar vervoersverbinding voorzien tussen Den Haag en de Hoeksche Lijn richting Delft, gesymboliseerd door de pijl. Exacte ligging van de verbinding is in de Omgevingsvisie nog niet uitgewerkt.

Beleidsuitspraken die van toepassing zijn op alternatief 2 'Midden' zijn weergegeven in bijlage 3.

2. Alternatief 'Midden' : inbreiden

Legenda

- Kwaliteitssprong groen/blauw
- Inbreidingslocatie
- Invullen zachte plancapaciteit woningbouw
- Invullen harde plancapaciteit woningbouw
- Openbaar vervoer
- Gemeente Westland

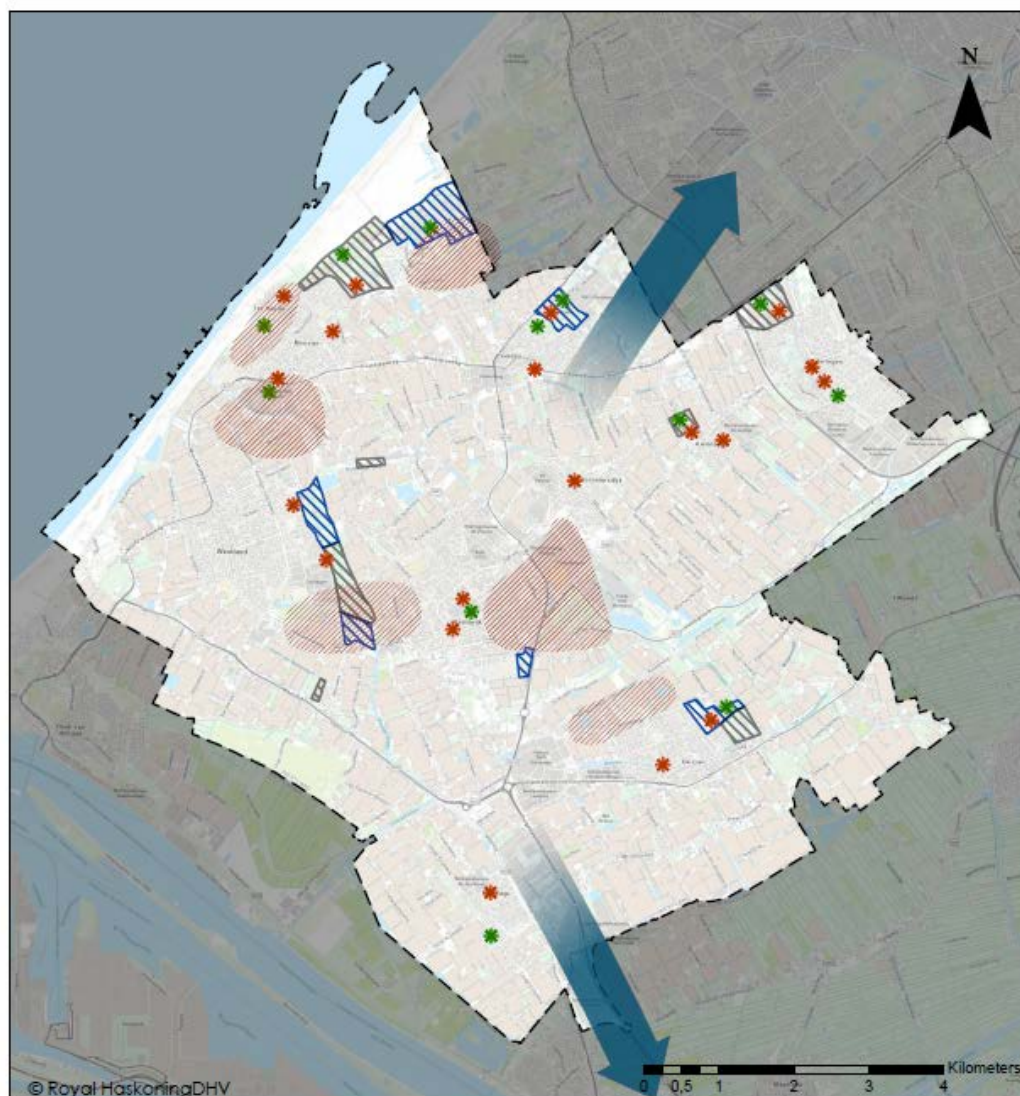
Figuur 5.2 Alternatief 2 Midden: inbreiden.

5.1.3 Alternatief 'Hoog': uitbreiden

Alternatief 'Hoog' accommodeert een groei van inwoners tot 125.500 in 2030 en 137.400 inwoners in 2040. Naast het invullen van de harde en zachte plannen voor woningbouw (zie figuur 5.3) en de voorziene inbreiding (zie rode stippen in figuur 5.3) omvat dit alternatief ook potentiële transformatielocaties. Dit zijn indicatieve locaties waar in de toekomst mogelijk transformatie van glastuinbouw naar woningbouw kan plaatsvinden. Als gevolg hiervan neemt de kwantiteit aan woningen toe. Dit betekent een krimp van het absolute areaal glastuinbouwgebied.

Daarnaast is er evenals in alternatief 2 een kwaliteitssprong voorzien met een groen/blauwe inrichting. Voorbeelden zijn de aanleg van groene daken. Ook is in dit alternatief een hoogwaardig openbaar vervoersverbinding beoogd tussen Den Haag en de Hoeksche Lijn richting Delft. Deze verbinding is nog onzeker. Beleidsuitspraken die van toepassing zijn op alternatief 2 'Hoog' zijn weergegeven in bijlage 3.

3. Alternatief 'Hoog' : uitbreiden

Legenda

- Kwaliteitssprong groen/blauw
- Inbreidingslocatie
- Invullen zachte plancapaciteit woningbouw
- Invullen harde plancapaciteit woningbouw
- Openbaar vervoer
- Zoeklocatie transformatie
- Gemeente Westland

Figuur 5.3 Alternatief 'hoog': uitbreiden

5.2 Effecten alternatieven

In deze paragraaf zijn de effecten van de drie alternatieven toegelicht. In bijlage 4 is het totaaloverzicht opgenomen van de effecten van de alternatieven.

5.2.1 Effecten alternatief 1: niet bouwen

Figuur 5.4 bevat een samenvattend beeld van de kansen en risico's van de beleidsuitspraken zoals opgenomen in alternatief 1.

Figuur 5.4 laat zien dat er overwegend kansen zijn voor milieukwaliteit en gezondheid. Dit hangt samen met het afnemen van het aantal verkeersbewegingen ten opzichte van de referentiesituatie door het niet invullen van de harde plancapaciteit voor woningbouw. Het gaat om een oppervlak van ca. 1,4 km² dat niet gebruikt wordt voor harde woningbouwplannen. Dit oppervlak is beperkt en zal slechts leiden tot kleine kansen en risico's. Als gevolg van de afname van verkeersbewegingen vindt er minder emissie en concentratie fijnstof (PM10 en PM 2,5) en stikstofdioxide (NO₂) plaats. Minder verkeer zal naar verwachting tevens leiden tot minder geluidhinder. Daarnaast zijn er minder overstromingsgevoelige objecten (woningen, essentiële infrastructuur en voorzieningen) aanwezig.

Doordat de plancapaciteit voor woningbouw niet wordt ingevuld ontstaan er op enkele plekken kansen voor de aanleg van groen en water, wat bijdraagt aan het tegengaan van hittestress en droogte.

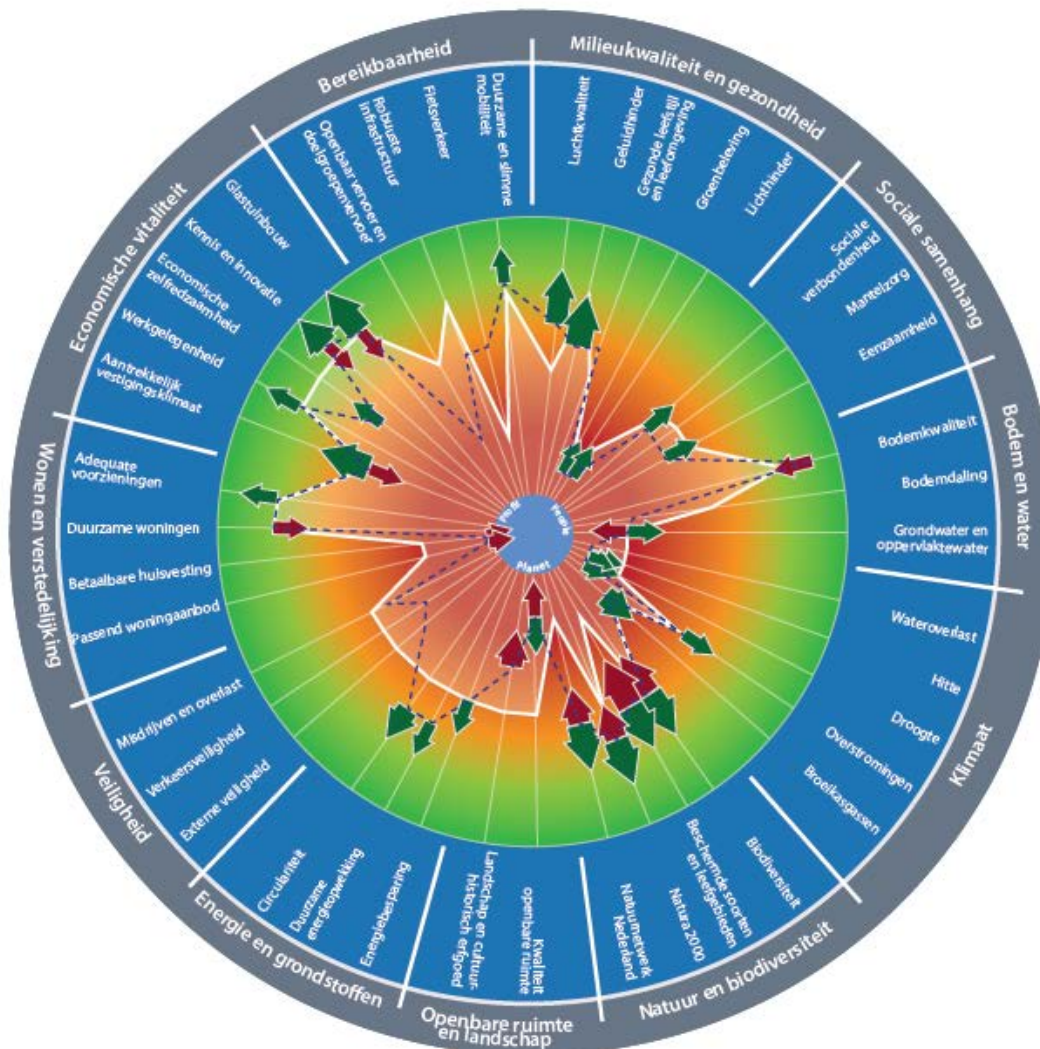
Aan de andere kant genereert dit alternatief risico's voor wonen en verstedelijking. Zowel de kwantiteit als de kwaliteit in woningen neemt af ten opzichte van de referentie. Er zijn hierdoor risico's voor de aanwezigheid van onvoldoende duurzame en betaalbare woningen en passend woningaanbod.

Overige risico's die bij dit alternatief (en alle overige alternatieven) terugkomen betreffen:

Risico's Beoordelingsaspect	Hangen samen met: Optredend risico vanwege
Natuur en biodiversiteit	uitbreiding van warmtenetten, realiseren geluidsluwe zijde woningen, nieuwe bebouwing (beperkt) toelaten op het strand.
Bodemkwaliteit en grond- en oppervlaktewater:	uitbreiding van warmtenetten
Economische vitaliteit	het hanteren van het nee-tenzij principe bij verdergaande (neven)activiteiten van de tuinbouw

Rad van de Leefomgeving

Alternatief 'Laag': geen woningbouw realiseren

Legenda:

— Huidige situatie

- - - Autonome ontwikkeling

Overwegend geen sprake van problemen/knelpunten

Wisselend beeld / aandachtspunt

Overwegend sprake van problemen/knelpunten

Kansen van beleidsuitspraken

Risico's van beleidsuitspraken

Figuur 5.4 Effecten alternatief 1: niet bouwen

5.2.2 Effecten alternatief 2: inbreiden

Figuur 5.5 bevat een samenvattend beeld van de kansen en risico's van de beleidsuitspraken zoals opgenomen in alternatief 2. Figuur 5.5 laat zien dat er door het bieden van ruimte voor woningen (invullen zachte en harde plancapaciteit, alsmede inzetten op inbreiding) kansen zijn voor wonen en verstedelijking. Voor alternatief 2 wordt uitgegaan van een inwonersgroei van 122.600 in 2030 en 128.000 in 2040 en de inzet op verbetering van de kwaliteit van het aanbod dat meer gericht is op de hoge vraag voor senioren- en starterswoningen. Afhankelijk van de invulling zijn er lokaal kansen voor het verbeteren van de kwaliteit en het verduurzamen van woningen en om in te spelen op een passend woningaanbod o.a. voor ouderen en starters.

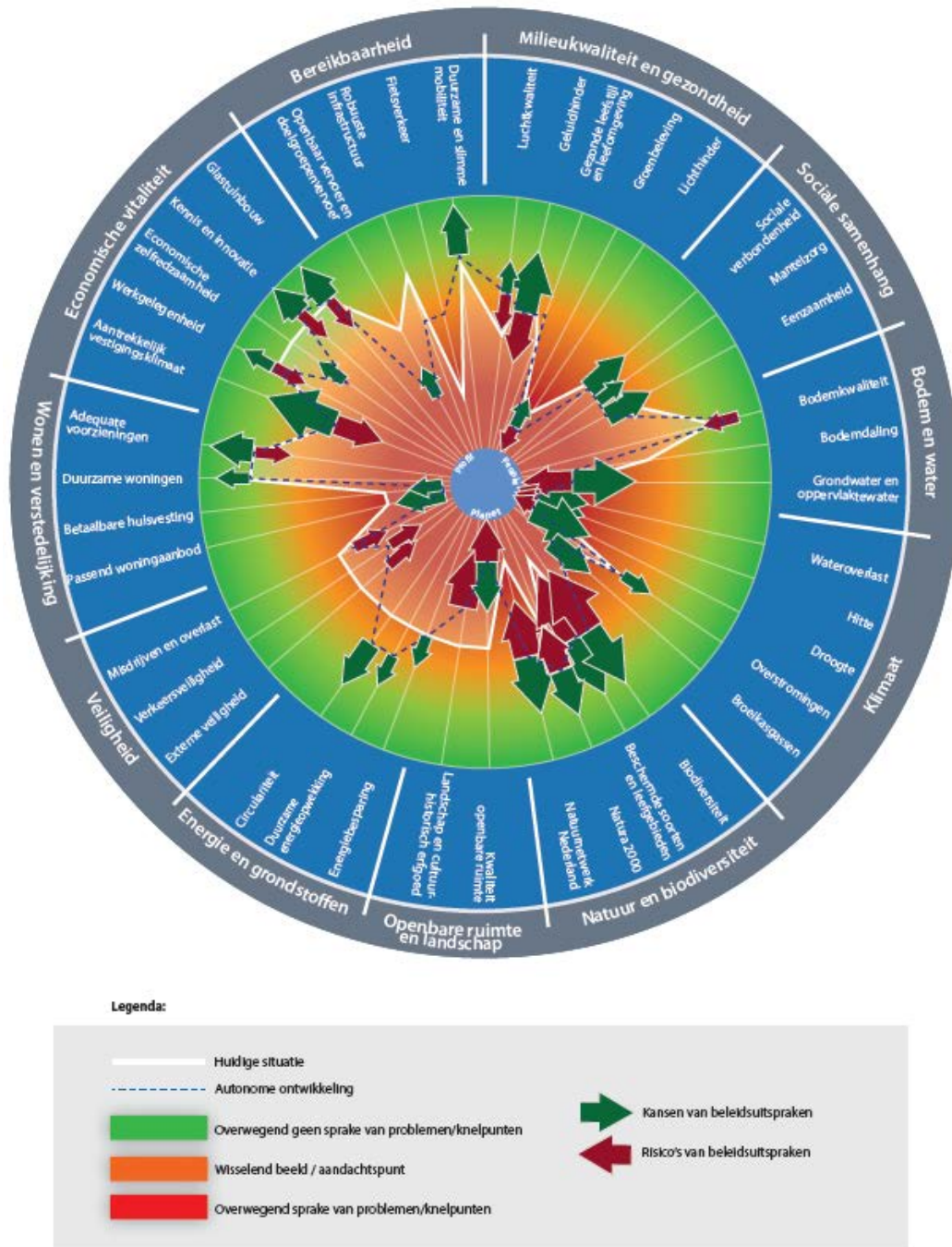
Kijkend naar de effecten op milieukwaliteit en gezondheid biedt dit alternatief risico's. De mate waarin er daadwerkelijk sprake is van kansen en risico's zal naar verwachting klein zijn, omdat het om kleine verschillen gaat met de referentiesituatie. Als gevolg van de voorziene woningbouwopgave (invullen harde en zachte plancapaciteit) zijn er risico's voor een toenemende emissie en concentratie van fijnstof (PM10 en PM2,5) en stikstofdioxiden (NO₂), geluidshinder en gevolgen van overstromingen. Meer woningen leiden tot meer verkeersbewegingen.

Ook op het gebied van veiligheid neemt de kans op risico's toe door een toename van het aantal inwoners. Dit betreft o.a. een toename van overlast (horeca en evenementen, vandalisme, ed.), (verkeers-)ongevallen, woning- en auto-inbraken. Doordat dit alternatief zich richt op inbreiden zullen de gevolgen voor glastuinbouwareaal beperkt zijn. Daarnaast zullen de extra woningen naar verwachting leiden tot een toename aan vervoersbewegingen en daarmee risico's voor de bereikbaarheid van de gemeente over de weg. Een hoogwaardige openbaar vervoerverbinding of light rail en regionale snelfietsverbindingen zorgen aan de andere kant voor een betere verbinding met Den Haag, Rijswijk, Delft, Maassluis en Rotterdam. Een betere bereikbaarheid verhoogt de aantrekkingskracht van de gemeente voor bedrijven als vestigingslocatie. Afhankelijk van de plaats en invulling van deze vervoersverbindingen leidt dit tot kansen om de afstand tot het openbaar vervoer te verminderen en de voorzieningen voor duurzame mobiliteit op te waarderen. Echter, afhankelijk van de plek en invulling kan dit ook leiden tot risico's voor het landschap, de openbare ruimte, natuur en biodiversiteit. Ook kan een toename aan vervoersbewegingen leiden tot negatieve effecten op de milieukwaliteit en gezondheid (o.a. een toename van geluidshinder) ten opzichte van de referentiesituatie.

Nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingslocaties worden regenwaterbestendig en klimaatrobuust ingericht met meer kwalitatief goed groen in de wijken en op daken. Als gevolg hiervan zijn er kansen op positieve effecten op het gebied van klimaatadaptatie. Ook biedt het kansen voor het verbeteren van de kwaliteit en kwantiteit van het grond- en oppervlaktewater. Daarnaast zijn er kansen voor de groenbeleving en de kwaliteit van de openbare ruimte door vergroening langs de belangrijke groenstructuren en in de wijken. Doordat bepaalde soorten flora en fauna beter gedijen in nattere omstandigheden dan anderen, zal de vernatting en vergroening naar verwachting zowel leiden tot kansen als risico's voor verschillende soorten natuur en biodiversiteit ten opzichte van de referentiesituatie. Overige risico's die bij dit alternatief (en alle overige alternatieven) terugkomen zijn weergegeven in de tabel bij alternatief 1.

Rad van de Leefomgeving

Alternatief 'Midden': inbreiden

Figuur 5.5 Effecten alternatief 2: inbreiden

5.2.3 Effecten alternatief 3: uitbreiden

Figuur 5.6 bevat een samenvattend beeld van de kansen en risico's van de beleidsuitspraken zoals opgenomen in alternatief 3.

Figuur 5.6 laat zien dat er door het bieden van ruimte voor woningen (inzetten op inbreiding en uitbreiding) kansen zijn op positieve effecten op het vlak van wonen en verstedelijking. Juist daar waar autonoom sprake is van een negatieve trend voor een passend woningaanbod en betaalbare huisvesting. Afhankelijk van de invulling zijn er lokaal kansen voor het verbeteren van de kwaliteit en het verduurzamen van woningen en op beter inspelen op een passend woningaanbod o.a. voor ouderen en starters.

Kijkend naar de effecten biedt dit alternatief vergelijkbare kansen en risico's als alternatief 2 'midden'. Als gevolg van het accommoderen van een groter groeiscenario zijn deze kansen en/of risico's naar verwachting groter dan in alternatief 2. In alternatief 'Hoog' wordt de groei van 107.500 in 2018 naar 125.500 in 2030 en 137.400 in 2040 inwoners geaccommodeerd. In vergelijking met alternatief 'Midden' accommodeert dit alternatief 2.900 inwoners meer in 2030. Het gaat hier om een beperkt verschil, maar de kansen en risico's voor wonen en verstedelijken zijn in alternatief 3 'uitbreiden' groter dan in alternatief 2 'midden'.

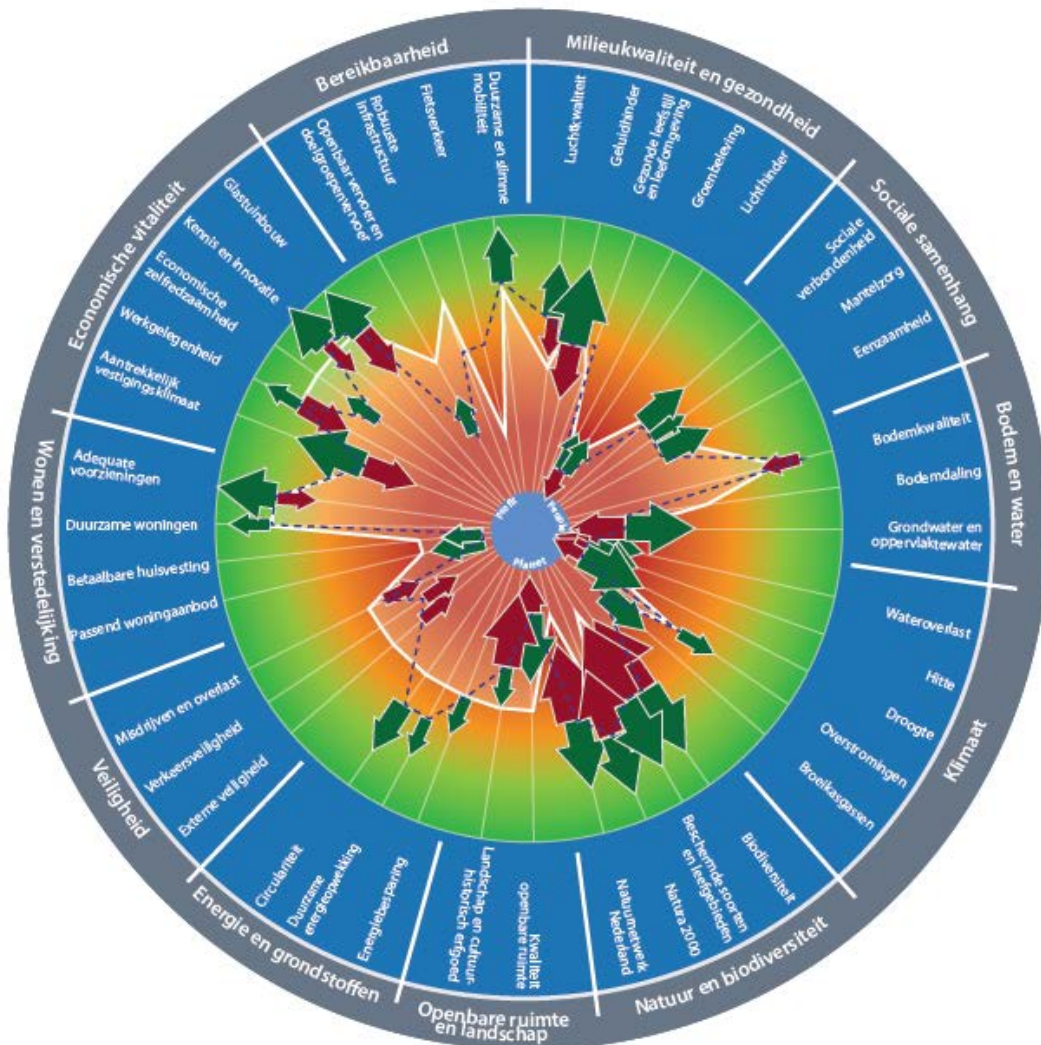
Tevens zijn er ten opzichte van alternatief 2 kansen voor het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit ten opzichte van de referentiesituatie door bij nieuwe ontwikkelingen de bestaande tankgracht en bunkercomplexen van de voormalige Atlantikwall als uitgangspunt te gebruiken. Uitbreiding van woningbouw biedt echter ook risico's voor de ruimtelijke kwaliteit, omdat beschermde delen als groen verder onder druk komen te staan.

Alternatief 3 bevat naast kansen ook meer risico's dan alternatief 2. Als gevolg van de afname van het areaal glastuinbouw ontstaan er risico's voor glastuinbouw, de daaraan gelieerde werkgelegenheid en de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat voor bedrijven. Daarnaast zal de toename van het aantal inwoners naar verwachting leiden tot een toename aan vervoersbewegingen en daarmee risico's voor de bereikbaarheid van de gemeente over de weg.

Overige risico's die bij dit alternatief (en alle overige alternatieven) terugkomen zijn weergegeven in de tabel bij alternatief 1.

Rad van de Leefomgeving

Alternatief 'Hoog': uitbreiden

Legenda:

— Huidige situatie

- - - Autonome ontwikkeling

Overwegend geen sprake van problemen/knelpunten

Wisselend beeld / aandachtspunt

Overwegend sprake van problemen/knelpunten

Kansen van beleidsuitspraken

Risico's van beleidsuitspraken

Figuur 5.6 Effecten alternatief 3: uitbreiden

5.3 Mate van doelbereik alternatieven

Voor de drie alternatieven is op hoofdlijnen een beschouwing gegeven van het doelbereik (zie tabel 5.1). De alternatieven zijn geconfronteerd met de vijf ambities zoals door de gemeente Westland geformuleerd (zie ook paragraaf 2.3). Hierbij is hoofdzakelijk gekeken naar de verschillen tussen de alternatieven met als doel inzicht te geven voor de keuze van het voorkeursalternatief. In deze fase zijn de basisbeleidsuitspraken niet mee beschouwd. Dit is wel gedaan bij de beschouwing van het doelbereik van het voorkeursalternatief (zie paragraaf 6.4).

Tabel 5.1 Eerste confrontatie alternatieven met ambities

Ambities	Alternatief 1: geen woningbouw realiseren	Alternatief 2: inbreiden	Alternatief 3: uitbreiden
Westland werkt samen aan vitale, sociaal krachtige, gezonde en duurzame kernen	- Risico voor wonen en voorzieningen (onvoldoende (passend) woningaanbod)	+ Kans voor wonen en voorzieningen (minder mismatch en kwaliteitsimpuls)	++ Kans voor wonen en voorzieningen (toename kwantiteit en kwaliteit)
Westland versterkt haar economie en bestendigt haar (economische) topositie als regio	+ Verduurzaming/modernisering glastuinbouwcluster	+ Verduurzaming/modernisering glastuinbouwcluster	- Verduurzaming/modernisering glastuinbouwcluster en afname areaal glastuinbouwcluster
Westland versterkt en benut het menselijk kapitaal van de gemeente	0 Er treedt geen verbetering/verslechtering op	0 Er treedt geen verbetering/verslechtering op	- Door afname areaal glastuinbouw bestaat risico voor afname arbeidspotentieel
Westland behoudt en versterkt haar ruimtelijke, cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten	0 Er treedt geen verslechtering op als gevolg van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen	+ Bij ruimtelijke ontwikkelingen treedt er een kwaliteitssprong op ten aanzien van groen/water	+ Bij ruimtelijke ontwikkelingen treedt er een kwaliteitssprong op ten aanzien van groen/water. Extra ruimte voor kwalitatief woongebied.
Westland is in 2040 klimaatbestendig	0 Er treedt geen (of beperkte) verbetering/verslechtering op	+ Kansen als gevolg van kwaliteitssprong groen/water	+ Kansen als gevolg van kwaliteitssprong groen/water

5.4 Conclusies, aandachtspunten en aanbevelingen Omgevingsvisie 2.0

Op basis van de beoordeling van de alternatieven en mate van doelbereik (paragraaf 5.2 en 5.3) kunnen de onderstaande conclusies worden getrokken. Ook zijn diverse aanbevelingen en aandachtspunten meegegeven voor de Omgevingsvisie 2.0 (zie tabel 5.2).

Algemene conclusies die getrokken kunnen worden betreffen:

- Over het algemeen bieden alle alternatieven meer kansen op positieve effecten dan risico's op negatieve effecten voor de leefomgeving. Alternatief 1 biedt de minste kansen, maar ook de minste risico's. Alternatief 3 biedt de meeste kansen, maar ook iets meer risico's dan alternatief 2.
- De Omgevingsvisie richt zich op belangrijke (vooral ruimtelijke) opgaven ten aanzien van de staat van de fysieke leefomgeving. Alternatieven 2 en 3 leggen daarbij meer de nadruk op klimaat en groen en geven beter invulling aan de woningvraag dan alternatief 1. Alternatief 3 biedt meer ruimte voor de invulling van de woningvraag dan alternatief 2. Alternatief 1 richt zich ten opzichte van de referentiesituatie voornamelijk op het behoud van de status quo, waarbij ook de harde plancapaciteit (reeds vastgelegd in bestemmingsplannen) niet ingevuld wordt. De mate van onderscheidenheid tussen de alternatieven is qua oppervlak in te zetten voor woningbouw relatief beperkt (ca. 1,4 km² harde en 1,5 km² zachte plancapaciteit). Ten aanzien van de geïdentificeerde kansen en risico's doen zich lokale verschillen voor, verschillen binnen de dorpen, het kassengebied en het groen. Zo zijn bijvoorbeeld kustdorpen groener dan de dorpen meer landinwaarts, vergroening zal een grotere betekenis hebben in dorpen met weinig groen.
- Thema's die (autonoom) onder druk staan, maar waar de drie alternatieven geen of onvoldoende invloed op uitoefenen (omdat de alternatieven uit Omgevingsvisie 1.0 daar geen of onvoldoende concreet nieuw beleid voor bevatten), zijn: robuuste infrastructuur, gezonde leefstijl en leefomgeving, circulaire economie en bodemdaling. Geadviseerd wordt om daar in de Omgevingsvisie 2.0 aandacht aan te besteden.
- De keuze om in te zetten op inbreiding (alternatief 2) of uitbreiding (alternatief 3) biedt kansen voor de vitaliteit en kwaliteit van de dorpen in de gemeente, maar ook risico's voor milieu, gezondheid en welzijn. Dit komt onder andere doordat dit leidt tot meer verkeersbewegingen en economische activiteiten in dorpen waar het leefmilieu nu al onder druk staat (te denken valt aan een relatief slechte milieukwaliteit ten aanzien groenbeleving, gezonde leefstijl en leefomgeving en lichtuitstoot).
- Autonome trends en ontwikkelingen zorgen ervoor dat de fysieke leefomgeving over het algemeen genomen richting 2030 (en 2040) steeds meer onder druk komt te staan. De Omgevingsvisie 1.0 bevat geen concrete besluiten die nu al zullen leiden tot uitvoering van maatregelen. Dit betekent ook dat een besluit over de Omgevingsvisie 1.0 nog niet direct zal leiden tot effecten en dat de gevolgen voor de staat van de fysieke leefomgeving op langere termijn nog met onzekerheid is omgeven. Effecten kunnen vaak nog zowel positief als negatief uitpakken.

Op basis van de beoordeling van de beleidsuitspraken zijn diverse constatering gedaan, die kunnen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de Omgevingsvisie 1.0 naar 2.0. Onderstaand het overzicht van de adviezen:

Tabel 5.2 Overzicht aanbevelingen/aandachtspunten Omgevingsvisie 2.0

Beleidsuitspraken Omgevingsvisie 1.0	Constatering op basis van effectbeoordeling	Advies voor Omgevingsvisie 2.0
Er is extra aandacht nodig voor (lucht)kwaliteit van de directe woonomgeving en locaties van scholen en kinderopvang. Westland werkt ook aan het verduurzamen van het verkeer, door het stimuleren van een schonere transportsector en het plaatsen van oplaadpalen . Westland wil het schoner worden van voertuigen zoveel mogelijk faciliteren, onder andere door een goede laadpalen-infrastructuur aan te leggen .	Het plaatsen van een goede laadpaleninfrastructuur biedt enkel kansen. Aandachtspunt is wel dat dan sprake moet zijn van 'groen' opgewekte stroom.	Ga in op de wijze van opwekking van stroom t.b.v. laadpalen.
Westland wil de hoeveelheid geluid verminderen en zorgen dat stille plekken, waar mensen tot rust kunnen komen, blijven bestaan. Zo kunnen langs wegen maatregelen genomen worden om het wegverkeerslawaai te verminderen. Ook moeten alle woningen minimaal één aangename, geluidsluwe zijde hebben.	Het is onduidelijk in hoeverre woningen op dit moment al een geluidsluwe zijde hebben en wat daardoor het effect van deze uitspraak is ten opzichte van de referentiesituatie.	Beschrijf in hoeverre woningen nu al wel/niet een geluidsluwe zijde hebben.
In Westland willen we geurhinder in de woonomgeving zoveel mogelijk beperken . Zo zorgen we voor voldoende afstand tussen bedrijven met geuremissie en woningen . Indien nodig moeten technische maatregelen worden genomen voor verdergaande beperking van geuremissie.	In potentie biedt deze uitspraak kansen op positieve effecten. Er is echter geen beoordeling toegekend omdat de uitspraak onvoldoende concreet is om een onderbouwd effect aan te hangen. Uit de foto van de Leefomgeving blijkt dat veel geurhinder wordt veroorzaakt door houtstook. Hier is niets over opgenomen in de visie 1.0.	Geef concreter invulling aan beperken van geurhinder met daarbij o.a. aandacht voor houtstook.
De gemeente Westland wil lichtuitstoot voor mens en natuur acceptabel houden . Daarbij houden we rekening met de tijd van de dag, de tijd in het jaar, de wijze waarop uitstraling (en daarmee hinder) plaats vindt en met het gewenste leefklimaat.	In potentie biedt deze uitspraak kansen op positieve effecten. Er is echter geen beoordeling toegekend omdat de uitspraak onvoldoende concreet is om een onderbouwd effect aan te hangen.	Geef concreter invulling aan acceptabel houden lichtuitstoot. Hoe wordt dat gedaan?
We moeten nu al anticiperen op de gevolgen van bodemdaling om te voorkomen dat de gebruiksfunctie op lange termijn in gevaar komt. Daarom beoordelen we onttrekkingen van grondwater en gaswinning zo goed mogelijk op het aspect bodemdaling en stellen we randvoorwaarden aan nieuwe ontwikkelingen in voor bodemdaling gevoelige gebieden .	Er is sprake van bodemdaling in Westland. Deze bodemdaling neemt autonoom toe. In potentie biedt deze uitspraak kansen voor het beperken van bodemdaling. Er is echter geen beoordeling toegekend omdat de uitspraak onvoldoende concreet is om een onderbouwd effect aan te hangen.	Geef duidelijker aan hoe onttrekkingen van grondwater en gaswinning zo goed mogelijk worden beoordeeld op het aspect bodemdaling. Geef daar bijvoorbeeld randvoorwaarden bij aan.
Bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij sprake is van een functieverandering, moet het water-beschermingsniveau gehandhaafd worden .	Hier is geen beoordeling aan toegekend omdat ook in de referentiesituatie het beschermingsniveau moet worden gehandhaafd. Onduidelijk is wat	Geef duidelijker aan wat de gemeente doet bovenop bestaand beleid ten aanzien van het beschermen van water.

Beleidsuitspraken Omgevingsvisie 1.0	Constatering op basis van effectbeoordeling	Advies voor Omgevingsvisie 2.0
	"extra" gedaan wordt om bescherming te bieden.	
In 2030 zijn we een duurzaam opererende glastuinbouwgemeente , die een belangrijke bijdrage levert aan het voedselvraagstuk. Westland is een centrum voor eerlijke handel, goede scholing, kennis, innovatie en onderzoek. Als glastuinbouwgemeente richten we ons vooral op het tuinbouwcluster en ontwikkelingen die dat profiel verder versterken, waarbij we ook oog hebben voor de mogelijkheden van een meer diverse economie.	In potentie biedt deze uitspraak kansen op positieve effecten. Er is echter geen beoordeling toegekend omdat de uitspraak onvoldoende concreet is om een onderbouwd effect aan te hangen. Eventuele kansen worden niet verzilverd in de visie 1.0	Werk in de visie 2.0 concreter uit hoe invulling wordt gegeven aan duurzaam opererende glastuinbouwgemeente.
We realiseren fietspaden door de hele metropoolregio. De inzet op het versterken van voet- en fietspaden en openbaar vervoer als alternatief voor de auto is essentieel om Westland bereikbaar en leefbaar te houden.	Autonoom wordt rekening gehouden met de provinciale inzet (zoals opgenomen in het Fietsplan 2016-2025) voor fietsverbindingen. Het is onduidelijk wat de aanvullende inzet van de gemeente hierop is. Extra inzet biedt kansen die nu nog niet zijn beoordeeld.	Maak in de visie 2.0 duidelijk wat de gemeente aanvullend op het provinciale beleid doet om de kwaliteit en kwantiteit van het fietsnetwerk te verbeteren.
We streven ernaar het aanwezige aardwarmtepotentieel slim en optimaal te benutten en stimuleren en begeleiden initiatieven die hieraan bijdragen	In potentie biedt deze uitspraak kansen op positieve effecten. Er is echter geen beoordeling toegekend omdat de uitspraak onvoldoende concreet is om een onderbouwd effect aan te hangen. Er is wel een kaart ingetekend met potentiële locaties voor aardwarmte.	Maak concreet hoe het aardwarmtepotentieel benut wordt. Neem hiervoor bijvoorbeeld de potentiële locaties voor aardwarmte op in de visie 2.0

6 De Omgevingsvisie 2.0: het voorkeursalternatief

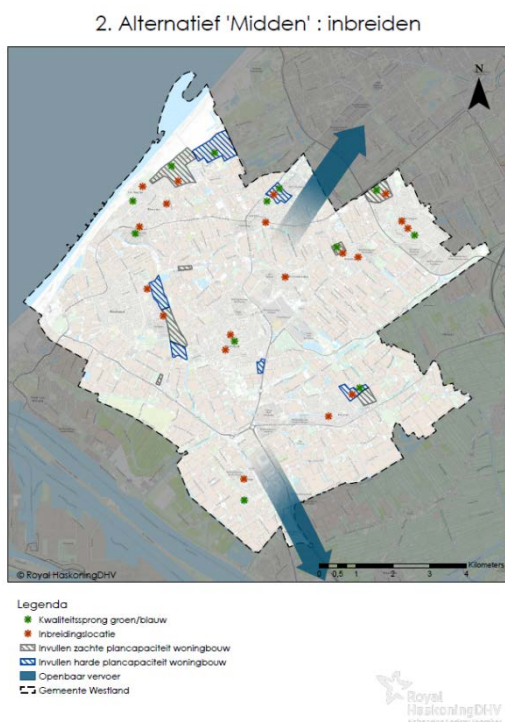
6.1 Totstandkoming Omgevingsvisie 2.0

In de Omgevingsvisie 1.0 heeft Westland een eerste stap gezet richting integrale sturing op kwaliteit van de leefomgeving. In het najaar van 2019 is de Omgevingsvisie verder ontwikkeld. Met een brede groep inwoners, bedrijven en organisaties is het gesprek aangegaan over de dilemma's en keuzes die voortkomen uit de ambities van de visie 1.0. Wat betekenen de ambities voor de woon- en werkomgeving van de inwoners en bedrijven? Wat waren hun ideeën hierover? Bij de uitwerking hiervan in de visie 2.0 zijn tevens eerdere uitkomsten van participatie, afgenomen enquêtes en kaderstelling van de raad meegenomen.

Reflectie vanuit planMER

Daarnaast zijn ook de Foto van de leefomgeving en de resultaten van de effectbeoordeling van de alternatieven van het planMER meegenomen bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie 2.0. Mede op basis van de resultaten van het planMER zijn er keuzes gemaakt ten aanzien van de ruimtelijke inrichting van de gemeente Westland. De gemeente Westland heeft gekozen voor alternatief 2 'Midden',

waarin de autonome groei van de inwoners geacommodeerd wordt door het invullen van de zachte plannen voor woningbouw (naast de harde plannen die reeds planologisch geregeld zijn) (zie figuur 6.1).

Dit gebeurt in combinatie met inbreiding door bijvoorbeeld hoger te bouwen. Als de gemeente tijdig ingrijpt in de bestaande plannen kan de mismatch in type beschikbare woningen afnemen. Ook wordt de leefkwaliteit verbeterd door een groen/blauw inrichting, zoals de aanleg van groene daken, beleefbaar groen en waterberging. In dit alternatief voorziet de gemeente ook een hoogwaardige openbaarvervoersverbinding tussen Den Haag en de Hoekse lijn richting Delft, gesymboliseerd door de pijl. Hoe de verbinding er precies uit komt te zien is nog niet duidelijk.

Het alternatief leidt tot meer kansen voor de leefomgeving dan alternatief 'Laag' en tot minder risico's (zoals bijvoorbeeld op glastuinbouw of natuur) dan alternatief 'Hoog'. Door niet veel meer te bouwen of groter te groeien kan het dorpse karakter in Westland zo veel als mogelijk behouden blijven.

Figuur 6.1 Voorkeursalternatief 'Midden'

Naast de keuze voor alternatief 2 'Midden' heeft de gemeente Westland invulling gegeven aan enkele ingebrachte aandachtspunten/aanbevelingen voor uitwerking in de Omgevingsvisie 2.0 (zie paragraaf 5.4).

De adviezen vanuit het planMER hebben geleid tot de volgende aanscherpingen in de Omgevingsvisie 2.0:

- Voor het plaatsen van oplaadpalen ten behoeve van het stimuleren van een schonere transportsector is als voorwaarde opgenomen dat enkel groene stroom mag worden geleverd.
- De tekst over het plaatsen van nieuwe bebouwing op het strand is aangevuld met de voorwaarde dat natuurbelangen niet onevenredig geschaad mogen worden⁷.
- Er is concreter invulling gegeven aan duurzaamheid van grondstoffen en beschreven op welke wijze ervoor wordt gezorgd dat grondstoffen zo veel mogelijk duurzaam worden geproduceerd.
- Er is verduidelijkt wat de gemeente aanvullend doet (naast provinciaal beleid) om fiets- en voetpaden binnen de gemeente te versterken.
- Er is toegelicht en op kaart zichtbaar gemaakt hoe het aardwarmtepotentieel wordt benut.
- Er is verduidelijkt hoe de gemeente een compact kernwinkelgebied stimuleert.

6.2 Het voorkeursalternatief

Aanvullend op de Omgevingsvisie 1.0 gaat de Omgevingsvisie 2.0 per dorp in meer detail in op wonen en voorzieningen, groen en water, glastuinbouw, bedrijvigheid en mobiliteit. Ook is er per kern invulling gegeven aan ontwerpprincipes op het gebied van ruimtegebruik. In onderstaande paragraaf is een overzicht gegeven van de bemerbare uitspraken (zie paragraaf 3.2 voor nadere toelichting) gevolgd door een nadere toelichting. Indien op basis van de uitwerking per dorp concreter invulling is gegeven aan de beleidsuitspraken is dit aangevuld in de tekst met voorbeelden.

6.2.1 Totaal aan bemerkbare beleidsuitspraken

Onderstaande tabel omvat het totaal aan beleidsuitspraken die onderdeel vormen van het voorkeursalternatief; het beleid zoals dat nu beoogd is om opgenomen te worden in de Omgevingsvisie 2.0.

Tabel 6.1 Overzicht bemerkbare uitspraken Omgevingsvisie 2.0

categorie	Beleidsuitspraak
	Gezondheid
3	Geluidsoverlast: Westland wil zorgen dat de stille plekken, waar mensen tot rust kunnen komen, blijven bestaan. Zo nemen we langs wegen maatregelen om het verkeerslawaai te verminderen. Ook zouden alle woningen minimaal één aangename, geluidsluwe zijde moeten hebben.
3	Luchtkwaliteit: We gaan extra aandacht besteden aan de (lucht)kwaliteit van de directe woonomgeving en locaties van scholen. Maar ook het verduurzamen van het verkeer staat op het programma, door het stimuleren van een schonere transportsector en het plaatsen van oplaadpalen. Hierbij wordt als voorwaarde opgenomen dat alleen groene stroom mag worden geleverd.

⁷ Risico's op het verstoren van natuurwaarden kunnen als gevolg hiervan echter nog steeds niet geheel weggenomen worden.

3	Geur: In Westland willen we geurhinder in de woonomgeving zoveel mogelijk beperken en hanteren daarvoor een minimale afstand tussen bedrijven met geuremissie en woningen. Indien nodig moeten technische maatregelen worden genomen voor verdergaande beperking van geuremissie.
3	Lichtuitstoot: De gemeente Westland wil lichtuitstoot voor mens en natuur acceptabel houden. Daarbij houden we rekening met de tijd van de dag, de tijd in het jaar, de wijze waarop uitstraling (en daarmee hinder) plaats vindt en met het gewenste leefklimaat.
	Voorzieningen
3	Voorzieningen worden zo veel mogelijk gebundeld met detailhandel. Een goed bereikbare locatie heeft de voorkeur. Wijkcentra zetten we effectief in om ontmoetingen tussen verschillende doelgroepen te stimuleren. De gemeente wil scholen, sportcomplexen en buurthuizen multifunctioneel en voor verschillende gebruikers inzetten. Ook stimuleren we woonzorgcombinaties.
	Wonen
3	Passend woningaanbod: Om met het woningbouwprogramma beter aan te sluiten bij de behoefte van onze inwoners, passen we het huidige programma tot 2030 aan. Daarmee zorgen we voor meer levensloopbestendige woningen, gelijkvloerse appartementen, woonzorgconcepten en betaalbare woningen. Ook hopen we op deze manier flexwoningen en creatieve woonvormen voor starters en kleine huishoudens te stimuleren
3	Passend woningaanbod: Voor senioren onderzoeken we vooral hoe we de huidige woningvoorraad kunnen aanpassen aan hun wensen. Daarnaast willen we nieuw- of verbouw in de centra van de dorpskernen levensloopbestendig maken, bij voorkeur in combinatie met een passend (zorg)voorzieningenaanbod. Maar ook nieuwe woonvormen zijn mogelijk, waardoor mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De gemeente wil niet alléén senioren, maar ook mensen met een beperking en zorgbehoevenden in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. Daarvoor werken we actief samen met bewoners, omliggende gemeenten en andere partijen die een rol kunnen spelen.
	Openbare ruimte
2	Groener Westland: We willen in onze gemeente substantieel meer groen aanleggen, hoewel we ons realiseren dat dit flinke kosten met zich meebrengt. Westland gaat voor de haalbare ambitie om voor 2040 één extra vierkante meter verblijfsruimte per huishouden te realiseren (groen binnen een bebouwde kom en/of binnen 500 meter van een bebouwde kom. Groenblauwe verbindingen binnen deze afstandsmaat worden hierbij meegenomen). In nieuwbouwwijken geven we een norm mee van 50 m2 gebruiksgroen per woning. Hierbij houden we rekening met voldoende ruimte voor bomen in het straatprofiel en gaan vooral voor kwalitatief goed groen. Omdat op sommige plekken niet voldoende ruimte is voor meer bomen en groen op straatniveau, zetten we ook in op innovatieve manieren van groen, zoals groene daken en gevels.
	Duurzaam
3	Uitbreiding warmtenetten: De gemeente neemt maatregelen om energie te besparen en het gebruik van aardgas drastisch te verminderen. Onder andere door de warmtenetten uit te breiden. De Warmteronde is de verbinding tussen aanbieders en gebruikers van warmte; geschikt om kassen, dorpen en steden te verwarmen. De gemeente pakt voor het realiseren van duurzame warmte voor de glastuinbouw een regierol, om problemen in de drukke ondergrond te voorkomen.
3	Circulairiteit: De grondstoffen in bestaande ketens benutten we efficiënt en hoogwaardig. Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden deze zo veel mogelijk duurzaam geproduceerd, en gebruiken we hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen.
	Natuur, waterkwaliteit en ondergrond
3	Natuur: De gemeente wil het NNN netwerk versterken en ondersteunen door een lokaal natuurnetwerk te realiseren. Dit doen wij door gemeentelijk grondgebied zoveel mogelijk natuurlijk in te richten en te beheren
3	Bodemdaling: Westland anticipeert zo goed mogelijk op toekomstige ontwikkelingen in de bodem, beoordeelt onttrekkingen van grondwater en gaswinning op het aspect bodemdaling en stelt randvoorwaarden aan nieuwe ontwikkelingen in gebieden die gevoelig zijn voor bodemdaling. Zo benutten we de kansen voor ondergronds ruimtegebruik optimaal en voorkomen we schade door onbewust bodemgebruik.

	Klimaatbestendig
3	Waterbeschermingsniveau: Bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij sprake is van een functieverandering, moet het water-beschermingsniveau gehandhaafd worden. Uiteraard blijven we de normen voor klimaatadaptatie actualiseren aan de hand van de meest recente klimaatscenario's.
3	Robuust watersysteem: Om wateroverlast op te vangen, maken we nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingslocaties regenwaterbestendig en richten deze klimaatrobuust in. Allereerst moet hemelwater zoveel mogelijk worden vastgehouden op de plek waar het valt (mits de grondwatersituatie dit toelaat), dus water wordt opgevangen en geborgen in bassins, onder kassen en in de ondergrond. Ook leggen we voor waterbuffering meer oppervlaktewater aan en kwalitatief goed groen in de wijken en op daken. We koppelen het hemelwater zoveel mogelijk af.
3	Overstromingsbestendig: We bouwen niet meer op de laagst gelegen locaties en stimuleren het meer waterbestendig maken van vastgoed en terreinen door (glastuinbouw)bedrijven, particulieren en woningbouwcorporaties.
	Innovatieve tuinbouwgemeente
3	Innovatie glastuinbouw: De gemeente zet in op modernisering van Greenport. Het gaat hierbij om ruimtelijke herstructurering en toepassing van de meest recente kennis en technieken. Verbreding van activiteiten ten behoeve van innovatie in het glastuinbouwcluster is mogelijk, zolang de nadruk blijft liggen op primaire teelt. Voor verdergaande (neven)activiteiten zullen we het nee-tenzij-principe hanteren: alleen mogelijk indien hiervoor zwaarwegende argumenten zijn.
4	Aardwarmtepotentieel: We streven ernaar het grote aardwarmtepotentieel optimaal te benutten en stimuleren initiatieven die hieraan bijdragen. De ambitie is om van de huidige zes aardwarmte-dubbelten te groeien naar 15 tot 20 aardwarmte-dubbelten (ofwel circa 289 MW) in 2030/19. Zo dringen we de CO ₂ -uitstoot terug. Ook staan we open voor duurzame warmte uit het Rotterdamse havencomplex.
3	Beschikbaarheid zoet water: Onder de naam COASTAR gaat ondergrondse waterberging voorzien in een overbrugging tussen watervraag- en aanbod. Zo moet voldoende zoetwater beschikbaar komen voor zowel de drinkwatervoorziening als de gietwatervraag. Door infiltratie van de ondergrond met zoetwater ontstaat een grotere zoetwaterbel die het zoute grondwater terugdringt en zo verzilting tegengaat. Dat geeft tuinders een additionele 'bron' voor gietwater. Westland omarmt dergelijke innovaties.
	Toekomstbestendig bedrijventerrein
2	Groot- en kleinschalige bedrijventerrein: Bij de locatiekeuze voor 30 hectare extra bedrijventerrein hebben grootschalige locaties en grote bedrijfskavels de voorkeur. Deze vraag van circa 30 hectare kan worden opgevangen op twee of drie grootschalige locaties: Bovendijk (4,5 ha), Loswal de Bonnen (Hoek van Holland, circa 18 ha) en Uitbreiding van ABC Westland (17 ha die wordt gecombineerd met de realisatie van een gedeelte van de ecologische verbinding uit het Natuur Netwerk Nederland, die van Madestein tot aan de Zweth loopt. Langs de Wennetjessloot houden we daar rekening met een groenstrook van 50 meter breed. De uitbreidingsruimte voor kleinschalige bedrijfshuisvesting is ca. 3 ha en komt naar verwachting beschikbaar als (grotere) bedrijven van lokale bedrijventerreinen verhuizen naar grootschalige bedrijventerreinen.
	Detailhandel
3	Compact kernwinkelgebied: We streven naar het behoud van een adequaat en aantrekkelijk winkelaanbod in de verschillende dorpen. Compacte, aantrekkelijke centra in Westland kunnen hun bestaansrecht houden, mits ze voldoende divers aanbod hebben en goed bereikbaar zijn. Horeca kan daarbij een drijvende kracht zijn. Een compact kernwinkelgebied betekent strakke regels voor detailhandel buiten die aangewezen gebieden en meer ruimte voor activiteiten binnen deze kerngebieden. De gemeente zorgt voor gewenste ruimtelijke ontwikkelingen en een goede kwaliteit van de openbare ruimte en een prettig verblijfsklimaat.
	Recreatie en toerisme
3	Bebouwing op het strand: Nieuwe bebouwing op het strand is slechts beperkt mogelijk, mits de natuurbelangen niet onevenredig geschaad worden.
	Werken

3	Aansluiting tuinbouwsector: We zetten in op een goede combinatie van werken en scholing, onder andere om arbeidsmobiliteit te vergroten. Het onderwijs zoekt voldoende aansluiting bij de tuinbouwsector en elke Westlandse leerling komt in aanraking met de tuinbouw.
	Bereikbaarheid
3	Fietsverkeer: Het fietsgebruik zal toenemen door het fietsnetwerk binnen en van/naar Westland sterk te verbeteren en uit te breiden. Ook realiseren we, samen met onze partners, vijf metropolitane fietspaden van Westland naar o.a. Den Haag, Rijswijk, Delft en Rotterdam. Door de dorpen onderling met snelle, verkeersveilige en comfortabele fietspaden en voetpaden te verbinden, stimuleert Westland lopen en fietsen binnen de gemeente. We inventariseren daarom waar comfort en veiligheid de komende jaren moeten worden verbeterd.
3	Openbaar vervoer: De gemeente Westland zet in op sneller, frequenter en comfortabeler openbaar vervoer om een goed alternatief voor de auto te bieden. De invulling hiervan gebeurt in nauwe samenwerking met de opdrachtgever voor het openbaar vervoer (de MRDH) en met de vervoerder. De benodigde aanpassingen van wegen, kruispunten en bushaltes worden door de gemeente Westland en door de Provincie Zuid-Holland gerealiseerd.
3	Milieuzonering: Invoering van milieuzones of uitstootvrije gebieden zonder het bieden van een goed alternatief ligt, gezien de bedrijfsvoering in Westland, niet voor de hand
3	Parkeren: Speelplaatsen zullen niet wijken voor parkeervoorzieningen. Dit geldt ook voor groenvoorzieningen in gebieden met weinig openbaar groen

6.2.2 Gezondheid

Gemeentelijke visie

Om gezond en gelukkig te kunnen leven, is een aantal primaire levensbehoeften onontbeerlijk, zoals water, voedsel, onderdak, kleding en medische hulp. Daarnaast ervaren mensen een gezonde leefomgeving als prettig, wat uitnodigt tot gezond gedrag, sporten, spelen en elkaar ontmoeten. De gezonde fysieke leefomgeving die de gemeente Westland kent, wil de gemeente in stand houden. De gemeente gaat kijken waar verbeteringen door te voeren zijn voor een nog betere omgevingskwaliteit. Voldoende groen speelt daarbij een sleutelrol. Ook het stimuleren van fietsen en wandelen hoort daarbij. De gemeente kijkt niet alleen naar de algemene behoefte van onze inwoners, maar ook naar specifieke bevolkingsgroepen, zoals kinderen en ouderen.

Bemerkbare beleidsuitspraken:

- **Geluidsoverlast:** De gemeente ziet als trend de geluiddeken toenemen, door meer verkeer, meer woningen en de vele evenementen. Westland wil zorgen dat de stille plekken, waar mensen tot rust kunnen komen, blijven bestaan. Zo neemt de gemeente langs wegen maatregelen om het verkeerslawaaï te verminderen. Ook zouden alle woningen minimaal één aangename, geluidsluwe zijde moeten hebben.
- **Luchtkwaliteit:** De gemeente gaat extra aandacht besteden aan de (lucht)kwaliteit van de directe woonomgeving en locaties van scholen. Maar ook het verduurzamen van het verkeer staat op het programma, door het stimuleren van een schonere transportsector en het plaatsen van oplaadpalen. Hierbij wordt als voorwaarde opgenomen dat alleen groene stroom mag worden geleverd.
- **Geur:** Ook geur (stankoverlast) kan bijdragen aan gezondheidsproblemen bij inwoners. Het provinciaal geurbeleid stelt dat ernstige geurhinder nooit is toegestaan. In de

Gezondheidsenquête 2016 gaf 23% van onze inwoners aan de afgelopen 12 maanden matige tot ernstige geurhinder te hebben ervaren van met name (hout)stook. In Westland heeft de gemeente het voornemen om geurhinder in de woonomgeving zoveel mogelijk beperken en hanteert daarvoor een minimale afstand tussen bedrijven met geuremissie en woningen. Indien nodig moeten technische maatregelen worden genomen voor verdergaande beperking van geuremissie.

- **Lichtuitstoot:** De gemeente Westland wil lichtuitstoot voor mens en natuur acceptabel houden. Daarbij houden we rekening met de tijd van de dag, de tijd in het jaar, de wijze waarop uitstraling (en daarmee hinder) plaats vindt en met het gewenste leefklimaat.

6.2.3 Voorzieningen

Gemeentelijke visie

De gemeente is trots op de inwoners en wil de sociaal-maatschappelijke betrokkenheid behouden en stimuleren waar mogelijk. De wens voor de toekomst is dat de inwoners van Westland met plezier in de dorpen blijven wonen, werken en recreëren. Om dat te bereiken, gaat de gemeente voor een levendige detailhandel en vrijetijdsbesteding (sporten, spelen, cultuur en ontspanning) en voor goede sociale voorzieningen (zorg en ontmoeting).

Bemerkbare beleidsuitspraken:

- **Voorzieningen:** Om de centra van de dorpen levendig te houden, bundelt de gemeente de voorzieningen zo veel mogelijk met detailhandel. Bovenkernse voorzieningen moeten voor alle inwoners van Westland bereikbaar zijn, dus een goed bereikbare locatie heeft de voorkeur. Dorpen waarbij het winkelaanbod compacter wordt gemaakt (omdat het winkelaanbod nogal versnipperd ligt) betreffen bijvoorbeeld Honselerdijk, Poeldijk en Monster. De gemeente zet wijkcentra effectief in om ontmoetingen tussen verschillende doelgroepen te stimuleren. De gemeente wil scholen, sportcomplexen en buurthuizen multifunctioneel en voor verschillende gebruikers inzetten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van het Huis van de Buurt (buurthuis en bibliotheek). Ook stimuleert de gemeente woonzorgcombinaties.

6.2.4 Wonen

Gemeentelijke visie

Om te zorgen dat het nu en in de toekomst goed blijft gaan met Westland wil de gemeente blijven investeren in onze leefomgeving. Nieuwe plekken creëren, bestaande gebieden herontwikkelen of bestaande buurten toekomstbestendig aanpassen. In de toekomst ligt de drijfveer bij bouwen in het creëren van maatschappelijke meerwaarde.

Westland werkt aan een beheersbare groei van het aantal woningen, zodat het aanbod aansluit bij de behoeften van de Westlandse bevolking en mensen die economisch verbonden zijn met de gemeente. Het woonmilieu in Westland is onderscheidend ten opzichte van de omliggende steden en sluit aan bij het dorpse leefklimaat. De woningen in Westland is in 2040 zoveel mogelijk energieneutraal: goed geïsoleerd en indien mogelijk aangesloten op duurzame warmte. We streven naar een compact, samenhangend en kwalitatief hoogwaardig bebouwd gebied. Leefkwaliteit staat voorop en is belangrijker dan de groei van het aantal woningen of inwoners.

Bemerbare beleidsuitspraken:

- **Passend woningaanbod:** Om met het woningbouwprogramma beter aan te sluiten bij de behoefte van de inwoners, past de gemeente het huidige programma tot 2030 aan. Daarmee wil de gemeente zorgen voor meer levensloopbestendige woningen, gelijkvloerse appartementen, woonzorgconcepten en betaalbare woningen (zoals bijvoorbeeld tiny houses). Ook hoopt de gemeente op deze manier flexwoningen en creatieve woonvormen voor starters en kleine huishoudens te stimuleren
- **Passend woningaanbod:** Voor senioren onderzoekt de gemeente vooral hoe de huidige woningvoorraad aangepast kan worden aan de wensen. Daarnaast wil de gemeente nieuw- of verbouw in de centra van de dorpskernen levensloopbestendig maken, bij voorkeur in combinatie met een passend (zorg)voorzieningenaanbod (zoals bijvoorbeeld in en nabij het centrum van 's-Gravenzande, Wateringen en Monster). Maar ook nieuwe woonvormen zijn mogelijk, waardoor mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De gemeente wil niet alleen senioren, maar ook mensen met een beperking en zorgbehoevenden in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. Daarvoor werkt de gemeente actief samen met bewoners, omliggende gemeenten en andere partijen die een rol kunnen spelen.

6.2.5 Openbare ruimte

Gemeentelijke visie

Als de gemeente vooruitblikkt naar 2040, is duidelijk zichtbaar dat de gemeente heeft gekozen voor een optimale balans tussen economische belangen en ruimtelijke kwaliteit van de omgeving als het gaat om inrichting van onze gemeente. Het leefklimaat is in evenwicht met de ontwikkeling van de Greenport.

De groenblauwe hoofdstructuur neemt een prominente plek in, als het gaat om natuur en recreatie. Deze hoofdstructuren zijn in 2040 uitgegroeid tot gebieden waar je ruimte ervaart en voelt dat je in het groen bent. Daarvoor hebben de huidige groengebieden en de geplande verbindingzones een kwalitatieve impuls en meer ruimte nodig. Ook de dorpen zijn in 2040 groener geworden, zichtbaar en beleefbaar. Westland heeft de ambitie om daarvoor meer verblijfsgroen te realiseren in bestaand gebied én in nieuwbouwwijken. Hierbij gaat de gemeente niet alleen voor kwantiteit, maar voor de kwaliteit van het groen. We zetten in op innovatieve manieren van groen en groen-inclusief bouwen. Het toevoegen van beleefbaar groen mag ten koste gaan van glastuinbouwareaal. Maar het blijft van belang om voldoende kritische massa aan productiekassen van verschillende maten te behouden, zodat Westland een innovatieve glastuinbouwgemeente blijft. In 2030 treft de gemeente langs de kust een strand dat uitblinkt in rust en ruimte. Mensen die willen wandelen, zwemmen, watersporten of uitwaaien vinden er hun plek. Er is een goede balans tussen natuur en recreatie. Het verhaal van het verleden en de fysieke overblijfselen hiervan zijn onderdeel van het DNA van Westland. Veel inwoners willen het oude 'streekgevoel' behouden, een cultuurhistorisch verleden waar men trots op is. Historische structuren of elementen dienen dan ook zoveel mogelijk als vertrekpunt voor grote ruimtelijke opgaven.

Bemerbare beleidsuitspraken:

- **Groener Westland:** De gemeente wil substantieel meer groen aanleggen, hoewel de gemeente zich realiseert dat dit flinke kosten met zich meebrengt. Westland gaat voor de haalbare ambitie

om voor 2040 één extra vierkante meter verblijfsgroen per huishouden te realiseren (groen binnen een bebouwde kom en/of binnen 500 meter van een bebouwde kom. Groenblauwe verbindingen binnen deze afstandsmaat worden hierbij meegenomen). In nieuwbouwwijken wordt een norm meegegeven van 50 m² gebruiksgroen per woning. Hierbij houdt de gemeente rekening met voldoende ruimte voor bomen in het straatprofiel en gaat vooral voor kwalitatief goed groen. Omdat op sommige plekken niet voldoende ruimte is voor meer bomen en groen op straatniveau, zetten we ook in op innovatieve manieren van groen, zoals groene daken en gevels.

Voor elk van de dorpen zijn er verschillende kansen voor vergroening. Dit betreft zowel vergroening binnen kernen, zoals bijvoorbeeld in Wateringen en Poeldijk als de realisatie van groenstructuren.

6.2.6 Duurzame energie

Gemeentelijke visie

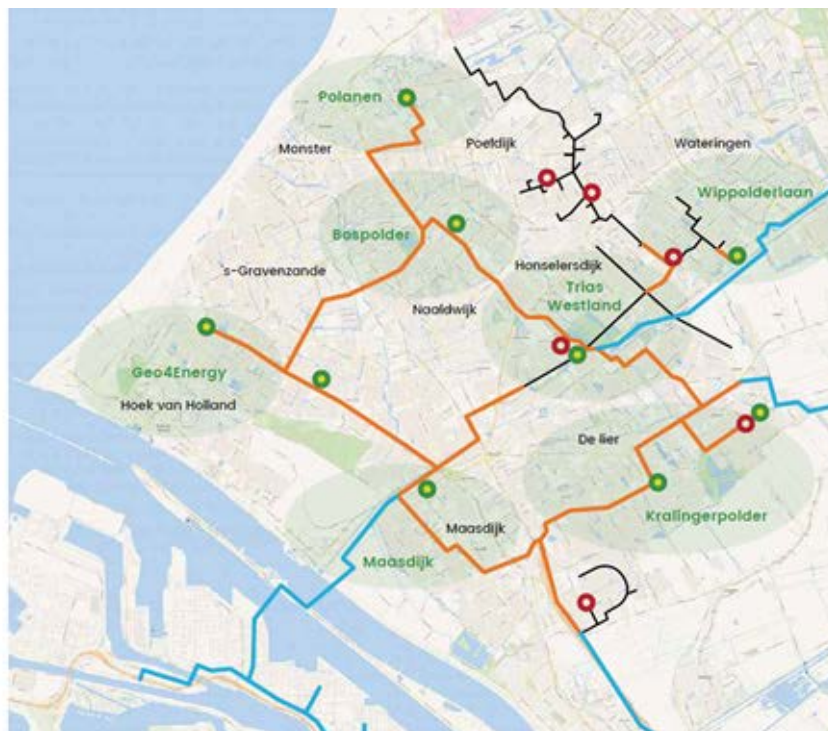
Energie is van cruciaal belang voor het functioneren van onze samenleving. De behoefte aan grondstoffen en energie neemt de komende jaren verder toe. Door klimaatverandering en de afnemende beschikbaarheid van fossiele brandstoffen, zullen we zuiniger om moeten gaan met energie en op zoek gaan naar alternatieve en hernieuwbare bronnen.

In Westland, waar de bedrijven veel energie gebruiken, is dit van groot belang. In 2040 gebruikt de gemeente de ondergrond voor water- en energiekringlopen en energietransitie. Westland is dan koploper op het gebied van warmtenetten en smart grids. Ook wil de gemeente efficiënt omgaan met grondstoffen en materialen, door deze hoogwaardig te benutten en te hergebruiken. De goed geïsoleerde toekomstige woningen maken in de toekomst gebruik van verschillende bronnen, zoals restwarmte en energie van glastuinbouw, afvalverwerkers en het havengebied. Deze ontwikkelingen moeten zorgen voor een betere luchtkwaliteit en daarmee een gezondere leefomgeving.

Bemerkbare beleidsuitspraken:

- **Uitbreiding warmtenetten:** De gemeente neemt maatregelen om energie te besparen en het gebruik van aardgas drastisch te verminderen. Onder andere door de warmtenetten uit te breiden (zie figuur 6.2). De Warmterotonde is de verbinding tussen aanbieders en gebruikers van warmte; prima geschikt om kassen, dorpen en steden te verwarmen. De gemeente pakt voor het realiseren van duurzame warmte voor de glastuinbouw een regierol, om problemen in de drukke ondergrond te voorkomen. De koppelkansen worden benut, waardoor een Westland-dekkend warmtesysteem (WSW), waar alle Westlandse dorpen op aan kunnen sluiten, betaalbaar wordt. De belangrijkste punten voor de gemeente zijn:
 - Ruimtelijk mogelijk maken van het warmtesysteem en geothermieboringen;
 - Faciliteren van het gebruik van restwarmte (inclusief infrastructuur);
 - Stimuleren van initiatieven;
 - WSW actief onder de aandacht brengen bij regio en nationale politiek;
 - Voorbereiden op toekomstige wettelijke taken, zoals het aardgasvrij maken van wijken.

Versnellingsplan geothermie en stapsgewijze vorming WSW

Figuur 6.2 Locatie nieuw warmtenetwerk en geothermiebronnen

- **Circulariteit:** De grondstoffen in bestaande ketens benutten we efficiënt en hoogwaardig. Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden deze zo veel mogelijk duurzaam geproduceerd, en gebruiken we hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen. We kijken naar nieuwe productiemethodes, circulair ontwerpen, anders ingerichte gebieden en nieuwe manieren van consumeren. De gemeente Westland stelt bij aanbestedingen steeds vaker eisen op het gebied van circulariteit. Ook maakt de gemeente gebruik van afvalverwerkers die veel aandacht hebben voor een circulaire economie. Gescheiden afvalinzameling wordt het uitgangspunt. Het gescheiden ingezamelde “afval” is dan grondstof voor de productie van andere materialen. Ook het glastuinbouwcluster benut biomassastromen steeds beter. Nu nog wordt biomassa gecomposteerd, maar in de toekomst worden de plantenresten hoogwaardiger gebruikt. Bijvoorbeeld voor bouwmaterialen, papier, natuurlijke gewasbescherming, kleurstoffen, cosmetica en bio-plastics.

6.2.7 Natuur, waterkwaliteit en ondergrond

Westland wil - samen met andere partners – natuurgebieden robuust, veerkrachtig, aaneengesloten en beleefbaar maken. Dat geldt voor Natura 2000-gebied, het Natuur Netwerk Nederland en het Nationaal Park Hollandse Duinen, een plan dat momenteel wordt uitgewerkt. Westland wil voor 2030 de ontbrekende zones en schakels in de ecologisch verbindingen invullen. Zo bevorderen we de biodiversiteit en tegelijk kan de natuur een bijzondere recreatieve functie vervullen. Uiteraard moet

daarbij een goede balans tussen natuurbescherming en –beleving zijn. De gemeente zorgt ervoor dat kwetsbare natuur wordt ontzien, terwijl fiets-, wandel- en ruiterroutes het mogelijk maken van het landschap te genieten.

De gemeente streeft naar een betere waterkwaliteit van het oppervlaktewater, omdat schoon water een belangrijke randvoorwaarde is voor een gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving. We willen een meer natuurlijke inrichting van watergangen. Samen met de partners beschermt de gemeente drinkwaterbronnen, combineren we drinkwatergebieden met natuur en zorgen we voor voldoende aanbod van zoetwater.

In 2040 wordt de ondergrond optimaal, duurzaam en veilig ingezet voor wateropvang en -afvoer, energietransitie, kabels en leidingen. Maar ook voor functies als ondergronds parkeren en breedband-internet. De gemeente streeft naar een gezonde leefomgeving door een bodem te creëren van een goede kwaliteit. We anticiperen op de gevolgen van bodemdaling om te voorkomen dat de gebruiksfunctie op lange termijn in gevaar komt.

Bemerkbare beleidsuitspraken:

- **Natuur:** de provincie wil het NNN in Zuid-Holland in 2027 afgerond hebben. Daarbij horen ruim 37 hectare aan te leggen ecologische verbindingen binnen Westland: de Wenzzone, Poelzone, Zwethzone en Gantelzone. De gemeente wil dit netwerk versterken en ondersteunen door een lokaal natuurnetwerk te realiseren. Dit doen wij door gemeentelijk grondgebied zoveel mogelijk natuurlijk in te richten en te beheren.
- **Bodemdaling:** Westland anticipeert zo goed mogelijk op toekomstige ontwikkelingen in de bodem, beoordeelt onttrekkingen van grondwater en gaswinning op het aspect bodemdaling en stelt randvoorwaarden aan nieuwe ontwikkelingen in gebieden die gevoelig zijn voor bodemdaling. Zo benutten we de kansen voor ondergronds ruimtegebruik optimaal en voorkomen we schade door onbewust bodemgebruik. Dat vereist inzicht in het regionale bodem- en watersysteem en de ondergrondse situatie en omstandigheden (grondwaterpeil, bodemdaling, verontreinigingen, archeologie). We gaan boven- en ondergrond integraal benaderen bij beleidsontwikkeling, ruimtelijk planvorming en gebiedsontwikkelingen.

Het voorgenomen beleid zoals opgenomen in de visie 2.0 gerelateerd aan waterkwaliteit komt overeen met het bestaande beleid en is derhalve niet beoordeeld.

6.2.8 Klimaatbestendig

Met burgers en bedrijven werkt de gemeente Westland samen om in 2040 op zoveel mogelijk plekken wateroverlast te voorkomen bij intensieve regenbuien. In 2040 komt in Westland slechts bij extreme regenval wateroverlast voor. Dat betekent droge voeten, meer zichtbaar water en levend water, ofwel een verbetering van de chemische en ecologische waterkwaliteit. Westland staat in 2040 bekend als proeftuin voor inpassingen van tuinbouw- en watertechnologie in de Greenport. Er is voldoende ruimte voor het vasthouden van water: door technische innovaties is een evenwichtige situatie ontstaan tussen wateraanbod (door piekbuien) enerzijds en watervraag en -kwaliteit anderzijds. Met ingang van 2020 wordt bij elke nieuwe gebiedsontwikkeling (of het nu gaat om bedrijven, woningen of de openbare ruimte)

gezorgd dat deze 'klimaatadaptief' is. Samen met inwoners, ondernemers en andere overheden werkt de gemeente aan een 100% klimaatbestendige gemeente. Ook werkt de gemeente toe naar een circulaire afvalwaterketen: eindproducten worden nuttig toegepast, hergebruikt of zo gemaakt dat ze waarde toevoegen aan het systeem. Dit geldt voor het water (afvalwater, hemelwater en grondwater), de grondstoffen die uit zuiveringsprocessen komen en de op te wekken energie.

Bemerkbare beleidsuitspraken:

- **Waterbeschermingsniveau:** Bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij sprake is van een functieverandering, moet het water-beschermingsniveau gehandhaafd worden. Uiteraard blijft de gemeente de normen voor klimaatadaptatie actualiseren aan de hand van de meest recente klimaatscenario's.
- **Robuust watersysteem:** Ruimtelijke plannen krijgen als kader mee om klimaatadaptief te ontwerpen en in te richten. Om wateroverlast op te vangen, maken we nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingslocaties regenwaterbestendig en richten deze klimaatrobust in. Allereerst moet hemelwater zoveel mogelijk worden vastgehouden op de plek waar het valt (mits de grondwatersituatie dit toelaat), dus water wordt opgevangen en geborgen in bassins, onder kassen en in de ondergrond. Ook legt de gemeente voor waterbuffering meer oppervlaktewater aan en kwalitatief goed groen in de wijken en op daken. Rioolwater kan bij hevige neerslag ongezuiverd op het oppervlaktewater geloosd worden. Dit heeft negatieve gevolgen voor de waterkwaliteit en kan plaatselijk voor wateroverlast zorgen. Om dit te voorkomen koppelen we hemelwater zoveel mogelijk af.
- **Overstromingsbestendig:** De gemeente bouwt niet meer op de laagstgelegen locaties en stimuleren het meer waterbestendig maken van vastgoed en terreinen door (glastuinbouw)bedrijven, particulieren en woningbouwcorporaties

Uitspraken die samenhangen met hitte- en droogtebestendig omvatten enkel procesbesluiten en zijn derhalve niet beoordeeld.

6.2.9 Veilig in Westland

Veiligheid vormt de basis van prettig wonen. Westland heeft deze basis heel behoorlijk op orde. Dit geldt zowel voor de 'meetbare' veiligheid als het veiligheidsgevoel. Toch vraagt veiligheid onze voortdurende aandacht. De gemeente wil de basis verder verstevigen en nieuwe stappen zetten rond complexe opgaven, zoals ondermijning.

Alle uitspraken die vallen onder veilig in Westland maken deel uit van procesbesluiten of bestaand beleid en zijn derhalve niet beoordeeld.

6.2.10 Innovatieve tuinbouwgemeente

Gemeentelijke visie

In 2040 is Westland economisch bijzonder sterk. Het Westlandse tuinbouwcluster draagt bij aan een innovatieve en duurzame voedselvoorziening, gezondheid en geluk. De tuinbouw is van grote waarde

voor werelduitdagingen op het gebied van voedselveiligheid en –zekerheid, duurzaamheid, gezondheid en een groene leefomgeving. Als tuinbouwgemeente richt de gemeente zich vooral op de unieke clusterkracht en ontwikkelingen die dit profiel verder versterken. Het buitengebied van Westland blijft ook in de toekomst in het teken staan van de Greenport, maar met meer aandacht voor de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit dan voorheen.

Bemerkbare beleidsuitspraken

- **Innovatie glastuinbouw:** De gemeente zet in op modernisering van Greenport. Het gaat hierbij om ruimtelijke herstructurering en toepassing van de meest recente kennis en technieken. De innovaties in de glastuinbouw vragen, naast schaalvergroting, om maatwerkoplossingen bij ruimtelijke inrichting. Denk aan slimme kasconstructies, hogere kassen, dichte kassen, laboratoria en opslagruimten, die een andere verhouding hebben dan de glastuinbouw van nu. Verbreding van activiteiten in het glastuinbouwcluster is daarom mogelijk, zolang de nadruk blijft liggen op primaire teelt. Voor verdergaande (neven)activiteiten zullen we het nee-tenzij-principe hanteren: alleen mogelijk indien hiervoor zwaarwegende argumenten zijn.
- **Aardwarmtepotentieel:** Door de productie van groente, fruit, planten en bloemen is de vraag naar warmte in Westland groot. De gemeente streeft ernaar het grote aardwarmtepotentieel optimaal te benutten en stimuleren initiatieven die hieraan bijdragen. De ambitie is om van de huidige zes aardwarmtedoubletten te groeien naar 15 tot 20 aardwarmtedoubletten (ofwel circa 289 MW) in 2030 (zie figuur 6.1 voor locatie nieuwe geothermiebronnen). Zo dringt de gemeente de CO₂-uitstoot terug. Ook staat de gemeente open voor duurzame warmte uit het Rotterdamse havencomplex. Via een aftakking van de leiding waarmee warmte uit het Rotterdamse havencomplex naar Den Haag wordt getransporteerd, kan in 2025 ca. 100 MW-warmte geleverd worden aan Westlandse tuinders. Wanneer de gemeente haar energievoorziening volledig wil verduurzamen, zal de gemeente elke bron nodig hebben.
- **Beschikbaarheid zoet water:** We onderzoeken waar langs de kust in onze gemeente zoetwatervoorraden zouden kunnen worden opgeslagen. Onder de naam COASTAR gaat ondergrondse waterberging voorzien in een overbrugging tussen watervraag- en aanbod. Zo moet voldoende zoetwater beschikbaar komen voor zowel de drinkwatervoorziening als de gietwatervraag. Door infiltratie van de ondergrond met zoetwater ontstaat een grotere zoetwaterbel die het zoute grondwater terugdringt en zo verzilting tegengaat. Dat geeft tuinders een additionele 'bron' voor gietwater. Westland omarmt dergelijke innovaties.

6.2.11 Toekomstbestendige bedrijventerreinen

Gemeentelijke visie

Westland wil toekomstbestendige bedrijventerreinen, met voldoende bedrijvenlocaties en evenwicht in vraag en aanbod van bedrijfskavels en –locaties. De gemeente ziet dat er behoefte is aan duurzame (nieuwe) bedrijvenlocaties en investeert waar nodig in bestaande werklocaties om deze beter te laten aansluiten bij wensen zoals multifunctionaliteit en duurzaamheid.

Bemerkbare beleidsuitspraken:

- **Groot- en kleinschalige bedrijventerrein:** Bedrijventerreinen zijn bedoeld voor bedrijfsfuncties en ondernemers die zich niet direct op eindconsument richten (B2B). Bij de locatiekeuze voor 30

hectare extra bedrijventerrein hebben grootschalige locaties en grote bedrijfskavels de voorkeur. Deze vraag van circa 30 hectare kan worden opgevangen op twee of drie grootschalige locaties (zie figuur 6.3): Bovendijk (4,5 ha), Loswal de Bonnen (Hoek van Holland, circa 18 ha) en Uitbreiding van ABC Westland (17 ha). De ontwikkeling van ABC Westland combineert met de realisatie van een gedeelte van de ecologische verbinding uit het Natuur Netwerk Nederland, die van Madestein tot aan de Zweth loopt. Langs de Wennejessloot houden we daar rekening met een groenstrook van 50 meter breed. Daarvoor is een ruimtereservering nodig. De uitbreidingsvraag van kleinschalige bedrijfshuisvesting is op 3 hectare geraamd. Westland verwacht dat deze ruimte beschikbaar komt als (grotere) bedrijven van lokale bedrijventerreinen verhuizen naar grootschalige bedrijventerreinen.

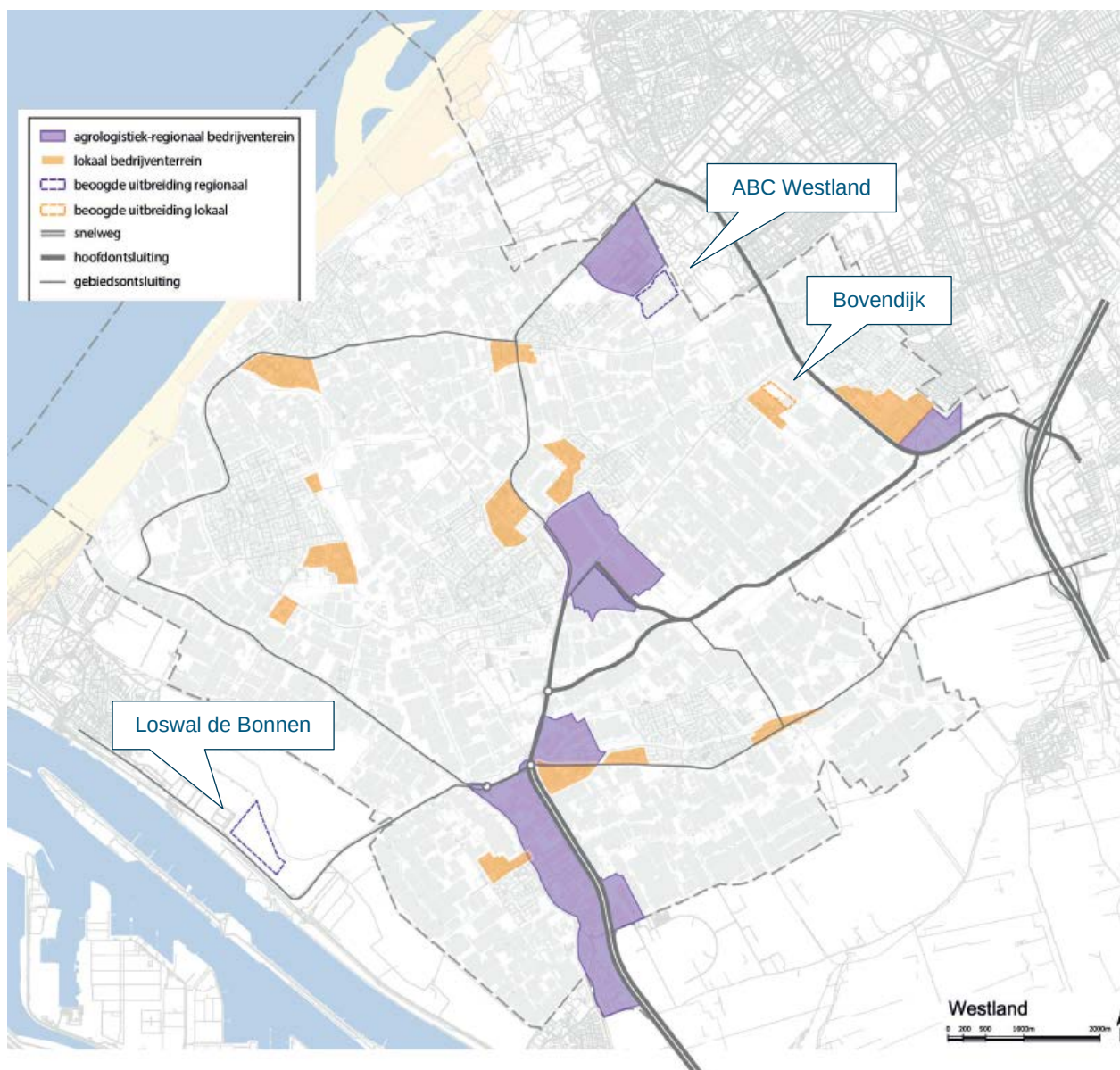
6.2.12 Detailhandel

Gemeentelijke visie

De consument vergelijkt en koopt steeds vaker producten via internet. De gemeente verwacht daarom een lagere en andere behoefte aan winkelruimte. Bewoners en bezoekers hechten bijvoorbeeld steeds meer waarde aan 'beleving'. Daarom wijst de gemeente kernwinkelgebieden toe, die tevens positief bijdragen aan de leefbaarheid. Er komt steeds meer aandacht voor een meer multifunctioneel ruimtegebruik, wat leidt tot meer levendigheid. Dit biedt consumenten de kans om activiteiten te combineren, bijvoorbeeld een koffiebar in de bibliotheek of een afhaalpunt voor pakketten bij een kantoorboekhandel.

Bemerkbare beleidsuitspraken:

- **Compact kernwinkelgebied:** De gemeente streeft naar het behoud van een adequaat en aantrekkelijk winkelaanbod in de verschillende dorpen. Compacte, aantrekkelijke centra in Westland kunnen hun bestaansrecht houden, mits ze voldoende divers aanbod hebben en goed bereikbaar zijn. Horeca kan daarbij een drijvende kracht zijn. Een compact kernwinkelgebied betekent strakke regels voor detailhandel buiten die aangewezen gebieden en meer ruimte voor activiteiten binnen deze kerngebieden. MKB Westland investeert in een compact centrumgebied. Ze organiseert promotionele activiteiten en evenementen om de winkelgebieden een extra impuls te geven. De gemeente zorgt op haar beurt voor gewenste ruimtelijke ontwikkelingen en een goede kwaliteit van de openbare ruimte en een prettig verblijfsklimaat.

Figuur 6.3 Locaties beoogde uitbreiding bedrijventerrein

6.2.13 Recreatie en toerisme

Gemeentelijke visie

Westland heeft kans de vrijetijdseconomie, (kust- en vaar) -recreatie en toerisme, in de komende jaren verder te versterken. Natuurlijk letten we er daarbij op dat, waar mogelijk, het aansluit bij het tuinbouwcluster en dit niet leidt tot massatoerisme. In 2030 blinken de kust en het strand uit in rust en

ruimte. Mensen die willen wandelen, zwemmen of uitwaaien vinden er hun plek. Er is ook ruimte voor diverse (water)sportactiviteiten, mits er een goede balans is tussen natuur en recreatie.

Bemerkbare beleidsuitspraken:

- **Bebouwing op het strand:** De rustige Westlandse stranden – met uitzondering van het strand recht voor Ter Heijde – maken onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland. Bestaande permanente en seizoensgebonden bebouwing mag daar blijven staan of kan elk jaar worden teruggebouwd. Nieuwe bebouwing op het strand is slechts beperkt mogelijk, mits de natuurbelangen niet onevenredig geschaad worden.

6.2.14 Werken

Gemeentelijke visie

De inwoners zijn in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor het vinden en behouden van betaald werk. Wanneer zij er niet op eigen kracht in slagen betaald werk te vinden, biedt Westland ondersteuning bij het vinden van werk, door begeleiding naar werk en activering tot maatschappelijke participatie. De gemeente wil dat zoveel mogelijk inwoners meedoen in de samenleving en op de arbeidsmarkt.

Goed gekwalificeerde studenten en toekomstige medewerkers zijn cruciaal voor een succesvolle ontwikkeling van de tuinbouwsector. De sterke verbondenheid tussen bedrijfsleven, overheid en het onderwijs in Westland helpt hierbij. De gemeente vindt het belangrijk dat de leerlingen leren om mee te bewegen met de snelle maatschappelijke en economische ontwikkelingen. Daarvoor werkt de gemeente structureel samen met onderwijsinstellingen en het regionale bedrijfsleven.

Het World Horti Center is hét kennis- en innovatiecentrum van de internationale tuinbouw: de plek waar onderzoek, onderwijs en ondernemers samenkomen. De Greenport Horti Campus Westland wordt in de komende jaren verder uitgebouwd tot een professionele omgeving waar innovaties sneller op gang kunnen komen en crossovers ontstaan. Een plek met hoogwaardige vestigingsmogelijkheden en onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten. Deze moet uitstekend bereikbaar zijn voor studenten en professionals met een directe verbinding met de steden om ons heen. Een plek waar de hele internationale tuinbouw graag komt, omdat er hard wordt gewerkt aan de toekomst van de tuinbouw, ontwikkelingen zichtbaar zijn en waar met ondersteuning van de overheid aan toekomstgerichte projecten wordt gewerkt.

Bemerkbare beleidsuitspraken:

- De gemeente zet in op een goede combinatie van werken en scholing, onder andere om arbeidsmobiliteit te vergroten. Het onderwijs zoekt voldoende aansluiting bij de tuinbouwsector en elke Westlandse leerling komt in aanraking met de tuinbouw. De gemeente investeert in een leerlijn: van jongs af aan groeien kinderen op met tuinbouw en ze blijven hierover leren tijdens alle levensfasen daarna. Westland Natuur en Techniek Web en het World Horti Center spelen hierin een belangrijke rol.

6.2.15 Bereikbaarheid

Gemeentelijke visie

Westland is in 2040 een verkeersveilige gemeente, waarbij de CO₂-uitstoot van het verkeer 70% lager is dan in 1990. Het openbaar vervoer en de fiets zijn een volwaardig alternatief voor de auto. Vanuit Naaldwijk zijn Den Haag CS, Rotterdam CS, Station Rijswijk en Delft binnen 30 minuten met het openbaar vervoer bereikbaar. Per fiets mag dit maximaal 45 minuten duren. Reizigers zijn hierdoor voor onder andere woon-werk verkeer en het bereiken van voorzieningen en sociale activiteiten niet meer afhankelijk van de auto. Het logistieke vrachtverkeer wordt in 2040 via het hoofdwegennet geleid, gescheiden van het overig verkeer. Op het onderliggende wegennet wordt met kleinere, uitstootvrije (op termijn zelfrijdende) vrachtvoertuigen gereden. Dit heeft een positief effect op de bereikbaarheid, leefbaarheid, duurzaamheid en verkeersveiligheid in Westland.

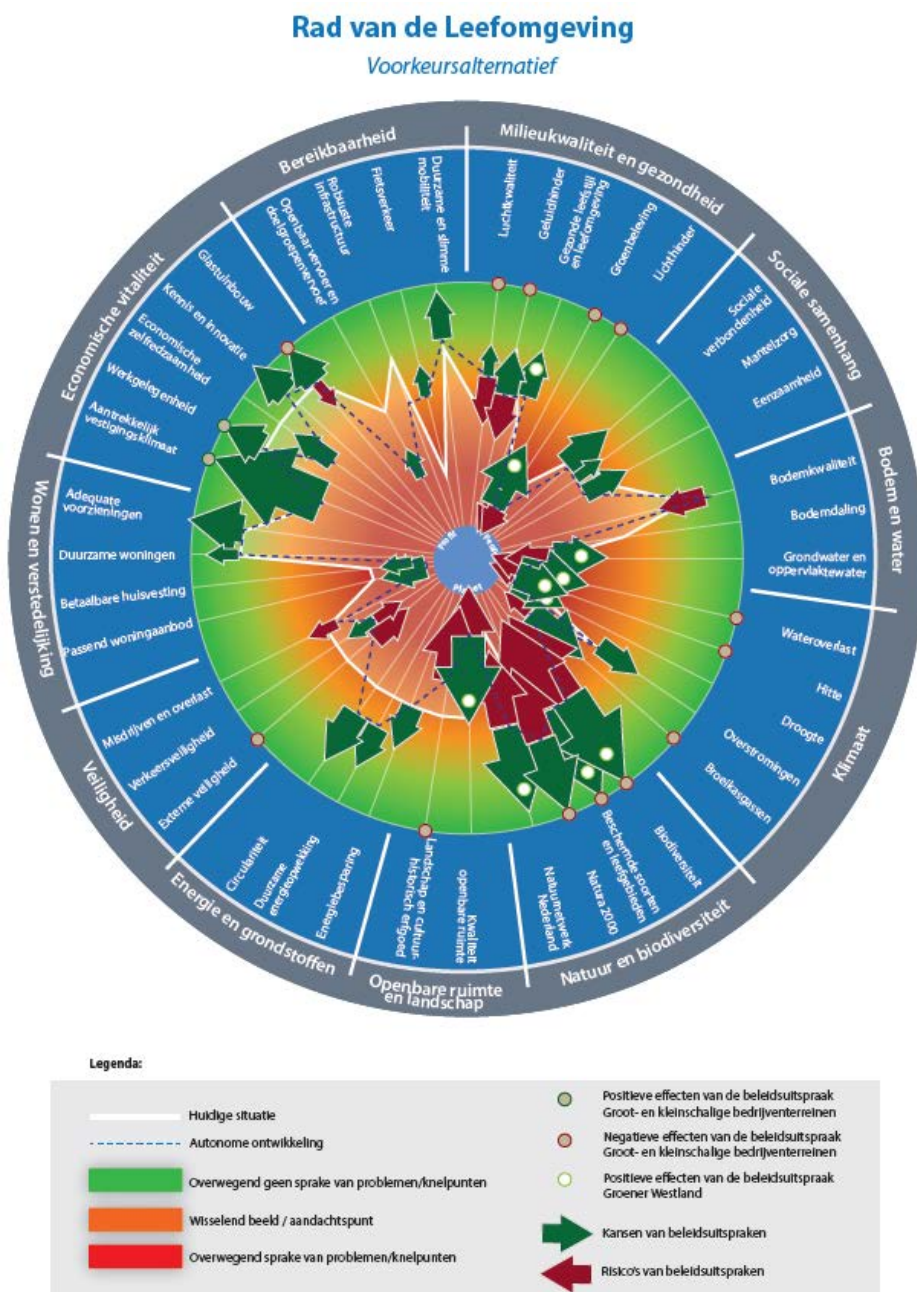
In 2030 is de CO₂-uitstoot van het verkeer met 50% gereduceerd t.o.v. 1990. De auto is in alle centra van de dorpen te gast en heeft een minder dominante positie in de openbare ruimte. Door goede fiets- en OV-routes zijn de fiets en het openbaar vervoer goede alternatieven voor de auto. Ook biedt het netwerk van wandel-, fiets-, ruiter- en vaarroutes mogelijkheden voor snelle, aantrekkelijke en verkeersveilige verplaatsing binnen en tussen de dorpen.

Bemerkbare beleidsuitspraken:

- **Fietsverkeer:** Het fietsgebruik zal toenemen door het fietsnetwerk binnen en van/naar Westland sterk te verbeteren en uit te breiden. Ook realiseert de gemeente, samen met haar partners, vijf metropolitane fietspaden van Westland naar o.a. Den Haag, Rijswijk, Delft en Rotterdam. Door de dorpen onderling met snelle, verkeersveilige en comfortabele fietspaden en voetpaden te verbinden, stimuleert Westland lopen en fietsen binnen de gemeente. We inventariseren daarom waar comfort en veiligheid de komende jaren moeten worden verbeterd.
- **Openbaar vervoer:** Rond 2030 zijn grote ingrepen nodig in Westland, die we alleen samen met landelijke en regionale overheden en belanghebbenden kunnen realiseren. Denk daarbij aan het aansluiten van de gemeente op snelle OV-verbindingen en het spoor, het realiseren van een vrijliggend logistiek netwerk, ongelijkvloerse kruispunten en een netwerk van vrijliggende snelle fietspaden naar bestemmingen binnen en buiten de gemeente. De gemeente Westland zet in op sneller, frequenter en comfortabeler openbaar vervoer om een goed alternatief voor de auto te bieden. De invulling hiervan gebeurt in nauwe samenwerking met de opdrachtgever voor het openbaar vervoer (de MRDH) en met de vervoerder. De benodigde aanpassingen van wegen, kruispunten en bushaltes worden door de gemeente Westland en door de Provincie Zuid-Holland gerealiseerd.
- **Milieuozonerings:** Het Klimaatakkoord beschrijft de invoering van milieuzones in de 30 grootste gemeenten Nederland, waaronder Westland. Omdat de mogelijkheden van duurzame aandrijvingen bij internationaal vrachtvervoer nu nog beperkt inzetbaar zijn, is het in Westland voortsnog lastig milieuzones in te stellen. Invoering van milieuzones of uitstootvrije gebieden zonder het bieden van een goed alternatief ligt, gezien de bedrijfsvoering in Westland, niet voor de hand.
- **Parkeervoorzieningen:** Speelplaatsen zullen niet wijken voor parkeervoorzieningen. Dit geldt ook voor groenvoorzieningen in gebieden met weinig openbaar groen.

6.3 Effecten voorkeursalternatief

Figuur 6.4 bevat een samenvattend beeld van effecten van het voorkeursalternatief, het beleid zoals dat is opgenomen in de Omgevingsvisie 2.0. In deze paragraaf is aan de hand van de bemerkbare beleidsuitspraken een nadere toelichting gegeven van de effecten. Bijlage 4 geeft een totaaloverzicht van de beoordeling van het voorkeursalternatief.

Figuur 6.4 Rad van de leefomgeving Voorkeursalternatief

6.3.1 Sterke samenleving

6.3.1.1 Gezondheid

Geluidsoverlast

De gemeente Westland is voornemens om langs wegen maatregelen te nemen om het verkeerslawaaï te verminderen. Ook moeten alle woningen minimaal één aangename, geluidsluwe zijde hebben, dit is nu grotendeels nog niet het geval. In potentie leidt deze beleidsuitspraak tot kansen om geluidhinder in de gemeente te beperken. Het realiseren van een geluidsluwe zijde van woningen kan mogelijk wel leiden tot verstoring van beschermde soorten, zoals gebouw bewonende vleermuizen. Dit is een risico voor biodiversiteit en beschermde soorten en leefgebieden. Binnen Natura 2000-gebieden en NNN is geen verhoogde milieudruk en dus kans op negatieve effecten te verwachten.

Luchtkwaliteit

De gemeente Westland is voornemens om extra aandacht te besteden aan de (lucht)kwaliteit van de directe woonomgeving en locaties van scholen. Maar ook het verduurzamen van het verkeer staat op het programma, door het stimuleren van een schonere transportsector en het plaatsen van oplaadpalen. Hierbij wordt als voorwaarde opgenomen dat alleen groene stroom mag worden geleverd. Deze beleidsuitspraak biedt kansen op positieve effecten. Het plaatsen van oplaadpalen draagt bij aan de verbetering in de beschikbaarheid van voorzieningen voor duurzame automobilititeit (oplaadplekken e.d.). Daarmee kan het bijdragen aan het stimuleren van het gebruik van meer (stillere) elektrische voertuigen met een kans op vermindering van de emissie en concentratie van fijnstof (PM10 en PM 2,5), stikstofdioxiden (NO₂), CO₂ en stikstof. Een afname van de uitstoot van deze stoffen biedt daarmee ook kansen op positieve effecten voor natuur en biodiversiteit. Maatregelen die leiden tot minder uitstoot van stikstof kunnen ook bijdragen aan het verlagen van de depositie van stikstof binnen Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen. In samenhang met een groter pakket aan maatregelen dat in Nederland genomen wordt en gaat worden kan dit bijdragen in het verkleinen van het stikstofknelpunt binnen Natura 2000-gebieden. Bij lagere snelheden zijn elektrische auto's stiller (bij meer dan 50 km per uur is bandengeluid maatgevend), waardoor het stimuleren van elektrische auto's binnenstedelijk kan leiden tot vermindering van geluidhinder. Daarnaast hebben duurzame laadpalen naar verwachting een aantrekkende werking op het vestigingsklimaat van bedrijven, omdat voorzieningen voor duurzaam vervoer in toenemende mate een vestigingsfactor zijn. Door de voorwaarde dat er alleen groene stroom gebruikt mag worden wordt de opwekking van duurzame energie gestimuleerd.

Geur

De gemeente is voornemens om de geurhinder in de woonomgeving zoveel mogelijk te beperken en hanteert daarvoor een minimale afstand tussen bedrijven met geuremissie en woningen. Indien nodig moeten technische maatregelen worden genomen voor verdergaande beperking van geuremissie. Uit de foto van de leefomgeving (zie bijlage 1) blijkt dat houtstook in de gemeente Westland een toenemend probleem is. Het provinciaal geurbeleid stelt dat ernstige geurhinder nooit is toegestaan. Terwijl 23% van de inwoners van Westland aangeeft de afgelopen 12 maanden matige tot ernstige geurhinder te hebben ervaren van met name (hout)stook. Daarnaast is een substantiële afname van geurhinder autonoom niet te verwachten door een verwachte toename van geurgevoelige en geurhinder gevende objecten. Westland heeft tot nu toe geen beleid om meer te doen dan wat landelijk moet. Ook heeft Westland er niet voor gekozen het Schone Lucht Akkoord te tekenen. In potentie biedt de

beleidsuitspraak kansen. Er is echter geen beoordeling toe te kennen, omdat de uitspraak onvoldoende concreet is om een onderbouwd effect aan te hangen. Naar verwachting zal de Omgevingsvisie niet bijdragen aan het keren van deze negatieve trend.

Lichtuitstoot

De gemeente Westland wil lichtuitstoot voor mens en natuur acceptabel houden. Daarbij houdt de gemeente rekening met de tijd van de dag, de tijd in het jaar, de wijze waarop uitstraling (en daarmee hinder) plaats vindt en met het gewenste leefklimaat. In potentie biedt deze uitspraak kansen. Er is echter geen beoordeling toe te kennen omdat een omschrijving voor een acceptabel niveau en de wijze waarop het verder beperken van lichtuitstoot wordt uitgevoerd ontbreekt. Daarmee is het keren van de negatieve trend voor lichtuitstoot niet aannemelijk door een verwachte autonome toename van stedelijke verdichting, kassen, woningen en industrie.

Conclusie gezondheid:

Belangrijkste kansen: Luchtkwaliteit, geluidhinder, broeikasgassen, biodiversiteit, beschermde soorten en leefgebieden, Natura 2000-gebieden, NNN, duurzame energieopwekking, circulariteit, aantrekkelijk vestigingsklimaat, duurzame en slimme mobiliteit.

Belangrijkste risico's: biodiversiteit, beschermde soorten.

6.3.1.2 Voorzieningen

In de Omgevingsvisie zet de gemeente in op het zo veel mogelijk bundelen van voorzieningen met detailhandel. Een goed bereikbare locatie heeft de voorkeur. Wijkcentra zet ze effectief in om ontmoetingen tussen verschillende doelgroepen te stimuleren. De gemeente wil scholen, sportcomplexen en buurthuizen multifunctioneel en voor verschillende gebruikers inzetten. Ook stimuleert ze woonzorgcombinaties. De vraag naar fysieke winkelruimte zal in de komende jaren verder afnemen, onder andere vanwege de opkomst van het online winkelen, waardoor de leefbaarheid van de (kleinere) kernen onder druk komt te staan. De gemeentelijke beleidsuitspraak sluit aan bij de provinciale Omgevingsvisie, waarin de provincie Zuid-Holland inzet op het zoveel mogelijk concentreren van bovenregionale en regionale (centrum)voorzieningen in kernen. Dit beleid draagt bij aan de vitaliteit, samenhang en daarmee de kwaliteit van kernen in Westland. Door te 'stapelen' waarbij wonen, werken en voorzieningen gecombineerd worden, wil de gemeente Westland de leefkwaliteit van de openbare ruimte in de gemeente vergroten. Dit houdt in dat er zoveel mogelijk inbreiding plaats vindt waarbij de omringende groengebieden gespaard worden en daarnaast voorzieningen toegankelijk zijn voor alle bewoners. Het is de verwachting dat de druk op voorzieningen (zoals scholen en zorg) toe zal nemen door toename in de bevolking en verandering van de bevolkingssamenstelling met een toename in vergrijzing. Het stimuleren van woonzorgcombinaties en multifunctioneel inzetten van scholen, sportcomplexen en buurthuizen (zoals bijvoorbeeld met het Huis van de Buurt) kan contacten tussen mensen stimuleren (en eenzaamheid tegen gaan). Een aandachtspunt bij het concentreren van voorzieningen is dat op plekken de afstand tot verschillende typen voorzieningen kan verminderen. Met name bovenkernse voorzieningen moeten voor alle inwoners van Westland bereikbaar zijn.

Conclusie voorzieningen:

Belangrijkste kansen: Sociale verbondenheid, eenzaamheid, kwaliteit openbare ruimte, adequate voorzieningen.

Belangrijkste risico's: -

6.3.2 Goed toeven

6.3.2.1 Wonen

Passend woningaanbod

De druk op de woningmarkt is de afgelopen jaren toegenomen. In de toekomst zal daarnaast de vergrijzing toenemen en de bevolkingssamenstelling veranderen. Dit beïnvloedt het aanbod van passende woningen. In verhouding met de rest van Nederland kent de gemeente Westland veel eengezinswoningen. Daarnaast zijn er relatief veel scheefwoningers, wat zorgt voor een toegenomen druk op meergezinswoningen en huurwoningen. Procentueel gezien heeft de gemeente Westland een minder passend woningaanbod dan de rest van Nederland. **Om met het woningbouwprogramma beter aan te sluiten bij de behoefte van de inwoners, past de gemeente het huidige woningbouwprogramma tot 2030 aan. Daarmee zorgt ze voor meer levensloopbestendige woningen, gelijkvloerse appartementen, woonzorgconcepten en betaalbare woningen. Voor senioren onderzoekt ze hoe de huidige woningvoorraad kan worden aangepast aan hun wensen. Daarnaast kijkt ze hoe ze nieuw- of verbouw in de centra van de dorpskernen levensloopbestendig gemaakt kan worden, bij voorkeur in combinatie met een passend (zorg)voorzieningenaanbod. Maar ook nieuwe woonvormen zijn mogelijk, waardoor mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen.**

In het voorkeursalternatief wordt de autonome groei van inwoners (van 107.500 in 2018 naar 122.600 in 2030 en 128.00 in 2040) geacommodeerd en daarnaast een kwaliteitssprong gemaakt (beter passend woningaanbod voor senioren en starters, maatregelen om wateroverlast te beperken etc.) De groei wordt geacommodeerd door het invullen van de zachte plannen voor woningbouw (naast de harde plannen die reeds planologisch geregeld zijn) in combinatie met inbreiding door bijv. te stapelen. Als gevolg van het invullen de zachte plancapaciteit en de aanpassing van het woningbouwprogramma zijn meer woningen voorzien dan in de referentiesituatie (ca. 3.000 meer). Omdat voor de zachte en harde plannen meer aansluiting wordt gezocht bij de behoefte van inwoners is het de verwachting dat deze beleidsuitspraak kansen biedt voor passend woningaanbod en betaalbare huisvesting. Nieuwbouwprojecten kunnen daarnaast positief bijdragen aan het aandeel duurzame woningen. Ook bieden woonzorgconcepten en het levensloopbestendig maken van woningen kansen voor adequate voorzieningen (het aanbod voor zorg kan met dergelijke concepten vergroot worden), sociale verbondenheid, mantelzorg en eenzaamheid. Kijkend naar milieukwaliteit en gezondheid zijn er als gevolg van het voorgenomen beleid ook risico's te benoemen. Als gevolg van de voorziene woningbouwopgave (invullen harde en zachte plancapaciteit) neemt het aantal verkeersbewegingen naar verwachting toe. Dit geeft risico's op een toenemende emissie en concentratie van fijnstof (PM10 en PM2,5), stikstofdioxiden (NO2) en geluidshinder. Dit kan leiden tot meer verstoring en betreding (recreanten) en stikstofdepositie (verkeer) binnen Natura 2000-gebieden. Ook op het gebied van veiligheid zijn er risico's te benoemen als gevolg van de toename van het aantal inwoners. Dit betreft o.a. een toename van overlast (horeca en evenementen, vandalisme, ed.),

(verkeers)ongevallen, woning- en auto-inbraken. De hoeveelheid lichtuitstoot als gevolg van de extra woningen neemt maar zeer beperkt toe omdat er hoofdzakelijk sprake is van inbreiding. Verder biedt het invullen van het woningbouwprogramma ook kansen om te vergroenen en daarmee een bijdrage te leveren aan de biodiversiteit. De invulling van de zachte woningbouwplannen ter hoogte van gebied waar momenteel al groen aanwezig is geeft aan de andere kant ook weer risico's voor groenbeleving en biodiversiteit. Hiermee hangen de risico's voor hittestress en wateroverlast als gevolg van de toename van verharding samen. Dit vormen belangrijke aandachtspunten bij de uitwerking van de woningbouwplannen. De kwaliteit van de openbare ruimte in zijn geheel kan mogelijk achteruitgaan als gevolg van de verdichting. De invulling van de zachte woningbouwplannen kan mogelijk ten koste gaan van het landschap.

Conclusie wonen:

Belangrijkste kansen: Sociale verbondenheid, mantelzorg, eenzaamheid, groenbeleving, passend woningaanbod, betaalbare huisvesting, duurzame woningen, adequate voorzieningen.

Belangrijkste risico's: Luchtkwaliteit, geluidhinder, groenbeleving, wateroverlast, lichtuitstoot, hitte, biodiversiteit, beschermde soorten, Natura 2000-gebieden, NNN, kwaliteit openbare ruimte, landschap cultuurhistorie en erfgoed, externe veiligheid, verkeersveiligheid, misdrijven en overlast.

6.3.2.2 Openbare ruimte

Groener Westland

Voldoende groen en water is een belangrijke voorwaarde voor een gezonde woon- en werkomgeving. De leefbaarheid in een wijk of dorp neemt dan ook toe naar mate er meer groen en water aanwezig is. Alle natuurgebieden, (sport)parken, openbaar groen en tuinen dragen bij aan de groenbeleving van de omgeving. Openbare groengebieden binnen een afstand van 500 meter van de woning spelen een grote rol voor ontspanning, bewegen en ontmoeten. Voor het dagelijks gebruik van groen (spelen, luieren en sporten) zijn openbare groengebieden (parken, bossen, natuurgebieden en terreinen voor dagrecreatie) binnen een afstand van 500 meter van de woning van belang. Op wijk- en buurtniveau is in de gemeente Westland niet in iedere kern voldoende groen aanwezig. Autonoom is er sprake van een toename van de ruimtedruk. Dit leidt naar verwachting tot het vervallen van openbaar groen en daarmee een verslechtering van de groenbeleving. De gemeente Westland wil daarom inzetten op het vergroenen van de gemeente. **De gemeente wil voor 2040 één extra vierkante meter verblijfsgroen per huishouden realiseren (groen binnen een bebouwde kom en/of binnen 500 meter van een bebouwde kom. Groenblauwe verbindingen binnen deze afstandsmaat worden hierbij meegenomen). In nieuwbouwwijken geeft de gemeente een norm mee van 50 m² gebruiksgroen per woning.** Hierbij houdt de gemeente rekening met voldoende ruimte voor bomen in het straatprofiel en gaan vooral voor kwalitatief goed groen. Omdat op sommige plekken niet voldoende ruimte is voor meer bomen en groen op straatniveau, zet de gemeente ook in op innovatieve manieren van groen, zoals groene daken en gevels.

Deze beleidsuitspraak zal naar verwachting enkel leiden tot positieve effecten. Meer openbare groengebieden binnen een afstand van 500 meter zullen naar verwachting leiden tot meer plekken voor ontspanning, verkoeling, bewegen en ontmoeten en daarmee bijdragen aan een positief effect voor een

gezonde leefstijl en leefomgeving, de kwaliteit van de openbare ruimte en de groenbeleving. Ter illustratie: in Naaldwijk is er een grote behoefte om de groenbeleving te bevorderen. Met name in het centrum waar een groot deel verhard oppervlak betreft. Afhankelijk van de bouwperiode is het aandeel groen in woonwijken en particuliere tuinen minimaal.

Groen biedt daarnaast meer ruimte aan biodiversiteit en beschermde soorten. Het uitbreiden van de groene gebieden draagt op een positieve manier bij aan het Natuurnetwerk Nederland (buiten het Natura 2000-gebied). Monster en 's-Gravenzande zijn de groenste kernen van Westland door de ligging aan de kust, maar een samenhangende structuur ontbreekt. De gemeente wil bij nieuwe ontwikkelingen groene plekken maken. Ook moet de lokale groenstructuur vanuit de kust, naar de Poelzone en het Waelpark verbeterd worden. Daarnaast worden de enkele bestaande grote groengebieden beschermd, zoals het Dreespark in de Wijk Pijletuinen in Naaldwijk en De Lierhout.

Meer groen leidt in beginsel tot minder verhard oppervlak, waardoor meer waterbergend vermogen kan ontstaan. In buurten met veel verharding is de kans op wateroverlast groter, zeker in laaggelegen buurten om de bijv. hoosbuien voldoende op te vangen (bijvoorbeeld in De Lier). Door de toename van de hoeveelheid hemelwater is extra belasting op het rioolstelsel en de zuiveringen ontstaan. De waterkwaliteit is niet goed, zoals in Wateringen (met name van de Gantel en de Hofpark-vijvers). De gemeente wil daarom natuur creëren bij de oevers, zodat het zelfreinigend vermogen van het water vergroot wordt. Vergroening zal op een positieve manier bijdragen aan het vasthouden en bergen van grond- en oppervlaktewater en wateroverlast, droogte en hitte.

Conclusie openbare ruimte:

Belangrijkste positieve effecten: gezonde leefstijl en leefomgeving, groenbeleving, grond- en oppervlaktewater, wateroverlast, hitte en droogte, biodiversiteit, beschermde soorten, Natuurnetwerk Nederland, kwaliteit openbare ruimte

Belangrijkste negatieve effecten: -

6.3.2.3 Duurzame energie

Uitbreiding warmtenetten

De gemeente neemt maatregelen om energie te besparen en het gebruik van aardgas drastisch te verminderen. Onder andere door de warmtenetten uit te breiden (zie figuur 6.1). Daarom biedt de warmterotonde, die wordt ontwikkeld om de steden Den Haag, Leiden en Rotterdam met warmte uit het Rotterdamse havencluster te voorzien, ook kansen voor Westland. De eerste leidingen zijn naar verwachting in 2023 in gebruik. De Warmterotonde is de verbinding tussen aanbieders en gebruikers van warmte; geschikt om kassen, dorpen en steden te verwarmen. De gemeente pakt voor het realiseren van duurzame warmte voor de glastuinbouw een regierol, om problemen in de drukke ondergrond te voorkomen. De uitspraak kan leiden tot kansen voor het vergroten van het aandeel duurzame energie, energiebesparing en het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen. Met de realisatie van het Warmte Systeem Westland kan jaarlijks 650 miljoen kuub aardgas en 1,2 Mton CO₂ uitstoot worden bespaard. Daarentegen kunnen graafwerkzaamheden t.b.v. de aanleg van het warmtenet leiden tot risico's voor archeologische waarden. Warmtenetten kunnen mogelijk leiden tot nadelige effecten op de bodem en grond- en oppervlaktewater. De risico's op bodem en water hangen

samen met veranderingen in grondwaterstromingen, temperatuurveranderingen en mogelijke lekkage. Dit vormt ook weer een risico voor natuurwaarden die afhankelijk zijn van het grondwater zoals vochtige habitattypen binnen het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen. Daarentegen kan energiebesparing ook leiden tot het verminderen van de stikstofuitstoot en daarmee een positief effect hebben op de natuur. Minder verbranding van aardgas leidt tot lagere stikstofdepositie wat in beginsel gunstig is voor de natuur. Naast woningen kunnen ook glastuinbouwbedrijven aangesloten worden op het warmtenet, waarmee er kansen zijn voor een impuls van de kwaliteit van de glastuinbouw en het aantrekkelijke vestigingsklimaat in de gemeente Westland.

Circulariteit

Daarnaast focust de gemeente in de Omgevingsvisie op **het efficiënt en hoogwaardig benutten van grondstoffen in bestaande ketens. Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden deze zo veel mogelijk duurzaam geproduceerd, en gebruikt de gemeente hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen. De gemeente kijkt naar nieuwe productiemethodes, circulair ontwerpen, anders ingerichte gebieden en nieuwe manieren van consumeren.** In potentie biedt deze uitspraak kansen om de hoeveelheid huishoudelijk afval in kg/inwoner te verminderen (circulariteit). De gemeente Westland stelt bij aanbestedingen steeds vaker eisen op het gebied van circulariteit. Ook maakt de gemeente gebruik van afvalverwerkers die veel aandacht hebben voor een circulaire economie. Gescheiden afvalinzameling wordt het uitgangspunt.

Conclusie duurzame energie:

Belangrijkste kansen: Circulariteit, duurzame energieopwekking, broeikasgassen, energiebesparing, aantrekkelijk vestigingsklimaat, glastuinbouw, biodiversiteit, beschermde soorten en leefgebieden, Natura 2000 en NNN.

Belangrijkste risico's: Bodemkwaliteit, grond- en oppervlaktewater, biodiversiteit, beschermde soorten en leefgebieden, Natura 2000, NNN en landschap en cultuurhistorisch erfgoed.

6.3.2.1 Natuur, waterkwaliteit en ondergrond

Natuur

Een deel van het Natuur Netwerk Nederland is al binnen de gemeente Westland gerealiseerd, maar met een belangrijk deel moet nog worden gestart. **De gemeente wil het Natuurnetwerk Nederland (NNN) versterken en ondersteunen door een lokaal natuurnetwerk te realiseren. Dit wil de gemeente bereiken door gemeentelijk grondgebied zoveel mogelijk natuurlijk in te richten en te beheren.** Voor de Poelzone betekent dit dat er nog 12 hectare natuur gerealiseerd wordt, die hand in hand gaat met de reconstructie van de glastuinbouw in het omliggende gebied. Daarnaast wil de gemeente een groenverbinding naar de Blakervaart realiseren. Hiervoor moet de gemeente Westland tot 2040 12 hectare grond verwerven en inrichten. Tevens is de gemeente voornemens om 15 hectare grond te verwerven en in te richten in de Zwethzone. Deze beleidsuitspraak zal naar verwachting enkel leiden tot positieve effecten. Meer openbare groengebieden bieden kansen om de kwaliteit van de openbare ruimte en de groenbeleving lokaal te verbeteren. Groen biedt daarnaast meer ruimte aan biodiversiteit en beschermde soorten en het uitbreiden van de groene gebieden draagt op een positieve manier bij aan het Natuurnetwerk Nederland en de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Ook biedt het

versterken en uitbreiden van het NNN kansen om effecten van klimaatverandering, zoals wateroverlast, hitte en droogte, te verminderen.

Bodemdaling

Daarnaast **anticipeert de gemeente in de Omgevingsvisie zo goed mogelijk op toekomstige ontwikkelingen in de bodem, beoordeelt onttrekkingen van grondwater en gaswinning op het aspect bodemdaling en stelt randvoorwaarden aan nieuwe ontwikkelingen in gebieden die gevoelig zijn voor bodemdaling.** Verdere uitwerking van deze beleidsuitspraak is beoogd. Zo wil de gemeente kansen voor ondergronds ruimtegebruik optimaal benutten en voorkomen dat schade optreedt door onbewust bodemgebruik. In de Lier is bodemdaling een extra aandachtspunt. Als in droogteperiodes veel grondwater onttrokken wordt, kan dit leiden tot bodemdaling, (nog) zouter grondwater, branden en/of scheurvorming in gebouwen. Om dat te voorkomen, pompt het Hoogheemraadschap van Delfland in droge periodes water vanuit het Brielse Meer naar haar eigen watersysteem, dat voor gietwater in de kassen gebruikt kan worden. Daarnaast kan het Hoogheemraadschap extra water aan het systeem toevoegen vanuit het Hoogheemraadschap van Rijnland, maar dat gebeurt alléén wanneer de inlaat vanuit het Brielse Meer ontoereikend is. Vooralsnog is het gemeentelijk beleid rondom dit thema onvoldoend uitgewerkt om de negatieve trend van bodemdaling te keren.

Conclusie Natuur, waterkwaliteit en ondergrond:

Belangrijkste kansen: groenbeleving, grond- en oppervlaktewater, wateroverlast, hitte, droogte, natuur en biodiversiteit, kwaliteit openbare ruimte.

Belangrijkste risico's:

6.3.2.2 Klimaatbestendig

Waterbeschermingsniveau en overstromingsbestendig

De gemeente geeft in de Omgevingsvisie aan dat **het water-beschermingsniveau gehandhaafd moet worden bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij sprake is van een functieverandering. Hierbij worden de normen voor klimaatadaptatie geactualiseerd aan de hand van de meest recente klimaatscenario's.** Aan deze beleidsuitspraak kan geen beoordeling worden toegekend, omdat ook in de referentiesituatie het beschermingsniveau moet worden gehandhaafd. Onduidelijk is wat vanuit de gemeente 'extra' gedaan wordt om bescherming te bieden. Daarnaast geeft de gemeente aan **niet meer te bouwen op de laagstgelegen locaties en het meer waterbestendig maken van vastgoed en terreinen door (glastuinbouw)bedrijven, particulieren en woningbouwcorporaties te stimuleren.** Naar verwachting zal deze beleidsuitspraak leiden tot het verminderen van de gevolgen van wateroverlast en overstromingen. Daarmee kan de uitspraak een stimulans zijn voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven, omdat er minder risico's zijn voor economische schade als gevolg van klimaatverandering.

Robuust watersysteem

De gemeente accepteert dat er soms waterhinder kan ontstaan. Bijvoorbeeld wanneer de straat blank staat, maar het water niet boven de stoeprand uitkomt. Wateroverlast daarentegen, wanneer hulpdiensten wegen niet meer kunnen gebruiken of wanneer water de huizen inloopt, wil de gemeente (met partners) zoveel mogelijk voorkomen. **Om wateroverlast op te vangen, maakt de gemeente nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingslocaties regenwaterbestendig en richten deze klimaatrobust in.**

Allereerst moet hemelwater zoveel mogelijk worden vastgehouden op de plek waar het valt (mits de grondwatersituatie dit toelaat), dus water wordt opgevangen en geborgen in bassins, onder kassen en in de ondergrond. Ook legt de gemeente voor waterbuffering meer oppervlaktewater aan en kwalitatief goed groen in de wijken en op daken. De gemeente koppelt het hemelwater zoveel mogelijk af. Nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingslocaties worden regenwaterbestendig en klimaatrobuust ingericht

met meer kwalitatief goed groen in de wijken en op daken. Als gevolg hiervan zijn er kansen op het gebied van klimaatadaptatie. Ook biedt het kansen voor het verbeteren van de kwaliteit en kwantiteit van het grond- en oppervlaktewater. Daarnaast zijn er kansen voor de groenbeleving en de kwaliteit van de openbare ruimte door vergroening langs de belangrijke groenstructuren en in de wijken. Een meer groene leefomgeving biedt kansen voor verschillende soorten natuur en biodiversiteit ten opzichte van de referentiesituatie.

Conclusie Klimaatbestendig:

Belangrijkste kansen: groenbeleving, grond- en oppervlaktewater, wateroverlast, hitte- en droogte, overstromingen, biodiversiteit, beschermde soorten, NNN, kwaliteit openbare ruimte, aantrekkelijk vestigingsklimaat

Belangrijkste risico's: -

6.3.3 Welvarend Westland

6.3.3.1 Innovatieve tuinbouwgemeente

Innovatie glastuinbouw

Glastuinbouw is van groot belang voor de Westlandse economie. Momenteel beslaat het oppervlakte beschikbaar voor glastuinbouw uit 4.400 hectare, hiervan is 2.400 hectare beschikbaar als primair productieareaal. Het huidige beschikbare areaal voor glastuinbouw is voldoende om tot 2030 te voorzien in oppervlakte voor groei en om de vooraanstaande positie binnen de glastuinbouwsector in Nederland te behouden. Modernisering van de glastuinbouwsector is echter wel een aandachtspunt. In de Omgevingsvisie wil de gemeente Westland zich richten op **de verbreding van activiteiten ten behoeve van innovatie in het glastuinbouwcluster. Dit is mogelijk, zolang de nadruk blijft liggen op primaire teelt. Voor verdergaande (neven)activiteiten wil de gemeente het nee-tenzij-principe hanteren: alleen mogelijk indien hiervoor zwaarwegende argumenten zijn.** Deze beleidsuitspraak geeft kansen op het gebied van economische vitaliteit. Het waarborgen van de kwaliteit en kwantiteit van het glastuinbouwcluster zorgt voor het behoud van een aantrekkelijk vestigingsklimaat en kansen voor werkgelegenheid, economische zelfredzaamheid en innovatie. In de gemeente Westland zijn verschillende typen glastuinbouw. Een groot deel betreft grootschalige kassen van meer dan 10 hectare waarin vooral groente geteeld wordt, zoals rond Naaldwijk, Maasdijk, Kwintsheul en De Lier. Dergelijke glastuinbouwontwikkelingen komen in aanmerking voor schaalvergroting en het toevoegen van waarde aan tuinbouwproducten. In de Broekpolder hebben inwoners en ondernemers een gezamenlijke aanpak ontwikkeld om dit te realiseren. Daarnaast zijn er ook kassengebieden met kleinere kassen en onregelmatige verkaveling met vermenging van functies, zoals rond 's-Gravenzande, Poeldijk en Monster. Hier liggen voornamelijk kansen voor innovatie. Daarnaast zijn er in de glastuinbouwgebieden kansen voor energietransitie herstructurering van de ruimte, zoals in Poeldijk langs de Gantel, voor groen, water

en recreatie. De glastuinbouw nabij Ter Heijde, rond de Westerduinlaan, heeft maar beperkte toekomstwaarde. In de toekomst moet nader bekeken worden welke toekomstige invulling dit gebied kan krijgen. De verwachting is dat hier beperkt ruimte is voor woninbouw en vooral ruimte moet bieden voor groen, water of recreatie.

Aardwarmtepotentieel

De gemeente streeft om het aardwarmtepotentieel optimaal te benutten en stimuleert initiatieven die hieraan bijdragen. De ambitie is om van de huidige zes aardwarmte-dubbelten te groeien naar 15 tot 20 aardwarmte-dubbelten (ofwel circa 289 MW) in 2030. Zo dringt ze de CO₂-uitstoot terug. Ook staat de gemeente open voor duurzame warmte uit het Rotterdamse havencomplex. Via de aanleg van een nieuwe warmtestructuur, die de geothermiedubbelten met elkaar verbindt en waarop een aftakking van de warmteleiding uit Rotterdam kan aansluiten, ontstaat een Westland-dekkend warmtenetwerk (zie figuur 6.1). Als gevolg van de aanleg van extra geothermiebronnen wordt jaarlijks 650 miljoen kuub aardgas en 1,2 Mton uitstoot bespaard. Dit biedt kansen voor de afname van broeikasgassen, zorgt voor duurzame energieopwekking en bespaart in het energiegebruik van tuinders. Dit vergroot de aantrekkelijkheid als vestigingsgebied en de kwaliteit van de glastuinbouw. Maatregelen die leiden tot een vermindering van verbranding van aardgas kunnen ook bijdragen aan het verlagen van de achtergronddepositie van stikstof binnen Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen. Dit kan bijdragen aan het verkleinen van het stikstofknelpunt binnen Natura 2000-gebieden. Risico's van aardwarmte op bodem en water hangen samen met veranderingen in grondwaterstromingen, temperatuurveranderingen en mogelijke lekkage. Bij warmte-dubbelten wordt vaak op enkele kilometers diepte aangeboord, waardoor de kans op veranderingen in ondiepe grondwaterstanden niet heel groot is. Daarmee lijkt het risico op veranderingen in het grondwater waar natte habitattypen van afhankelijk zijn niet heel groot, maar uitgesloten is het niet.

Beschikbaarheid zoet water

Onder de naam COASTAR gaat ondergrondse waterberging voorzien in een overbrugging tussen watervraag- en aanbod. Zo moet voldoende zoetwater beschikbaar komen voor zowel de drinkwatervoorziening als de gietwatervraag. Door infiltratie van de ondergrond met zoetwater ontstaat een grotere zoetwaterbel die het zoute grondwater terugdringt en zo verzilting tegengaat. Dat geeft tuinders een additionele 'bron' voor gietwater. Deze beleidsuitspraak biedt kansen op positieve effecten op de waterkwantiteit en waterkwaliteit in Westland te verbeteren. In droge tijden biedt het grondwater en oppervlaktewater een aanvulling op het regenwater. Onnatuurlijke veranderingen in de grondwatersituatie kunnen een bedreiging zijn voor grondwaterafhankelijk natuur. Vernatting heeft ook mogelijk positieve effecten op biodiversiteit, beschermde soorten, Natura 2000-gebieden en NNN waar verdroging vaak een bedreiging en knelpunt is. Een robuuste zoetwatervoorziening heeft daarnaast een positief effect op de kwaliteit van de glastuinbouw en aantrekkelijk vestigingsklimaat. Ook draagt het project COASTAR bij aan kennis en innovatie.

Conclusie innovatieve tuinbouwgemeente:

Belangrijkste kansen: grond- en oppervlaktewater, droogte, broeikasgassen, energiebesparing, duurzame energieopwekking, biodiversiteit, beschermde soorten en leefgebieden, Natura 2000-gebieden, NNN, aantrekkelijk vestigingsklimaat, werkgelegenheid, economische zelfredzaamheid, kennis en innovatie, glastuinbouw.

Belangrijkste risico's: bodemkwaliteit, grond- en oppervlaktewater, biodiversiteit, beschermde soorten, Natura 2000-gebieden, NNN.

6.3.3.2 Toekomstbestendig bedrijventerrein

De vraag naar circa 30 hectare extra bedrijventerrein kan worden opgevangen op twee of drie grootschalige locaties (zie figuur 6.2). De uitbreidingsvraag van kleinschalige bedrijfshuisvesting is op 3 hectare geraamd. Westland verwacht dat deze ruimte beschikbaar komt als (grotere) bedrijven van lokale bedrijventerreinen verhuizen naar grootschalige bedrijventerreinen. De realisatie van extra bedrijventerrein heeft een positief effect op de werkgelegenheid. Als gevolg van de toename van het areaal en de kwaliteit van bedrijventerreinen neemt daarnaast de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat in Westland toe.

Aan de andere kant zijn er diverse negatieve effecten te benoemen die kunnen ontstaan als gevolg van de beoogde uitbreiding. Dit heeft een negatief effect op de groenbeleving, landschappelijke waarden, biodiversiteit en kwaliteit van de openbare ruimte. De uitbreiding ter hoogte van ABC Westland gaat ten koste van bestaand glastuinbouwgebied. Als gevolg van de uitbreiding treedt wordt ca. 17 hectare verhard bedrijventerrein aangelegd. Dit heeft een negatief effect op wateroverlast, hittestress en natuurwaarden (biodiversiteit en beschermde soorten en leefgebieden). Daarnaast ontstaat er als gevolg van de uitbreiding van bedrijventerrein een toename van verkeer. Dit heeft een negatieve weerslag op de luchtkwaliteit, geluidhinder, broeikasgassen en natuur (Natura 2000-gebieden als gevolg van toename in stikstofdepositie). Ten slotte neemt door verdere verdichting de kans op lichtuitstoot toe, evenals de risico's als gevolg van gebruik en transport van gevaarlijke stoffen.

Conclusie toekomstbestendig bedrijventerrein

Belangrijkste kansen: aantrekkelijk vestigingsklimaat, werkgelegenheid.

Belangrijkste risico's: luchtkwaliteit, geluidhinder, groenbeleving, lichtuitstoot, wateroverlast, hitte, broeikasgassen, biodiversiteit, beschermde soorten, Natura 2000-gebieden, kwaliteit openbare ruimte, landschap en cultuurhistorisch erfgoed, externe veiligheid, glastuinbouw.

6.3.3.3 Detailhandel

Compact kernwinkelgebied

De gemeente Westland heeft de afgelopen jaren adequate voorzieningen opgenomen in haar beheerplannen. Daarin ligt de focus op leefbare, aantrekkelijke en bereikbare wijken waar eenieder toegang heeft tot voorzieningen. De gemeente wil **behoud van een adequaat en aantrekkelijk winkelaanbod in de verschillende dorpen. Compacte, aantrekkelijke centra in Westland kunnen hun bestaansrecht houden, mits ze voldoende divers aanbod hebben en goed bereikbaar zijn. Horeca kan daarbij een drijvende kracht zijn. Een compact kernwinkelgebied betekent strakke regels voor detailhandel buiten die aangewezen gebieden en meer ruimte voor activiteiten binnen deze kerngebieden.** Deze beleidsuitspraak biedt kansen om de beleefbaarheid van de kernen te vergroten. Er ontstaat meer levendigheid met mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik. Dit biedt kansen voor het vergroten van de sociale verbondenheid, een betere kwaliteit van de openbare ruimte en een adequater voorzieningenniveau.

Conclusie detailhandel:

Belangrijkste kansen: sociale verbondenheid, kwaliteit openbare ruimte, adequate voorzieningen

Belangrijkste risico's: -

6.3.3.4 Recreatie en toerisme

Bebouwing op het strand

Bestaande permanente en seizoensgebonden bebouwing op de stranden mag blijven staan of kan elk jaar worden teruggebouwd. **Nieuwe bebouwing op het strand is slechts beperkt mogelijk, mits de natuurbelangen niet onevenredig geschaad worden.**

Ondanks dat is aangegeven dat natuurbelangen niet onevenredig geschaad mogen worden geeft deze beleidsuitspraak risico's voor natuur. De stranden van Westland, met uitzondering van het strand recht voor Ter Heijde – maken onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland. Daarnaast maakt het strand deel uit van Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen en het NNN. Nieuwe bebouwing leidt daarmee al gauw tot ruimtebeslag binnen de habitattypen embryonale duinen (H2110) en witte duinen (H2120). Extra bewoners leiden ook tot extra betreding en verstoring. Daarnaast treedt als gevolg van de toename van bebouwing verdichting op van het open landschap.

Conclusie recreatie en toerisme:

Belangrijkste kansen:

Belangrijkste risico's: biodiversiteit, beschermde soorten, Natura 2000-gebieden, NNN, kwaliteit openbare ruimte, landschap en cultuurhistorisch erfgoed

6.3.3.5 Werken

Aansluiting tuinbouwsector

De gemeente zet in op een goede combinatie van werken en scholing, onder andere om arbeidsmobiliteit te vergroten. Het onderwijs zoekt voldoende aansluiting bij de tuinbouwsector en elke Westlandse leerling komt in aanraking met de tuinbouw. De gemeente investeert in een leerlijn waarbij Westland Natuur en Techniek Web en het World Horti Center een belangrijke rol spelen. Het zoeken van aansluiting bij onderwijs vergroot de kansen op kennis en innovatie van de tuinbouwsector. Daarnaast biedt het kansen voor vergroten van de werkgelegenheid binnen de gemeente en daarmee ook de economische zelfredzaamheid.

Conclusie werken:

Belangrijkste kansen: werkgelegenheid, economische zelfredzaamheid, kennis en innovatie

Belangrijkste risico's: -

6.3.3.6 Bereikbaarheid

Fietsverkeer

Het fietsnetwerk binnen Westland wordt sterk verbeterd en uitgebreid met snelle, verkeersveilige en comfortabele fietspaden. De gemeente realiseert daarnaast samen met haar partners, vijf metropolitane fietspaden van Westland naar o.a. Den Haag, Rijswijk, Delft en Rotterdam.

Deze beleidsuitspraak biedt kansen voor zowel de kwantiteit als kwaliteit van het fietsverkeer. De inzet op verhoging van de veiligheid voor fietsers biedt kansen voor verkeersveiligheid. Een toename van het gebruik van de fiets in plaats van de auto kan daarnaast voor afname van broeikasgassen zorgen en een aantrekkelijker vestigingsklimaat voor bedrijven.

Openbaar vervoer

De gemeente Westland zet in op sneller, frequenter en comfortabeler openbaar vervoer om een goed alternatief voor de auto te bieden. De invulling hiervan gebeurt in nauwe samenwerking met de opdrachtgever voor het openbaar vervoer (de MRDH) en met de vervoerder.

Deze beleidsuitspraak biedt kansen om de afstand tot het openbaar vervoer te verkleinen en bevordert de beschikbaarheid van duurzame mobiliteit. Hierdoor ontstaat een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. Ook biedt het kansen om geluidhinder als gevolg van auto's te verminderen, doordat mensen eerder geneigd zijn het openbaar vervoer te nemen in plaats van de auto.

Het ruimtebeslag voor de benodigde aanpassingen van wegen, kruispunten en bushaltes kan echter ook tot risico's leiden voor natuurwaarden (biodiversiteit, beschermde soorten, NNN) en landschappelijke kwaliteiten alsmede cultuurhistorisch erfgoed. Geluidhinder kan als gevolg van intensiever gebruik van openbaar vervoer ook lokaal toenemen. Dit vormt een risico.

Parkeren

Speelplaatsen en groenvoorzieningen in gebieden met weinig openbaar groen mogen niet wijken voor parkeervoorzieningen. Kijkend naar het beoordelingskader biedt deze beleidsuitspraak enkel kansen. De inzet op behoud van speelplaatsen draagt positief bij aan een gezonde leefomgeving, sociale verbondenheid en een openbare ruimte met kwaliteit. Het zo veel als mogelijk behouden van groen draagt bij aan groenbeleving en beperkt de kans op wateroverlast en hittestress. Ook is dit positief voor de biodiversiteit en beschermde soorten.

Conclusie bereikbaarheid:

Belangrijkste kansen: geluidhinder, gezonde leefstijl en leefomgeving, groenbeleving, sociale verbondenheid, broeikasgassen, wateroverlast, hitte, biodiversiteit, beschermde soorten en leefgebieden, kwaliteit openbare ruimte, aantrekkelijk vestigingsklimaat, verkeersveiligheid, openbaar vervoer en doelgroepenvervoer, duurzame en slimme mobiliteit, fietsverkeer.

Belangrijkste risico's: geluidhinder, biodiversiteit, beschermde soorten en leefgebieden, NNN, kwaliteit openbare ruimte, landschap en cultuurhistorisch erfgoed.

6.4 Mate van doelbereik voorkeursalternatief

Er is nagegaan in hoeverre het beleid zoals opgenomen in de Omgevingsvisie 2.0 bijdraagt aan de strategische doelen zoals opgenomen in tabel 2.1. Hiervoor is als eerste nagegaan welke indicatoren onder te brengen zijn onder een doel. In tabel 2.1. is dit zichtbaar. Voor 'iedereen woont passend en betaalbaar' zijn dit bijvoorbeeld de indicatoren 'passend woningaanbod' en 'betaalbare huisvesting'. Vervolgens zijn aan de hand hiervan het aantal risico's en kansen per doel in beeld gebracht. Dit is weergegeven in onderstaande tabel 6.2. Zichtbaar is bijvoorbeeld dat 3 kansen en 0 risico's zijn benoemd bij 'iedereen woont passend en betaalbaar'. Dit houdt in dat er bij de beoordeling van de beleidsuitspraken

driemaal een kans op een positief effect is toegekend aan de indicatoren die samengaan met dit strategisch doel, te weten 'passend woningaanbod' en 'betaalbare huisvesting'. In bijlage 5 is een totaaloverzicht opgenomen van de beoordeelde indicatoren in relatie tot doelbereik.

Tabel 6.2 Mate van doelbereik

Strategische doelen	Beoordeelde kansen en risico's	
Iedereen woont passend en betaalbaar	Totaal aantal kansen	3
	Totaal aantal risico's	0
Iedereen kan gebruik maken van een adequaat voorzieningenniveau in vitale kernen	Totaal aantal kansen	4
	Totaal aantal risico's	0
Iedereen voelt zich veilig	Totaal aantal kansen	1
	Totaal aantal risico's	4
Iedereen leeft in een veilige, gezonde en aantrekkelijke omgeving	Totaal aantal kansen	62
	Totaal aantal risico's	43
Mensen, goederen en grondstoffen kunnen zich goed verplaatsen	Totaal aantal kansen	4
	Totaal aantal risico's	0
Kansen voor ondernemerschap	Totaal aantal kansen	7
	Totaal aantal risico's	2
Goed ondernemerschap	Totaal aantal kansen	14
	Totaal aantal risico's	0
Kansen op de arbeidsmarkt	Totaal aantal kansen	14
	Totaal aantal risico's	0
Jeugd kan zich optimaal ontwikkelen en groeit veilig en gezond op	Totaal aantal kansen	5
	Totaal aantal risico's	0
Gelijke kansen op goede gezondheid	Totaal aantal kansen	6
	Totaal aantal risico's	7
Mensen steunen elkaar/ iedereen doet mee of krijgt ondersteuning	Totaal aantal kansen	7
	Totaal aantal risico's	0

Op basis van deze analyse kunnen de volgende constateringën gedaan worden:

- Als gevolg van het beleid wordt positief bijgedragen aan alle geformuleerde doelen.
- De analyse geeft geen inzicht in hoeverre doelen wel of niet gehaald worden. Wel geeft het een beeld hoeveel inzet er wordt gedaan om een bijdrage te leveren aan de doelen.

- Doelen die onder druk staan betreffen 'gelijke kansen op goede gezondheid' en 'iedereen voelt zich veilig'. Hier zijn meer risico's dan kansen benoemd. Het minder bijdragen aan goede gezondheid kan gerelateerd worden aan de lichte afname van de luchtkwaliteit, toename geluidshinder en licht als gevolg van verdere verdichting ten behoeve van woningbouw en bedrijven. De afname van veiligheid hangt samen met de mogelijke toename van misdrijven en overlast, verkeersonveiligheid en externe veiligheidsrisico's. Ook dit kan worden gerelateerd aan de toename van de bevolking en verdere verdichting.
- Veel risico's, maar ook kansen, hangen samen met 'iedereen leeft in een veilige, gezonde en aantrekkelijke omgeving'. Dit betekent dat het beleid enerzijds behoorlijk bijdraagt aan dit doel, maar dat er ook beleidsuitspraken zijn die dit doel tegenwerken. Omdat er meer kansen dan risico's zijn voor dit strategische doel, draagt het beleid in algemene zin positief bij.
- Voor veel thema's zijn autonoom verslechterende trends waarneembaar, zoals bijv. klimaatverandering. Het verdient aanbeveling om de ambities/strategische doelen van het omgevingsbeleid aan te scherpen en ze door te vertalen naar concrete, toetsbare deelambities. Ook is het raadzaam om de ambities meer toe te spitsen op wat de gemeente binnen haar beïnvloedingsruimte kan én wil bereiken. Dat biedt dan een goed vertrekpunt om het beleid verder te verrijken met nieuwe onderdelen die bij kunnen dragen aan het halen van de gemeentelijke ambities voor de leefomgeving. Door ambities concreter te maken kan in de praktijk ook daadwerkelijk op een goede manier gemonitord worden in hoeverre het beleid bijdraagt aan het halen van de gestelde ambities en of de ambities behaald zijn.

6.5 Botsproeven

Omdat de ruimtedruk in Westland zeer groot is, kunnen niet alle strategische doelen en ambities optimaal gediend worden (niet alles kan). Om na te gaan welke beleidsuitspraken mogelijk onderling strijdig zijn, zijn zogenaamde botsproeven uitgevoerd. Hierbij is tevens inzichtelijk gemaakt welke beleidsuitspraken onderling kansen bieden voor elkaar. De beleidsuitspraken zijn systematisch met elkaar geconfronteerd in een beoordelingstabel (zie tabel 6.3).

Enkele constatering zijn hier opgesomd:

- Er zijn meer kansen voor synergie dan strijdigheden tussen de beleidsuitspraken.
- De inzet op een passend woningaanbod en voldoende (kwalitatief) bedrijventerrein conflicteren met de beleidsuitspraken over de beoogde afname van geluidshinder, een betere luchtkwaliteit en afname van geurhinder.
- Ook botsen deze uitspraken (passend woningaanbod en bedrijventerrein) met de inzet op natuurontwikkeling, een robuuster watersysteem en een groener Westland.
- Het realiseren van een passend woningaanbod en uitbreiding van bedrijventerreinen bieden aan de andere kant ook synergiekansen. Te denken valt aan de koppeling met de uitbreiding van warmtenetten, overstromingsbestendig bouwen, benutten van het aardwarmtepotentieel en de inzet op een compact kernwinkelgebied.
- Het richten op een groener Westland biedt meekoppelkansen voor een robuust watersysteem en de beschikbaarheid voor zoet water. Groene gebieden bieden ruimte voor waterberging en creëren kansen voor natuurontwikkeling.

- De gemeente zet in op modernisering van de Greenport en dit biedt kansen voor een goede combinatie van werken en scholing, onder andere om arbeidsmobiliteit te vergroten. Ruimtelijke herstructurering en toepassing van de meest recente kennis en technieken in de glastuinbouw, zoals het inzetten op waterbesparende teelt, biedt kansen voor het borgen van de beschikbaarheid van zoetwater en het vergroten van de aantrekkelijkheid van bedrijventerreinen.
- Het bundelen van voorzieningen met detailhandel biedt kansen voor synergie met het ontwikkelen van een passend woningaanbod door ontwikkelingen van voorzieningen en woningen met elkaar af te stemmen. Ook sluit het ontwikkelen van voorzieningen aan bij het behoud van een adequaat en aantrekkelijk winkelaanbod in de verschillende dorpen.

	Geluidsoverlast	Luchtkwaliteit	Geur	Lichthinder	Voorzieningen	Passend woningaanbod	Passend woningaanbod	Groener Westland	Uitbereiding warmtenetten	Circulariteit	Natuur	Bodemdaling	Water- beschermingsniveau	Robuust watersysteem	Overstromings- bestendig	Innovatie glastuinbouw	Aardwarmte- potentieel	Beschikbaarheid zoet water	Bedrijventerreinen	Compact kernwinkelvegebied	Bebouwing op het strand	Aansluiting tuinbouwsector	Fietsverkeer	Openbaar vervoer	Milieuzonering	Parkeren
Gezondheid																										
1 Geluidsoverlast	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	+	0	0
2 Luchtkwaliteit	0	+	0	0	0	-	0	0	+	0	+	0	0	0	0	0	+	0	-	0	0	0	0	0	0	0
3 Geur	0	0	0	0	0	-	0	0	+	0	+	0	0	0	0	0	+	0	-	0	0	0	0	0	0	0
4 Lichthinder	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorzieningen																										
5 Voorzieningen					+	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0
Wonen																										
6 Passend woningaanbod					+	+	+	0	0	0	0	0	0	+	+	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0
7 Passend woningaanbod							0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0
8 Groener Westland								0	0	0	+	0	0	+	0	0	0	0	+	+	0	0	0	0	0	+
Duurzaam																										
9 Uitbereiding warmtenetten									0	0	0	0	0	0	0	+	+	0	+	0	0	0	0	0	0	0
10 Circulariteit									0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Natuur, waterkwaliteit en ondergrond																										
11 Natuur									0	0	0	0	0	+	0	0	0	+	+	0	-	0	0	0	0	0
12 Bodemdaling									0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Klimaatbestendig																										
13 Waterbeschermingsniveau													0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14 Robuust watersysteem													0	0	0	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	+
15 Overstromingsbestendig														0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0
Innovatieve tuinbouwgemeente																										
16 Innovatie glastuinbouw:																+	+	+	+	0	0	+	0	0	0	0
17 Aardwarmtepotentieel																0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0
18 Beschikbaarheid zoet water																0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0
Toekomstbestendig bedrijventerrein																										
19 Bedrijventerreinen																			0	0	0	0	+	0	0	0
Detailhandel																										
20 Compact kernwinkelvegebied																			0	0	0	0	0	0	0	0
Recreatie en toerisme																										
21 Bebouwing op het strand																				0	0	0	0	0	0	0
Werken																										
22 Aansluiting tuinbouwsector																						0	0	0	0	0
Bereikbaarheid																										
23 Fietsverkeer																							0	0	0	0
24 Openbaar vervoer																							0	0	0	0
25 Milieuzonering																								0	0	0
26 Parkeren																									0	0

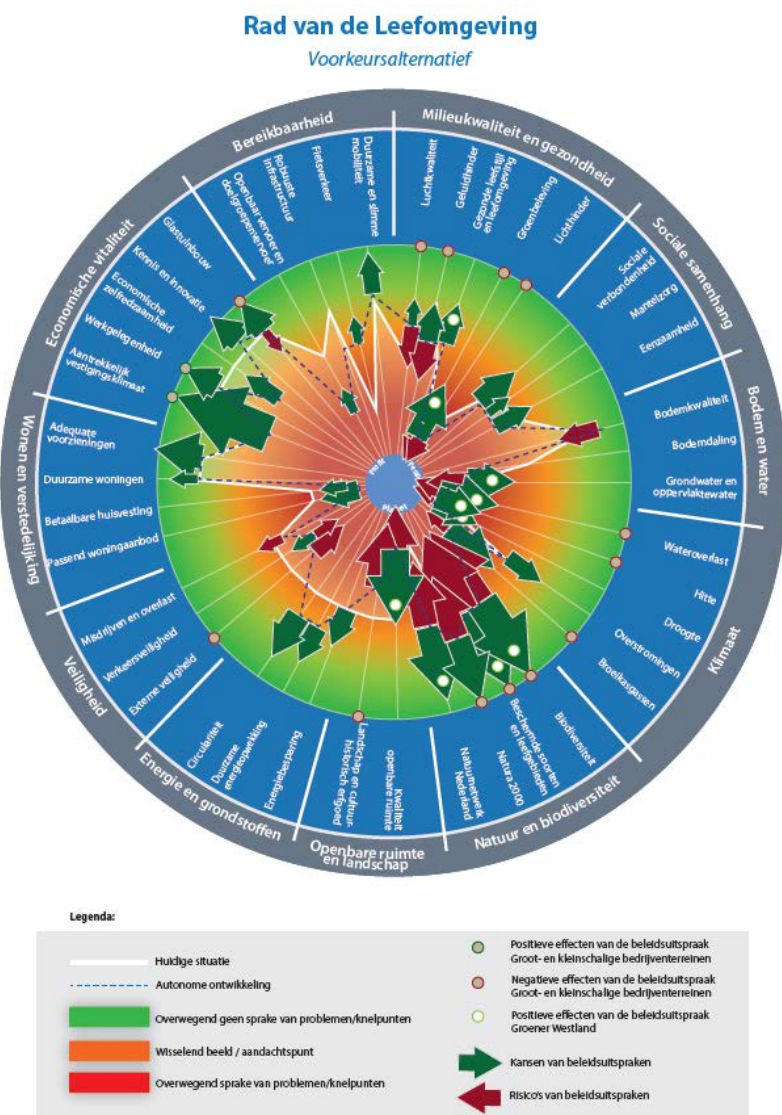
Legenda		
+	kans op synergie	
+/-	kans op synergie/kan mogelijk botsen	
-	kan mogelijk botsen	
0	geen strijdigheid en/of synergie	

Tabel 6.3 Botsproeven voorkeursalternatief

6.6 Conclusies, aandachtspunten en aanbevelingen

6.6.1 Conclusies

Figuur 6.5 geeft de effecten van de Omgevingsvisie 2.0 in één oogopslag weer. Er zijn meer kansen op positieve effecten dan risico's op negatieve effecten (ca. twee keer zo veel kansen als risico's) als gevolg van de beleidsuitspraken. Als gevolg van de beleidsuitspraak 'groener Westland' zijn er enkel positieve effecten te verwachten. De beleidsuitspraak over bedrijventerreinen resulteert ook in negatieve effecten voor met name milieukwaliteit, gezondheid, klimaat, natuur en biodiversiteit. Met de klok mee kunnen de volgende algemene conclusies worden getrokken:

Figuur 6.5 Effecten voorkeursalternatief

- **Milieukwaliteit en gezondheid:** het beleid biedt hoofdzakelijk kansen voor het verbeteren van de groenbeleving in Westland. De negatieve trend van lichtuistoot wordt daarentegen naar verwachting niet gekeerd. Daarnaast zijn de mogelijke toename van geluidshinder en afname van luchtkwaliteit een aandachtspunt.
- **Sociale samenhang:** het beleid geeft enkel kansen voor het verbeteren van de sociale samenhang van Westland.
- **Bodem en water:** als gevolg van de inzet van warmtenetten en aardwarmte is er potentieel sprake van een risico op de bodemkwaliteit. Het beleid keert daarnaast de negatieve trend ten aanzien van bodemdaling niet. Wel neemt de kwaliteit en kwantiteit van grond- en oppervlaktewater toe als gevolg van o.a. de inzet op een robuust watersysteem.
- **Klimaat:** de negatieve trend ten aanzien van wateroverlast, hitte en droogte, overstromingen en broeikasgassen wordt deels tegengegaan door het Westlandse beleid. Als gevolg van de Omgevingsvisie zijn er meer kansen dan risico's te constateren.

- **Natuur en biodiversiteit:** Het beleid leidt tot zowel risico's als kansen voor natuur en biodiversiteit. Risico's hangen samen met bv. mogelijke verstoring van natuur als gevolg van woningbouw, uitbreiding bedrijventerreinen, het toelaten van bebouwing op het strand of het realiseren van een OV-verbinding.
- **Openbare ruimte en landschap:** De negatieve trend voor landschappelijke kwaliteit wordt niet gekeerd als gevolg van het beleid. Er treedt verdere verdichting op van het landschap. Wel zijn er kansen om de kwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren.
- **Energie en grondstoffen:** Het beleid biedt enkel kansen voor energie en grondstoffen.
- **Veiligheid:** Er zijn zowel kansen als risico's te constateren. Risico's hangen samen met een toename van bedrijventerreinen en aantallen bewoners.
- **Wonen en verstedelijking:** Het is de verwachting dat het beleid de negatieve trend ten aanzien van betaalbare huisvesting en passend woningaanbod zal keren.
- **Economische vitaliteit:** Zichtbaar is dat er zich veel kansen voordoen om de economische vitaliteit van Westland verder te versterken. Er is enkel voor glastuinbouw een risico op afname van de omvang van het areaal te constateren als gevolg van de beoogde realisatie van bedrijventerreinen.
- **Bereikbaarheid:** Het beleid draagt positief bij aan het keren van de negatieve trend voor openbaar vervoer: als gevolg van het in te zetten beleid zijn er kansen op verbeterde bereikbaarheid.

6.6.2 Aandachtspunten en aanbevelingen

Ten slotte zijn er diverse aandachtspunten en aanbevelingen geformuleerd die kunnen worden meegenomen bij het verder aanscherpen van de Omgevingsvisie 2.0, dan wel bij de uitwerking in het Omgevingsplan of Omgevingsprogramma. Onderstaand zijn de aandachtspunten en aanbevelingen weergegeven. Tevens is toegelicht of de punten zijn meegenomen bij het definitief maken van de Ontwerp Omgevingsvisie 2.0, of dat ze een plek gaan krijgen in het Omgevingsprogramma of in het Omgevingsplan.

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Waar verwerkt/meegenomen?
Gezondheid			
Geluidsoverlast: Westland wil zorgen dat de stille plekken, waar mensen tot rust kunnen komen, blijven bestaan. Zo neemt de gemeente langs wegen maatregelen om het verkeerslawaaï te verminderen. Ook zouden alle woningen minimaal één aangename, geluidsluwe zijde moeten hebben.	Het realiseren van een geluidsluwe zijde van woningen kan mogelijk leiden tot verstoring van beschermde soorten, zoals vleermuizen.	Geadviseerd wordt om voorafgaande aan werkzaamheden middels veldonderzoek aan te tonen of er lokaal sprake is van beschermde soorten en daarbij passende maatregelen te treffen.	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma.
	De uitspraak is mogelijk strijdig met het concentreren van voorzieningen, woningbouw, uitbreiden van bedrijventerreinen en nieuwe OV-verbindingen. Op bepaalde plaatsen kan de	Goede positionering nieuwe ontwikkelingen (voorzieningen, kernwinkelgebieden, woningen, bedrijventerreinen en OV-verbindingen). Waar nodig aanvullende	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma.

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Waar verwerkt/meegenomen?
	geluidsoverlast afnemen en elders kan het toenemen.	zoneringsmaatregelen en/of randvoorwaarden.	
Luchtkwaliteit: We verduurzamen het verkeer door het stimuleren van een schonere transportsector en het plaatsen van oplaadpalen.	De uitspraak is mogelijk strijdig met het concentreren van woningen en uitbreiden van bedrijventerreinen	Goede positionering nieuwe ontwikkelingen (woningen en bedrijventerreinen). Waar nodig aanvullende zoneringsmaatregelen en/of randvoorwaarden.	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma.
Geur: In Westland willen we geurhinder in de woonomgeving zoveel mogelijk beperken en hanteren daarvoor een minimale afstand tussen bedrijven met geuremissie en woningen. Indien nodig moeten technische maatregelen worden genomen voor verdergaande beperking van geuremissie.	Uit de foto van de leefomgeving blijkt dat hinder wordt veroorzaakt door houtstook. In de Omgevingsvisie wordt hier geen aandacht aan besteed. In het planMER is geen beoordeling toegekend omdat het nog niet duidelijk is of hieraan gerelateerde geurhinder wordt tegengegaan.	Geef concreter invulling aan beperken geurhinder met daarbij aandacht voor houtstook.	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma.
Lichtuitstoot De gemeente Westland wil lichtuitstoot voor mens en natuur acceptabel houden. Daarbij houden we rekening met de tijd van de dag, de tijd in het jaar, de wijze waarop uitstraling (en daarmee hinder) plaats vindt en met het gewenste leefklimaat.	In het planMER is geen beoordeling toegekend omdat het nog niet duidelijk is op welke wijze lichtuitstoot wordt tegengegaan.	Om de uitspraak 'te verzilveren': geef concreter invulling aan de wijze waarop lichtuitstoot voor mens en natuur acceptabel wordt gehouden.	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsplan
Voorzieningen			
Voorzieningen: Voorzieningen worden zo veel mogelijk gebundeld met detailhandel. Een goed bereikbare locatie heeft de voorkeur. Wijkcentra zetten we effectief in om ontmoetingen tussen verschillende doelgroepen te stimuleren. De gemeente wil scholen, sportcomplexen en buurthuizen multifunctioneel en voor verschillende gebruikers inzetten. Ook stimuleren we woonzorgcombinaties.	De vraag naar fysieke winkelruimte zal in de komende jaren verder afnemen, onder andere vanwege de opkomst van het online winkelen, waardoor de leefbaarheid van de (kleinere) kernen onder druk komt te staan. De gemeentelijke beleidsuitspraak sluit aan bij de provinciale Omgevingsvisie, waarin de provincie Zuid-Holland inzet op het zoveel mogelijk concentreren van bovenregionale en regionale (centrum)voorzieningen in kernen. Een aandachtspunt bij het concentreren van voorzieningen is dat op plekken de afstand tot verschillende typen voorzieningen kan verminderen. Met name bovenkernse voorzieningen moeten voor alle inwoners van Westland bereikbaar zijn.	Goede positionering nieuwe voorzieningen. Leg verbinding met provinciaal beleid.	In de Omgevingsvisie 2.0 is in het hoofdstuk over voorzieningen de verbinding met provinciaal beleid gelegd. Goede positionering van nieuwe voorzieningen wordt nader uitgewerkt in het Omgevingsplan.

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Waar verwerkt/meegenomen?
Wonen			
Passend woningaanbod: Om met het woningbouwprogramma beter aan te sluiten bij de behoefte van onze inwoners, passen we het huidige programma tot 2030 aan. Daarmee zorgen we voor meer levensloopbestendige woningen, gelijkvloerse appartementen, woonzorgconcepten en betaalbare woningen. Ook hopen we op deze manier flexwoningen en creatieve woonvormen voor starters en kleine huishoudens te stimuleren.	Groen-inclusief bouwen kan bijdragen aan een aantrekkelijkere leefomgeving en de risico's voor klimaat beperken.	Definieer groen-inclusief bouwen en stel randvoorwaarden aan natuurinclusief bouwen bij nieuw en verbouw van woningen.	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma.
	Extra woningen leiden tot extra verkeersbewegingen. Dit kan leiden tot meer verstoring en betreding (recreanten) en stikstofdepositie (verkeer) binnen Natura 2000-gebieden.	- Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is niet gevoelig voor verstoring, maar wel gevoelig voor betreding en zeer gevoelig voor stikstofdepositie. Bij de uitwerking van dit beleid moet kritisch gekeken worden naar de ontsluitingsroutes om zo het verkeer zo ver mogelijk van het Natura 2000-gebied te leiden. - Saldering met maatregelen die leiden tot een afname aan stikstofdepositie, zodat per saldo geen toename van stikstofdepositie plaatsvindt.	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsplan.
	Als gevolg van de voorziene woningbouwopgave (invullen harde en zachte plancapaciteit) neemt het aantal verkeersbewegingen toe. Dit geeft risico's op een toenemende emissie en concentratie van fijnstof (PM10 en PM 2,5), geurhinder en geluidshinder.	Goede positionering nieuwe ontwikkelingen. Waar nodig aanvullende zoneringsmaatregelen en/of randvoorwaarden	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma
Duurzame energie			
Uitbreiding warmtenetten: De gemeente neemt maatregelen om energie te besparen en het gebruik van aardgas drastisch te verminderen. Onder andere door de warmtenetten uit te breiden. De Warmterotonde is de verbinding tussen aanbieders en gebruikers van warmte; geschikt om kassen, dorpen en steden te verwarmen.	Graafwerkzaamheden t.b.v. aanleg warmtenet leiden tot risico's voor archeologische waarden. Warmtenetten kunnen mogelijk leiden tot nadelige effecten op de bodem en grond- en oppervlaktewater. De risico's op bodem en water hangen samen met veranderingen in grondwaterstromingen, temperatuur-veranderingen en mogelijke lekkage. Bij gebruik van ondergrondse warmtenetten kan bij open systemen grondwateronttrekking nodig zijn. Dit kan leiden tot grondwaterstandsaling.	- Stel randvoorwaarden aan de uitwerking, zodat kansen voor ondergronds ruimtegebruik optimaal worden benut en voorkomen dat schade optreedt door onbewust bodemgebruik. - Bepaalde habitattypen binnen Natura 2000-gebieden, zoals vochtige duinvalleien zijn (extreem) gevoelig voor verdroging en de invloedssfeer kan groot zijn. Bij de locatiekeuze rekening houden met ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden en type warmtenet. Minder verbranding van aardgas	- Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma - Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Waar verwerkt/meegenomen?
		leidt tot lagere stikstofdepositie wat in beginsel gunstig is.	
Natuur, waterkwaliteit en ondergrond			
Bodemdaling: Westland anticipeert zo goed mogelijk op toekomstige ontwikkelingen in de bodem, beoordeelt onttrekkingen van grondwater en gaswinning op het aspect bodemdaling en stelt randvoorwaarden aan nieuwe ontwikkelingen in gebieden die gevoelig zijn voor bodemdaling. Zo benutten we de kansen voor ondergronds ruimtegebruik optimaal en voorkomen we schade door onbewust bodemgebruik.	Verdere uitwerking van deze beleidsuitspraak is beoogd, maar de uitspraak biedt op dit moment onvoldoende concrete aanknopingspunten om te beoordelen in het planMER.	• Stel randvoorwaarden aan de uitwerking, zodat kansen voor ondergronds ruimtegebruik optimaal worden benut en voorkomen dat schade optreedt door onbewust bodemgebruik. • In de Lier is bodemdaling een extra aandachtspunt. Zorg dat dit in het beleid voldoende wordt belicht. • Concretiseer de kansen en risico's voor andere beleidsuitspraken (o.a. warmtenetten en aardwarmtepotentieel). • Stem afspraken af met Hoogheemraadschap van Delfland	• Wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma • Dit is aangevuld in de Omgevingsvisie (par 7.4.3.4) • Dit is aangevuld in de Omgevingsvisie (par 7.4.3.2) • Dit is toegevoegd in de Omgevingsvisie (par 7.4.3.4)
Innovatieve tuinbouwgemeente			
Aardwarmtepotentieel: We streven ernaar het grote aardwarmte-potentieel optimaal te benutten en stimuleren initiatieven die hieraan bijdragen. De ambitie is om van de huidige zes aardwarmtedoubletten te groeien naar 15 tot 20 aardwarmtedoubletten (ofwel circa 289 MW) in 2030/19. Zo dringen we de CO ₂ -uitstoot terug. Ook staan we open voor duurzame warmte uit het Rotterdamse havencomplex.	Risico's van aardwarmte op bodem en water hangen samen met veranderingen in grondwaterstromingen, temperatuur-veranderingen en mogelijke lekkage. Dit vormt ook weer een risico voor natuurwaarden die afhankelijk zijn van het grondwater	• Goede positionering nieuwe ontwikkelingen • Waar nodig aanvullende randvoorwaarden	• Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma
Beschikbaarheid zoet water: Onder de naam COASTAR gaat ondergrondse waterberging voorzien in een overbrugging tussen watervraag- en aanbod. Zo moet voldoende zoetwater beschikbaar komen voor zowel de drinkwatervoorziening als de gietwatervraag.	Er wordt voorzien in ondergrondse waterberging door infiltratie met zoet water om vraag en aanbod van zoet water af te stemmen en verzilting terug te dringen. Dit heeft mogelijk invloed op de grondwatersituatie. Bepaalde habitattypen binnen Natura 2000-gebieden, zoals vochtige duinvalleien zijn (extreem) gevoelig voor veranderingen in het grondwater	Bij de uitwerking rekening houden met de invloed op Natura 2000-gebieden. Het beleid biedt ook kansen om de verdroging (een knelpunt/bedreiging voor vochtige habitattypen) terug te dringen.	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Waar verwerkt/meegenomen?
	en verzilting en de invloedssfeer kan groot zijn.		
Toekomstbestendig bedrijventerrein			
Groot- en kleinschalige bedrijventerrein: Bij de locatiekeuze voor 30 hectare extra bedrijventerrein hebben grootschalige locaties en grote bedrijfskavels de voorkeur. Deze vraag van circa 30 hectare kan worden opgevangen op twee of drie grootschalige locaties: Bovendijk (4,5 ha), Loswal de Bonnen (Hoek van Holland, circa 18 ha) en Uitbreiding van ABC Westland (17 ha die wordt gecombineerd met de realisatie van een gedeelte van de ecologische verbinding uit het Natuur Netwerk Nederland, die van Madestein tot aan de Zweth loopt. Langs de Wennejessloot houden we daar rekening met een groenstrook van 50 meter breed. De uitbreidingsruimte voor kleinschalige bedrijfshuisvesting is ca. 3 ha en komt naar verwachting beschikbaar als (grotere) bedrijven van lokale bedrijventerreinen verhuizen naar grootschalige bedrijventerreinen.	Nieuwe kantoorlocaties realiseren op plekken waar de bebouwingsgraad al hoog is en de aanwezigheid groen en biodiversiteit beperkt, heeft een negatief effect op groenbeleving, landschappelijke waarden en kwaliteit van de openbare ruimte. De uitbreiding bij Bovendijk gaat ten koste van groen en open gebied, de uitbreiding ter hoogte van ABC Westland ten koste van bestaand glastuinbouwgebied. Toename van verharding heeft een negatief effect op wateroverlast, hittestress en natuurwaarden (biodiversiteit en beschermde soorten en leefgebieden). Daarnaast ontstaat er als gevolg van de uitbreiding van bedrijventerrein een toename van verkeer. Dit heeft een negatieve weerslag op de luchtkwaliteit, geluidhinder, broeikasgassen en natuur (Natura 2000 gebieden als gevolg van toename in stikstofdepositie). De uitspraak is mogelijk strijdig met het verminderen van geluidsoverlast, geurhinder en verbeteren van de luchtkwaliteit. Ook neemt door de verdere verdichting de kans op lichtuistoot toe, evenals de risico's als gevolg van gebruik en transport van gevaarlijke stoffen.	- Goede positionering nieuwe ontwikkelingen - Waar nodig aanvullende zoneringsmaatregelen en/of randvoorwaarden	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma
	Toename van bedrijventerrein gaat veelal gepaard met extra verstoring, stikstofdepositie en heeft mogelijk gevolgen voor grondwater wanneer hier onttrekkingen plaatsvinden. Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is niet gevoelig voor verstoring, maar wel zeer gevoelig voor stikstofdepositie en veranderingen in het grondwater.	Bij de uitwerking van dit beleid moet kritisch gekeken worden naar de ligging, ontsluitingsroutes en type bedrijvigheid om zo de invloed op het Natura 2000-gebied zoveel mogelijk te beperken. Saldering met ander beleid voorkomt mogelijk een toename aan stikstofdepositie.	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsplan
Recreatie en toerisme			
Bebouwing op het strand: Nieuwe bebouwing op het strand is slechts beperkt mogelijk, mits de	Ondanks dat is aangegeven dat natuurbelangen niet onevenredig geschaad mogen worden geeft deze beleidsuitspraak risico's	Een zorgvuldige locatiekeuze kan ruimtebeslag voorkomen. Betreding buiten bestaande paden moet voorkomen worden	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsplan

Beleidsuitspraak	Kans, risico en/of effect	Mitigerende maatregel (aandachtspunten en aanbevelingen)	Waar verwerkt/meegenomen?
natuurbelangen niet onevenredig geschaad worden.	voor natuur. De stranden van Westland, met uitzondering van het strand recht voor Ter Heijde – maken onderdeel uit van het Natuur Netwerk Nederland. Daarnaast maakt het strand deel uit van Natura 2000 gebied Solleveld en Kapittelduinen	door een goede zonering. Saldering met ander beleid voorkomt mogelijk een toename aan stikstofdepositie.	
Bereikbaarheid			
Openbaar vervoer: De gemeente Westland zet in op sneller, frequenter en comfortabeler openbaar vervoer om een goed alternatief voor de auto te bieden. De benodigde aanpassingen van wegen, kruispunten en bushaltes worden door de gemeente Westland en door de Provincie Zuid-Holland gerealiseerd.	- De uitspraak is mogelijk strijdig met het verminderen van geluidsoverlast. - De benodigde aanpassingen van wegen, kruispunten en bushaltes kan echter ook tot risico's leiden voor natuurwaarden (biodiversiteit, beschermde soorten en leefgebieden, NNN) en landschappelijke kwaliteiten alsmede cultuurhistorisch erfgoed.	- Goede positionering nieuwe ontwikkelingen - Waar nodig aanvullende zoneringsmaatregelen en/of randvoorwaarden	Dit wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma

7 Passende beoordeling Natura 2000-gebieden

Omdat het op voorhand niet is uitgesloten dat het nieuwe beleid in de Omgevingsvisie een (significant) negatief effect veroorzaakt op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden is een passende beoordeling opgesteld. Deze is onderdeel van dit planMER behorend bij de Omgevingsvisie en opgenomen in bijlage 2.

Onderstaand volgen de belangrijkste conclusies. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar bijlage 2.

Enkele beleidsuitspraken van de Omgevingsvisie 2.0 kunnen significant negatieve effecten hebben op Natura 2000-gebieden. Deze zijn in onderstaande tabel opgenomen. Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief effect voorkomen worden.

Grondwateronttrekkingen ten behoeve van warmtenetten vinden vaak op een diepte van meerdere kilometers plaats. Het risico op significante negatieve gevolgen door verdroging binnen Natura 2000-gebieden lijkt daarmee niet groot, omdat habitattypen afhankelijk zijn van freatisch grondwater. De infiltratie van zoetwater om de beschikbaarheid van zoetwater te vergroten kan bij een juiste uitvoering leiden tot een verminderde verdroging binnen het Natura 2000-gebied en heeft in dat geval een positief effect.

De Omgevingsvisie, de Omgevingsprogramma's en het Omgevingsplan zijn de juiste instrumenten om tot een goede integrale uitwerking van het beleid te komen. Er zijn mogelijkheden voorhanden om significant negatieve gevolgen binnen de omliggende Natura 2000-gebieden te voorkomen. De Omgevingsvisie 2.0 van de gemeente Westland is daarmee in beginsel uitvoerbaar in het licht van de Wet natuurbescherming (Natura 2000-gebieden). Dit betekent dat er zicht is op vergunbaarheid.

Tabel 7.1 Beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie 2.0 met een risico op een significant negatief effect

Beleidsuitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eindbeoordeling
Passend woningaanbod	Het woningbouwprogramma wordt aangepast zodat deze beter aansluit bij de behoefte. Extra woningen leiden tot extra inwoners en extra verkeersbewegingen. Dit kan leiden tot meer verstoring en betreding (recreanten) en stikstofdepositie (verkeer) binnen Natura 2000-gebieden.	Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is niet gevoelig voor verstoring, maar wel gevoelig voor betreding en zeer gevoelig voor stikstofdepositie. Bij een toename is er een kans op een significant negatief effect.	Bij de uitwerking van dit beleid moet kritisch gekeken worden naar de ontsluitingsroutes om zo het verkeer zo ver mogelijk van het Natura 2000-gebied te leiden. Saldering met andere maatregelen die leiden tot een afname aan stikstofdepositie.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.

Uitbreiding warmtenetten	Om gebruik van aardgas te minderen worden warmtenetten uitgebreid, waaronder de Warmteronde (afstemming tussen vraag en aanbod). Bij gebruik van ondergrondse warmtenetten kan bij open systemen grondwateronttrekking nodig zijn die kunnen leiden tot grondwaterstandsaling.	Bepaalde habitattypen binnen Natura 2000-gebieden, zoals vochtige duinvalleien zijn (extreem) gevoelig voor verdroging en de invloedsfeer kan groot zijn waardoor er een risico op significant negatieve effecten bestaat.	Bij de locatiekeuze rekening houden met ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden en type warmtenet. Minder verbranding van aardgas leidt tot lagere stikstofdepositie wat in beginsel gunstig is.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
Aardwarmte-potentieel	Initiatieven om het aardwarmtepotentieel te benutten worden gestimuleerd. Bij gebruik van ondergrondse warmtenetten kan bij open systemen grondwateronttrekking nodig zijn. Dit kan leiden tot grondwaterstandsaling.	Bepaalde habitattypen binnen Natura 2000-gebieden, zoals vochtige duinvalleien zijn (extreem) gevoelig voor verdroging en de invloedsfeer kan groot zijn waardoor er een risico op significant negatieve effecten bestaat.	Bij de locatiekeuze rekening houden met ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden en type warmtenet.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
Beschikbaarheid zoet water	Er wordt voorzien in ondergrondse waterberging door infiltratie met zoet water om vraag en aanbod van zoet water af te stemmen en verzilting terug te dringen. Dit heeft mogelijk invloed op de grondwatersituatie.	Bepaalde habitattypen binnen Natura 2000-gebieden, zoals vochtige duinvalleien zijn (extreem) gevoelig voor veranderingen in het grondwater en verzilting en de invloedsfeer kan groot zijn waardoor er een risico op significant negatieve effecten bestaat.	Bij de uitwerking rekening houden met de invloed op Natura 2000-gebieden. Het beleid biedt ook kansen om de verdroging (een knelpunt/bedreiging voor vochtige habitattypen) terug te dringen.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
Groot- en kleinschalige bedrijventerrein	De gemeente wil 30 ha extra bedrijventerrein ontwikkelen op een drietal locaties. Toename van bedrijventerrein gaat veelal gepaard met extra verstoring, stikstofdepositie en heeft mogelijk gevolgen voor grondwater wanneer hier onttrekkingen plaatsvinden.	Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is niet gevoelig voor verstoring, maar wel zeer gevoelig voor stikstofdepositie en veranderingen in het grondwater. Bij een toename/verandering is er een kans op een significant negatief effect.	Bij de uitwerking van dit beleid moet kritisch gekeken worden naar de ligging, ontsluitingsroutes en type bedrijvigheid om zo de invloed op het Natura 2000-gebied zoveel mogelijk te beperken. Saldering met ander beleid voorkomt mogelijk een toename aan stikstofdepositie.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
Bebouwing op het strand	Nieuwe bebouwing op het strand is slechts beperkt mogelijk, mits de natuurbelangen niet onevenredig geschaad worden. Bebouwing op het strand leidt tot ruimtebeslag (mogelijk binnen H2110 en H2120), verstoring, betreding en stikstofdepositie (verkeersbewegingen).	Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is niet gevoelig voor verstoring, maar wel (zeer) gevoelig voor stikstofdepositie en betreding. Ruimtebeslag binnen habitattypen leidt tot een significant negatief effect.	Een zorgvuldige locatiekeuze kan ruimtebeslag voorkomen. Betreding buiten bestaande paden moet voorkomen worden door een goede zonering. Saldering met ander beleid voorkomt mogelijk een toename aan stikstofdepositie.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.

8 Het vervolg

8.1 Omgevingsprogramma en Omgevingsplan

Wanneer de Omgevingsvisie door de gemeenteraad is vastgesteld, worden alle nieuwe ontwikkelingen en maatregelen verder uitgewerkt in een Omgevingsprogramma en een Omgevingsplan.

Daarin komen duidelijke beschrijvingen hoe en op welke locatie(s) de ambities concreet uitgevoerd worden. Conclusies, aandachtspunten en aanbevelingen uit dit planMER worden daarin zo veel als mogelijk meegenomen.

8.2 Onzekerheden en monitoring

De gemeentelijke Omgevingsvisie heeft geen vastgelegde looptijd. De gemeente houdt de visie actueel door deze na een jaar (en vervolgens om het jaar) tegen het licht te houden en zo nodig aan te passen (en waar nodig inclusief planMER). Hierbij wordt ook gekeken naar de uitvoering via het Omgevingsprogramma.

Het monitoringprogramma wordt gebaseerd op de beoordeling zoals gedaan is in de Foto van de Leefomgeving en is gepresenteerd in het Rad van de Leefomgeving. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van dezelfde indicatoren en bronnen zoals bijvoorbeeld de Klimaatmonitor, CBS en PBL (zie bijlage 1). Indien ontwikkelingen in de kwaliteit van de leefomgeving aanleiding geeft tot het hanteren van andere beoordelingscriteria wordt hierop geanticipeerd. Ook wordt gekeken naar indicatoren waarmee wordt gemonitord of de doelen worden verwezenlijkt.

Geadviseerd wordt om de volgende stappen te doorlopen voor het monitorings- en evaluatieprogramma:

- Stap 1: Welke ontwikkelingen hebben plaats gevonden sinds de vorige check?
- Stap 2: Vallen de milieugevolgen van deze ontwikkelingen binnen de acceptabel geachte grenzen? Hiervoor wordt aangesloten bij de in dit MER beschouwde beoordelingssystematiek.
- Stap 3: Moeten mitigerende / aanvullende maatregelen worden getroffen om de milieugevolgen acceptabel te houden of te krijgen?
- Stap 4: Zijn de doelen nog realistisch en voldoen de gestelde kaders nog of zijn ze te ruim of juist te knellend? Is er aanleiding voor bijstellen van de bestuurlijke aanpak?
- Stap 5: Geeft het Omgevingsplan/Omgevingsprogramma aanleiding om de Omgevingsvisie bij te stellen?

Referenties

Gemeente Westland, 2017. Westlands Akkoord 2018-2022.

Gemeente Westland, 13 mei 2019. Bouwstenen voorzieningen, groen, blauw, wonen. Bouwstenen voor het maken van keuzes voor de visie van Westland.

Gemeente Westland, juli 2019. Omgevingsvisie 1.0.

Gemeente Westland, 2020. Ontwerp Omgevingsvisie 2.0.

RoyalHaskoningDHV, 15 juli 2019. Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER Omgevingsvisie Westland.

Begrippenlijst

Begrip	Betekenis
Aardkundige waarden	: Geologische, geomorfologische en bodemkundige verschijnselen en processen die iets vertellen over de ontstaansgeschiedenis van het landschap.
Alternatieven	: Alternatieve (ruimtelijke) invullingen van de Omgevingsvisie Westland
Archeologie	: Leer die zich bezighoudt met oudheidkundige zaken.
Autonome ontwikkeling	: Op zichzelf staande ontwikkeling die plaats vindt als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd.
Beleidsuitspraak	: Wijziging ten opzichte van het vigerend beleid zoals vastgelegd wordt in de Omgevingsvisie
Bevoegd gezag	: Overheidsinstantie die bevoegd is over de voorgenomen activiteit een besluit te nemen.
Bodemkwaliteit	: Chemische samenstelling van de bodem met name in de context van potentiële verontreinigingen.
Ecologie	: Wetenschap van de relaties tussen planten, dieren en hun omgeving.
Ecologische verbindingszone	: Zone waarlangs dieren en planten zich van het ene natuurgebied naar het andere kunnen verplaatsen en verspreiden.
Emissie	: Uitstoot van stoffen.
Foto van de leefomgeving	: Beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen van de gemeente Westland
Habitat	: Standplaats van een organisme. Het gaat hier om de soort specifieke levensruimte van een plant of dier.
m.e.r.	: (de) Milieueffectenrapportage (de procedure).
Hittestress	: Stress op het menselijk lichaam veroorzaakt door een periode van uitzonderlijk warm weer
Maaiveld	: Een aanduiding voor de hoogte van het grondoppervlak; het maaiveld wordt meestal uitgedrukt ten opzichte van NAP.
Maatlat	: Methode om het effect van maatregelen ten opzichte van de referentiesituatie (huidige situatie plus autonome ontwikkeling) te bepalen.
Mitigerende maatregelen	: Maatregelen die genomen worden om effecten te beperken.
NNN	: Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), is een samenhangend netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden.
MER	: (het) Milieueffectrapport.
NO _x	: Stikstofoxide
PAS	: Programmatische Aanpak Stikstof
Referentiesituatie	: Situatie die als uitgangspunt wordt genomen om het voorgenomen beleid mee te vergelijken.

Strategische doelen : Doelen die de gemeente na streeft met de Omgevingvisie Westland.

Thema ('s) : Aspecten waaraan de verschillende alternatieven getoetst worden om een afweging tussen de alternatieven te maken.

Voorkeursalternatief : Het gekozen alternatief dat wordt vastlegt in de Omgevingsvisie 2.0.

Bijlage 1: Foto van de leefomgeving

RAPPORT

Foto van de leefomgeving van de gemeente Westland

Achtergronddocument PlanMER Omgevingsvisie
gemeente Westland

Klant: Gemeente Westland

Referentie: BG8842TPRP2003230806

Status: S1Definitief 0.2

Datum: 11 juni 2020

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX AMERSFOORT
Transport & Planning
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Foto van de leefomgeving van de gemeente Westland

Ondertitel: Achtergrondrapport planMER Omgevingsvisie Westland
Referentie: BG8842TPRP2003230806
Status: Definitief 0.2/S1
Datum: 11 juni 2020
Projectnaam: PlanMER Omgevingsvisie gemeente Westland
Projectnummer: BG8842
Auteur(s): Hanneke Koedijk, Reina Drenth, Véronique Maronier

Gecontroleerd door: Tijmen van de Poll

Datum/paraaf: 23 maart 2020

Goedgekeurd door: Véronique Maronier

Datum/paraaf: 11 juni 2020

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

Niets uit deze specificaties/drukwerk mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van HaskoningDHV Nederland B.V.; noch mogen zij zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor andere doeleinden dan waarvoor zij zijn vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor deze specificaties/drukwerk ten opzichte van anderen dan de personen door wie zij in opdracht is gegeven en zoals deze zijn vastgesteld in het kader van deze Opdracht. Het geïntegreerde QHSE-managementsysteem van HaskoningDHV Nederland B.V. is gecertificeerd volgens ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 en ISO 45001:2018.

Inhoud

1	Achtergrond en aanpak 'Foto van de leefomgeving'	1
1.1	Waarom een 'Foto van de leefomgeving'?	1
1.2	Aanpak 'Foto van de leefomgeving'	1
1.3	Algemeen beeld referentiesituatie	12
1.4	Leeswijzer	14
2	Milieukwaliteit en gezondheid	15
2.1	Huidige situatie	15
2.2	Autonome ontwikkeling	28
2.3	Toelichting verschillen deelgebieden	31
3	Sociale samenhang	32
3.1	Huidige situatie	32
3.2	Autonome ontwikkeling	35
3.3	Toelichting verschillen deelgebieden	36
4	Bodem en Water	37
4.1	Huidige situatie	37
4.2	Autonome ontwikkeling	40
4.3	Toelichting verschillen deelgebieden	42
5	Klimaat	43
5.1	Huidige situatie	43
5.2	Autonome ontwikkeling	49
5.3	Toelichting verschillen deelgebieden	51
6	Natuur en biodiversiteit	52
6.1	Huidige situatie	52
6.2	Autonome ontwikkeling	58
6.3	Toelichting verschillen deelgebieden	59
7	Openbare ruimte en landschap	60
7.1	Huidige situatie	60
7.2	Autonome ontwikkeling	64
7.3	Toelichting verschillen deelgebieden	65
8	Energie en grondstoffen	66
8.1	Huidige situatie	66
8.2	Autonome ontwikkeling	70

8.3	Toelichting verschillen deelgebieden	72
9	Veiligheid	73
9.1	Huidige situatie	73
9.2	Autonome ontwikkeling	77
9.3	Toelichting verschillen deelgebieden	79
10	Wonen en verstedelijking	80
10.1	Huidige situatie	80
10.2	Autonome ontwikkeling	83
10.3	Toelichting verschillen deelgebieden	85
11	Economische vitaliteit	86
11.1	Huidige situatie	86
11.2	Autonome ontwikkeling	88
11.3	Toelichting verschillen deelgebieden	90
12	Bereikbaarheid	91
12.1	Huidige situatie	91
12.2	Autonome ontwikkeling	96
12.3	Toelichting verschillen deelgebieden	98
	Referenties	99
	Bijlage 1: Definities en schaallatten	106
	Bijlage 2: Algemene trends en ontwikkelingen	123
	Bijlage 3: Samenvatting vigerend beleid	127

1 Achtergrond en aanpak 'Foto van de leefomgeving'

1.1 Waarom een 'Foto van de leefomgeving'?

In beeld brengen van de kwaliteit van de leefomgeving

Als vertrekpunt voor het planMER van de Omgevingsvisie van Westland is een 'Foto van de leefomgeving' opgesteld. Dit document beschrijft de huidige situatie van de leefomgeving én de verwachte toekomstige autonome ontwikkelingen (in 2030 en waar mogelijk 2040), als gevolg van voortzetting van dominante trends (zoals klimaatverandering), vigerend omgevingsbeleid en relevante fysiek ruimtelijke ingrepen waarover reeds een besluit is genomen. De huidige situatie en de autonome ontwikkelingen vormen tezamen de referentiesituatie voor het planMER.

Daarnaast brengt de foto in beeld waar de opgaven, knelpunten, risico's en kansen liggen. Het verschil tussen de referentiesituatie en de huidige situatie laat globale autonome trends zien voor de verschillende aspecten. Welke aspecten komen in de toekomst meer of minder onder druk te staan? Hiermee kan de foto bijdragen aan het aanscherpen van het maken van keuzes in de Omgevingsvisie.

Basis voor de effectbeoordeling in het planMER

De referentiesituatie vormt het vertrekpunt voor de effectbeoordeling. In het planMER worden effecten, kansen en risico's van beleidskeuzes beschouwd ten opzichte van deze referentiesituatie. Zo ontstaat een beeld van de daadwerkelijke impact van het nieuwe beleid, inclusief de meer of mindere mate van invloed dat het nieuwe beleid heeft op autonome trends en ontwikkelingen ten opzichte van het bestaande beleid. Dit levert zinvolle beslisinformatie. In het planMER wordt een samenvatting opgenomen van de 'foto van de leefomgeving'.

Tevens basis voor monitoring

Gezien de onzekerheid over de wijze waarop het beleid uiteindelijk wordt uitgevoerd én onzekerheid over de implicaties die het beleid op lange termijn zal hebben voor de fysieke leefomgeving, is het belangrijk om gedurende de uitvoering van het beleid middels monitoring vinger aan de pols te houden'. Ook voor deze monitoring is het belangrijk om een beeld te hebben van de Ausgangssituation waartegen autonome ontwikkelingen en het optreden van effecten, kansen en risico's kunnen worden afgezet. Deze beschrijving van de 'foto van de leefomgeving' biedt daarom ook een basis voor toekomstige monitoring.

1.2 Aanpak 'Foto van de leefomgeving'

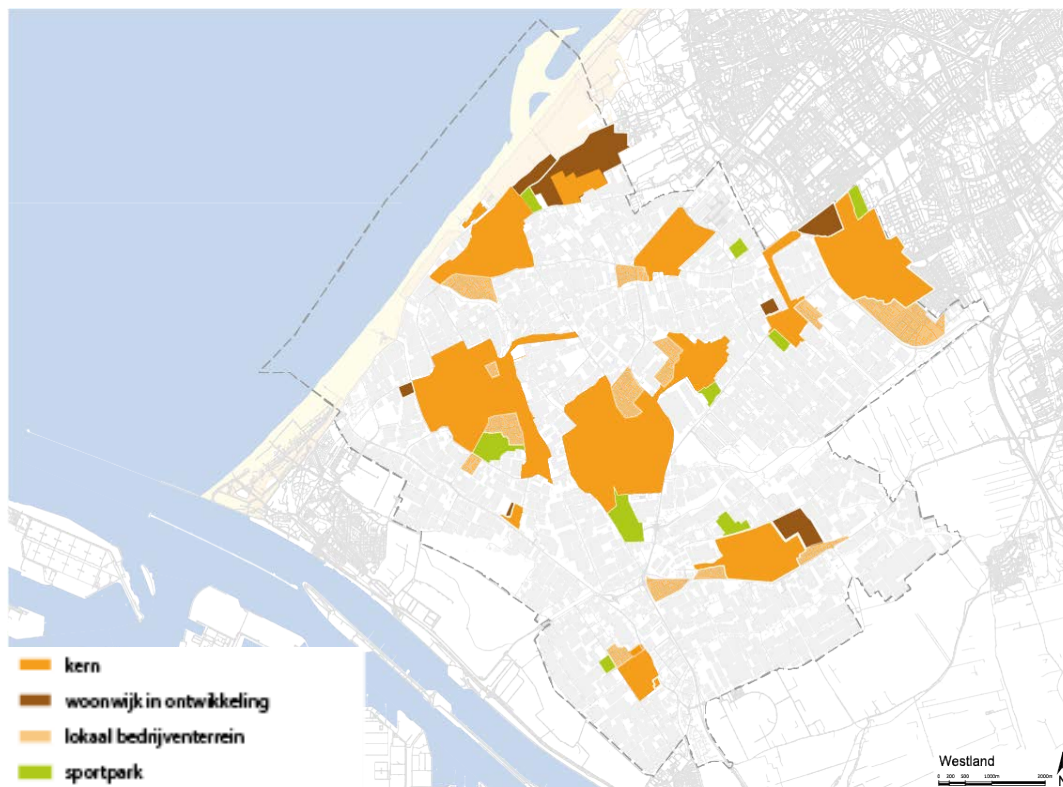
1.2.1 Gebiedsgerichte aanpak

Voor het beschrijven van de huidige situatie is onderscheid gemaakt in vier deelgebieden:

1. **De kernen binnen de gemeente Westland** (zie figuur 1.1): Dit betreffen Naaldwijk, Wateringen, 's-Gravenzande, Monster, De Lier, Honselersdijk, Poeldijk, Maasdijk, Kwintsheul, Heenweg en Ter Heijde. Daarnaast maken ook de bijbehorende lokale bedrijventerreinen en sportvelden onderdeel uit van dit deelgebied.
2. **Blauwe en groene structuur met de kust** (zie figuur 1.2):
3. **Agrologistieke bedrijventerreinen** (zie figuur 1.3) (in combinatie met het glastuinbouwgebied).
4. **Glastuinbouwgebied** (zie figuur 1.4) Het glastuinbouw gebied is onderverdeeld in T1/T2/T3 tuinbouwgebied.
 - T1 bestaat voornamelijk uit grootschalige glastuinbouw (> 10 ha) waarin vruchtgroenteteelt voorkomt;
 - T2 bestaat uit mediumschaal kassen (< 6 ha) met vruchtgroenteteelt en sierteelt;

- T3 bestaat uit kleinschalige glastuinbouw dicht bij de Westlandse kernen met sierteelt of nicheproducten.

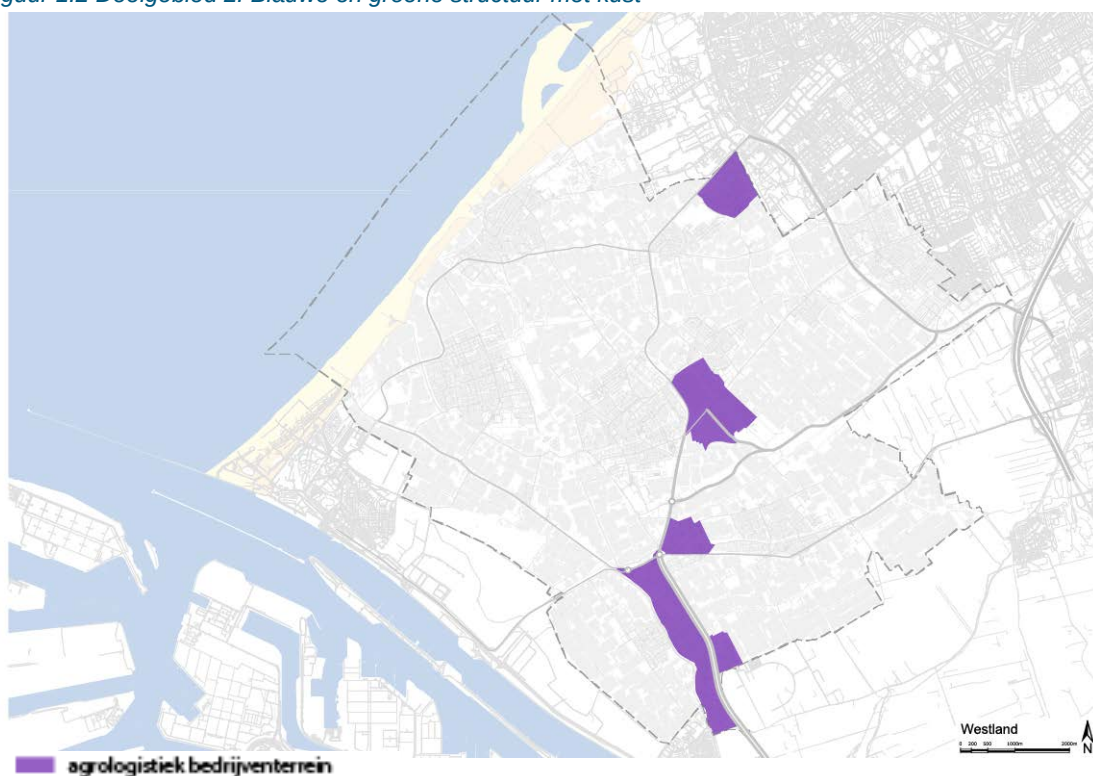
De vier deelgebieden zijn weergegeven in onderstaande figuren.

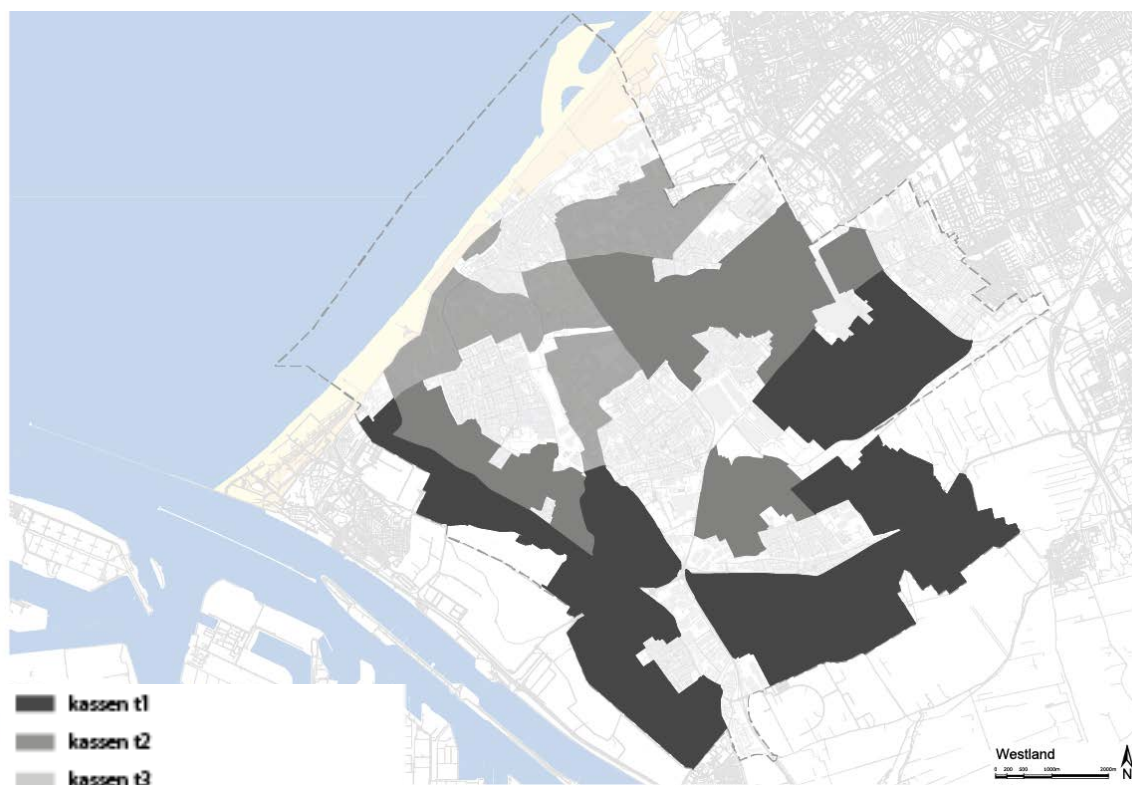
Figuur 1.1 Deelgebied 1: Kernen binnen de gemeente Westland

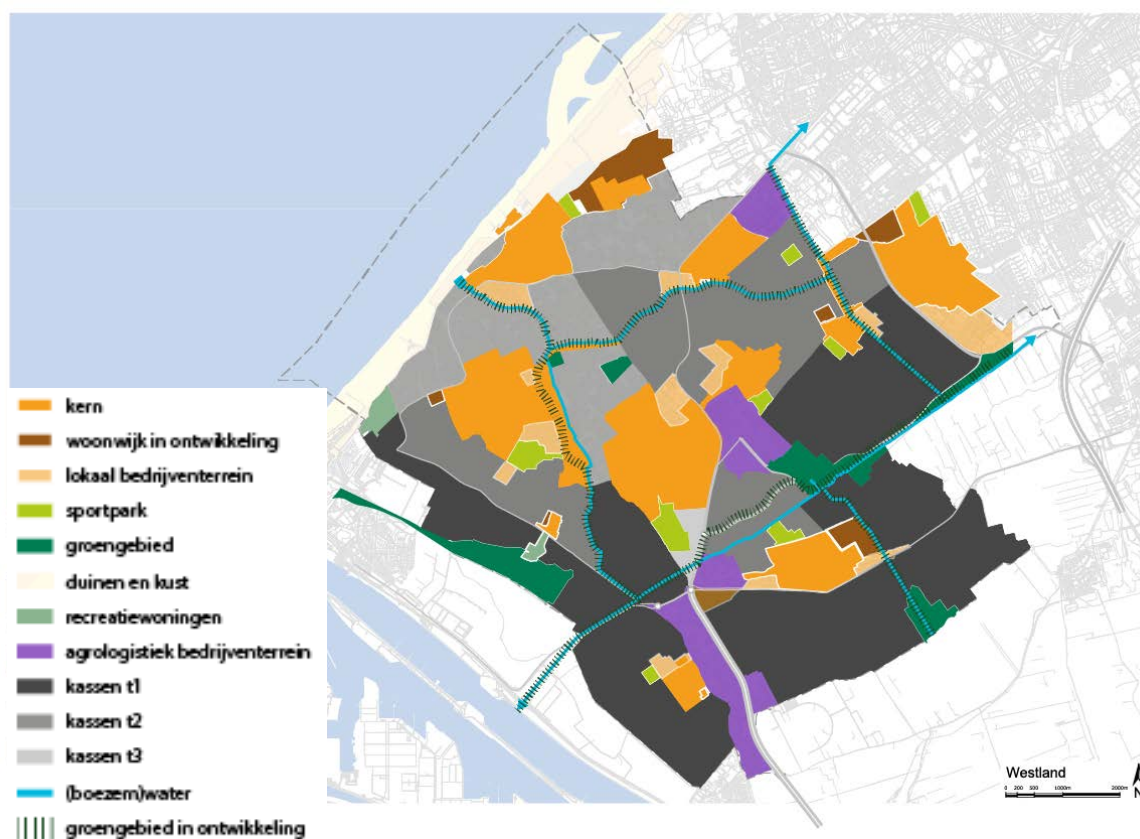
Figuur 1.2 Deelgebied 2: Blauwe en groene structuur met kust

Figuur 1.3 Deelgebied 3: Agrologistieke bedrijventerreinen

Figuur 1.4 Deelgebied 4: Glastuinbouw

Figuur 1.5 Totaaloverzicht deelgebieden gemeente Westland

1.2.2 Beoordelingskader: de basis voor het 'Rad van de leefomgeving'

De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de Omgevingsvisie worden in beeld gebracht aan de hand van het beoordelingskader (zie tabel 1.1). Het beoordelingskader volgt de brede en integrale benadering uit de Omgevingswet [Aan de slag met de Omgevingswet, 2019]. Dit betekent dat naast de thema's binnen de fysieke leefomgeving het beoordelingskader ook sociale en economische thema's bevat. Met een dergelijk breed beoordelingskader kan de m.e.r. daadwerkelijk bijdragen aan een goede weging van alle belangen in de Omgevingsvisie van de gemeente Westland.

Het beoordelingskader is het resultaat van een analyse van opgaven in de fysieke leefomgeving, afstemming met het 'Oog op Westland' en het proces van raadpleging over de beoogde reikwijdte en detailniveau van het planMER. Daarbij is van belang dat het zowel toepasbaar is in de beoordeling van kwaliteiten van de leefomgeving en effecten van nieuw beleid, als voor de beoordeling van de mate van doelbereik.

Het beoordelingskader is gaandeweg binnen de procesaanpak van de m.e.r. verder aangescherpt, waarbij indicator 'glastuinbouw' is toegevoegd en enkele indicatoren zijn opgesplitst of samengenomen. De indicatoren zijn nader gedefinieerd en uitgewerkt in de navolgende paragrafen en in bijlage 1.

Tabel 1.1 Aangescherpt beoordelingskader uit de NRD planMER Omgevingsvisie Westland [Gemeente Westland, 2019m]

Laag	Thema	Indicatoren
People	Milieukwaliteit en gezondheid	Luchtkwaliteit
		Geluidhinder
		Gezonde leefstijl en leefomgeving
		Groenbeleving
		Lichtuitstoot
	Sociale samenhang	Sociale verbondenheid
		Mantelzorg
		Eenzaamheid
Planet	Bodem en water	Bodemkwaliteit
		Bodemdaling
		Grond- en oppervlaktewater
	Klimaat	Wateroverlast
		Hitte
		Droogte
		Overstromingen
		Broeikasgassen
	Natuur en biodiversiteit	Biodiversiteit
		Beschermde soorten en leefgebieden
		Natura2000 gebieden
		Natuurnetwerk Nederland (buiten Natura2000 gebied).
	Openbare ruimte en landschap	Kwaliteit openbare ruimte
		Landschap en cultuurhistorisch erfgoed
	Energie en grondstoffen	Energiebesparing

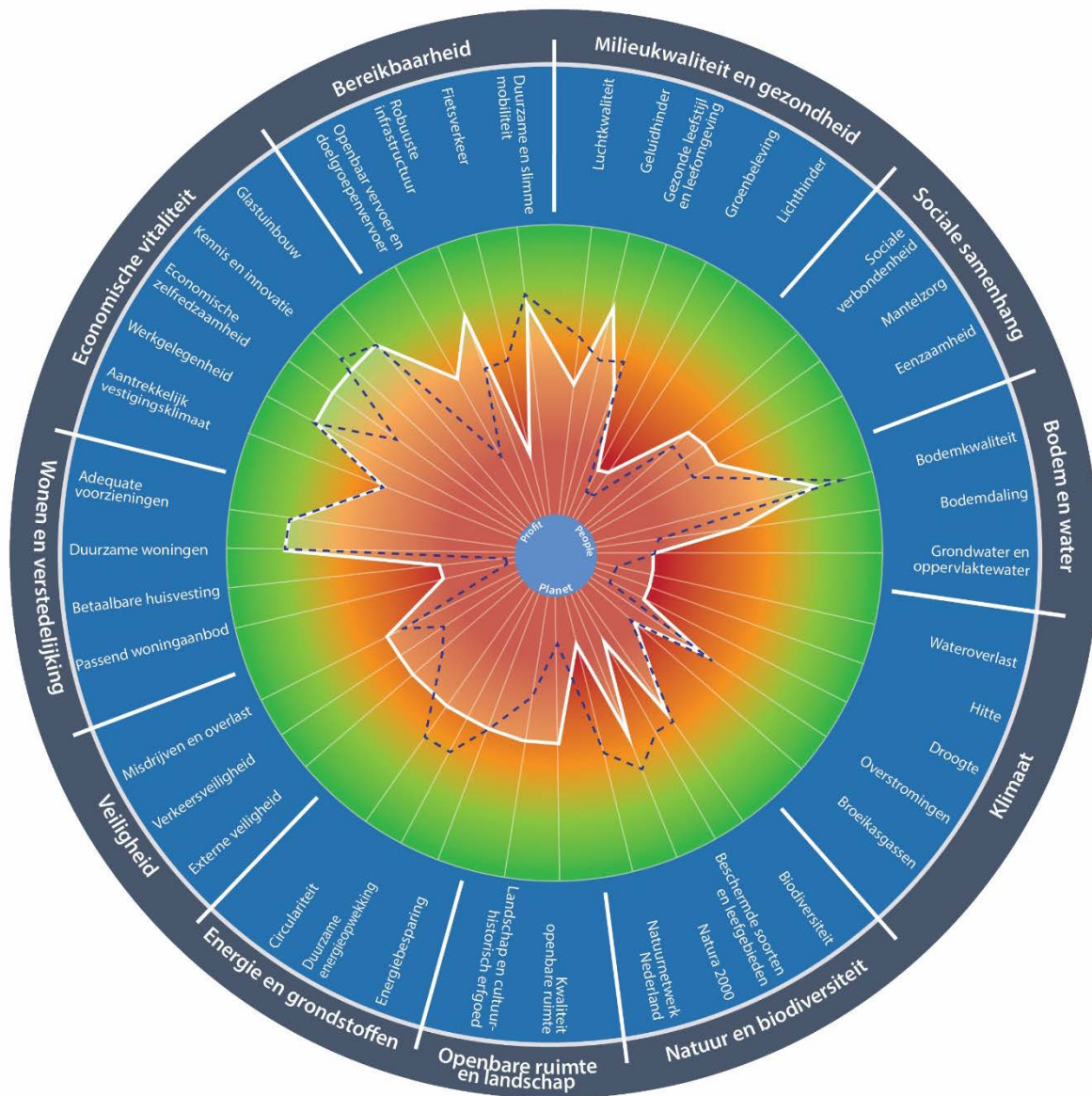
Laag	Thema	Indicatoren
		Duurzame energie opwekking
		Circulariteit
	Veiligheid	Externe veiligheid
		Verkeersveiligheid
		Misdrijven en overlast
	Wonen en verstedelijking	Passend woningaanbod
		Betaalbare huisvesting
		Duurzame woningen
		Adequate voorzieningen
Profit	Economische vitaliteit	Aantrekkelijk vestigingsklimaat
		Werkgelegenheid
		Economische zelfredzaamheid
		Kennis en innovatie
		Glastuinbouw
	Bereikbaarheid	Openbaar vervoer en doelgroepenvervoer
		Robuuste infrastructuur
		Fietsverkeer
		Duurzame en slimme mobiliteit

Visueel weergegeven in het 'Rad van de leefomgeving'

De huidige situatie en de referentiesituatie worden geprojecteerd in het 'Rad van de leefomgeving' (zie figuur 1.6). In het 'Rad van de leefomgeving' zijn alle thema's en indicatoren rondom weergegeven. Het transparante lichte vlak geeft de huidige situatie weer, de blauwe stippellijn de referentiesituatie. Het verschil tussen de referentiesituatie en de huidige situatie geeft weer in hoeverre er sprake is van een negatieve of positieve autonome trend voor de verschillende indicatoren. De positie van de lijnen in het Rad (het transparante vlak en de blauwe stippellijn) is per indicator bepaald aan de hand van de definitie en de gehanteerde schaal voor de waardering van de huidige en autonome situatie, zoals hierna omschreven.

Figuur 1.6: Rad van de leefomgeving Gemeente Westland

Rad van de Leefomgeving

Legenda:

- Huidige situatie
- - - Autonome ontwikkeling
- Overwegend geen sprake van problemen/knelpunten
- Wisselend beeld / aandachtspunt
- Overwegend sprake van problemen/knelpunten

1.2.3 Aanpak beoordeling kwaliteit van de leefomgeving

Definitie beoordelingsaspecten

Belangrijk bij de waardering van de kwaliteit van de leefomgeving aan de hand van de beoordelingsaspecten is de navolgbaarheid en reproduceerbaarheid van leefomgevingskwaliteiten.

De definitie van de beoordelingsaspecten is gebaseerd op de beschikbare informatie in de huidige situatie en autonome ontwikkeling (2030 en waar mogelijk en relevant met een doorkijk naar 2040), de (milieu)wetgeving, het beleid en expert judgement o.b.v. tijdreeksen (ontwikkelingen van de indicator over de afgelopen tijd) en geografische vergelijkingen (cijfers en trends van vergelijkbare gemeenten of de provincie Zuid-Holland)

Per beoordelingsaspect is een beoordelingscriterium gedefinieerd. Voor de invulling van het beoordelingscriterium kunnen meerdere indicatoren gebruikt zijn.

Voorbeeld beoordelingsaspect, -criterium en indicatoren

Binnen het thema 'Gezondheid' is één van de beoordelingsaspecten 'Gezonde leefstijl en leefomgeving'. Het beoordelingscriterium daarbij is de mate van een gezonde leefstijl en de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving. De gebruikte indicatoren bij het beoordelen van dit criterium zijn 1) mate van beweegvriendelijkheid van de leefomgeving en 2) aantal sportfaciliteiten en toegankelijkheid sportfaciliteiten.

Resultaten van beoordeling: kwaliteitsniveaus

De beoordeling van de aspecten resulteert in per aspect in een kwaliteitsniveau: groen, oranje of rood. Per aspect is een schaallat gedefinieerd voor de toekenning van een kwaliteitsniveau. In zijn algemeenheid geldt: bij kwaliteitsniveau groen is sprake van een overwegend goede kwaliteit, er is geen sprake van overschrijding van wettelijke of beleidsnormen, knelpunten of anderszins. Bij rood is sprake van overwegend slechte kwaliteit, dat wil zeggen: er is sprake van overschrijding van normen of knelpunten. Bij oranje is er in zijn algemeenheid sprake van risico op normoverschrijding of knelpunten, de kwaliteit zit dan tussen groen en rood in.

Voor het zo objectief, navolgbaar en reproduceerbaar mogelijk toekennen van kwaliteitsniveaus zijn twee aspecten bepalend:

- a. Beschikbare informatie en de status daarvan;
- b. Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van kwaliteitsniveau groen, oranje, rood.

Bronvermelding

De leefomgevingskwaliteiten voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling zijn in beeld gebracht op basis van beschikbare (cijfermatige en kwalitatieve) informatie bij de gemeente Westland, waarstaatjegemeente.nl, het dashboard 'Hoe is het leven in jouw regio van het Planbureau voor de Leefomgeving in samenwerking met Telos, de Atlas van de leefomgeving, Leefomgevingstoets omgevingsvisie Zuid-Holland, planMER NOVI, CBS Statline, GGD Haaglanden, KIM en het RIVM. Per thema en indicator is in de navolgende hoofdstukken aangegeven welke bronnen specifiek zijn gebruikt. In de beschouwing van de autonome ontwikkeling zijn de gevolgen van verschillende trends en ontwikkelingen voor de verschillende indicatoren meegewogen, zoals technologische ontwikkelingen (zoals in mobiliteit en digitalisering), maatschappelijke ontwikkelingen (zoals ontwikkeling van de economie en het aantal huishoudens) en andere autonome trends die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloeden (zoals klimaatverandering). Ook is meegewogen wat de verwachte invloed is als het bestaande beleid wordt voortgezet. Waar mogelijk worden belangrijke onzekerheden expliciet benoemd (denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van schone, emissieloze voertuigtechnologie).

Per beoordelingsaspect is een schaallat voor de kwaliteitsniveaus gedefinieerd op basis van bovenstaande twee aspecten. De schaallat is gebaseerd op indicatoren die het meest tot de kern van het beoordelingsaspect behoren en waar goede informatie beschikbaar voor is om er een kwaliteitsniveau aan toe te kennen. Het kan voorkomen dat er indicatoren zijn bij een beoordelingsaspect wel in de beschrijving

van de huidige situatie terugkomen, maar niet expliciet in de schaallat voor het kwaliteitsniveau. In dat geval behoort de indicator niet tot de kern van het beoordelingsaspect en/of is de beschikbare informatie niet voldoende geschikt om het te vertalen naar een schaallat.

Beschikbare informatie en status daarvan

Hierbij is onderscheid in:

1. Kwantitatieve informatie: dit betreft cijfermatige informatie, bijvoorbeeld data uit rekenmodellen of meetgegevens.
2. Kwalitatieve informatie: dit betreft niet-cijfermatige informatie, bijvoorbeeld kaartmaterieel met landschapstypen.
3. Expert-judgement: in dit geval is er geen kwantitatieve of kwalitatieve informatie beschikbaar en wordt teruggevallen op het oordeel van een vakexpert.

In zijn algemeenheid geldt dat kwantitatieve informatie het meest objectief, navolgbaar en reproduceerbaar is, en expert-judgement het minst. Kwalitatieve informatie zit er tussenin. Er is daarom gestreefd om de beoordeling zoveel mogelijk op basis van kwantitatieve informatie te baseren. Bij aspecten waar dat niet beschikbaar is, is teruggevallen op kwalitatieve informatie. Daar waar ook geen kwalitatieve informatie beschikbaar is, is teruggevallen op expert-judgement.

Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van groen, oranje, rood

Onder referentiewaarde wordt hier verstaan een waarde waaraan een kwaliteitsniveau wordt gerelateerd.

Hierbij is onderscheid gemaakt in:

1. Wettelijke normen;
2. Vastgestelde beleidsnormen of -doelstellingen
3. Advieswaarden van instituten (bijvoorbeeld GGD, RIVM, WHO);
4. Vraag versus aanbod (vanuit maatschappij, markt);
5. Benchmark ten opzichte van landelijk gemiddelde, tijdreeksen (ontwikkelingen van de indicator over de afgelopen tijd) en geografische vergelijkingen (cijfers en trends van vergelijkbare gemeenten of de provincie Zuid-Holland);
6. Expert judgement.

Bovenstaande opsomming moet als rangorde gezien worden qua objectiviteit, navolgbaarheid en reproduceerbaarheid. Per beoordelingsaspect is het afgelopen als een ladder, te beginnen bij 1 en eindigen bij 6. Daar waar er wettelijke normen beschikbaar zijn, zijn die gehanteerd. Bij afwezigheid van wettelijke normen is teruggevallen op vastgestelde beleidsnormen en zo verder. Daar waar geen enkele andere referentie beschikbaar is om een kwaliteitsniveau aan te relateren, is teruggevallen op expert-judgement. In de hoofdstukken met de resultaten van de beoordeling zijn telkens aan het begin de gehanteerde informatie en referentiewaarde gedefinieerd.

Voorbeeld schaallat kwaliteitsniveau: luchtkwaliteit

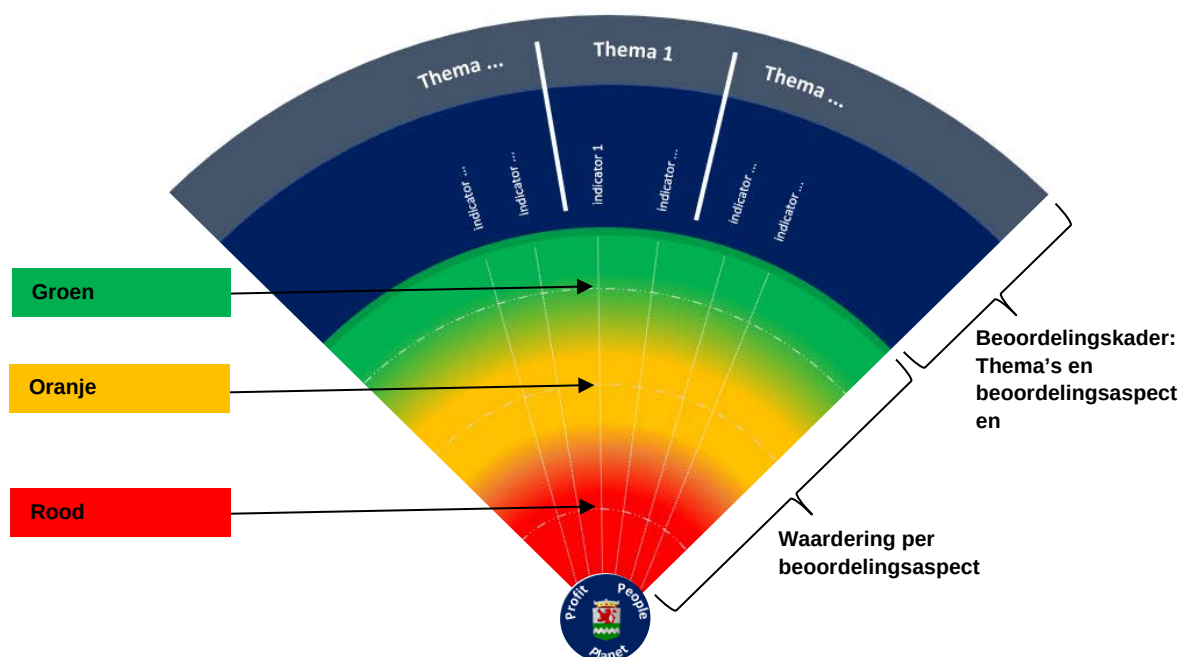
Binnen het thema 'Milieukwaliteit' is één van de beoordelingsaspecten 'Luchtkwaliteit'. Het beoordelingscriterium daarbij is de concentratie van en blootstelling aan fijn stof (PM₁₀, PM_{2,5}) en stikstofdioxide (NO₂). Beschikbare informatie: kwantitatief, concentratiekaarten op basis van modelberekeningen. Referentiewaarde: wettelijke normen (grenswaarden Wet milieubeheer) en gezondheidkundige advieswaarden (WHO).

Hiermee is voor dit aspect kwantitatieve informatie beschikbaar en wettelijke normen en gezondheidkundige advieswaarden als referentiewaarden voor de definitie van kwaliteitsniveaus. Op basis hiervan is de onderstaande schaallat voor kwaliteitsniveaus toegekend.

Kwaliteitsniveau	Luchtkwaliteit
Groen	Wettelijke grenswaarden worden overal behaald en WHO-advieswaarden worden (zo goed als) overal behaald.
Oranje	Wettelijke grenswaarden worden overal of bijna overal behaald, WHO-advieswaarden worden niet gehaald
Rood	Op meerdere locaties worden wettelijke grenswaarden overschreden.

Op basis van de beschikbare kwantitatieve informatie en de gedefinieerde schaalat is het kwaliteitsniveau toegekend voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Het toegekende kwaliteitsniveau is een gemeentebreed beeld, daar waar er specifieke relevante afwijkingen zijn van het gemeente brede beeld wordt dat in de onderbouwende beschrijving benoemd.

De toegekende kwaliteitsniveaus zijn voor alle beoordelingsaspecten in het Rad van de leefomgeving toegekend, zoals onderstaand weergegeven.

Figuur 1.7: Algemene schaalat van de indicatoren zoals visueel weergegeven in een uitsnede van het Rad van de leefomgeving.

Waardering autonome ontwikkeling

Bij de beschouwing van indicatoren is een 'waardering' gegeven aan de autonome ontwikkeling, op basis van een kwalitatieve inschatting van ontwikkelingen die optreden als gevolg van:

- De mate waarin autonome trends en ontwikkelingen leiden tot een vooruitgang of achteruitgang van de huidige situatie, zoals demografische veranderingen, klimaatveranderingen en veranderingen in de woningmarkt. Bijlage 2 gaat hierop in.
- De mate waarin voortzetting van bestaand (gemeentelijk) beleid leidt tot een vooruitgang of achteruitgang (zie paragraaf 1.3 en bijlage 3)
- De mate waarin besluiten over plannen, programma's en projecten die worden geïnitieerd door andere partijen zoals Rijkswaterstaat en omliggende gemeenten leidt tot een vooruitgang of achteruitgang (zie paragraaf 1.3)

In het Rad van de leefomgeving wordt de autonome ontwikkeling (2030) visueel weergegeven met een gestippelde blauwe lijn.

Per indicator is een schaallat bepaald en wordt uitgegaan van de waardering van de huidige situatie. Ten opzichte van de huidige situatie kan er sprake zijn van een positieve () , gelijkblijvende (=) of negatieve () trendontwikkeling.

De autonome ontwikkelingen kunnen per indicator verschillen in impact en onzekerheid. Er kan sprake zijn van:

- Geen impact ten opzichte van de huidige situatie. Er is sprake van een gelijkblijvende waardering. De kleur blijft gelijk. Deze situatie wordt in de onderstaande uitwerking visueel weergegeven met een '='. In het Rad bevindt de gestippelde blauwe lijn zich op dezelfde plek als de huidige situatie.
- Een beperkte impact en/of onzekerheid op de waardering van een indicator. Visueel wordt dit weergegeven met een positieve () of negatieve () pijl. In het rad beweegt de gestippelde blauwe lijn zich binnen dezelfde kleur als de huidige situatie.
- Een grote impact en/of onzekerheid door klimatologische, demografische, economische en/of technologische ontwikkelingen (bijlage 2). Visueel wordt dit weergegeven met een positieve () of negatieve () pijl en een kleurverandering ten opzichte van de huidige situatie. In het rad verplaatst de blauwe stippellijn zich naar een andere kleur ten opzichte van de huidige situatie.

1.2.4 Samenhang met andere kaders

Bij het opstellen van de omgevingsvisie is rekening gehouden met regelgeving en beleid van andere overheden. Daarbij gaat het om beleid en besluiten die onderdeel zijn van de volgende plannen en programma's:

- *Europese regelgeving:* M.e.r.-richtlijn, Vogel- en Habitatrichtlijn, NEC-richtlijn, Kaderrichtlijn water, Richtlijn luchtkwaliteit, Europese Richtlijn Overstromingsrisico's, Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB), Verdrag van Malta, Richtlijnen trillingen.
- *Nationale regelgeving en beleid:*
 - o *Wetten:* Wet ruimtelijke ordening (Wro), Wet natuurbescherming (Wnb), Wet ammoniak en veehouderij (Wav), Wet geurhinder en veehouderij (Wgv), Wet milieubeheer (Wm), Waterwet, Wet geluidhinder (Wgh), Erfgoedwet 2016, Wet archeologische monumentenzorg (Wamz), Wet bodembescherming (Wbb);
 - o *Besluiten:* Besluit ruimtelijke ordening (Bro), Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Barro en Rarro), Besluit huisvesting ammoniak en veehouderijen (Amvb Huisvesting), Besluit externe veiligheid inrichtingen milieubeheer (Bevi,

- Revi), Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb, Revb), Besluit externe veiligheid Transport (Bevt, Revt), Besluit bodemkwaliteit (Bbk), Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water (BKMW);
- o *Nota's*: Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, Nationaal waterplan 2016-2021, Structuurvisie buisleidingen (2012-2035), Waterbeleid 21e Eeuw, Energieakkoord.
 - *Regionaal*: Programma Zuid-Hollands Groen, Programma Zuid-Hollandse Economie, Provinciaal Fietsplan, Regionale rampenbestrijding en crisisbeheersing beleidsplan 2019-2022, Regionaal risicoprofiel Haaglanden t.b.v. multidisciplinair rampenbestrijding en crisisbeheersing.
 - *Gemeentelijk*: Structuurvisie uit de Wro, Westlandse Energie Opgave 2019-2022, Sociaal Beleidskader, Plan van aanpak eenzaamheid, Duurzaamheidsagenda 2012-2020, Cultuurkoers 2030, Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs Westland; Een visie op de toekomst 2018-2033, Verkenning van de woningbehoefte in de gemeente Westland tot 2040, Deelvisie Wonen, 2019, Klimaatatlas Westland, Woonvisie, Weerbaar Westland, Beleef Westland, Dilemma-notitie Bodem 2019, Waterklimaatplan, Westlands Veiligheidsbeleid 2019-2022, De economische opgave voor Westland 2019-2022, Werkboek Westland, B&Wnota Onderbouwing locaties nieuw bedrijventerrein tot 2030, Duurzaamheidsbenchmark voor Gemeente Westland 2018, Detailhandelstructuurvisie en MKB Westland Visie retailstructuur, Mobiliteitsplan Westland 2040, Visie op Wateringen

1.2.5 Relevante fysiek ruimtelijke ingrepen

Onderstaand zijn relevante fysiek ruimtelijke ingrepen in (of in de nabijheid van) de gemeente Westland opgesomd. Omdat over de ingrepen inmiddels besluiten zijn genomen, maken ze onderdeel uit van de autonome ontwikkeling (en referentiesituatie):

Den Haag:

- Het Haagse deel van de Westlandse Zoom: nog circa 2.000 woningen
- Den Haag zuid-west: herstructurering woongebied met toevoeging van 10.000 woningen
- Woningbouw op terrein Parnassia, aantal is mij niet bekend
- Kijkduin wordt nu vernieuwd, er worden ook woningen gebouwd. Aantallen ken ik niet.

Delft en Midden-Delfland:

- Verdere ontwikkeling Harnaschpolder: woningbouw, bedrijventerrein, Hornbach

Maassluis:

- Dijkpolder: nieuwbouw 1.750 woningen

Hoek van Holland:

- geen concrete plannen bekend

1.3 Algemeen beeld referentiesituatie

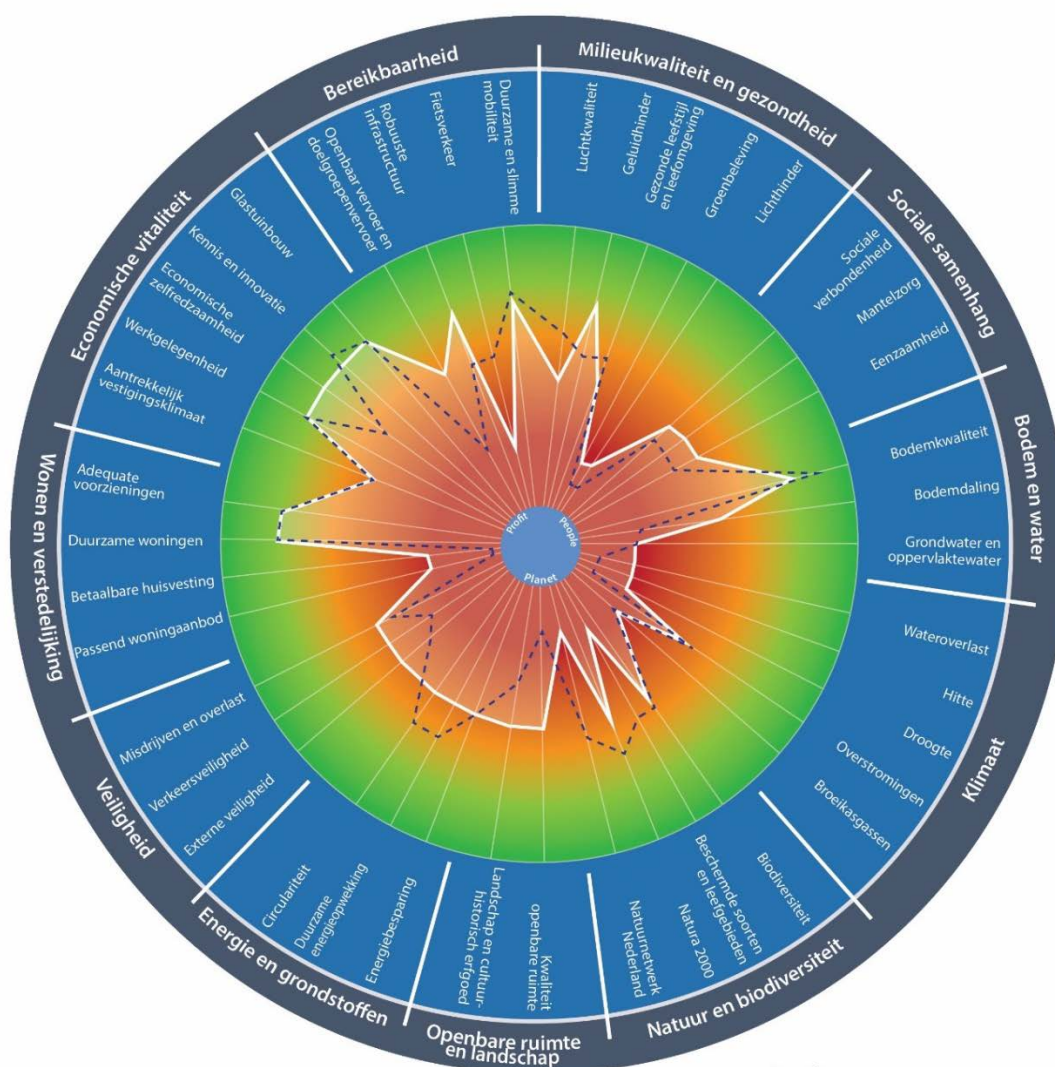
De staat van de fysieke leefomgeving van Westland is samengevat weergegeven in figuur 4.2, zowel voor de huidige situatie (lichte lijn) als voor de referentiesituatie in 2030 (donkere stippellijn).

De huidige staat van de fysieke leefomgeving laat een wisselend beeld zien (zie figuur 4.2). Vooral qua economische vitaliteit, bodemkwaliteit, voorzieningen staat de fysieke leefomgeving er op dit moment over het algemeen goed voor. Vooral de huidige staat ten aanzien van het klimaat, groenbeleving, natuur en wonen en verstedelijking (passend en voldoende woningaanbod) staan in de gemeente Westland onder druk.

Hoewel de onzekerheid over autonome ontwikkelingen groot is, zorgen autonome trends en ontwikkelingen ervoor dat de staat van de leefomgeving richting 2030 voor de meeste aspecten verder

onder druk komt te staan. De gemeente zal richting de toekomst steeds meer te maken krijgen met dominante autonome trends waarop de gemeente geen of weinig invloed kan uitoefenen, waaronder klimaatverandering, (geo)politieke, demografische, technologische en economische ontwikkelingen. Bestaand beleid keert de negatieve trends naar verwachting niet. Kritische kwaliteitsniveau's in de gemeente Westland zijn de groenbeleving, lichtuistoot, klimaatopgaven (wateroverlast, hittestress en droogte) en een passend en betaalbaar woningaanbod. Een uitzondering vormen de positieve trends ten aanzien van: de biodiversiteit in Natura 2000 gebieden (door het behalen van de instandhoudingsdoelen), fietsverkeer (dit hangt samen met bestaand provinciaal beleid), duurzame energieopwekking (door de bestaande actieve inzet op geothermie van het bedrijfsleven en tuinbouwcluster, met een faciliterende rol voor de gemeente) en circulariteit (door de inzet van de creatieve kennisindustrie in combinatie met rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid).

Rad van de Leefomgeving

Legenda:

- Huidige situatie
- Autonome ontwikkeling
- Overwegend geen sprake van problemen/knelpunten
- Wisselend beeld / aandachtspunt
- Overwegend sprake van problemen/knelpunten

Figuur 4.2: Het RAD met daarin de staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Westland in huidige en autonome situatie (totaal)

1.4 Leeswijzer

Aansluitend op de opbouw van het Rad van de Leefomgeving worden in de navolgende hoofdstukken de huidige situatie en de referentiesituatie beschreven voor de thema's en indicatoren van de staat van de fysieke leefomgeving.

2 Milieukwaliteit en gezondheid

2.1 Huidige situatie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie voor wat betreft milieukwaliteit en gezondheid.

Tabel 2.1: Kwaliteit van de leefomgeving in de huidige situatie voor het thema milieukwaliteit en gezondheid

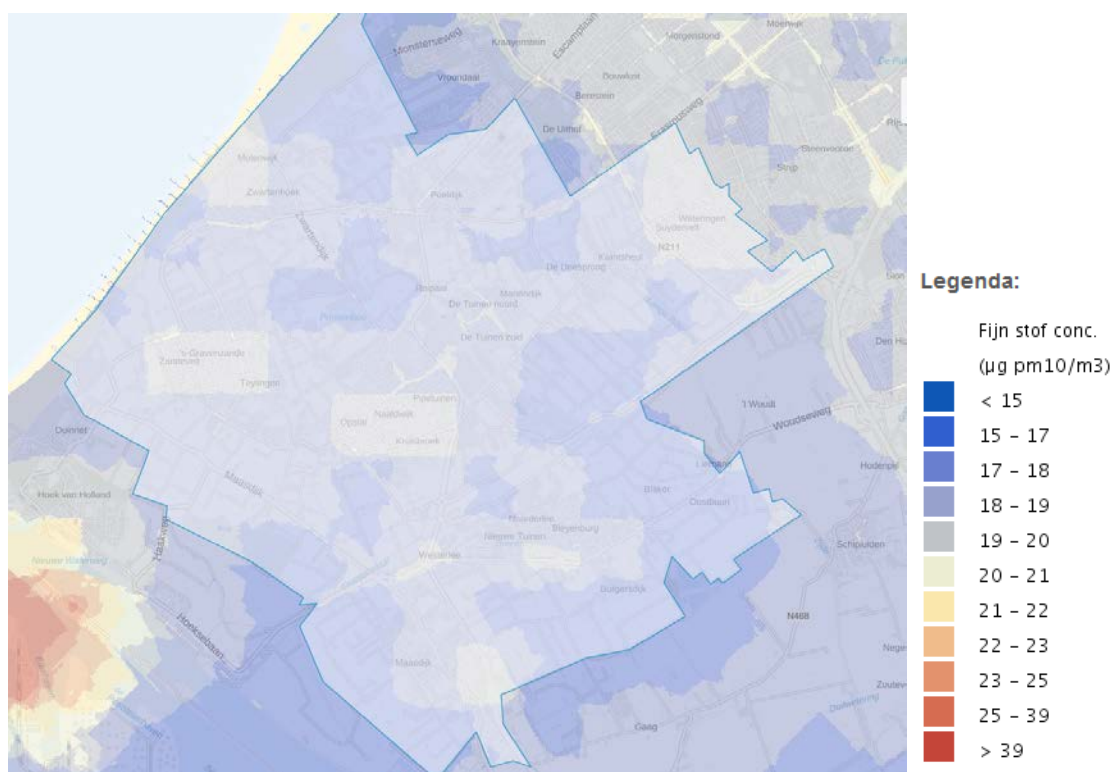
Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Luchtkwaliteit	Verandering in geurhinder en de emissie en concentratie van fijnstof (PM ₁₀ en PM _{2,5}) en stikstofdioxiden (NO ₂).		Er wordt nog niet overal in Westland voldaan aan de advieswaarden van de WHO voor de wettelijke grenswaarden voor NO₂ en de concentraties fijnstof (met name PM_{2,5}). Het blijft belangrijk om aan verbetering van de luchtkwaliteit te werken. Ook onder deze luchtkwaliteitsnormen zijn er nog belangrijke gezondheidseffecten. Voor de lokale luchtkwaliteit is houtstook een toenemend probleem; naast de emissie van fijnstof leidt dit ook tot hinder bij een deel van de omwonenden. Er is extra aandacht nodig voor (lucht)kwaliteit van de directe woonomgeving en locaties van scholen en kinderopvang. Westland werkt aan het verduurzamen van het verkeer, door het stimuleren van een schonere transportsector en het plaatsen van oplaadpalen. De uitstoot van glastuinbouw wordt geregeld via wettelijke bepalingen (Activiteitenbesluit) waarvan op de korte termijn sterke reducties worden verwacht, met name bij WKK-installaties. Daarnaast is er een wisselend beeld voor wat betreft ernstige geurhinder in de gemeente.
Geluidhinder	Verandering in de mate van geluidhinder		Het percentage mensen dat in de gemeente Westland aangeeft vaak last te hebben van geluidhinder in hun buurt is met 37% relatief laag ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
Gezonde leefstijl en leefomgeving	Verandering in de mate van een gezonde leefstijl en de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving		Het percentage inwoners dat rookt in de gemeente Westland is 19%. Het alcoholgebruik is met 86% hoog. Het percentage overgewicht (BMI > 25KG/m ²) van mensen ouder dan 19 jaar in de gemeente Westland is 49%. Het aantal mensen dat gezonde voeding eet is onder het gemiddelde. Gemiddeld over gemeente Westland voldoet 63,1% (2016) aan deze norm. De score voor een beweegvriendelijke omgeving is het gemiddelde van de scores op de zes deelindicatoren en is ten opzichte van andere gemeenten met 2,4 laag.
Groenbeleving	Verandering in de gemiddelde afstand tot openbaar groen		De gemiddelde afstand tot openbaar groen bedraagt meer dan 500 meter. Het kustgebied draagt in belangrijke mate bij aan de verbindingen tussen belangrijke openbare groengebieden in de gemeente Westland (Staelduinse Bos, Wollebrand, Plas van alle Winden en Prinsenbos), maar is zelf geen verbinding tussen de gebieden. De groenblauwe hoofdstructuur tussen deze groenblauwe gebieden is nog in onvoldoende mate aanwezig en is nog in ontwikkeling. Ter hoogte van de kassen bevindt zich

			weinig groen. Op wijk- en buurtniveau is niet in iedere kern voldoende groen.
Lichtuitstoot	Verandering in de hemelhelderheid 's nachts		Lichtuitstoot in de gemeente Westland wordt voornamelijk veroorzaakt door assimilatielampen in kassen. Deze belichting beperkt zich niet tot de directe omgeving van de kas, maar is op grote afstand merkbaar. Dit kan invloed hebben op de menselijke gezondheid, door verstoring van het bioritme. Ook kan het negatieve effecten hebben op de natuur. Regelgeving ten aanzien van lichtuitstoot is momenteel vastgelegd in het Activiteitenbesluit. Er zijn reguliere regels die onder alle omstandigheden gelden, maar het Activiteitenbesluit biedt ook mogelijkheden voor maatwerk om hiervan af te wijken.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de huidige situatie, ondersteund door beeldmateriaal.

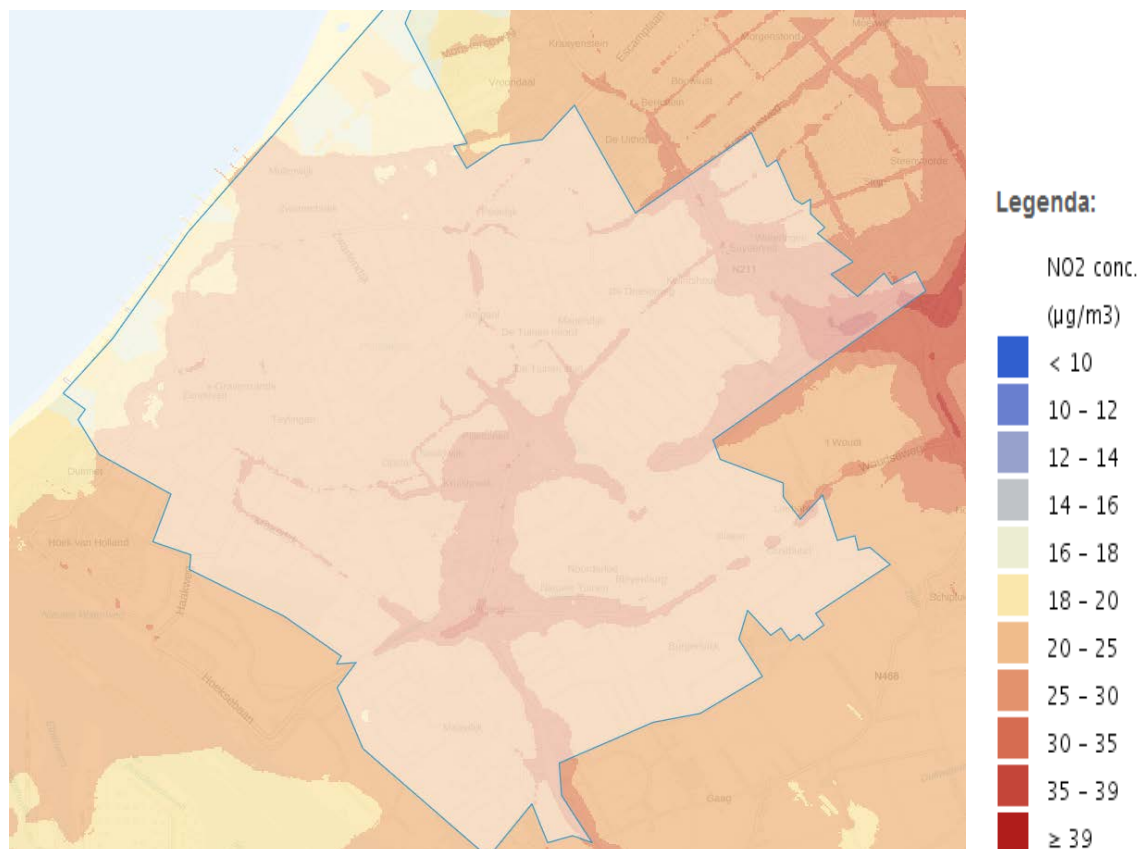
Luchtkwaliteit

De afgelopen decennia is de lucht in Nederland een stuk schoner geworden en voldoet nu vrijwel overal aan de Europese normen. Het huidige beleid is gericht op het halen van wettelijke grenswaarden. Hoewel de luchtkwaliteit grotendeels aan de normen voldoet, veroorzaakt luchtverontreiniging nog steeds aanzienlijke gezondheidsschade. Fijnstof in de lucht leidt in Nederland tot een levensduurverkorting van naar schatting twaalf maanden. Volgens de Gezondheidsraad leiden concentraties fijnstof, stikstofdioxide en ozon in de lucht naar schatting tot 12.000 vroegtijdige sterfgevallen per jaar [Gezondheidsraad, 2018].

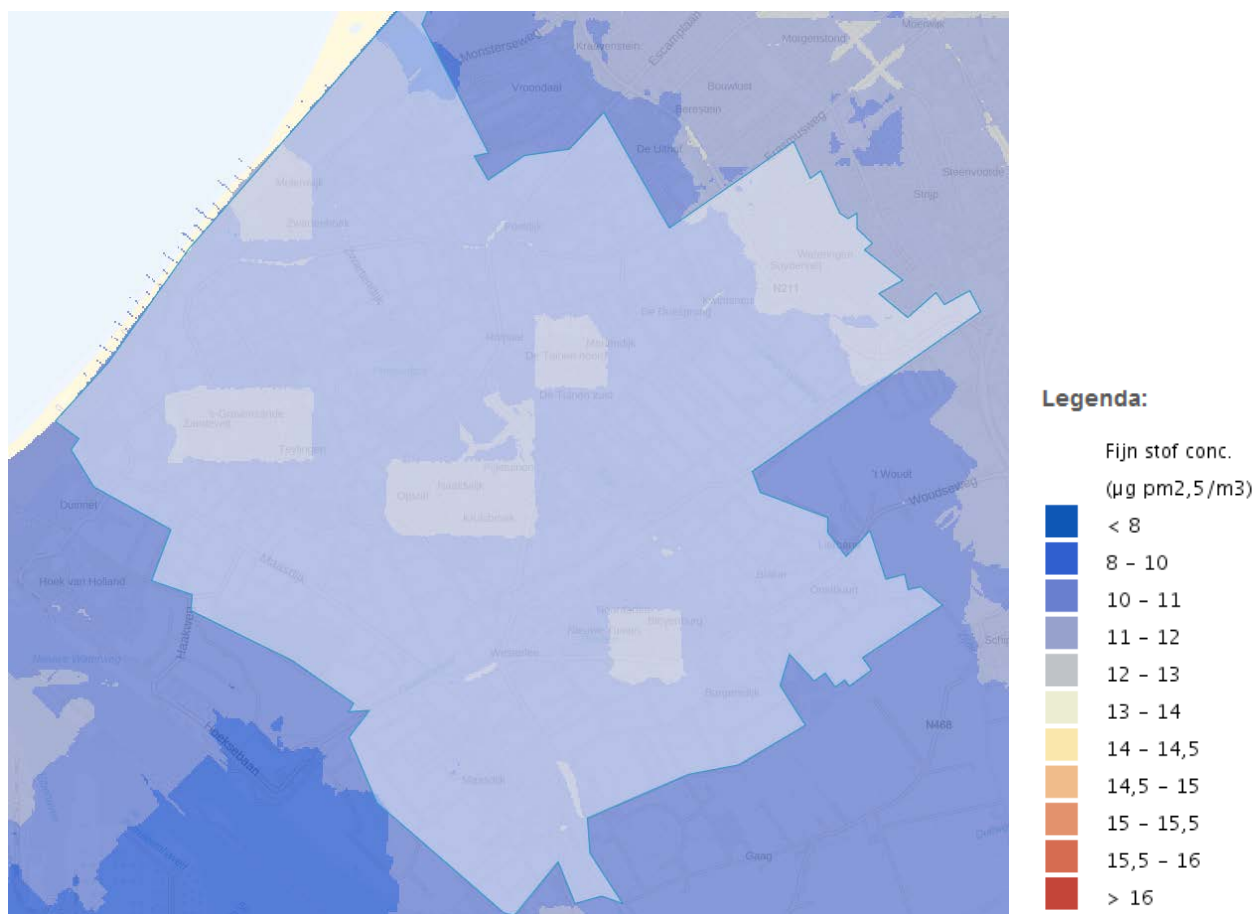

Figuur 2.1: Fijnstof (PM10) 2017, RIVM [Atlas van de leefomgeving, 2019a]

De hoogste concentraties fijnstof zijn te vinden langs drukke wegen (meer dan 10.000 motorvoertuigen per dag). In de gemeente Westland zijn dit vooral de hoofdroutes N211 langs Wateringen, bij Poeldijk (Nieuweweg, Monsterseweg) en Monster (Poeldijkseweg), A20-N213 (Burgemeester Elsenweg), N220 langs Maasdijk, N223 langs De Lier en de N467 (Galgenweg, Piet Struijkweg). Ten opzichte van andere gemeenten is de situatie relatief gunstig, omdat deze wegen vooral door open gebieden of langs kassen en bedrijventerreinen lopen en er weinig woningen langs deze drukke wegen staan [GGD Haaglanden, 2016a].

Figuur 2.3: Fijnstof (PM_{2,5}) 2017, RIVM [Atlas van de leefomgeving, 2019a]

Figuur 2.2: Stikstofdioxiden (NO_2) 2017, RIVM [Atlas van de leefomgeving, 2019a]

Een aanzienlijk deel van de concentraties NO_2 en fijnstof wordt veroorzaakt door bronnen buiten de gemeente Westland en Nederland. Daarmee is luchtvervuiling ook een nationaal en internationaal issue. Er wordt nog niet overal in Westland voldaan aan de advieswaarden van de WHO voor de wettelijke grenswaarden voor NO_2 en de concentraties fijnstof (met name $\text{PM}_{2,5}$) [RIVM, 2019a].

Er is in de huidige situatie sprake van een wisselend beeld met diverse aandachtspunten voor de luchtkwaliteit. Daarom wordt het kwaliteitsniveau 'oranje' gegeven.

In de gemeente Westland draagt met name de industrie en open haarden bij aan geurhinder, binnen grenswaarden die vaak in vergunningen zijn vastgelegd. Op grond van de Wet milieubeheer heeft het bevoegd gezag de verplichting om aan te geven wat een aanvaardbaar geurhinderniveau is. In het beleid van de provincie Zuid-Holland is aangegeven dat het onacceptabele geurhinderniveau ligt tussen hinder en ernstige hinder [Provincie Zuid-Holland, 2018b]. Bij de vergunningverlening past de provincie het geurhinderbeleid toe. Hierbij wordt het acceptabele hinderniveau vastgesteld om te zorgen dat geurgevoelige objecten worden beschermd tegen onacceptabele geurhinder [Kenniscentrum InfoMil, 2019a]. Bijna een kwart van de inwoners van Westland heeft in het afgelopen jaar matige tot ernstige geurhinder van (hout)stook ervaren. Dit beeld verschilt niet van dat in Zuid-Holland West [GGD Haaglanden, 2016b].

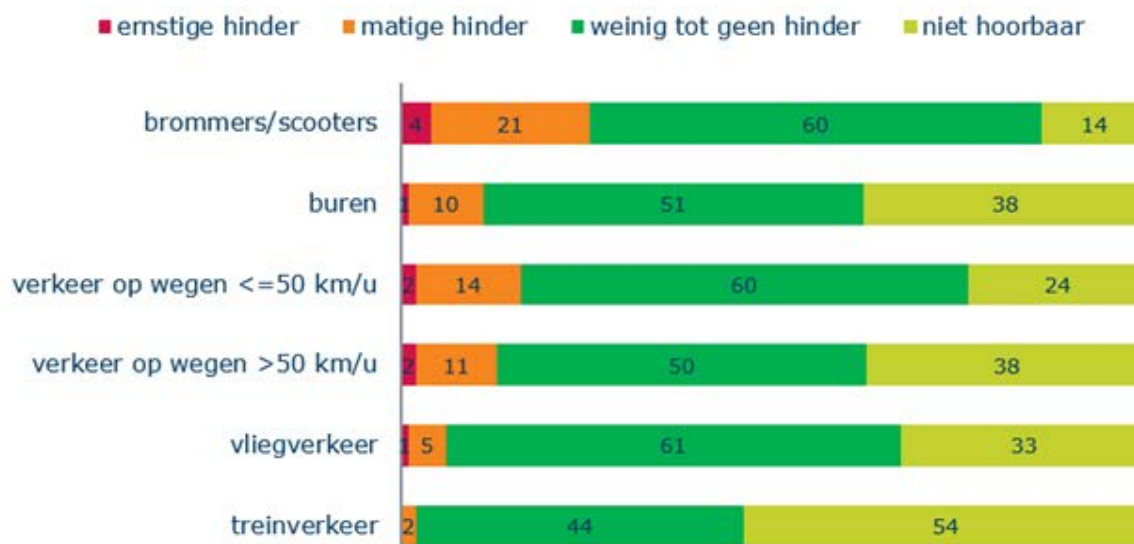
De meeste geuroverlast door industrie concentreert zich in het havengebied van Rijnmond ten zuiden van de gemeente Westland. In het Kerngebied Rijnmond (Haven- Industriegebied) worden daarom strengere

eisen gesteld om (ernstige) hinder vanwege cumulatie te voorkomen. In de provincie Zuid-Holland geeft 1 – 2% van de bevolking (2016) aan overlast te ervaren van ernstige geurhinder. Als gevolg van stoken via open haarden ligt het percentage geurhinder dat hierdoor ervaren wordt op 1 – 2% (2016) [[Atlas van de leefomgeving, 2019a](#)].

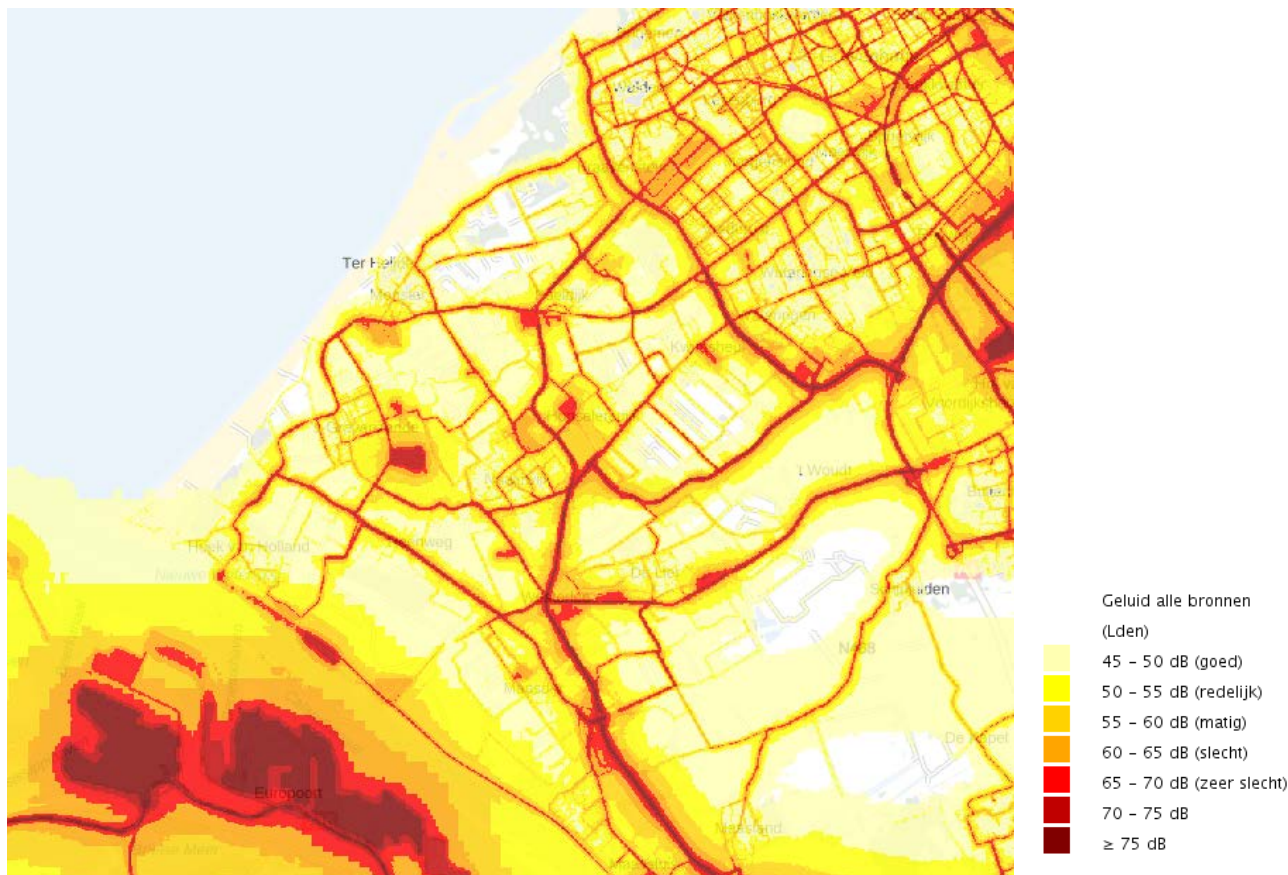
Er is in de huidige situatie sprake van een wisselend beeld met diverse aandachtspunten voor de luchtkwaliteit. Daarom wordt het kwaliteitsniveau 'oranje' gegeven.

Geluidhinder

Geluiden in de omgeving kunnen een grote bijdrage leveren aan de beleving van de leefomgeving. Te veel geluid is vaak onwenselijk of zelfs schadelijk. Gezondheidseffecten als slaapverstoring, gehoorschade, risico op hart- en vaatziekten of verminderd prestatievermogen en leerproblemen bij kinderen willen we uiteraard zoveel mogelijk voorkomen [[Volksgezondheidszorg, 2018](#)]. In de Gezondheidsenquête 2016 gaf 37% van de inwoners van de gemeente Westland aan matige tot ernstige geluidhinder te hebben ervaren (28.000 inwoners). Dit is relatief laag ten opzichte van het landelijk gemiddelde, van 57% [Gemeente Westland, 2019a; GGD Haaglanden, 2016c]. In 2016 werden 8.166 inwoners van Westland gehinderd door geluid van wegverkeer en 3.410 inwoners ernstig gehinderd. Dit aantal is gedaald ten opzichte van 2011 [[GGD Haaglanden, 2016c](#)]. Geluidsoverlast wordt met name rond de dorpen gemeld en wordt voornamelijk veroorzaakt door wegverkeer (zie figuur 10). In totaal waren er in 2016 ruim 14.000 woningen met een geluidsbelasting van 55dB (Lden) of meer, een afname van 2% ten opzichte van het aantal in 2011. Daarnaast waren er in 2016 122 andere geluidgevoelige locaties met een geluidsbelasting groter dan 55dB Lden, zoals scholen en kinderdagverblijven; in 2011 waren dit er 78 [[GGD Haaglanden, 2016c](#)].

Figuur 2.2: Percentage inwoners (19 jaar en ouder) dat in het afgelopen jaar weinig tot geen, matige of ernstige geluidhinder heeft ervaren naar bron van geluid [[GGD Haaglanden, 2016c](#)]

Figuur 2.3: Geluidsbelasting als gevolg van weg- en railverkeer, luchtvaart, industrie en windturbines in Lden [Atlas van de leefomgeving, 2019a]

De grootste geluidbelasting treedt op in de buurt van wegen en spoorwegen. Figuur 2.5 toont de geluidsbelasting als gevolg van weg- en railverkeer, luchtvaart, industrie en windturbines in Lden [Atlas van de leefomgeving, 2019a]. Maatregelen, zoals geluidsschermen langs snelwegen, het isoleren van woningen moeten leiden tot een vermindering van de geluidhinder. Ondanks deze maatregelen is de geluidbelasting de afgelopen jaren nauwelijks afgenomen. Dit komt vooral door de groei van het wegverkeer en de uitbreiding van het wegennet [CLO, 2012a].

Gehoorschade onder jongeren is een groeiend probleem. Ieder jaar komen er landelijk meer dan 20.000 jongeren bij met gehoorschade door vrijetijdslawaai. Voor ongeveer de helft wordt dit opgelopen tijdens het uitgaan. Ook het beluisteren van muziek via koptelefoons met een te hoog volume is een belangrijke oorzaak van gehoorschade. Vaak is de gehoorschade onomkeerbaar; het kan zelfs leiden tot levenslange arbeidsongeschiktheid. Ook hier ligt een uitdaging om samen met de horeca in Westland en organisatoren van evenementen tot een goed evenwicht te komen [Gemeente Westland, 2019a].

Er is in de huidige situatie geen sprake van problemen of knelpunten in het kader van geluidhinder in de gemeente Westland. Daarom wordt het kwaliteitsniveau 'groen' gegeven.

Gezonde leefstijl en leefomgeving

Gezonde leefstijl

Volgens het Sociaal Cultureel Planbureau [2018a], de GGD Haaglanden [2016d] en de gezondheidsraad [2019] wordt een gezonde leefstijl beïnvloed door de volgende indicatoren: roken, alcoholgebruik, overgewicht, voeding en voldoende bewegen.

Roken

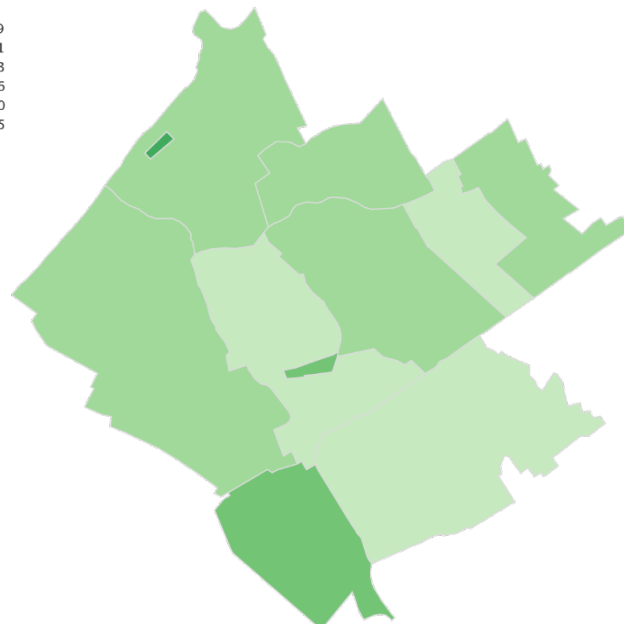
Het percentage inwoners dat rookt in de gemeente Westland is 19% [RIVM, 2016a; GGD Haaglanden, 2016e]. Dit zijn zowel dagelijkse rokers als gelegenhedsrokers. Drie op de tien inwoners is een ex-roker en ruim de helft heeft nooit gerookt. De onderstaande kaart presenteert cijfers over roken uit de Gezondheidsmonitor volwassenen 2016. Dit is het percentage personen van 19 jaar en ouder dat de vraag "Rookt u weleens?" beantwoordt met 'ja', exclusief elektronische sigaret.

Figuur 2.4: Percentage rokers in de gemeente Westland [RIVM, 2016a]

Rokers 2016

Per wijk in Westland

Percentage

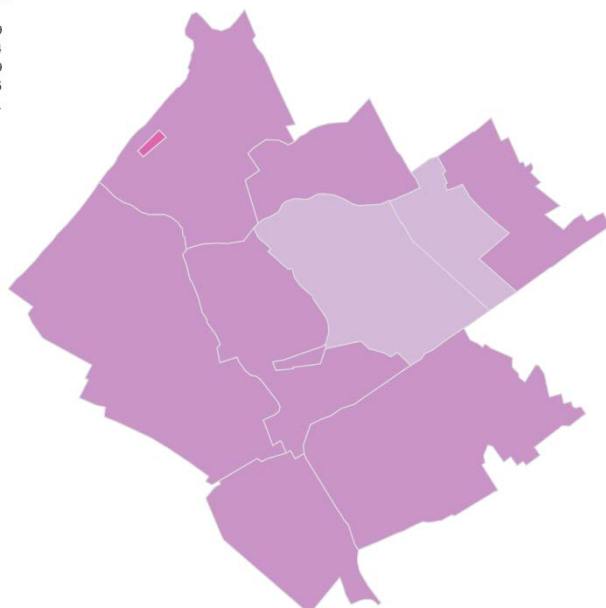

RIVM.nl

Percentage mensen dat voldoet aan de alcoholrichtlijn 2016

Per wijk in Westland

Percentage

RIVM.nl

Alcoholgebruik

Volgens de Gezondheidsenquête 2016 heeft 36 % van de inwoners (19 jaar en ouder) van Westland in het afgelopen jaar alcohol gedronken.

Ruim één derde van de (36%) inwoners (19 jaar en ouder) van Westland voldoet aan het advies geen of maximaal één glas alcohol per dag te drinken. In de hele regio Haaglanden voldoet 45% aan dit advies [GGD Haaglanden, 2016f]. Het percentage inwoners in de gemeente Westland dat voldoet aan de alcoholrichtlijn is 40% [RIVM, 2016b]. Figuur 2.7 presenteert cijfers over alcoholgebruik volgens de richtlijn. Dit is het percentage personen van 19 jaar en ouder dat geen of maximaal één glas alcohol per dag drinkt.

Figuur 2.5: Percentage inwoners dat voldoet aan de alcoholrichtlijn [RIVM, 2016b]

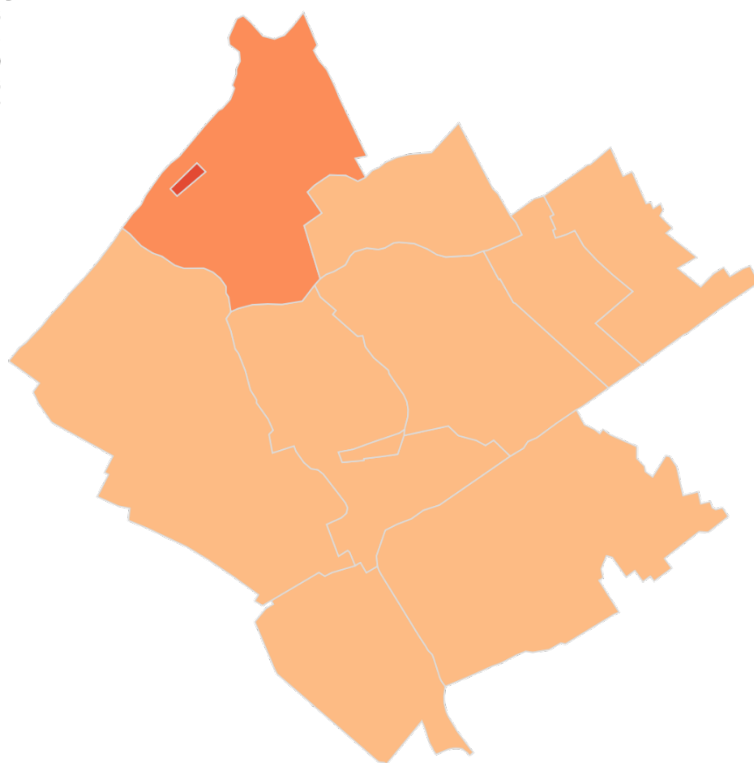
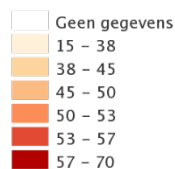
Overgewicht

Figuur 2.8 laat cijfers over overgewicht (2016) zien. Dit is het percentage personen van 19 jaar en ouder met een Body Mass Index (BMI¹) van 25,0 kg/m² en hoger, gebaseerd op zelf-gerapporteerde lengte en gewicht. Het percentage overgewicht (BMI > 25KG/m²) van mensen ouder dan 19 jaar in de gemeente Westland is 49%. Dit percentage is vergelijkbaar met de rest van de provincie Zuid-Holland [[RIVM, 2016c](#)]. Bijna de helft van de inwoners van Westland van 19 jaar en ouder kampt met (ernstig) overgewicht. Het percentage inwoners met ondergewicht is 2%. Dit betekent dat 49% van de inwoners van Westland een gezond gewicht heeft. Het percentage mensen met overgewicht is over de afgelopen jaren vrijwel gelijk gebleven [[GGD Haaglanden, 2016g](#)].

Overgewicht 2016

Per wijk in Westland

Percentage

RIVM.nl

Figuur 2.6: Percentage inwoners met overgewicht (2016) in de gemeente Westland [[RIVM, 2016c](#)]

Voeding

Uit de Gezondheidsenquête 2016 blijkt dat 26% van de inwoners van Westland minimaal 250 gram groente of rauwkost per dag eet, en daarmee voldoet aan de richtlijn groente. Ruim vier op de tien eet minimaal 200 gram fruit per dag en voldoet aan de richtlijn fruit. Negen op de tien inwoners van Westland ontbijt minimaal vijf dagen per week [[GGD Haaglanden, 2016d](#)].

¹ BMI geeft verhouding tussen lengte en gewicht weer. Het gewicht van iemand (in kilogram) gedeeld door het kwadraat van zijn lengte (in meters) geeft de body mass index in kg/m². De BMI is ingedeeld in de categorieën ondergewicht, overgewicht en obesitas. Volgens internationale categorieën in lichaamsgewicht voor volwassenen is er sprake van een BMI (kg/m²) ≥25,0.

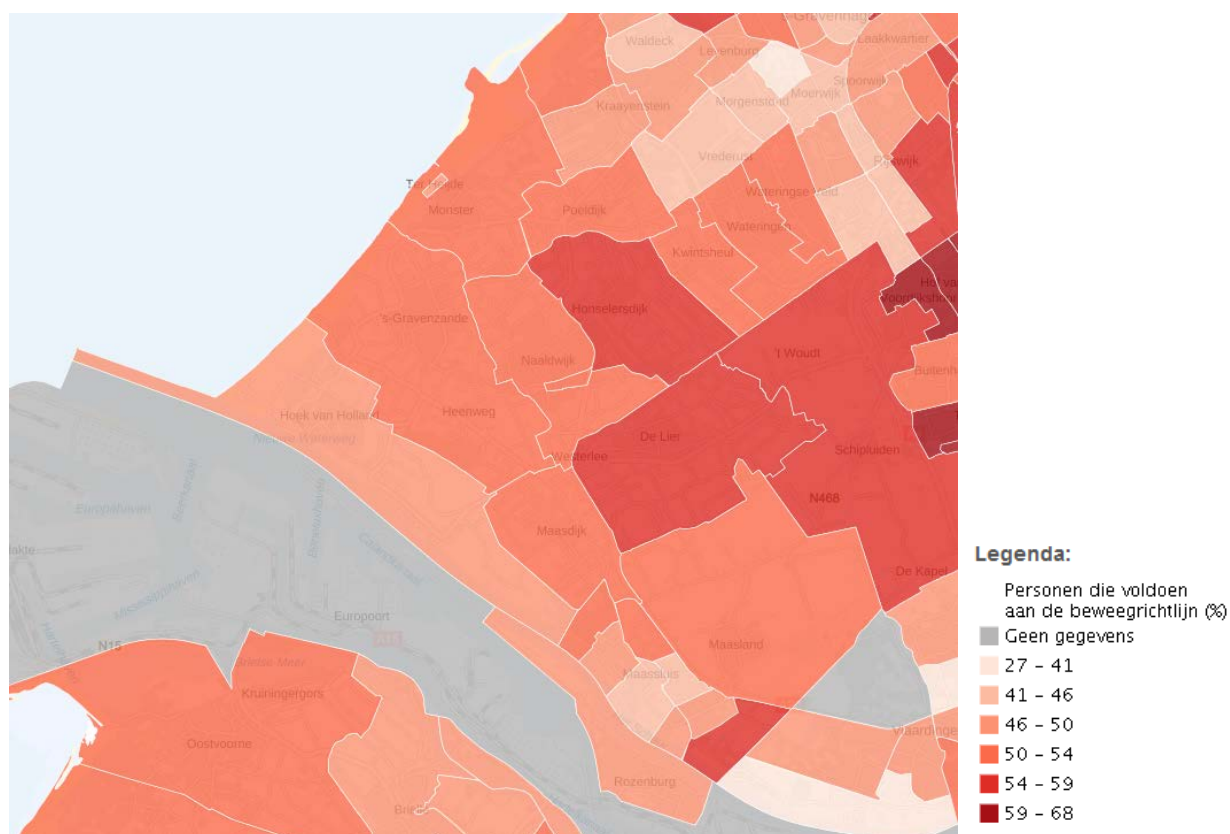
Bewegen

Volgens de Beweegrichtlijnen² zouden volwassenen wekelijks tenminste 2,5 uur matig intensief moeten bewegen (wandelen, fietsen en zwemmen) [Gezondheidsraad, 2017]. Gemiddeld over gemeente Westland voldoet 63,1% (2016) aan deze norm [GGD Haaglanden, 2016h]. Figuur 2.9 presenteert het percentage personen van 19 jaar en ouder dat voldoet aan de Beweegrichtlijn.

Gezonde leefomgeving

“Een beweegvriendelijke omgeving faciliteert, stimuleert en daagt uit om te bewegen en te sporten. Denk hierbij aan voldoende wandel- en fietspaden, speeltuinen, parken en bos. Het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte is primair een lokale verantwoordelijkheid.” [Sociaal Cultureel Planbureau, 2018b]. Een beweegvriendelijke omgeving wordt volgens het RIVM [2019b] bepaald door 6 indicatoren:

1. Publieke sportaccommodaties
2. Sport- en speelplekken
3. Sport-, speelruimtes
4. Routes (paden)
5. Buitengebied
6. Nabijheid van voorzieningen

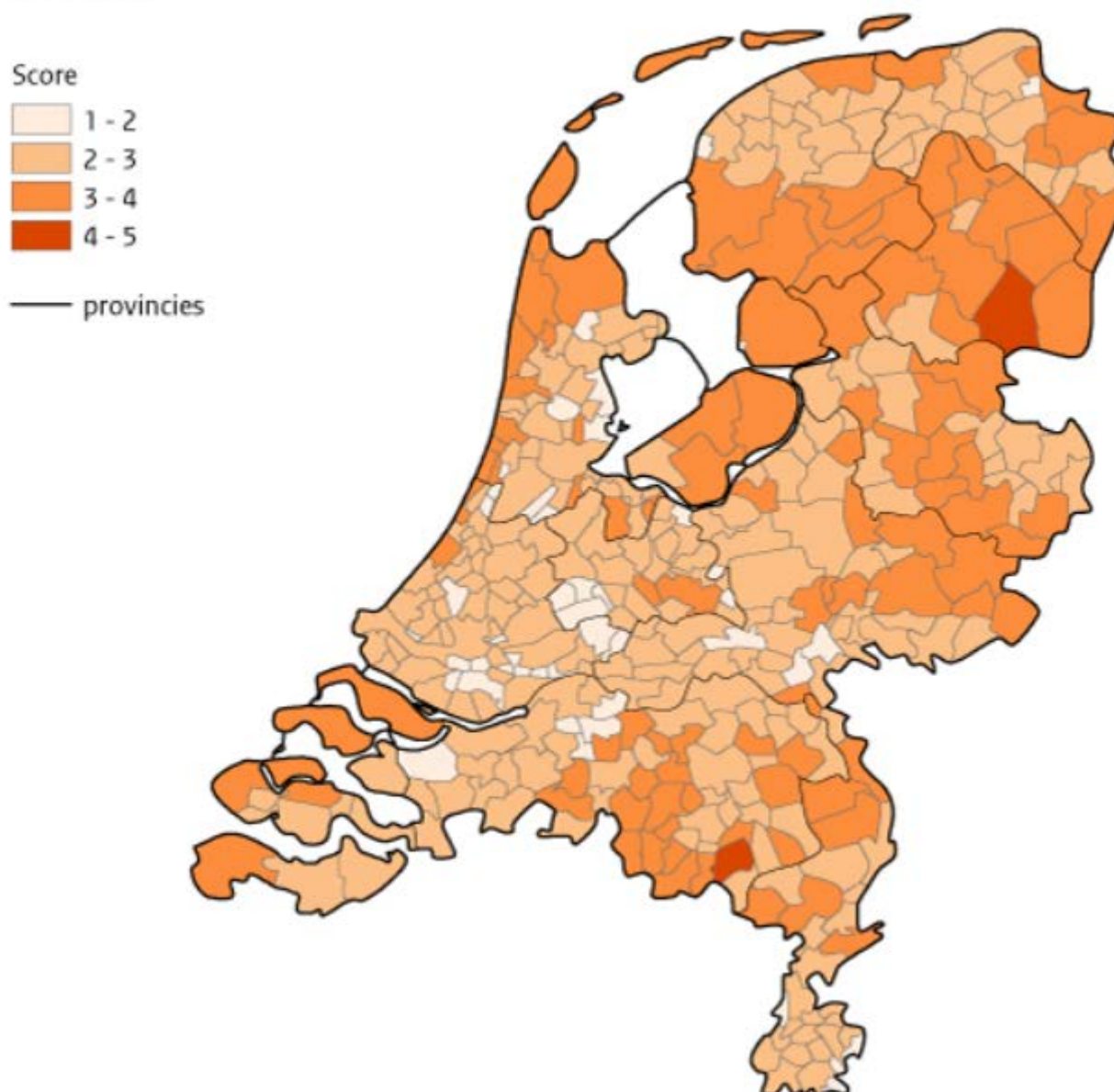
Figuur 2.7: Percentage mensen per wijk dat aan de beweegrichtlijn van de gezondheidsraad voldoet in 2016 [Atlas van de leefomgeving, 2019a]

² De beweegrichtlijn voor volwassenen is als volgt gedefinieerd: 1. Bewegen is goed, meer bewegen is beter 2. Doe minstens 150 minuten per week aan matig intensieve inspanning, zoals wandelen en fietsen, verspreid over diverse dagen. Langer, vaker en/of intensiever bewegen geeft extra gezondheidsvoordeel 3. Doe minstens tweemaal per week spier- en botversterkende activiteiten, voor ouderen gecombineerd met balansoefeningen. 4. Voorkom veel stilzitten

Deze kernindicatoren zijn voor de gemeente Westland afzonderlijk op een vijfpuntschaal beoordeeld (zie onderstaande tabel). De gemeente scoort laag op het gebied van sportvoorzieningen en routes. De beschikbaarheid van speelplekken en het buitengebied scoren gemiddeld. De nabijheid van voorzieningen soort hoog. De score voor een beweegvriendelijke omgeving is het gemiddelde van de scores op de zes deelindicatoren en is ten opzichte van andere gemeentes met 2,4 laag.

Beweegvriendelijke omgeving 2017

Per gemeente

Figuur 2.8: Beweegvriendelijke omgeving (<https://www.volksgezondheidenzorg.info/sport/sportopdekaart/openbaar-sport-en-beweegaanbod#node-beweegvriendelijke-omgeving-gemeente>).

Tabel 2.2: Beoordeling van een beweegvriendelijke omgeving in de gemeente Westland [RIVM, 2019b]

Beweegvriendelijke omgeving (kernindicator)	Speelplekken (deelindicator)	Sportvoorzieningen (deelindicator)	Routes (deelindicator)	Buitengebied (deelindicator)	Nabijheid (deelindicator)
2,40	2,50	1,30	1,70	2,50	3,70

Er is in de huidige situatie sprake van een wisselend beeld met diverse aandachtspunten voor een gezonde leefstijl en leefomgeving. Daarom wordt het kwaliteitsniveau 'oranje' gegeven.

Groenbeleving

Voldoende groen is een belangrijke voorwaarde voor een gezonde woon- en werkomgeving. De leefbaarheid in een wijk of dorp neemt dan ook toe naarmate er meer groen aanwezig is. Alle natuurgebieden, (sport)parken, openbaar groen en tuinen dragen bij aan de groenbeleving van de omgeving. Openbare groengebieden binnen een afstand van 500 meter van de woning spelen een grote rol voor ontspanning, bewegen en ontmoeten [Atlas van de leefomgeving, 2019b]. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gemiddelde afstand tot het openbaar groen in kilometers in de gemeente Westland ten opzichte van Nederland. Hieruit blijkt dat de afstand tot openbaar groen relatief laag is met 0,9 km ten opzichte van de rest van Nederland.

Tabel 2.3: Gemiddelde afstand tot openbaar groen in km [Gemeente Westland]

Gemeente Westland
2018 = 0,9 km
2017 = 0,9 km
2016 = 0,9 km
2015 = 0,9 km
2014 = 0,9 km

De kaarten weergegeven in de figuren 2.9 en 2.10 laten de groenlocaties in de gemeente Westland zien [Atlas van de leefomgeving, 2019a]. Driekwart (75%) van de inwoners vindt dat er voldoende groen aanwezig is in de buurt en 13% vindt dat er onvoldoende groen aanwezig is in de buurt [GGD Haaglanden, 2016i]. Het groene oppervlak wordt voornamelijk bepaald door het acht kilometer lange strand met de duinenrij. Het kustgebied draagt in belangrijke mate bij aan de verbindingen tussen belangrijke openbare groengebieden in de gemeente Westland (Staelduinse Bos, Wollebrand, Plas van alle Winden en Prinsenbos), maar is op zichzelf staand geen verbinding. Daarnaast is de groenblauwe hoofdstructuur tussen de groene kerngebieden nog in ontwikkeling en ter hoogte van de kassen bevindt zich weinig groen. In de groenindex wordt de hoeveelheid groen binnen de bebouwde kom onderzocht [Alterra, 2017]. Hieruit blijkt dat de gemeente Westland de minst groene gemeente in Nederland is en dat er in de kernen weinig groen aanwezig is [Alterra, 2017]. Tabel 2.4 presenteert een overzicht met de groenindex per woongebied in de gemeente Westland. Hieruit blijkt dat Poeldijk het laagst scoort.

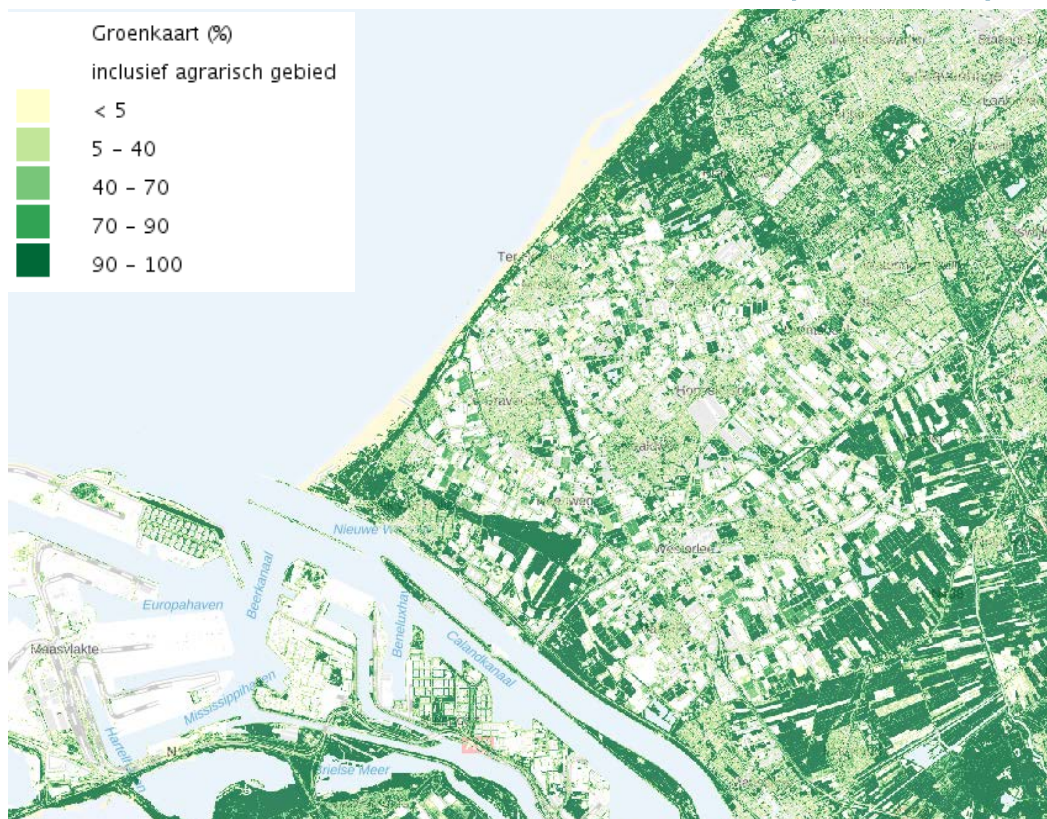
Er is in de huidige situatie sprake van diverse problemen/knelpunten voor de groenbeleving. Daarom wordt het kwaliteitsniveau 'rood' gegeven.

Tabel 2.4: Groenindex woongebieden in de gemeente Westerland [Alterra, 2017]

Woonwijk	Groenindex (juli 2017) ³
Poeldijk	0,2569
Heenweg	0,2679
Naaldwijk	0,2880
Honselersdijk	0,2880
Monster	0,2934
Ter Heijde	0,2934
De Lier	0,2960
Kwintsheul	0,3040
Wateringen	0,31764
's-Gravenzande	0,3189
Maasdijk	0,3399

Figuur 2.8: Groenindex Gemeente Westland [Groenmonitor, 2019]

Figuur 2.9: Het percentage openbaar groen in de gemeente Westland [Atlas van de leefomgeving, 2019a]

³ In de groenindex is de hoeveelheid groen in de woongebieden berekend door middel van een getal tussen de 0 en de 1 waarmee, aan de hand van satellietgegevens, wordt aangegeven hoe groen een stuk land is. Bij een waarde van 0 is er geen groen aanwezig en bij een waarde van 1 is het volledige oppervlak groen.

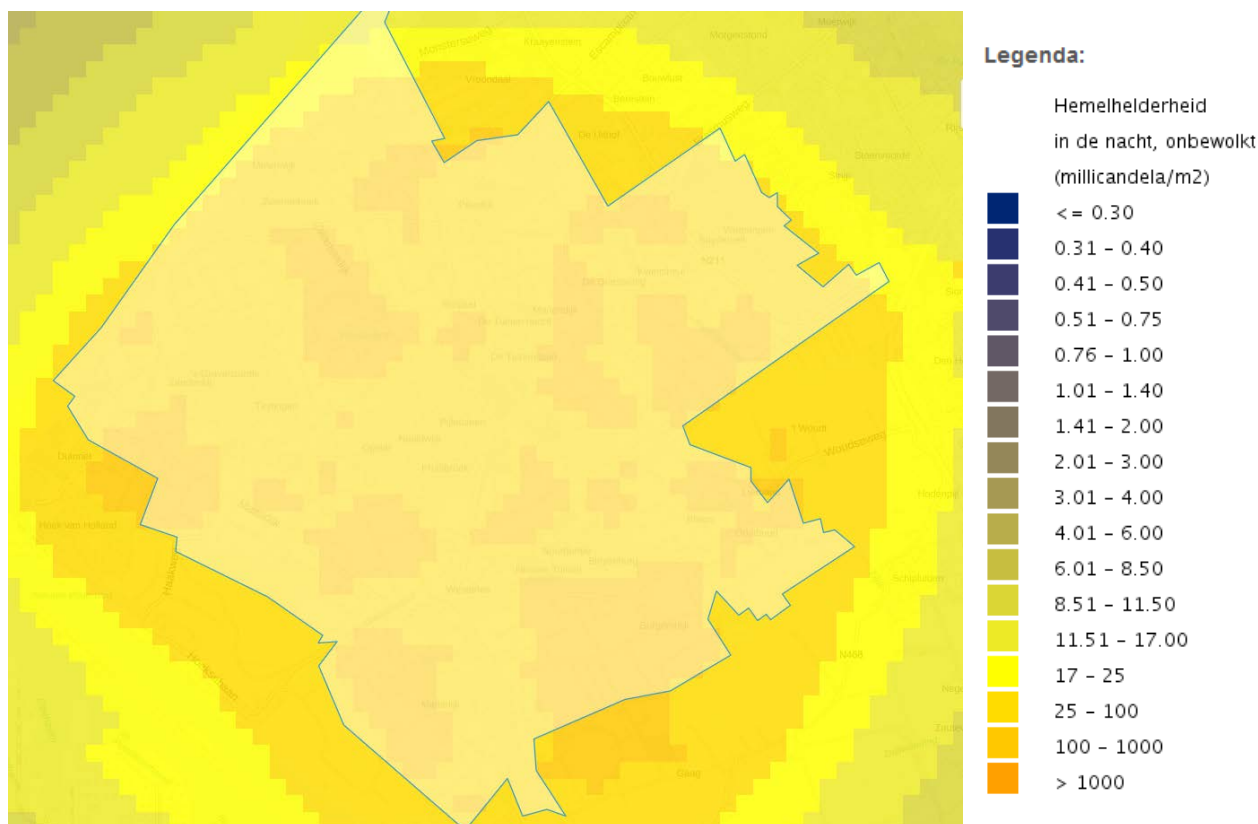

Figuur 2.10: Groenblauwe verbindingen in de gemeente Westland

Lichtuitstoot

We spreken van lichtvervuiling of lichtuitstoot als kunstmatige nachtelijke verlichting negatieve gevolgen heeft voor mens, plant of dier. Verlichting in de avond en nacht maakt het mogelijk dat wij langer actief kunnen zijn (sporten, uitgaan) en draagt bij aan de verkeers- en sociale veiligheid. Veel planten en dieren, en ook de mens, hebben echter ook donkerte nodig. Veel fysiologische processen zijn hierop ingesteld. Lange tijd was er alleen aandacht voor de positieve effecten van nachtelijke verlichting. De negatieve effecten voor mens, plant en dier, evenals het energieverbruik van al deze verlichting, beginnen echter steeds meer aandacht te krijgen. Door de grote hoeveelheid kassen in de gemeente Westland is assimilatiebelichting veroorzaakt door kassen een relevant thema [Kenniscentrum infoMil, 2019b]. Dit heeft een negatief effect op de hemelhelderheid gemeten in de gemeente Westland. Hemelhelderheid is de maat voor hoe donker het s 'nachts is. De hemelhelderheid van de gemeente Westland is weergegeven in figuur 2.11.

Er is in de huidige situatie sprake van diverse problemen/knelpunten voor lichtuitstoot. Daarom wordt het kwaliteitsniveau 'rood' gegeven.

Figuur 2.11: Hemelhelderheid in de nacht zonder bewolking [Atlas van de leefomgeving, 2019a]

2.2 Autonome ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de referentiesituatie voor wat betreft milieukwaliteit en gezondheid.

Tabel 2.5: Kwaliteit van de leefomgeving autonome ontwikkeling voor het thema milieukwaliteit en gezondheid

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Luchtkwaliteit	Verandering in geurhinder en de emissie en concentratie van fijnstof (PM ₁₀ en PM _{2,5}) en stikstofdioxiden (NO ₂).	↗	De gemiddelde concentratie van NO ₂ en fijnstof vertoont in de regio Haaglanden een langzaam dalende trend. Een gezamenlijke aanpak van de bronnen van luchtverontreiniging op alle schaalniveaus blijft echter nodig voor een verdere verbetering van de luchtkwaliteit, bijvoorbeeld door versneld toe te werken naar WHO-advieswaarden voor fijnstof. Daarnaast is een substantiële afname van geurhinder niet te verwachten door een verwachte toename van geurgevoelige en geurhinder gevende objecten.
Geluidhinder	Verandering in de mate van geluidhinder	↘	Autonoom is sprake van een verwachte toename van geluidhinder door meer verkeer, meer woningen, evenementen en industriële activiteiten.

Gezonde leefstijl en leefomgeving	Verandering in de mate van een gezonde leefstijl en de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving	=	Voor de gezonde leefstijl zal er sprake zijn van een wisselend beeld. Het aantal rokers zal dalen (richting 2030 dalende trend). Naast deze dalende trend zet overgewicht de stijgende lijn door waardoor mensen met een BMI-score hoger dan 25 groeit van 49% in 2015 naar 57,2% in 2030. De indicator die invloed kan hebben op overgewicht is het voldoen aan de NNGB-norm. Hier is een groeiende trend te zien, waarbij 68,1% van de Nederlanders boven de 20 jaar voldoen aan de NNGB-norm [RIVM, 2018]. Voor de indicatoren gezond eten en alcohol is het doortrekken van de trend naar 2030 onzeker. Voor indicator alcohol kan gezegd worden dat de dalende trend zich naar verwachting voorzichtig doorzet.
Groenbeleving	Verandering in de gemiddelde afstand tot openbaar groen	↓	Autonoom is er sprake van een toename van de ruimtedruk. Dit leidt naar verwachting tot het vervallen van openbaar groen en daarmee een verslechtering van de groenbeleving.
Lichtuitstoot	Verandering in de hemelhelderheid 's nachts	↓	Door een autonome toename van kassen, woningen en industrie is het niet aannemelijk dat de mate hemelhelderheid zal verbeteren richting minder lichtuitstoot. Bij toenemende verstedelijking en stedelijke verdichting is eerder een verslechterende trend aannemelijk met diverse problemen en knelpunten.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de referentiesituatie.

Luchtkwaliteit

Er wordt verwacht dat de concentraties van fijnstof (PM₁₀ (deeltjes <10 micrometer) én PM_{2,5} (deeltjes <2,5 micrometer), maar ook van stikstofdioxide (NO₂) autonoom (licht) zullen dalen [RIVM, 2019c]. Het samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) is verlengd tot het ingaan van de Omgevingswet om de resterende knelpunten op te lossen. In het Actieprogramma Luchtkwaliteit staan de maatregelen die zich richten op het beperken van de uitstoot van de industrie en het verkeer (over weg en water). De kwaliteit van de lucht is grotendeels afhankelijk van landelijke en internationale ontwikkelingen op het gebied van wetgeving en technologische ontwikkelingen. Ontwikkelingen met betrekking tot het gebruik van duurzame energiebronnen kunnen een positieve bijdrage leveren aan de luchtkwaliteit, maar het is nog onzeker wat de effecten hier precies van zullen zijn. Tevens kan het gebruik van andere vormen van mobiliteit (b.v. elektrisch vervoer) een positief effect hebben. Daarnaast kan de overgang naar een circulaire economie door de ontwikkeling van nieuwe processen tot extra emissies leiden. Het is onzeker of de dalende trend van NO₂ doorzet de komende jaren.

Er is sprake van onzekerheid in de dalende trend van fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en stikstofdioxide (NO₂). Door o.a. de verwachte toenemende bevolkingsdichtheid, voortgaande verstedelijking en groei van het verkeer zullen naar verwachting meer mensen worden blootgesteld aan een relatief hoger niveau concentratie van luchtverontreiniging [RIVM, 2018a]. Het is daarmee de vraag of in 2030 de concentraties fijnstof onder de advieswaarden van de WHO zullen liggen. Onzekerheden liggen in het al dan niet doorzetten van elektrisch rijden, de mate van verschoning van de (zee)scheepvaart, de gevolgen van de energietransitie en met name internationaal beleid ten aanzien van industrie, scheepvaart en wegverkeer.

Er is een verbetering in het kwaliteitsniveau zichtbaar. Het is de vraag in hoeverre de dalende trend van de afgelopen jaren richting 2030 zich zal doorzetten (vooral wat betreft fijnstof) en het is onzeker in hoeverre er dan in Westland aan de advieswaarden van de WHO zal worden voldaan.

Het aantal Nederlanders dat in de woonomgeving hinder ondervindt van geur is tussen 1990 en 2011 sterk afgenomen [CLO, 2012b], waarbij in de laatste periode van die jaren wel een afvlakking van de afnemende trend is te zien. Daarentegen worden er in de gemeente ook nieuwe hinder gevende ontwikkelingen en geurgevoelige objecten (zoals woningen) gerealiseerd. Een substantiële afname van geurhinder op basis van het bovenstaande is daarmee niet aannemelijk.

Er is autonoom sprake van een lichte verbetering van de luchtkwaliteit ten opzichte van de huidige situatie. Er blijft een wisselend beeld met nog diverse aandachtspunten. Daarom wordt het kwaliteitsniveau autonoom 'oranje' toegekend.

Geluidhinder

We zien als trend ook de 'geluiddeken' toenemen, door meer verkeer, woningen en de vele evenementen. Westland wil de hoeveelheid geluid verminderen en zorgen dat stille plekken, waar mensen tot rust kunnen komen, blijven bestaan. Zo kunnen langs wegen maatregelen genomen worden om het lawaai te verminderen.

Het wegverkeerslawaai kan gaan afnemen als er een groei is in elektrisch rijden. Aangezien bij hogere snelheid het bandengeluid bepalend is, heeft het elektrisch rijden ter hoogte van rijkswegen en provinciale wegen naar verwachting geen effect op de mate van geluidsoverlast. Ook de ontwikkelingen van stillere banden en wegdekken zijn daarin al meegenomen. Daarnaast is de verwachting dat in de toekomst de geluidemissie van het bandengeluid vermindert. In de reken- en meetvoorschriften voor geluid wordt al rekening gehouden met het stiller worden van verkeer door een toename van elektrisch rijden en met een lagere geluidemissie als gevolg van verminderd bandengeluid. In de praktijk kan het zijn dat bewoners in de toekomst wel minder geluidbelasting ervaren als gevolg van een toename in elektrisch rijden en stiller wegdek, waarmee de perceptie van geluidbelasting op de omgeving ten gevolge van wegverkeer afneemt. De geluidbelasting ten gevolge van wegverkeer kan daarentegen weer toenemen door de (naar verwachting hoge) groei van het verkeer en aanleg van nieuwe wegen [RIVM, 2019d].

De geluiduitstraling van de industriële activiteiten (machines) op gezoneerde industrieterreinen nemen in de toekomst af, echter kunnen niet alle geluidsbronnen gereduceerd worden. Denk hierbij aan koeltorens, waarbij stromende vloeistof zorgt voor koeling, maar daardoor wordt ook geluid geproduceerd. Groei van bestaande terreinen en aanleg van nieuwe terreinen brengen over het algemeen meer geluidgehinderden met zich mee.

Naar verwachting kunnen de technologische ontwikkelingen die een afname van lawaai kunnen realiseren niet geheel de verwachte groei van bedrijvigheid, verkeer en aanleg nieuwe wegen compenseren. Er is autonoom sprake van een toename van geluidhinder en daarmee een verslechtering van de kwaliteit van de leefomgeving ten opzichte van de huidige situatie. Er ontstaat een wisselend beeld met diverse aandachtspunten. Daarom wordt het kwaliteitsniveau autonoom 'oranje'.

Gezonde leefstijl en leefomgeving

Voor de gezonde leefstijl zal er sprake zijn van een wisselend beeld. Het aantal rokers zal dalen (richting 2030 dalende trend). Naast deze dalende trend zet overgewicht de stijgende lijn door waardoor mensen met een BMI-score hoger dan 25 hebben groeit van 49% in 2015 naar 57,2% in 2030. De indicator die invloed kan hebben op overgewicht is het voldoen aan de NNGB-norm. Hier is een groeiende trend in te zien, waarbij 68,1% van de Nederlanders boven de 20 jaar voldoen aan de NNGB-norm [RIVM, 2018c].

Voor de indicatoren gezond eten en alcohol is het doortrekken van de trend naar 2030 onzeker. Voor indicator alcohol kan gezegd worden dat de dalende trend in alcohol gebruik zich naar verwachting voorzichtig voortzet. Dit houdt in dat in de gemeente Westland het percentage mensen dat voldoet aan de alcoholrichtlijn toeneemt [RIVM, 2018b; RIVM, 2018c].

Autonoom blijft een wisselend beeld met nog diverse aandachtspunten. Daarom wordt het kwaliteitsniveau autonoom 'oranje' toegekend.

Groenbeleving

Autonoom is er sprake van een toename van de ruimtedruk. Dit leidt naar verwachting tot het vervallen van openbaar groen en daarmee een verslechtering van de groenbeleving [Gemeente Westland, 2019b]. Er is in de autonome situatie nog steeds sprake van diverse problemen/knelpunten voor de groenbeleving. Daarom wordt het kwaliteitsniveau 'rood' gegeven met een verslechtering.

Lichtuitstoot

Door een autonome toename van kassen, woningen en industrie is het niet aannemelijk dat de mate hemelhelderheid zal verbeteren richting minder lichtuitstoot. Bij toenemende verstedelijking en stedelijke verdichting is eerder een verslechterende trend aannemelijk met diverse problemen en knelpunten. Daarom is ook aan de autonome ontwikkeling kwaliteitsniveau rood toegekend.

2.3 Toelichting verschillen deelgebieden

Binnen de deelgebieden zijn verschillen waarneembaar. De overlast van luchtkwaliteit en geluidhinder concentreert zich hoofdzakelijk langs wegen verdeeld over de gehele gemeente. Geurhinder concentreert zich voornamelijk rond de kernen door houtstook. De indicatoren voor een gezonde leefstijl en leefomgeving en groenbeleving zijn met name relevant voor de kernen. De wijken onderling verschillen van elkaar, maar opvallend is de lage waardering voor een gezonde leefstijl en leefomgeving in de kern Ter Heijde. Het groen is voornamelijk geconcentreerd in het natuur en kustgebied. De groenbeleving binnen de bebouwde kom in de kernen is volgens 13% van de inwoners onvoldoende. Vanwege de grote hoeveelheid kassen in de gemeente Westland kent de gehele gemeente een hoge hemelhelderheid 's nachts. Dit is voornamelijk relevant voor kwetsbare gebieden, zoals de woonkernen en de groenblauwe natuurverbindingen/kust.

3 Sociale samenhang

3.1 Huidige situatie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie voor wat betreft sociale samenhang.

Tabel 3.1: Kwaliteit van de leefomgeving in de huidige situatie voor het thema sociale samenhang

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Sociale verbondenheid	Verandering in sociale cohesie		Sociale cohesie is onderdeel van de leefbaarheid van de woonbuurt. Het percentage mensen (tussen 19-64 jaar en 65+) dat zich enigszins tot sterk sociaal uitgesloten voelt ligt rond het % in de regio Zuid Holland West, maar er is sprake van een relatief grote toename onder 65+.
Mantelzorg	Verandering in het aantal personen dat mantelzorg verleent.		In Westland is er sprake van een relatief hoog percentage mensen dat mantelzorg verleent ten opzichte van andere gemeenten binnen de regio GGD Haaglanden. Echter, een hoog percentage (19%) van deze mantelzorgers is zwaar belast.
Eenzaamheid	Verandering in het percentage eenzame mensen.		Een derde van de inwoners (32%) van Westland van 19 jaar en ouder voelt zich matig eenzaam en één op de veertien inwoners voelt zich (zeer) ernstig eenzaam (7%). Dit komt overeen met ongeveer 30.000 inwoners. Een kwart van de inwoners (25%) is emotioneel eenzaam, vier op de tien zijn sociaal eenzaam (40%) (cijfers 2016). Op buurtniveau is sprake van een wisselend beeld.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de huidige situatie, ondersteund door beeldmateriaal.

Sociale verbondenheid

Sociale cohesie is onderdeel van de leefbaarheid van de woonbuurt. Het percentage mensen (tussen 19-64 jaar en 65+) dat zich enigszins tot sterk sociaal uitgesloten voelt ligt rond het % in de regio Zuid-Holland West, maar er is sprake van een relatief grote toename aan inwoners onder 65+ [Gemeente Westland, 2019c]. In de huidige situatie is sprake van een wisselend beeld. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'oranje' toegekend.

Mantelzorg

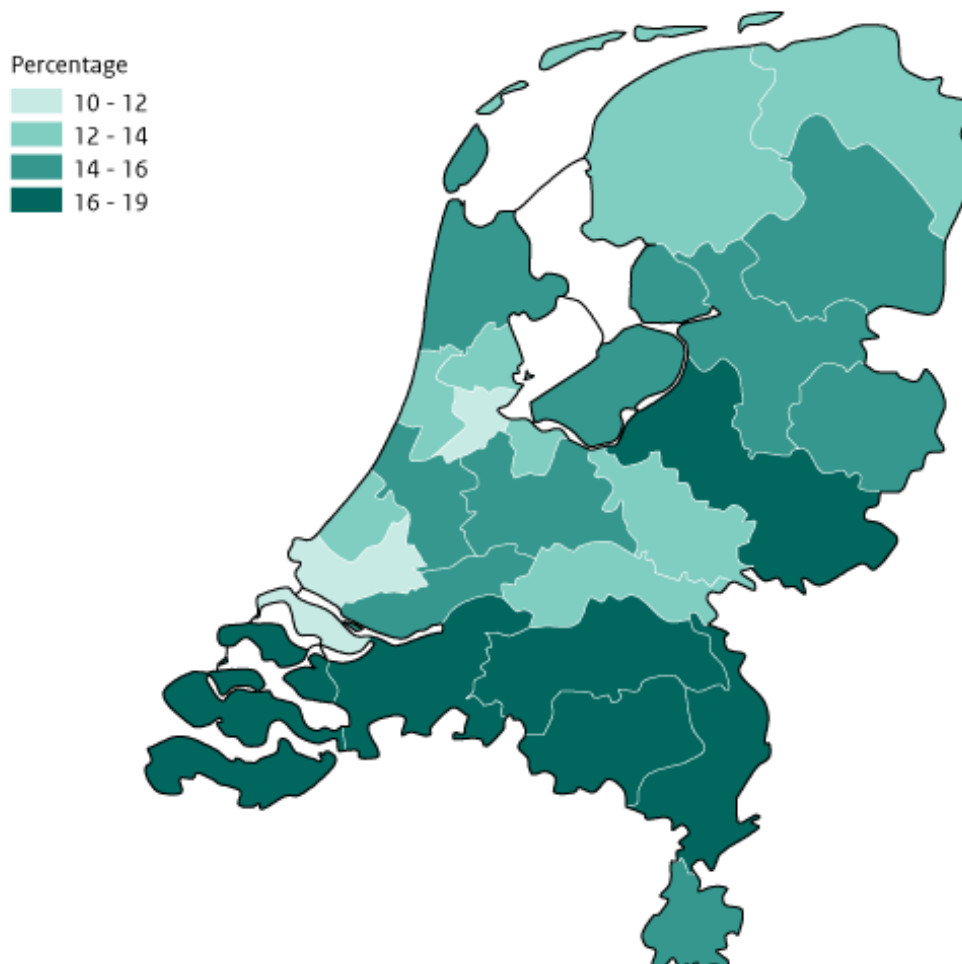
In de Gezondheidsenquête 2016 is gevraagd of inwoners van 65 jaar en ouder momenteel mantelzorg⁴ (hulp van een bekende uit de omgeving) ontvangen en hoeveel uur per week dit is. In 2016 ontving 6% van de inwoners van Westland mantelzorg en 16% van de inwoners verleent mantelzorg. Op onderstaande kaart is te zien dat er in Westland een relatief hoog percentage mensen is dat mantelzorg verleent ten opzichte van andere gemeenten binnen de regio GGD Haaglanden. Echter, een hoog percentage (19%) van deze mantelzorgers is zwaarbelast. [GGD Haaglanden, 2019a; CBS, 2016a; RIVM,

⁴ Mantelzorg is vrijwillige en onbetaalde zorg aan mensen die voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt zijn. Deze zorg wordt gegeven door bekenden zoals bijvoorbeeld familieleden, vrienden of burens.

2019d]. In de huidige situatie is sprake van een wisselend beeld. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'oranje' toegekend.

Mantelzorgers 2016

Per GGD-regio, volwassenen van 19 jaar en ouder

Figuur 3.1: Mantelzorg per GGD-regio in 2016 [RIVM, 2016d]

Eenzaamheid

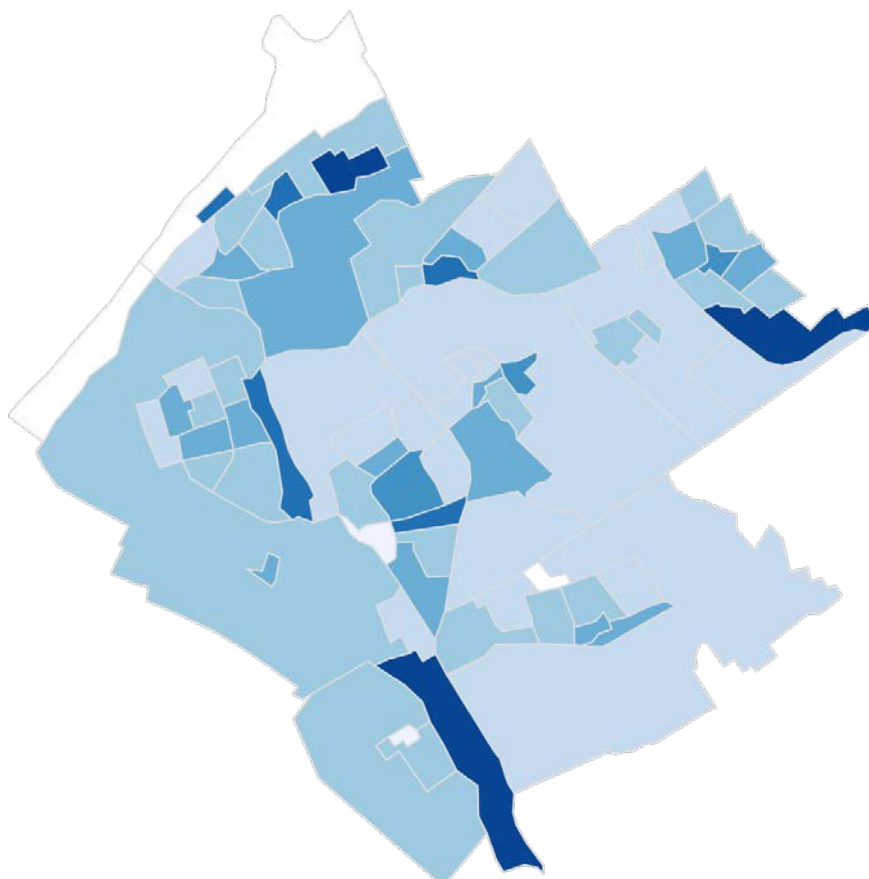
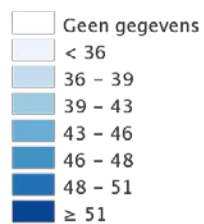
Volgens de GGD Haaglanden [2019b] wordt eenzaamheid gedefinieerd als: “een persoonlijke, subjectieve ervaring waarin bestaande relaties worden afgewogen tegen de eigen wensen of verwachtingen ten aanzien van relaties. Het gevoel van gemis in kwaliteit van bestaande relaties of in het aantal bestaande contacten kan leiden tot eenzaamheid. Hierbij kan deze worden onderscheiden in twee soorten: emotionele eenzaamheid (sterk gemis van een intieme relatie of emotionele band met een partner of vriend(in)) en sociale eenzaamheid (gemis van betekenisvolle relaties met een bredere groep mensen).” In veel gevallen wordt eenzaamheid veroorzaakt door een opeenstapeling van meerdere factoren, zoals verwachtingen van sociale contacten, genetische factoren, mate van ondernemen van activiteiten en gezondheidsproblemen [RIVM, 2019e]. Een derde van de inwoners (32%) van Westland van 19 jaar en ouder voelt zich matig eenzaam en één op de veertien inwoners voelt zich (zeer) ernstig eenzaam (7%). Dit komt overeen met ongeveer 30.000 inwoners. Een kwart van de inwoners (25%) is emotioneel eenzaam, vier op de tien zijn sociaal eenzaam (41%) (cijfers 2016) [GGD Haaglanden, 2019b]. Onderstaande kaart laat het percentage van de bevolking zien dat eenzaamheid ervaart (2016) op

buurtniveau in de gemeente Westland, gemiddeld genomen over Westland ervaart 41% eenzaamheid [RIVM, 2019e]. Hieruit is te zien dat er sprake is van een wisselend beeld van eenzaamheid. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'oranje' toegekend.

Eenzaamheid 2016

Per buurt in Westland

Percentage

RIVM.nl

Figuur 3.2: Eenzaamheid in 2016 in de gemeente Westland [RIVM, 2019e]

3.2 Autonome ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de referentiesituatie voor wat betreft sociale samenhang.

Tabel 3.2: Kwaliteit van de leefomgeving autonome ontwikkeling voor het thema sociale samenhang

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Sociale verbondenheid	Verandering in sociale cohesie	↓	Door vergrijzing, extramuralisering en individualisering kan worden verwacht dat het percentage mensen (tussen 19-64 jaar en 65+) dat zich enigszins tot sterk sociaal uitgesloten voelt gaat stijgen. Autonoom zal er naar verwachting sprake zijn van een groter aantal verschillende opvattingen van normen en waarden tussen mensen.
Mantelzorg	Verandering in het aantal personen dat mantelzorg verleent.	↓	De verwachting is dat er in de toekomst een toename zal zijn aan vergrijzing en extramuralisering. Daarnaast zijn veel mantelzorgers zelf senior. Er zal naar verwachting een toename zijn van het aantal mantelzorgers, maar er zal ook een toenemend aantal zwaarbelast zijn.
Eenzaamheid	Verandering in het percentage eenzame mensen.	↓	Bij volwassenen (19 tot en met 64 jaar) en ouderen is het percentage inwoners dat zich matig tot zeer ernstig eenzaam voelt over de jaren toegenomen. Door een grotere verdeling en individualisering van de samenleving zal er naar verwachting sprake zijn van een toename van de eenzaamheid.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de referentiesituatie.

Sociale verbondenheid

Door vergrijzing, extramuralisering en individualisering kan worden verwacht dat het percentage mensen (tussen 19-64 jaar en 65+) dat zich enigszins tot sterk sociaal uitgesloten voelt gaat stijgen. Hier liggen verschillende redenen aan ten grondslag, welke voornamelijk uit sociaal gedrag ontstaan. In de toekomst zal men minder streven om gelijkwaardige opvattingen van normen en waarden te hebben. Hierdoor zullen verschillen ontstaan tussen de gehanteerde normen en waarden binnen de Nederlandse samenleving. Door deze ontwikkelingen kunnen mensen zich ook minder binden met de omgeving. Dit geeft mensen in mindere mate het gevoel dat ze onderdeel uitmaken van de gemeenschap. Hierdoor vermindert de onderlinge interactie. Als laatste zorgt de aanhoudende mondialisering en internationale specialisatie voor concurrentie. Dit zorgt voor een groei in stromen van data, handel en personen (migratie). Door deze globale ontwikkeling is groei in Nederland niet vanzelfsprekend. Dit heeft tot gevolg dat er ongelijkheid ontstaat in de verdeling van mensen, handel en economische sectoren over gebieden. Dit is niet bevorderlijk voor de sociale cohesie en de score voor sociale cohesie neemt om die redenen ook af [Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2017; Gemeente Westland, 2019c]. Autonoom is sprake van een verslechtering. Het kwaliteitsniveau blijft oranje (wisselend beeld) met daarbinnen een verslechtering.

Mantelzorg

Naast een afname in de sociale verbondenheid neemt de sociale participatie af. Dit betekent dat werkzaamheden als vrijwilligershulp, sociale controle in de wijk of 'je steentje bijdragen aan de maatschappij' in mindere mate wordt gedaan. De verwachting is dat er in de toekomst een toename zal zijn van vergrijzing en extramuralisering. Daarnaast zijn veel mantelzorgers zelf senior. Er zal naar verwachting een toename zijn van het aantal mantelzorgers, maar er zal ook een toenemend aantal zwaarbelast zijn [Gemeente Westland, 2019c]. Het kwaliteitsniveau blijft oranje (wisselend beeld) met daarbinnen een verslechtering.

Eenzaamheid

Bij volwassenen (19 tot en met 64 jaar) en ouderen is het percentage inwoners dat zich matig tot zeer ernstig eenzaam voelt over de jaren toegenomen [GGD Haaglanden, 2019b]. Door een grotere verdeling en individualisering van de samenleving zal er naar verwachting sprake zijn van een toename van de eenzaamheid. Het kwaliteitsniveau blijft oranje (wisselend beeld) met daarbinnen een verslechtering.

3.3 Toelichting verschillen deelgebieden

Voor dit thema zijn alleen cijfers bekend over de gehele gemeente Westland. Er kan geen nadere toelichting worden gegeven voor de verschillende deelgebieden. Echter, het thema sociale samenhang is voornamelijk relevant daar waar mensen wonen en zal daarmee voornamelijk relevant zijn voor de kernen.

4 Bodem en Water

4.1 Huidige situatie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie voor wat betreft bodem en water.

Tabel 4.1: Kwaliteit van de leefomgeving in de huidige situatie voor het thema bodem en water

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Bodemkwaliteit	Verandering in de mate van verontreiniging van de bodem uitgedrukt in het aantal humane en ecologische spoedlocaties en spoedlocaties met een verspreidingsrisico		Momenteel is de bodemkwaliteit grotendeels op orde. Er zijn geen acute gezondheids- of ecologische aandachtspunten meer, omdat de vervuiling is gesaneerd of wordt beheerst. Wel is er nog één lokale spoedlocatie met risico op het verspreiden van verontreiniging met het grondwater.
Bodemdaling	Verandering in de mate van bodemdaling		Er is sprake van bodemdaling in Westland.
Grond- en oppervlaktewater	Verandering in de kwaliteit en kwantiteit van grondwater en oppervlaktewater inclusief verzilting en zoetwatervoorraden		De kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater is in de huidige situatie niet goed. Dit is vooral het gevolg van hoge emissies van nutriënten en bestrijdingsmiddelen, veelal afkomstig uit de glastuinbouw. Ook verzilting vormt een aandachtspunt.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de huidige situatie, ondersteund door beeldmateriaal.

Bodemkwaliteit

De provincie Zuid-Holland is tot 2021 bevoegd gezag in het kader van de Wet bodembescherming (Wbb) en draagt de verantwoordelijkheid voor bodemsaneringsoperaties in Zuid-Holland. De locaties met onaanvaardbare risico's bij het huidige gebruik, zijn in het bodemsaneringsbeleid gedefinieerd als spoedlocaties. De locaties waar sprake was van humaan risico zijn in 2015 aangepakt. Bij locaties met ecologische risico's of verspreidingsrisico's zijn de inspanningen er op gericht om uiterlijk voor 2021 de verontreiniging te saneren of de risico's te beheersen.

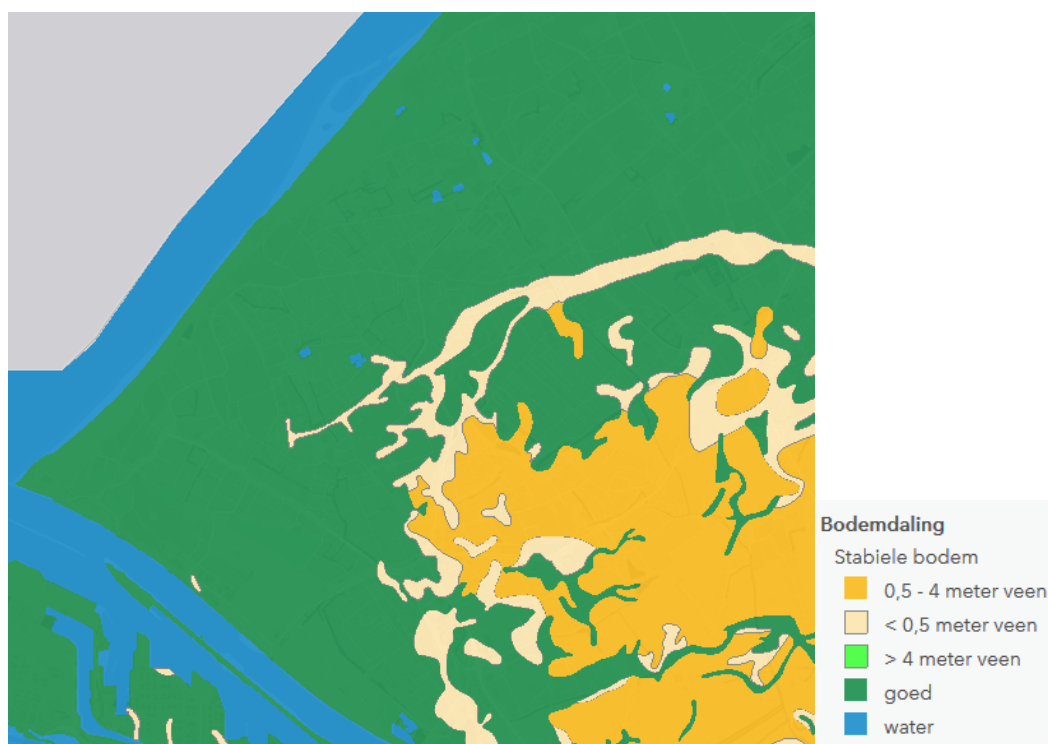
Momenteel is de bodemkwaliteit in de gemeente Westland grotendeels op orde. Er zijn geen acute gezondheids- of ecologische aandachtspunten meer, omdat de vervuiling is gesaneerd of wordt beheerst. Wel is er nog één lokale spoedlocatie met risico op het verspreiden van verontreiniging met het grondwater (zie tabel 4.2). Overwegend is er in de huidige situatie geen sprake van problemen of knelpunten. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'groen' toegekend.

Tabel 4.2: Spoedlocaties binnen de gemeente Westland [Gemeente Westland, 2019b]

Aantal humane spoedlocaties Westland	Aantal spoedlocaties met verspreidingsrisico Westland	Aantal ecologische spoedlocaties Westland
2018 = 0	2018 = 1	2018 = 0
2017 = 0	2017 = 1	2017 = 0
2016 = 0	2016 = 1	2016 = 0
2015 = 0	2015 = 1	2015 = 0
2014 = 2	2014 = 1	2014 = 0

Bodemdaling

Bodemdaling ontstaat door krimp, oxidatie en samendrukken van (slappe) grond. Dit leidt tot volumeverlies. Bodemdaling kan schade veroorzaken aan infrastructuur, huizen en kunstwerken en ook het overstromingsrisico neemt toe. Het oostelijk deel van de gemeente Westland bestaat uit veengrond die meer of minder gevoelig is voor bodemdaling door veenoxidatie (zie figuur 4.1). Het veenpakket heeft een dikte variërend van 0,4 m tot 4 m (een dikte van meer dan 5 meter komt niet voor). Bij voortzetting van het huidige landgebruik en –beheer daalt de veenbodem gemiddeld met circa 1 cm per jaar. Opvallend is dat er gebouwd wordt op plekken met de hoogste bodemdaling (bijvoorbeeld Liermolensloot in De Lier). Overwegend is er in de huidige situatie sprake van een wisselend beeld. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau ‘oranje’ toegekend.

Figuur 4.1: Bodemdaling [Provincie Zuid-Holland, 2019a]

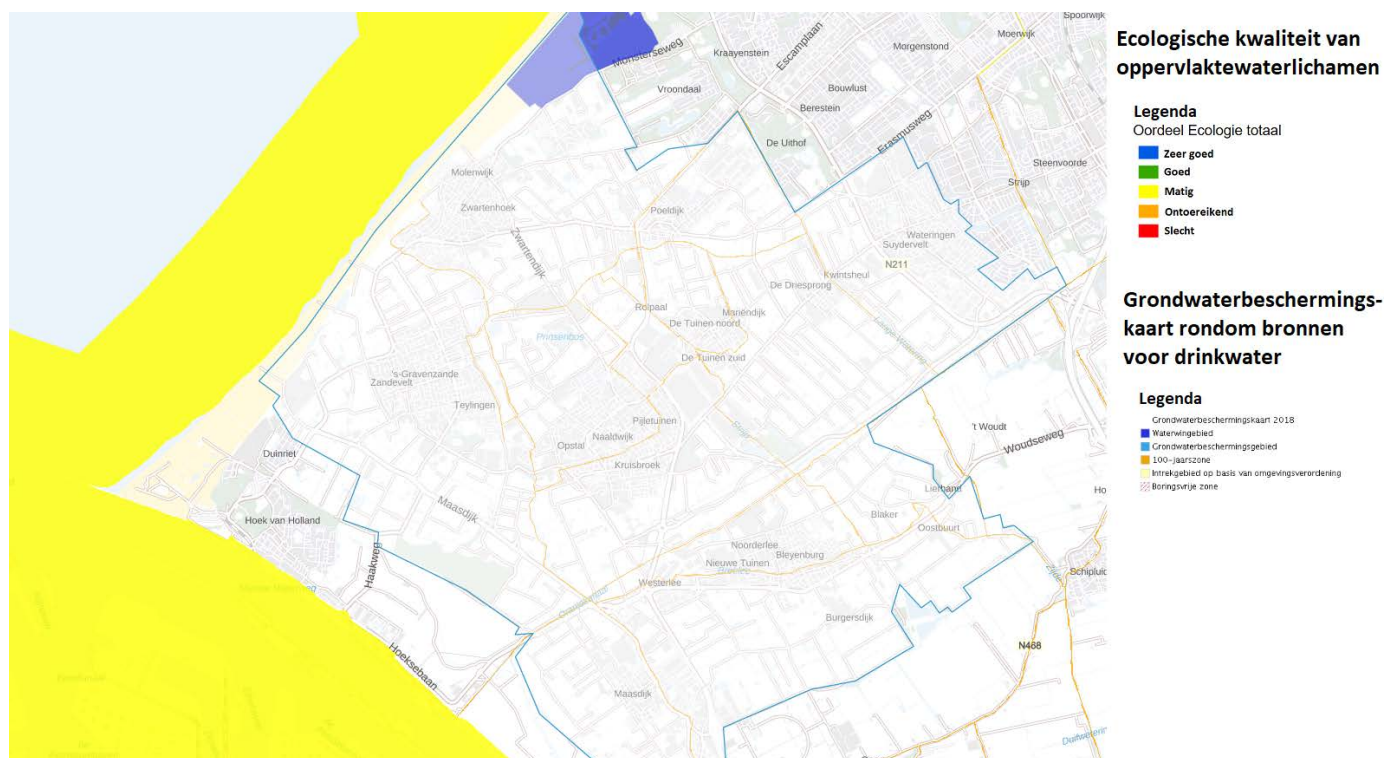
Grond- en oppervlaktewater

Een goede waterkwaliteit is belangrijk voor mens, natuur en bedrijven. Industrie en landbouw stellen steeds hogere eisen aan de kwaliteit van het water. In de dichtbevolkte waterrijke delta van West-Nederland is schoon en gezond water belangrijk voor mens, natuur en bedrijven.

In het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) werkt de provincie Zuid-Holland samen met waterschappen en Rijkswaterstaat aan de waterdoelen voor alle waterlichamen in het deelstroomgebied Rijn-West (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Gelderland). Voor deze oppervlaktewaterlichamen zijn kwaliteitsdoelen vastgesteld die uiterlijk in 2027 moeten zijn gerealiseerd. Het fijnmazige netwerk van kleine boezemkanaaltjes in Westland maakt deel uit van het KRW-oppervlaktewaterlichaam West Boezem. Waterbeheerder voor dit gebied is het Hoogheemraadschap van Delfland. De KRW-doelen voor oppervlaktewater vallen uiteen in twee categorieën: chemische doelen voor prioritaire stoffen (zeer giftige of moeilijk afbreekbare stoffen) en ecologische doelen. De laatste bestaan uit biologische doelen en chemische doelen voor overige verontreinigende stoffen die mede de ecologische toestand bepalen.

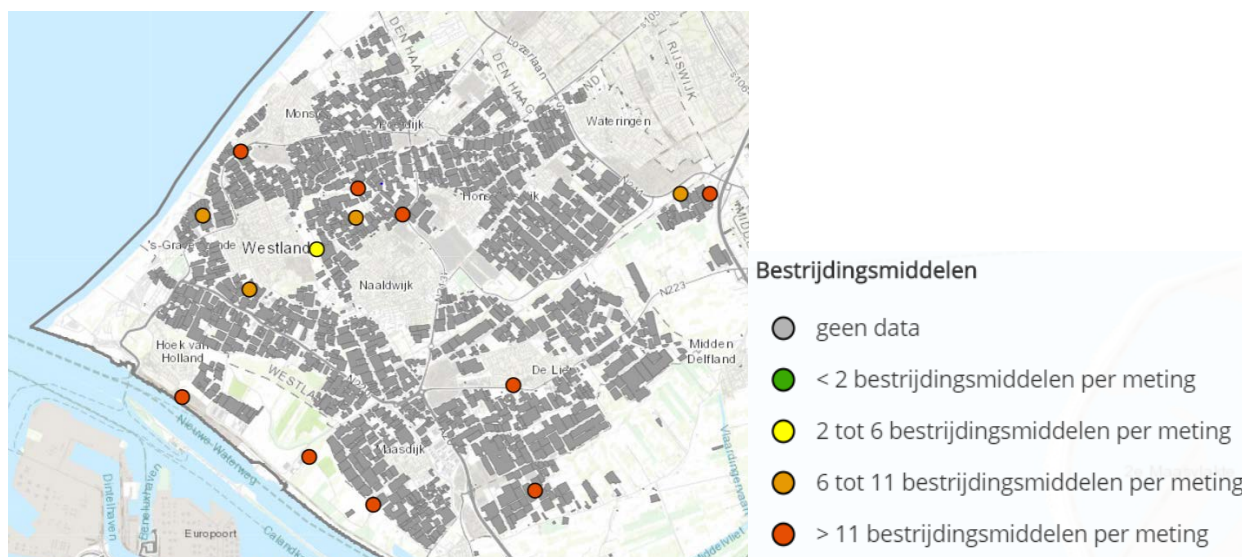
De chemische kwaliteit van het oppervlaktewater is slecht. Door de aanwezigheid van een aantal PAK's (benzo(a)pyreen, benzo(b)fluorantheen, benzo(ghi)pyreleen, benzo(k)fluorantheen en fluorantheen) wordt niet voldaan aan de waterkwaliteitsnormen.

De ecologische kwaliteit van de oppervlaktewateren in de gemeente Westland is zichtbaar in figuur 4.2. Te zien is dat bijna alle oppervlaktewateren 'ontoereikend' zijn. De KRW-scores voor de biologische kwaliteitselementen waterplanten, macrofauna en vis en de ondersteunende parameters nutriënten, zuurgraad en doorzicht zijn voor deze wateren onvoldoende. Daarnaast overschrijden 'overige verontreinigende stoffen' zink, ammonium en bestrijdingsmiddelen carbendazum en imadocloprid de normen.

Figuur 4.2: Ecologische kwaliteit oppervlaktewaterlichamen en grondwaterbeschermingskaart [Atlas van de leefomgeving, 2019a]

Ter illustratie van de hoge belasting van het oppervlaktewater in het Westland is in figuur 4.3 het aantal gemeten bestrijdingsmiddelen voor meetpunten in het watersysteem gepresenteerd.

Figuur 4.3: Waterkwaliteit op de kaart: bestrijdingsmiddelen [Hoogheemraadschap van Delfland, 2019]

De provincie Zuid-Holland heeft vijf grondwaterlichamen in beheer, waarvan er twee gelegen zijn in de gemeente Westland, namelijk:

- Duin Rijn-West (ook Noord-Holland);
- Zout Rijn-West (ook Noord-Holland);

Voor Duin Rijn-West is de huidige kwalitatieve toestand van het grondwater niet goed als gevolg van overschrijding van fosfaatsnormen. In grondwaterlichaam Zout Rijn-West is de kwaliteit goed (op basis van monitoringgegevens uit 2012). Het oordeel over de zogeheten 'kwantitatieve toestand van het grondwater in alle vijf KRW-grondwaterlichamen in Zuid-Holland was in 2015 'goed'.

De provincie Zuid-Holland heeft een gunstige zoetwatervoorziening, vanwege de permanente aanvoer van zoet water via de grote rivieren. Daarnaast heeft het Hoogheemraadschap van Delfland in een waterakkoord met Waterschap Hollandse Delta vastgelegd dat in tijden van droogte zoet water kan worden ingenomen vanuit het Brielse Meer. Dat water wordt goed benut, onder andere voor natuur, drinkwaterproductie, procesindustrie en land- en tuinbouw. In het noorden van de gemeente Westland is een waterwingebied gelegen (zie figuur 4.2). De beschikbaarheid van voldoende zoet water van voldoende kwaliteit is echter niet altijd vanzelfsprekend. In droge zomers zijn er al knelpunten in de zoetwater-voorziening en deze nemen naar verwachting toe bij klimaatverandering. Daarom is zoetwatervoorziening één van de onderwerpen in het nationale Deltaprogramma. Ook verzilting vormt een aandachtspunt. Dit ontstaat doordat het zeewater in de duingrond naar beneden stroomt onder het duin door grondwateronttrekkingen. Glastuinbouw en de natuur kan schade ondervinden als gevolg van verzilting.

Overwegend is er in de huidige situatie sprake van diverse problemen en knelpunten. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'rood' toegekend.

4.2 Autonome ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de referentiesituatie voor wat betreft bodem en water.

Tabel 4.3: Kwaliteit van de leefomgeving autonome ontwikkeling voor het thema bodem en water

Indicator	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Bodemkwaliteit	↗	Verontreinigingen met verspreidingsrisico's worden zo spoedig mogelijk gesaneerd. Hierdoor neemt de bodemkwaliteit autonoom toe.
Bodemdaling	↘	Bodemdaling neemt autonoom toe.
Grond- en oppervlaktewater	=	Er worden autonoom geen verbeteringen verwacht van de kwaliteit van het grondwater. Voorgenomen KRW-maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater zullen leiden tot beperkte verbetering.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de referentiesituatie.

Bodemkwaliteit

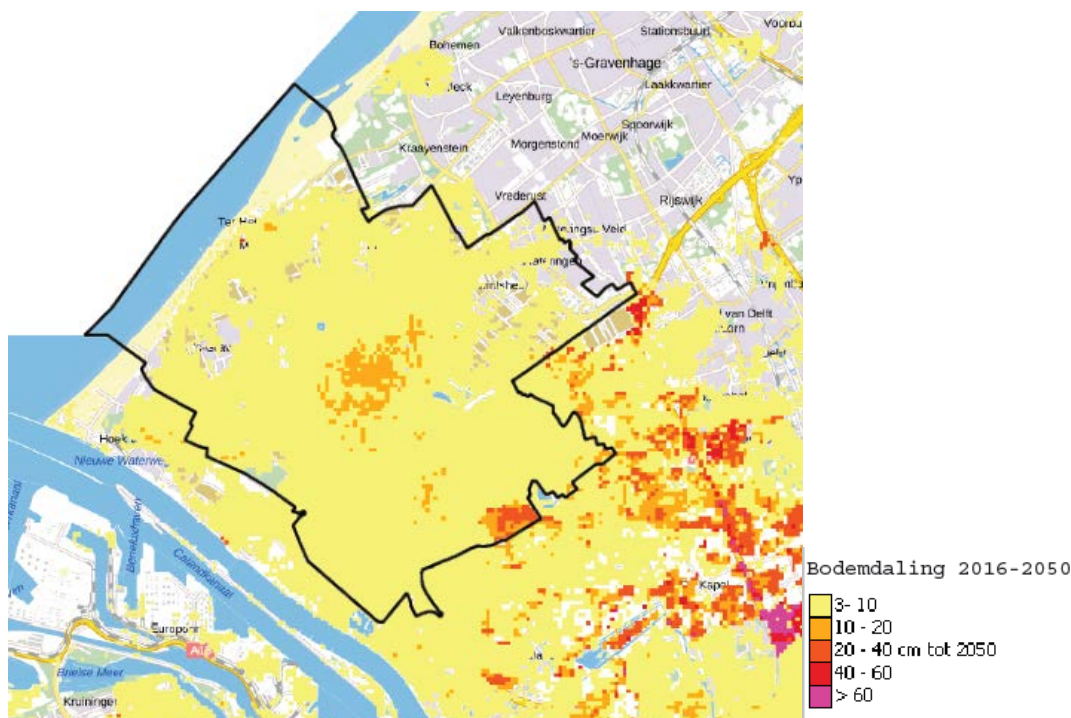
Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2021 gaat het bevoegd gezag van de provincies naar de gemeenten.

Humane risico's van bodemverontreiniging zouden in 2018 moeten zijn gesaneerd dan wel beheerst. Voor verontreinigingen met verspreidingsrisico's en ecologische risico's geldt dat deze locaties zo spoedig mogelijk na 2015 worden gesaneerd. Het doel is om onaanvaardbare risico's snel weg te nemen, terwijl dit zo veel mogelijk wordt uitgevoerd door marktpartijen en belanghebbenden. In het "Bodemconvenant 2016-2020" is afgesproken dat alle op de MTR 2013-lijsten opgenomen spoedlocaties én de locaties die daarna nog bekend worden, voor 1 januari 2021 zijn gesaneerd dan wel de risico's van deze locaties zijn beheerst. De bodem wordt hiermee geschikt gemaakt voor gebruik. Hiermee kan worden geconcludeerd dat de saneringsopgave afneemt en de aandacht gericht moet worden op het voorkomen van nieuwe vervuiling.

Naar verwachting is er autonoom sprake van een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'groen' toegekend met een lichte verbetering.

Bodemdaling

De bodemdaling neemt autonoom toe. Figuur 4.4 geeft de verwachte bodemdaling in de periode 2016-2050 weer. Binnen de gemeente is de verwachte bodemdaling het grootst ter hoogte van Naaldwijk en ten zuiden van de Lier. Versnelde bodemdaling in veenweidegebieden zorgt voor een toename in de CO₂-uitstoot en zorgt voor economische schade aan gebouwen (fundatie en verzakking), de landbouw en vergroting van overstromingsrisico's. Naar verwachting is er autonoom sprake van een verslechtering ten opzichte van de huidige situatie. Er is autonoom overwegend sprake van problemen en knelpunten door algemene trends en ontwikkelingen op het gebied van klimaat. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'rood' toegekend.

Figuur 4.4: verwachte bodemdaling in de periode 2016-2050 [Klimaat-effectatlas, 2019]

Grond- en oppervlaktewater

Maatregelen ten behoeve van de grondwaterkwaliteit zijn met name gericht op het beschermen van waterwingebieden en Natura 2000-gebieden en op het voorkomen van puntlozingen en diffuse lozingen (uit onder meer de landbouw) van verontreinigende stoffen op bodem en oppervlaktewater. Het waterschap volgt het landelijk beleid op het gebied van PAKs en nemen maatregelen om de chemische kwaliteit van het oppervlaktewater te verbeteren. Op termijn zal de chemische kwaliteit daardoor verbeteren.

De ecologische kwaliteit wordt verbeterd door onder meer aanleg van natuurvriendelijke oevers. Daardoor ontstaan vestigingsmogelijkheden voor waterplanten, waardoor ook kleine dierlijke organismen (macrofauna) en vissen betere leefomstandigheden krijgen. Ook wordt gewerkt aan de reductie van de belasting van het water met bestrijdingsmiddelen, stikstof en fosfaat, onder meer vanuit de glastuinbouw. Mede omdat nutriënten ook vanuit de waterbodem vrijkomen zal het de nodige tijd duren voordat effecten van deze maatregelen zichtbaar zijn.

Om toekomstige problemen met de zoetwatervoorziening in tijden van droogte te voorkomen wordt ingezet op circulair werken in de glastuinbouw (hergebruik van eigen water) en het voorkomen van lekstromen. Als er minder water met gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten in het slootwater komen is dat niet alleen direct goed voor de waterkwaliteit, maar hoeft het waterschap ook minder water te 'verspillen' voor doorspoeling van het watersysteem. Er is autonoom geen sprake van een verbetering of een verslechtering. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'rood' toegekend.

4.3 Toelichting verschillen deelgebieden

De bodemkwaliteit in de gemeente is goed en richt zich gemeentebreed voornamelijk op het voorkomen van nieuwe vervuilingen. Bodemdaling speelt met name in gebieden met bebouwing, zoals de kernen, het glastuinbouwgebied en het bedrijventerreinen een grote rol. Grond- en oppervlaktewater is vanwege toenemende verdroging relevant voor de groenblauwe gebieden. Het behouden van de zoetwatervoorziening is daarnaast ook relevant voor het glastuinbouwgebied en de kernen.

5 Klimaat

5.1 Huidige situatie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie voor wat betreft klimaat.

Tabel 5.1: Kwaliteit van de leefomgeving in de huidige situatie voor het thema klimaat

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Wateroverlast	Verandering in de kans op voorkomen en de gevolgen van wateroverlast		Als gevolg van het hoge percentage verharding in Westland en de toename van extremere weersomstandigheden is er kans op wateroverlast.
Hitte	Verandering in de mate van hittestress		Als gevolg van klimaatverandering is er sprake van een verhoogd risico op hittestress in de zomerperiode.
Droogte	Verandering in de mate van droogte		Als gevolg van klimaatverandering is er sprake van een verhoogd risico op droogte in de zomerperiode.
Overstromingen	Verandering in de kans en het gevolg van overstromingen vanuit de rivieren en de zee		Als gevolg van de versterking van waterkeringen is de kans op overstromingen klein. De gevolgen van overstromingen zijn echter groot door de lage ligging van een groot deel van Westland (incl. de vitale infrastructuur).
Broeikasgassen	Verandering in de mate van emissie van CO ₂		Emissie van koolstofdioxide is hoog als gevolg van de intensieve glastuinbouw.

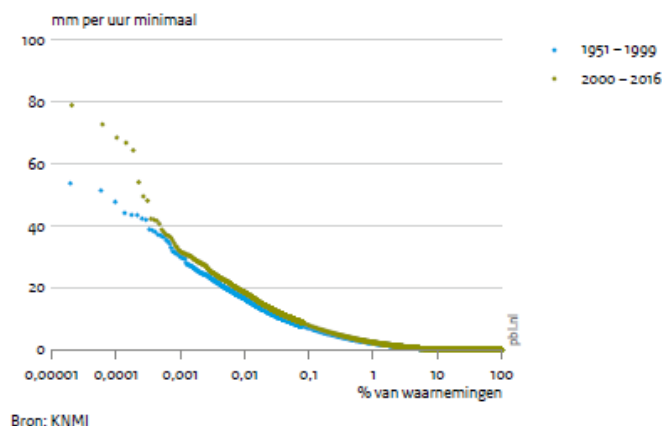
Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de huidige situatie, ondersteund door beeldmateriaal.

Wateroverlast

Wateroverlast ontstaat wanneer er zoveel regen valt, dat het niet meer snel genoeg kan worden opgenomen door de bodem of afgevoerd kan worden via het riool of via de waterwegen. Dit kan gebeuren doordat het heel lang regent. Of omdat in korte tijd een hevige bui valt.

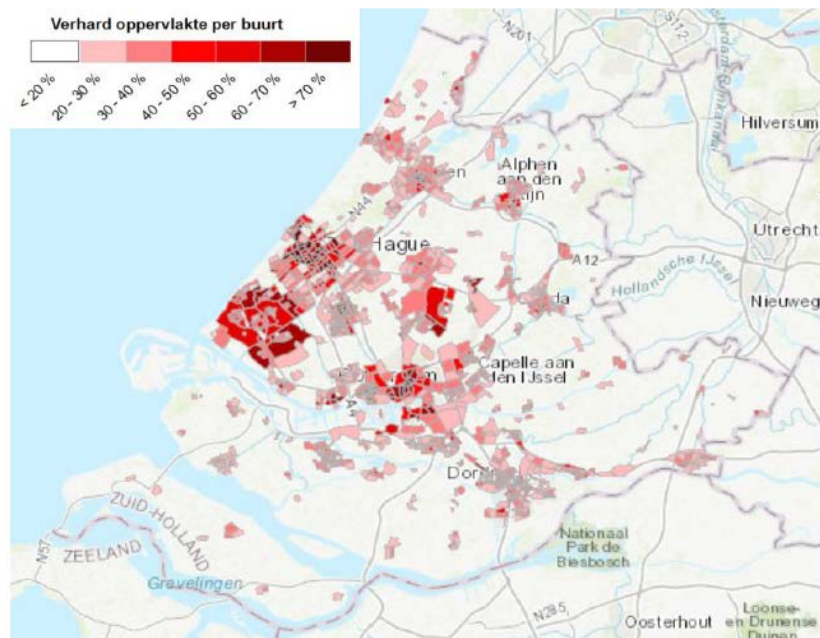
Extreme weersomstandigheden komen steeds vaker voor. De piekneerslag is de laatste jaren toegenomen. Na het jaar 2000 treedt er 15% vaker piekneerslag op dan voor het jaar 2000 (zie figuur 5.1). Een toename van de piekneerslag vergroot de kans op wateroverlast met name in dichtbebouwde gebieden, met bijbehorende schade.

Neerslagsommen en kans van optreden

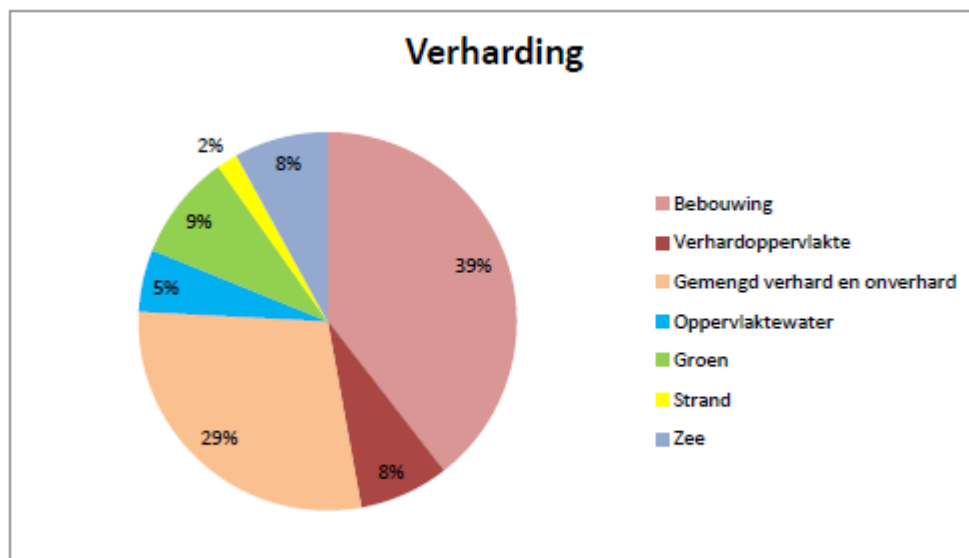
Figuur 5.1: Neerslagsommen en kans van optreden [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019]

Het merendeel van de provincie Zuid-Holland heeft in de afgelopen 10 jaar één of meer keren te maken gehad met hoosbuien⁵. In het glastuinbouwgebied van Westland is ook sprake van een hoge concentratie verhard oppervlak. In de afgelopen 60 jaar is de oppervlakte bebouwing en glastuinbouw in het Westland enorm toegenomen: 58% van het oppervlak is verhard (zie figuur 5.2). Zowel het oppervlaktewatersysteem als het rioolwatersysteem is niet voldoende meegegroeid om de pieken in het water voldoende op te vangen. Door de toename van de hoeveelheid hemelwater is extra belasting op het rioolsysteem en de zuiveringen ontstaan. Rioolwater kan daardoor bij hevige neerslag ongezuiverd op het oppervlaktewater geloosd worden, met negatieve gevolgen voor waterkwaliteit, of kunnen plaatselijk voor wateroverlast zorgen. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'rood' toegekend.

Figuur 5.2: Percentage verhard oppervlak in de provincie [Klimaat-effectatlas, 2019]

⁵ Lokale buien met een hoge neerslagintensiteit (>25 mm/uur). Bron: Klimaat-effectatlas Zuid-Holland.

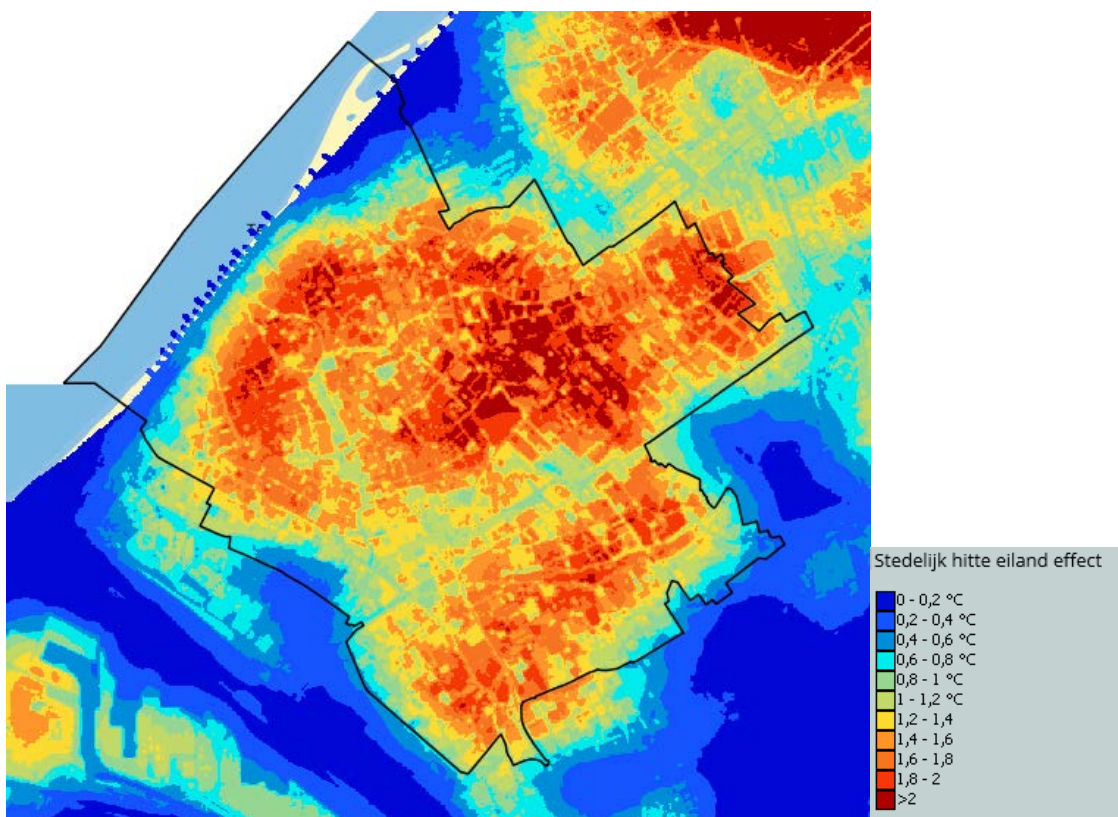
Figuur 5.3: Percentage verharding in de gemeente Westland [Gemeente Westland, 2019]

Hitte

De kans op een zomerse dag en een hittegolf is vergeleken met het begin van de vorige eeuw sterk vergroot. Door de klimaatverandering zullen hete zomers en hittegolven (zoals die van 2018) frequenter voorkomen. Met het toenemen van het aantal zomerse dagen en hittegolven (met hoge nachtelijke temperaturen) neemt ook de kans toe op hitte(stress) in stedelijk gebied.

In figuur 5.4 is het stedelijk hitte-eiland effect (UHI) weergegeven in °C. Dit is het gemiddelde luchttemperatuur verschil tussen de stedelijke en omliggende landelijke gebieden. Het stedelijk hitte-eiland effect is het sterkst 's nachts. Het zorgt ervoor dat de luchttemperatuur 's nachts minder daalt waardoor bijvoorbeeld gevoelige bevolkingsgroepen (baby's, kinderen, ouderen) gezondheidseffecten ondervinden. Te veel warmte kan leiden tot vermoeidheid, concentratieproblemen, duizeligheid en hoofdpijn. De kaart geeft een voorspelling van het stedelijk hitte-eiland effect op basis van verschillende onderliggende kaartgegevens: de bevolkingsdichtheid, windsnelheid, hoeveelheid groen, water en verharding⁶. 13% van de inwoners van Westland heeft aangegeven bij aanhoudende hitte onvoldoende verkoeling te vinden buiten, in de tuin of in de buurt [Monitor Gezondheid, 2019].

⁶ Hittestress wordt berekend op basis van een model dat uitgaat van het oppervlak gebouwde omgeving. Daar het glasoppervlak van kassen minder warmte vasthoudt dan stenen oppervlakken leidt dit model waarschijnlijk tot een overschatting van hittestress [Telos, 2019].

Figuur 5.4: Stedelijk hitte eiland effect (UHI) [Klimaat-effectatlas, 2019]

Er is in de huidige situatie sprake van diverse problemen en knelpunten. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'rood' toegekend.

Droogte

In de zomers zal Nederland vaker te maken krijgen met droogte [KNMI, 2011]. Zoet water wordt dan schaarser door zoute kwel en een grotere watervraag. Als in droogteperiodes veel grondwater wordt onttrokken, kan dit leiden tot bodemdaling, (nog) zouter grondwater en/of scheurvorming in gebouwen. Figuur 5.5 geeft het risico op droogtestress in de gemeente Westland weer. Uit figuur 5.5 kan afgeleid worden dat er op meerdere locaties, met name langs de kust, sprake is van een hoog risico op droogtestress [Klimaat-effectatlas, 2020]. Dit leidt tot kwaliteitsniveau 'rood' (zie ook onderstaand figuur).

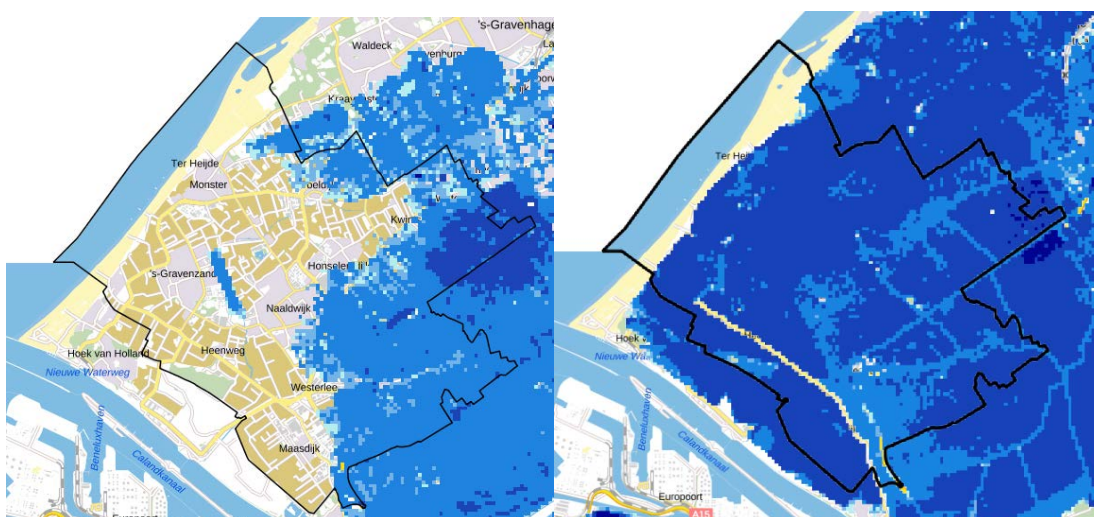

Figuur 5.5: Risico op droogtestress in de gemeente Westland [Klimaat-effectatlas, 2020]

Overstromingen

Overstromingen kunnen plaats vinden vanuit de zee en vanuit de rivieren, maar ook vanuit de regionale wateren zoals kanalen en boezemsystemen. De primaire waterkeringen beschermen ons tegen overstromingen vanuit de zee en de rivieren. Het Rijk stelt de normen voor primaire waterkeringen vast en de provincie voor de regionale waterkeringen. Om de kust te versterken, is een nieuwe duinenrij aangelegd langs de hele kust van Westland. Als pilot is een Zandmotor aangelegd voor de kust, waarmee de waterveiligheid de komende decennia en in ieder geval tot 2050, gegarandeerd moet zijn. De zandige kust groeit mee met de zeespiegel. Met ingang van 2017 zijn er strengere normen voor regionale waterkeringen vastgesteld, waar alle waterkeringen in 2050 aan moeten voldoen.

Een groot deel van Westland is laaggelegen gebied, dat kwetsbaar is voor doorbraak van primaire of secundaire waterkeringen. Figuur 5.6 geeft de overstromingsdiepte in de gemeente Westland zien bij en binnendijkse overstroming vanuit een regionale kering. De uitvalswegen van de gemeente Westland zijn kwetsbaar en evacuatie is niet overal in de regio mogelijk. Ook zijn crisisfaciliteiten (brandweer, politie, ziekenhuis) dan niet goed bereikbaar. Onderstations voor elektriciteit en overige vitale infrastructuur liggen nu veelal in lage polders, hetzelfde geldt voor nieuwbouwprojecten.

Figuur 5.6: Maximale overstromingsdiepte bij een binnendijkse overstroming vanuit het regionale watersysteem (links) en het hoofdwatersysteem (rechts) [Klimaat-effectatlas, 2019]

Figuur 5.7 geeft de overstromingskans over Nederland weer. De overstromingskans is gedefinieerd als het aantal getroffen inwoners per hectare bij een overstroming met middelgrote kans. Dit is een overstromingsrisico van eens per 100 jaar [Telos, 2020]. Het aantal getroffen per hectare voor Westland is 4,4 per hectare, dit ligt lichtelijk hoger dan het Nederlandse gemiddelde van 3,8 per hectare. De gemiddelde jaarlijkse ontwikkeling van de overstromingskans t.o.v. het referentiejaar 2014 is een toename van 11,5% per jaar, dit ligt fors hoger dan de Nederlandse gemiddelde jaarlijkse ontwikkeling dat met 3,4% toeneemt [Telos, 2020].

Er is in de huidige situatie sprake van een wisselend beeld. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'oranje' toegekend.

Broeikasgassen

De groei van de wereldbevolking en -economie leidt zonder ingrijpen ook tot een groei in de uitstoot van broeikasgassen. Om verandering van het klimaat en opwarming van de aarde te beperken heeft de Nederlandse overheid in 2019 de Klimaatwet geïntroduceerd. In de Klimaatwet is opgenomen dat in 2030 een reductie in broeikasgassen van 49% ten opzichte van de 1990 waarden gerealiseerd moet zijn om in 2050 een reductie van 95% ten opzichte van de 1990 waarden te bewerkstelligen [Overheid.nl, 2020].

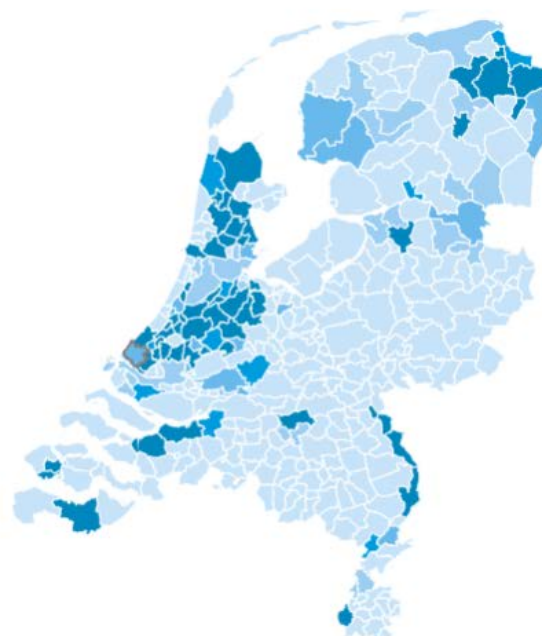
In 2017 was de totale uitstoot van broeikasgassen (CO₂, methaan, lachgas en fluorhoudende gassen) in Nederland 12,6 procent lager dan in 1990. Het aandeel CO₂ in de totale uitstoot van broeikasgassen is gestegen van 74 procent in 1990 naar 85 procent in 2017. De uitstoot van CO₂ was in 2017 net zo hoog als in 1990. De uitstoot van de andere broeikasgassen (methaan, lachgas en fluorhoudende gassen) is gehalveerd ten opzichte van 1990 [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019].

Uitgaande van het belangrijkste broeikasgas, CO₂, scoort deze volgens de Duurzaamheidsbalans ongunstig ten aanzien van emissie. Dit kan niet los gezien worden van de intensieve glastuinbouw. Figuur 5.8 geeft de totale aan CO₂ uitstoot weer binnen de gemeente Westland conform de Klimaatmonitor van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

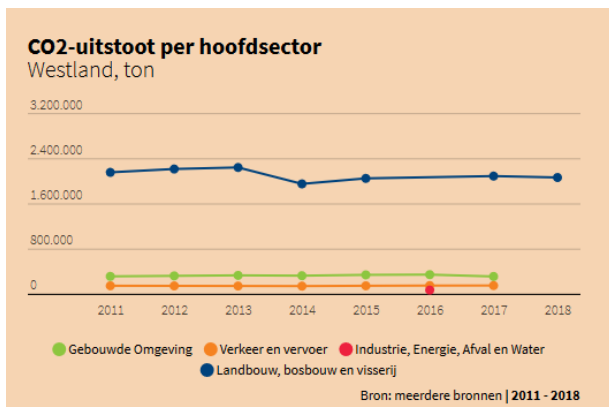
Er is in de huidige situatie sprake van diverse problemen en knelpunten. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'rood' toegekend.

Overstromingskans (2017)

Gemeenten in Nederland, aantal getroffen per hectare

Figuur 5.7: Overstromingskans in Nederlandse gemeenten (2017)
[PBL Telos, 2017]

Figuur 5.8: CO₂ uitstoot per hoofdsector in de gemeente Westland [Klimaatmonitor, 2019b]

5.2 Autonome ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de referentiesituatie voor wat betreft klimaat.

Tabel 5.2: Kwaliteit van de leefomgeving autonome ontwikkeling voor het thema klimaat

Indicator	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Wateroverlast	↓	Als gevolg van de verdere toename van de intensiteit en frequentie van hoosbuien, alsmede risico op bodemdaling neemt de kans op wateroverlast autonoom toe.
Hittestress	↓	Als gevolg van verdere klimaatverandering neemt het risico op hittestress verder toe.
Droogte	↓	Als gevolg van verdere klimaatverandering neemt het risico op droogte verder toe.
Overstromingen	=	De meeste waterkeringen voldoen in 2030 aan de vigerende veiligheidsnormen. Door kust- en dijkversterkingen zullen in 2050 alle primaire waterkeringen aan de normen voldoen die zijn vastgesteld.
Broeikasgassen	=	Er wordt autonoom geen of maar beperkte afname van de emissie van koolstofdioxide verwacht.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de referentiesituatie.

Wateroverlast

Voor de bergings- en afvoercapaciteit waarop de regionale wateren zijn ingericht, moeten conform te Waterwet normen worden gesteld met betrekking tot de gemiddelde overstromingskans per jaar. In de Waterverordening Zuid-Holland is vastgelegd dat conform het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) het regionale watersysteem in 2027 aan de gestelde normen moet voldoen. Voor bebouwde gebieden binnen de bebouwde kom geldt de norm van 1/100 per jaar, vanwege de hoge economische waarde. Voor de overige gebieden worden de normen uit het NBW aangehouden.

Door klimaatverandering (en temperatuurstijging) zal de intensiteit en de frequentie van hoosbuien verder gaan toenemen [STOWA, 2018]. De kans op wateroverlast in het stedelijk en het landelijk gebied neemt hierdoor toe en daarmee ook economische schade en overlast.

Door klimaatverandering neemt in bodemdalingsgevoelige gebieden met een slappe veen- of kleibodem de kans op wateroverlast toe. Klei- of veengrond daalt door inklinking of zetting bij belasting door bebouwing of infrastructuur en veengrond boven het grondwater daalt door oxidatie als reactie op ontwatering. In gedaalde laaggelegen gronden neemt de kans op wateroverlast toe, omdat de bodem de neerslag niet goed kan verwerken.

De autonome trend van toename van piek- en hoosbuien (door klimaatverandering) maakt dat wateroverlast (substantieel) toe gaat nemen, ondanks de NBW-normering. Voor de autonome ontwikkeling is daarom het kwaliteitsniveau 'rood' toegekend.

Hitte

Volgens de KNMI' 14-klimaatscenario's worden de zomers rond 2050 1 tot 2,3 °C warmer ten opzichte van de periode 1981-2010. Door de klimaatverandering komen hete zomers en hittegolven (zoals die van 2018) frequenter voor. De kans op hitte in het stedelijk gebied zal daarom toenemen. Dit zal negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid van de mens en de arbeidsproductiviteit. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'rood' toegekend.

Droogte

Naar verwachting zal door klimaatverandering het neerslagtekort toenemen. Droogte kan rond 2050 zo'n 5 tot 25% vaker voorkomen dan in de periode 1981-2010. Door de verwachte stijging in de temperatuur zal meer water verdampen en de zomers kennen langere perioden van droogte. Het KNMI heeft verschillende scenario's opgesteld. In het beste klimaatscenario is er sprake van een geringe toename van het neerslagtekort ten opzichte van de huidige staat. Er is sprake van diverse problemen en knelpunten. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'rood' toegekend.

Overstromingen

In 2017 is gestart met de vierde landelijke beoordeling van primaire waterkeringen op basis van het nieuwe waterveiligheidsbeleid, de nieuwe normen en het bijpassende en het vernieuwde beoordelingsinstrumentarium. Na beoordeling van alle primaire keringen aan de nieuwe normen, in 2023, is er een volledig beeld van de dijktrajecten die versterking nodig hebben. De meeste waterkeringen voldoen in 2030 aan de vigerende veiligheidsnormen, maar er zijn nog enkele knelpunten die moeten worden opgelost.

Door kust- en dijkversterkingen zullen in 2050 alle primaire waterkeringen aan de normen voldoen die in de huidige staat zijn vastgesteld. De kans op overstroming blijft en door toenemende verstedelijking worden ook de potentiële gevolgen groter.

In het Deltaprogramma zijn beslissingen genomen en strategieën bepaald om Nederland nu en in de toekomst te beschermen tegen hoogwater. Er is gekozen voor een krachtig samenspel tussen dijkversterkingen en rivierverruiming. Het Deltaprogramma stelt zich ten doel dat de vitale en kwetsbare infrastructuur uiterlijk in 2050 beter bestand is tegen overstromingen, watertekort en wateroverlast. Deze doelstelling geldt ook voor de vitale delen van de energie-infrastructuur.

Er is sprake van een wisselend beeld. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'oranje' toegekend.

Broeikasgassen

Zolang het aandeel energie uit fossiele bronnen en het energiegebruik niet substantieel afnemen, zal ook de uitstoot van broeikasgassen niet substantieel afnemen. Rijksbeleid is een emissiereductiedoel van 49% in 2030 ten opzichte van 1990, wat verankerd wordt in een Klimaatwet. Dit is in lijn met 95% emissiereductie in 2050 en is passend bij het realiseren van de doelstelling uit Parijsakkoord om de temperatuurstijging te beperken tot ruim onder de 2 graden.

Het huidige provinciale beleid is gericht op het verminderen van het aandeel fossiele energiebronnen en het verminderen van energiegebruik. Dat draagt bij aan vermindering van uitstoot van broeikasgassen. Verwacht mag worden dat deze huidige inzet onvoldoende is om bij te dragen aan de landelijke reductiedoelstelling van het kabinet (emissiereductiedoel van 49% in 2030 ten opzichte van 1990). Daarom is bij de autonome ontwikkeling het kwaliteitsniveau 'rood' toegekend.

5.3 Toelichting verschillen deelgebieden

Wateroverlast en hittestress zijn in mindere mate relevant in het kustgebied en de groengebieden, omdat hierin maar in beperkte mate sprake is van verharding. Het duinengebied is daarnaast minder vatbaar voor wateroverlast dan het achterland door haar relatief hoge ligging. Wel kan droogte van invloed zijn op de natuurwaarden in deze gebieden of de omvang van drinkwater. Overige klimaatindicatoren, zoals broeikasgassen, zijn in alle deelgebieden relevant.

6 Natuur en biodiversiteit

6.1 Huidige situatie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie voor wat betreft natuur en biodiversiteit.

Tabel 6.1: Kwaliteit van de leefomgeving in de huidige situatie voor het thema natuur en biodiversiteit

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Natura 2000 gebieden	Verandering in de staat van instandhouding soorten en habitattypen		Een groot deel van de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 gebied Solleveld & Kapittelduinen wordt momenteel niet gehaald.
Natuurnetwerk Nederland (buiten Natura 2000 gebied)	Verandering in het oppervlak, de samenhang en 'wezenlijke kenmerken en waarden'		Nog niet al het oppervlak NNN is gerealiseerd,
Beschermde soorten en leefgebieden	Aanwezigheid beschermde soorten		Binnen de gemeente is weinig groen aanwezig. Daarmee is er weinig ruimte voor beschermde soorten en leefgebieden. Een volledig overzicht van de aanwezigheid en staat van instandhouding van beschermde soorten ontbreekt.
Biodiversiteit	Verscheidenheid aan soorten		De potenties binnen de gemeente zijn groot, maar wordt door beperkt aandeel groen en intensief beheer niet benut

Natura 2000 gebieden

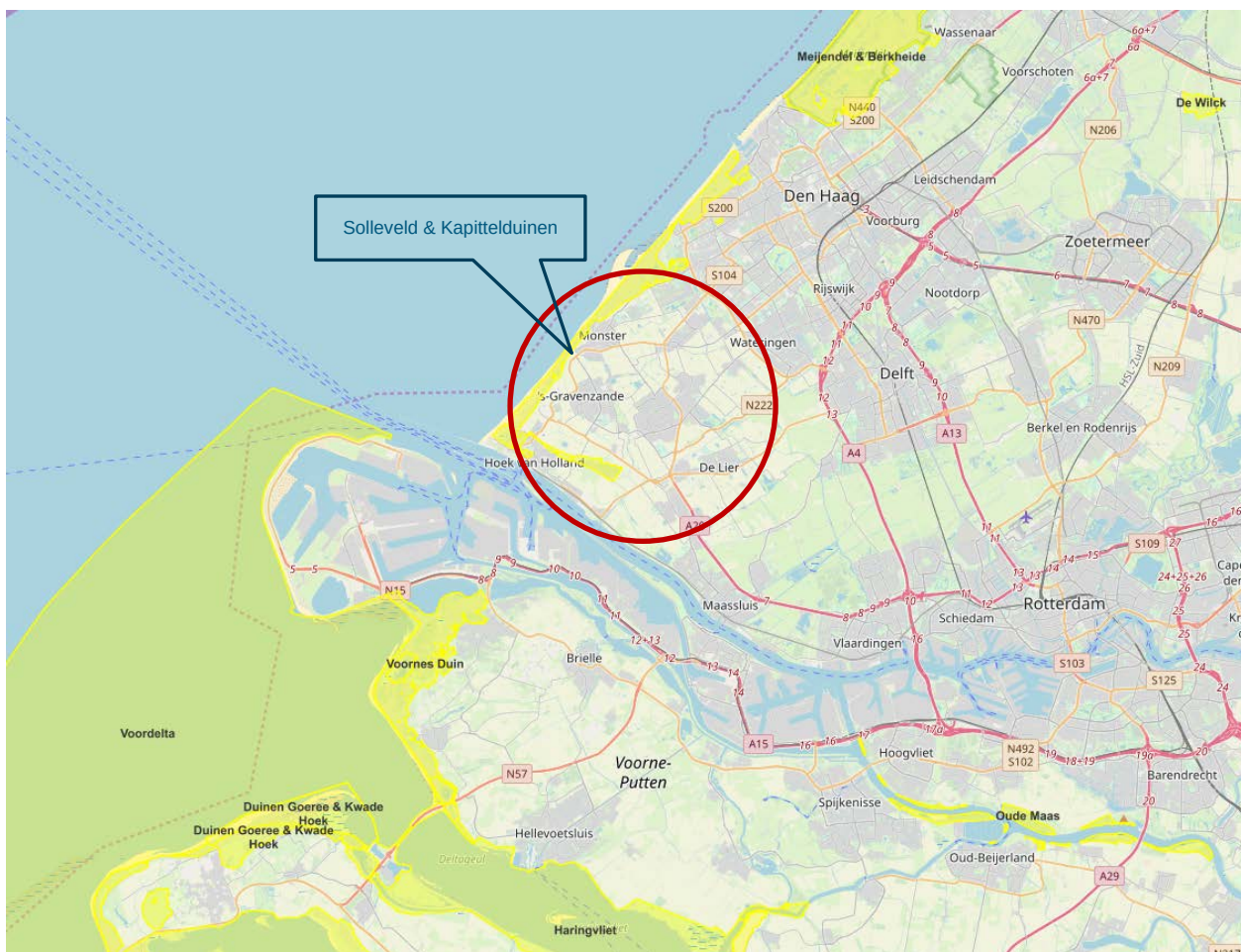
Natura 2000 is het samenhangende netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie, bestaande uit Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. De Europese afspraken zijn in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbescherming. De effecten worden beoordeeld aan de hand van de natuurlijke kenmerken (de instandhoudingsdoelstellingen).

Het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is deels gelegen in de gemeente Westland. Het gebied omvat het duingebied tussen Den Haag en Hoek van Holland, inclusief het Staelduinse Bos (zie figuur 6.1). In het Staelduinse Bos liggen veel bunkers uit de tweede wereldoorlog, die nu in gebruik zijn genomen door vleermuizen om te overwinteren.

Het Solleveld bestaat uit een keten van duinen tussen Ter Heijde en Kijkduin, en een gebied van oude, kalkarme duinen. Dit is bijzonder, want de meeste andere Zuid-Hollandse duingebieden zijn juist kalkrijk. De regen heeft de kalk in het Solleveld, afkomstig van schelpen, in de loop der eeuwen uit de bodem gespoeld.

De Kapittelduinen sluiten aan op Solleveld en lopen van Kijkduin naar Hoek van Holland. Het gebied ligt op de overgang tussen kust en rivierengebied, oftewel tussen zout en zoet. De Kapittelduinen zijn belangrijk voor veel vogelsoorten.

Er is sprake van diverse problemen en knelpunten. Daarmee wordt het kwaliteitsniveau 'rood' toegekend.

Figuur 6.1 Ligging van Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen (geel) ten opzichte van gemeente Westland (rood).

In de verdere omgeving van Westland liggen nog andere Natura 2000-gebieden zoals de Voordelta, Voornes Duin en Meijndel & Berkheide.

Instandhoudingsdoelstellingen

In tabel 6.2 en 6.3 zijn respectievelijk de habitattypen en habitatsoorten van het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen weergegeven. De instandhoudingsdoelstelling voor de habitattypen is over het algemeen behoud van de oppervlakte van het gebied. Voor de habitattypen H2120 (witte duinen), H2160 (duindoornstruwelen) en H2190D (vochtige duinvalleien, hoge moerasplanten) is vermindering van de oppervlakte ten gunste van ander habitatype toegestaan. De kwaliteit van de meeste habitattypen moet worden verbeterd. Uitgezonderd zijn de habitattypen H2210 (embryonale duinen), H2160 (duindoornstruwelen), H2190A (vochtige duinvalleien, kalkrijk) en H2190D (vochtige duinvalleien, hoge moerasplanten) waarvoor behoud van de huidige kwaliteit geldt⁷.

Tabel 6.2 Habitattypen van het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen

Code	Habitatype	Code	Habitatype
H2110	Embryonale duinen	H2180A	Duinbossen (droog)
H2120	Witte duinen	H2180C	Duinbossen (binnenduintrand)
H2130A	*Grijze duinen (kalkrijk)	H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)
H2130B	*Grijze duinen (kalkarm)	H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)
H2150	*Duinheiden met struikhei	H2190D	Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)
H2160	Duindoornstruwelen		

Voor nauwe korfslak geldt dat de omvang en kwaliteit van het leefgebied moeten worden behouden. Daarbij geldt ook dat de populatie moet worden behouden. Voor groenknolorchis moet er biotoop worden ontwikkeld met als doel de vestiging van een duurzame populatie.

Tabel 6.3 Habitatsoorten van het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen

Code	Habitatsoort
H1014	Nauwe korfslak
H1903	Groenknolorchis

Voor de instandhoudingsdoelstellingen geldt dat op basis van informatie uit het Natura 2000-beheerplan aangegeven kan worden dat de staat van instandhouding van de habitattypen (zeer) ongunstig is, omdat er sprake is van een negatieve trend in kwaliteit en/of oppervlakte.

De groenknolorchis komt nog niet voor in het gebied. De verwachte vestiging van de soort in Spanjaards Duin heeft niet plaatsgevonden vanwege achterblijvende ontwikkeling van vochtige duinvalleien. De nauwe korfslak kent een negatieve trend, grotendeels als gevolg van verkeerd beheer. De soorten verkeren daarmee ook in een zeer ongunstige staat van instandhouding.

Gevoeligheid Natura 2000-gebied

In Figuur 6.2 is de gevoeligheid voor verschillende storingsfactoren op de habitattypen en habitatsoorten van het Natura 2000-gebied weergegeven. Hierin is onder andere te zien dat het Natura 2000-gebied gevoelig is voor oppervlakteverlies, versnippering en verandering in hydrologie. Het gebied is ook gevoelig voor stikstofdepositie. Verstoring is daarentegen minder relevant voor dit gebied, omdat de habitattypen en soorten niet verstoringsgevoelig zijn.

⁷ <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=9&id=n2k99&topic=doelstelling>, geraadpleegd op 31 mei 2019

De duinen zijn (extreem) gevoelig voor een toename van stikstofdepositie en op dit moment worden de kritische depositiewaarden van het gebied al overschreden voor met name de grijze duinen en de duinbossen.

Figuur 6.2 Gevoeligheid voor verschillende storingsfactoren op de habitattypen en habitatsoorten van het Natura 2000-gebied⁸

Om de stikstofdepositie in het gebied terug te dringen gaat de provincie Zuid-Holland met de belangrijkste economische sectoren verkennen waar de knelpunten liggen en voorstellen maken om die op te lossen. Uitgangspunt is dat de veroorzakers uitstootreductie realiseren met bronmaatregelen en stikstof-inclusief ontwerpen. Dit moet tot uitdrukking komen in ruimtelijke, energie- en omgevingsplannen. Ook zal de provincie de samenhang van Natura 2000 gebieden met de omgeving versterken (PZH Visie rijke groenblauwe leefomgeving).

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden. Het vormt een belangrijk onderdeel van het natuurbeleid. Streven is de biodiversiteit in Nederland ten minste te stabiliseren, en dus verdere achteruitgang tegen te gaan. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. De effecten worden beoordeeld aan de hand van drie criteria, namelijk het oppervlak, de samenhang en de 'wezenlijke kenmerken en waarden'.

In onderstaande figuur 6.3 is de ligging van het NNN weergegeven. In deze figuur is te zien dat de begrenzingen van het Natura 2000-gebied en NNN grotendeels met elkaar overeenkomen, met uitzondering van de ecologische verbindingen en een paar kleinere natuurgebiedjes ten noorden van De Lier.

⁸ Overgenomen van <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=9&id=n2k99&topic=gevoeligheid>, geraadpleegd op 31 mei 2019

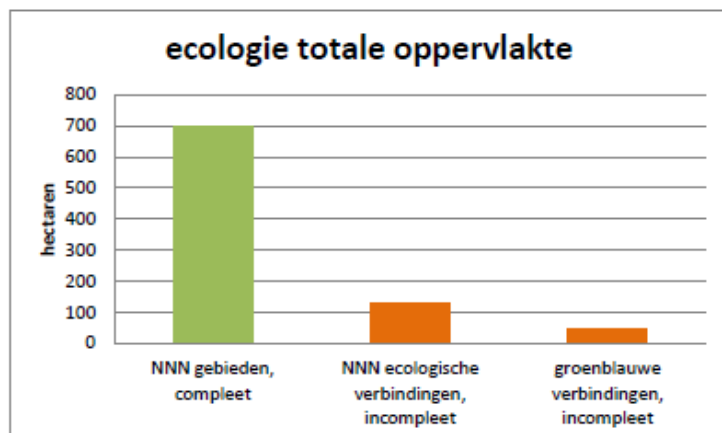
Figuur 6.3: Ligging Natuurnetwerk Nederland ter hoogte van Westland [Provincie Zuid-Holland, 2020]

Het Staelduinse Bos en Wollebrand vormen belangrijke stepping stones tussen de Westlandse kust en Hof van Delfland. De groenblauwe hoofdstructuur tussen deze stepping stones moet deels nog gerealiseerd worden.

De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN zijn gekoppeld aan de natuurdoelen uit het Natuurbeheerplan Zuid-Holland en de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden. Naast de duintypen die ook vanuit Natura 2000 beschermd zijn gaat het om de volgende beheertypen: Kruiden- en faunairij grasland (N12.02), Zoete plas (N04.02) en Houtwal en houtsingel (L01.02). Net buiten de gemeente, tussen De Lier en Delft, liggen belangrijke weidevogelgebieden.

De provincie geeft in haar visie op de groenblauwe leefomgeving aan dat het NNN in Zuid-Holland in 2027 afgerond moet zijn, inclusief de ecologische verbindingen, Wenzone, Poelzone, Zwethzone en Gantelzone [Omgevingsvisie 1.0].

Een deel van het Natuur Network Nederland is al binnen de gemeente Westland gerealiseerd, maar met een belangrijk deel moet nog worden gestart (zie figuur 6.3). Er resteert binnen de nog meer dan 100 ha NNN verbindingen en 40 ha groenblauwe verbindingen in de gemeente Westland. Vanwege deze restantopgave is het kwaliteitsniveau 'oranje' toegekend.

Figuur 6.4 oppervlak NNN in gemeente Westland

Beschermde soorten en leefgebieden

Een vlakdekkend overzicht van het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten in Westland ontbreekt. Op basis van gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is een redelijk beeld verkregen van het voorkomen van beschermde soorten. De kustzone is binnen de gemeente de zone met de hoogste natuurwaarden, waar beschermde soorten als zandhagedis en rugstreeppad in de duinen voorkomen. Heel lokaal is ook de boomkikker aangetroffen. En de witsnuitlibel komt voor ter hoogte van de duinvallei bij de Van Dixhoorndriehoek.

Uit de NDFF-data zijn waarnemingen bekend van acht vleermuissoorten: brandts/bechstein vleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwerg en watervleermuis.

Vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats die in het Westland voorkomen zijn onder andere de huiszwaluw en gierzwaluw die verblijfplaatsen hebben binnen stedelijk gebied. De havik, ransuil en bosuil zijn aangetroffen in het Staelduinse Bos. De buizerd, torenvlak en sperwer komen daarentegen meer verspreid voor binnen de gemeente en zijn ook aangetroffen ter hoogte van kleinere bosjes of nestkasten (torenvalk).

De bittervoorn is een vissoort die verspreid binnen de gemeente voorkomt.

Biodiversiteit

Biodiversiteit is een graad van verscheidenheid aan levensvormen binnen een gebied. De biodiversiteit wordt vaak gebruikt als een indicator voor de gezondheid van een ecosysteem. De indicatoren die hierboven beschreven zijn omvatten vooral de beschermde natuurwaarden binnen Natura 2000-gebieden en NNN. Bij biodiversiteit wordt hier gekeken naar de Rode lijstsoorten. Dit zijn soorten die in Nederland in meer of mindere mate bedreigd zijn en een indicatie zijn voor de biodiversiteit.

Al met al komt binnen de gemeente toch een groot aantal (circa 80) rode lijstsoorten voor. Deze grote diversiteit wordt veroorzaakt door de ligging nabij kuststrook waar veel soorten voorkomen en van daaruit het stedelijk gebied in kunnen trekken en de gebufferde bodem waar met name planten (25 rode lijstsoorten) en paddenstoelen (37 rode lijstsoorten) van profiteren. De hoogste biodiversiteit wordt gevonden binnen de groene gebieden in de gemeente. Deze gebieden zijn door de stedelijke inrichting van het gebied schaars en worden vaak intensief beheerd waardoor de aanwezige potenties niet benut worden. De waterkwaliteit is nog niet op orde, wat een belemmering is voor het halen van een hoge aquatische biodiversiteit.

6.2 Autonome ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de referentiesituatie voor wat betreft natuur en biodiversiteit.

Tabel 6.4: Kwaliteit van de leefomgeving autonome ontwikkeling voor het thema natuur en biodiversiteit

Indicator	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Natura 2000 gebieden	↗	Verbetering in de kwaliteit en het behalen van de instandhoudingsdoelen
Natuurnetwerk Nederland (buiten Natura 2000 gebied)	↗	Versterking samenhang en versterking van ecologische verbindingen
Beschermde soorten en leefgebieden	=	Verbetering als gevolg van soortenbeleid en meeliften met NNN-beleid en Natura 2000-opgave. Daarbuiten worden potenties niet benut.
Biodiversiteit	↗	De gemeente heeft aandacht voor ecologisch groenbeheer. Verder is er aandacht voor groene gebieden buiten het NNN en wordt er gestreefd naar een betere waterkwaliteit wat de biodiversiteit die hier van afhankelijk is ten goede komt.

Natura 2000 gebieden

Verdichting, klimaatverandering en verdroging, veenoxidatie en bodemdaling, verzilting en verlaging van het waterpeil kunnen een negatieve impact hebben op de bijzondere natuurwaarden binnen de Natura 2000-gebieden. Voor het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is een Natura 2000 beheerplan opgesteld. Het beheerplan werkt de Natura 2000 doelen uit en de (beheer)maatregelen die moeten worden uitgevoerd om een negatieve impact op de bijzondere natuurwaarden te mitigeren en de Natura2000 doelen te halen.

In het Programma Zuid-Hollands Groen 2018-2032 is aangegeven dat voor de eerste beheerplanperiode de doelstelling 'behoud' van kracht is. Voor de tweede beheerplanperiode (en voor de daarop volgende beheerplanperiode) geldt de doelstelling 'verbeteren' en soms ook 'uitbreiding'. In de autonome situatie moet de kwaliteit van de Natura 2000-gebieden verbeterd worden en moet de uitbreidingsdoelstelling gehaald worden om de Natura 2000-gebieden in lijn met de Europese doelen op het beoogde kwaliteitsniveau te brengen.

Autonoom is er naar verwachting sprake van een verbetering in de kwaliteit en het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van Natura2000-gebieden. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn in principe binnen de Natura 2000-gebieden niet toegestaan. Er is daarom kwaliteitsniveau 'oranje' toegekend.

Natuurnetwerk Nederland

Het oppervlak van het Natuurnetwerk Nederland in de gemeente Westland wordt in de autonome situatie vergroot (onder andere de Poelzone), waardoor de samenhang en versterking van ecologische verbindingen wordt vergroot. In de autonome ontwikkeling kan verwerving en inrichting van een groot deel van het NNN worden verwacht. Daarom is er autonoom sprake van een verbetering binnen het

kwaliteitsniveau 'oranje'. De ontwikkeling van de natuurkwaliteit wordt gevolgd en zo nodig bijgesteld waardoor ook een verbetering van de kwaliteit van de natuur binnen het NNN verwacht mag worden. Ook de kwaliteitsverbetering binnen de Natura 2000-gebieden zorgt voor een verbetering van de kwaliteit van het NNN. Er is sprake van een wisselend beeld omdat er nog geen sprake is van een doorgaande ecologische structuur. Daarmee is het kwaliteitsniveau 'oranje'.

Beschermde soorten en leefgebieden

De provincie voert het soortenbeschermingsbeleid uit aan de hand van 30 iconsoorten. Deze soorten staan symbool voor de gehele Zuid-Hollandse natuur in al haar verschijningsvormen. Voor deze soorten wordt gewerkt aan een gunstige staat van instandhouding en een positieve trend binnen Zuid-Holland. Door de plicht om ontheffing aan te vragen bij overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming wordt directe schade aan beschermde soorten en leefgebieden voorkomen. Verder liften deze soorten mee met de kwaliteitsverbeteringen binnen de Natura 2000-gebieden en NNN. Daarbuiten worden potenties nog niet goed benut en blijft het kwaliteitsniveau 'oranje'.

Biodiversiteit

De gemeente heeft aandacht voor ecologisch groenbeheer. Dit vergroot de biodiversiteit omdat de vegetatie tot bloei kan komen en zaad kan zetten. Dit is ook weer gunstig voor bijvoorbeeld insecten. Verder is er aandacht voor groene gebieden buiten het NNN, zoals de Blakervaat ter hoogte van de Lier. Ook wordt er gestreefd naar een betere waterkwaliteit wat de biodiversiteit die hier van afhankelijk is ten goede komt. Potenties worden echter nog niet volledig benut zodat het kwaliteitsniveau 'oranje' wordt.

6.3 Toelichting verschillen deelgebieden

Binnen de deelgebieden zijn grote verschillen aanwezig wat betreft natuur en biodiversiteit. Op hoofdlijnen kan aangegeven worden dat binnen deelgebied 'blauwe en groene structuur met kust' de hoogste natuurwaarden aanwezig zijn. Binnen een gemeente waar groen relatief beperkt aanwezig is, is dit deelgebied ook essentieel voor de aanwezige natuurwaarden en biodiversiteit binnen de gemeente.

De overige deelgebieden bestaan vooral uit stedelijk gebied en glastuinbouw. Soorten die met name voorkomen binnen stedelijk gebied zoals de huismus, gierzwaluw en enkele vleermuissoorten komen in deze deelgebieden voor. Hier liggen potenties om de biodiversiteit binnen de gemeente ook ruimtelijk uit te breiden.

7 Openbare ruimte en landschap

7.1 Huidige situatie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie voor wat betreft openbare ruimte en landschap.

Tabel 7.1: Kwaliteit van de leefomgeving in de huidige situatie voor het thema openbare ruimte en landschap

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Kwaliteit openbare ruimte	Verandering in de kwaliteit van de openbare ruimte.		De gemeente Westland werkt actief aan de kwaliteit van de openbare ruimte. Zo is in 2016 het Nationaal Park Hollandse Duinen gesticht, mede door de gemeente Westland. Naast het groen, wordt de openbare ruimte beoordeeld door middel van een beoordeling op de technische kwaliteit en beeldkwaliteit. Momenteel scoort de gemeente Westland overwegend voldoende met uitschieters naar goed.
Landschap en cultuurhistorisch erfgoed	Verandering in de landschappelijke en archeologische waarden en waarden van gebouwd erfgoed.		De gemeente Westland kent cultuurhistorisch erfgoed zoals beschermde monumenten, windmolens en de Atlantikwall. Deze waarden staan momenteel niet onder druk. Het landschap wordt gedomineerd door grote bedrijven. Er is weinig openheid. Landschappelijk staat het gebied onder druk.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de huidige situatie, ondersteund door beeldmateriaal.

Kwaliteit openbare ruimte

In 2016 nam Dunea het initiatief om het Nationaal Park Hollandse Duinen te stichten. Maar liefst 39 partners, waaronder gemeente Westland, sloten zich bij het initiatief aan. Momenteel wordt het plan voor het Nationaal Park uitgewerkt. Het park zal 43 kilometer lang en tot 8,5 kilometer breed worden. Met zo'n 200 km² omvat het een aaneengesloten gebied van Hoek van Holland tot Noordwijk (zie figuur 7.1). Een divers gebied waar landgoederen, duinen, bollenfelden, veenweiden, dorpen en steden elkaar afwisselen. Westland wil het gebied - samen met de andere partners - veerkrachtig, aaneengesloten en beleefbaar maken en zo de officiële status Nationaal Park behalen [Cultuurhistorische Atlas, 2019].

Naast het buitengebied wordt de openbare ruimte in de gemeente Westland voornamelijk gevormd door de aanwezige dorpen in de gemeente. De gemeente Westland heeft in haar beleid opgenomen te streven naar een leefbare, aantrekkelijke en bereikbare openbare ruimte. De openbare ruimte wordt hierop beoordeeld door het meten van de technische kwaliteit en de beeldkwaliteit. De technische kwaliteit is gebaseerd op de wet en geldende normen. Met name in de categorie beeldkwaliteit wordt de bevolking betrokken door de gemeente. Zij zijn in de gelegenheid vier keer per jaar beeldkwaliteit aan te leveren, in de vorm van foto's of video's, wat aangeeft hoe de openbare ruimte wordt ervaren. Momenteel wordt de kwaliteit van de openbare ruimte overwegend voldoende beoordeeld met uitschieters naar goed [Gemeente Westland, 2015a]. Er is ruimte voor verbetering. De gemeente Westland heeft hiervoor beleid opgesteld. Gezien de verbeterpunten is de kwaliteitsbeoordeling 'oranje' toegekend.

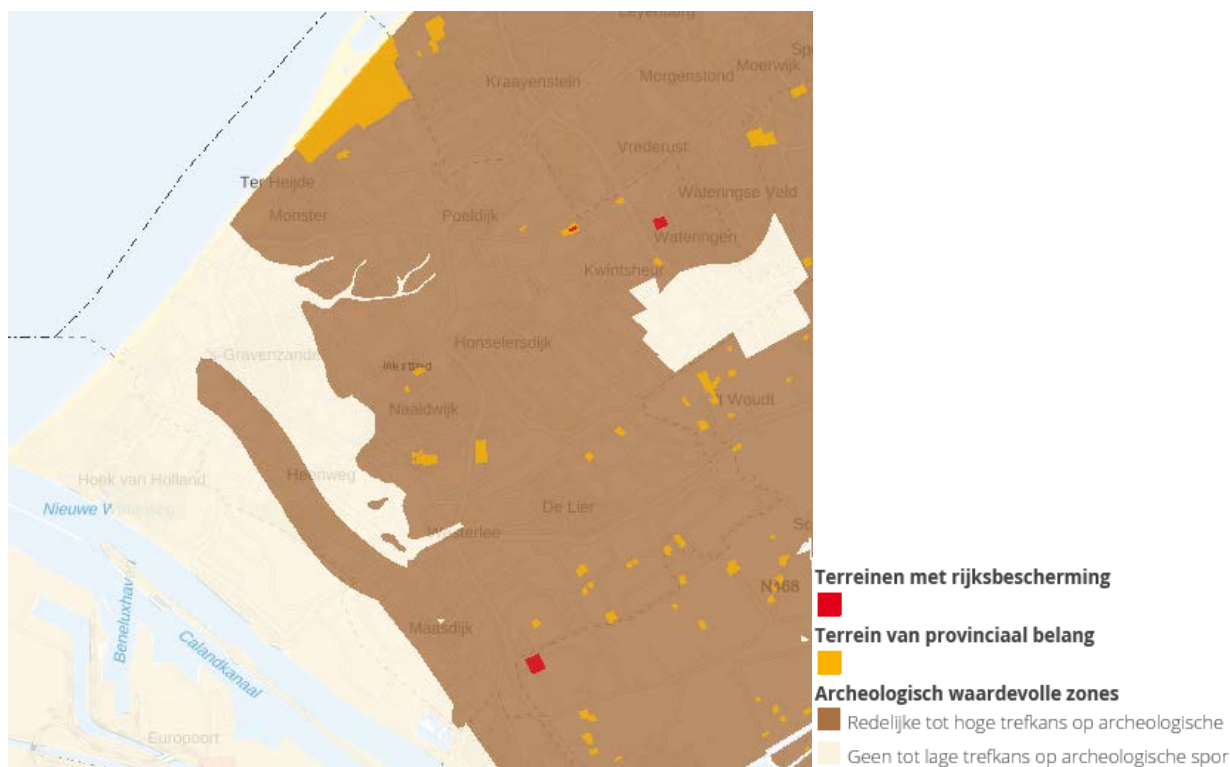
Figuur 7.1: Ambitiekaart Nationaal Park Hollandse Duinen [Gemeente Westland, 2019a]

Cultuurhistorisch erfgoed en landschap

Het verhaal van het verleden en de fysieke overblijfselen hiervan vormen het DNA van de gemeente Westland. Onder cultuurhistorisch erfgoed wordt archeologie en gebouwd erfgoed geschaard.

Archeologie

Westland heeft twee archeologische Rijksmonumenten op haar grondgebied en 23 terreinen van hoge tot zeer hoge archeologische waarde (zie figuur 7.2). Daarnaast is er een overzicht van bekende en verwachte archeologisch waardevolle gebieden.

Figuur 7.2: Archeologische bekende en verwachtingswaarden [Cultuurhistorische Atlas, 2019]

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd door nazi-Duitsland de 6200 kilometer lange Atlantikwall gebouwd, bedoeld om een geallieerde invasie te kunnen verijdelen. De linie liep langs de kust van Noorwegen tot de grens met Spanje en bestond uit bunkers, batterijen met luchtafweergeschut, radarinstallaties, versperringen en (natuurlijke) hindernissen. Deze linie loopt ook door het Westland, met een 11 kilometer lange tankgracht dwars door het gebied met 13 stellingen, en is nog goed zichtbaar in het landschap. Hoewel de gracht na de oorlog grotendeels is gedempt, zijn er van 11 stellingen nog bunkers bewaard gebleven. De resterende delen van de gracht zijn een belangrijk onderdeel van de Westlandse waterrecreatie geworden.

Gebouwd erfgoed

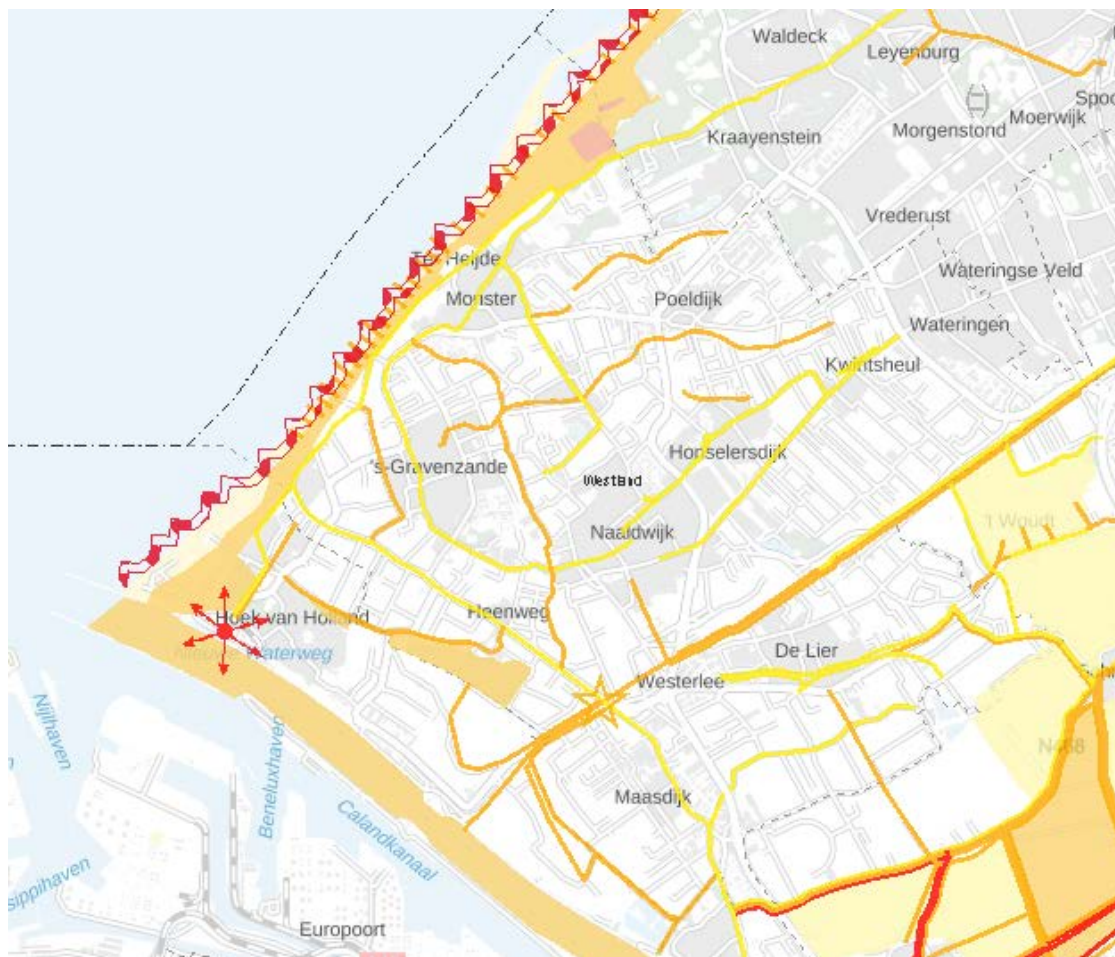
Binnen de gemeente bevinden zich diverse beschermde Rijks- en gemeentelijke monumenten (zie figuur 7.4). Daarnaast is er verspreid over de gemeente historisch erfgoed aanwezig in de vorm van onder andere historisch tuinbouwerfgoed en karakteristiek erfgoed.

Westland heeft daarnaast enkele historische windmolens. De provincie stelt regels, de zogenaamde 'molenbiotoopregels', die het monumentale object en de omgeving van de molen beschermen. Onder andere door het behouden van vrij zicht en voldoende windvang.

Landschap

De land- en tuinbouw heeft een enorme invloed gehad op de vorming van het Westlandse landschap. Schaalvergroting en de industrialisering van agrarische bedrijven domineren nu al grote delen van het buitengebied. Er is daarvoor een zeer beperkte mate van landschappelijke openheid. Naast de Atlantikwall bevinden zich in de gemeente Westland diverse waardevolle historisch landschappelijke lijnen en vlakken (zie figuur 7.3). Verder bevindt er zich een contrastzone met hoge waarde binnen de gemeente. Dit betreft een plek waar verschillende landschapstypen op één plek bijzonder markant bij elkaar komen: in één oogopslag zijn hier meerdere aspecten van de wording van het landschap te overzien.

Het aanwezige cultuurhistorisch erfgoed binnen de gemeente Westland staat momenteel niet onder druk. Het landschap daarentegen wordt gedomineerd door glastuinbouw, waardoor er een beperkte mate van openheid is. Aangezien het landschap onder druk staat is de kwaliteitsbeoordeling 'oranje' toegekend.

Fort- schootsveld

Fort, batterij - Zeer hoge waarde

Fort, batterij - Redelijk hoge waarde

Contrastzone

Zeer hoge waarde

Hoge waarde

Contrastsituatie

Zeer hoge waarde

Hoge waarde

Historisch landschappelijke lijnen

— Zeer hoge waarde

— Hoge waarde

— Redelijk hoge waarde

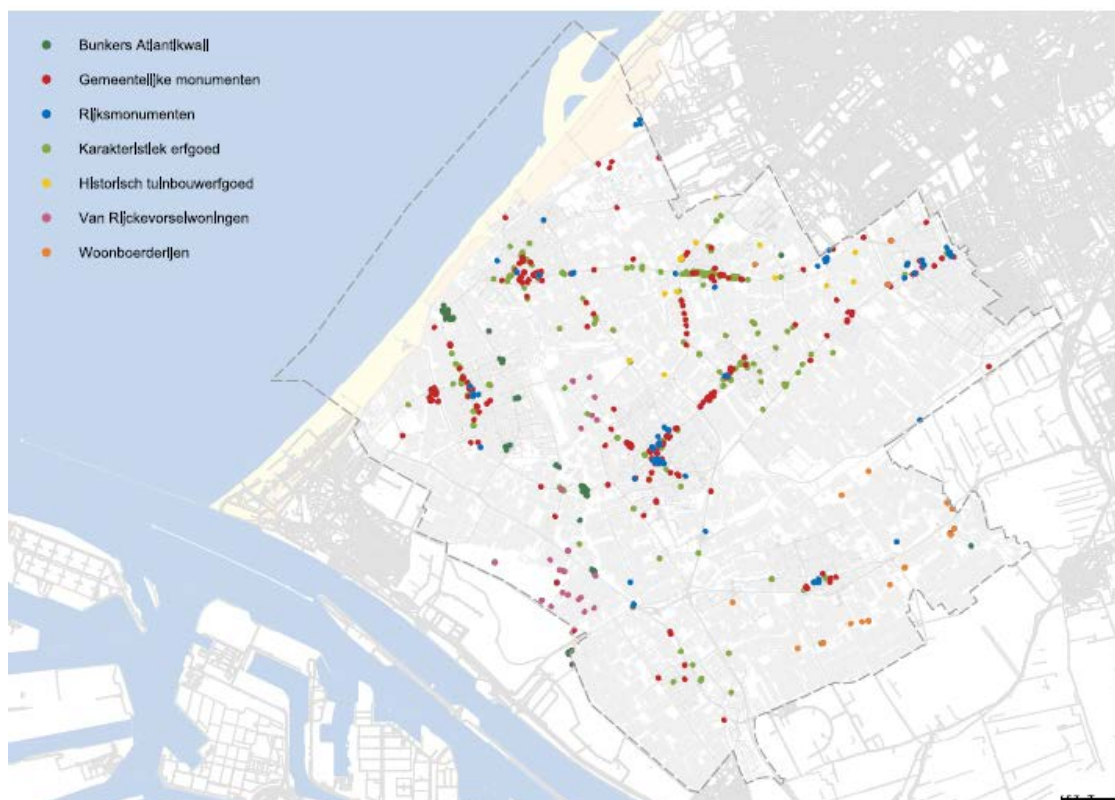
Historisch landschappelijke vlakken

■ Zeer hoge waarde

■ Hoge waarde

■ Redelijk hoge waarde

Figuur 7.3: Historisch cultuurlandschappelijke waarden [Cultuurhistorische Atlas, 2019]

Figuur 7.4: Overzicht gebouwd erfgoed gemeente Westland [Gemeente Westland, 2019a]

7.2 Autonome ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de referentiesituatie voor wat betreft openbare ruimte en landschap.

Tabel 7.2: Kwaliteit van de leefomgeving autonome ontwikkeling voor het thema openbare ruimte en landschap

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Kwaliteit openbare ruimte	Verandering in de kwaliteit van de openbare ruimte.	↓	Veranderend ruimtegebruik door de inpassing van nieuwe functies en de bevolkingstoename, leiden tot druk op de kwaliteit van de openbare ruimte. Daarnaast is er een toename in recreatie en toerisme, groeit het aantal bedrijven en woningen en vraagt duurzame energie om fysieke ruimte.
Landschap en cultuurhistorisch erfgoed	Verandering in de archeologische waarden, historisch landschappelijke waarden en gebouwd erfgoed.	↓	De gemeente Westland kent veel cultuurhistorische erfgoed. Als gevolg van de toenemende ruimtedruk komt het landschap en cultuurhistorisch erfgoed onder druk te staan.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de referentiesituatie.

Kwaliteit openbare ruimte

Veranderend ruimtegebruik door de inpassing van nieuwe functies en de bevolkingstoename, leiden tot druk op de kwaliteit van de openbare ruimte. Een gevolg van de bevolkingstoename is de toename in recreatie en toerisme in zowel het stedelijk gebied als de buitengebieden. Bevolkingsgroei leidt tot uitbreiding van de woningvoorraad, waar niet altijd ruimte voor is in stedelijk gebied. Door de aanwezigheid van Nationaal Park de Hollandse Duinen is het oppervlakte dat hiervoor in aanmerking komt beperkt. Daarnaast zal economische groei en uitbreiding van het aantal bedrijven in de gemeente Westland druk uitoefenen op de kwaliteit van de openbare ruimte. De vraag naar duurzame energievoorzieningen als onderdeel van de energietransitie en de daaraan gerelateerde zichtbaarheid, zal verdere afbreuk doen aan de kwaliteit van de openbare ruimte [Provincie Zuid-Holland, 2018b]. Bovengenoemde aspecten leiden tot een afname in de kwaliteit van de openbare ruimte en resulteren in een kwaliteitsbeoordeling 'rood'.

Cultuurhistorisch erfgoed en landschap

Archeologische waarden dienen in principe in situ behouden te blijven. Door toenemende bevolkingsgroei en ruimtevrage is het de verwachting dat cultuurhistorisch erfgoed (waaronder beschermde rijks- en gemeentemonumenten) onder druk komen te staan. Ook bodemingrepen kunnen leiden tot aantasting van archeologische waarden. Beschermde monumenten vormen momenteel slechts in enkele dorpscentra een ensemble en bepalen daarmee de karakteristieken van een dorpskern. Op veel plekken hebben de monumenten in Westland een versnipperde ligging. Het duidelijk definiëren van historische structuren wordt bij de toenemende ruimtedruk steeds moeilijker.

Archeologische vondsten die gedaan worden tijdens gebiedsontwikkelingen kunnen als uitgangspunten dienen voor de ontwikkeling van deze gebieden mits ze in ruimtelijke plannen opgenomen worden. Dit kan kwaliteit toevoegen aan de openbare ruimte en kan daardoor gezien worden als kans. Desondanks is de kwaliteitsbeoordeling 'oranje' toegekend, omdat de situatie alleen verbetert als archeologische vondsten daadwerkelijk opgenomen worden in ruimtelijke plannen.

7.3 Toelichting verschillen deelgebieden

Cultuurhistorisch erfgoed bevindt zich verspreid over de gehele gemeente Westland (zie figuren 7.2 t/m 7.4). Er is geen onderscheidende waardering toe te kennen aan de deelgebieden.

8 Energie en grondstoffen

8.1 Huidige situatie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie voor wat betreft energie en grondstoffen.

Tabel 8.1: Kwaliteit van de leefomgeving in de huidige situatie voor het thema energie en grondstoffen

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Energiebesparing	Verandering in het elektriciteitsverbruik en gasverbruik van huishoudens en bedrijven.		Huishoudens in de gemeente Westland kennen een vermindering in gas- en elektriciteitsverbruik over de periode 2010-2018. Bedrijven kennen een toename in elektriciteitsverbruik van 42,7% over de periode 2010-2018 en een vermindering in gasverbruik. Vanwege de toename van elektriciteitsgebruik van 42,7 % is er geen sprake van energiebesparing.
Duurzame energieopwekking	Verandering in het aandeel hernieuwbare energie opwekking.		De gemeente Westland heeft de afgelopen jaren flink ingezet op de transitie naar duurzame energie. Met name in het glastuinbouwcluster en op bedrijventerreinen wordt een groot deel van de energie al duurzaam geproduceerd met behulp van geothermie en zonne-installaties. Woningen in de gemeente Westland lopen nog achter in de transitie naar duurzame energie. Dit leidt tot een kwaliteitsbeoordeling 'oranje'.
Circulariteit	Verandering in de hoeveelheid huishoudelijk afval in kg/inwoner.		Er is een landelijke doelstelling van max. 100 kg restafval per inwoner in 2020 (met verdere afname van max 30 kg in 2025). Er wordt nu gemiddeld ruim 200 kg restafval geproduceerd per inwoner, terwijl het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten op ongeveer 170 kg ligt. Het scheiden van PMD, verpakkingsglas, oud papier en karton en GFT is nog beperkt. Met name de inzameling van PMD blijft ver achter op het gemiddelde van de Nederlandse gemeenten. Initiatieven met betrekking tot het Europese BioBoost project zorgen voor een groter aandeel circulariteit in de Westlandse economie. Daarnaast zet de gemeente Westland in op het opnemen van circulariteit in openbare Nationale en Europese aanbestedingen.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de huidige situatie.

Energiebesparing

Energiebesparing is gedefinieerd als de verandering in het elektriciteitsverbruik en gasverbruik van huishoudens en bedrijven en kan bewerkstelligd worden door verschillende maatregelen te implementeren. Voor woningen kan dit door te isoleren en gedragsverandering. Hernieuwbare vormen van energie zoals zonnepanelen of door woningen aan te sluiten op warmtenetten en geothermie leidt niet

tot energiebesparing maar wel tot een verlaging in de uitstoot van schadelijke gassen. De gemeente Westland biedt in het kader van haar programma “Westland Woont Duurzaam” een deel van de koopwoningen die voor 1980 gebouwd zijn een energiescan aan om voor de bewoners van het pand inzichtelijk te maken waar kansen liggen [Gemeente Westland, 2019d]. Daarnaast ontwikkelt de gemeente Westland een warmtetransitievisie, waar in samenwerking met alle stakeholders naar duurzame alternatieven voor aardgas wordt gezocht.

In de periode 2014-2018 is het elektriciteitsverbruik van huurwoningen in de gemeente Westland afgenomen met 12,8% en het elektriciteitsverbruik van koopwoningen in de gemeente Westland is afgenomen met 11,8% [CBS, 2018a]. Het gasverbruik van huur- en koopwoningen in de gemeente Westland is in dezelfde periode afgenomen met respectievelijk 12,3% en 8,5% [Klimaatmonitor, 2018a]. Ondanks de afname is het elektriciteitsverbruik van woningen in de gemeente Westland hoog ten opzichte van andere gemeenten in de regio.

De gemeente Westland kenmerkt zich door de grote hoeveelheid aan tuinbouwbedrijven die afhankelijk zijn van elektriciteit en gas. Het elektriciteitsverbruik van bedrijven in de gemeente Westland is in de periode 2010-2018 toegenomen met 42,7%. Het gasverbruik van bedrijven is in de periode 2012-2018 afgenomen met 17,1% [Klimaatmonitor, 2019a].

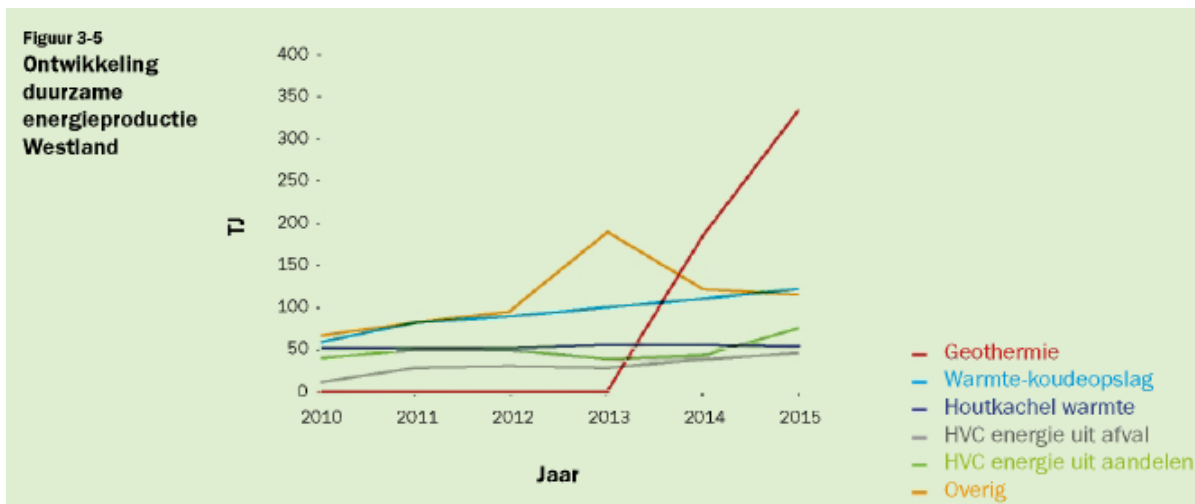
Ondanks de energiebesparing van huishoudens in zowel elektriciteits- als gasgebruik is de toename in elektriciteitsgebruik door bedrijven in de gemeente Westland enorm. Omdat er geen sprake is van energiebesparing in elektriciteitsverbruik bij bedrijven is de kwaliteitsbeoordeling ‘oranje’ toegekend.

Duurzame energieopwekking

Duurzame energieopwekking draait om de productiekant van energie. Door de geografische nabijheid van de Rotterdamse haven is er potentie om de gemeente Westland aan te sluiten op restwarmte uit de Rotterdamse haven. Dit is niet per definitie duurzaam in productie maar hergebruik of benut hiervan kan gezien worden als duurzaam doordat het voorkomt dat andere bronnen gebruikt worden. De gemeente Westland treft maatregelen om duurzame energieopwekking te stimuleren. De Westlandse Energie Opgave gaat in op welke wijze de gemeente tot een post-fossiele energie-infrastructuur moet komen [Gemeente Westland, 2018a; Gemeente Westland 2019n].

Glastuinbouwcluster

De gemeente Westland heeft de afgelopen jaren ingezet op geothermie als duurzaam alternatief voor aardgas. Het gebruik van deze vorm van hernieuwbare warmte, naast geothermie ook restwarmte, warmte-koudeopslag en biomassa, is voornamelijk toepasbaar in het glastuinbouwcluster. In de periode 2014-2018 is de productie van geothermie in de gemeente Westland gestegen van 134 tJ naar 735 tJ, een stijging van 448,5% [Gemeente Westland, 2019b]. Dit komt voornamelijk door de start van geothermieboringen in 2014 (figuur 8.1). Sinds 2014 zijn er zes geothermiebronnen geproduceerd. De geothermieproductie vormt daarmee het grootste aandeel in de productie van duurzame energie, met 45% [Gemeente Westland, 2019n].

Figuur 8.1: Ontwikkeling duurzame energie productie in de gemeente Westland [Gemeente Westland, 2019n]

Bedrijventerreinen

Wat betreft het aantal zonne-energie installaties in KW per 1000 inwoners, loopt de gemeente Westland achter in vergelijking met Nederland. De gemeente Westland heeft gemiddeld 41,3 KW per 1000 inwoners aan zonne-installaties terwijl dit in Nederland 45,2 KW per 1000 inwoners is [CBS, 2018b]. Echter produceert dit aantal zonne-installaties meer energie in KW per 1000 inwoners vergeleken met de rest van Nederland. Hier gaat het respectievelijk om 303 kW in Westland ten opzichte van 255 kW in Nederland. Gesteld wordt dat er

vooral potentie ligt op bedrijventerreinen om zonne-energie te produceren. In 2019 werd de eerste 5% van het energieverbruik van het bedrijfsleven duurzaam opgewekt met 50.000 zonnepanelen en 200 warmtepompen. Daarmee stond de gemeente Westland op de vijfde plek in Nederland wat betreft het opgewekte vermogen met zonnepanelen bij bedrijven (figuur 8.2). [Gemeente Westland, 2019n]

Figuur 4-5
Opgesteld vermogen zonnepanelen Nederland bij bedrijven (2016, in kilowatt).

Nederland	787.440
Gemeente	
Delfzijl	33.345
Noordoostpolder	19.569
Hollands Kroon	14.368
Dronten	12.600
Westland	11.327
Zeewolde	10.822
Amsterdam	9.277

Bron: CBS, april 2018

Figuur 8.2: Gemeenten met het grootste vermogen in zonnepanelen op bedrijven in 2016 [Gemeente Westland, 2019n]

Woningen

De energiezuinigheid van woningen wordt weergegeven door middel van een energielabel. De gemeente Westland heeft gemiddeld een hoger energielabel in vergelijking met de rest van Nederland. Hoe hoger het energielabel hoe energiezuiniger de woning. Energielabels lopen van A tot G, waarin A energiezuinige woning betreft en G toegekend wordt aan een woning die niet energiezuinig is. Door verduurzamingsmaatregelen te treffen aan woningen kan er verandering optreden in het energielabel. Deze verandering wordt gemeten in labelsprongen. Wat betreft de energiesprongen gemaakt door de gemeente Westland vallen deze lager uit dan in de rest van Nederland. Respectievelijk 0,07 labelsprong in de gemeente Westland en 0,18 labelsprong in de rest van Nederland [Telos, 2017]. De gemeente Westland heeft per wet vastgelegd dat nieuwbouwwoningen per juli 2018 niet meer aangesloten worden op aardgas wat zorgt voor verdere verduurzaming van de woningen [Gemeente Westland, 2019f]. Uit een

analyse van de gemeente Westland blijkt dat met name inwoners nog weinig enthousiast zijn in het verduurzamen van woningen [Gemeente Westland, 2019n]

De duurzame energieopwekking in de gemeente Westland wordt met name opgepakt door het glastuinbouwcluster en de bedrijventerreinen. Hier gaat het met name om geothermie en zonne-installaties. Ondanks deze inzet blijven woningen achter op de energie-transitie ten opzichte van de rest van Nederland. Dit leidt tot een kwaliteitsbeoordeling 'oranje'.

Circulariteit

In een circulaire economie worden afvalstoffen opnieuw gebruikt als grondstof voor nieuwe producten, waardoor kringlopen gesloten worden. De hoeveelheid grondstoffen die wereldwijd wordt gebruikt, is in de afgelopen eeuw verachtvoudigd. Inkomensgroei en de toename van de bevolking zijn hiervan de belangrijkste oorzaken. Tegelijkertijd is er veel verspilling, waardoor onnodig waarde verloren gaat, het milieu vervuult en het klimaat negatief wordt beïnvloed. De huidige milieuschade in Nederland is geraamd op 31 miljard euro per jaar. Nederland behoort met ruim 80 procent recycling al jaren tot de kopgroep van Europese landen, maar de inzet van secundair materiaal in de Nederlandse economie bedraagt maar 8 procent. Nederland gebruikt veel meer grondstoffen dan er als recyclebaar beschikbaar komt [PBL, 2018] en de hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner is verviervoudigd sinds 1950. Deze berg afval moet op één of andere manier verwerkt worden. Het nuttig toepassen van afvalstoffen spaart grondstoffen én energie uit. Er is een landelijke doelstelling van max. 100 kg restafval per inwoner in 2020 (met verdere afname van max 30 kg in 2025). Er wordt nu gemiddeld ruim 200 kg restafval geproduceerd per inwoner terwijl het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten op ongeveer 170 kg ligt. Het scheiden van PMD, verpakkingsglas, oud papier en karton en GFT laat nog te wensen over in de gemeente Westland. Met name de inzameling van PMD blijft ver achter op het gemiddelde van de Nederlandse gemeenten. [Duurzaamheidsmonitor Telos, 2016].

Echter heeft de gemeente Westland een duurzaamheidsagenda opgesteld waarin erkend wordt dat grondstoffen schaarser en kostbaarder worden. Door preventie, hergebruik en recycling worden kringlopen gesloten, wat bijdraagt aan het efficiënter en duurzamer benutten van grondstoffen. De Greenport West-Holland, gelegen in Westland, heeft geleid tot het realiseren van het Europese project BioBoost. Hierin geldt circulaire inkoop als kapstok om de grondstoffentransitie in gang te zetten en de biobased economy te versterken. In het BioBoost project ligt de focus op het verminderen van tuinbouwafvalstromen, door hergebruik te introduceren en het verbeteren van hulpbronefficiëntie in de circulaire economie bestaande uit verscheidene projecten. Platforms worden opgezet waar workshops, presentaties en excursies gegeven worden om zo de kennis omtrent circulariteit onder bedrijven en instellingen te vergroten. Naast het BioBoost project heeft de gemeente Westland de ambitie uitgedragen om in 2020 in tenminste 10% van de openbare Nationale en Europese aanbestedingen zwaarwegende gunningscriteria toe te passen die betrekking hebben op circulariteit. De inzet van de gemeente Westland op het gebied van circulariteit wat betreft het bedrijfsleven is goed, verbetering is mogelijk op het gebied van bewoner. Dit leidt tot een kwaliteitsbeoordeling 'oranje'.

8.2 Autonome ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de referentiesituatie voor wat betreft energie en grondstoffen.

Tabel 8.2: Kwaliteit van de leefomgeving autonome ontwikkeling voor het thema energie en grondstoffen

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Energiebesparing	Verandering in het elektriciteitsverbruik van huishoudens en bedrijven	=	Er wordt een toename van het gebruik van energie verwacht als gevolg van de groei van bedrijven en woningen. Deze toename zal deels geremd worden door de inspanningen die vallen onder het programma Westland Woont Duurzaam en de verduurzaming van bedrijfsgebouwen.
Duurzame energieopwekking	Verandering in het aandeel hernieuwbare energie opwekking	↗	De aankomende jaren wordt actief ingezet op geothermie door het bedrijfsleven en het tuinbouwcluster, waarin de rol van de gemeente Westland met name faciliterend is. Om de klimaatdoelen van de Europese Unie te halen moet er met name in woningen nog ingezet worden op verduurzaming.
Circulariteit	Verandering in de hoeveelheid huishoudelijk afval in kg/inwoner	↗	Aangenomen kan worden dat de circulaire economie zal leiden tot verdere grootschalige ruimtebehoefte voor retourlogistiek en het verwerken van restafval. De kenniseconomie, en in het bijzonder de creatieve industrie, speelt een belangrijke rol bij het tot stand komen van noodzakelijke nieuwe businessmodellen en innovaties, die kunnen bijdragen aan het herinrichten van (afval)ketens. Er ligt een grote opgave waarin product-, proces- en systeeminnovaties nodig zijn. Vanwege het ingezette rijks- en provinciale en gemeentelijk beleid mag verwacht worden dat er in 2030 meer kansen benut worden op het vlak van circulaire economie dan nu het geval is.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de referentiesituatie.

Energiebesparing

De industrie en bedrijvigheid in de gemeente Westland, bestaande uit hoofdzakelijk tuinbouwbedrijven, is in hoge mate afhankelijk van elektriciteit en gas. Een groei van het aantal bedrijven heeft consequenties voor het energiegebruik van deze bedrijven. De gemeente Westland zet actief in op de aantakking van de (glas)tuinbouw sector op geothermie en restwarmte van de Rotterdamse haven [Gemeente Westland, 2019b].

Daarnaast is de prognose dat de bevolking gaat groeien. Dit leidt tot een groei in de energiebehoefte van de gemeente. Gezien de positie van de gemeente wat betreft energiebesparing van, met name, bedrijven en de voorgenomen maatregelen kan dit gezien worden als knelpunt. Dit leidt tot een kwaliteitsbeoordeling 'rood'.

Duurzame energieopwekking

Energiegebruik zal steeds verder toenemen door een grotere vraag vanuit de industrie en bedrijvigheid. Echter kan energiebesparing optreden door maatregelen te treffen. De gemeente Westland faciliteert duurzame warmteproductie (geothermie en restwarmte). Met name aardwarmte heeft veel potentie in de provincie Zuid-Holland, onder andere door nationale stimuleringsregelingen zoals SDE en RNES. De verwachting is dat er in 2020 nog drie grote geothermie projecten gestart worden die leiden tot een totale geothermie productie van 1200TJ. Met deze extra productie zal het aandeel duurzame energieproductie in 2020 in de gemeente Westland 11% bedragen ten opzichte van 2% in 2015. De aankomende jaren wordt ingezet op nog acht geothermiebronnen, met name door het bedrijfsleven en het glastuinbouwcluster [Gemeente Westland, 2019n; Geothermie Alliantie Zuid-Holland, 2019].

Daarnaast streeft de gemeente Westland naar het faciliteren van 10-15 pilots onder bewonersgroepen. Maatregelen worden gebaseerd op de uitkomst van een energiescan [Gemeente Westland, 2019c]. Waar het bedrijfsleven en het glastuinbouwcluster veel maatregelen treffen om te verduurzamen moeten woningen ook verder verduurzaamd worden om de EU-doelen te halen. Hier ligt nog een opgave voor de gemeente Westland. Het is de verwachting dat als gevolg van de inzet van de gemeente ten aanzien van duurzame energietransitie gekomen wordt tot een kwaliteitsbeoordeling 'groen'.

Circulariteit

De behoefte aan grondstoffen en energie neemt de komende jaren naar verwachting toe. Zonder aanvullend beleid leidt dit tot toenemende milieudruk. Daarnaast leidt de toenemende internationale concurrentie om grondstoffen tot leveringszekerheidsrisico's voor cruciale grondstoffen.

Rijksbeleid is een halvering van het gebruik van nieuw gewonnen mineralen, fossiele grondstoffen en metalen in 2030. De Rijksoverheid beoogt de transitie naar een circulaire economie te versnellen met beleid dat is neergelegd in het rijksbrede programma Circulaire Economie (2016), het Grondstoffen-akkoord (2017) en de kabinetsreactie op de transitieagenda's (juni 2018). Het kabinet heeft in zijn beleid geen extra geld gereserveerd voor de transitie naar een circulaire economie. Het PBL constateert dat dat het realiseren van de ambities van het Rijksbrede programma Circulaire Economie en de halveringsdoelstelling voor primair grondstoffengebruik lastig maakt [PBL, 2018]. De strategische doelen van de provincie Zuid-Holland op het vlak van circulaire economie zijn: 100% circulair Zuid-Holland in 2050, met als tussendoel 50% in 2030. De provincie wil daarbij inzetten op:

- Grondstoffen in bestaande ketens worden efficiënt en hoogwaardig benut.
- Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn, waar mogelijk duurzame en vernieuwbare bronnen gebruiken.
- Nieuwe productiemethodes en producten worden circulair ontworpen.

Wat de provincie concreet gaat doen om haar doelen te behalen is nog niet duidelijk. Om tot een beleidskader te komen laat de provincie op dit moment onderzoeken wat er nodig is om van een lineaire naar een circulaire keten te komen [Provincie Zuid-Holland, 2019].

Binnen de gemeente Westland is er potentie voor verdere groei van het Europese BioBoost project. Hierdoor zal het aandeel circulariteit binnen de Westlandse economie toenemen. Door actief in te zetten op verdere groei van circulariteit in aanbestedingen en daarnaast circulariteit met betrekking tot het verduurzamen van de afvalstromen van inwoners, kunnen er in de toekomst stappen gezet worden.

Aangenomen kan worden dat de circulaire economie zal leiden tot verdere grootschalige ruimtebehoefte voor retourlogistiek en het verwerken van restafval. Concrete ontwikkelingen zijn nog erg onzeker. De kenniseconomie, en in het bijzonder de creatieve industrie, speelt een belangrijke rol bij het tot stand komen van noodzakelijke nieuwe businessmodellen en innovaties, die kunnen bijdragen aan het herinrichten van (afval)ketens. Er ligt een grote opgave waarin product-, proces- en systeeminnovaties nodig zijn. Vanwege het ingezette rijks- en provinciale en gemeentelijke beleid mag verwacht worden dat

er in 2030 meer kansen benut worden op het vlak van circulaire economie dan nu het geval is. Dit leidt tot een kwaliteitsbeoordeling 'groen'.

8.3 Toelichting verschillen deelgebieden

Energie en grondstoffengebruik vindt verspreid over de gehele gemeente Westland plaats. Er zijn geen gegevens bekend over de verschillende deelgebieden, daarom is er geen onderscheidende waardering toe te kennen aan de deelgebieden.

9 Veiligheid

9.1 Huidige situatie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie voor wat betreft veiligheid.

Tabel 9.1: Kwaliteit van de leefomgeving in de huidige situatie voor het thema veiligheid

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Externe veiligheid	De verandering in de kans op en het risico van ongevallen.		Omdat er in de huidige situatie op verschillende plaatsen in de gemeente Westland niet voldaan wordt aan de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico of de orientatiewaarde voor het groepsrisico, is een kwaliteitsniveau oranje toegekend.
Verkeersveiligheid	De verandering van het aantal verkeer-slachtoffers, het gedrag van verkeersdeelnemers en mobiliteits-ontwikkelingen.		Ondanks dat de verkeersveiligheid op sommige punten is toegenomen, zijn er ook punten waarop de veiligheid verslechterd is. Deze knelpunten leiden ertoe dat de kwaliteitsbeoordeling oranje toegekend wordt voor de indicator verkeersveiligheid.
Misdrijven en overlast	Veranderingen in de risico's op overlast (horeca en evenementen, vandalisme, diefstal en inbraak in bedrijven en instellingen, jeugdoverlast en het % inwoners dat veel overlast ervaart) en woning- en auto-inbraken.		In de huidige situatie wordt niet voldaan aan het gestelde aanvaardbaarheidsniveau omtrent de woning- en auto-inbraken. De misdaadcijfers laten een relatief hoge criminaliteitsindex zien. Daarnaast wordt er een hoge mate van overlast ervaren veroorzaakt door zowel de plaatselijke jeugd als de horeca en evenementen. Er is kwaliteitsniveau 'oranje' toegekend.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de huidige situatie, ondersteund door beeldmateriaal.

Externe veiligheid

Externe veiligheid betreft de risico's voor de leefomgeving bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen. Risico's kunnen onderverdeeld worden in plaatsgebonden risico en groepsrisico. Het plaatsgevonden risico is de kans per jaar dat één persoon overlijdt door een ongeluk met een gevaarlijke stof. Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. Dit betreft de verwachte omvang van een ramp. In de gemeente Westland betreffen de externe risico's voornamelijk opslag van brandbare stoffen en de aanwezigheid van buisleidingen voor het transport van gevaarlijke stoffen. De geografische nabijheid van de Rotterdamse haven leidt tot een verhoogd groepsrisico voor de gemeente Westland. In figuur 9.1 worden de grootste risico's in de gemeente Westland weergegeven. Daarnaast zijn de Rotterdamse haven en de daarbijkomende risico's weergegeven in de risicokaart [Risicokaart, 2019].

Figuur 9.1: Risicokaart van de gemeente Westland inclusief de risico's gerelateerd aan de Rotterdamse haven [Risicokaart, 2019]

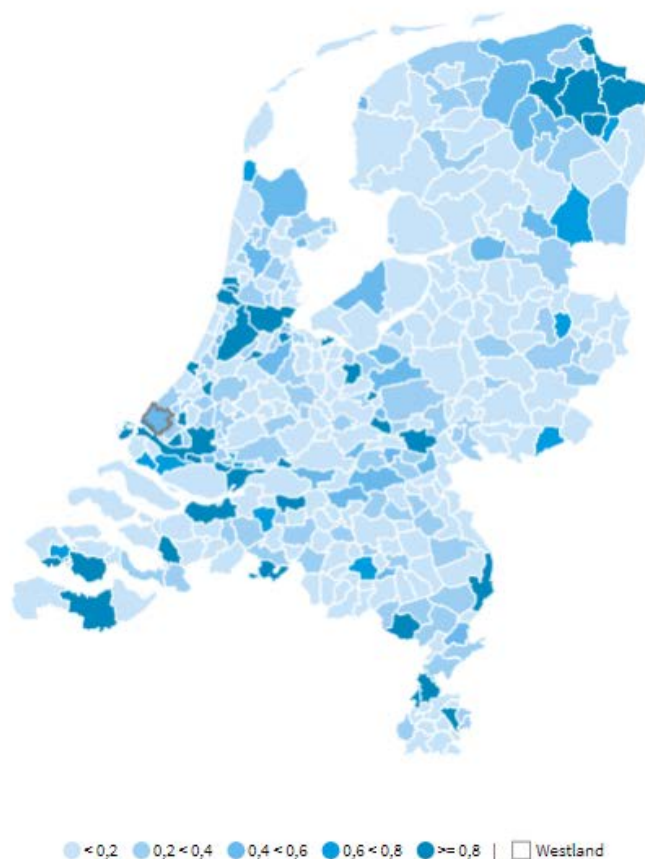
Verder brengt de energietransitie (met o.a. zonne- en windenergie en waterstof) nieuwe veiligheidsrisico's voor burgers en hulpverleners met zich mee. Dit vormt een aandachtspunt bij verdere invulling van het beleid hieromtrent.

Naast de risico's binnen de gemeente Westland zijn er bovenregionale risico's die het groepsrisico in de gemeente Westland beïnvloeden [Veiligheidsregio Haaglanden, 2019a]. De Veiligheidsregio Haaglanden heeft de volgende risico's geïdentificeerd voor de hele regio:

- Terrorisme;
- Verstoring van de openbare orde;
- Bedreiging van de volksgezondheid;
- Gevolgen van extreem weer;
- Verstoring van de energievoorziening.

In het beleidsplan 2019-2022 zijn maatregelen getroffen om de risico's te minimaliseren [Veiligheidsregio Haaglanden, 2019b].

In figuur 9.2 is het risicocontour voor Nederlandse gemeenten weergegeven. Een risicocontour (plaatsgebonden risico) geeft aan hoe groot in de omgeving de overlijdenskans is door een ongeval met een risicobron. In figuur 9.2 is dit meegenomen als het aandeel landoppervlakte dat onder een 10-6 risicocontour valt [PBL Telos, 2019]. Voor de gemeente Westland geldt dat het risicocontour 0,5% is, dit ligt lager dan het Nederlandse gemiddelde van 0,8% [PBL Telos, 2019].

Risicocontour (2019)
 Gemeenten in Nederland

Figuur 9.2: Risicocontour van Nederlandse gemeenten in 2019 [PBL Telos, 2019]

Omdat er in de huidige situatie op verschillende plaatsen in de gemeente Westland niet voldaan wordt aan de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico of de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico, is een kwaliteitsniveau oranje toegekend.

Verkeersveiligheid

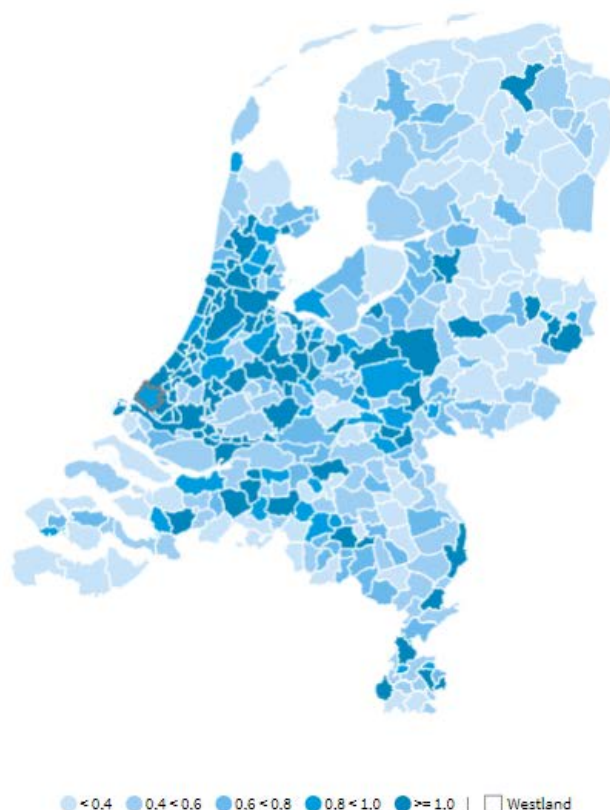
De afgelopen jaren heeft de gemeente Westland ingezet op verkeersveilige infrastructuur door bijvoorbeeld wegen uniform in te richten. Hierdoor is het voor weggebruikers makkelijker te herkennen welk verkeersgedrag wordt verwacht [Gemeente Westland, 2006]. Door middel van voorlichting en handhaving wordt de veiligheid grotendeels gewaarborgd. Echter is het aantal geregistreerde verkeersongevallen over de periode 2013-2017 toegenomen van 4 slachtoffers in 2013 tot 6 slachtoffers per 1.000 inwoners in 2017 [SWOV, 2017a]. Het aantal geregistreerde verkeersongevallen ligt beneden het Nederlandse gemiddelde. Het aantal slachtoffers dat in het ziekenhuis is opgenomen na een verkeersongeval ligt daarentegen hoger dan het Nederlandse gemiddelde. In de gemeente Westland is 14% van de slachtoffers opgenomen in het ziekenhuis ten opzichte van 9,4% gemiddeld in Nederland. Respectievelijk 75 per 10.000 inwoners in Westland en 72 per 10.000 inwoners in Nederland [SWOV, 2017b]. Tenslotte is het aantal verkeersdoden in de periode 2012-2017 in de gemeente Westland

gestegen van 13,25 naar 14,20 per 100.000 inwoners. Het aantal verkeersdoden in diezelfde periode als gemiddelde over Nederland is afgenomen van 17,46 naar 14,93 per 100.000 inwoners [SWOV, 2017c].

De verkeersonveiligheid zoals weergegeven in figuur 9.3 is gedefinieerd als het totaal aantal geregistreerde verkeersongevallen per kilometer weg. De verkeersonveiligheid in de gemeente Westland scoort een 0,8. Dit ligt lager dan het Nederlandse gemiddelde van 1,1.

Verkeersonveiligheid (2017)

Gemeenten in Nederland, Aantal per 1.000 meter weg

Figuur 9.3: Verkeersonveiligheid in Nederlandse gemeenten (2017) [PBL Telos, 2017]

Ondanks dat de verkeersveiligheid op sommige punten is toegenomen, zijn er ook punten waarop de veiligheid verslechterd is. Deze knelpunten leiden ertoe dat de kwaliteitsbeoordeling 'oranje' toegekend wordt voor de indicator verkeersveiligheid.

Misdrijven en overlast

Misdrijven en overlast zijn de afgelopen jaren afgenomen in de gemeente Westland. Over de periode 2014-2018 is het aantal misdrijven per 10.000 inwoners in de gemeente Westland afgenomen van 465,4 naar 349,8, een afname van 24,7% [CBS, 2018c]. Een minder grote afname in vergelijking met de gemiddelde afname van het aantal misdrijven in Nederland, waar het aantal misdrijven afnam met 33,7% over dezelfde periode. Naast een afname in het aantal misdrijven is ook het aantal diefstallen afgenomen van 25,2 per 10.000 inwoners in 2014 tot 15,6 per 10.000 inwoners in 2018, dit ligt lager dan het Nederlandse gemiddelde waar het aantal diefstallen per 10.000 inwoners afnam van 39,2 naar 22,1 [CBS, 2018d]. Gecategoriseerd per type diefstal, is het aantal diefstallen in fietsen en winkels gemiddeld lager dan het gemiddelde in Nederland. Het aantal woninginbraken en auto-inbraken per 10.000 inwoners ligt in de gemeente Westland hoger dan het gemiddelde in Nederland. Respectievelijk 3,8 woninginbraken per

1000 inwoners in de gemeente Westland, ten opzichte van 2,9 woninginbraken per 1000 inwoners gemiddeld genomen over Nederland en 1,6 auto-inbraken per 1000 inwoners ten opzichte van 0,8 auto-inbraken gemiddeld genomen over Nederland [Gemeente Westland, 2019b]. In het Westlands Veiligheidsbeleid 2019-2022 is vastgesteld dat het aanvaardbare niveau voor woning- en auto-inbraken respectievelijk 3,5 en 1,5 per 1000 inwoners is.

De criminaliteitsindex is een maat die de sociale veiligheid weergeeft in een buurt. Hierin wordt de situatie in 2012 als referentiesituatie genomen. De referentiesituatie is vastgesteld op 100. Een criminaliteitsindex <100 in de jaren na 2012 laat een verbetering zien ten opzichte van de referentiesituatie. De criminaliteitsindex van de gemeente Westland is 90 in 2018, ten opzichte van 81 in Nederland. De situatie is dus afgenomen maar minder sterk verbeterd in vergelijking met het Nederlandse gemiddelde [CBS, 2016b].

Overlast is een van de thema's die in het beleid van de gemeente Westland 2019-2022 extra aandacht krijgt. Verschillende soorten overlast kunnen de veiligheidsperceptie beïnvloeden, zoals jeugdoverlast, en overlast van horeca en evenementen. Jeugdoverlast heeft betrekking op bijvoorbeeld alcoholmisbruik onder jongeren onder de 18 jaar. In 2016 had 22% van de jongeren tussen de 12-18 jaar recentelijk meer dan 5 glazen alcohol gedronken. Het landelijke gemiddelde varieert per regio en ligt tussen de 17-29%. Ondanks de domein-, groeps- en persoonsgerichte maatregelen genomen door de gemeente Westland blijft de jeugdoverlast hoog. Dit leidt tot de vraag voor probleemgericht optreden [Gemeente Westland, 2019b].

Wat betreft overlast van horeca en evenementen is het aantal meldingen toegenomen van 171 meldingen in 2017 naar 283 meldingen in 2018.

Omdat er in de huidige situatie niet voldaan wordt aan het gestelde aanvaardbaarheidsniveau omtrent de woning- en auto-inbraken, de huidige situatie een relatief hoge criminaliteitsindex kent en er een hoge mate van overlast door zowel de plaatselijke jeugd als de horeca en evenementen ervaren wordt, wordt kwaliteitsniveau 'oranje' toegekend.

9.2 Autonome ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de referentiesituatie voor wat betreft veiligheid.

Tabel 9.2: Kwaliteit van de leefomgeving autonome ontwikkeling voor het thema veiligheid

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Externe veiligheid	De verandering in de kans op en het risico van ongevallen.	↓	Gelet op de bevolkingsprognose neemt het groepsrisico, ondanks de maatregelen op verschillende locaties in de gemeente Westland, toe in de aankomende jaren. Hierdoor is kwaliteitsniveau 'oranje' toegekend.
Verkeersveiligheid	De verandering van het aantal verkeersslachtoffers, het gedrag van verkeersdeelnemers en mobiliteitsontwikkelingen.	↓	De verwachte bevolkingsgroei in combinatie met inbreiding leidt tot een multifunctionele samenleving waar verschillende functies zoals wonen, werken en voorzieningen gecombineerd worden. De verschillende verkeersstromen die aan deze functies gerelateerd zijn zullen in de toekomst vaker of meer mengen. Daarnaast zal

			bij een bevolkingstoename het aantal verkeersdeelnemers toenemen. Deze aspecten leiden tot een kwaliteitsbeoordeling 'rood'.
Misdrijven en overlast	Veranderingen in de risico's op overlast (horeca en evenementen, vandalisme, diefstal en inbraak in bedrijven en instellingen, jeugdoverlast en het % inwoners dat veel overlast ervaart) en woning- en autoinbraken.	↓	Gezien de bevolkingsprognose van de gemeente Westland kan worden gesteld dat de saamhorigheid af zal nemen in de toekomst. Afname in saamhorigheid kan resulteren in een afname in sociale controle door de omgeving en daaraan gerelateerd een toename in misdaad en overlast. Er moet gekeken worden naar de haalbaarheid van het gestelde aanvaardbaarheidsniveau voor woning- en auto-inbraken. Daarnaast zal een toename in de bevolking leiden tot meer horecagelegenheden en evenementen, wat van invloed is op de mate van overlast. Bovenstaande knelpunten leiden tot een kwaliteitsbeoordeling 'oranje'.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de referentiesituatie.

Externe veiligheid

Op 30 januari 2019 heeft het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Haaglanden het Regionale Rampenbestrijding en Crisisbeheersing beleidsplan voor de periode 2019-2022 vastgesteld. In dit beleidsplan worden maatregelen beschreven met als doel de grootste risico's voor de regio minimaliseren. Voorbeelden van maatregelen zijn het intensief samenwerken met duidelijke afspraken en het opstellen van een regionale organisatie die verantwoordelijk is voor de communicatie tijdens een eventuele crisis of ramp. De maatregelen worden de aankomende 4 jaar verder uitgewerkt om te voldoen aan het hiervoor beschreven doel [Veiligheidsregio Haaglanden, 2019b]. Het Westlands Veiligheidsbeleid 2019-2022 van de gemeente Westland focust met name op drie hoofdlijnen. Ten eerste, het op orde hebben van de relevante vergunningen en regelgeving, aangevuld met handhaving bij overschrijding van toegestane risico's. Daarnaast zet de gemeente Westland in op risicocommunicatie in samenwerking met de Veiligheidsregio Haaglanden. Tenslotte neemt de gemeente Westland een regierol door risico's te vertalen in ruimtelijke plannen en ander beleid [Gemeente Westland, 2019h].

Gelet op de bevolkingsprognose zal het groepsrisico ondanks de maatregelen op verschillende locaties in de gemeente Westland in de aankomende jaren toenemen. Hierdoor is kwaliteitsniveau 'oranje' toegekend.

Verkeersveiligheid

Het Westlands Veiligheidsbeleid 2019-2022 bevat vier hoofdlijnen om onveiligheid in het verkeer te minimaliseren [Gemeente Westland, 2019h]. Deze vier hoofdlijnen zijn:

- Gedragsbeïnvloeding door voorlichting aan risicogroepen in samenwerking met relevante organen zoals bijvoorbeeld Veilig Verkeer Nederland en de politie;
- Handhaving op overtredingen;
- Infrastructurele maatregelen bestaande uit verkeersremmende interventies;
- Samenwerking in onderzoek naar perceptie (subjectieve en objectieve) verkeersonveiligheid.

De verwachte bevolkingsgroei in combinatie met inbreiding zal leiden tot een multifunctionele samenleving waar verschillende functies zoals wonen, werken en voorzieningen gecombineerd worden. De verschillende verkeersstromen die aan deze functies gerelateerd zijn zullen in de toekomst vaker of meer

mengen. Daarnaast zal bij een bevolkingstoename het aantal verkeersdeelnemers toenemen. Deze aspecten leiden tot een kwaliteitsbeoordeling 'rood'.

Misdrijven en overlast

Misdrijven en overlast zijn door de gemeente Westland geïdentificeerd als één van de prioritaire thema's in het Westlands Veiligheidsbeleid 2019-2022 [Gemeente Westland, 2019h]. De gemeente Westland zet actief in op het verlagen van het aantal misdrijven tot een aanvaardbaar niveau. Dit aanvaardbare niveau is vastgesteld op <3,5 woninginbraken per 1000 inwoners en <1.5 auto-inbraken per 1000 inwoners in 2022. Maatregelen die de gemeente Westland treft voor het verminderen van misdrijven zijn onder andere het geven van voorlichtingscampagnes, het stimuleren van bewonersinitiatieven en het oprichten van meldpunten voor bewoners [Gemeente Westland, 2019h]

Wat betreft overlast is het doel van de gemeente Westland de mate van overlast ervaren door buurtbewoners te verlagen tot 4% of minder, de uitgangswaarde is vastgesteld op 4,2% (2017). Dit wil de gemeente Westland bereiken door communicatie en voorlichting via verschillende kanalen en het betrekken en bevorderen van buurtpreventieverenigingen onder bewoners [Gemeente Westland, 2019h].

Gezien de bevolkingsprognose van de gemeente Westland kan worden gesteld dat de saamhorigheid af zal nemen. Afname in saamhorigheid kan resulteren in een afname in sociale controle door de omgeving en daaraan gerelateerd een toename in misdaad en overlast. Er moet gekeken worden naar de haalbaarheid van het gestelde aanvaardbaarheidsniveau voor woning- en auto-inbraken. Daarnaast zal een toename in de bevolking leiden tot meer horecagelegenheden en evenementen, wat van invloed is op de mate van overlast. Bovenstaande knelpunten leiden tot een kwaliteitsbeoordeling 'oranje'.

9.3 Toelichting verschillen deelgebieden

Er zijn geen gegevens bekend over de verschillende deelgebieden, daarom is er geen onderscheidende waardering toe te kennen aan de deelgebieden.

10 Wonen en verstedelijking

10.1 Huidige situatie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie voor wat betreft wonen en verstedelijking.

Tabel 10.1: Kwaliteit van de leefomgeving in de huidige situatie voor het thema wonen en verstedelijking

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Passend woningaanbod	Verandering in de kwaliteit en kwantiteit van de woningvoorraad		De druk op de woningmarkt is de afgelopen jaren toegenomen. Dit beïnvloedt het aanbod van passende woningen. In verhouding met de rest van Nederland kent de gemeente Westland veel eengezinswoningen. Daarnaast zijn er relatief veel scheefwonders, zowel goedkope als dure scheefwonders. Beiden zorgen voor een toegenomen druk op meergezinswoningen en huurwoningen. Procentueel gezien heeft de gemeente Westland een minder passend woningaanbod dan de rest van Nederland.
Betaalbare huisvesting	Verandering in het aantal betaalbare huur- en koopwoningen		Door de druk op de woningmarkt stijgen de huizenprijzen. De afgelopen jaren zijn de prijzen van koopwoningen met 13,8% gestegen. Hierdoor verandert de toegankelijkheid van koopwoningen en zijn relatief gezien meer mensen aangewezen op de huursector. Wat betreft de huurwoningen groeit de wachtlijst. De huidige wachttijd voor een huurwoning in de gemeente Westland in 2019 bedraagt 3 jaar en 11 maanden.
Duurzame woningen	Verandering in het aandeel duurzame woningen		De Energie-Index geeft de energieprestaties van woningen weer. Woningen in de gemeente Westland scoren gemiddeld een C, met een gemiddelde van 1,71.
Adequate voorzieningen	Verandering in het aanbod voorzieningen binnen een gebied (wonen, scholen, horeca, winkels, cultuur, welzijn, recreatie, sport en zorg).		De gemeente Westland heeft de afgelopen jaren adequate voorzieningen opgenomen in haar beheerplannen. Daarin ligt de focus op leefbare, aantrekkelijke en bereikbare wijken waar eenieder toegang heeft tot voorzieningen.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de huidige situatie.

Passend woningaanbod

Onder passend woningaanbod wordt verstaan dat woningen in overstemming zijn met het inkomen en de samenstelling van het huishouden van de bewoners. De druk op de woningmarkt is de afgelopen jaren toegenomen. Het gevolg hiervan is dat het over het algemeen moeilijker is om passend woningaanbod te vinden. De samenstelling van de woningmarkt is hierbij van belang.

Het aantal woningen in de gemeente Westland bedraagt 44.441 [BAG, 2019]. De samenstelling van de woningmarkt in de gemeente Westland bestaat in 2019 uit 75,6% eengezinswoningen en 24,4% meergezinswoningen [BAG, 2019]. Onder eengezinswoningen vallen: rijtjeshuizen; twee-onder-een-kapwoningen en vrijstaande huizen. Onder meergezinswoningen vallen: flats; galerij-, portiek-, beneden- en bovenwoningen; appartementen en woningen boven bedrijfsruimten mits deze zijn voorzien van een eigen toegangsdeur. In vergelijking met de samenstelling van de woningmarkt in Nederland valt op dat de gemeente Westland procentueel gezien meer eengezinswoningen heeft en minder meergezinswoningen. Respectievelijk 64,3% en 35,7% in Nederland (BAG, 2019). Druk op de woningmarkt wordt onder meer veroorzaakt door scheefwoners. Scheefwoners zijn huurders waarbij het inkomen niet in overeenstemming is met de huurprijs van de woning. In Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen goedkope scheefheid en dure scheefheid. In 2017 kende de gemeente Westland procentueel meer scheefwoners in vergelijking met het gemiddelde in Nederland. Het percentage goedkope scheefwoners in de gemeente Westland betreft 13,2% in vergelijking met 12,0% in Nederland. Het percentage dure scheefwoners in de gemeente Westland betreft 19,3% in vergelijking met 11,9% in Nederland [Lokale Monitor Wonen, 2017]. Tenslotte is het percentage van het aantal passend gevestigde huishoudens in de gemeente Westland 67,5% in vergelijking met 76,1% in Nederland. Hieruit blijkt dat er in Westland minder passend woningaanbod is vergeleken met de rest van Nederland. Er is sprake van kwaliteitsniveau 'rood'.

Woningbouw en aanleg bedrijven autonoom (harde plannen, reeds planologisch geregeld (opgenomen in BP))

WONINGBOUW	kern	aantallen	wat
De Gouw	Kwintseul	190	woningen
De Kreken	Poeldijk (vrijwel gerealiseerd)	205	woningen
De Kreken fase 2	Poeldijk	495	woningen
Duingeest	Monster	250	woningen
Rentmeester	Naaldwijk (inbreiding)	47	woningen
Hoogeland F4 (De eilanden)	Naaldwijk	100	woningen
Hoogeland	Naaldwijk (vrijwel gerealiseerd)	540	woningen
Juliahof	Wateringen (vrijwel gerealiseerd)	140	woningen
Poeldijk Dorp	vrijwel gerealiseerd	120	woningen
Sportlaan	De Lier	70	woningen
Waelpark	s-Gravenzande	800	woningen
Woerdblok fase 4	Naaldwijk (bijna gerealiseerd)	150	woningen
Gantel De baak	vrijwel gerealiseerd	110	woningen
Lier-molen-sloot	De Lier	340	woningen
		<u>3.557 woningen</u>	

BEDRIJVEN

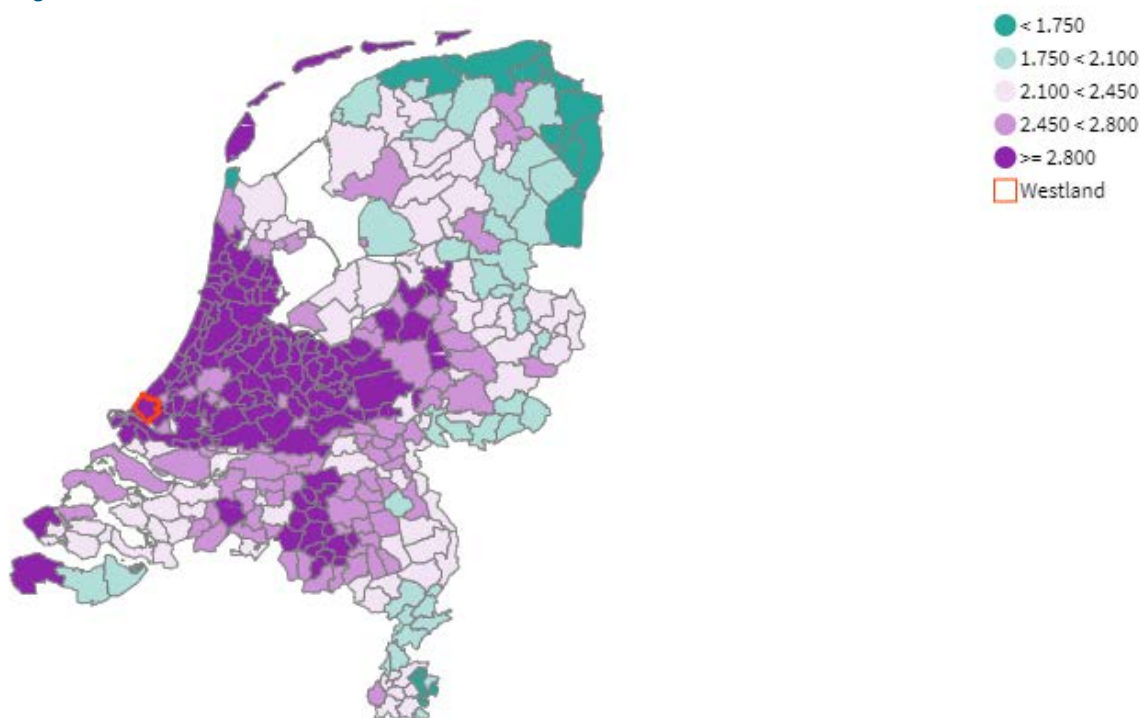
Rentmeester	4,500 m2
Honderdland	400,000 m2

Betaalbare huisvesting

De druk op de woningmarkt leidt daarnaast tot een stijging in de woningprijzen. In de periode 2010-2019 is de gemiddelde vraagprijs van woningen met 13,8% gestegen van €376.000 naar €428.000 [CBS, 2019a]. Toename in de woningprijs heeft effect op het passend woningaanbod. Om de druk op de woningmarkt af te nemen bouwt de gemeente Westland nieuwbouwwoningen. In 2019 bestaat de wachtlijst voor nieuwbouwwoningen uit 2800 gegadigden. Daarnaast staat de huursector onder druk, met

een gemiddeld tekort van 100 nieuwe sociale huurwoningen per jaar. De gemiddelde wachttijd voor een huurwoning in de gemeente Westland is 3 jaar en 11 maanden. Verdere druk wordt veroorzaakt door de relatief hoge percentage scheefwoners in de gemeente Westland [Gemeente Westland, 2019b].

In figuur 10.1 is de gemiddelde vraagprijs van woningen per m² weergegeven. De gemiddelde vraagprijs per m² in de gemeente Westland is €3.162.

Figuur 10.1: Gemiddelde vraagprijs van woningen per m² in Nederlandse gemeenten [Huizenzoeker.nl, 2019]

Er is sprake van diverse problemen en knelpunten en daarmee het kwaliteitsniveau 'rood'.

Duurzame woningen

Om te voldoen aan de criteria gesteld door de Rijksoverheid omtrent de transitie naar een duurzame samenleving wordt ingezet op het verduurzamen van woningen. Verduurzaming van woningen kan op verschillende manieren, onder andere door de aanschaf van zonnepanelen of door het isoleren van het huis. De Grenswaarden Energie-Index (EI) is een instrument waarmee de energieprestaties van een woning wordt weergegeven. De Energie-Index kent daarnaast een Energieprestatie-indicator die bestaat uit 7 letters zoals weergegeven is in figuur 10.2. Hoe kleiner het getal, hoe duurzamer de woning. De gemiddelde score van de gemeente Westland is een C met een score van 1,71 in 2017 [Gemeente Westland, 2019b]. Er is overwegend geen sprake van problemen of knelpunten en daarmee is het kwaliteitsniveau 'groen'.

Grenswaarden Energie-Index (EI)	Energieprestatie-indicator
Kleiner of gelijk aan 1,20	A
1,21–1,40	B
1,41–1,80	C
1,81–2,10	D
2,11–2,40	E
2,41–2,70	F
Groter dan 2,70	G

Figuur 10.2: Energie-Index

Adequate voorzieningen

Adequate voorzieningen zijn maatschappelijke voorzieningen waartoe eenieder toegang zou moeten hebben. Het gaat hier om diensten zoals zorg maar ook winkelveorzieningen. De gemeente Westland

bestaat uit 11 kernen met 87 wijken. De afgelopen jaren hebben adequate voorzieningen een plek gekregen in het beheerplan openbare ruimte: wijken & dorpscentra van de gemeente Westland, waarin de focus ligt op een leefbare, aantrekkelijke en bereikbare wijk waar jong en oud toegang heeft tot voorzieningen [Gemeente Westland, 2015a]. Wat betreft de beschikbaarheid van voorzieningen heeft Nederland te maken met leegstand van de winkelvoorraad. Figuur 10.3 laat zien dat wat betreft het aantal vestigingen van bedrijven en voorzieningen per 1000 inwoners de gemeente Westland hoger scoort dan het gemiddelde in Nederland [CBS, 2018e]. Het aantal verkooppunten is in de afgelopen decennium gestegen van 1116 naar 1253 [Gemeente Westland, 2019o]. Het aantal verkooppunten (per 1000 inwoners) is in de periode 2012-2018 nagenoeg stabiel gebleven in de gemeente Westland, terwijl dit gemiddeld genomen over Nederland is afgenomen. Wat betreft leegstand ligt de gemeente Westland onder het gemiddelde Nederlandse niveau, met een lichte toename in 2018 [Gemeente Westland, 2019o]. In 2019 stond 5% van de detailhandel leeg, ten opzichte van 6,6% gemiddeld genomen over Nederland. Het aantal oprichtingen van vestigingen is in de periode 2016-2017 toegenomen van 860 naar 905, het aantal opheffingen van vestigingen is in dezelfde periode afgenomen van 760 naar 590 [Gemeente Westland, 2019o].

Jaar	Westland	Nederland
2009	132,0	97,4
2010	132,3	101,4
2011	128,2	105,0
2012	125,2	106,7
2013	125,8	108,8
2014	129,8	111,0
2015	132,6	113,7
2016	134,8	117,8
2017	133,8	120,3
2018	132,8	125,0

Figuur 10.3: Aantal vestigingen per 1000 inwoners [CBS, 2018e]

De afstand tot een huisartsenpraktijk in de gemeente Westland is in de periode 2006-2018 gelijk gebleven met een afstand van 0,8 kilometer. In vergelijking, in Nederland is de afstand tot een huisartsenpraktijk in dezelfde periode toegenomen van 0,9 kilometer naar 1,0 kilometer. De gemiddelde afstand tot een ziekenhuis inclusief een buitenpolikliniek betreft in 2019 3,2 kilometer, deze afstand is over de periode 2006-2019 toegenomen met 500 meter. De gemiddelde afstand tot een supermarkt is in de periode 2006-2019 toegenomen van 0,8 kilometer naar 0,9 kilometer. Zowel de gemiddelde afstand tot een ziekenhuis als de gemiddelde afstand tot een ziekenhuis met buitenpolikliniek ligt lager dan het Nederlandse gemiddelde [CBS, 2019d].

Wat betreft adequate voorzieningen is overwegend geen sprake van problemen of knelpunten. Dit leidt tot de kwaliteitsbeoordeling 'groen'.

10.2 Autonome ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de referentiesituatie voor wat betreft wonen en verstedelijking.

Tabel 10.2: Kwaliteit van de leefomgeving autonome ontwikkeling voor het thema wonen en verstedelijking

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Passend woningaanbod	Verandering in de kwaliteit en kwantiteit van de woningvoorraad.	↓	Passend wonen is een van de aandachtspunten van de gemeente Westland. In de toekomst zal de vergrijzing toenemen en de bevolkingssamenstelling veranderen. Hierdoor zijn er andere woonvormen gewenst. Er is sprake van een toenemend aantal knelpunten ten aanzien van het creëren van een divers aanbod aan woningen.
Betaalbare huisvesting	Verandering in het aantal betaalbare huur- en koopwoningen.	↓	Door een veranderende bevolkingssamenstelling verandert de vraag naar woningen. Daarnaast is de prognose dat de gemeente Westland groeit qua inwoneraantal. De extra te bouwen huurwoningen zullen niet voldoen aan de vraag gebaseerd op deze bevolkingstoename. Hierdoor zal er in de meest optimistische situatie een tekort zijn van 6.200 huurwoningen in 2040.
Duurzame woningen	Verandering in het aandeel duurzame woningen.	=	De duurzaamheidsambitie van de gemeente Westland betreft het toepassen van ingrepen die duurzaamheidsverhogend zijn, zoals isolerende ramen en deuren. Daarnaast stelt de gemeente Westland dat in nieuwbouwprojecten zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van duurzame energie in plaats van fossiele brandstoffen. Door de geografische nabijheid van de Rotterdamse haven ontstaat de potentie dat de gemeente Westland zich in de toekomst kan aansluiten op het warmtenet van de haven. In de huidige situatie beslaat de duurzame energieproductie ongeveer 2% van het totale energieverbruik. Echter moet de totale duurzame energieproductie naar 95% gaan in 2050 en 55% in 2030.
Adequate voorzieningen	Verandering in het aanbod aan voorzieningen binnen een gebied (wonen, scholen, horeca, winkels, cultuur, welzijn, recreatie, sport en zorg).	=	Door te 'stapelen' waarbij wonen, werken en voorzieningen gecombineerd worden, wil de gemeente Westland de leefkwaliteit van de gemeente vergroten. Dit houdt in dat er zoveel mogelijk inbreiding plaats vindt waarbij de omringende groengebieden gespaard worden en daarnaast voorzieningen toegankelijk zijn voor alle bewoners. Echter zal door een veranderende bevolkingssamenstelling met onder andere vergrijzing, de druk op voorzieningen toenemen.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de referentiesituatie.

Passend woningaanbod

De gemeente Westland kent een forse woningopgave tot 2040. Passend wonen en de toekomstige vergrijzing is hierbij een aandachtspunt. Naast nieuwbouwwoningen dienen bestaande woningen aangepast te worden voor senioren. Daarnaast moet er gekeken worden naar woonvormen die het langer zelfstandig wonen mogelijk maken. Er is daarbij een toenemende vraag naar meersgezinswoningen door

de toename van het aantal alleenstaanden, jongeren en ouderen en een afname van de bevolking in de leeftijdscategorie 45-55 jaar [Gemeente Westland, 2019b]. Autonoom is er hierdoor sprake van een toenemend aantal problemen/knelpunten. Daarmee is het kwaliteitsniveau 'rood'.

Betaalbare huisvesting

De bevolkingsprognose voor de gemeente Westland laat zien dat het inwoneraantal kan gaan groeien met 30.000 inwoners tot 137.707 inwoners in 2040 [Gemeente Westland, 2019b]. Hieraan gerelateerd is de vraag naar betaalbare woningen. De gemeente Westland zet in op toekomstbestendig bouwen voor diverse groepen. De verwachting is echter dat de wachttijd voor huurwoningen verder zal toenemen. De prognose is dat er in 2040 14.000 extra huurwoningen nodig zijn om aan te vraag te voldoen. De toekomstige plannen voor nieuwbouw resulteert in een woningprogrammering van 7.800 woningen in de meest gunstige situatie. Dit resulteert in een tekort van 6.200 woningen in de meest gunstige situatie. De toekomstige bevolkingsgroei is gerelateerd aan een verandering in de bevolkingssamenstelling waarbij er minder vraag is naar grondgebonden woningen (eengezinswoningen) en meer vraag naar meergezinswoningen. In vergelijking met de huidige situatie waarin de gemeente Westland op dit punt negatief presteert ten opzichte van de rest van Nederland ligt hier een toekomstige opgave [Gemeente Westland, 2019b]. Autonoom is sprake van een verslechtering met een toename van het aantal problemen/knelpunten. Daarmee is het kwaliteitsniveau 'rood'.

Duurzame woningen

Duurzame woningen houdt in dat woningen goed geïsoleerd zijn en daarnaast, indien mogelijk, aangesloten zijn op duurzame warmte. De geografische nabijheid van de Rotterdamse haven kan benut worden als kans voor aansluiting op een warmtenet. In nieuwbouwprojecten wordt gestreefd naar het vermijden van het gebruik van fossiele brandstof. Daarnaast worden bestaande woningen zoveel mogelijk aangepast. In de huidige situatie beslaat de duurzame energieproductie ongeveer 2% van het totale energieverbruik. Echter moet de totale duurzame energieproductie naar 95% gaan in 2050 en 55% in 2030. Vanuit die ambitie loopt het Westland ver achter [Gemeente Westland, 2019b]. Autonoom is overwegend nog steeds geen sprake van problemen en knelpunten en daarmee is het kwaliteitsniveau 'groen'.

Adequate voorzieningen

Door te 'stapelen' waarbij wonen, werken en voorzieningen gecombineerd worden, wil de gemeente Westland de leefkwaliteit van de gemeente vergroten. Dit houdt in dat er zoveel mogelijk inbreiding plaats vindt waarbij de omringende groengebieden gespaard worden en daarnaast voorzieningen toegankelijk zijn voor alle bewoners. Het is de verwachting dat de druk op voorzieningen (zoals scholen en zorg) toe zal nemen door toename in de bevolking en verandering van de bevolkingssamenstelling met een toename in vergrijzing. Autonoom is overwegend nog steeds geen sprake van problemen en knelpunten en daarmee is het kwaliteitsniveau 'groen'.

10.3 Toelichting verschillen deelgebieden

Er zijn geen gegevens bekend over de verschillende deelgebieden, daarom is er geen onderscheidende waardering toe te kennen aan de deelgebieden. Binnen de kernen zijn wel verschillen waarneembaar.

11 Economische vitaliteit

11.1 Huidige situatie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie voor wat betreft economische vitaliteit.

Tabel 11.1: Kwaliteit van de leefomgeving in de huidige situatie voor het thema economische vitaliteit

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Verandering in areaal en kwaliteit van vestigingslocaties (bedrijventerreinen, glastuinbouw en kantoren).		Het vestigingsklimaat in de gemeente Westland komt overeen met het Nederlandse gemiddelde. Echter is het aandeel uitgegeven bedrijventerreinen over de periode 2014-2018 afgenomen. Daarnaast is de groei van het aantal vestigingen in verhouding tot de rest van Nederland laag.
Werkgelegenheid	Verandering in het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.		Wat betreft de werkgelegenheid overstijgt de gemeente Westland het Nederlands gemiddelde op verschillende punten. Zo liggen zowel de netto arbeidsparticipatie als het aantal banen hoger dan het Nederlands gemiddelde en ligt het werkloosheidscijfer lager. Desondanks is het aantal banen de afgelopen jaren sterker afgenomen in vergelijking met de rest van Nederland.
Economische zelfredzaamheid	Verandering in het aantal mensen met een bijstandsuitkering per 1000 inwoners		Het aantal personen in de gemeente Westland dat aanspraak maakt op een bijstandsuitkering is fors lager dan in de rest van Nederland.
Kennis en innovatie	Verandering in het opleidingsniveau van de bevolking en investeringen in innovatie		Het aandeel hoogopgeleiden in de gemeente Westland is toegenomen ten opzichte van het aandeel laagopgeleiden. Hierdoor is het opleidingsniveau toegenomen. Wat betreft innovatie biedt de gemeente Westland een subsidieregeling aan om kennis en innovatieprojecten verder te stimuleren.
Glastuinbouw	Verandering in kwantiteit en kwaliteit van glastuinbouw		Glastuinbouw is van groot belang voor de Westlandse economie. Momenteel beslaat het oppervlakte beschikbaar voor glastuinbouw uit 4.400 hectare, hiervan is 2.400 hectare beschikbaar als primair productieareaal.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de huidige situatie.

Aantrekkelijk vestigingsklimaat

Het vestigingsklimaat bepaald in hoeverre een gemeente aantrekkelijk is om een vestiging te openen. De gemeente Westland scoorde in 2015 het cijfer 6,44 op een schaal van 10. Dit is in verhouding met het gemiddelde cijfer over Nederland, een 6,54 [VNG, 2015]. De aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat

wordt bepaald op basis van verschillende indicatoren, zoals het aantal vestigingen, het opleidingsniveau en de aanwezige infrastructuur. Het gemiddelde opleidingsniveau in de gemeente Westland is toegenomen, doordat het aandeel hoogopgeleiden is toegenomen in vergelijking met het aandeel laagopgeleiden. Het aantal vestigingen in de gemeente Westland is in de afgelopen 10 jaar nauwelijks gegroeid met 0,8 tot een totaal van 132,8 vestigingen per 1000 inwoners. Dit is aanzienlijk lager dan de groei met 27,6 vestigingen over dezelfde periode in de rest van Nederland [CBS, 2018f]. Het aantal faillissementen in de gemeente is in de periode 2011-2018 sneller afgenomen dan in vergelijking met het Nederlandse gemiddelde [CBS, 2018f]. De leegstand in winkelloppervlakte en detailhandel is de afgelopen jaren afgenomen. Echter is het percentage uitgegeven bedrijventerreinen over de periode 2014-2018 afgenomen van 1,35% naar 0,42% door een tekort aan nieuwe bedrijventerreinen. Het aandeel leegstand per m² winkelloppervlak en detailhandel zijn beiden lager dan het Nederlandse gemiddelde [Locatus, 2019]. Door de aanwezigheid van Biobased greenport West-Holland met vooral glastuinbouw en agrologistieke bedrijven, is de aanwezige infrastructuur berekend op de logistieke bewegingen die dit teweeg brengt [Gemeente Westland, 2019b]. De gemeente Westland hanteert een kwaliteitsniveau voor bedrijventerreinen middels een beheerplan. Er worden maatregelen genomen zodra een bedrijventerrein onder het kwaliteitsniveau zakt [Gemeente Westland, 2015b].

De groei in aantal vestigingen is in vergelijking met de rest van Nederland klein. Daarnaast is het afgenomen percentage uitgegeven bedrijventerreinen een knelpunt voor verdere aantrekking van bedrijven naar de gemeente. Dit leidt tot een kwaliteitsbeoordeling 'oranje'

Werkgelegenheid

De gemeente Westland kenmerkt zich door glastuinbouw en agrologistieke bedrijventerreinen. De netto arbeidsparticipatie is gedefinieerd als het werkzame deel van de beroepsbevolking ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking (%). De netto arbeidsparticipatie in de gemeente Westland is 72,8%. Dit ligt 5% hoger dan het Nederlandse gemiddelde. De werkloosheidscijfers liggen lager dan het Nederlandse gemiddelde. Westland kent 2,8% werklozen en het percentage niet werkende jongeren betreft 23,2% ten opzichte van 37,4% gemiddeld in Nederland [CBS, 2018g]. Het aantal banen per 1000 inwoners is in de periode 2009-2019 afgenomen met 10% tot 768,6 banen per 1000 inwoners. Deze afname is fors groter in vergelijking met de rest van Nederland waar het aantal banen in dezelfde periode afnam met 0,8% [CBS, 2018g]. Desondanks ligt het gemiddeld aantal banen per 1000 inwoners hoger dan in de rest van Nederland. Tevens is het aantal geregistreerde werkzoekenden in de periode 2018-2019 afgenomen van 3237 personen naar 2954 personen. Uit bovenstaande kan afgeleid worden dat het met betrekking tot de werkgelegenheid goed gesteld is in de gemeente Westland. Dit leidt tot beoordelingskwaliteit 'groen'.

Economische zelfredzaamheid

Economische zelfredzaamheid is gedefinieerd als de verandering in het aantal personen dat aanspraak maakt op een bijstandsuitkering. Het aantal personen met een bijstandsuitkering op grond van de Wet Werk en Bijstand (WWB) en de Participatiewet ligt in de gemeente Westland op 192,6 per 10.000 inwoners. Dit is fors lager dan de rest van Nederland waar gemiddeld 401,1 personen per 10.000 inwoners aanspraak maakt op een bijstandsuitkering. In de periode 2015-2018 is dit aantal echter in de gemeente Westland toegenomen met 2% terwijl dit aantal in de rest van Nederland is afgenomen met 0,9% [CBS, 2018h].

In 2019 maken in de gemeente Westland 1240 huishoudens aanspraak op een bijstandsuitkering. Dit is 2,7% van het totaal aantal huishoudens. Dit aantal ligt lager dan het Nederlandse gemiddelde waar 5,3% van de huishoudens aanspraak maakt op een bijstandsuitkering [CBS, 2019b]. Bovenstaande situatie leidt tot een kwaliteitsbeoordeling 'groen'.

Kennis en innovatie

De afgelopen jaren heeft de indicator kennis zich in de gemeente Westland positief ontwikkeld. Het aandeel laagopgeleiden in de Westlandse bevolking is gelijk gebleven met een aandeel van 52,8% [Gemeente Westland, 2019b]. Het aandeel hoogopgeleiden is toegenomen van 22,9% naar 24,4% over de periode 2014-2018. Ook de capaciteit van het aantal ingeschreven HBO en WO studenten is gestegen met een 0,25% [Gemeente Westland, 2019b].

De Biobased greenport West-Holland is een voorbeeld van een samenwerkingsverband tussen het bedrijfsleven, de overheid en kennis- en onderwijsinstellingen en is opgericht in 2014. Deze greenport stimuleert regionale samenwerking vanuit een landelijk en internationaal perspectief wat de gemeente Westland op de kaart zet. Daarnaast investeert de greenport in kennis en innovatie in de regio, wat de regio interessant maakt voor hoogopgeleiden [Greenport West-Holland, 2019].

De gemeente Westland hanteert een subsidieregeling voor kennis en innovatie met als doel het stimuleren van projecten die bijdragen aan kennis en innovatie in de regio, die zonder subsidie niet van de grond waren gekomen. Daarnaast worden middels de subsidieregeling samenwerkingsverbanden tussen het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden de mogelijkheid geboden innovaties te toetsen aan de markt [Gemeente Westland, 2019]. Wat betreft innovatie investeerde de gemeente Westland in 2018 1,04% van haar vermogen in innovatie. Dit is over periode 2014-2018 nagenoeg gelijk gebleven. Daarnaast zijn er veel agrologistieke bedrijven en glastuinbouwbedrijven aanwezig die investeren in interne innovatie.

Vanwege een toename in hoogopgeleiden is er meer kennis aanwezig in de gemeente Westland. Daarnaast investeert de gemeente in innovatie en biedt het een subsidieregeling aan ter stimulering van kennis en innovatie. Dit leidt tot een kwaliteitsbeoordeling 'groen'.

Glastuinbouw

Het glastuinbouwcluster in Westland is dé economische pijler van de Westlandse economie en toonaangevend voor de glastuinbouwsector in heel Nederland. Het beschikbaar areaal voor de primaire glastuinbouwproductie is 4.400 hectare waarvan 2.400 hectare productieareaal. Daarnaast beschikt de gemeente Westland over voldoende ruimte om te zeker te stellen dat de hectares beschikbaar blijven voor het primaire productieareaal [Gemeente Westland, 2014]. Op dit moment bestaan er geen knelpunten en is de kwaliteitsbeoordeling 'groen' toegekend.

11.2 Autonome ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de referentiesituatie voor wat betreft economische vitaliteit.

Tabel 11.2: Kwaliteit van de leefomgeving autonome ontwikkeling voor het thema economische vitaliteit

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Verandering in areaal en kwaliteit van vestigingslocaties (bedrijventerreinen, glastuinbouw en kantoren)	=	Kennis en innovatie aanwezig in de Biobased greenport West-Holland zal een positieve invloed hebben op het vestigingsklimaat in de gemeente Westland. De toename in kennis en innovatie die hieraan gerelateerd is zal hoogopgeleiden aantrekken naar de regio. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat vraagt om beschikbaarheid van bedrijfslocaties op

			bedrijventerreinen. De afgelopen jaren is deze beschikbaarheid afgenomen wat een knelpunt kan vormen voor toekomstige ontwikkeling. De gemeente Westland heeft aangegeven nieuwe bedrijventerreinen aan te leggen, onduidelijk is in hoeverre dit toereikend is om te voldoen aan de vraag.
Werkgelegenheid	Verandering in het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	=	Er is een groei van werkgelegenheid voorzien. Verdere ontwikkelingen in kennis en innovatie kunnen hoogopgeleiden naar de regio trekken en leiden tot een aantrekkelijk vestigingsklimaat en nieuwe banen anderzijds. Technologische ontwikkelingen en digitalisering kunnen leiden tot een substitutie voor het aantal banen en negatief effect op de werkgelegenheid in de regio enerzijds.
Economische zelfredzaamheid	Verandering in het aantal mensen met een bijstands-uitkering per 1000 inwoners	↘	Door technologische ontwikkelingen en digitalisering zal het aandeel banen voor laagopgeleiden afnemen. Dit zal leiden tot een toename in het aantal personen met een bijstandsuitkering.
Kennis en innovatie	Verandering in het opleidingsniveau van de bevolking en investeringen in innovatie	↗	Investerings in kennis en innovatie in de regio leidt tot een toename in het aantal hoogopgeleiden die zich vestigen in de regio. Dit leidt tot meer initiatieven die zich ontplooiën in de regio en tot meer investeringen in kennis en innovatie.
Glastuinbouw	Verandering in kwantiteit en kwaliteit van glastuinbouw	=	Het huidige beschikbare areaal voor glastuinbouw is voldoende om tot 2030 te voorzien in oppervlakte voor groei en om de vooraanstaande positie binnen de glastuinbouwsector in Nederland te behouden. Modernisering van de glastuinbouwsector is echter wel een aandachtspunt.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de referentiesituatie.

Aantrekkelijk vestigingsklimaat

Door de groei van de Nederlandse economie en de werkgelegenheid zal de vraag naar bedrijfslocaties alleen maar toenemen [Nationale Omgevingsvisie, 2019b]. Om de concurrentiepositie ten opzichte van andere regio's te behouden moet echter geïnvesteerd worden in kennis en innovatie en moeten daarnaast voldoende ontwikkellocaties beschikbaar zijn om bedrijven aan te trekken. De gemeente Westland zet middels een beschikbare subsidieregeling in op het stimuleren van kennis en innovatie. Daarnaast zal de aanwezigheid van de Biobased greenport West-Holland bijdragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat, mede door de aanwezigheid van kennis en innovatie [Greenport West-Holland, 2019]. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat draagt bij aan stijging in de werkgelegenheid van de regio. Een knelpunt is het percentage uitgegeven bedrijventerreinen dat de afgelopen jaren gedaald is. Om de concurrentiepositie te behouden moet er extra ruimte gecreëerd worden voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen. De gemeente Westland heeft uitbreidingslocaties aangewezen voor nieuwe bedrijventerreinen [Gemeente Westland, 2019b]. Onduidelijk is of deze voorzien in de toekomstige vraag. Dit leidt tot een kwaliteitsbeoordeling 'oranje'.

Werkgelegenheid

De werkgelegenheid in Nederland blijft toenemen door een groeiende Nederlands economie. Kennis en innovatie aanwezig in de regio zal leiden tot een aantrekkelijker vestigingsklimaat en groei in werkgelegenheid enerzijds [[Nationale Omgevingsvisie](#), 2019b]. Het planbureau voor de leefomgeving (2016) verwacht voor Westland nog een groei van ruim 10% tot 2030. En ook daarna wordt groei voorzien [Gemeente Westland, 2019a]. . Anderzijds kan kennis en innovatie leiden tot technologische ontwikkelingen in de aanwezige glastuinbouw en agrologistieke bedrijven. Technologische ontwikkelingen en digitalisering kunnen leiden tot een substitutie voor de aanwezige banen en daardoor een negatief effect hebben op de werkgelegenheid, specifiek gericht op laagopgeleide banen [Gemeente Westland, 2019b]. Samengevat leidt dit tot een kwaliteitsbeoordeling 'groen'.

Economische zelfredzaamheid

Het aantal bijstandsgerechtigden neemt in Nederland af, terwijl dit aantal in de gemeente Westland is toegenomen de afgelopen jaren [[CBS](#), 2018h]. Technologische ontwikkelingen en digitalisering kunnen zorgen voor een daling in het aantal banen voor, met name, laagopgeleiden en kunnen leiden tot een toename in het aantal bijstandsuitkeringen in de gemeente Westland. Dit leidt tot een kwaliteitsbeoordeling 'oranje'.

Kennis en innovatie

De aanwezigheid van de Biobased greenport West-Holland in combinatie met de economisch aantrekkelijk tuinbouwclusters leiden tot een goede economische positie op de (inter)nationale markt [[Provincie Zuid-Holland](#), 2019d]. Het aantal hoogopgeleiden in de gemeente Westland is in de afgelopen jaren toegenomen [Gemeente Westland, 2019b]. De aantrekkingskracht van deze aanwezige clusters zorgt voor een instroom van hoogopgeleiden in de regio. Deze instroom in combinatie met het verhogen van het opleidingsniveau van bestaande inwoners, leidt tot de verwachting dat het aandeel hoogopgeleiden de aankomende jaren blijft toenemen. De verwachting is dat een hoger aandeel hoogopgeleiden leidt tot een grotere vraag naar hoogopgeleid personeel. Aanwezig hoogopgeleid personeel resulteert in een situatie waar nieuwe startersinitiatieven kunnen ontplooiën, en starters naar de regio trekken. Nieuwe initiatieven en daarnaast het doorontwikkelen van de Greenport Horti Campus (GHC), zullen leiden tot een toename in de investeringen in innovatie in de regio [Gemeente Westland, 2019b]. De toename in kennis en innovatie in de regio leidt tot een kwaliteitsbeoordeling 'groen'.

Glastuinbouw

Het huidige beschikbare areaal voor glastuinbouw is voldoende om tot 2030 te voorzien in oppervlakte voor groei en om de vooraanstaande positie binnen de glastuinbouwsector in Nederland te behouden. Hierbij is modernisering echter wel een aandachtspunt. De huidige situatie is minder goed ingericht om economische verantwoorde en duurzame glastuinbouw te exploiteren (duurzame glastuinbouw vraagt om grote oppervlakten voor dezelfde productie). Dit leidt echter niet tot een lagere kwaliteitsbeoordeling. Deze blijft 'groen'.

11.3 Toelichting verschillen deelgebieden

Er zijn geen gegevens bekend over de verschillende deelgebieden, daarom is er geen onderscheidende waardering toe te kennen aan de deelgebieden.

12 Bereikbaarheid

12.1 Huidige situatie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie voor wat betreft bereikbaarheid.

Tabel 12.1: Kwaliteit van de leefomgeving in de huidige situatie voor het thema bereikbaarheid

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Openbaar vervoer en doelgroepenvervoer	Verandering in de afstand tot openbaar vervoer/doelgroepenvervoer		Het openbaar vervoersnetwerk in de gemeente Westland is gebaseerd op busvervoer. Het dichtstbijzijnde treinstation bevindt zich buiten de gemeentegrenzen, waardoor reistijd met het openbaar vervoer naar grote steden relatief lang is. De gemiddelde afstand tot een bushalte is 330 meter. Daarnaast zijn er binnen de gemeente Westland verscheidene mogelijkheden om toegang te krijgen tot doelgroepenvervoer voor gehandicapten, ouderen en leerlingen.
Robuuste infrastructuur	Verandering in de afstand tot een oprit van een hoofdverkeersweg in km		Robuuste infrastructuur is in de afgelopen jaren niet veranderd in de gemeente Westland. Er zijn geen knelpunten waarneembaar.
Fietsverkeer	Verandering in de kwaliteit en kwantiteit van het fietsnetwerk		Een derde van de verplaatsingen in de gemeente Westland op een afstand korter dan 7,5 kilometer wordt gedaan met de fiets. Het aantal geregistreerde ongevallen waarbij een fietser letsel opliep is in de periode 2007-2016 gedaald. Het aantal verplaatsingen per fiets is over de periode 2015-2017 gelijk gebleven. Het fietspadennet in het Westland is onderdeel van het regionale netwerk. Dat netwerk wordt grotendeels gevormd door paden die parallel lopen aan de drukke doorgaande (vaak provinciale) wegen. De fietspaden zijn overwegend slecht onderhouden en te smal. Het zijn niet altijd de kortste routes voor fietsers, en vanwege de voortdurende confrontatie met autoverkeer ook niet de meest aantrekkelijke (lawaaï, luchtkwaliteit, verkeerslichten bij dwarsaansluitingen etc.).
Duurzame en slimme mobiliteit	Verandering in de beschikbaarheid van voorzieningen voor duurzame automobilititeit (oplaadplekken e.d.)		Zowel het aandeel deelauto's als het aandeel elektrische auto's is in de afgelopen jaren fors toegenomen. Daarnaast werkt de mobiliteitsmakelaar samen met bedrijven om te kijken hoe de logistieke kant van deze bedrijven kunnen verduurzamen.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de huidige situatie, ondersteund door beeldmateriaal.

Openbaar vervoer en doelgroepenvervoer

De afgelopen jaren heeft de gemeente Westland fors geïnvesteerd in nieuwe infrastructuur. Deze nieuwe infrastructuur heeft vooral betrekking op verbreding van wegen zodat er aparte rijbanen ontstaan voor het openbaar vervoer of voor doelgroepenvervoer. In de huidige situatie is de gemiddelde afstand van reizigers tot aan bushaltes waar gedurende een weekdag een bus 2 keer per uur vertrekt tussen 8.00 uur en 20.00 uur 330 meter. Deze afstand is onveranderd sinds 2014 [Gemeente Westland, 2019b].

De gemeente Westland beschikt niet over een treinstation waardoor de gemiddelde afstand van inwoners tot aan een treinstation 9,7 kilometer is. Dit is het dubbele aantal kilometers vergeleken met de rest van Nederland [Gemeente Westland, 2019b]. Er is hierdoor sprake van een relatief lange reistijd naar steden zoals Rotterdam en Den Haag.

Onder doelgroepenvervoer vallen mensen die vanwege een lichamelijke beperking geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer [Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, 2018]. Wat betreft doelgroepenvervoer zijn er binnen de gemeente Westland verschillende mogelijkheden met betrekking tot ouderen-, gehandicapten- en (leerlingenvervoer) tegen betaling.

Op dit moment zijn er geen grote knelpunten waarneembaar omtrent openbaar vervoer en doelgroepenvervoer. Dit leidt tot een kwaliteitsbeoordeling 'oranje'.

Robuuste infrastructuur

Robuuste infrastructuur is gedefinieerd als de afstand in kilometers tot een oprit van een hoofdverkeersweg. In de periode 2015-2019 is deze afstand voor inwoners van de gemeente Westland onveranderd en blijft 0,9 kilometer [Gemeente Westland, 2019b]. De gemiddelde afstand tot een hoofdverkeersweg in Nederland is 1,8 kilometer [CBS, 2017]. De kwaliteitsbeoordeling die hieraan wordt toegekend is 'groen'.

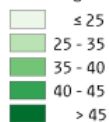
Fietsverkeer

Figuur 12.1 geeft het fietsgebruik onder de 7,5 kilometer in Nederlandse gemeenten weer. Het fietsgebruik voor verplaatsingen met een afstand van 7,5 kilometer of minder waarin de gemeente Westland als vertrekplaats is aangemerkt betrof in 2016 33,6% [RIVM, 2017]. Een derde van de korte afstand verplaatsingen wordt gedaan op de fiets en bestaat uit woon-werk verkeer en bestemmingsverkeer om voorzieningen te bereiken aanwezig in de woonkernen van de gemeente Westland.

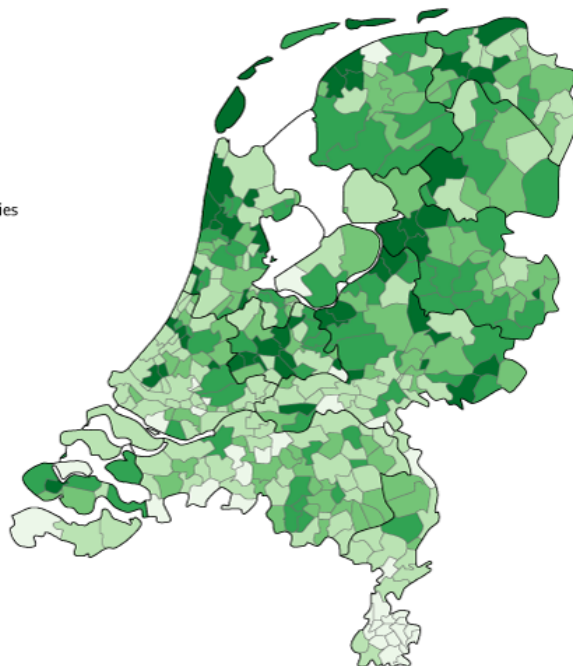
Fietsgebruik 2015 - 2017

per gemeente, bij afstand van <7,5 km

Percentage

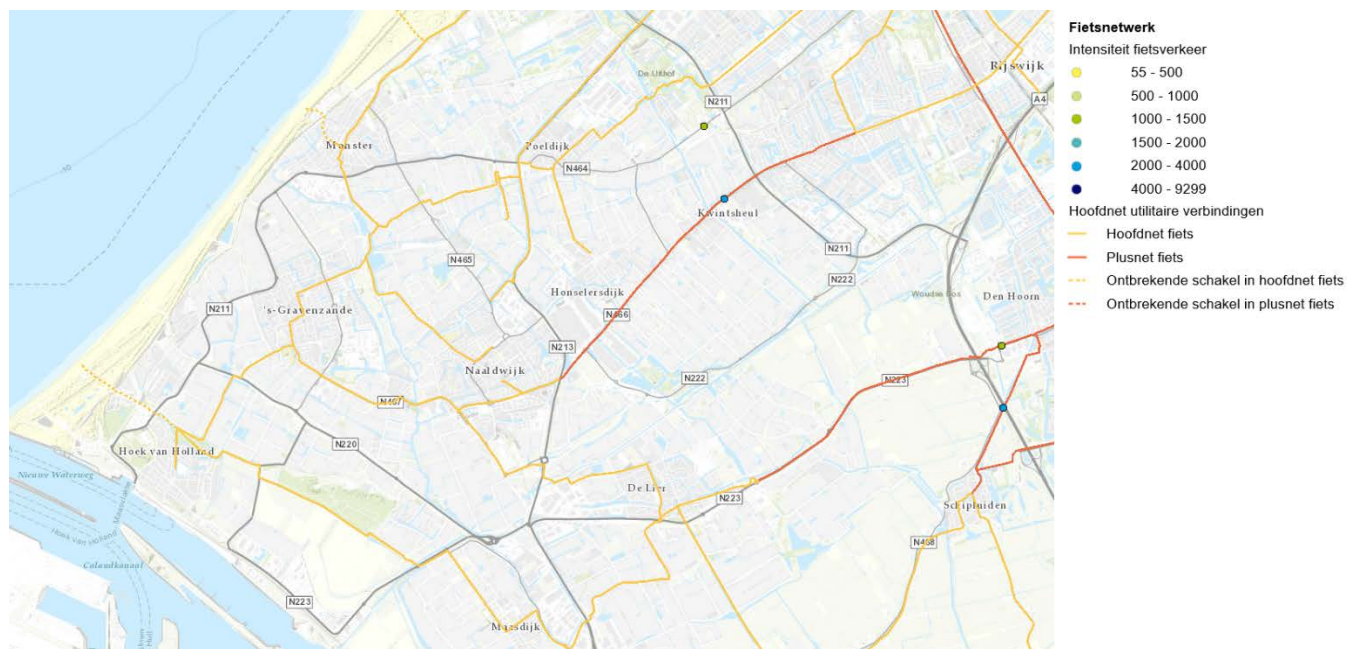
— provincies

Figuur 12.1: Fietsgebruik in Nederlandse gemeenten bij een afstand van minder dan 7,5 kilometer [Volksgezondheidszorg, 2017]

Fietsers zijn een kwetsbaar object in het verkeer en verwondingen bij ongelukken zijn daardoor vaak aanwezig. Het aantal geregistreerde verkeersongevallen waarbij een fietser betrokken was en letsel opliep is in de periode 2007-2016 gedaald van 4,0 per 10.000 inwoners naar 1,9 per 10.000 inwoners, dit ligt lager dan het Nederlandse gemiddelde [Water, Verkeer en Leefomgeving, 2016]. Het gemiddelde aantal verplaatsingen per persoon, de gemiddelde verplaatsingsafstand en reistijd per dag is in de periode 2015-2017 gelijk gebleven in de provincie Zuid-Holland [CBS, 2019c]. De aanwezige fietsnetwerken in de gemeente Westland

zijn onderdeel van een provinciaal fietsnetwerk. Figuur 12.2 geeft de utilitaire verbindingen in het fietsnetwerk van de gemeente Westland weer. Utilitaire verbindingen zijn de verbindingen die essentieel zijn voor woon-werk verkeer en de meest efficiënte manier zijn om ergens te komen, dit omvat niet de recreatieve fietsroutes [Provincie Zuid-Holland, 2019a].

Figuur 12.2: Aanwezige utilitaire fietsnetwerk in de gemeente Westland [Provincie Zuid-Holland, 2019a]

Figuur 12.3: Bestaand fietsnetwerk gemeente Westland [Gemeente Westland, 2006]

Het fietspadennet in het Westland is onderdeel van een regionaal netwerk. Dat netwerk wordt grotendeels gevormd door paden die parallel lopen aan de drukke doorgaande (vaak provinciale) wegen. De fietspaden zijn overwegend slecht onderhouden en te smal. Het zijn niet altijd de kortste routes voor fietsers, en vanwege de voortdurende confrontatie met autoverkeer ook niet de meest aantrekkelijke. (lawaai, luchtkwaliteit, verkeerslichten bij dwarsaansluitingen etc.). Westland zelf heeft weinig groen, des te belangrijker is het om vanuit Westland via directe en aantrekkelijke routes naar de groene randzones te kunnen fietsen. Het huidige netwerk beantwoordt daar nog niet aan. Met name ontbreekt het nog aan routes dwars op de kustrichting. Tussen de kernen van het Westland zijn routes mogelijk “binnendoor” waarbij gebruik kan worden gemaakt van historische en/of landschappelijk interessante lijnen en plekken [Gemeente Westland, 2006]. Er is sprake van een wisselend beeld met het kwaliteitsniveau ‘oranje’

Duurzame en slimme mobiliteit

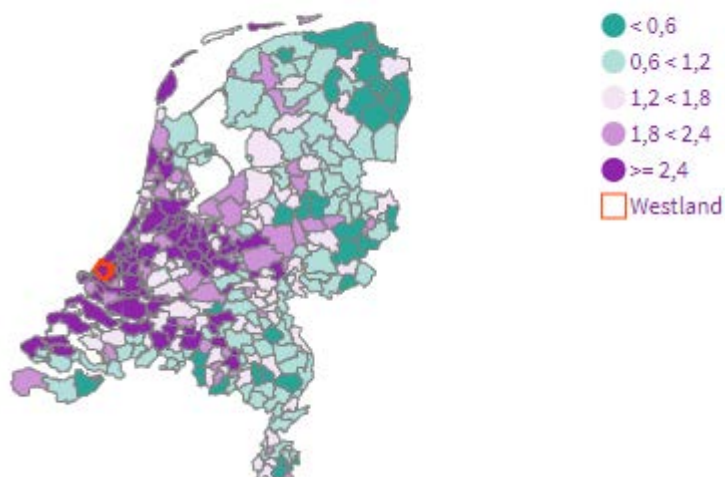
De omslag naar duurzame en slimme mobiliteit is één van de transities die actueel is in de Nederlandse samenleving. De stikstofproblematiek vraagt om nieuwe en duurzame oplossingen. Eén van die oplossingen is de overstap naar duurzaam en slimme mobiliteit. Dit kunnen verschillende vormen van mobiliteit zijn, zoals deelauto's of elektrische auto's. Het aantal deelauto's in de gemeente Westland is de periode 2014-2018 toegenomen van 22,1 deelauto per 100.000 inwoners naar 33,1 deelauto per 100.000 inwoners. Deze toename ligt lager dan de gemiddelde toename in Nederland, waar het aantal deelauto's toenam van 19,1 deelauto per 100.000 inwoners in 2014 naar 41,0 deelauto per 100.000 inwoners in 2018 [CROW, 2019].

Naast de opkomst van deelauto's beginnen elektrische auto's een groter aandeel te krijgen in de mobiliteit. In de periode 2014-2018 steeg het bezit van elektrische auto's per 1000 inwoners van 2,1 naar 8,4, een toename van 300%. Deze toename staat gelijk aan de gemiddelde stijging van het gebruik van elektrische auto's in het Nederlandse verkeer. Elektrische auto's zijn afhankelijk van laadpalen. Het aantal laadpalen per 1000 inwoners in de gemeente Westland is in de periode 2014-2018 verdubbeld [Gemeente Westland, 2019c; [Klimaatmonitor](#), 2019].

Daarnaast heeft de gemeente Westland een 'mobiliteitsmakelaar' aangesteld die samen met bedrijven gevestigd in de gemeente kijkt waar verbeterpunten liggen in de reductie van fossiele brandstoffen. De gemeente Westland faciliteert deze ontwikkelingen door het aanleggen van laadpunten en vulstations voor duurzame brandstoffen [[Gemeente Westland](#), 2013].

(Semi)publieke e-laadpunten

Gemeenten in Nederland, per 1.000 inwoners

Bovenstaande kaart met semi publieke laadpalen. In Westlandland ligt dit aantal op 2,6 per 1000 inwoners. Het Nederlandse gemiddelde ligt op 2,2 laadpalen per 1000 inwoners [[Waarstaatjegemeente 2019](#); [CBS](#), 2019]

De ontwikkelingen op het gebied van duurzame en slimme mobiliteit leiden tot een kwaliteitsbeoordeling 'groen'.

12.2 Autonome ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de referentiesituatie voor wat betreft bereikbaarheid.

Tabel 12.2: Kwaliteit van de leefomgeving autonome ontwikkeling voor het thema bereikbaarheid

Indicator	Definitie	Beoordeling	Samenvatting onderbouwing/toelichting
Openbaar vervoer en doelgroepenvervoer	Verandering in de afstand tot openbaar vervoer/doelgroepenvervoer	↓	Het ontbreken van een station in combinatie met toenemende druk op de wegen en een toekomstige bevolkingstoename leiden tot druk op het openbaar vervoersnetwerk van de gemeente Westland. De combinatie van toekomstige onzekerheid en de ontbrekende voornemens omtrent uitbreiding van het openbaar vervoersnetwerk leidt tot potentiële knelpunten.
Robuuste infrastructuur	Verandering in de afstand tot een oprit van een hoofdverkeersweg in km	↓	Door bevolkingstoename en daaraan gerelateerde woningbouw zal de afstand tot de oprit van een hoofdverkeersweg hoogstwaarschijnlijk toenemen. De gemeente Westland verwacht dat er geen nieuwe ontwikkelingen zijn waardoor dit in de toekomst een knelpunt kan vormen.
Fietsverkeer	Verandering in de kwaliteit en kwantiteit van het fietsnetwerk	↗	De Provincie Zuid-Holland heeft het 'Fietsplan 2016-2025' ontwikkeld waarin gefocust wordt op het verbeteren van de verkeersveiligheid en het uitbreiden van het fietsnetwerk. Hierin komen zowel kwantitatieve maatregelen zoals het verbreden van fietspaden als het kwalitatieve, het toevoegen van (recreatieve) waarde aan het gebied aan bod. Het doel is om inwoners op de fiets te krijgen en daarnaast de verkeersveiligheid te verbeteren.
Duurzame en slimme mobiliteit	Verandering in de beschikbaarheid voorzieningen duurzame Automobility (oplaadplekken e.d.)	=	Verzoeken tot aanvraag van openbare laadpalen kunnen worden ingediend om de overstap naar elektrisch vervoer aantrekkelijk te maken. De mobiliteitsmakelaar op dit thema samen met bedrijven om de slag naar verduurzaming te maken met betrekking tot transport van goederen.

Onderstaand volgt een uitgebreidere toelichting van de referentiesituatie.

Openbaar vervoer en doelgroepenvervoer

Openbaar vervoer zorgt ervoor dat de gemeente Westland bereikbaar blijft, mensen en kennis aantrekt, en een aantrekkelijk alternatief vormt voor de auto als de deur-tot-deur-reistijd acceptabel is. De acceptabele grens van deur-tot-deur-reistijd ligt op maximaal 1,5 keer de reistijd van de auto over dezelfde route. Het voor- en na-transport naar stations vormen een groot aandeel in de totale reistijd. Hoe

groter de reisafstand en daaraan gerelateerd de reistijd, hoe onaantrekkelijker het openbaar vervoer is [Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, 2015]. Echter beschikt de gemeente Westland niet over een treinstation waardoor de gemiddelde afstand tot een treinstation in de gemeente Westland 9,7 kilometer bedraagt. Deze afstand is twee keer zo groot als de gemiddelde afstand tot een treinstation in Nederland [Gemeente Westland, 2019c]. Onzekerheid bestaat over de toekomst van het openbaar vervoer gebruik. Enerzijds leidt een toename in files tot een langere reistijd voor automobilisten, waardoor de totale reistijd toeneemt en het openbaar vervoer een aantrekkelijk alternatief kan zijn. Anderzijds kan toenemende drukte in het openbaar vervoer ertoe leiden dat de auto een aantrekkelijk alternatief is voor het openbaar vervoer. Aanleg van een treinstation is nationaal geregeld en vormt geen toekomstig scenario voor de gemeente Westland. Het openbaar vervoer heeft daardoor betrekking op het busvervoer. Bevolkingsgroei in de gemeente Westland kan de druk op het busnetwerk vergroten. Het toevoegen van bushaltes aan het netwerk als gevolg van uitbreiding van de woonkernen zal een negatief effect hebben op de totale reistijd. Er wordt vanuit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag [2016] een verkenningstudie uitgevoerd naar het doortrekken van Randstadrail door de gemeente Westland. Deze verbindingen kan een positief effect hebben op de bereikbaarheid van de grote steden per openbaar vervoer. Daarnaast wordt er vanuit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag [2016] ingezet op het ontwikkelen van mobiliteitsknooppunten, wat ook bijdraagt aan het verbeteren van het openbaar vervoer in de gemeente Westland.

Voor wat betreft doelgroepenverkeer heeft de gemeente Westland in de afgelopen jaren geïnvesteerd in het toegankelijker maken van het openbaar vervoer voor ouderen en gehandicapten. Hierbij valt te denken aan het verlagen van de instap in een bus en platforms bij bushaltes te verhogen. Dit zorgt voor een toegankelijker openbaar vervoer voor doelgroepen, waardoor er minder druk ligt op het doelgroepenvervoer [Gemeente Westland, 2006].

De onzekerheid met betrekking tot de toekomstige druk op het openbaarvervoernetwerk en de ontbrekende beleidsvoornemens omtrent uitbreiding van het openbaarvervoernetwerk leiden tot een kwaliteitsbeoordeling 'oranje'.

Robuuste infrastructuur

De verwachting is dat de afstand tot een oprit van een hoofdverkeersweg de aankomende jaren op een aantal plaatsen gaat veranderen. Dit door de nog te bouwen 3000 woningen, aanpassingen van provinciale wegen en de realisatie van de oostelijke randweg. Sommige afritten komen dichterbij op nieuwe woningen te liggen dan nu het geval is. De afstand tot de opritten neemt daarom af, maar de bevolkingstoename gaat daarnaast leiden tot verhoogde druk op de wegen en meer files [Gemeente Westland, 2019b]. Dit heeft potentie een knelpunt te worden, daarom wordt de kwaliteitsbeoordeling 'oranje' toegekend.

Fietsverkeer

De provincie Zuid-Holland streeft ernaar om de meest veilige fietsprovincie te zijn van Nederland. Om dit te bereiken hebben zij een 'Fietsplan 2016-2025' geformuleerd dat focust op drie thema's: 1) vaker en verder op de fiets; 2) veilig op de fiets; 3) innovatieve, energieneutrale fietspaden. Wat betreft de uitvoering ligt de focus bij het kwalitatief verbeteren van de fietsnetwerken. Met name op de recreatieve fietsroutes gebeuren veel eenzijdige ongevallen doordat fietspaden niet breed genoeg zijn. Toename van het aantal elektrische fietsen zorgt ervoor dat er verschillende snelheden bereikt worden op een relatief klein oppervlak. Door het verbreden van fietspaden kan de veiligheid toenemen. Daarnaast vindt er een verschuiving plaats van de focus op kwantiteit (aanleggen van meer fietspaden), naar het verbeteren van de huidige fietspaden en het toevoegen van recreatieve waarden. Bij gebrek aan data over fietsverkeer wordt ingezet op het monitoren van fietsverkeer om in de toekomst betere en gepaste oplossingen te vinden voor knelpunten die uit de monitoring naar voren komen [Provincie Zuid-Holland, 2016]. De Metropoolregio Rotterdam Den Haag [2016] zet daarnaast in op het zogenoemde ontvlechten van fiets-

en vrachtverkeer, om de kans op ongelukken te verkleinen en het ontwikkelen van meer metropolitane hoofdfietsroutes vanuit het buitengebied [Metropoolregio Rotterdam Den Haag, 2016]. Op basis van de investeringen in het kwantitatief en kwalitatief verbeteren van fietsnetwerken wordt een kwaliteitsbeoordeling 'groen' toegekend.

Duurzame en slimme mobiliteit

De gemeente stimuleert het overstappen op elektrisch aangedreven vervoer door openbare laadpalen ter beschikking te stellen. Aanvragen hiervoor kunnen ingediend worden bij de gemeente Westland. [Gemeente Westland, 2019k]. De mobiliteitsmakelaar werkt samen met de aanwezige bedrijven in de gemeente Westland om de stap naar duurzaamheid te zetten. Er is kwaliteitsbeoordeling 'groen' toegekend.

12.3 Toelichting verschillen deelgebieden

Er zijn geen gegevens bekend over de verschillende deelgebieden, daarom is er geen onderscheidende waardering toe te kennen aan de deelgebieden.

Referenties

- Aan de slag met de Omgevingswet (2019). Toegang via: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/>
- ABF Research (2019). Werkgelegenheidsprognoses op gemeenteniveau. Toegang via: <https://www.abfresearch.nl/producten/prognoses/hermes-arbeidsmarktprognose/werkgelegenheidsprognoses-op-gemeenteniveau>
- Alterra (2017). Groenmonitor. Toegang via: <http://www.groenmonitor.nl/>
- Atlas van de leefomgeving (2019a). Kaarten. Toegang via: <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten?config=3ef897de-127f-471a-959b-93b7597de188&gm-x=150000&gm-y=455000&gm-z=3&gm-b=1544180834512,true,1;1544725575974,true,0.8;>
- Atlas van de leefomgeving (2019b). Groene leefomgeving. Toegang via: <https://www.atlasleefomgeving.nl/meer-weten/natuur/groene-leefomgeving>
- BAG (2019). Woningen totaal. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Bouwen-en-wonen>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2016a). Een op de zeven mantelzorgers vindt zichzelf zwaarbelast. Toegang via: <https://www.cbs.nl/nl-nl/artikelen/nieuws/2016/45/een-op-zeven-mantelzorgers-vindt-zichzelf-zwaarbelast>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2016b). Criminaliteitsindex. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Openbare-orde-en-veiligheid>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2018a). Elektriciteitsgebruik woningen. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/energietransitie>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2018b). Zonne-energie. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/energietransitie>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2018c). Misdrijven. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Openbare-orde-en-veiligheid>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2018d). Diefstallen. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Openbare-orde-en-veiligheid>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2018e). Vestigingen. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/bedrijvigheid-en-economie>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2018f). Groei vestigingen. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/bedrijvigheid-en-economie>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2018g). Werklozen. Toegang via: <https://westland.incijfers.nl/dashboard/werk/>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2018h). Bijstand. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/zoekresultaat/?search=bijstand>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2019a). Waarde woningen. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Bouwen-en-wonen>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2019b). Bijstandsuitkering. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/zoekresultaat/?search=bijstand>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2019c). Personenmobiliteit in Nederland; vervoerwijzen en reismotieven, regio's. Toegang via: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83500NED/table?ts=1573724293300>
- CBS: Centraal Bureau Statistiek (2019d). Nabijheid voorzieningen; afstand locatie, regionale cijfers. Toegang via: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80305ned/table?fromstatweb>
- CLO: Compendium voor de leefomgeving (2012a). Geluidshinder in Nederland door weg-, rail- en vliegverkeer, 2012. Toegang via: <https://www.clo.nl/indicatoren/nl0296-geluidbelasting--door-weg-rail-en-vliegverkeer-in-nederland?ond=20897>

- CLO: Compendium voor de leefomgeving (2012b). Geurhinder per bron, 1990-2011. Toegang via <https://www.clo.nl/indicatoren/nl0290-geurhinder-per-bron>
- CROW (2019). Deelauto's. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/mobiliteit>
- Cultuurhistorische Atlas (2019). Kaart. Toegang via: http://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas
- Gemeente Westland (2006). Westlands Verkeer en Vervoersplan: Verkeer en Vervoerbeleid 2005-2015. Toegang via: https://www.gemeentewestland.nl/fileadmin/documenten/verkeer_en_vervoer/WVVP_beleid_op_hoofdlijnen.pdf
- Gemeente Westland (2013). Waardevol Westland: Duurzaamheidsagenda 2012-2020. Toegang via: https://www.gemeentewestland.nl/fileadmin/documenten/wonen_bouwen_en_verhuizen/Beleid_Bouwen_Wonen/Duurzaamheidsagenda.pdf
- Gemeente Westland (2014). Moderne glastuinbouw Westland. Toegang via: https://www.gemeentewestland.nl/fileadmin/documenten/ondernemen/Moderne_tuinbouw_Westland_Plan_van_aanpak.pdf
- Gemeente Westland (2015a). Beheerplan openbare ruimte: woonwijken & dorpscentra 2015-2018. Toegang via: https://www.gemeentewestland.nl/fileadmin/documenten/wonen_bouwen_en_verhuizen/Beleid_Bouwen_Wonen/Woonwijk_Dorpscentra_printversie.pdf
- Gemeente Westland (2015b). Beheerplan openbare ruimte: bedrijventerreinen 2015-2018. Toegang via: https://www.gemeentewestland.nl/fileadmin/documenten/wonen_bouwen_en_verhuizen/Beleid_Bouwen_Wonen/Bedrijventerreinen_printversie.pdf
- Gemeente Westland (2017). Beschermde planten en dieren in Westland.
- Gemeente Westland (2018a). Samen werken aan een nieuwe balans. Westlandprogramma 2018-2022. Toegang via: <https://onlinetouch.nl/gemeentewestland/westlandprogramma-2018-2022?html=true#/0/>
- Gemeente Westland (2019a). Omgevingsvisie 1.0.
- Gemeente Westland (2019b). Aangeleverde excelsheet met cijfers.
- Gemeente Westland (2019c). Aangeleverd wordbestand met cijfers.
- Gemeente Westland (2019d). Energiescans. Toegang via: <https://www.gemeentewestland.nl/over-westland/duurzaamheid/westland-woont-duurzaam/energiescans.html>
- Gemeente Westland (2019e). Subsidie voor duurzame energiemaatregelen. Toegang via: <https://www.gemeentewestland.nl/ondernemen/subsidies/subsidie-voor-duurzame-energiemaatregelen.html>
- Gemeente Westland (2019f). Westland woont duurzaam. Toegang via: <https://www.gemeentewestland.nl/over-westland/duurzaamheid/westland-woont-duurzaam.html>
- Gemeente Westland (2019g). Uitvoeringsprogramma 2019: Westlandprogramma 2018-2022 'samen werken aan een nieuwe balans'. Toegang via https://www.gemeentewestland.nl/fileadmin/documenten/organisatie_en_bestuur/Westlandprogramma_2019-2022/Uitvoeringsprogramma_2019_definitief.pdf
- Gemeente Westland (2019h). Veiligheid begint bij jezelf: Westlands Veiligheidsbeleid 2019-2022. Toegang via: <https://www.gemeentewestland.nl/fileadmin/documenten/veiligheid/WVB20192022.pdf>
- Gemeente Westland (2019i). Subsidieregeling Kennis en Innovatie Westland. Toegang via: https://www.gemeentewestland.nl/fileadmin/documenten/ondernemen/Formulieren_subsidie/Subsidieregeling_Kennis_en_Innovatie_Westland.pdf

- Gemeente Westland (2019j). Mobiliteitsvisie Westland 2040. Toegang via: <https://www.gemeentewestland.nl/ondernemen/bereikbaarheid-en-mobiliteit/mobiliteitsvisie-westland-2040.html>
- Gemeente Westland (2019k). Beleidsnota Oplaadinfrastructuur Elektrische Voertuigen. Toegang via: https://www.gemeentewestland.nl/fileadmin/documenten/verkeer_en_vervoer/Laadpalen/19-0012369_beleid_laadpalen_versie_040719.pdf
- Gemeente Westland (2019l). Bouwstenen: Voorzieningen Groen Blauw Wonen. 'Bouwstenen voor het maken van keuzes voor de visie op Westland'.
- Gemeente Westland (2019m). Notitie Reikwijdte en Detailniveau Gemeente Westland.
- Gemeente Westland (2019n). Westlandse Energie Opgave. Deel 1: Strategie
- Gemeente Westland (2019o). Economie. Toegang via: <https://westland.incijfers.nl/dashboard/economie/>
- Geothermie Alliantie Zuid-Holland (2019). Visie Aardwarmte. Toegang via: <https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/23180/visieaardwarmtezuid-holland.pdf>
- Gezondheidsraad (2017). Beweegrichtlijn 2017. Toegang via: <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2017/08/22/beweegrichtlijnen-2017>
- Gezondheidsraad (2018). Gezondheidswinst door schonere lucht. Toegang via: <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2018/01/23/gezondheidswinst-door-schonere-lucht>
- Gezondheidsraad (2019). Leefstijl. Toegang via: <https://www.gezondheidsraad.nl/organisatie/leefstijl>
- GGD Haaglanden (2016a). Luchtkwaliteit. Toegang via: <https://gezondheidsmonitor.ggdhaaglanden.nl/gemeenten/westland/themas/leefomgeving/luchtkwaliteit/>
- GGD Haaglanden (2016b). Geurhinder van (hout)stook. Toegang via: <https://gezondheidsmonitor.ggdhaaglanden.nl/gemeenten/westland/themas/leefomgeving/geurhinder-van-hout-stook/>
- GGD Haaglanden (2016c). Geluidshinder. Toegang via: <https://gezondheidsmonitor.ggdhaaglanden.nl/gemeenten/westland/themas/leefomgeving/geluidshinder/>
- GGD Haaglanden (2016d). Voeding. Toegang via: <https://gezondheidsmonitor.ggdhaaglanden.nl/gemeenten/westland/themas/leefstijl/voeding/>
- GGD Haaglanden (2016e). Roken. Toegang via: <https://gezondheidsmonitor.ggdhaaglanden.nl/gemeenten/westland/themas/leefstijl/roken/>
- GGD Haaglanden (2016f). Alcoholgebruik. Toegang via: <https://gezondheidsmonitor.ggdhaaglanden.nl/gemeenten/westland/themas/leefstijl/alcoholgebruik/>
- GGD Haaglanden (2016g). Lichaamsgewicht. Toegang via: <https://gezondheidsmonitor.ggdhaaglanden.nl/gemeenten/westland/themas/leefstijl/lichaamsgewicht/>
- GGD Haaglanden (2016h). Lichaamsbeweging. Toegang via: <https://gezondheidsmonitor.ggdhaaglanden.nl/gemeenten/westland/themas/leefstijl/lichaamsbeweging/>
- GGD Haaglanden (2016i). Groen. Toegang via: <https://gezondheidsmonitor.ggdhaaglanden.nl/gemeenten/westland/themas/leefomgeving/groen/>
- GGD Haaglanden (2019a). Mantelzorg ontvangen. Toegang via: <https://gezondheidsmonitor.ggdhaaglanden.nl/gemeenten/westland/themas/gezondheidszorg/mantelzorg-ontvangen/>

- GGD Haaglanden (2019b). Eenzaamheid. Toegang via: <https://gezondheidsmonitor.ggdhaaglanden.nl/gemeenten/westland/themas/sociale-gezondheid/eenzaamheid/>
- Greenport West-Holland (2019). Programma 2019-2025. Toegang via: <https://drive.google.com/file/d/1nw3erl8hx4ak8H2oUvJbuWYF5yDJbW99/view>
- Groenmonitor (2019). Groenindex. Toegang via: <http://www.groenmonitor.nl/groenindex>
- Hoogheemraadschap van Delfland (2019). Waterkwaliteit: bestrijdingsmiddelen. Toegang via: <https://hhdelfland.maps.arcgis.com/>
- Kenniscentrum InfoMil (2019a). Provincie Zuid-Holland. Toegang via: <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/lucht/geur/lokaal-geurbeleid/provincie-zuid/>
- Kenniscentrum InfoMil (2019b). Licht en ruimtelijke planvorming. Toegang via: <https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/omgevingsthema/licht/>
- KiM: Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (2018). Mobiliteitsarmoede: vaag begrip of concreet probleem?. Toegang via: <https://www.kimnet.nl/publicaties/rapporten/2018/10/31/mobiliteitsarmoede-vaag-begrip-of-concreet-probleem>
- KiM: Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (2015). Uitwisseling gebruikersgroepen 'auto-ov'. Toegang via: <https://www.kimnet.nl/publicaties/rapporten/2015/11/5/uitwisseling-gebruikersgroepen-'auto-ov'>
- Klimaateffectatlas (2019). Kaarten. Toegang via: <http://www.klimaateffectatlas.nl/nl/>
- Klimaatmonitor (2017a). Hernieuwbare energie. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/energietransitie>
- Klimaatmonitor (2018a). Gasverbruik woningen. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/energietransitie>
- Klimaatmonitor (2019a). Energiegebruik. Toegang via: <https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/energiegebruik/>
- Klimaatmonitor (2019b). Dashboard. Toegang via: <https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/>
- KNMI (2011). Kaartverhaal droogte. Toegang via: <http://www.klimaateffectatlas.nl/nl/kaartverhaal-droogte>
- KNMI (2015). Klimaatkennis paraat in 10 vragen. Toegang via: <https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/achtergrond/klimaatkennis-paraat-in-10-vragen>
- Lokale Monitor Wonen (2017). Scheefwoning. Toegankelijk via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Bouwen-en-wonen>
- Lokatus (2019). Leegstand. Toegang via: <https://westland.incijfers.nl/dashboard/economie/>
- Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid 2016-2025. Uitvoering geven aan de Strategische Bereikbaarheidsagenda. Toegang via: <https://mrdh.nl/system/files/projectbestanden/Uitvoeringsagenda%20Bereikbaarheid%20%28drukversie%29.pdf>
- Ministerie van Justitie en Veiligheid (2017). Veiligheidsmonitor 2017. Toegang via: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/03/01/tk-bijlage-veiligheidsmonitor-2017>
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2019). Solleveld & Kapittelduinen. Toegang via: <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=9&id=n2k99&topic=gevoeligheid>
- Ministerie van Binnenlandse Zaken (2019). PlanMER Nationale Omgevingsvisie.
- Monitor Gezondheid (2019). Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen. Toegang via: <https://www.monitorgezondheid.nl/gezondheidsmonitor-volwassenen-en-ouderen>
- Nationale Omgevingsvisie (2019a). De staat van de fysieke leefomgeving – milieugezondheidsrisico. Toegang via: <https://www.planmernovi.nl/de-staat-van-de-fysiek->

leefomgeving/veilige-en-gezonde-leefomgeving/milieukwaliteit--gezondheid/milieugezondheidsrisico

- Nationale Omgevingsvisie (2019b). Duurzaam economisch groeipotentieel. Toegang via: [https://ontwerpnovi.nl/richting+geven+op+prioriteiten/duurzaam+economisch+groeipotentieel/default.aspx#Beleidskeuze%207:%20%20locatiekeuze%20kantoren,%20\(winkel\)bedrijven](https://ontwerpnovi.nl/richting+geven+op+prioriteiten/duurzaam+economisch+groeipotentieel/default.aspx#Beleidskeuze%207:%20%20locatiekeuze%20kantoren,%20(winkel)bedrijven)
- Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland (2018). Hoe groen zijn de Zuid-Hollandse gemeenten? Toegang via: <https://milieufederatie.nl/nieuws/hoe-groen-zijn-de-zuid-hollandse-gemeenten/>
- Planbureau voor de Leefomgeving (2018). Nederland duurzaam vernieuwen. Balans van de Leefomgeving 2018. Toegang via: <https://themasites.pbl.nl/balansvandeleeftomgeving/wp-content/uploads/pbl-2018-balans-van-de-leefomgeving-2018-3160.pdf>
- Planbureau voor de Leefomgeving (2019). Uiteenlopende paden: de potentiële beroepsbevolking in de 22 stadsgewesten, nu en in de toekomst. Toegang via: <https://themasites.pbl.nl/uiteenlopende-paden-potentiele-beroepsbevolking/>
- Provincie Zuid-Holland (2016). Fietsplan Provincie Zuid-Holland 2016-2025 'samen verder fietsen'. Toegang via: <https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/12709/fietsplanpzh2016-2025.pdf>
- Provincie Zuid-Holland (2018a). Programma Zuid-Hollands Groen 2018-2032. Toegang via: https://staten.zuid-holland.nl/DMS_Import/Statenscommissie_Duurzame_Ontwikkeling/2017/Duurzame_Ontwikkeling_1_november_2017/Bespreekstukken/Begroting_2018_Programma_Zuid_Hollands_Groen_2018_2032_begrotingssubsidies_en_subsidieplafonds_en_behandelveorstel_moties_715_720_en_728/Stuknr_615784194.org
- Provincie Zuid-Holland (2018b). Leefomgevingstoets Omgevingsvisie Zuid-Holland.
- Provincie Zuid-Holland (2019a). De staat van Zuid-Holland. Toegang via: <https://staatvan.zuid-holland.nl/>
- Provincie Zuid-Holland (2019b). Cultuurhistorische kaart. Toegang via: <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/landschap/erfgoed-cultuur/cultuurhistorische/>
- Provincie Zuid-Holland (2019c). Archeologie. Toegang via: <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/landschap/erfgoed-cultuur/archeologie/>
- Provincie Zuid-Holland (2019d). Programma Zuid-Hollandse Economie 2019-2022. Toegang via: <https://www.kansenvoorwest2.nl/files/programmazuid-hollandseeconomie-2019-2022.pdf>
- Provincie Zuid-Holland (2019e). Provincie Zuid-Holland Visie rijke groen-blauwe leefomgeving. Toegang via: <https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/22909/visiergbl.pdf>
- Risicokaart (2019). Kaarten. Toegang via: <https://flamingo.bij12.nl/risicokaart-viewer/app/Risicokaart-openbaar>
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2016a). Roken 2016. Toegang via: <https://www.rivm.nl/media/smmap/rokers.html?detail=wijk&gemeente=Westland>
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2016b). Voldoen aan alcoholrichtlijn 2016. Toegang via: <https://www.rivm.nl/media/smmap/richtlijnalcohol.html?detail=wijk&gemeente=Westland>
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2016c). Overgewicht 2016. Toegang via: <https://www.rivm.nl/media/smmap/overgewicht.html?gemeente=Westland>
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2016d). Regionaal: mantelzorgers per GGD-regio. Toegang via: <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/participatie/regionaal-internationaal/regionaal#node-mantelzorgers-ggd-regio>
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2016e). Eenzaamheid 2016. Toegang via: <https://www.rivm.nl/media/eenzaamheid/eenzaamheid.html>
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2018a). VTV-2018. Toegang via: <https://www.rivm.nl/volksgezondheid-toekomst-verkenning-vtv/vtv-2018>

- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2019b). Kernindicatoren Beweegvriendelijke omgeving. Toegang via: <https://www.volksgezondheidenzorg.info/content/kernindicator-beweegvriendelijke-omgeving>
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2018b). Quickscan mogelijke impact Nationaal Preventieakkoord. Toegang via: https://www.rivm.nl/sites/default/files/2018-11/010933_FS_Quickscan_Preventieakkoord_TG.pdf
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2018c). Gezondheid per wijk en buurt. Toegang via: <https://www.rivm.nl/media/smap/index.html>
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2019a). Luchtkwaliteit. Toegang via: <https://www.rivm.nl/fijn-stof/luchtkwaliteit>
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2019c). Luchtverontreiniging. Toegang via: <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/fysieke-omgeving/cijfers-context/luchtverontreiniging#!node-trend-stikstofdioxide>
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2019d). Geluid. Toegang via: <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/fysieke-omgeving/cijfers-context/geluid#!node-trend-geluidbelasting-door-verkeer>
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2019e). Oorzaken en gevolg: Gevolgen van eenzaamheid. Toegang via: <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/eenzaamheid/cijfers-context/oorzaken-en-gevolgen#!node-gevolgen-van-eenzaamheid>
- RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid (2017). Fietsgebruik per gemeente. Toegang via: <https://www.volksgezondheidenzorg.info/sport/sportopdekaart/beweegnormen-en-wekelijks-sporters#!node-fietsgebruik-gemeente>
- Sociaal Cultureel Planbureau (2018a). Een (on)gezonde leefstijl, opleiding als scheidslijn. Toegang via: <https://digitaal.scp.nl/leefstijl/>
- Sociaal Cultureel Planbureau (2018b). Rapportage sport 2018. Toegang via: https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2018/Rapportage_sport_2018
- STOWA (2018). Nieuwe neerslagstatistieken voor korte tijdsduren: extreme buien zijn extremer geworden. Toegang via: <https://www.stowa.nl/sites/default/files/assets/PUBLICATIES/Publicaties%202018/STOWA%202018-12a.pdf>
- SWOV (2017a). Geregistreerde verkeersongevallen. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Openbare-orde-en-veiligheid>
- SWOV (2017b). Ziekenhuisopnamen door ongevallen. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Openbare-orde-en-veiligheid>
- SWOV (2017c). Verkeersdoden (5 jaar cumulatief). Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Openbare-orde-en-veiligheid>
- Telos [2017]. Sprongen Energielabel. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/energietransitie>
- Universiteit van Amsterdam (2016). De arbeidsmarkt in 2040. Ingrijpende veranderingen, maar ook veel continuïteit (door Paul de Beer). Toegang via: <https://www.fbz.nl/themadocumenten/Hoe%20zal%20de%20arbeidsmarkt%20er%20in%202040%20uitzien.pdf>
- Veiligheidsregio Haaglanden (2019a). Regionaal Risicoprofiel Haaglanden t.b.v. multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing. Toegang via: https://www.gemeentewestland.nl/fileadmin/documenten/veiligheid/Regionaal_Risicoprofiel_Haaglanden_2019_-_2022.pdf
- Veiligheidsregio Haaglanden (2019b). Regionale rampenbestrijding en crisisbeheersing: beleidsplan 2019-2022. Toegang via: https://www.vrh.nl/sites/default/files/2019-03/Regionale%20Rampenbestrijding%20en%20Crisisbeheersing_2019-2022_def.pdf

- VNG (2015). Vestigingsklimaat. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/bedrijvigheid-en-economie>
- Volksgezondheidszorg (2018). De staat van de fysieke leefomgeving – milieugezondheidsrisico. Toegang via: <https://www.planmernovi.nl/de-staat-van-de-fysiek-leefomgeving/veilige-en-gezonde-leefomgeving/milieukwaliteit--gezondheid/milieugezondheidsrisico>
- Water, verkeer en leefomgeving (2016). Verkeersslachtoffers per fiets. Toegang via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/zoekresultaat/?search=fiets>

Bijlage 1: Definities en schaallatten

Milieukwaliteit

Luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (concentratiekaarten)
Beschikbare referentiewaarden	Wettelijke grenswaarden (Wet Milieubeheer) en WHO-advieswaarden
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Wettelijke grenswaarden worden overal behaald en WHO-advieswaarden worden overal of bijna overal behaald
Oranje	Wettelijke grenswaarden worden overal of bijna overal behaald, WHO-advieswaarden worden niet gehaald
Rood	Op meerdere locaties worden wettelijke grenswaarden overschreden

Geluidhinder

Geluidhinder	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (geluidbelasting kaart en percentage gehinderden)
Beschikbare referentiewaarden	Mate van geluidhinder in relatie tot landelijk gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het percentage inwoners dat matige tot ernstige hinder ondervindt ligt lager dan het landelijk gemiddelde
Oranje	Het percentage inwoners dat matige tot ernstige hinder ondervindt ligt rond het landelijk gemiddelde
Rood	Het percentage inwoners dat matige tot ernstige hinder ondervindt ligt hoger dan het landelijk gemiddelde

Gezonde leefstijl en leefomgeving

Gezonde leefstijl en leefomgeving	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (kernindicatoren beweegvriendelijke leefomgeving RIVM)
Beschikbare referentiewaarden	Landelijke benchmark (kernindicator beweegvriendelijke omgeving RIVM)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Score kernindicator beweegvriendelijke omgeving boven de 4,0
Oranje	Score kernindicator beweegvriendelijke omgeving tussen de 2,0 en 4,0
Rood	Score kernindicator beweegvriendelijke omgeving lager dan 2,0

Groenbeleving

Groenbeleving	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (afstand en groenindex)
Beschikbare referentiewaarden	Wetenschappelijke advieswaarde (Europees wetenschappelijk onderzoek [Van den Bosch et. Al, 2016] en atlas van de leefomgeving) en benchmark op basis van landelijk gemiddelde groenindex
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De afstand tot openbaar groen is minder dan 300 meter en de groenindex ligt hoger dan het landelijk gemiddelde
Oranje	De afstand tot openbaar groen is tussen de 300 en 500 meter en de groenindex ligt rond het landelijke gemiddelde
Rood	De afstand tot openbaar groen is meer dan 500 meter en de groenindex ligt onder het landelijk gemiddelde

Lichtuitstoot

Lichtuitstoot	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (hemelhelderheidskaart)
Beschikbare referentiewaarden	De mate van hemelhelderheid op basis van schaal hemelhelderheidskaart en expert judgement
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Gemeten hemelhelderheid is (bijna) overal lager dan 1 millicandela/m ²
Oranje	Gemeten hemelhelderheid is (bijna) overal tussen de 1 millicandela/m ² en 8,5 millicandela/m ²
Rood	Gemeten hemelhelderheid is (bijna) overal hoger dan 8,5 millicandela

Sociale samenhang

Sociale verbondenheid

Sociale verbondenheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief Het percentage mensen (tussen 19-64 jaar en 65+) dat zich enigszins tot sterk sociaal uitgesloten voelt
Beschikbare referentiewaarden	Het percentage mensen (tussen 19-64 jaar en 65+) dat zich enigszins tot sterk sociaal uitgesloten voelt in regio Zuid Holland West
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De indicator ligt lager dan het regionale gemiddelde
Oranje	De indicator ligt rond het regionale gemiddelde
Rood	De indicator ligt boven het regionale gemiddelde

Mantelzorg

Status gebruikte informatie	Kwantitatief Het percentage mantelzorgers
Beschikbare referentiewaarden	percentage mantelzorgers ten opzichte van regio gemeenten in de GGD Haaglanden
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De indicator ligt boven het regionale gemiddelde en is niet zwaar belast.
Oranje	De indicator ligt rond het regionale gemiddelde en is zwaar belast
Rood	De indicator ligt onder het regionale gemiddelde en is zwaar belast

Eenzaamheid en inclusiviteit

Eenzaamheid en inclusiviteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (percentage eenzaamheid via RIVM)
Beschikbare referentiewaarden	Mate van eenzaamheid op basis van schaal RIVM
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het percentage inwoners van Westland dat zich eenzaam voelt ligt (bijna) overal lager dan 39%
Oranje	Het percentage inwoners van Westland dat zich eenzaam voelt ligt (bijna) overal tussen de 39% en 48%
Rood	Het percentage inwoners van Westland dat zich eenzaam voelt ligt (bijna) overal boven de 48%

Bodem & Water

Bodemkwaliteit

Bodemkwaliteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (aanwezigheid spoedlocaties)
Beschikbare referentiewaarden	Aanwezigheid van spoedlocaties conform Wet Bodembescherming
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er zijn (zo goed als) geen spoedlocaties (humaan, ecologisch of met verspreidingsrisico) aanwezig, aanwezige spoedlocaties zijn onder controle
Oranje	Er zijn enkele spoedlocaties (humaan, ecologisch of met verspreidingsrisico) aanwezig, deze spoedlocaties zijn grotendeels onder controle
Rood	Er zijn meerdere spoedlocaties (humaan, ecologisch of met verspreidingsrisico) aanwezig, deze spoedlocaties zijn niet onder controle

Bodemdaling

Bodemdaling	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (bodemdalingkaart)
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van bodemdalingkaart van Provincie Zuid-Holland
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er is (zo goed als) nergens sprake van een risico op bodemdaling
Oranje	Er is op enkele locaties sprake van een risico op bodemdaling
Rood	Er is (zo goed als) overal sprake van een risico op bodemdaling

Grond- en oppervlaktewater

Grond- en oppervlaktewater	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief (waterkwaliteitskaart)
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van waterkwaliteitskaarten (Informatiehuis water)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De kwaliteit van zowel het oppervlakte- als grondwater is goed, de kwantiteit van zowel oppervlakte- als grondwater ondervindt geen druk
Oranje	De kwaliteit van het oppervlakte- en/of het grondwater is voldoende, de kwantiteit van het oppervlakte- en/of grondwater is gevoelig voor druk
Rood	De kwaliteit van zowel het oppervlaktewater als het grondwater is ontoereikend of onvoldoende, de kwantiteit van zowel het oppervlakte- als het grondwater staat onder druk.

Klimaat

Wateroverlast

Wateroverlast	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (percentage verhard oppervlakte)
Beschikbare referentiewaarden	Mate van verhard oppervlakte op basis van kaart [Klimaat-effectatlas]
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het verhard oppervlakte in de gemeente Westland ligt (bijna) overal onder de 30%
Oranje	Het verhard oppervlakte in de gemeente Westland ligt (bijna) overal tussen de 30% en 50%
Rood	Het verhard oppervlakte in de gemeente Westland ligt (bijna) overal boven de 50%

Hitte

Hitte	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (UHI-kaart)
Beschikbare referentiewaarden	Stedelijk hitte eiland effect op basis van UHI-kaart [Klimaat-effectatlas]
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het stedelijk hitte eiland effect is (bijna) overal lager dan 1°C
Oranje	Het stedelijk hitte eiland effect ligt (bijna) overal tussen de 1°C en 2°C
Rood	Het stedelijk hitte eiland effect is (bijna) overal hoger dan 2°C

Droogte

Droogte	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (droogtestresskaart)
Beschikbare referentiewaarden	Risico op droogtestress op basis van droogtestresskaart [Klimaat-effectatlas]
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Overal of bijna overal is op basis van de droogtestresskaart sprake van geen risico of een laag risico op droogtestress
Oranje	Op meerdere locaties is op basis van de droogtestresskaart sprake van een matig risico op droogtestress
Rood	Op meerdere locaties is op basis van de droogtestresskaart sprake van een hoog risico op droogtestress

Overstromingen

Overstromingen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (kaart overstromingskans)
Beschikbare referentiewaarden	(Overstromingskans risicokaart Telos PBL)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Aantal getroffen per hectare bij een middelgrote overstromingskans (overstromingsrisico 1/100 jaar) is minder dan 1,5.
Oranje	Aantal getroffen per hectare bij een middelgrote overstromingskans (overstromingsrisico 1/100 jaar) ligt tussen de 1,5 en de 6,0.
Rood	Aantal getroffen per hectare bij een middelgrote overstromingskans (overstromingsrisico 1/100 jaar) is groter dan 6,0

Broeikasgassen

Broeikasgassen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (cijfers CO ₂ -uitstoot)
Beschikbare referentiewaarden	Wettelijke doelstelling (Klimaatwet: 2030 49% reductie, 2050 95% reductie t.o.v. 1990 waarden)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Reductie CO ₂ -uitstoot Westland in lijn met CO ₂ -reductie doelen Klimaatwet, geen risico op niet behalen doelstelling.
Oranje	Reductie CO ₂ -uitstoot Westland rond niveau doelen Klimaatwet, maar risico op niet behalen doelen.
Rood	Reductie CO ₂ -uitstoot Westland blijft achter bij doelen Klimaatwet.

Natuur & biodiversiteit

Natura 2000-gebieden

Natura-2000 gebieden	
Status gebruikte informatie	Combinatie kwalitatief/kwantitatief
Beschikbare referentiewaarden	Instandhoudingsdoelen Natura 2000 (Wet Natuurbescherming)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden worden gehaald en het Natura 2000-gebied staat niet onder druk
Oranje	Er is sprake van een risico op het niet halen van de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden, op enkele punten staat het gebied onder druk
Rood	De instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden worden niet gehaald en het Natura 2000-gebied staat onder druk

Natuurnetwerk Nederland (buiten Natura 2000-gebieden)

Natura-2000 gebieden	
Status gebruikte informatie	Combinatie kwalitatief/kwantitatief
Beschikbare referentiewaarden	Mate van voltooiing van de NNN-structuur en aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er is sprake van voltooiing van de NNN-structuur en de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN worden niet aangetast
Oranje	Er is sprake van een restantopgave van de NNN-structuur, de wezenlijke kenmerken en waarden staan op enkele locaties onder druk
Rood	Er is geen sprake van aanleg NNN-structuur, de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN worden (bijna) overal aangetast

Beschermde soorten en leefgebieden

Beschermde soorten en leefgebieden	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (Nationale Databank Flora & Fauna, NDFF)
Beschikbare referentiewaarden	Aanwezigheid beschermde soorten
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er zijn veel (>100) beschermde soorten aanwezig in de gemeente Westland
Oranje	Er zijn enkele (0-100) beschermde soorten aanwezig in de gemeente Westland
Rood	Er zijn geen beschermde soorten aanwezig in de gemeente Westland

Biodiversiteit

Biodiversiteit	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief/kwantitatief (aantal rode lijst soorten/druk op biodiversiteit)
Beschikbare referentiewaarden	Aanwezigheid van biodiversiteit en de druk op deze biodiversiteit door externe factoren
Schaallat kwaliteitsniveaus	

Groen	Er is sprake van een hoge biodiversiteit (veel rode lijstsoorten) en geen druk op de biodiversiteit door externe factoren
Oranje	Er is sprake van een gemiddelde biodiversiteit (enkele rode lijstsoorten) en een geringe druk op de biodiversiteit door externe factoren
Rood	Er is sprake van een lage biodiversiteit (weinig rode lijst soorten) en er is druk op de biodiversiteit door externe factoren

Openbare ruimte & landschap

Kwaliteit openbare ruimte

Kwaliteit openbare ruimte	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief (waardering openbare ruimte)
Beschikbare referentiewaarden	Beoordeling openbare ruimte door inwoners
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De kwaliteit van de openbare ruimte wordt overwegend beoordeeld als uitstekend
Oranje	De kwaliteit van de openbare ruimte wordt overwegend beoordeeld als voldoende
Rood	De kwaliteit van de openbare ruimte wordt overwegend beoordeeld als slecht

Landschap en cultuurhistorische erfgoed

Mantelzorg	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief
Beschikbare referentiewaarden	Mate van druk op cultuurhistorisch erfgoed en openheid van het landschap
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aanwezige cultuurhistorisch erfgoed staat niet onder druk en er is sprake van een hoge mate van openheid van het landschap
Oranje	Het aanwezige cultuurhistorisch erfgoed staat onder druk of er is sprake van een lage mate van openheid van het landschap
Rood	Het aanwezige cultuurhistorisch erfgoed staat onder druk en er is sprake van een lage mate van openheid van het landschap

Energie & grondstoffen

Energiebesparing

Energiebesparing	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (energieverbruik)
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van elektriciteitsverbruik
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het totale energieverbruik is op alle fronten (woningen/bedrijven, gas/elektriciteit) afgenomen
Oranje	Het totale energieverbruik is op enkele fronten (woningen/bedrijven, gas/elektriciteit)
Rood	Het totale energieverbruik is op geen van de fronten (woningen/bedrijven, gas/elektriciteit) afgenomen

Duurzame energieopwekking

Duurzame energieopwekking	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (percentage duurzaam opgewekte energie)
Beschikbare referentiewaarden	Beleidsdoelstellingen (Europese Unie)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aandeel duurzaam opgewekte energie voldoet aan de doelen zoals opgesteld door de Europese Unie
Oranje	Het aandeel duurzaam opgewekte energie ligt rond het niveau van de doelen van de Europese Unie, maar er is een risico op het niet halen van deze doelen
Rood	Het aandeel duurzaam opgewekte energie voldoet niet aan de doelen zoals opgesteld door de Europese Unie

Grondstoffen en circulariteit

Grondstoffen en circulariteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (kilogram restafval en gerecycled afval)
Beschikbare referentiewaarden	Landelijke doelstelling max. 100 kg restafval per inwoner in 2020 met verdere afname van max 30 kg in 2025. + doelstelling gerecycled afval
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er wordt voldaan aan de landelijke doelstelling met betrekking tot de hoeveelheid restafval en er wordt voldaan aan de landelijke doelstelling met betrekking tot het percentage gescheiden en gerecycled afval
Oranje	Landelijke doelstellingen met betrekking tot de hoeveelheid restafval en met betrekking tot het percentage gescheiden en gerecycled afval worden niet gehaald, de verwachting is dat door de doelstellingen gehaald worden
Rood	Landelijke doelstellingen met betrekking tot de hoeveelheid restafval en met betrekking tot het percentage gescheiden en gerecycled afval worden niet gehaald, de verwachting is dat de doelstellingen niet gehaald worden

Veiligheid

Externe veiligheid

Externe veiligheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (risicocontour)
Beschikbare referentiewaarden	Landelijke benchmark op basis van risicocontourkaart (aandeel landoppervlakte dat onder een 10-6 risicocontour valt)
Groen	Het aandeel landoppervlakte dat onder een 10-6 risicocontour valt ligt beneden de 0,2%
Oranje	Het aandeel landoppervlakte dat onder een 10-6 risicocontour valt ligt tussen de 0,2% en de 0,6%
Rood	Het aandeel landoppervlakte dat onder een 10-6 risicocontour valt ligt boven de 0,6%

Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (geregistreerde verkeersongevallen)
Beschikbare referentiewaarden	Landelijke benchmark PBL/Telos (aantal geregistreerde verkeersongevallen)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aantal geregistreerde verkeersongevallen (ongeacht de ernst van het ongeval) per kilometer weg ligt beneden de 0,4.
Oranje	Het aantal geregistreerde verkeersongevallen (ongeacht de ernst van het ongeval) per kilometer weg ligt tussen de 0,4 en 1,0.
Rood	Het aantal geregistreerde verkeersongevallen (ongeacht de ernst van het ongeval) per kilometer weg ligt boven de 1,0.

Misdrijven en overlast

Misdrijven en overlast	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief
Beschikbare referentiewaarden	Landelijk gemiddelde per aspect (misdrijven, diefstallen, inbraken, criminaliteitsindex, overlast)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Alle aspecten (misdrijven, diefstallen, inbraken, criminaliteitsindex, overlast) beter dan het landelijke gemiddelde
Oranje	Eén of meerdere aspecten (misdrijven, diefstallen, inbraken, criminaliteitsindex, overlast) slechter dan het landelijke gemiddelde
Rood	Alle aspecten (misdrijven, diefstallen, inbraken, criminaliteitsindex, overlast) slechter dan het landelijke gemiddelde

Wonen & verstedelijking

Passend en toegankelijk woningaanbod

Passend en toegankelijk woningaanbod	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (percentage passend gevestigde huishoudens)
Beschikbare referentiewaarden	Landelijk gemiddelde % passend gevestigde huishoudens
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het percentage passend gevestigde huishoudens ligt hoger dan het landelijk gemiddelde
Oranje	Het percentage passend gevestigde huishoudens ligt rond het landelijk gemiddelde
Rood	Het percentage passend gevestigde huishoudens ligt lager dan het landelijk gemiddelde

Betaalbare huisvesting

Betaalbare huisvesting	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (vraagprijs woning per m2)
Beschikbare referentiewaarden	Benchmark op basis van vraagprijskaart
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De gemiddelde vraagprijs van woningen per m2 ligt lager dan €1.750
Oranje	De gemiddelde vraagprijs van woningen per m2 ligt tussen de €1.750 en de €2.800
Rood	De gemiddelde vraagprijs van woningen per m2 ligt hoger dan €2.800

Duurzame woningen

Duurzame woningen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (gemiddelde energielabel)
Beschikbare referentiewaarden	Benchmark Energielabel woningen in de gemeente Westland op basis van grenswaarden Energie-Index (EI)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het gemiddelde energielabel ligt lager dan 1,80
Oranje	Het gemiddelde energielabel ligt tussen de 1,80 en 2,40
Rood	Het gemiddelde energielabel ligt hoger dan 2,40

Adequate voorzieningen

Adequate voorzieningen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief
Beschikbare referentiewaarden	Afstand tot voorzieningen ten opzichte van het landelijk gemiddelde (CBS).
Schaallat kwaliteitsniveaus	

Groen	De gemeente Westland scoort op alle aspecten (aantal vestigingen per 1000 inwoners, aantal verkooppunten, leegstand, afstand tot voorzieningen) beter dan het landelijk gemiddelde
Oranje	De gemeente Westland scoort op één of enkele aspecten (aantal vestigingen per 1000 inwoners, aantal verkooppunten, leegstand, afstand tot voorzieningen) slechter dan het landelijk gemiddelde
Rood	De gemeente Westland scoort op alle aspecten (aantal vestigingen per 1000 inwoners, aantal verkooppunten, leegstand, afstand tot voorzieningen) slechter dan het landelijk gemiddelde

Economische vitaliteit

Aantrekkelijk vestigingsklimaat

Aantrekkelijk vestigingsklimaat	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (score vestigingsklimaat)
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking (landelijke gemiddelde score vestigingsklimaat)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De score voor het vestigingsklimaat ligt hoger dan het landelijke gemiddelde
Oranje	De score voor het vestigingsklimaat ligt rond het landelijke gemiddelde
Rood	De score voor het vestigingsklimaat ligt lager dan het landelijke gemiddelde

Werkgelegenheid

Werkgelegenheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (aantal arbeidsplaatsen)
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking (landelijk gemiddelde aantal arbeidsplaatsen per 1000 inwoners, CBS)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aantal arbeidsplaatsen per 1000 inwoners ligt hoger dan het landelijke gemiddelde
Oranje	Het aantal arbeidsplaatsen per 1000 inwoners ligt op het niveau van het landelijk gemiddelde
Rood	Het aantal arbeidsplaatsen per 1000 inwoners ligt lager dan het landelijk gemiddelde.

Economische zelfredzaamheid

Economische zelfredzaamheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (cijfers aantal personen met bijstandsuitkering)
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking (verbetering/verslechtering en landelijk gemiddelde van het aantal inwoners vanaf 18 jaar met een bijstandsuitkering, CBS)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aantal personen per 10.000 inwoners vanaf 18 jaar met een bijstandsuitkering ligt onder het landelijk gemiddelde
Oranje	Het aantal personen per 10.000 inwoners vanaf 18 jaar met een bijstandsuitkering ligt rond het landelijk gemiddelde
Rood	Het aantal personen per 10.000 inwoners vanaf 18 jaar met een bijstandsuitkering ligt boven het landelijk gemiddelde

Kennis en innovatie

Kennis en innovatie	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (gemiddelde opleidingsniveau en investering in innovatie)
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement
Schaallat kwaliteitsniveaus	

Groen	Het gemiddelde opleidingsniveau van de bevolking is over de afgelopen jaren toegenomen en de investeringen in innovatie zijn structureel
Oranje	Het gemiddelde opleidingsniveau van de bevolking is de afgelopen jaren nagenoeg gelijk gebleven en de investeringen in innovatie zijn incidenteel
Rood	Het gemiddelde opleidingsniveau is over de afgelopen jaren afgenomen en er zijn geen investeringen in innovatie

Glastuinbouw

Glastuinbouw	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (beschikbaar areaal glastuinbouwproductie)
Beschikbare referentiewaarden	Vraag-aanbod
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er is voldoende areaal beschikbaar voor de glastuinbouwproductie, voor de toekomst geldt dat de beschikbare areaalcapaciteit (aanbod) toereikend is
Oranje	Er is voldoende areaal beschikbaar voor glastuinbouwproductie, voor de toekomst geldt dat de verwachting is dat de beschikbare areaalcapaciteit (aanbod) ontoereikend is
Rood	Er is onvoldoende areaal beschikbaar voor glastuinbouwproductie, voor de toekomst geldt dat de beschikbare areaalcapaciteit (aanbod) ontoereikend is

Bereikbaarheid

Openbaar vervoer en doelgroepenvervoer

Openbaar vervoer	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Overal of bijna overal is er sprake van toegang tot openbaar vervoer met een frequentie van minimaal twee keer per uur tijdens de spitsperioden en de gemiddelde afstand tot OV ligt lager dan het landelijke gemiddelde
Oranje	Op meerdere locaties is er sprake van toegang tot openbaar vervoer met een frequentie van minimaal twee keer per uur tijdens de spitsperioden en de gemiddelde afstand tot OV ligt gelijk aan het landelijke gemiddelde
Rood	Nergens of bijna nergens is er sprake van toegang tot openbaar vervoer met een frequentie van minimaal twee keer per uur tijdens de spitsperioden en de gemiddelde afstand tot OV ligt hoger dan het landelijke gemiddelde

Robuuste infrastructuur

Robuuste infrastructuur	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (afstand tot hoofdverkeersader)
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking (landelijk gemiddeld)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De gemiddelde afstand tot een hoofdverkeersader ligt lager dan het landelijk gemiddelde
Oranje	De gemiddelde afstand tot een hoofdverkeersader ligt rond het landelijk gemiddelde
Rood	De gemiddelde afstand tot een hoofdverkeersader ligt hoger dan het landelijk gemiddelde

Fietsverkeer

Fietsverkeer	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (fietsgebruik op afstanden < 7,5 km)
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van fietsgebruik kaart
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het fietsgebruik op afstanden < 7,5 kilometer ligt hoger dan 45%
Oranje	Het fietsgebruik op afstanden < 7,5 kilometer ligt tussen de 35% en 45%
Rood	Het fietsgebruik op afstanden < 7,5 kilometer ligt lager dan 35%

Duurzame en slimme mobiliteit

Duurzame en slimme mobiliteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief (aantal semi-publieke laadpalen per 1000 inwoners)
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking (op basis van semi-publieke laadpalen kaart [Klimaatmonitor RWS])
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aantal semi-publieke laadpalen ligt hoger dan 2,4 per 1000 inwoners
Oranje	Het aantal semi-publieke laadpalen ligt tussen de 0,6 en 2,4 per 1000 inwoners
Rood	Het aantal semi-publieke laadpalen ligt lager dan 0,6 per 1000 inwoners

Bijlage 2: Algemene trends en ontwikkelingen

In deze bijlage worden de algemene trends en ontwikkelingen uitgelicht op de volgende onderwerpen:

- Klimatologische trends en ontwikkelingen
- Demografische trends en ontwikkelingen
- Technologische en economische trends en ontwikkelingen

Klimatologische trends en ontwikkelingen

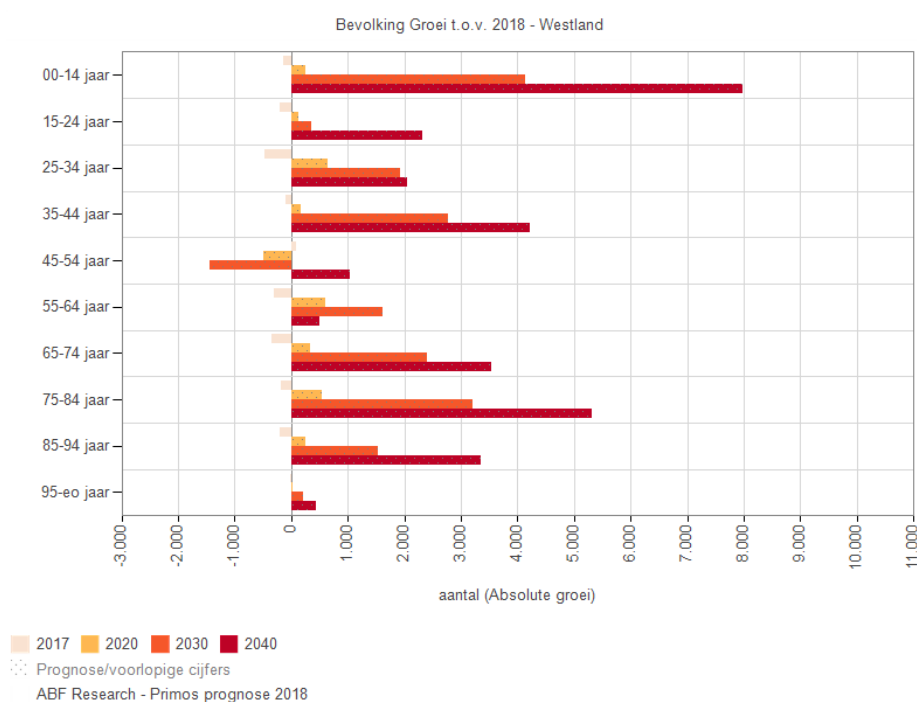
“Nederland krijgt de komende eeuw te maken met gemiddeld hogere temperaturen, veranderende neerslagpatronen en een stijgende zeespiegel. De kans op hittegolven in de zomer neemt toe en neerslagextremen zullen vaker voorkomen” [KNMI, 2015].

Demografische trends en ontwikkelingen

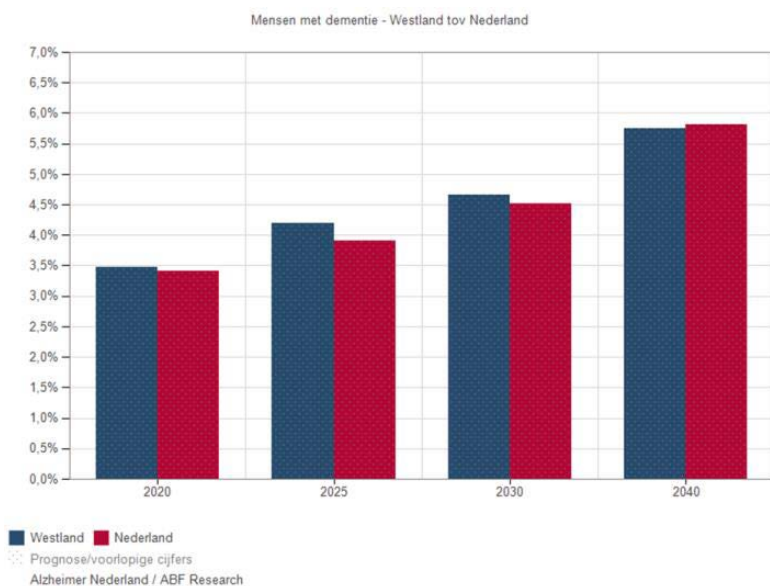
Inwoneraantal en samenstelling

De prognose is dat de bevolking van Westland aankomende jaren met bijna 30.000 inwoners groeit tot 137.707 inwoners in 2040 [Gemeente Westland, 2019].

De prognose is dat de groei met name plaats vindt in de leeftijdscategorieën 0-14 jarigen, 35-44 jarigen, 65-74 jarigen en 75 jaar en ouder. De prognose is dat het aantal inwoners tussen de 45-55 jaar af neemt. De prognose van de bevolkingssamenstelling is weergegeven in figuur 0.1.

Figuur 0.1: Prognose bevolkingssamenstelling [Gemeente Westland, 2019].

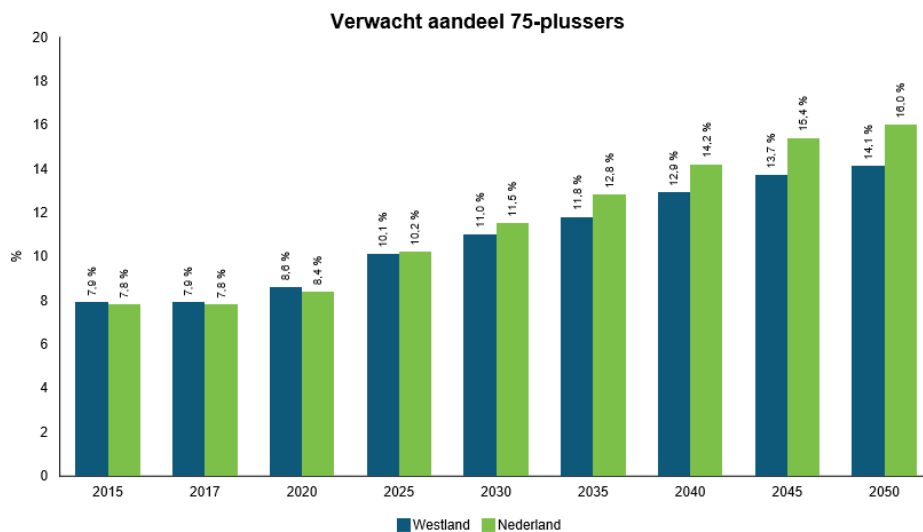
Dementie

Het aantal inwoners van de gemeente Westland met dementie stijgt in de komende jaren van 3,5 % in 2020 naar 5,75% in 2040. Het aandeel inwoners met dementie stijgt in de gemeente Westland in de periode tot 2040 harder dan in de rest van Nederland. In 2040 is dit percentage vrijwel gelijk getrokken. De prognose voor het aandeel inwoners met dementie is weergegeven in figuur 0.2.

Figuur 0.2: Prognose aantal inwoners met dementie 2020-2040 [Gemeente Westland, 2019].

Aandeel 75+ers

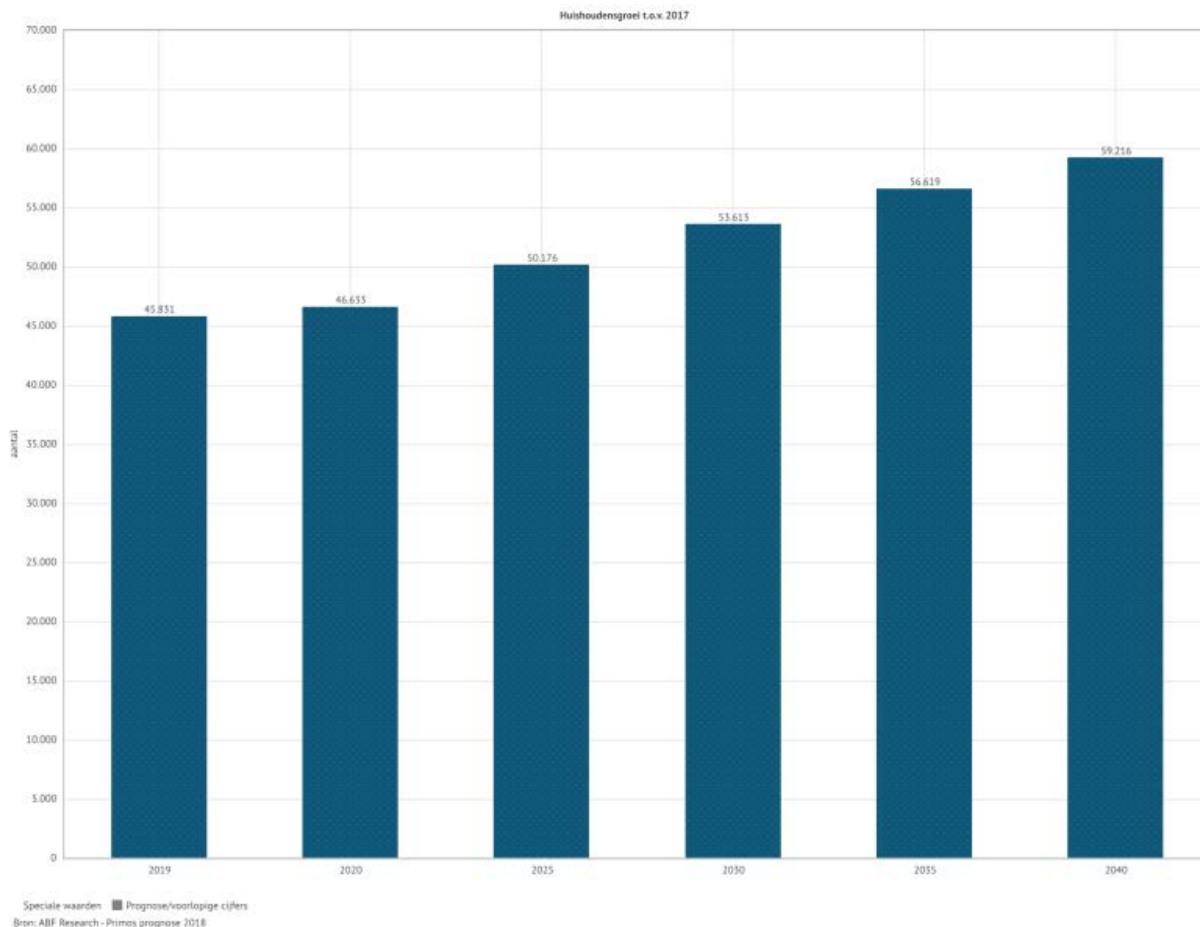
Figuur 0.3 weergeeft het de groei van het aandeel 75+ers in de gemeente Westland. Het aantal 75+ers is afgezet tegen het aantal 75+ers in Nederland. Tot 2020 zal het aandeel 75+ers in de gemeente Westland sneller groeien dan in de rest van Nederland. De prognose is dat in de periode 2020-2040 het aandeel 75+ers minder hard stijgt in de gemeente Westland ten opzichte van de rest van Nederland [Gemeente Westland, 2019].

Figuur 0.3: Aandeel 75+ers in de gemeente Westland afgezet tegen Nederland [Gemeente Westland, 2019]

Prognose aantal huishoudens

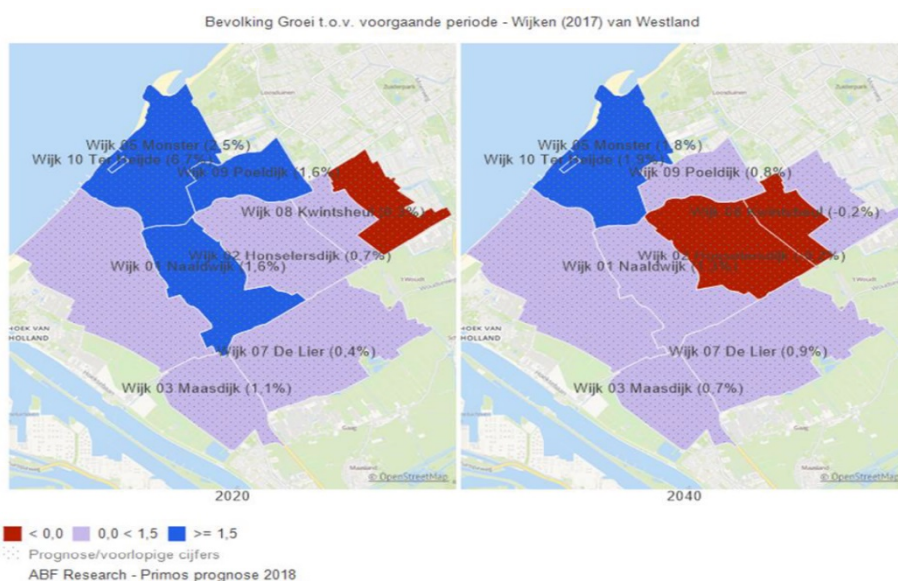
In figuur 0.4 is de prognose voor de groei in het aantal huishoudens in de gemeente Westland weergegeven over de periode 2019-2040. In deze periode groeit het aantal huishoudens van circa 45.000 in 2019 naar ruim 59.000 in 2040. Dit komt voornamelijk door de groei in het aantal eenpersoonshuishoudens.

Figuur 0.4: Prognose van de groei in het aantal huishoudens in de gemeente Westland 2019-2040 [Gemeente Westland, 2019]

Bevolkingsgroei per woonkern

In figuur 0.5 is de bevolkingsgroei per woonkern in de gemeente Westland weergegeven. De groei van de bevolking vindt in 2020 met name plaats in de woonkernen Monster, Poeldijk en Naaldwijk. Wateringen laat in 2020 een kleine krimp zien (0,1%). In 2030 groeien Monster en Naaldwijk verder door, Kwintsheul heeft een afname van 1,1%. In 2040 is Monster het dorp wat de grootste groei laat zien. Kwintsheul en Honselersdijk dalen licht. De overige dorpen groeien tussen de 0 - 1,5% [Gemeente Westland, 2019].

Figuur 0.5: Prognose van groei van woonkernen in de gemeente Westland [Gemeente Westland, 2019]

Beroepsbevolking

De Nederlandse bevolking zal blijven groeien. Dit komt onder andere door een veranderende levensverwachting in combinatie met de instroom van migranten. Daarnaast zal de AOW-gerechtigde leeftijd de aankomende jaren toenemen. Hierdoor zal de gemiddelde inwoner langer deel uitmaken van de beroepsbevolking. Groei van de potentiële beroepsbevolking gaat meestal samen met meer banen. Meer mensen betekent immers dat er meer werk is in sectoren als onderwijs, detailhandel en overheid. In het algemeen vestigen bedrijven zich waar arbeidskrachten beschikbaar zijn, oftewel 'werken volgt wonen'. Deze groei is echter tijdelijk. Het aandeel arbeidskrachten geboren tijdens geboortegolven zal de AOW-leeftijd bereiken. Hierdoor zal na 2025 stabilisatie dan wel krimp optreden [[PBL](#), 2019].

Technologische en economische trends en ontwikkelingen

Wat betreft de technologische ontwikkelingen zijn er uiteenlopende verwachtingen omtrent trends en ontwikkelingen. Technologische ontwikkeling heeft twee belangrijke gevolgen voor de arbeidsmarkt, namelijk voor de omvang van de werkgelegenheid en voor de aard van het werk.

Werkgelegenheid

De effecten op de werkgelegenheid zijn tweeledig. Enerzijds leidt het toepassen van nieuwe technologieën tot een hogere productiviteit. Er kan meer geproduceerd worden in hetzelfde tijdsbestek. Om een zelfde productie te realiseren zijn er minder mensen nodig wat leidt tot een daling in de werkgelegenheid. Anderzijds, zal een efficiëntere productie leiden tot een lagere kostprijs wat leidt tot een grotere verkoop van producten. Dit kan leiden tot een vergroting van de werkgelegenheid [[Universiteit van Amsterdam](#), 2016]. De verwachting is dat de werkgelegenheid in Westland de aankomende jaren toeneemt [[ABF Research](#), 2019].

Kennis

Het tweede effect omvat de verandering in de aard van het werk. Technologische ontwikkelingen kunnen leiden tot het verdwijnen van banen en het creëren van banen. Er heerst consensus over het feit dat ontwikkelingen in technologie leidt tot meer hoogwaardig werk. Er is sprake van een skill-bias waardoor er relatief meer banen ontstaan voor hoogopgeleide arbeidskrachten en het aantal banen voor laagopgeleide arbeidskrachten zal dalen door substitutie van het werk door automatisering [[Universiteit van Amsterdam](#), 2017].

Glastuinbouwsector

De gemeente Westland staat bekend om de glastuinbouwsector. Dit omvat relatief veel laagopgeleide banen. De verwachting is dat het aantal banen in de glastuinbouwsector verder zal afnemen door technologische ontwikkelingen [[Gemeente Westland](#), 2019]. Daarentegen zal door technologische ontwikkelingen binnen de glastuinbouwsector en de Greenport West-Holland de vraag naar hoogopgeleide banen toenemen. Ondere andere door vraag om innovatie.

Innovatie

De aanwezigheid van Greenport West-Holland die inzet op innovatie trekt hoogopgeleiden richting de gemeente Westland. Aanwezigheid van kennis zal verdere innovatie binnen de glastuinbouwsector, en andere aanwezige sectoren laten toenemen. Innovatie is nodig om de positie van de glastuinbouwsector op de wereldmarkt te behouden, waar de vraag niet alleen bestaat uit enkel productie maar ook de ontwikkeling van niche-markten.

Bijlage 3: Samenvatting vigerend beleid

Overzicht geïntegreerd gemeentelijk beleid

Afzonderlijke gemeentelijke plannen zoals bijvoorbeeld de Structuurvisie uit de Wro en de Duurzaamheidsagendakrijgen een plek in de omgevingsvisie van de gemeente Westland en komen als afzonderlijke plannen op termijn te vervallen.

Overig beleid gemeente Westland

Gemeentelijk beleid	Samenhang met het Omgevingsvisie
Moderne glastuinbouw Westland	Dit rapport omvat een advies voor de toekomst van de Westlandse glastuinbouw met de focus op hoe de productie de komende decennia een vitaal productiegebied kan blijven. Dit wordt gedaan middels het schetsen van de huidige situatie, en daarnaast de ontwikkelingen en aanbevelingen tot 2030 benoemen.
Beheerplan openbare ruimte: woonwijken en dorpscentra 2015-2018	Het beheerplan openbare ruimte: Woonwijken & Dorpscentra volgt uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BVV) waarvoor de gemeente Westland meerjarenprogramma's en beheerplannen op moet stellen. Middels het beheerplan wordt het integrale beheer verder vormgegeven door kernwaarden te benoemen. Het beheerplan Woonwijken & Dorpscentra is een gebiedsgericht beheerplan.
Beheerplan openbare ruimte: bedrijventerreinen 2015-2018	Het beheerplan openbare ruimte: Bedrijventerreinen volgt uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BVV) waarvoor de gemeente Westland meerjarenprogramma's en beheerplannen op moet stellen. Middels het beheerplan wordt het integrale beheer verder vormgegeven door kernwaarden te benoemen. Het beheerplan Bedrijventerreinen is een gebiedsgericht beheerplan.
Beleidsnota oplaadinfrastructuur elektrische voertuigen	Dit beleidsdocument bevat regelgeving omtrent de openbare laadinfrastructuur voorafgaand aan de Mobiliteitsvisie 2040. Dit document zal in de toekomst onderdeel uitmaken van de Mobiliteitsvisie 2040.

Samenvatting vigerend nationaal en regionaal beleid

Europees beleid	Samenhang met het Omgevingsvisie
M.e.r.-richtlijn	De basis van de milieueffectrapportage wordt gevormd door deze richtlijn van 27 juni 1985 (85/337/EEG).
Vogel- en habitatrichtlijn	De Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (79/409/EEG en 92/43/EEG) hebben tot doel om de wilde vogels, habitats en flora en fauna in de EU in stand te houden. Elke lidstaat heeft speciale beschermingszones vastgesteld. Deze gebieden vormen samen een Europees netwerk van natuurgebieden: Natura 2000.
NEC-richtlijn	De NEC-richtlijn (2001/81/EG) stelt nationale emissieplafonds voor verontreinigende stoffen naar de lucht, waaronder NH ₃ .
Kaderrichtlijn water	De Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG) geeft invulling aan een integratie van de bescherming en het duurzame beheer van water in andere beleidsterreinen, waaronder landbouwbeleid.
Richtlijn luchtkwaliteit	Deze richtlijn bepaalt dat de luchtkwaliteit in de EU aan bepaalde kwaliteitsnormen moet voldoen. De grenswaarden voor maximale concentraties zijn vastgelegd in dochterrichtlijnen.
Verdrag van Malta	Het Europese Verdrag van Valletta uit 1992, ook wel het Verdrag van Malta genoemd, regelt de bescherming van archeologisch erfgoed in de bodem, de inpassing ervan in de ruimtelijke ontwikkeling.
Nationaal beleid	
Nationale Omgevingsvisie	De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) bevat de toekomstige urgente opgaven op nationaal en internationaal niveau. Deze opgaven zullen van grote invloed zijn op de toekomst van Nederland. De vier prioriteiten die de basis van de NOVI vormen zijn: ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie; duurzaam economisch groeipotentieel; sterke en gezonde steden en regio's; en toekomstigbestendige ontwikkelingen van het landelijk gebied. Met de Nationale Omgevingsvisie

	(NOVI) geeft het Rijk een langetermijnvisie op de toekomst en de ontwikkeling van deze prioriteiten en daarmee van de leefomgeving in Nederland.
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)	In de SVIR staan de plannen voor ruimte en mobiliteit. Met deze structuurvisie gooit het Rijk het roer om in het nationale ruimtelijke beleid en kiest het voor een selectievere inzet van rijksbeleid. Zo beschrijft het kabinet in de Structuurvisie in welke infrastructuurprojecten zij de komende jaren wil investeren. En op welke manier de bestaande infrastructuur beter benut kan worden. Provincies en gemeentes krijgen in de plannen meer bewegingsvrijheid op het gebied van ruimtelijke ordening. De SVIR vervangt verschillende bestaande nota's zoals de Nota Ruimte, Nota Mobiliteit, agenda Landschap, agenda Vitaal Platteland en Pieken in de Delta.
Besluit ruimtelijke ordening (Bro)	In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is de duurzaamheidsladder opgenomen. Deze ladder is een procesvereiste bij de realisatie van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. In artikel 1.1.1 lid 1 onder i Bro is geformuleerd dat een ruimtelijke ontwikkeling de ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen betreft.
Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)	Voor de ruimtelijke onderwerpen die de rijksoverheid van 'nationaal belang' acht, heeft de Minister van Infrastructuur & Milieu een beschermende regeling opgenomen in het Barro. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) dient een gemeentebestuur bij het vaststellen van een ruimtelijk plan de algemene regels van het Barro in acht te nemen. Het gaat om de volgende nationale belangen: Rijkswaardwegen, Project Mainportontwikkeling Rotterdam, Kustfundament, Grote rivieren, Waddenzee en waddengebied, Defensie, Ecologische Hoofdstructuur, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde, Hoofdwegen en hoofdspoorwegen, Elektriciteitsvoorziening, Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, Primaire waterkeringen buiten het kustfundament en IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte).
Wet ruimtelijke ordening (Wro)	De Wet ruimtelijke ordening regelt hoe de ruimtelijke plannen van Rijk, provincies en gemeenten tot stand komen.
Energieakkoord	Met het Energieakkoord 2013 ambieert het kabinet-Rutte II een duurzame energievoorziening. Het akkoord is een resultaat van onderhandelingen tussen kabinet, bedrijfsleven en maatschappelijk vertegenwoordigers onder leiding van de Sociaal Economische Raad (SER). Naast de Rijksoverheid tekenden ook natuur- en milieuorganisaties, vakbonden, energieproducenten, netbeheerders, de bouwsector, woningcorporaties, chemiesector en vertegenwoordigers van burgerinitiatieven het Energieakkoord. Het Energieakkoord is van belang voor het Sloegebied met haar energiecentrales en industrie. Het akkoord bestaat uit tien pijlers. • Een eerste pijler onder het akkoord is energiebesparing. • Het opschalen van hernieuwbare energieopwekking vormt de tweede pijler. In het Energieakkoord is vastgelegd dat in 2020 14% van alle energie duurzaam moet zijn opgewekt. In 2023 moet dat 16% zijn. • Een derde pijler is decentrale opwekking. Decentrale opwekking is het verspreid opwekken van energie. Het is een nieuwe trend in de opwekking van warmte en elektriciteit. Voorbeelden van decentrale opwekking zijn zonneboilers, zonnepanelen en windturbines. Maar ook warmtekrachtkoppeling bij kantoren en in de tuinbouw en vergistingsinstallaties bij boerenbedrijven. • De energietransitie zal gevolgen hebben voor de netwerken die vraag en aanbod bij elkaar moeten brengen. De vierde pijler zorgt ervoor dat het energietransportnetwerk gereed is voor een duurzame toekomst. • Een goed functionerend Europees systeem voor emissiehandel (ETS) is, als vijfde pijler van het akkoord, een cruciale factor in de lange termijn ontwikkeling richting een duurzame energievoorziening. • Als zesde pijler is met energiebedrijven afgesproken – in samenhang met pijler 2 en 3 – dat vijf oude en relatief vervuilende kolencentrales eerder worden gesloten. De eerste drie centrales sluiten in 2016, de resterende twee centrales die gebouwd zijn in de jaren 80 volgen in 2017. • De laatste vier pijlers (7 t/m 10) zijn gericht op mobiliteit, werkgelegenheid, innovatie en financiering.
Deltaprogramma (2015)	Het Deltaprogramma bevat onder meer maatregelen ter bevorderingen van de waterveiligheid. In Westland staan op termijn opgaven voor waterveiligheid, door zeespiegelstijging en hogere rivierafvoeren. Door klimaatverandering (lagere rivierafvoeren) ontstaan ook opgaven voor de zoetwatervoorziening bij de inlaatpunten. Veranderingen in de neerslag leiden tot opgaven in gebieden die omringd zijn door zout water en geen zoet water uit het hoofdwatersysteem ontvangen. Het waterveiligheidsbeleid wordt op een nieuwe leest geschoeid. De afgelopen decennia is gewerkt aan het verbeteren van de bescherming tegen hoogwater volgens de huidige wettelijke norm (overschrijdingskans). Dankzij nieuwe kennis wordt de overstromingsrisicobenadering toegepast in

	het waterveiligheidsbeleid, door rekening te houden met de kans op een overstroming én de gevolgen. Voor de zoetwatervoorziening komt er een samenhangend pakket van maatregelen in het hoofdwatersysteem, de regionale watersystemen en bij de zoetwatergebruikers (onder meer landbouw, industrie en drinkwatervoorziening).
Wet natuurbescherming	De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden. In de Wet Natuurbescherming is de gebiedsbescherming, soortenbescherming en houtopstanden in Nederland geregeld. <i>Natura 2000 gebieden (N2000-gebied)</i> De nieuwe Wet natuurbescherming heeft als één van haar doelen het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in principe niet toegestaan. <i>Programma Aanpak Stikstof (PAS)</i> In mei 2015 werd de PAS geïntroduceerd om ruimtelijke activiteiten die stikstof uitstoten in de nabijheid van Natura 2000 gebieden mogelijk te maken. Dit werd gecompenseerd met extra natuurherstelmaatregelen in Natura 2000 gebieden. Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State de PAS ongeldig verklaard. <i>Soortenbescherming</i> In de Wet Natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes (vogelrichtlijnen, habitatrichtlijnen en andere soorten) voor soorten gehanteerd, waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld.
Wet ammoniak en veehouderij (Wav)	De Wav richt zich op de bescherming van zeer kwetsbare gebieden, welke worden aangewezen door de provincies. Bijbehorende Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) bevat emissie-factoren voor verschillende dier categorieën en stalsystemen.
Besluit huisvesting ammoniak en veehouderijen (Amvb Huisvesting)	In dit besluit zijn maximale emissiewaarden opgenomen voor een aantal dier categorieën. Deze waarden zijn gebaseerd op gangbare en de best beschikbare stalsystemen.
Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)	De Wgv vormt het toetsingskader voor geurhinder vanuit veehouderijen. In deze wet staan onder andere afstandsbepalingen opgenomen. De Regeling geurhinder en veehouderij bevat voor bepaalde dier categorieën geuremissiefactoren.
Wet milieubeheer (Wm)	De Wet milieubeheer bevat grenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofoxiden, fijn stof, lood, koolmonoxide en benzeen. Hierbij zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk langs wegen vooral de grenswaarden voor stikstofdioxide (jaargemiddelde¹²) en fijn stof (jaar- en daggemiddelde) van belang. Op 1 augustus 2009 is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) in werking getreden. Het NSL is goedgekeurd door de Europese Commissie waardoor Nederland uitstel heeft gekregen van de grenswaarden voor stikstofdioxide en fijn stof. Andere stoffen uit de Wm hebben een beperkte invloed op de luchtkwaliteit bij wegen en worden daarom bij deze toetsing buiten beschouwing gelaten. De grenswaarden gelden voor de buitenlucht, met uitzondering van een werkplek in de zin van de Arbeidsomstandighedenwet. Op grond van artikel 5.16 van de Wet milieubeheer kunnen bestuursorganen bevoegdheden die gevolgen kunnen hebben voor de luchtkwaliteit (zoals de vaststelling van een bestemmingsplan) uitoefenen indien: • de bevoegdheden/ontwikkelingen niet leiden tot een overschrijding van de grenswaarden; • de concentratie in de buitenlucht van de desbetreffende stof als gevolg van de uitoefening van die bevoegdheden per saldo verbetert of ten minste gelijk blijft; • bij een beperkte toename van de concentratie van de desbetreffende stof, door een met de uitoefening van de betreffende bevoegdheid samenhangende maatregel of een door die uitoefening optredend effect, de luchtkwaliteit per saldo verbetert; • de bevoegdheden/ontwikkelingen niet in betekende mate bijdragen aan de concentratie in de buitenlucht; • het voorgenomen besluit is genoemd of past binnen het omschreven NSL.

Waterbeleid 21ste eeuw (WB21)	Om te voorkomen dat het klimaat tot wateroverlast leidt is het Waterbeleid voor de 21ste eeuw (WB21) ontwikkeld. Het waterbeleid wordt o.a. ingevuld door de drietraps-strategie van vasthouden–bergen– afvoeren (waterberging). Als onderdeel van het nieuwe waterbeleid is begin 2002 de Watertoets ingevoerd.
Waterwet	Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater en verbetert de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening.
Wet geluidshinder (Wgh)	De Wet geluidshinder regelt voorkoming en bestrijding van geluidshinder.
Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB)	Dit beleid is gericht op het realiseren van een verwaarloosbaar bodemrisico bij bodembedreigende activiteiten.
Besluit externe veiligheid inrichtingen milieubeheer (Bevi)	Het Bevi regelt o.a. veiligheidsafstanden tussen woningen en risicovolle bedrijven. Op basis van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) geldt voor het PR een grenswaarde voor kwetsbare objecten en een richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten op een niveau van 10 ⁻⁶ per jaar ¹⁰). Binnen de PR 10-6-contour mogen dan ook geen nieuwe kwetsbare functies mogelijk worden gemaakt. Uitsluitend om gewichtige redenen mogen nieuwe beperkt kwetsbare objecten binnen de PR 10-6-contour worden gerealiseerd. Daarnaast bevat het Bevi een verantwoordingsplicht ten aanzien van het GR rondom deze inrichtingen.
Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt)	In dit besluit van 11 november 2013 zijn de milieukwaliteitseisen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en binnenwater opgenomen. Het besluit bevat de ruimtelijke uitwerking van het basisnet voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Voor routes die in dit basisnet zijn opgenomen is een basisafstand met een maximale 10⁻⁶ contour voor het PR vastgesteld. Daarnaast zijn in het Bevt risiconormen opgenomen voor het PR. De grenswaarde voor het PR ter plaatse van kwetsbare objecten is 10⁻⁶ per jaar; voor beperkt kwetsbare objecten geldt een richtwaarde van 10⁻⁶ per jaar. Indien een besluit is gelegen binnen het invloedsgebied van een transportroute waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd moet in de toelichting van het Besluit worden ingegaan op de mogelijkheden voor personen om zichzelf in veiligheid te brengen en de mogelijkheden tot voorbereiding en bestrijding van rampen. Een verantwoording van het groepsrisico is nodig voor het gebied dat op minder dan 200 meter van een route of tracé ligt (het groepsrisico-inventarisatiegebied), tenzij het groepsrisico lager is dan 0,1 maal de oriëntatiewaarde en het groepsrisico niet meer dan 10% toeneemt.
Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb)	Voor ruimtelijke plannen in de omgeving van leidingen waardoor gevaarlijke stoffen worden vervoerd is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) relevant. Met het Bevb wordt aangesloten bij de risiconormering uit het Bevi (PR). Ook geldt een oriënterende waarde voor het GR. Tevens dient rekening te worden gehouden met belemmeringszones.
Structuurvisie buisleidingen	In de Structuurvisie buisleidingen is een hoofdstructuur vastgelegd van ruimtelijke reserveringen (buisleidingstroken) voor het vervoer van gevaarlijke stoffen door buisleidingen in Nederland van nationaal en internationaal belang voor de komende 25 á 30 jaar. Uitgangspunt daarbij is een zo beperkt mogelijke aanspraak op de ruimte. De ruimtelijke reservering zal te zijner tijd opgenomen worden in het Barro, waarmee gemeenten de plicht krijgen in hun bestemmingsplannen rekening te houden met deze leidingstroken. Conform de structuurvisie geldt voor alle buisleidingenstroken op locaties waar voldoende ruimte beschikbaar is een strookbreedte van 70 m. Voor het plaatsgebonden risico (PR) wordt een grenswaarde van 10 ⁻⁶ per jaar gehanteerd voor kwetsbare objecten. Deze dient binnen de leidingenstrook te liggen. Er geldt voor de leidingenstrook op basis van de Structuurvisie buisleidingen geen belemmeringszone.
Erfgoedwet 2016	Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden. Met deze wet is de Monumentenwet 1988 ingetrokken. In de Erfgoedwet zijn onder andere de bepalingen over aanwijzing van Rijksmonumenten – waaronder ook archeologische monumenten vallen – opgenomen. Alle bepalingen uit de Monumentenwet 1988 die direct betrekking hebben op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving blijven voorlopig nog van toepassing totdat de Omgevingswet in werking is getreden. Het gaat dan onder andere om de bepalingen uit de Monumentenwet 1988 die betrekking hebben op het beschermingsregime voor Rijksmonumenten, de bevoegdheid van de Gemeenteraad om een beschermd stads- of dorpsgezicht aan te wijzen en de bevoegdheden van de Gemeenteraad t.b.v. het belang van de archeologische monumentenzorg.

Wet archeologische monumentenzorg (Wamz)	Deze wet is per 1 september 2007 bij Koninklijk Besluit in werking getreden. De wet betreft een herziening van de 'Monumentenwet 1988' en een aanvulling op of wijziging van bepaalde artikelen in de 'Woningwet', de 'Wet milieubeheer' en de 'Ontgrondingswet'.
Wet bodembescherming (Wbb)	Het doel is duurzaam behoud van de informatie van archeologische vindplaatsen. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is behoud in situ van archeologische resten, zodat ook toekomstige generaties, met betere methoden en technieken en vanuit andere vraagstellingen, een authentiek bodemarchief kunnen raadplegen. Wanneer behoud in situ niet mogelijk is, dienen waardevolle vindplaatsen door middel van opgravingen te worden veiliggesteld. Ter bescherming van het bodemarchief heeft de archeologie een vaste plaats gekregen in de ruimtelijke ordening.
Besluit bodemkwaliteit (Bbk)	Deze Wet geeft een wettelijk kader voor de bescherming tegen verontreiniging van de bodem en voor de sanering van gevallen van ernstige verontreinigde bodemverontreiniging.
Richtlijnen trillingen	Vanaf 1 januari 2008 is het Besluit bodemkwaliteit van kracht. Het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) heeft betrekking op hergebruik van ontgraven bodem. Het toepassen van licht verontreinigde grond als bodem en het toepassen van licht verontreinigde grond in een werk vallen onder het Bbk. Hergebruik van sterk verontreinigde grond is niet toegestaan.
	In het kader van schade en hinder door trillingen zijn op dit moment nog geen wettelijke normen voorhanden. Er zijn echter wel richtlijnen opgesteld door de Stichting Bouw Research. Uit vaste jurisprudentie ten aanzien van het systeem van vergunningverlening Wet milieubeheer is af te leiden dat deze richtlijn beschouwd kan worden als de meest recente algemeen aanvaarde milieutechnische inzichten op het gebied van trillingen voor mensen. Voor de uit te voeren kwalitatieve beoordeling binnen dit project is er voor gekozen SBR richtlijnen trillingen deel B "Hinder voor personen in gebouwen; Meet- en beoordelingsrichtlijn" van augustus 2002 te volgen. Woningen binnen de hinderafstand voor trillingen als gevolg van wegverkeer bedraagt circa 30 meter. Dit is een permanent effect.
Regionaal beleid	
Programma Zuid-Hollands groen 2019-2033	Dit programma omvat richtlijnen voor de realisatie van groene doelen en aanvullende maatregelen in de provincie Zuid-Holland.
Fietsplan Provincie Zuid-Holland 2016-2025	Het fietsplan omvat ambities en speerpunten om de bereikbaarheid van de Provincie Zuid-Holland per fiets te vergroten. De focus hierbij ligt niet op de kwantiteit maar op de kwaliteit van de fietsinfrastructuur.
Programma Zuid-Hollandse economie 2019-2022	Het doel van het Programma Zuid-Hollandse Economie (PZE) is om de inzet van de provincie Zuid-Holland op het beleidsterrein economie samen te brengen, waarbij de beleidsdoelen, opgaven, uitvoeringsinstrumenten en financiën sterker met elkaar worden verbonden.
Regionale rampenbestrijding en crisis beheersing: beleidsplan 2019-2022	Dit plan beschrijft het beleid van de veiligheidsregio ten aanzien van de multidisciplinaire voorbereiding en uitvoering van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Het beleid is afgestemd met de provincie, de omliggende veiligheidsregio's en de voornaamste crisispartners waaronder de waterschappen, defensie en het Openbaar Ministerie. De missie en visie van de veiligheidsregio zijn voor het beleidsplan bepalend en richtinggevend.

Bijlage 2: Passende beoordeling

Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Water

Aan: Gemeente Westland
Van: Dorien Grote Beverborg
Datum: 30 maart 2020
Ons kenmerk: BG8842WATNT2002191342

Onderwerp: Passende beoordeling Omgevingsvisie Westland

1 Aanleiding

De gemeente Westland beschrijft in de Omgevingsvisie de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving op de lange termijn. De Omgevingsvisie geeft het strategisch beleid weer voor de periode tot 2040. Het is een (wens)beeld voor de toekomst, aangegeven wordt waar Westland naar toe wil. De omgevingsvisie bevat een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied en de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren beleid. De Omgevingsvisie geeft richting aan het onderliggende omgevingsprogramma en het gebiedsdekkende omgevingsplan.

Het einddoel van de omgevingsvisie is een optimale kwaliteit van de fysieke leefomgeving van de gemeente Westland te realiseren.

Omdat het op voorhand niet is uitgesloten dat het nieuwe beleid in de Omgevingsvisie een (significant) negatief effect veroorzaakt op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden is een passende beoordeling opgesteld. Deze is onderdeel van het planMER behorend bij de Omgevingsvisie.

2 Aanpak en doel passende beoordeling

2.1 Wettelijk kader

Sinds 1 januari 2017 vormt de Wet natuurbescherming het wettelijk kader voor bescherming van Natura 2000-gebieden. Hierin is onder meer beschreven dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats of habitats van soorten van het Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning (conform artikelen 2.7, 2.8 en 2.9 van de Wet natuurbescherming). Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming biedt de juridische basis voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden en stelt de kaders voor de beoordeling van activiteiten die (mogelijk) negatieve effecten hebben op de in voornoemde gebieden geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen.

In zogenoemde aanwijzingsbesluiten is de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de aanwijzingsbesluiten staan de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden en natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten waarvoor het betreffende gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen vormen de specifieke doelstellingen die in een gebied gelden en die de basis vormen voor een toetsing aan de kaders van de Wet natuurbescherming. Instandhoudingsdoelstellingen zijn gericht op het in gunstige staat van

instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten. In de beheerplannen die voor elk Natura 2000-gebied worden opgesteld, wordt aangegeven hoe de beheerders deze doelen realiseren.

Een toets aan de kaders van de Wet natuurbescherming begint met een zogenoemde Voortoets. Daarin wordt onderzocht of een ontwikkeling mogelijk (significant) negatieve effecten heeft op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Een Voortoets kan uitwijzen dat significant negatieve effecten met zekerheid kunnen worden uitgesloten. Verdere stappen zijn in dat geval niet aan de orde. Kunnen (significant) negatieve effecten niet op voorhand (ofwel in de Voortoets) worden uitgesloten, dient een Passende Beoordeling te worden opgesteld, waarbij dieper ingegaan wordt op de kans op het optreden van significant negatieve effecten.

2.2 Passende beoordeling voor een omgevingsvisie

Doel van de passende beoordeling is het in beeld brengen:

- a. van de risico's op het optreden van (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van het nieuwe beleid van de Omgevingsvisie gemeente Westland en
- b. met welke maatregelen geconstateerde risico's voorkomen of beperkt kunnen worden.

De passende beoordeling vindt plaats op hoofdlijnen, passend bij het detailniveau van de omgevingsvisie.

3 Situatie Natura 2000-gebieden

3.1 Huidige situatie

Natura 2000 is het samenhangende netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie, bestaande uit Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. De Europese afspraken zijn in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbescherming. De effecten worden beoordeeld aan de hand van de natuurlijke kenmerken (de instandhoudingsdoelstellingen).

Ligging Natura 2000-gebieden

Het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is deels gelegen in de gemeente Westland. Het gebied omvat het duingebied tussen Den Haag en Hoek van Holland, inclusief het Staelduinse Bos (zie figuur 3-1). In het Staelduinse Bos liggen veel bunkers uit de tweede wereldoorlog, die nu in gebruik zijn genomen door vleermuizen om te overwinteren.

Het Solleveld bestaat uit een keten van duinen tussen Ter Heijde en Kijkduin, en een gebied van oude, kalkarme duinen. Dit is bijzonder, want de meeste andere Zuid-Hollandse duingebieden zijn juist kalkrijk. De regen heeft de kalk in het Solleveld, afkomstig van schelpen, in de loop der eeuwen uit de bodem gespoeld.

De Kapittelduinen sluiten aan op Solleveld en lopen van Kijkduin naar Hoek van Holland. Het gebied ligt op de overgang tussen kust en rivierengebied, oftewel tussen zout en zoet. De Kapittelduinen zijn belangrijk voor veel vogelsoorten.

In de verdere omgeving, buiten de gemeente Westland, liggen nog andere Natura 2000-gebieden zoals de Voordelta, Voornes Duin en Meijendel & Berkheide.

Figuur 3-1 Ligging van Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen (geel) ten opzichte van gemeente Westland (rood).

Instandhoudingsdoelstellingen

De instandhoudingsdoelstellingen die van toepassing zijn voor het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen zijn in onderstaande tabel weergegeven. Het betreffen de doelstellingen uit het definitieve aanwijzingsbesluit en het wijzigingsbesluit uit 2017.

Tabel 3-1 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen

Instandhoudingsdoelstellingen	Habitatsubtype	Oppervlakte	Kwaliteit
Habitattypen			
H2110 - Embryonale duinen		=	=
H2120 - Witte duinen		= (<)	>
H2150 - Duinheiden met struikhei		=	>
H2160 - Duindoornstruwelen		= (<)	=
H2130A - Grijze duinen	kalkrijk	>	>
H2130B - Grijze duinen	kalkarm	=	>
H2190B - Vochtige duinvalleien	kalkrijk	>	>
H2180A - Duinbossen	droog	=	>
H2180C - Duinbossen	binnenduinarand	=	>
H2190A - Vochtige duinvalleien	open water	=	=
H2190D - Vochtige duinvalleien	hoge moerasplanten	= (<)	=

Habitatrichtlijnsoorten	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
H1014 - Nauwe korfslak	=	=	=
H1903 - Groenknolorchis	+	+	+

= behoudsdoelstelling; > uitbreidings- of verbeterdoelstelling; =(<) behoud oppervlakte maar mag achteruitgaan ten gunste van H2130

Knelpunten en staat van instandhouding

Volgens het Natura 2000-beheerplan van Solleveld & Kapittelduinen is er voor een viertal habitattypen (H2120, H2130A, H2130B en H2160) sprake van een negatieve trend voor wat betreft de kwaliteit van de habitattypen. De duinbossen (H2180) laten een stabiele trend zien, maar de kwaliteit is overwegend matig. Het gaat goed met Duinheiden met struikhei (H2150) en de Vochtige duinvalleien (H2190), deze habitattypen laten een positieve trend zien, hoewel ze nog niet geheel in een goede kwaliteit verkeren vanwege onder andere verdroging. De groenknolorchis komt nog niet voor in het gebied. De verwachte vestiging van de soort in Spanjaards Duin heeft niet plaatsgevonden vanwege achterblijvende ontwikkeling van vochtige duinvalleien. De nauwe korfslak kent een negatieve trend, grotendeels als gevolg van verkeerd beheer.

De belangrijkste knelpunten voor het herstel van de natuurlijke gradiënten zijn:

- Verandering van gradiënt door grootschalig kustbeheer.
- Stikstofdepositie en verzuring, welke (mede) leiden tot vergrassing, versnelde vastlegging van kaal zand, versnelde ontkalking van de bodem en versnelde successie.
- Ingrepen in de geomorfologie. Vastlegging van verstuvende delen zorgt voor verminderde dynamiek, wat nadelig is voor met name pioniervegetaties.
- Afname begrazing konijn. De afname van het konijn in vorige decennia is mede een oorzaak voor de versnelde successie in het duingebied. In veel duingebieden is sprake van een verbetering van de konijnenstand. Het is niet bekend hoe dit in Solleveld & Kapittelduinen is, dit wordt gemonitord.

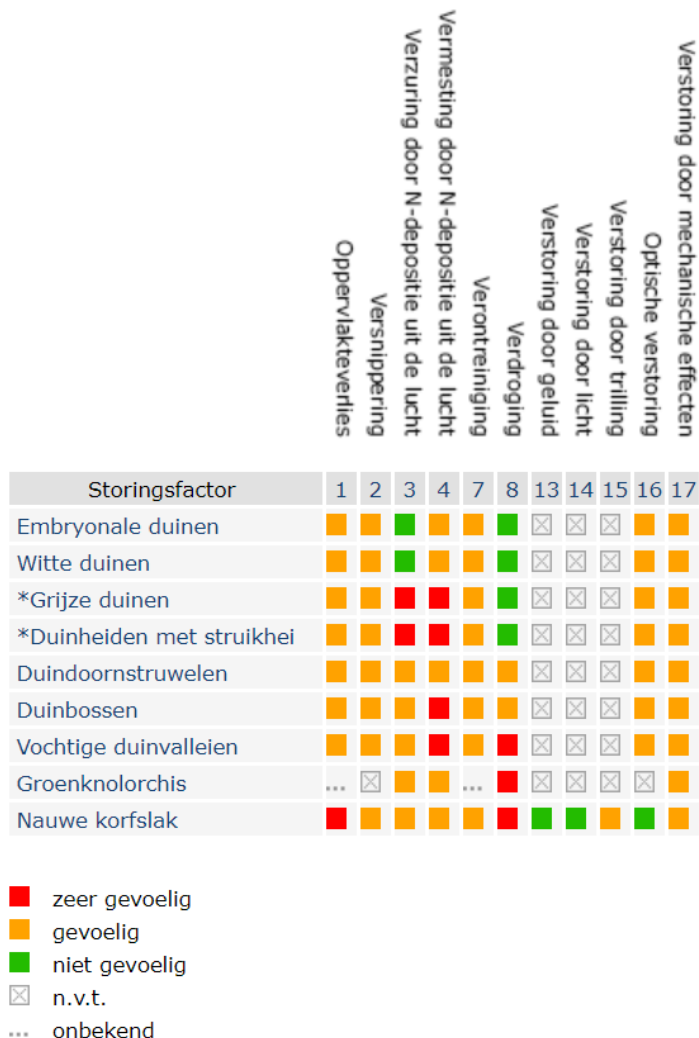
In Solleveld & Kapittelduinen zijn al deze knelpunten van belang. Vanwege de kustveiligheid zijn de duinen grotendeels vastgelegd. Ook zijn delen vergraven en/of opgespoten. Hierdoor is de natuurlijke dynamiek (m.n. verstuving) verdwenen en ontbreken pioniervegetaties en andere vroege successiestadia. Daarnaast zijn een aantal andere relevante knelpunten aan de orde. Door recente uitbraken van virusziektes is de konijnenstand in de duinen gedecimeerd. Het konijn is de belangrijkste natuurlijke grazer in de duinen en de sterke afname van de begrazingsdruk heeft tot versnelde vergrassing en successie geleid. Deze processen worden verder versneld door hoge stikstofdepositie. Ook andere door de mens veroorzaakte processen zorgen voor verstoring van natuurlijke processen, zoals betreding en bemesting door honden¹.

Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat er nog geen sprake is van een duurzame instandhouding van de habitattypen en habitatrichtlijnsoorten.

Gevoeligheden habitattypen en habitatrichtlijnsoorten

In onderstaande figuur zijn de gevoeligheden van de verschillende habitattypen en soorten weergegeven. Invloeden als gevolg van nieuwe ontwikkelingen vanuit de omgevingsvisie die deze versterken hebben een kans op (significant) negatieve effecten.

¹ Provincie Zuid-Holland, Beheerplan bijzondere natuurwaarden Solleveld en Kapittelduinen, beheerplan 2018-2023

Figuur 3-2 Gevoeligheid voor verschillende storingsfactoren op de habitattypen en habitatsoorten van het Natura 2000-gebied²

3.2 Autonome situatie

De komende jaren wordt er hard gewerkt om de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden te halen. Hiervoor zijn voor alle gebieden Natura 2000-beheerplannen vastgesteld. Hierin staat beschreven welke inrichtings- en beheermaatregelen getroffen worden, wie dit uitvoert en welke middelen hiervoor gereserveerd moeten worden. De maatregelen in de Natura 2000-gebieden zorgen in combinatie met een verwachte neergaande trend in de stikstofdepositie ervoor dat de instandhoudingsdoelen, op termijn, worden gehaald.

Voor het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is inmiddels het tweede beheerplan³ opgesteld, na evaluatie van de maatregelen uit het eerste beheerplan. Voor de tweede beheerplanperiode worden maatregelen getroffen om de omvang van vochtige kalkrijke duinvalleien en kalkrijke grijze duinen uit te breiden. Aanvullend moet de kwaliteit van een groot aantal habitattypen (lokaal) worden verbeterd door het voortzetten, uitbreiden en optimaliseren van het huidige beheer.

² Effectenindicator: <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicator.aspx>

³ Provincie Zuid-Holland, Beheerplan bijzondere natuurwaarden Solleveld en Kapittelduinen, beheerplan 2018-2023

4 Te toetsen beleidsopgaven

Onderstaande tabel omvat het totaal aan nieuwe beleidsuitspraken die onderdeel vormen van het voorkeursalternatief; het beleid zoals dat nu beoogd is om opgenomen te worden in de Omgevingsvisie 2.0. Het gaat om zowel concrete uitspraken als principebesluiten waarvan de uitwerking in een later stadium zal plaatsvinden. Dit overzicht komt overeen met de beleidsuitspraken die in het planMER beoordeeld zijn.

Beleid dat voortzetting van bestaand beleid, een ambitie of een proces betreft is niet beoordeeld op de gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Bestaand beleid is in het verleden al eens beoordeeld op de milieugevolgen. Beleidskeuzes die de intentie hebben om een stap in een proces te zetten kunnen leiden tot nieuw beleid maar vervolgbesluiten zijn nog niet in zicht. Dit beleid is, evenals een ambitie, niet concreet genoeg om te beoordelen in deze passende beoordeling.

Tabel 4-1 Beleidsuitspraken Omgevingsvisie Westland 2.0

categorie	Beleidsuitspraak
	Gezondheid
3	Geluidsoverlast: Westland wil zorgen dat de stille plekken, waar mensen tot rust kunnen komen, blijven bestaan. Zo nemen we langs wegen maatregelen om het verkeerslawaaï te verminderen. Ook zouden alle woningen minimaal één aangename, geluidsluwe zijde moeten hebben.
3	Luchtqualiteit: We gaan extra aandacht besteden aan de (lucht)kwaliteit van de directe woonomgeving en locaties van scholen. Maar ook het verduurzamen van het verkeer staat op het programma, door het stimuleren van een schonere transportsector en het plaatsen van oplaadpalen. Hierbij wordt als voorwaarde opgenomen dat alleen groene stroom mag worden geleverd.
3	Geurhinder: In Westland willen we geurhinder in de woonomgeving zoveel mogelijk beperken en hanteren daarvoor een minimale afstand tussen bedrijven met geuremissie en woningen. Indien nodig moeten technische maatregelen worden genomen voor verdergaande beperking van geuremissie.
3	Lichtuitstoot: De gemeente Westland wil lichtuitstoot voor mens en natuur acceptabel houden. Daarbij houden we rekening met de tijd van de dag, de tijd in het jaar, de wijze waarop uitstraling (en daarmee hinder) plaats vindt en met het gewenste leefklimaat.
	Voorzieningen
3	Voorzieningen: Voorzieningen worden zo veel mogelijk gebundeld met detailhandel. Een goed bereikbare locatie heeft de voorkeur. Wijkcentra zetten we effectief in om ontmoetingen tussen verschillende doelgroepen te stimuleren. De gemeente wil scholen, sportcomplexen en buurthuizen multifunctioneel en voor verschillende gebruikers inzetten. Ook stimuleren we woonzorgcombinaties.
	Wonen
3	Passend woningaanbod: Om met het woningbouwprogramma beter aan te sluiten bij de behoefte van onze inwoners, passen we het huidige programma tot 2030 aan. Daarmee zorgen we voor meer levensloopbestendige woningen, gelijkvloerse appartementen, woonzorgconcepten en betaalbare woningen. Ook hopen we op deze manier flexwoningen en creatieve woonvormen voor starters en kleine huishoudens te stimuleren
3	Passend woningaanbod: Voor senioren onderzoeken we vooral hoe we de huidige woningvoorraad kunnen aanpassen aan hun wensen. Daarnaast willen we nieuw- of verbouw in de centra van de dorpskernen levensloopbestendig maken, bij voorkeur in combinatie met een passend (zorg)voorzieningenaanbod. Maar ook nieuwe woonvormen zijn mogelijk, waardoor mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De gemeente wil niet alléén senioren, maar ook mensen met een beperking en zorgbehoevenden in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. Daarvoor werken we actief samen met bewoners, omliggende gemeenten en andere partijen die een rol kunnen spelen.

	Openbare ruimte
2	Groener Westland: We willen in onze gemeente substantieel meer groen aanleggen, hoewel we ons realiseren dat dit flinke kosten met zich meebrengt. Westland gaat voor de haalbare ambitie om voor 2040 één extra vierkante meter verblijfsruimte per huishouden te realiseren (groen binnen een bebouwde kom en/of binnen 500 meter van een bebouwde kom. Groenblauwe verbindingen binnen deze afstandsmaat worden hierbij meegenomen). In nieuwbouwwijken geven we een norm mee van 50 m2 gebruiksgroen per woning. Hierbij houden we rekening met voldoende ruimte voor bomen in het straatprofiel en gaan vooral voor kwalitatief goed groen. Omdat op sommige plekken niet voldoende ruimte is voor meer bomen en groen op straatniveau, zetten we ook in op innovatieve manieren van groen, zoals groene daken en gevels.
	Duurzaam
3	Uitbereiding warmtenetten: De gemeente neemt maatregelen om energie te besparen en het gebruik van aardgas drastisch te verminderen. Onder andere door de warmtenetten uit te breiden. De Warmteronde is de verbinding tussen aanbieders en gebruikers van warmte; geschikt om kassen, dorpen en steden te verwarmen. De gemeente pakt voor het realiseren van duurzame warmte voor de glastuinbouw een regierol, om problemen in de drukke ondergrond te voorkomen.
3	Circulairiteit: De grondstoffen in bestaande ketens benutten we efficiënt en hoogwaardig. Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden deze zo veel mogelijk duurzaam geproduceerd, en gebruiken we hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen.
	Natuur, waterkwaliteit en ondergrond
3	Natuur: De gemeente wil het NNN netwerk versterken en ondersteunen door een lokaal natuurnetwerk te realiseren. Dit doen wij door gemeentelijk grondgebied zoveel mogelijk natuurlijk in te richten en te beheren
3	Bodemdaling: Westland anticipeert zo goed mogelijk op toekomstige ontwikkelingen in de bodem, beoordeelt onttrekkingen van grondwater en gaswinning op het aspect bodemdaling en stelt randvoorwaarden aan nieuwe ontwikkelingen in gebieden die gevoelig zijn voor bodemdaling. Zo benutten we de kansen voor ondergrondse ruimtegebruik optimaal en voorkomen we schade door onbewust bodemgebruik.
	Klimaatbestendig
3	Waterbeschermingsniveau: Bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij sprake is van een functieverandering, moet het water-beschermingsniveau gehandhaafd worden. Uiteraard blijven we de normen voor klimaatadaptatie actualiseren aan de hand van de meest recente klimaatscenario's.
3	Robuust watersysteem: Om wateroverlast op te vangen, maken we nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingslocaties regenwaterbestendig en richten deze klimaatrobust in. Allereerst moet hemelwater zoveel mogelijk worden vastgehouden op de plek waar het valt (mits de grondwatersituatie dit toelaat) dus water wordt opgevangen en geborgen in bassins, onder kassen en in de ondergrond. Ook leggen we voor waterbuffering meer oppervlaktewater aan en kwalitatief goed groen in de wijken en op daken. We koppelen het hemelwater zoveel mogelijk af.
3	Overstromingsbestendig: We bouwen niet meer op de laagst gelegen locaties en stimuleren het meer waterbestendig maken van vastgoed en terreinen door (glastuinbouw)bedrijven, particulieren en woningbouwcorporaties.
	Innovatieve tuinbouwgemeente
3	Innovatie glastuinbouw: De gemeente zet in op modernisering van Greenport. Het gaat hierbij om ruimtelijke herstructurering en toepassing van de meest recente kennis en technieken. Verbreding van activiteiten ten behoeve van innovatie in het glastuinbouwcluster is mogelijk, zolang de nadruk blijft liggen op primaire teelt. Voor verdergaande (neven)activiteiten zullen we het nee-tenzij-principe hanteren: alleen mogelijk indien hiervoor zwaarwegende argumenten zijn.
4	Aardwarmtepotentieel: We streven ernaar het grote aardwarmtepotentieel optimaal te benutten en stimuleren initiatieven die hieraan bijdragen. De ambitie is om van de huidige zes aardwarmte-dubletten te groeien naar 15 tot 20 aardwarmte-dubletten (ofwel circa 289 MW) in 2030/19. Zo dringen we de CO2-uitstoot terug. Ook staan we open voor duurzame warmte uit het Rotterdamse havencomplex.
3	Beschikbaarheid zoet water: Onder de naam COASTAR gaat ondergrondse waterberging voorzien in een overbrugging tussen watervraag- en aanbod. Zo moet voldoende zoetwater beschikbaar komen voor zowel de drinkwatervoorziening als de gietwatervraag. Door infiltratie van de ondergrond met zoetwater ontstaat een grotere zoetwaterbel die het zoute grondwater terugdringt en zo verzilting tegengaat. Dat geeft tuinders een additionele 'bron' voor gietwater. Westland omarmt dergelijke innovaties.

	Toekomstbestendig bedrijventerrein
2	Groot- en kleinschalige bedrijventerrein: Bij de locatiekeuze voor 30 hectare extra bedrijventerrein hebben grootschalige locaties en grote bedrijfskavels de voorkeur. Deze vraag van circa 30 hectare kan worden opgevangen op twee of drie grootschalige locaties: Bovendijk (4,5 ha), Loswal de Bonnen (Hoek van Holland, circa 18 ha) en Uitbreiding van ABC Westland (17 ha die wordt gecombineerd met de realisatie van een gedeelte van de ecologische verbinding uit het Natuur Netwerk Nederland, die van Madestein tot aan de Zweth loopt. Langs de Wennetjessloot houden we daar rekening met een groenstrook van 50 meter breed. De uitbereidingsruimte voor kleinschalige bedrijfshuisvesting is ca. 3 ha en komt naar verwachting beschikbaar als (grotere) bedrijven van lokale bedrijventerreinen verhuizen naar grootschalige bedrijventerreinen.
	Detailhandel
3	Compact kernwinkelgebied: We streven naar het behoud van een adequaat en aantrekkelijk winkelaanbod in de verschillende dorpen. Compacte, aantrekkelijke centra in Westland kunnen hun bestaansrecht houden, mits ze voldoende divers aanbod hebben en goed bereikbaar zijn. Horeca kan daarbij een drijvende kracht zijn. Een compact kernwinkelgebied betekent strakke regels voor detailhandel buiten die aangewezen gebieden en meer ruimte voor activiteiten binnen deze kerngebieden. De gemeente zorgt voor gewenste ruimtelijke ontwikkelingen en een goede kwaliteit van de openbare ruimte en een prettig verblijfsklimaat.
	Recreatie en toerisme
3	Bebouwing op het strand: Nieuwe bebouwing op het strand is slechts beperkt mogelijk, mits de natuurbelangen niet onevenredig geschaad worden.
	Werken
3	Aansluiting tuinbouwsector: We zetten in op een goede combinatie van werken en scholing, onder andere om arbeidsmobiliteit te vergroten. Het onderwijs zoekt voldoende aansluiting bij de tuinbouwsector en elke Westlandse leerling komt in aanraking met de tuinbouw.
	Bereikbaarheid
3	Fietsverkeer: Het fietsgebruik zal toenemen door het fietsnetwerk binnen en van/naar Westland sterk te verbeteren en uit te breiden. Ook realiseren we, samen met onze partners, vijf metropolitane fietspaden van Westland naar o.a. Den Haag, Rijswijk, Delft en Rotterdam. Door de dorpen onderling met snelle, verkeersveilige en comfortabele fietspaden en voetpaden te verbinden, stimuleert Westland lopen en fietsen binnen de gemeente. We inventariseren daarom waar comfort en veiligheid de komende jaren moeten worden verbeterd.
3	Openbaar vervoer: De gemeente Westland zet in op sneller, frequenter en comfortabeler openbaar vervoer om een goed alternatief voor de auto te bieden. De invulling hiervan gebeurt in nauwe samenwerking met de opdrachtgever voor het openbaar vervoer (de MRDH) en met de vervoerder. De benodigde aanpassingen van wegen, kruispunten en bushaltes worden door de gemeente Westland en door de Provincie Zuid-Holland gerealiseerd.
3	Milieuzonering: Invoering van milieuzones of uitstootvrije gebieden zonder het bieden van een goed alternatief ligt, gezien de bedrijfsvoering in Westland, niet voor de hand
3	Parkeren: Speelplaatsen zullen niet wijken voor parkeervoorzieningen. Dit geldt ook voor groenvoorzieningen in gebieden met weinig openbaar groen

5 Beoordeling beleidsuitspraken

In deze passende beoordeling zijn op een vergelijkbaar detailniveau als de Omgevingsvisie 2.0 de nieuwe beleidsuitspraken van gemeente Westland beoordeeld op mogelijke risico's op (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Deze risico's zijn aandachtspunten waar bij de verdere uitwerking van het beleid rekening mee gehouden moet worden. Op deze manier kan voorkomen worden dat (significant) negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden daadwerkelijk optreden.

In onderstaande tabel is een samenvatting opgenomen van de gevolgen van de beleidsuitspraken op de Natura 2000-gebieden rondom Westland, met name Solleveld & Kapittelduinen. Eveneens is aangegeven hoe groot het risico is op een significant negatief effect en welke aandachtspunten er zijn bij de verdere uitwerking van het beleid om deze negatieve effecten te voorkomen. Onder de tabel is een uitgebreidere toelichting gegeven.

Tabel 5-1 Samenvatting passende beoordeling Omgevingsvisie Westland 2.0

Beleids-uitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eind-beoordeling
Sterke samenleving				
Gezondheid				
Geluidsoverlast	Deze beleidsuitspraak heeft tot doel om de hoeveelheid geluid en geluidhinder te verminderen. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Luchtkwaliteit	Deze beleidsuitspraak heeft tot doel om de luchtkwaliteit te verbeteren. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Geurhinder	Deze beleidsuitspraak heeft tot doel om de geurhinder te beperken. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Lichtuitstoot	Deze beleidsuitspraak heeft tot doel om de lichtuitstoot acceptabel te houden. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Voorzieningen				
Voorzieningen	Deze beleidsuitspraak heeft tot doel om verschillende voorzieningen te optimaliseren, bundelen en efficiënt in te zetten om de dorpscentra levendig te houden. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Goed toeven				
Wonen				
Passend woningaanbod	Het woningbouwprogramma wordt aangepast zodat deze beter aansluit bij de behoefte. Hiervoor worden beoogde 'zachte' woningbouwlocaties die nog geen bestemmingsplanstatus hebben ingezet. Extra woningen leiden tot extra inwoners en extra verkeersbewegingen. Dit kan leiden tot meer verstoring en betreding (recreanten) en	Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is niet gevoelig voor verstoring, maar wel gevoelig voor betreding en zeer gevoelig voor stikstofdepositie. Bij een toename is er een kans op	Bij de uitwerking van dit beleid moet kritisch gekeken worden naar de ontsluitingsroutes om zo het verkeer zo ver mogelijk van het Natura 2000-gebied te leiden. Saldering met	(Significant) negatief effect is te voorkomen.

Beleids-uitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eind-beoordeling
	stikstofdepositie (verkeer) binnen Natura 2000-gebieden.	een significant negatief effect.	andere maatregelen die leiden tot een afname aan stikstofdepositie.	
	Deze beleidsuitspraak heeft tot doel om nieuw- en/of verbouw in de dorpskernen levensloopbestendig gemaakt met passend voorzieningenaanbod. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Openbare ruimte				
Groener Westland	Er wordt één m ² extra verblijfsruimte per inwoner gerealiseerd en in nieuwbouwwijken 50 m ² gebruiksgroen per huishouden. Het gaat om bomen in straatprofiel, kwalitatief goed groen en innovatieve ontwikkelingen (groene daken). Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Duurzame energie				
Uitbreiding warmtenetten	Om gebruik van aardgas te minderen worden warmtenetten uitgebreid, waaronder de Warmterotonde (afstemming tussen vraag en aanbod). Bij gebruik van ondergrondse warmtenetten kan bij open systemen grondwateronttrekking nodig zijn die kunnen leiden tot grondwaterstandsaling.	Bepaalde habitattypen binnen Natura 2000-gebieden, zoals vochtige duinvalleien zijn (extreem) gevoelig voor verdroging en de invloedsfeer kan groot zijn waardoor er een risico op significant negatieve effecten bestaat.	Bij de locatiekeuze rekening houden met ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden en type warmtenet. Minder verbranding van aardgas leidt tot lagere stikstofdepositie wat in beginsel gunstig is.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
Circulariteit	Dit beleid is er op gericht om zoveel mogelijk gebruik te maken van hernieuwbare grondstoffen en deze efficiënt te benutten en duurzaam te produceren. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Natuur, waterkwaliteit en ondergrond				
Natuur	De gemeente wil het NNN ondersteunen door een lokaal natuurnetwerk te realiseren. Gemeentelijk grondgebied wordt zo natuurlijk mogelijk ingericht en beheerd. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Bodemdaling	De gemeente gaat zo goed mogelijk anticiperen op bodemdaling door randvoorwaarden te stellen aan gebruik en nieuwe ontwikkelingen. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Klimaatbestendig				
Water-beschermings-niveau	Bij nieuwe ontwikkelingen moet het waterbeschermingsniveau gehandhaafd worden. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.

Beleids-uitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eind-beoordeling
Robuust watersysteem	Nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingen worden regenwaterbestendig en klimaatrobust door opvang van water en aanleg van meer groen. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Overstromingsbestendig	Er wordt niet meer gebouwd op de laagste gelegen locaties en waterbestendig maken van ontwikkelingen wordt gestimuleerd. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Welvarend Westland				
Innovatieve tuinbouwgemeente				
Innovatieve glastuinbouw	Verbreding van activiteiten ten behoeve van innovatie in het glastuinbouwcluster is mogelijk. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Aardwarmte-potentieel	Initiatieven om het aardwarmtepotentieel te benutten worden gestimuleerd. Bij gebruik van ondergrondse warmtenetten kan bij open systemen grondwateronttrekking nodig zijn die kunnen leiden tot grondwaterstandsaling.	Bepaalde habitattypen binnen Natura 2000-gebieden, zoals vochtige duinvalleien zijn (extreem) gevoelig voor verdroging en de invloedsfeer kan groot zijn waardoor er een risico op significant negatieve effecten bestaat.	Bij de locatiekeuze rekening houden met ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden en type warmtenet.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
Beschikbaarheid zoet water	Er wordt voorzien in ondergrondse waterberging door infiltratie met zoet water om vraag en aanbod van zoet water af te stemmen en verzilting terug te dringen. Dit heeft mogelijk invloed op de grondwatersituatie.	Bepaalde habitattypen binnen Natura 2000-gebieden, zoals vochtige duinvalleien zijn (extreem) gevoelig voor veranderingen in het grondwater en verzilting en de invloedsfeer kan groot zijn waardoor er een risico op significant negatieve effecten bestaat.	Bij de uitwerking rekening houden met de invloed op Natura 2000-gebieden. Het beleid biedt ook kansen om de verdroging (een knelpunt/bedreiging voor vochtige habitattypen) terug te dringen.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
Toekomstbestendig bedrijventerrein				
Groot- en kleinschalige bedrijventerrein	De gemeente wil 30 ha extra bedrijventerrein ontwikkelen op een drietal locaties waarvan één locatie wordt gecombineerd met realisatie van 10 ha groengebied ter hoogte van de Wenzone. Toename van bedrijventerrein gaat veelal gepaard met extra verstoring, stikstofdepositie en heeft mogelijk gevolgen voor grondwater wanneer hier onttrekkingen plaatsvinden.	Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is niet gevoelig voor verstoring, maar wel zeer gevoelig voor stikstofdepositie en veranderingen in het grondwater. Bij een toename/verandering is er een kans op een significant negatief effect.	Bij de uitwerking van dit beleid moet kritisch gekeken worden naar de ligging, ontsluitingsroutes en type bedrijvigheid om zo de invloed op het Natura 2000-gebied zoveel mogelijk te beperken. Saldering met ander beleid voorkomt mogelijk een toename aan stikstofdepositie.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.

Beleids-uitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eind-beoordeling
Detailhandel				
Compact kernwinkelgebied	De gemeente wil compacte aantrekkelijke centra in Westland door meer ruimte voor activiteiten hierbinnen en strakke regels buiten deze centra ten behoeve van een goede kwaliteit van de openbare ruimte. Het betreffen relatief kleinschalige activiteiten binnen stedelijk gebied. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Recreatie en toerisme				
Bebouwing op het strand	Nieuwe bebouwing op het strand is slechts beperkt mogelijk, mits de natuurbelangen niet onevenredig geschaad worden. Bebouwing op het strand leidt tot ruimtebeslag (mogelijk binnen H2110 en H2120), verstoring, betreding en stikstofdepositie (verkeersbewegingen).	Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is niet gevoelig voor verstoring, maar wel (zeer) gevoelig voor stikstofdepositie en betreding. Ruimtebeslag binnen habitattypen leidt tot een significant negatief effect.	Een zorgvuldige locatiekeuze kan ruimtebeslag voorkomen. Betreding buiten bestaande paden moet voorkomen worden door een goede zonering. Saldering met ander beleid voorkomt mogelijk een toename aan stikstofdepositie.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
Werken				
Aansluiting tuinbouwsector	Dit beleid richt zich op een betere afstemming tussen scholing en arbeid. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Bereikbaarheid				
Fietsverkeer	Dit beleid voorziet in uitbreiding van het fietsnetwerk binnen Westland en naar o.a. Den Haag, Rijswijk, Delft en Rotterdam. Dit vindt buiten de Natura 2000-begrenzing plaats. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Openbaar vervoer	De gemeente wil het OV verbeteren. Aanpassingen van wegen, kruispunten e.d. zijn niet uitgesloten. De invulling is nog niet bekend, maar de ontwikkelrichting ligt buiten Natura 2000-gebied. De nieuwe bussen worden vanaf 2025 uitstootvrij. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Milieuzonering	Dit beleid is er op gericht om geen milieuzones in te voeren. Aangezien die er nu ook niet zijn verandert er niets. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.
Parkeren	Speelplaatsen en groenvoorzieningen (in gebieden met weinig openbaar groen) zullen niet wijken voor parkeervoorzieningen. Er zijn geen negatieve invloeden op Natura 2000-gebieden.	Nee	n.v.t.	(Significant) negatief effect uitgesloten.

5.1 Sterke samenleving

Beleid dat beschreven staat onder het kopje 'sterke samenleving' heeft tot doel om de milieudruk in de vorm van geluid, lucht, geur en licht voor de inwoners te verminderen om zo te zorgen voor een gezondere leefomgeving. Dit wordt gerealiseerd door relatief kleinschalige ruimtelijke ontwikkelingen (zoals een geluidsschermbank), het verduurzamen van de transportsector en een betere afstemming tussen bedrijven en woningen (geur en licht). Verder worden sociale voorzieningen beter en efficiënter gebundeld en ingezet om de dorpscentra levendig te houden.

Deze beleidsuitspraken leiden niet tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden omdat er geen sprake is van toename van producties, verkeersstromen of andere ontwikkelingen die een invloed kunnen hebben binnen Natura 2000-gebieden. De focus van deze maatregelen ligt binnen het bebouwde gebied van Westland, buiten de Natura 2000-begrenzing. Daarmee is er geen risico op een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden.

Maatregelen die leiden tot een betere luchtkwaliteit kunnen ook bijdragen aan het verlagen van de achtergronddepositie van stikstof binnen Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen. In samenhang met een groter pakket aan maatregelen dat in Nederland genomen wordt en gaat worden kan dit bijdragen aan het verkleinen van het stikstofknelpunt binnen Natura 2000-gebieden.

5.2 Goed toeven

Nieuw beleid dat hoort bij het thema 'goed toeven' heeft tot doel om het woonklimaat en de openbare ruimte te verbeteren. Verder worden er stappen gezet om meer duurzame energie in te zetten en de omgeving meer klimaatbestendig te maken. Dit laatste heeft vooral betrekking op de waterhuishouding en bodemdaling. Er wordt ook geïnvesteerd in verbetering van de natuur en waterkwaliteit.

Dit wordt gerealiseerd door te richten op een passend voorzieningenaanbod, meer groen binnen de gemeente en gebruik van hernieuwbare grondstoffen. Maatregelen die hierop gericht zijn vinden niet binnen de Natura 2000-begrenzing plaats en veroorzaken geen extra milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt ook meer rekening gehouden met bodemdaling, regenwaterbestendige en klimaatrobuuste uitvoering. Dergelijke afwegingen veroorzaken ook geen invloed binnen Natura 2000-gebied.

Beleidsuitspraken die wel tot een verhoging van de milieudruk binnen Natura 2000-gebieden kunnen leiden zijn de extra woningen die buiten bestaande bestemmingsplannen worden gerealiseerd en het stimuleren van warmtenetten. Uitgangspunt is veelal dat nieuwe woningen zonder aardgasaansluiting worden gerealiseerd. Dus extra stikstofemissie vanuit de woningen is daarmee niet aan de orde. Wel zal er sprake zijn van extra verkeersbewegingen (en dus extra stikstofdepositie) en extra inwoners die ook binnen het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen zullen gaan recreëren waardoor sprake is van meer betreding en verstoring. Warmtenetten kunnen op verschillende manieren worden gebruikt. In de Omgevingsvisie wordt enerzijds gebruik van restwarmte uit de Rotterdamse haven genoemd. En anderzijds omvat het nieuwe beleid gebruik van aardwarmte via zogenoemde warmtedoubletten. Hierbij wordt op een grote diepte warm water opgepompt en vervolgens wordt het afgekoelde water weer teruggevoerd (zie figuur 5-1). De reikwijdte van grondwaterstandveranderingen kan meerdere kilometers zijn. Water wordt vaak op enkele kilometers diepte aangeboord, waardoor de kans op veranderingen in ondiepe grondwaterstanden niet groot is.

Hieronder zijn de gevolgen als gevolg van verstoring, betreding, stikstofdepositie en veranderingen in de grondwatersituatie beschreven.

Verstoring en betreding

Het Natura 2000-gebied is niet gevoelig voor verstoring omdat het is aangewezen voor habitattypen en twee habitatsoorten (nauwe korfslak en groenknolorchis) die niet gevoelig zijn voor verstoring door

mensen. Extra recreanten kunnen in theorie leiden tot extra betreding binnen de habitattypen en leefgebieden. Uit het Natura 2000-beheerplan⁴ blijkt niet dat dit nu een knelpunt is voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Verondersteld mag worden dat de recreanten op wegen en paden zullen blijven. Het risico op een significant negatief effect als gevolg van verstoring door mensen en extra betreding is dan ook niet aanwezig.

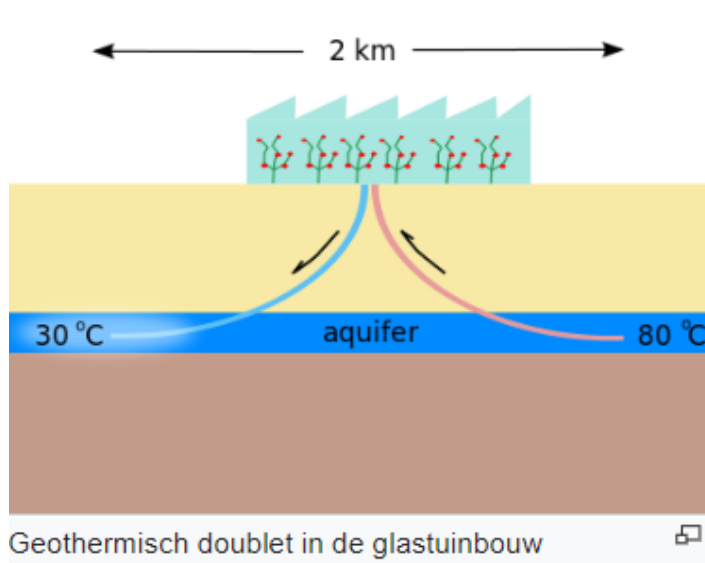
Stikstofdepositie

De extra verkeersbewegingen als gevolg van de extra woningen die gebouwd worden leiden tot extra stikstofdepositie. In het Natura 2000-gebied wordt op dit moment voor bepaalde habitattypen de kritische depositiewaarde reeds overschreden. Bij een toename aan stikstofdepositie ter hoogte van stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden is er sprake van een groot risico op een significant negatief effect. Het gaat om een permanent effect dat op den duur wel kleiner zal worden omdat het wagenpark in de toekomst schoner wordt.

Anderzijds zijn er ook beleidsuitspraken die leiden tot een afname aan stikstofdepositie zoals maatregelen om de transportsector te verduurzamen, minder gebruik van fossiele brandstoffen door gebruik van warmtenetten en nieuwe OV-bussen zonder uitstoot. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een toename van stikstofdepositie voorkomen worden. Wanneer dit niet voldoende is dan biedt externe saldering een mogelijke oplossing. Door een overwogen integrale aanpak kunnen significant negatief effect voorkomen worden.

Verandering grondwatersituatie

Bij warmtedoubletten wordt vaak op enkele kilometers diepte aangeboord, waardoor de kans op veranderingen in ondiepe grondwaterstanden niet groot is, omdat habitattypen afhankelijk zijn van freatisch (ondiep) grondwater. Daarmee lijkt het risico op veranderingen in het grondwater waar natte habitattypen van afhankelijk zijn niet groot. Desalniettemin moet bij de uitwerking van dergelijke installaties (bijvoorbeeld in de warmtevisie van de gemeente) rekening worden gehouden met de ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden en de mogelijke invloed op met name natte habitattypen. Significant negatieve effecten kunnen bij een zorgvuldige uitwerking van dit beleid worden voorkomen.

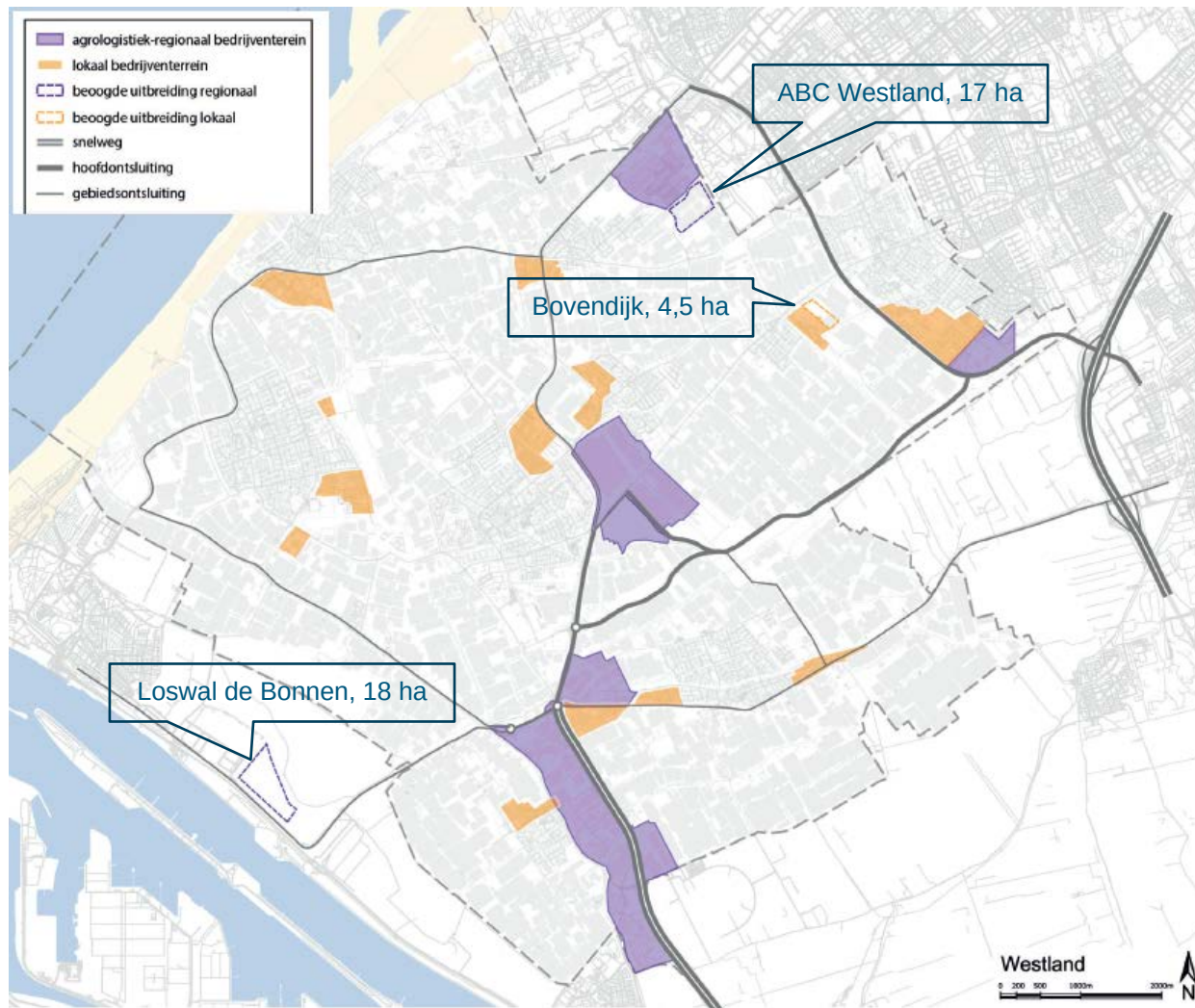
Figuur 5-1 Grafische weergave warmtedoublet (bron: wikipedia)

⁴ Provincie Zuid-Holland, Beheerplan bijzondere natuurwaarden Solleveld en Kapittelduinen, beheerplan 2018-2023

5.3 Welvarend Westland

Het nieuwe beleid behorend bij 'welvarend Westland' dat gericht is op innovaties binnen de glastuinbouw en betere afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt leidt niet tot ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op Natura 2000-gebieden. Dit geldt ook voor het nieuwe beleid dat gericht is op de bereikbaarheid van Westland. Het gaat daarbij om het verbeteren van het fiets- en OV-netwerk richting Rotterdam en Den Haag. Deze maatregelen vinden buiten de Natura 2000-begrenzing plaats en maatregelen binnen het OV zijn gericht op verduurzaming met onder andere minder uitstoot. Ook maatregelen die tot doel hebben om een compact kernwinkelgebied te ontwikkelen zijn relatief kleinschalig en vinden binnen stedelijk gebied plaats. Het gaat met name om het ontmoedigen van ontwikkelingen buiten de kernwinkelgebieden en stimuleren van ontwikkelingen binnen deze gebieden. Parkeerplaatsen worden niet gerealiseerd ter hoogte van speelplaatsen en groenvoorzieningen. De beleidsuitspraak in de Omgevingsvisie omvat niet de aanleg van extra parkeergelegenheden. Dit heeft geen gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Welvarend Westland omvat daarnaast ook maatregelen die wel mogelijk leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Het gaat om het meer benutten van aardwarmte, waarvan de risico's op grondwaterveranderingen in paragraaf 5.2 al zijn beschreven. Daarnaast is er beleid dat gericht is op het tegengaan van verzilting en voldoende aanbod van zoetwater. Hiervoor wordt onderzocht waar zoetwatervoorraden kunnen worden aangelegd door de infiltratie van zoetwater in de ondergrond waardoor zoetwaterbellen ontstaan. Dergelijke maatregelen zijn ook van invloed op de grondwatersituatie. Verder wordt gekeken naar de mogelijkheid om bebouwing op het strand toe te laten. Het strand is deels onderdeel van het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen en effecten als gevolg van ruimtebeslag, verstoring en betreding zijn mogelijk. Het beleid dat gericht is op de ontwikkeling van 30 ha bedrijventerreinen (locatie Bovenwijk 4,5 ha, locatie Loswal de Bonnen 18 ha en ABC Westland 17 ha) vindt weliswaar buiten de Natura 2000-begrenzing plaats (zie figuur 5-2) maar kan wel leiden tot een verhoogde milieudruk binnen het Natura 2000-gebied als gevolg van stikstofdepositie door productieprocessen en verkeersbewegingen. Verstoring door geluid en licht is vanwege de afstand tot het Natura 2000-gebied en de niet verstoringsgevoelige habitattypen en soorten niet aan de orde.

Figuur 5-2 Ligging drie uitbreidingslocaties bedrijventerreinen binnen Westland (uit: Omgevingsvisie 2.0)

Hieronder zijn de gevolgen als gevolg van ruimtebeslag, stikstofdepositie en veranderingen in de grondwatersituatie door infiltratie van zoetwater beschreven. Gevolgen door verstoring en betreding door mensen als gevolg van extra inwoners en recreanten (strandhuisjes) en veranderingen in de grondwatersituatie door warmtenetten zijn in paragraaf 5.2 al beschreven.

Ruimtebeslag

Het strand binnen de gemeente Westland is grotendeels begrensd als Natura 2000-gebied. Nieuwe bebouwing leidt daarmee al gauw tot ruimtebeslag binnen de habitattypen embryonale duinen (H2110) en witte duinen (H2120). Extra bewoners leiden ook tot extra betreding en verstoring. Dit is in paragraaf 5.2 al beschreven. In de Omgevingsvisie 2.0 staat dat bebouwing alleen mogelijk is wanneer de natuurbelangen niet onevenredig geschaad worden. Hieruit mag opgemaakt worden dat bij de verdere uitwerking rekening wordt gehouden met de Natura 2000-waarden en dat significant negatieve effecten voorkomen worden.

Stikstofdepositie

In de Omgevingsvisie 2.0 van de gemeente is omschreven dat uitbreidingsruimte van 4,5 ha bij Bovenwijk ontstaat door verplaatsing van grotere bedrijven naar de twee andere grootschalige bedrijventerreinen.

Uitbreiding ter hoogte van ABC Westland moet samengaan met de ecologische verbinding uit het Natuur Netwerk Nederland, die van Madestein tot aan de Zweth loopt. Langs de Wennetjessloot houden we daar rekening met een groenstrook van 50 meter breed. Dit voorkomt niet dat er een risico is op een verhoogde milieudruk binnen de Natura 2000-begrenzing. Bedrijventerrein Loswal de Bonnen ligt met een afstand van ongeveer 800 m het dichtst bij het Natura 2000-gebied.

De extra verkeersbewegingen als gevolg van de ontwikkeling van 30 ha bedrijventerrein kan leiden tot extra stikstofdepositie door productieprocessen en verkeersbewegingen. Dit kan tot enkele kilometers ver tot een verhoogde stikstofdepositie leiden. Naast het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen zijn ook de Natura 2000-gebieden Westduinpark & Wapendal en Voornes Duin gevoelig voor stikstofdepositie. In de Natura 2000-gebieden wordt op dit moment voor bepaalde habitattypen de kritische depositiewaarde reeds overschreden. Bij een toename aan stikstofdepositie ter hoogte van stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden is er sprake van een groot risico op een significant negatief effect. Het gaat om een permanent effect.

Evenals bij de ontwikkelingen rondom extra woningbouw ligt ook hier de oplossing om significant negatieve effecten te voorkomen in een integrale aanpak met beleidsuitspraken en andere initiatieven die leiden tot een afname aan stikstofdepositie (zoals maatregelen om de transportsector te verduurzamen, minder gebruik van fossiele brandstoffen door gebruik van warmtenetten en nieuwe OV-bussen zonder uitstoot). Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een toename van stikstofdepositie voorkomen worden. Wanneer dit niet voldoende is dan biedt externe saldering een mogelijke oplossing. Door een overwogen integrale aanpak kunnen significant negatief effect voorkomen worden.

Verandering grondwatersituatie

Om voldoende aanbod van zoetwater te borgen wordt onderzocht of zoetwater geïnfiltreerd kan worden zodat zoetwatervoorraden in de ondergrond ontstaan. Dit heeft gevolgen voor de grondwaterstanden. Bij het nog uit te voeren onderzoek moet daarom aandacht zijn voor de gevolgen binnen het Natura 2000-gebied. Habitattypen, zoals vochtige duinvalleien (H2190B) zijn gevoelig voor veranderingen in grondwaterstanden. In het Natura 2000-beheerplan⁵ is beschreven dat dit ook een bedreiging en knelpunt vormt voor de duurzame instandhouding van vochtige habitattypen in het Natura 2000-gebied. Infiltratie van zoetwater kan bij een goede uitvoering kansen bieden om de grondwaterstand omhoog te brengen waardoor verdroging binnen het Natura 2000-gebied afneemt. Een significant negatief effect kan voorkomen worden.

6 Cumulatie

Ontwikkelingen die kunnen leiden tot permanente gevolgen als gevolg van extra stikstofdepositie en veranderingen in de grondwatersituatie binnen Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen kunnen elkaar in negatieve zin versterken en hebben het grootste risico om samen tot een significant negatief effect te leiden.

Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet er integrale aandacht zijn voor ontwikkelingen die elkaar hierin versterken. Door deze integrale aanpak is door middel van interne saldering de kans op significant negatieve gevolgen door stikstofdepositie te verkleinen. Grondwateronttrekkingen ten behoeve van warmtenetten vinden vaak op een diepte van meerdere kilometers plaats. Het risico op significante negatieve gevolgen door verdroging binnen Natura 2000-gebieden lijkt daarmee niet groot, omdat habitattypen afhankelijk zijn van freatisch grondwater. De infiltratie van zoetwater om de beschikbaarheid

⁵ Provincie Zuid-Holland, *Beheerplan bijzondere natuurwaarden Solleveld en Kapittelduinen, beheerplan 2018-2023*

van zoetwater te vergroten kan bij een juiste uitvoering leiden tot een verminderde verdroging binnen het Natura 2000-gebied en heeft in dat geval een positief effect.

Kortom, door een goede integrale aanpak en afweging, die door de Omgevingswet en de Omgevingsvisie juist gestimuleerd wordt is er aandacht voor cumulatieve effecten en kan dit voorkomen worden door de juiste uitwerking van het nieuwe beleid.

7 Conclusie

Enkele beleidsuitspraken van de Omgevingsvisie 2.0 kunnen een risico hebben op significant negatieve effecten binnen Natura 2000-gebieden. Deze zijn in onderstaande tabel opgenomen. Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief effect voorkomen worden.

Grondwateronttrekkingen ten behoeve van warmtenetten vinden vaak op een diepte van meerdere kilometers plaats. Het risico op significante negatieve gevolgen door verdroging binnen Natura 2000-gebieden lijkt daarmee niet groot, omdat habitattypen afhankelijk zijn van freatisch grondwater. De infiltratie van zoetwater om de beschikbaarheid van zoetwater te vergroten kan bij een juiste uitvoering leiden tot een verminderde verdroging binnen het Natura 2000-gebied en heeft in dat geval een positief effect.

De Omgevingsvisie, de Omgevingsprogramma's en het Omgevingsplan zijn de juiste instrumenten om tot een goede integrale uitwerking van het beleid te komen. Er zijn mogelijkheden voorhanden om significant negatieve gevolgen binnen de omliggende Natura 2000-gebieden te voorkomen. De Omgevingsvisie 2.0 van de gemeente Westland is daarmee in beginsel uitvoerbaar in het licht van de Wet natuurbescherming (Natura 2000-gebieden).

Tabel 7-1 Beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie 2.0 met een risico op een significant negatief effect

Beleids-uitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eind-beoordeling
Passend woningaanbod	Het woningbouwprogramma wordt aangepast zodat deze beter aansluit bij de behoefte. Hiervoor worden beoogde 'zachte' woningbouwlocaties die nog geen bestemmingsplanstatus hebben ingezet. Extra woningen leiden tot extra inwoners en extra verkeersbewegingen. Dit kan leiden tot meer verstoring en betreding (recreanten) en stikstofdepositie (verkeer) binnen Natura 2000-gebieden.	Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is niet gevoelig voor verstoring, maar wel gevoelig voor betreding en zeer gevoelig voor stikstofdepositie. Bij een toename is er een kans op een significant negatief effect.	Bij de uitwerking van dit beleid moet kritisch gekeken worden naar de ontsluitingsroutes om zo het verkeer zo ver mogelijk van het Natura 2000-gebied te leiden. Saldering met andere maatregelen die leiden tot een afname aan stikstofdepositie.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
Uitbreiding warmtenetten	Om gebruik van aardgas te minderen worden warmtenetten uitgebreid, waaronder de Warmterotonde (afstemming tussen vraag en aanbod). Bij gebruik van ondergrondse warmtenetten kan bij open systemen grondwateronttrekking nodig zijn die kunnen leiden tot grondwaterstandsaling.	Bepaalde habitattypen binnen Natura 2000-gebieden, zoals vochtige duinvalleien zijn (extreem) gevoelig voor verdroging en de invloedssfeer kan groot zijn waardoor er een risico op significant negatieve effecten bestaat.	Bij de locatiekeuze rekening houden met ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden en type warmtenet. Minder verbranding van aardgas leidt tot lagere stikstofdepositie wat in beginsel gunstig is.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.

Aardwarmte- potentieel	Initiatieven om het aardwarmtepotentieel te benutten worden gestimuleerd. Bij gebruik van ondergrondse warmtenetten kan bij open systemen grondwateronttrekking nodig zijn die kunnen leiden tot grondwaterstandsaling.	Bepaalde habitattypen binnen Natura 2000-gebieden, zoals vochtige duinvalleien zijn (extreem) gevoelig voor verdroging en de invloedssfeer kan groot zijn waardoor er een risico op significant negatieve effecten bestaat.	Bij de locatiekeuze rekening houden met ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden en type warmtenet.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
Beschikbaarheid zoet water	Er wordt voorzien in ondergrondse waterberging door infiltratie met zoet water om vraag en aanbod van zoet water af te stemmen en verzilting terug te dringen. Dit heeft mogelijk invloed op de grondwatersituatie.	Bepaalde habitattypen binnen Natura 2000-gebieden, zoals vochtige duinvalleien zijn (extreem) gevoelig voor veranderingen in het grondwater en verzilting en de invloedssfeer kan groot zijn waardoor er een risico op significant negatieve effecten bestaat.	Bij de uitwerking rekening houden met de invloed op Natura 2000-gebieden. Het beleid biedt ook kansen om de verdroging (een knelpunt/bedreiging voor vochtige habitattypen) terug te dringen.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
Groot- en kleinschalige bedrijventerrein	De gemeente wil 30 ha extra bedrijventerrein ontwikkelen op een drietal locaties waarvan één locatie wordt gecombineerd met realisatie van 10 ha groengebied ter hoogte van de Wenzone. Toename van bedrijventerrein gaat veelal gepaard met extra verstoring, stikstofdepositie en heeft mogelijk gevolgen voor grondwater wanneer hier onttrekkingen plaatsvinden.	Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is niet gevoelig voor verstoring, maar wel zeer gevoelig voor stikstofdepositie en veranderingen in het grondwater. Bij een toename/verandering is er een kans op een significant negatief effect.	Bij de uitwerking van dit beleid moet kritisch gekeken worden naar de ligging, ontsluitingsroutes en type bedrijvigheid om zo de invloed op het Natura 2000-gebied zoveel mogelijk te beperken. Saldering met ander beleid voorkomt mogelijk een toename aan stikstofdepositie.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
Bebouwing op het strand	Nieuwe bebouwing op het strand is slechts beperkt mogelijk, mits de natuurbelangen niet onevenredig geschaad worden. Bebouwing op het strand leidt tot ruimtebeslag (mogelijk binnen H2110 en H2120), verstoring, betreding en stikstofdepositie (verkeersbewegingen).	Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen is niet gevoelig voor verstoring, maar wel (zeer) gevoelig voor stikstofdepositie en betreding. Ruimtebeslag binnen habitattypen leidt tot een significant negatief effect.	Een zorgvuldige locatiekeuze kan ruimtebeslag voorkomen. Betreding buiten bestaande paden moet voorkomen worden door een goede zonering. Saldering met ander beleid voorkomt mogelijk een toename aan stikstofdepositie.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.

Bijlage 3: Overzicht beleidsuitspraken

Onderstaande beleidsuitspraken zijn niet onderscheidend zijn tussen de alternatieven. Ze komen in elk alternatief terug en vormen daarmee de basisuitspraken.

Basis beleidsuitspraken (komen in elk alternatief terug)

1. Westland wil de hoeveelheid geluid verminderen en zorgen dat stille plekken, waar mensen tot rust kunnen komen, blijven bestaan. Zo kunnen langs wegen maatregelen genomen worden om het wegverkeerslawaai te verminderen. Ook moeten alle woningen minimaal één aangename, geluidsluwe zijde hebben.
2. Er is extra aandacht nodig voor (lucht)kwaliteit van de directe woonomgeving en locaties van scholen en kinderopvang. Westland werkt ook aan het verduurzamen van het verkeer, door het stimuleren van een schonere transportsector en het plaatsen van oplaadpalen. Westland wil het schoner worden van voertuigen zoveel mogelijk faciliteren, onder andere door een goede laadpalen-infrastructuur aan te leggen.
3. In Westland willen we geurhinder in de woonomgeving zoveel mogelijk beperken. Zo zorgen we voor voldoende afstand tussen bedrijven met geuremissie en woningen. Indien nodig moeten technische maatregelen worden genomen voor verdergaande beperking van geuremissie.
4. De gemeente Westland wil **lichttuitstoot voor mens en natuur acceptabel houden**. Daarbij houden we rekening met de tijd van de dag, de tijd in het jaar, de wijze waarop uitstraling (en daarmee hinder) plaats vindt en met het gewenste leefklimaat.
5. Om de centra van de dorpen levendig te houden, streven we ernaar de voorzieningen zo veel mogelijk te bundelen met de detailhandel. Bovenkerse voorzieningen moeten voor alle inwoners van Westland bereikbaar zijn, dus een en goed bereikbare locatie heeft de voorkeur. **De gemeente wil scholen, sportcomplexen en buurthuizen multifunctioneel en voor verschillende gebruikers inzetten** zoals bijvoorbeeld het concept van het Huis van de Buurt.
6. De rustige Westlandse stranden maken onderdeel uit van het Natuur Netwerk Nederland. Bestaande permanente en seizoensgebonden bebouwing mag blijven staan of kan elk jaar worden teruggebouwd. Nieuwe bebouwing op het strand is slechts beperkt mogelijk.
7. We nemen maatregelen om energie te besparen en het gebruik van aardgas drastisch te verminderen. Dat doen we bijvoorbeeld met het uitbreiden van warmtenetten. In de toekomst is de Warmterotonde de verbinding tussen aanbieders en gebruikers van warmte; prima geschikt om kassen, dorpen en steden te verwarmen.
8. De grondstoffen in bestaande ketens willen we efficiënt en hoogwaardig benutten. Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden deze zo veel mogelijk duurzaam geproduceerd, en gebruiken we hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen. We kijken naar nieuwe productiemethodes, circulair ontwerpen, anders ingerichte gebieden en nieuwe manieren van consumeren.
9. We moeten nu al anticiperen op de gevolgen van bodemdaling om te voorkomen dat de gebruiksfunctie op lange termijn in gevaar komt. Daarom beoordelen we onttrekkingen van grondwater en gaswinning zo goed mogelijk op het aspect bodemdaling en stellen we randvoorwaarden aan nieuwe ontwikkelingen in voor bodemdaling gevoelige gebieden.
10. Bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij sprake is van een functieverandering, moet **het water-beschermingsniveau gehandhaafd worden**.
11. In 2030 zijn we een duurzaam opererende glastuinbouwgemeente, die een belangrijke bijdrage levert aan het voedselvraagstuk. Westland is een centrum voor eerlijke handel, goede scholing, kennis, innovatie en onderzoek. Als glastuinbouwgemeente richten we ons vooral op het tuinbouwcluster en ontwikkelingen die dat profiel verder versterken, waarbij we ook oog hebben voor de mogelijkheden van een meer diverse economie.
12. We onderzoeken waar langs de kust in onze gemeente zoetwatervoorraden zouden kunnen worden opgeslagen. Onder de naam COASTAR gaat (landelijk) ondergrondse waterberging voorzien in een overbrugging tussen watervraag- en aanbod. Verzilting bestrijden we door het afvangen en gebruiken van brakwater in de zoetwaterproductie. Zo brengen we ervaringen met grootschalige ingrepen door de drinkwatersector en nieuwe lokale opslagtechnieken samen. Dat geeft tuinders een additionele 'bron' voor gietwater. Westland omarmt dergelijke innovaties.
13. We streven naar het behoud van een adequaat en aantrekkelijk winkelaanbod in de verschillende dorpen. Compacte, aantrekkelijke centra in Westland kunnen hun bestaansrecht houden, mits ze voldoende aanbod hebben en goed bereikbaar zijn. In de verbreding van het functieprofiel van winkelgebieden is de horeca een drijvende kracht.
14. De verbetering van de match tussen arbeidsmarkt, onderwijs en economie krijgt hoge prioriteit. We zetten in op een goede combinatie van werken en scholing, onder andere om arbeidsmobiliteit te vergroten. Het onderwijs sluit voldoende aansluit de tuinbouwsector en heeft ruimte om de tuinbouw 'aan te raken'. Elke leerling in het Westland komt in aanraking met de tuinbouw.

15. We realiseren fietspaden door de hele metropoolregio. De inzet op het versterken van voet- en fietspaden en openbaar vervoer als alternatief voor de auto is essentieel om Westland bereikbaar en leefbaar te houden.
16. We streven ernaar het aanwezige aardwarmtepotentieel slim en optimaal te benutten en stimuleren en begeleiden initiatieven die hieraan bijdragen
17. **Voor verdergaande (neven)activiteiten van de tuinbouw zullen we het nee-tenzij-principe hanteren: alleen mogelijk indien hiervoor zwaarwegende argumenten zijn.** Het buitengebied van Westland blijft in het teken staan van de Greenport, met meer aandacht voor de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit dan voorheen

De volgende beleidsuitspraken komen aanvullend op de basisuitspraken enkel terug in alternatief 1, alternatief 2 of alternatief 3.

Beleidsuitspraken alleen van toepassing op alternatief 1: Laag (geen woningbouw realiseren)

1. Woningbouw: Vrijkomende woningbouwlocaties die planologisch geregeld zijn worden niet ingevuld (zie figuur 1).
2. Glastuinbouw: bestaande areaal glastuinbouwcluster blijft behouden

Beleidsuitspraken alleen van toepassing op alternatief 2: Midden (inbreiden)

1. Woningbouw: de autonome groei van inwoners wordt geacommodeerd door vrijkomende woningbouwlocaties (harde en zachte plancapaciteit) in te vullen en over te gaan op inbreiding. Daarbij wordt een kwaliteitsprong gemaakt ten aanzien van groen en water (zie figuur 2).
2. Glastuinbouw: bestaande areaal glastuinbouwcluster blijft behouden.
3. In 2040 stroomt het verkeer ondanks de toegenomen verkeersbewegingen soepel door op de doorgaande wegen, met aanzienlijk minder schadelijke uitstoot. Het streven is dat meerdere hoogwaardige openbaar vervoer (zie figuur 2) of light raillijnen en regionale snelfietsverbindingen Westland in 2040 beter verbinden met Den Haag, Rijswijk, Delft, Maassluis en Rotterdam.
4. Toekomstige woningbouwontwikkelingen moeten woonzorgcombinaties mogelijk maken.
5. We streven naar verdichting, concentratie en specialisatie binnen bestaande dorpsgebieden en woonkernen, die onderling goed bereikbaar zijn. Door het 'stapelen' van wonen, werken en voorzieningen behouden we een goede kwaliteit van de leefomgeving (zie figuur 2)
6. Om wateroverlast op te vangen, gaan we nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingslocaties regenwaterbestendig en klimaatrobuust inrichten en water bergen in bassins, onder kassen en in de ondergrond. Ook leggen we meer kwalitatief goed groen in de wijken en op daken aan voor waterbuffering (zie figuur 2).

Beleidsuitspraken alleen van toepassing op alternatief 3: Hoog (uitbreiden)

1. Woningbouw: de autonome groei van inwoners wordt geacommodeerd door vrijkomende woningbouwlocaties in te vullen en over te gaan op inbreiding. Daarnaast vindt op termijn ook transformatie plaats van glastuinbouw naar woningbouw. Tevens vindt er een kwaliteitsprong plaats ten aanzien van groen/blauw (zie figuur 3).
2. Glastuinbouw: als gevolg van de transformatie van glastuinbouw naar woningbouw neemt het areaal glastuinbouwgebied af.
3. In 2040 stroomt het verkeer ondanks de toegenomen verkeersbewegingen soepel door op de doorgaande wegen, met aanzienlijk minder schadelijke uitstoot. Het streven is dat meerdere hoogwaardige openbaar vervoer (zie figuur 3) of light raillijnen en regionale snelfietsverbindingen Westland in 2040 beter verbinden met Den Haag, Rijswijk, Delft, Maassluis en Rotterdam.
4. Toekomstige woningbouwontwikkelingen moeten woonzorgcombinaties mogelijk maken.
5. Bij ontwikkelingen gebruiken we de tankgracht en bunkercomplexen van de voormalige Atlantikwall als uitgangspunt, om de zichtbaarheid van de Atlantikwall in het Westland te vergroten, zodat de verschillende verhalen erachter beter verteld kunnen worden.
6. Om wateroverlast op te vangen, gaan we nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingslocaties regenwaterbestendig en klimaatrobuust inrichten en water bergen in bassins, onder kassen en in de ondergrond. Ook leggen we meer kwalitatief goed groen in de wijken en op daken aan voor waterbuffering (zie figuur 3)

Afgevalen beleidsuitspraken Omgevingsvisie 1.0 (categorie 0, 1 en 4)	Categorisering
Westland werkt samen aan vitale, sociaal krachtige, gezonde en duurzame dorpen;	0
Westland versterkt haar economie en bestendigt haar (economische) toppositie als regio;	0
Westland versterkt en benut het menselijk kapitaal van de gemeente;	0
Westland behoudt en versterkt haar ruimtelijke, cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten;	0
Westland is in 2040 klimaatbestendig	
Als we vooruitblikken naar 2040, is op gebied van de ruimtelijke inrichting te zien dat we hebben gekozen voor een optimale balans tussen economische belangen en ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. Het leefklimaat is in evenwicht met de ontwikkeling van de Greenport. De groenblauwe hoofdstructuur neemt een prominente plek in, als het gaat om natuur en recreatie. Deze hoofdstructuren zijn in 2040 uitgegroeid tot gebieden waar je ruimte ervaart en voelt dat je in het groen bent. Daarvoor hebben de huidige groengebieden en de geplande verbindingzones een kwalitatieve impuls en meer ruimte nodig. Nieuwe groengebieden passen niet binnen de ambities van de gemeente; het realiseren van kwalitatief goede verbindingen tussen de bestaande wél. Ook de dorpen zijn in 2040 groener geworden, zichtbaar en beleefbaar.	0
Westland in 2040 is een unieke, goed bereikbare, duurzame, internationaal toonaangevende tuinbouwgemeente. Kennis, innovatie, duurzaamheid en gezondheid staan centraal. De kenniseconomie bestaat uit strategische allianties tussen regio's, bedrijven, kennisinstellingen en personen. In Westland zijn voldoende ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden om als moderne teler blijvend in de wereldtop te ondernemen. Hierbij zijn de primaire, toeleverende, verwerkende en distribuerende bedrijven complementair aan elkaar en allen onmisbaar. Agrarische innovaties worden uitgerold over andere sectoren en regio's wereldwijd. Onze expertise over bijvoorbeeld plantenveredeling, teeltsystemen, waterhuishouding, klimaatbeheersing of ketenlogistiek is de bron voor een groene economie die wereldoplossingen biedt voor wereldproblemen.	0
De (capaciteit van) wegen benutten we beter door het personen- en goederenvervoer efficiënter over de dag te verdelen en deel te nemen aan publiek private samenwerkingen. Door de inzet van slimme systemen en zelfrijdende voertuigen kan het verkeer worden gestuurd en verdeeld over het wegennet in tijd en ruimte. Daarnaast prikkelen we de reiziger door slimme inzet van mobiliteitsmanagement om een ander vervoermiddel dan de auto te pakken.	0
Onze wens voor de toekomst is dat de inwoners van Westland met plezier in de dorpen blijven wonen, werken en recreëren. We hebben daarbij aandacht voor alle verschillende leeftijdsgroepen: van kleine kinderen die in de buurt moeten kunnen spelen tot ouderen die de mogelijkheid moeten hebben om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen wonen. Hiervoor is een goed voorzieningenniveau nodig. In Westland zijn accommodaties en voorzieningen afgestemd per kern. Dat betekent een dekkend pakket dat toekomstbestendig, bereikbaar, gevarieerd en van goede kwaliteit is. Zo blijven de dorpskernen elk op hun eigen niveau vitaal.	0
Westland streeft ernaar in 2040 klimaatbestendig te zijn. Dat betekent dat we het potentieel van bodemwarmte volledig willen benutten door het oprichten van warmtenetten in regionaal verband. Bestaande alternatieven, hernieuwbare energiebronnen als bodem-, zonne-, getijden-energie en kleinschalige windenergie worden in Nederland breder toegepast. Nieuwe vormen van energieopwekking zijn onderzocht en ontwikkeld. Kassen kunnen energie en restwarmte leveren. Ook werken we samen met onder andere de Rotterdamse haven, gericht op levering van CO2 en energie.	0
In 2040 heeft Westland ervoor gezorgd dat er geen wateroverlast meer is bij intensieve regenbuien. Dat betekent droge voeten, meer zichtbaar water en levend water, ofwel een verbetering van de chemische en ecologische waterkwaliteit. Westland staat in 2040 bekend als proeftuin voor inpassingen van tuinbouwtechnologie en watertechnologische ontwikkelingen in de Greenport. Er is voldoende ruimte voor het vasthouden van water en door technische innovaties is een evenwichtige situatie ontstaan tussen wateraanbod (door piekbuien) enerzijds en watervraag en -kwaliteit anderzijds.	0
De leefomgeving heeft in ieder geval de volgende kenmerken: • Een schoon en veilig milieu, zoals toegang tot schoon en veilig drinkwater, goede luchtkwaliteit en een woonomgeving zonder hinder van geluid of stank; • Voldoende groen, natuur en water op wandel- en fietsafstand van de woning; • Aandacht voor de (mogelijke) gevolgen van klimaatverandering. Denk daarbij aan het voorkomen van hitte-eilanden; • Gezonde en duurzame woningen; • Aantrekkelijke, toegankelijke en gevarieerde openbare ruimten met ruimte voor spelen en ontmoeten; • Een gevarieerd voorzieningenaanbod (wonen, scholen, horeca, winkels, cultuur, welzijn, recreatie, sport en zorg); • Goede bereikbaarheid, waarbij de mogelijkheden voor gezonde mobiliteit voorop staan.	0

De focus ligt voor nieuwe plannen in Westland vooral op: • Een ruimtelijke inrichting, waarbij meer aandacht is voor het gebiedskarakter. Dat kunnen herkenbare historische landschapsstructuren zijn (zoals de oude zandgronden) maar ook cultuurhistorische elementen; • Vergroening vindt plaats langs de belangrijke groenstructuren én in de wijken; • De gemeente voert regie bij de inrichting van de beperkte ruimte in Westland; • Focus op het tuinbouwcluster, met voldoende aandacht voor verbetering van de leefomgeving; • Nieuwe initiatieven moeten bijdragen aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving; • Groei op economisch en woningbouwgebied vindt zoveel mogelijk plaats binnen bestaande locaties. Zo houden we groene gebieden groen; • We kiezen voor groeninclusief bouwen. Dat betekent dat we met respect voor groen bouwen. Dit kan door bestaand groen in te passen in bouwprojecten, nieuwe groengebieden aan te leggen, groene daken en gevels toe te passen of door gebruik te maken van technische maatregelen om hittestress en wateroverlast tegen te gaan; • We enthousiasmeren niet-werkenden in het Westland en de regio om hun kansen in de tuinbouwsector te pakken. Ook zorgen we voor een goede bereikbaarheid en goed openbaar vervoer. Het realiseren van een goede HOV-verbinding met Rotterdam en Den Haag krijgt hoge prioriteit. We benutten de kansen op een goede HOV-verbinding met Delft.	0
Westland beschikt over een divers aantal werklocaties waar veel Westlanders maar ook veel arbeidskrachten van buiten de gemeente werkzaam zijn. Het is belangrijk dat deze werklocaties optimaal aansluiten bij de wensen van de hedendaagse en toekomstige ondernemers. Daarom zet Westland in op: • Passend omgaan met de behoefte aan nieuwe bedrijvenlocaties en kantorenlocaties; • Up-to-date houden en brengen van bestaande bedrijvenlocaties, alsmede revitalisering; • Kwaliteit en onderscheidend vermogen (profilering) van bedrijventerreinen, waarbij er nadrukkelijk aandacht is voor verduurzaming, de energietransitie en een goede (digitale) bereikbaarheid; • Inzetten op veiligheid van bedrijventerreinen (Keurmerk Veilig Ondernemen). Bedrijventerreinen-werklocaties zijn en blijven aantrekkelijk. Goede vestigingsvoorwaarden voor bedrijven (profilering, bereikbaarheid, aantrekkelijkheid, veiligheid duurzaamheid) en bereikbaar voor medewerkers.	0
Ons uitgangspunt is dat mensen zelf regie kunnen voeren over hun leven. Als dit niet lukt, of wanneer iemand in de problemen raakt, staan zij er nooit alleen voor. We beschikken over goede voorzieningen, inwoners steunen elkaar en zetten zich in voor hun omgeving. Iedereen heeft gelijke kansen op gebied van gezondheid en de jeugd kan zich optimaal ontwikkelen en groeit veilig en gezond op.	1
Wij hebben de ambitie om cultuur een vast onderdeel te maken van maatschappelijke opgaven waar de gemeente voor staat. Met als doel om zoveel mogelijk Westlanders in aanraking te laten komen met cultuur. Ook willen wij nieuwe ontwikkelingen (bijvoorbeeld digitalisering) en diversiteit in het huidige aanbod stimuleren.	1
Als gemeente geloven we in de eigen kracht van het individu, samen met het sociale netwerk. Wanneer dit niet voldoende is, biedt de gemeente aanvullende ondersteuning. Zo zijn er in alle dorpen mogelijkheden tot ontmoeting, zorgen we voor goede en toegankelijke sport- en zorgvoorzieningen en is er een sterk ontwikkeld verenigingsleven.	1
We ontwikkelen we voldoende geschikte woningen om zelfstandig te kunnen wonen. Voor kwetsbare inwoners moeten deze fysiek geschikt (qua inrichting), locatiegeschikt (de omgeving) en betaalbaar zijn. Dit is een gezamenlijke inspanning van onze partners op het gebied van zorg, wonen en bouwen. Bij de gesprekken die de gemeente voert met zorgpartners wordt de wens van zorg dichtbij continu benadrukt. We zetten in op voldoende plaatsen in Estlandse verpleeghuizen en zoeken naar innovatieve oplossingen.	1
Inwoners zijn in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor het vinden en behouden van een betaalde baan. Wanneer zij hier niet op eigen kracht in slagen, biedt de gemeente ondersteuning bij het vinden van werk, door begeleiding naar werk en activering tot maatschappelijke participatie. We kijken niet naar de beperkingen van mensen, maar liever naar talenten en kansen.	1
Het tuinbouwcluster in Westland is met haar internationale karakter een belangrijke economische motor. Wie wil werken, is daarom welkom in Westland. Arbeidsmigranten leveren een belangrijke bijdrage aan de Westlandse glastuinbouwconomie en maken korte of langere tijd deel uit van onze samenleving. Hierbij neemt de gemeente Westland haar verantwoordelijkheid om te zorgen dat arbeidsmigranten hun plek in de Westlandse samenleving vinden en degelijke huisvesting beschikbaar is (Bron: Duurzaamheidsagenda). Daarnaast moeten we blijven inzetten op het onbenutte arbeidspotentieel in de regio om deze mensen in het Westland te laten werken.	1
De leefstijl van jonge inwoners is een belangrijke voorspeller van hun verdere ontwikkeling en gezondheid. In Westland zien we in dat verband uitdagingen als overgewicht, onvoldoende bewegen en alcohol- en drugsgebruik. We hebben de ambitie dat meer Westlandse jongeren gezond gaan leven. We dragen bij aan een gedegen fundament van algemene voorzieningen, zoals geboden via bijvoorbeeld de jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau) en toegankelijkheid van sportvoorzieningen. Ook willen wij de buitenruimte zo inrichten dat deze verleidt tot gezond gedrag, beweging en sporten.	1
Voor de jeugd is voldoende opleiding en afleiding belangrijk. Vanwege de behoefte van het glastuinbouwcluster aan goed opgeleid personeel, zetten we in op nieuwe opleidingen in Westland, passend bij de behoefte van ons bedrijfsleven.	1

Voor een vitale onderwijsstructuur is adequate huisvesting een voorwaarde. Gemeente en schoolbesturen streven naar toekomstbestendige onderwijsgebouwen: functionele, duurzame, gezonde en flexibele huisvesting. Naast het gebouw is de buitenruimte een belangrijk onderdeel van de onderwijshuisvesting. Er moet voldoende uitdagende buitenruimte zijn voor kinderen. Ook een gezond binnenmilieu in de scholen is van groot belang voor de gezondheid van de kinderen en leerkrachten.	1
De elf Westlandse dorpen kennen in 2040 een grote sociale samenhang, die gezamenlijk een leefbare samenleving vormen. Het woonmilieu is onderscheidend ten opzichte van de omliggende steden, wat aansluit bij het dorpse leefklimaat dat de gemeente koestert. De woningvoorraad van Westland is zoveel mogelijk energieneutraal.	1
Bij het bouwen van nieuwe woningen stelt Westland passend wonen centraal. De ambitie is voldoende en dusdanige woningen te bouwen die passen bij de behoeften van de Westlandse bevolking en mensen die economisch verbonden zijn met de gemeente.	1
Naast senioren, wil de gemeente ook mensen met een beperking en zorgbehoevenden in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen.	1
De gezonde fysieke leefomgeving die we in Westland kennen, willen we in stand houden en verbeteren voor een goede omgevingskwaliteit. Voldoende groen speelt daarbij een sleutelrol.	1
De woningvoorraad van de gemeente Westland is in 2040 zoveel mogelijk energieneutraal: goed geïsoleerd en indien mogelijk aangesloten op duurzame warmte.	1
De gemeente zet erop in bij nieuwbouwprojecten de woonomgeving tot een optimaal niveau te brengen: met voldoende ruimte voor groen en water en passende verblijf- en speelmogelijkheden. Ook in bestaande wijken moet voldoende groen en water zijn voor de inwoners en krijgen de natuurwaarden een impuls. Bij een aantrekkelijk leefklimaat hoort gepaste trots op het verleden. Bij ruimtelijke ontwikkelingen houden we daarom rekening met de cultuurhistorische waarden, karakteristieken en kenmerken van die plek.	1
Westland heeft de ambitie om meer verblijfsruimte per huishouden te realiseren. Hierbij houden we rekening met voldoende ruimte voor bomen in het straatprofiel en gaan we niet alleen voor kwantiteit, maar vooral voor de kwaliteit van het groen. Omdat op sommige plekken niet voldoende ruimte is voor meer bomen en groen op straatniveau, zetten we ook in op innovatieve manieren van groen: groene daken, gevels, drijvende tuinen etc.	1
Erfgoed is geen aparte opgave, maar een identiteitsdrager van het gebied. Historische structuren of elementen dienen zoveel mogelijk als vertrekpunt voor grote ruimtelijke opgaven. Ook kan erfgoed, zoals bunkers en andere historische gebouwen, een thuis bieden aan bijzondere flora en fauna.	1
Westland heeft twee archeologische Rijksmonumenten op haar grondgebied en 23 terreinen van hoge tot zeer hoge archeologische waarde. We willen bij deze gebieden bodemingrepen beperken, zodat de aanwezige archeologische waarden behouden blijven. Ook hebben we een overzicht waar bekende en verwachte archeologisch waardevolle gebieden zijn. Nieuwe omgevingsplannen zullen altijd hieraan getoetst worden, zodat dit erfgoed behouden blijft.	1
Westland wil, samen met de buurgemeenten, sluitende recreatieve netwerken creëren voor verschillende gebruikersgroepen (wandelaars, fietsers, skaters, ruiters en waterrecreanten). We denken daarbij aan groen/blauwe aders door het gebied en langs cultuurhistorisch erfgoed, horeca en natuur-/recreatiegebieden. Deze verbindingen dienen zowel de recreant als de flora en fauna.	1
We willen de leefbaarheid van de gemeente het visitekaartje laten zijn naar buiten, en dus aantrekkelijk zijn voor toeristen en recreanten. Daarnaast willen wij met trots laten zien welke mooie producten er worden geproduceerd en hoe innovatief de glastuinbouwsector is.	1
Kleinschalige initiatieven die het recreatief potentieel verbeteren, bijvoorbeeld een B&B of minicamping, zijn mogelijk in aansluiting op groene verbindingen, waterlijnen en dorpscentra. Ook kijken we naar een combinatiebezoek met regiogemeenten.	1
Er is van alles te doen in Westland als het mooi weer is, vooral buitenactiviteiten. Het is wenselijk meer dagactiviteiten te ontplooiën die minder weergevoelig zijn.	1
In de periode tot 2020 streeft de provincie naar een aandeel zonne-energie van 1,5 PJ. Het liefst realiseren we dat door daken te benutten. Omdat onbebouwde ruimte een schaars en waardevol goed is, zijn we terughoudend met zonnepanelen in die open ruimte.	1
De gemeente zal daar waar noodzakelijk de ontwikkeling van (ondergrondse) energie infrastructuur en warmtenetten faciliteren, door benodigde ruimtelijke ontwikkelingen toe te staan of partijen bij elkaar te brengen en gezamenlijk juridische entiteiten op te zetten die de uitvoering ter hand nemen.	1
Westland wil efficiënter omgaan met grondstoffen en materialen, door grondstoffen hoogwaardig te benutten en te hergebruiken.	1
Vooraf op de gescheiden inzameling van GFT en Plastic, Blik en Drinkpakken (PBD) scoort Westland nog erg ongunstig. Westland wil op dit gebied dan ook grote stappen gaan maken.	1
Voor NNN-gebieden is het niet toegestaan ruimtelijke ingrepen te verrichten die de wezenlijke kenmerken van het netwerk aantasten.	1

Westland wil het gebied (Nationaal Park Hollandse Duinen) - samen met de andere partners - veerkrachtig, aaneengesloten en beleefbaar maken en zo de officiële status Nationaal Park behalen.	1
Samen met onze partners (o.a. regiogemeenten, waterschappen, drinkwaterbedrijven) beschermen wij drinkwaterbronnen, combineren we drinkwatergebieden met natuur en zorgen we voor een voldoende aanvoer van zoetwater.	1
We streven naar een meer natuurlijke inrichting van watergangen. We creëren natte ecologische zones (natuurvriendelijke oevers, vispaaiplaatsen en waterplantenzones). Voor gezonde flora en fauna is het belangrijk dat deze gebieden groot genoeg zijn en verspreid in het gebied liggen, maar niet te ver uit elkaar. Zo worden functies gekoppeld en kan een samenhangend ecologisch netwerk van kerngebieden, corridors en 'stepping stones' ontstaan, wat gunstig is voor de waterkwaliteit en de drinkwatervoorziening.	1
Ten aanzien van de chemische waterkwaliteit nemen we emissie maatregelen en zorgen we voor voldoende doorstroming en doorspoeling. Illegale lozingen, bewust of door nalatige bedrijfsvoering proberen we tot nagenoeg nul te brengen, voor wat betreft nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen.	1
In het Netwerk Afvalwaterketen Delfland werkt Westland met elf andere gemeenten, drinkwaterbedrijven Dunea en Evides en het Hoogheemraadschap van Delfland samen aan een circulaire watercyclus die in 2050 schoon water, energie en grondstoffen oplevert. In het Afsprakenkader Emissieloze kas is afgesproken dat emissies vanuit de glastuinbouw in 2027 teruggebracht moeten zijn tot bijna nul voor nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen.	1
Westland heeft de taak verontreinigingen van het grondwater zo goed mogelijk te voorkomen. We willen niet dat ontwikkelingen het beheer en gebruik van grondwater in de toekomst bemoeilijken of de leefbaarheid van een gebied negatief beïnvloeden. Daarom zorgen we met onze partners voor actief grondwaterpeil beheer bij overlast en tekorten en wegen we bodem en grondwater mee als het gaat om de kwaliteit van de leefomgeving in relatie tot functies.	1
Door de toename van de hoeveelheid hemelwater, is extra belasting op het rioolsysteem en de zuiveringen ontstaan. Rioolwater kan daardoor bij hevige neerslag ongezuiverd op het oppervlaktewater geloosd worden, met negatieve gevolgen voor de waterkwaliteit, of plaatselijk voor wateroverlast zorgen. Om dit te voorkomen gaan we hemelwater zoveel mogelijk afkoppelen. Ook moet zoveel mogelijk hemelwater op eigen terrein worden opgevangen en vastgehouden.	1
In het waterklimaatplan staat als doel dat we naar een circulaire afvalwaterketen toewerken. Dit houdt in dat eindproducten nuttig worden toegepast, hergebruikt of zo gemaakt dat ze waarde toevoegen aan het systeem. Dit geldt voor het water (afvalwater, hemelwater en grondwater), de grondstoffen die uit zuiveringsprocessen komen en de op te wekken energie.	1
Ondergrondse opslag van zoetwater heeft in het eerste watervoerend pakket in de Greenports prioriteit boven andere gebruiksvormen in de ondergrond.	1
Winkel- en bedrijfscriminaliteit komen in Westland weinig voor en ook het aantal vernielingen is verhoudingsgewijs laag. Westland zet hier dan ook stevig op in door strenge handhaving en slimme inrichtings- en beheerconcepten, zoals verlichting. We treffen waar nodig aanvullende maatregelen voor het schoonhouden van de dorpen en werken integraal aan verkeersveiligheid, o.a. door de combinatie van educatie op scholen, een verkeersveilige inrichting van de openbare ruimte en handhaving.	1
Bewuste keuzes maken bij bouwprojecten draagt bij aan de veiligheid. Denk aan gebiedsindeling, locatiekeuze, manier van bouwen, type bebouwing en de inrichting van een gebouw. Goede en duidelijke vluchtwegen helpen mensen snel en veilig naar een veilige omgeving te vluchten indien nodig. Hulpverleners kunnen sneller optreden als de bereikbaarheid van gebieden, bouwwerken en bedrijven doordacht is. Een goede bluswatervoorziening en goede opstelplaatsen voor de hulpdiensten zijn erg belangrijk.	1
Door een combinatie van procedures, veiligheidschecks en -instrumenten enerzijds en samenwerking met én initiatief van ondernemers anderzijds zorgen we dat de veiligheid rond evenementen beheersbaar is. Zo moet de locatie waar het evenement plaatsvindt op een veilige plek liggen en goed bereikbaar zijn voor hulpdiensten.	1
In Westland bevindt zich een groot aantal bedrijven. Een aantal van deze bedrijven slaat gevaarlijke stoffen op of heeft een installatie die gevaarlijke stoffen gebruikt (bijvoorbeeld een ammoniak-koelinstallatie). Binnen en rondom dergelijke bedrijven moeten we rekening houden met de veiligheid van de mensen die er wonen, werken en recreëren, en de risico's voor de leefomgeving. Verder is het transport van gevaarlijke stoffen over de wegen in onze gemeente een belangrijk punt van aandacht.	1
De doelstelling is minder branden, minder slachtoffers en minder schade. Daarvoor werken we steeds meer risicogericht. Belangrijke activiteiten in het kader van risicobeheersing zijn voorlichting en communicatie, advisering over brandveiligheid bij ruimtelijke aspecten en vergunningverlening, het houden van brandveiligheidstoezicht en ondersteuning bij de handhaving. De focus ligt op risicogroepen, zoals ouderen, schoolkinderen en verminderd zelfredzame huishoudens.	1

De risicobronnen bij ruimtelijke ontwikkelingen zijn te vinden op de provinciale en regionale risicokaart. Denk aan LPG-tankstations, opslagplaatsen, routes voor gevaarlijke stoffen en buisleidingen. Ondanks alle genomen veiligheidsmaatregelen kan er altijd een ongeval met gevaarlijke stoffen plaatsvinden. Voor Westland staat consequente handhaving bij overschrijding van toegestane risico's voorop. We zetten in samenwerking met de veiligheidsregio communicatie-instrumenten in met het oog op bewustwording en zelfredzaamheid. We vertalen risico's naar de ruimtelijke ordening door onder andere afstand te creëren tussen nieuwe ontwikkelingen en risicobronnen en vlucht- en schuilmogelijkheden te creëren.	1
We werken voor Crisisbeheersing/bevolkingszorg nauw samen met de Veiligheidsregio Haaglanden. Lokale sleutelfuncties, faciliteiten en voorzieningen zijn effectief ingevuld. De crisisorganisatie 'staat klaar' en aan adequaat optreden bij incidenten. We leggen de focus op niet-zelfredzamen en werken risicogericht.	1
In de gemeente Westland zijn na de Tweede Wereldoorlog conventionele explosieven achtergebleven in de grond. We hebben de mogelijke risicogebieden in kaart gebracht en bepaald hoe om te gaan met deze explosieven. Dit betekent onder meer het op peil houden van het werkprotocol, de explosievenkaart en weten hoe te handelen bij incidenten.	1
Het thema ondermijning is als prioriteit benoemd in het Westlands Veiligheidsbeleid 2019-2022. In de aanpak wordt ingezet op het op orde brengen van de instrumenten (bestuurlijke maatregelen), het versterken van de informatiepositie, de bestuurlijke- en maatschappelijke weerbaarheid en het creëren van awareness.	1
De uitstoot van glastuinbouw wordt geregeld via wettelijke bepalingen (Activiteitenbesluit) waarvan we op korte termijn sterke reducties verwachten, met name bij WKK-installaties.	1
Arbeidsmigranten leveren een belangrijke bijdrage aan de Westlandse glastuinbouweconomie en maken korte of langere tijd deel uit van onze samenleving. De verwachting is dat in de nabije toekomst deze internationale forensen nog een bijdrage leveren aan het draaiend houden van de economie. Hier speelt Westland op in en neemt verantwoordelijkheid, daar waar de overheid aan zet is. Zo willen we zorgen dat arbeidsmigranten hun plek in Westlandse samenleving vinden en passende huisvesting beschikbaar is.	1
De gemeente blijft natuur- en milieueducatie ondersteunen, zodat kinderen weer in het groen komen en in contact treden met hun directe omgeving. Daarnaast stimuleren we het vergroenen van tuinen en gezonde voeding, wat bijdraagt aan die bewustwording.	4
Een gezamenlijke aanpak van de bronnen van luchtverontreiniging op alle schaalniveaus blijft nodig voor een verdere verbetering van de luchtkwaliteit, bijvoorbeeld door versneld toe te werken naar WHO-advieswaarden voor fijnstof.	4
Westland maakt zich sterk voor groeninclusief bouwen: innovatief, met meer ruimte voor groen, water en natuur. Door dit op een slimme manier te doen, kan hoger gebouwd worden en toch een bijdrage worden geleverd aan een aantrekkelijke leefomgeving.	4
Met ingang van 2020 wordt bij elke nieuwe gebiedsontwikkeling (of het nu gaat om bedrijven, woningen of de openbare ruimte) gezorgd dat deze 'klimaatadaptief' is. Samen met inwoners, ondernemers en andere overheden werken we aan een 100% klimaatbestendige gemeente.	4
We zien een duidelijke link met de ruimtelijke inrichting en het comfort in de gemeente. Door meer toepassing van groen, groene daken en water creëren we meer schaduw en koelte bij extreme warmte. De gemeente Westland neemt het initiatief voor een klimaatadaptatievisie, een lokaal hitteplan, samenwerkingsafspraken, tijdige waarschuwingen en het ter beschikking stellen van informatie(middelen). Bij elk nieuwbouwproject houden we rekening met hittestress.	4
Een rioolzuiveringsinstallatie als gietwaterleverancier kan de negatieve effecten van droogte tegengaan. Net als het creëren van gietwaterbergingen. Ook de tuinbouw moet zich meer water-economisch inrichten door minder grondwater te onttrekken en water te bergen. We zoeken samen met kennisinstellingen en bedrijfsleven naar innovatieve oplossingen.	4
Westland wil onderzoeken of de hoofdinfrastructuur ook verhoogd aangelegd kan worden, net als de hoofdstations voor onze elektriciteit, als extra veiligheidsmaatregel bij mogelijke overstromingen in de toekomst. Daarnaast is het van belang te communiceren met onze inwoners over evacuatiemogelijkheden in geval van een overstroming.	4
Westland levert in 2040 duurzame energie aan de omgeving, gaat adequaat om met klimaatverandering en is een aantrekkelijke en gezonde gemeente om in te wonen en werken. We benutten de aanwezige creativiteit en innovatiekracht van inwoners en bedrijven en spelen een actieve rol om partijen bij elkaar te brengen, te enthousiasmeren en te faciliteren.	4
Strijdig gebruik en speculatie rondom tuinbouwgrond belemmeren die herstructurering en het optimaal ruimtegebruik. Daarom is handhaving op basis van de geldende bestemmingsplannen noodzakelijk. Dit zal consequent worden uitgevoerd	4
Als gemeente willen we ervoor zorgen dat nieuw, innovatief en creatief ondernemerschap de ruimte krijgt, zodat talent zich kan ontwikkelen en nieuwe groeisectoren kunnen excelleren. Zo willen we de service en dienstverlening aan (startende) ondernemers versterken.	4

Westland stimuleert de ontwikkeling van nieuwe bedrijvenlocaties en investeert waar nodig in bestaande werklocaties, zodat deze aansluiten bij moderne locatiewensen, zoals multifunctionaliteit en duurzaamheid. De Greenport Horti Campus biedt voldoende ruimte aan kleine bedrijven, zzp'ers en startups om nieuw talent en ondernemerschap te laten bloeien en door te groeien.	4
Bij vrijetijdsbesteding neemt het belang van belevingswaarde toe. Dat biedt Westland de kans om de toeristische en recreatieve sector de komende jaren te versterken, zonder dat dit leidt tot massatoerisme. We willen deze groei actief stimuleren, samen met onze partners. Hierbij richten we ons op het versterken van de toeristische en recreatieve infrastructuur en crossovers met het Greenportcluster, groene en blauwe gebieden en erfgoed/monumenten.	4
We willen bedrijven en instellingen stimuleren om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan te nemen, bijvoorbeeld door een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en het ontzorgen van werkgevers bij het aannemen van deze groep mensen.	4
Samen met de betrokken partijen zet Westland in op de doorontwikkeling van het World Horti Center, gericht op nieuwe teelten, nieuwe technologieën en biobased economy	4
De gemeente wil zorgen dat arbeidsmigranten hun plek in de Westlandse samenleving vinden en passende huisvesting beschikbaar is.	4
Omdat we Westland optimaal verbonden willen houden, werken we samen met stakeholders om verkeersknelpunten en infrastructuur voor het openbaar vervoer en voetgangers aan te passen.	4

Bijlage 4: Onderbouwing effecten alternatieven en VKA

PlanMER Omgevingsvisie Westland | Effectbeoordeling

	Algemene beleidsuitspraken	Totaal aantal +	1	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	2	3	3	3	3	1	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	3	1	1	3	3	0	0	0	0	1
		Totaal aantal -	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4	4	3	3	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	
	Beleidsuitspraken alternatief 1 'Laag': Geen woningbouw realiseren	Totaal aantal +	2	3	0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	2	3	3	3	3	1	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	3	1	1	3	3	0	0	0	0	1
		Totaal aantal -	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4	4	3	3	1	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	
	Beleidsuitspraken alternatief 2 'Midden': Inbreiden	Totaal aantal +	1	3	0	1	0	2	1	2	0	0	3	2	2	3	1	2	4	4	3	4	2	0	1	1	2	0	0	0	0	2	1	1	1	3	3	1	0	0	0	2		
		Totaal aantal -	1	2	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2	1	1	0	0	6	6	4	5	3	4	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	2	1	0	1	1	0	0	0	0
	Beleidsuitspraken alternatief 3 'Hoog': Uitbreiden	Totaal aantal +	2	4	0	1	1	2	1	2	0	0	3	2	2	3	1	3	4	4	3	4	2	1	1	1	2	0	0	0	2	1	1	1	3	4	1	1	3	3	1	0	0	2
		Totaal aantal -	1	2	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2	1	1	0	0	7	7	4	6	3	4	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	2	2	0	1	2	0	0	0	0	0

PlanMER Omgevingsvisie Westland | Effectbeoordeling VKA

Aantrekkelijk voedingssmaak	Werkgelegenheid	Economische zelfstandigheid	Kennis en innovatie	Glastuinbouw	Openbaar vervoer en doelgroepenvervoer	Robuuste infrastructure	Fietsverkeer	Duurzame en slimme mobiliteit
+	+	+	+	+	+	+	+	+
Economische vitaliteit					Bereikbaarheid			
Profijt								

beleidsuitspraken Voorkeursalternatief	Totaal aantal +	1	3	2	5	0	4	1	2	0	0	4	5	4	4	2	4	7	7	4	6	6	0	2	2	3	0	1	0	2	1	1	4	8	3	2	3	3	1	0	1	2
	Totaal aantal -	2	3	0	2	2	0	0	0	0	2	0	2	2	0	0	1	7	7	5	5	4	5	0	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0

Bijlage 5: Doelbereik

Totaal	Totaal aantal +	134
	Totaal aantal -	56